

**ПРИВАТНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«МІЖНАРОДНИЙ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА ЮРІЯ БУГАЯ»**

**КАФЕДРА ЮНЕСКО
«ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТІ»**

**ВИЩА ОСВІТА – СТУДЕНТСЬКА НАУКА –
СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО:
НАПРЯМИ РОЗВИТКУ**

**Матеріали
Міжнародної студентської
науково-практичної конференції
(м. Київ, 24 березня 2017 року)**

Київ – 2017

**PRIVATE HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION
«ACADEMICIAN Y.BUGAY INTERNATIONAL SCIENTIFIC AND
TECHNICAL UNIVERSITY»**

**UNESCO Chair
«INFORMATION AND COMMUNICATIONAL
TECHNOLOGIES IN EDUCATION»**

**«HIGHER EDUCATION – STUDENT SCIENCE – MODERN
SOCIETY: MAIN TRENDS»**

**Papers
of the International Student
Scientific and Practical Conference
(Kyiv, March 24, 2017)**

Kyiv – 2017

УДК 378.1.001

В 55

Рекомендовано вченою радою ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая»

Протокол №05/1617 від 28 березня 2017 р.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Голова	<i>Калінічева Г. І.</i> , канд. іст. наук, доцент, проректор з науково-методичної роботи МНТУ;
Заступник голови	<i>Заліток Л. М.</i> , канд. пед. наук, старш. наук. співроб., директор Наукової бібліотеки МНТУ;
Члени:	<i>Дульська І. В.</i> , канд. економ. наук, старш. наук. співроб., старш. наук. співроб. ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»; <i>Кісілюк Е. М.</i> , канд. юрид. наук, доцент, професор каф. кримінального права Національної академії внутрішніх справ; <i>Копочинська Ю. В.</i> , канд. наук з фіз. виховання, доцент, зав. каф. фізичної реабілітації МНТУ; <i>Коротун Т. М.</i> , канд. техн. наук, доцент, зав. каф. комп'ютерних наук та інформ. систем МНТУ; <i>Тульчинський Р. В.</i> , канд. економ. наук, доцент, зав. каф. менеджменту організацій МНТУ.

В 55

Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку : матеріали Міжнар. студ. наук.-практ. конф., м. Київ, 24 берез. 2017 р. : [зб. тез] / ПВНЗ «Міжнар. наук.-техн. ун-т ім. акад. Юрія Бугая, каф. ЮНЕСКО «Інформ.-комунік. технології в освіті». – Київ : [б. в.], 2017. – 336 с.

У збірнику матеріалів конференції представлені тези доповідей та виступів учасників Міжнародної студентської науково-практичної конференції «Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку», що відбулась у ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» в м. Києві, 24 березня 2017 року.

Тези охоплюють різні аспекти дослідницьких пошуків студентів, аспірантів та молодих вчених і науковців.

Відповідальність за зміст, коректність посилань та академічну доброчесність несуть автори тез

УДК
©ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая», 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	14
Частина I. ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВЦІВ, НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ	16
Алимов Олександр. Розбудова сучасної системи формування територіальних господарських округів в Україні	16
Білошицький Сергій, Капралов Сергій. Особливості застосування масажу при порушеному функціональному стані людини	20
Демешок Ольга. Регіональний поділ соціально-економічних систем України, заснованих на принципах NUTS	23
Дульська Ірина. Краудфандінг – мегатренд світового фінансового ринку	26
Заліток Людмила. Роль вищого навчального закладу у національно-патріотичному вихованні студентів	29
Калінічева Галина. Розвиток університетської науки як чинник конкурентоспроможності вищої освіти України	33
Кісілюк Едуард. Кримінально-правова протидія злочинам на ґрунті ненависті	38
Копочинська Юлія, Капралов Сергій, Галдецька Ірина. Вдосконалення професійної підготовки фахівців з фізичної терапії у технічних ВНЗ України	44
Микитенко Вікторія. Класифікація систем управління природними ресурсами в умовах євроінтеграційних процесів	47
Сигова Анна. Социальное проектирование ДИТМ МНТУ «Институт развития социального интеллекта»	52
Третяк Наталія. Екологічна політика держави у сфері управління земельними ресурсами та землекористуванням	54
Худолей Вероніка. Формування територіальних господарських округів в Україні на засадах реалізації вимог і базових положень угоди про асоціацію з ЄС	57
Шашула Людмила. Розробка алгоритму децентралізації управління земельними ресурсами	61
Шевченко Олена. Історична еволюція громадянського суспільства в аспекті ідеології солідаризму	62
Частина II. ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ	65
Атаманюк Василь. Екологічно безпечні біопрепарати – важлива складова технологій вирощування зернових культур	65
Батиренко Владислав. Програмні рішення для розв’язання прикладних задач штучного інтелекту на мові програмування RUST	67
Бевз Руслан. Розробка спортивного веб-порталу «ZEVS BET.COM»	70
Бедна Анжеліка. Кримінально-правова охорона життя людини: особливості встановлення початкового моменту життя	72
Бедна Віроніка. Розголошення відомостей як засіб кримінально-правового посягання на честь та гідність особи	73
Білевич Денис. Доцільність лікувального масажу при захворюваннях легень	75
Богдан Карина. Стан та напрями розвитку фізичної реабілітації людей з обмеженими можливостями в Україні	76

Бодня Наталія. Метод пневмопресингу у фізичній реабілітації.....	79
Бондаренко Оксана. Адаптація правової системи України до законодавства європейського союзу в умовах євроінтеграції.....	80
Бондарська Юлія. Проблеми екології та охорони навколишнього середовища очима молоді.....	83
Буць Дар'я. Фізична реабілітація при ішемічному інсульті	85
Важалюк Марина. Теоретико-прикладні аспекти розвитку кримінально-правової галузі в Україні	88
Васюта Артем. Етапи впровадження SAP R–3.....	90
Веремченко Анастасія. Правове забезпечення безпеки життєдіяльності людини	93
Вишняк Сніжана. Управління конкурентоспроможністю продуктів банківських установ...95	
Гарбуз Володимир. Створення мобільного android застосунку для обліку та прокату товарів.....	98
Гіталов Ігор. Поняття конкуренції в кримінальному праві	100
Гнатюк Олександр. Актуальність проблеми охорони довкілля в процесі приймання, зберігання та розподілу нафти і нафтопродуктів	102
Головій Руслана. Правове забезпечення і охорона прав людини, інтересів держави та суспільства в Україні.....	107
Гомон Тат'яна, Бахур Єлизавета. Развитие энергии ветра в республике Беларусь и зарубежных странах	110
Гомон Тат'яна. Роль малого и среднего предпринимательства в формировании доходов бюджета Республики Беларусь	113
Гончарова Ірина. Фізична реабілітація при міжхребцевих грижах	116
Гордіян Максим. Фізична реабілітація при компресійному переломі поперекового відділу хребта в лікарняний період реабілітації.....	119
Гришук Галина. Особливості видачі іноземній державі особи, яка вчинила кримінальне правопорушення для притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду.....	122
Гуменюк Анастасія. Організація діяльності підрозділів поліції щодо попередження насильства в сім'ї.....	125
Данько Дарина. Законодавчі засади фізичної реабілітації людей з обмеженими можливостями в Україні	128
Дерканос-Калиниченко Светлана. Современные методики реабилитации пациентов после инсульта.....	130
Фінансовий лізинг як інструмент активізації економічних процесів в Україні	130
Дмитренко Андрій. Фінансовий лізинг як інструмент активізації економічних процесів в Україні	132
Дубяга Катерина. Правові проблеми проведення судових експертиз: аналіз узагальнення експертної практики	134
Дятлова Марія. Відновлення рухових функцій у пацієнтів після черепно-мозкових травм за допомогою сучасних методів реабілітації	137
Жданова Етері. Физическая реабилитация людей с онкодиагнозом с помощью скандинавской ходьбы	139
Желтова Тетяна. Застосування методики «томатіс» в реабілітації дітей з синдром Дауна ...	

.....	141
Закіра Олена. Економічні аспекти активізації інвестиційної діяльності в Україні	144
Збаранська Наталія. Європейська практика застосування покарання до неповнолітніх .	147
Зозуля Валентина. Основні причини дитячої проституції в Україні	151
Євдокименко Богдан. Фізична реабілітація при гонартрозі на поліклінічному етапі	154
Іванцова Галина, Капралов Сергій. Особливості психологічної та фізичної реабілітації військовослужбовців, воїнів антитерористичної операції та членів їх родин при посттравматичному стресовому розладі та травмах	156
Івченко Віталій. Фізична реабілітація нарко- і алкозалежних з серцево-судинною недостатністю	159
Казарова Анна. Теоретические и приктические аспекты менеджмента в современном обществе	161
Калитенко Олександра. Правове забезпечення і охорона прав людини.....	163
Калінічева Ірина. Використання елементів інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови та літератури у роботі з учнями з особливими потребами	165
Капралов Сергій, Роджерс Ірина. Досвід застосування масажно-реабілітаційних процедур у практиці складання індивідуальної програми реабілітації для операбельних хворих з наслідками ДЦП (на прикладі помірно вираженого лівобічного геміпарезу пізньої резидуальної стадії).....	170
Коваленко Наталія. Фізична реабілітація при коксартрозі	173
Коптева Сусана. Студентський досвід використання технології форум-театру.....	174
Коровайко Іван. Лазня як метод оздоровлення в фізичній реабілітації.....	176
Коростельов Михайло. Фізична реабілітація при ожирінні II стадії	179
Кравченко Ерік. Позитивний імідж як складова професійного розвитку бухгалтера	181
Кравченко Ерік. Принципи правового статусу іноземців та осіб без громадянства.....	184
Кривохатько Ірина. Комплексна фізична реабілітація жінок віком 35–40 років з остеохондрозом поперекового відділу хребта.....	187
Кулибаба Вікторія. Фізична реабілітація дітей хворих на ДЦП.....	188
Кучеренко Ніна. Принципи фізичної реабілітації хворих з онкологічними захворюваннями.....	190
Легезіна Людмила. Робота з тригерами точками та техніка холистичного масажу як засіб фізичної реабілітації пацієнта з синдромом хронічної втоми.....	192
Леонюк Назарій. Розвиток економіки інформаційного типу в галузях господарювання .	194
Лисюк Ярослав. Фізична реабілітація дітей з порушенням слуху та мовлення	197
Литвинова Анна. Роль банківських установ у фінансуванні інвестиційних проектів на іпотечному ринку.....	199
Литвинова Олександра. Права людини як основа громадянського суспільства сучасності .	201
.....	201
Мартусь Діана. Фізична реабілітація в спорті	203
Матусевич Наталія, Капралов Сергій. Оценка эффективности применения аппарата Irg cellu m6 keymodule в комплексной физической реабилитации лиц с остеохондрозом шейно-грудного отдела позвоночника	205

Медвідь Антон. Сучасні засоби фізичної реабілітації хворих на шизофренію	207
Мельник Валентин. Фізична реабілітація при пневмонії у стаціонарному періоді	209
Мельник Валерій. Фізична реабілітація при інфаркту міокарда у лікарняний період.....	211
Мухамбетов Дарин. Комплексная реабилитация спортсменов после травм опорно-двигательного аппарата	214
Набока Олена. Ефективне управління та розвиток ресторанного господарства в сучасних умовах	216
Невмержицька Євгенія. Фізична реабілітація дітей-інвалідів з вадами зору.....	218
Ніколаєнко Ольга. Напрями удосконалення системи державних електронних закупівель PROZORRO	221
Ніколенко Олександр. Перспективи розвитку вітчизняного законодавства в частині кримінальної відповідальності за злочини проти статевої свободи.....	223
Нусанов Євген. Психологическая реабилитация спортсменов пауэрлифтинга в предсоревновательном периоде	226
Огороднійчук Микола. Проблеми досудового розслідування в Україні	228
Оніщук Інна. Масаж при травмах спинного мозку	230
Падалка Ксенія. Роль фінансового ринку у трансформації фінансової системи України в сучасних умовах	232
Пасенко Марина. Сучасні тенденції у реабілітації пацієнтів з м'язовою дистрофією Дюшена.....	235
Песоцька Ксенія. Проблеми управління оборотними активами.....	237
Пилипенко Світлана. Фізична реабілітація при плоскостопості	240
Писаренко Сергій. Міжнародний досвід запровадження кримінально-правових угод ...	241
Півошенко Ганна. Сутність та ознаки демпінгу як форми недобросовісної конкуренції	243
Підтереба Михайло, Москаленко Артем. Електронний навчально-методичний комплекс з фізики для вищих військових навчальних закладів засобами C++/QT	245
Плющ Оксана. Кримінально-правові аспекти обмеження права громадян на поширення інформації.....	248
Pohorila Olena. Bank's reputation risk optimization with the help of marketing communication tools	250
Приемко Владислав. Модель рецептивного адміністрування як фактор ідеального публичного управління	252
Прокопчук Олексій. Поняття виконання наказу як обставини, що виключає злочинність діяння	254
Пронина Вікторія. Функции менеджмента в системе управления организацией	256
Пшенічна Вікторія. Фізична реабілітація при ампутації нижньої кінцівки.....	258
Решетило Анастасія. Особливості впровадження інноваційних технологій у математичній підготовці майбутніх фахівців	260
Роговий Віктор. Розробка програми для смартфонів під управлінням операційної системи ANDROID.....	263
Роговська Валентина, Капралов Сергій. Мед та продукти бджільництва в SPA-реабілітації.....	265

Сахно Вадим. Методи підвищення продуктивності кросплатформених застосунків.....	268
Сахно Максим. Фізична реабілітація людей з обмеженими фізичними можливостями...	270
Сидоренко Олександра. Перспективні напрями розвитку фінансового лізингу в системі активізації інвестиційної діяльності	273
Сингаєвська Марина. Теоретико-методологічні основи дослідження особливостей кримінальної відповідальності за посягання на земельні відносини	275
Сич Антон. Фізична реабілітація після хлистової травми шиї	277
Сіледчик Юлія. Врахування виявлення наміру при кваліфікації злочинів	279
Сінгх Анастасія. Забезпечення прав та свобод людини.....	280
Скидан Станіслав. Шляхи активізації внутрішніх інвестицій та підприємництва в Україні	283
Стецяк Петро. Фізична реабілітація при вегето-судинній дистонії	285
Сусла Олександр. Створення 3D анімацій з 4D візуалізацією.....	287
Табекова Олена. Сучасне українське суспільство: особливості розвитку	289
Талах Христина. Трасферабельність електронних грошей в Україні	291
Тараненко Анастасія. Лобіювання у правотворчому процесі України	295
Ткаченко Катерина. Методи оцінки інвестиційного проекту, які використовуються при банківському інвестиційному кредитуванні	297
Томарович Тетяна. Сучасний стан торгового еквайрінгу в Україні: проблеми та перспективи.....	300
Трухан Інна. Вплив реформування системи державного соціального страхування на фінансовий ринок України	303
Чабан Вікторія. Антикризове фінансове управління та його використання на підприємствах в сучасних умовах.....	306
Чапек Віталій. Фізична реабілітація при переломі колінного суглоба у післялікарняний період на поліклінічному етапі	309
Черванчук Вікторія. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх.....	312
Черниш Артем. Фізична реабілітація при серцевій недостатності.....	314
Фогель Олена. Фізична реабілітація дітей при вроджених вадах серця.....	316
Шаповалов Віктор. Інтегрування 3Д засобів для створення ігрової та рекламної продукції	318
Шконда Валерія, Ялчин Давід. Революція гідності як феномен руху протесту	320
Шуляк Володимир. Фізична реабілітація при остеохондрозі поперекового відділу хребта ..	325
Яковець Валерія. Перспективи розвитку кримінально-правової галузі в Україні	327
Якубовський Владислав. Активізація діяльності підприємств торгівлі та сфери послуг в Україні щодо еквайрингового обслуговування	330
Ярославський Ярослав. Впровадження служби каталогів active directory в комп'ютерну мережу університету	332

CONTENTS

INTRODUCTION	14
Part I. REPORTS ABSTRACTS OF RESEARCHERS AND LECTURERS	16
Alymov Oleksandr. Building of a modern system of local business districts formation in Ukraine	16
Biloshytskyi Serhii, Kapralov Serhii. Special massage techniques in disturbed functional state of a person	20
Demeshok Olha. Regional division of social and economic systems of Ukraine based on the NUTS principles	23
Dulska Iryna. Crowdfunding as a world market megatrend.....	26
Zalitok Liudmyla. The role of a higher education institution in national-patriotic education of students	29
Kalinicheva Halyna. Development of university science as a factor of competitiveness of higher education in Ukraine	33
Kisiliuk Eduard. Criminal Law combating hate crimes	38
Kopochynska Yuliia, Kapralov Serhii, Haldetska Iryna. Improving professional training in physical therapy at the technical universities of Ukraine	44
Mykytenko Viktoriia. Challenges and opportunities of integration processes in Ukraine	47
Sihova Anush. DITM ISTU social projecting «Institute of Social Intelligence».....	52
Tretiak Nataliia. State environmental policy in the field of land management and use	54
Khudolei Veronika. Formation of local business districts in Ukraine on the basis of implementation of the requirements and basic provisions of the association agreement with the EU	57
Shashula Liudmyla. Development of the land management decentralization algorithm	61
Shevchenko Olena. Historical evolution of civil society in terms of the ideology of solidarity	62
Part II. REPORTS ABSTRACTS OF STUDENTS AND ASPIRANTS	65
Atamaniuk Vasyl. Environmentally friendly biological products as an important component of crops growing technologies	65
Batyrenko Vladyslav. Software solutions to applied problems of artificial intelligence on the Rust programming language.....	67
Bevz Ruslan. Development of «ZEVS BET.COM» sports web portal.....	70
Biedna Anzhelika. Criminal legal protection of human life: features of the initial moment of life setting.....	72
Biedna Vironika. Disclosure of information as means of legal attacks on the honor and dignity.....	73
Bilevych Denys. Feasibility of therapeutic massage in pulmonary diseases	75
Bohdan Karyna. Status and trends of physical rehabilitation of disabled people in Ukraine	76
Bodnia Nataliia. Method of air pressing in physical rehabilitation	79
Bondarenko Oksana. Adapting the legal system of Ukraine to the European Union Law in terms of European integration	80
Bondarska Yuliia. Problems of Ecology and Environmental Protection through the eyes of	

young people.....	83
Buts Dar'ia. Physical therapy in ischemic stroke.....	85
Vazhaliuk Maryna. Theoretic applied aspects of criminal law field in Ukraine	88
Vasiuta Artem. Stages of SAP R-3 implementation	90
Veremenko Anastasiia. Legal support of person's life safety	93
Vyshniak Snizhana. Competitiveness management of banks products.....	95
Harbuz Volodymyr. Development of android application for products registration and renting	98
Hitalov Ihor. Concept of competition in the criminal law	100
Hnatiuk Oleksandr. Relevance of the environmental issues in the process of receiving, storing and distribution of oil and oil products	102
Holovii Ruslana. Legal regulation of the constitutional rights in Ukraine	107
Homon Tetiana, Bakhur Yelyzaveta. Development of wind energy in the Belarus Republic and foreign countries	110
Homon Tetiana. The role of small and medium enterprises in the formation of budget revenues of the Belarus Republic	113
Honcharova Iryna. Physical rehabilitation of patients with intervertebral hernia	116
Hordiian Maksym. Physical rehabilitation of patients with compression fractures of the lumbar spine in the hospital rehabilitation period.....	119
Hryshchuk Halyna. Features of issuing a foreign country a person who has committed a criminal offense for criminal prosecution and committal for trial	122
Humeniuk Anastasiia. Organization of police departments work to prevent domestic violence	125
Danko Daryna. Physical rehabilitation of people with disabilities	128
Derkanos-Kalinichenko Svitlana. Modern methods of rehabilitation of patients after stroke..	130
Dmytrenko Andrii. Financial leasing as a tool to enhance economic processes in Ukraine.....	132
Dubiaha Kateryna. Legal problems of forensic examinations: analysis of summarizing expert practices	134
Diatlova Mariia. Recovery of motor function in patients with traumatic brain injury using the modern methods of rehabilitation.....	137
Zhdanova Eteri. Physical rehabilitation of people with cancer diagnosis using Nordic walking	139
Zheltova Tetiana. Application of «tomatis» methods in rehabilitation of children with Down syndrome	141
Zakira Olena. Economic aspects of stimulating investment activity in Ukraine.....	144
Zbaranska Nataliia. European practice of punishment to minors	147
Zozulia Valentyna. Main causes of child prostitution in Ukraine	151
Yevdokymenko Bohdan. Physical rehabilitation at gonarthrosis at a polyclinic stage.....	154
Ivantsova Halyna, Kapralov Serhii Features of psychological and physical rehabilitation of ATO soldiers and their families with PTSD and trauma	156
Ivchenko Vitalii. Physical rehabilitation of drug and alcohol addicted patients with	

cardiovascular insufficiency	159
Kazarova Anna. Theoretical and practical aspects of management in modern society	161
Kalytenko Oleksandra. Legal support and protection of human rights	163
Kalinicheva Iryna. Application of informative communicative technologies at the lessons of Ukrainian language and literature for pupils with special needs	165
Kapralov Serhii, Rodzhers Iryna. Experience of massage treatment and rehabilitation practice in drafting individual rehabilitation program for operable patients with cerebral palsy effects (on the example of moderate left-sided hemiparesis of late residual stage)	170
Kovalenko Nataliia. Physical rehabilitation at coxarthrosis	173
Kopteva Susana. Students experience of using forum-theater technology	174
Korovaiko Ivan. Sauna as a method of physical rehabilitation	176
Korostelov Mykhailo. Physical therapy of stage II obesity patients	179
Kravchenko Erik. Positive image as part of an accountant's professional development	181
Kravchenko Erik. Principles of foreigners and stateless persons legal status	184
Kryvokhatko Iryna. Complex physical rehabilitation of women aged 35–40 with lumbar spine osteochondrosis	187
Kulybaba Viktoriia. Physical rehabilitation of children with cerebral palsy	188
Kucherenko Nina. Principles of physical rehabilitation of cancer patients	190
Liehezina Liudmyla. Working with trigger points and technique of holistic massage as a means of physical rehabilitation of chronic fatigue syndrome patients	192
Leoniuk Nazarii. Economic development of information type in industries	194
Lysiuk Yaroslav. Physical rehabilitation of children with hearing and speech disorders	197
Lytvynova Anna. Role of banks in financing investment projects in the mortgage market	199
Lytvynova Oleksandra. Human rights as the foundation of modern civil society	201
Martus Diana. Physical rehabilitation in sport	203
Matusevych Nataliia, Kapralov Serhii. Assessment of the efficacy of the lpg cellu m6 keymodule device in complex physical rehabilitation of people with cervical-thoracic spine osteochondrosis	205
Medvid Anton. Modern means of physical rehabilitation of patients with schizophrenia	207
Melnyk Valentyn. Physical rehabilitation for pneumonia in a hospital period	209
Melnyk Valerii. Physical rehabilitation at hospital myocardial infarction period	211
Mukhambetov Daryn. Integrated rehabilitation of athletes after musculoskeletal system injuries... ..	216
Naboka Olena. Effective management and development of the restaurant industry in modern conditions.....	216
Nevmerzhytska Yevheniia. Physical rehabilitation of children with visual impairments	218
Nikolaienko Olha. Trends of improvement of ProZorro public e-procurement	221
Nikolenko Oleksandr. Prospects for the development of national legislation regarding criminal responsibility for crimes against sexual freedom	223
Nusanov Yevhen. Psychological rehabilitation of powerlifting athletes in pre-competition period	226

Ohorodniichuk Mykola. Issues of pre-trial investigation in Ukraine	228
Onishchuk Inna. Massage after spinal cord injuries	230
Padalka Kseniia. Role of financial market in the transformation of the Ukrainian financial system in current conditions	232
Pasenko Maryna. Current trends in the rehabilitation of patients with Duchenne muscular dystrophy	235
Pesotska Kseniia. Issues of current assets management	237
Pylypenko Svitlana. Physical rehabilitation for flat feet	240
Pysarenko Serhii. International experience of introducing criminal deals запровадження кримінально-правових угод.....	241
Pivoshenko Hanna. Essence and features of dumping as a form of unfair competition	243
Pidtereba Mykhailo, Moskalenko Artem. Physics electronic educational and methodical complex for higher military educational institutions with the C++/QT means	245
Pliushch Oksana. Criminal legal aspects of right limitation for dissemination of information	248
Pohorila Olena Bank's reputation risk optimization with the help of marketing communication tools	250
Pryiomko Vladyslav. Model of receptive administration as a factor of ideal public administration	252
Prokopchuk Oleksii. The concept of order fulfillment as circumstance precluding criminality	254
Pronina Viktoriia. Role of organization management functions	256
Pshenichna Viktoriia. Physical rehabilitation in the amputation of the lower limb	258
Reshetylo Anastasiia. Innovative technologies features in mathematical training of future professionals	260
Rohovyi Viktor. Development of program for smartphones running the Android operating system	263
Rohovska Valentyna. Honey and bee products in SPA-rehabilitation	265
Sakhno Vadym. Methods of improving productivity of cross platform applications	268
Sakhno Maksym. Physical rehabilitation of people with disabilities	270
Sydorenko Oleksandra. Perspective development trends of financial leasing in system of investment encouraging	273
Synhaievska Maryna. Theoretical and methodological basics of studying characteristics of criminal responsibility for attacks on land relations	275
Sych Anton. Physical rehabilitation after whiplash neck injury	277
Siledchyk Yuliia. Consideration of intention detection when qualifying offenses	279
Sinhkh Anastasiia. Ensuring rights and freedoms in Ukraine	280
Skydan Stanislav. Ways to enhance domestic investment and entrepreneurship in Ukraine	283
Stetsiak Petro. Physical rehabilitation in patients with vascular dystonia.....	285
Susla Oleksandr. Creating 3D animations with 4D visualization	287
Tabekova Olena. Modern Ukrainian society: development features	289
Talakh Khrystyna. Trasferability of electronic money in Ukraine	291

Taranenko Anastasiia. Lobbying in law-making process in Ukraine	295
Tkachenko Kateryna. Methods for project evaluation in the investment banking lending	297
Tomarovych Tetiana. The current state of trade acquiring in Ukraine: problems and prospects	
.....	300
Trukhan Inna. Impact of tpublic social insurance reforming on financial market	303
Chaban Viktoriia. Anti-crisis financial management and its current use in enterprises	306
Chapek Vitalii. Physical rehabilitation in knee joint fractures in after-hospital period at a polyclinic stage	309
Chervanchuk Viktoriia. Features of minors criminal liability	312
Chernysh Artem. Physical rehabilitation in heart failure	314
Fohel Olena. Physical rehabilitation of children with congenital heart defects	316
Shapovalov Viktor. Integration of 3D tools for game creation and promotional items	318
Shkonda Valeriia, Yalchyn David. The revolution of dignity as a phenomenon of protest movement	320
Shuliak Volodymyr. Physical therapy in osteochondrosis of the lumbar spine	325
Yakovets Valeriia. Development prospects for criminal legal field in UkraineThe revolution of dignity as a phenomenon of protest movement	327
Yakubovskyi Vladyslav. Activation of trade and service sectors in Ukraine on acquiring service.....	
.....	330
Yaroslavskyi Yaroslav. Introduction of Active Directory in the university computer network	
.....	332

ПЕРЕДМОВА

Приватний вищий навчальний заклад «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» продовжує започатковану першим Президентом університету академіком Юрієм Миколайовичем Бугаєм практику проведення наукових конференцій. Цього року за ініціативи наукового товариства студентів, аспірантів і молодих учених МНТУ 24 березня було проведено міжнародну студентську науково-практичну конференцію «Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку». Співorganizаторами конференції виступили партнери МНТУ із Латвії – Вища школа менеджменту інформаційних систем ISMA (м. Рига) та кафедра ЮНЕСКО «Інформаційно-комунікаційні технології в освіті».

У науковій конференції, яка мала міждисциплінарний характер, взяли участь понад 140 учасників: студентів, аспірантів, здобувачів наукового ступеня з України, Латвії, Республіки Білорусь. Інтерес до наукового форуму, окрім молодих дослідників, виявили і вчені наукових інститутів Національної академії наук України та вітчизняних вищих навчальних закладів.

Програма конференції передбачала виступи молодих дослідників з актуальних проблем фахової підготовки та суспільно-гуманітарної проблематики на секційних засіданнях. Широка тематика досліджень учасників конференції, жваві обговорення виступів засвідчили інтерес студентів до дослідницької діяльності, готовність до конструктивного дискурсу та зацікавленість у результатах впровадження своїх наукових розвідок. Виступи з доповідями викладачів надавали можливість молодим дослідникам вчитися та використовувати досвід наставників у подальших наукових пошуках.

Представлений до уваги збірник матеріалів конференції складається з двох частин. Перша частина включає тези доповідей науково-педагогічних працівників МНТУ та інших вищих навчальних закладів, а також тези виступів вчених науково-дослідних інститутів НАН України, які були виголошені як на пленарному, так і на секційних засіданнях.

Друга частина – це тези доповідей студентів, аспірантів, молодих учених та зацікавлених дослідників. Тематика наукових пошуків авторів тез пов'язана із актуальними проблемами в галузі економіки, фінансів, банківської справи, менеджменту та публічного управління, фізичної реабілітації, правознавства, соціогуманітаристики.

Найбільшу кількість тез доповідей представлено учасниками міжнародної студентської науково-практичної ПВНЗ і конференції «Вища освіта – студентська наука – сучасне суспільство: напрями розвитку» за спеціальностями «Фізична реабілітація» та «Право». До збірника матеріалів конференції увійшли також тези виступів, виголошені фахівцями в галузі фізичної реабілітації під час проведення науково-методологічного практикуму, організованого Міжнародним науково-практичним навчальним центром з фізичної і SPA-реабілітації, лазневим і спортивним технологіям «Центр Капралова».

Виступи і тези доповідей студентів 5 курсу МНТУ на секції «Інформаційні технології та комп'ютерна інженерія» стали апробацією дослідницьких пошуків у процесі підготовки ними магістерської роботи.

Тематика та тези виступів учасників конференції на секції суспільних, гуманітарних і природничих наук торкалися проблем історії України, її політичного та суспільного розвитку на сучасному етапі; педагогіки, освітніх технологій, мовознавства, бібліотекознавства. Окремим блоком виокремлені доповіді з природничих наук.

Організаційний комітет конференції та редакційна колегія збірника сповідували підхід мінімального і зваженого втручання до авторських текстів, надаючи можливість молодим науковцям максимально самореалізуватися у творчих, наукових пошуках. Тексти подаються переважно в авторській редакції.

При цьому редакційна колегія наголошує на тому, що повну відповідальність за академічну доброчесність, зміст, точність фактів, цитат, власних назв, біографічних, географічних, бібліографічних та інших відомостей несуть автори тез та керівники студентських наукових робіт.

Голова Оргкомітету конференції,
ректор МНТУ, д.е.н., доцент

В. Ю. Худолей

Голова редакційної колегії,
проректор МНТУ з науково-методичної роботи,
к.і.н., доцент

Г. І. Калінічева

Частина I.
ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ НАУКОВЦІВ,
НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Олександр Алимов,
д.екон.н., проф., академік НАН України,
радник при дирекції ДУ «Ін-т економіки природокористування та
сталого розвитку НАН України» (м. Київ, Україна)

**РОЗБУДОВА СУЧАСНОЇ СИСТЕМИ ФОРМУВАННЯ
ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОКРУГІВ В УКРАЇНІ**

Слід вказати, що сучасні науково-прикладні розробки та результати методологічного розв'язання проблеми щодо формування нової регіональної карти України [1–4] за використання каскадних форм організації виробничо-господарської, міжгалузевої та міжрегіональної взаємодії регіональних соціально-економічних систем – є надзвичайно актуальними й нагальними для забезпечення надійності функціонування національного господарства в умовах ресурсних обмежень і перманентного нарощення загроз економічній безпеці держави. Результати цих розробок і обґрунтувань дозволяють підтвердити, що оптимізація територіальної структури є обов'язковим елементом для вирішення завдань у такій галузі науки, як економіка та управління національним господарством. Етапи й результативність попередніх розробок передбачають те, що увесь комплекс заходів повинен базуватися та враховувати інтерпретацію та термінове запровадження у практику замкненого алгоритму розбудови та реалізації дії оригінальної системи формування каскадних форм організації виробничо-господарської взаємодії (рис. 1), яку побудовано у трьохвимірному просторі її функціоналів із макроекономічного регулювання та стратегування задля визначення більш раціонального переліку та складу макрорегіонів України. Останні запропоновано сформуванню у вигляді формату територіальних господарських округів.

Однак, признаємо, що зазначеному передувало:

а) визначення і доведення доцільності (задля розроблення об'єктивного методичного підходу до оцінки та прогнозування вимірів результативності управління функціонуванням і цілеорієнтованим регулюванням розвитку територіальних господарських округів за форматом каскадів регіональних соціально-економічних систем) синхронного застосування, поряд із принципами системно-комплексного, об'єктно-цільового та синергетичного підходів, також використання і феноменологічних засад у контексті об'єктивізації антикризових напрямів реалізації виробничо-господарської та міжрегіональної взаємодії;

б) окреслення й формулювання (з уточненням) пріоритетної мети реалізації дії системоутворюючих регуляторів, що інкорпоровано до системи, яку приведено на рис.1;

в) чітка формалізація структури (див., рис. 1), що могла б бути адекватною реальним процесам, що мають місце в державі, для функціонування національного господарства в ресурсних обмеженнях;

г) обґрунтування пріоритетних напрямів макроекономічного регулювання розвитку національного господарства за каскадним форматом;

Рис. 1. Візуалізація загальної структури системи формування каскадних форм організації виробничо-господарської взаємодії регіональних соціально-економічних систем України задля розбудови на теренах держави восьми територіальних господарських округів

д) формалізація (за використання домінант системно-універсальної концепції) восьми-десяти каскадів регіональних соціально-економічних систем, розмежованих на два класи (тобто бінарної та масштабної інваріантної спрямованості).

Враховуючи те, що дефініційне визначення «каскад регіональних соціально-економічних систем» пропонується репрезентувати (з огляду на твердження й обґрунтування, що деталізовано у [5]) в якості горизонтальної інституційної конструкції, формування якої здійснено за комунітарними принципами інкорпорації (до єдиного каскадного формату) обмеженої кількості суміжних регіонів, перелік яких визначено за урахування їхніх структурно-

функціональних вимірів, у т.ч.:

а) певної територіальної сумісності та щільності міжгалузевих, виробничо-господарських і міжрегіональних зв'язків, що підтримують надійність функціонування сучасної Х-інституційної матриці держави;

б) ідентичності фазової траєкторії регіональної економіки та рівнів результативності макроекономічного регулювання її розвитку;

в) відповідності масштабів розвиненості стратегічного потенціалу, галузевої структури і гравітаційної спрямованості виробничо-господарських, інформаційних і суспільно-політичних відносин, що можуть бути підконтрольними суб'єктам управління каскаду, у цілому, – то, вважаємо за доцільне підтвердити таке: чітка визначеність, обґрунтованість та об'єктивність розбудови нової регіональної карти України у вигляді територіальних господарських об'єднань за каскадним форматом відповідає вимогам і вихідним положенням, які передбачені в Угоді про асоціацію України з країнами-членами ЄС [6]. Зазначене стає можливим лише у разі запровадження у практику державного і регіонального управління нового – каскадного формату організації виробничо-господарської, міжгалузевої та міжрегіональної взаємодії, що ідентифіковано за двома класами (відповідно передбачає і розбудову двох класів територіальних господарських округів в Україні).

Відтак, останнє твердження дає можливість засвідчити про наступне: як відомо, економічна система Україна – потенційно здатна забезпечити позитивну динаміку у контексті переходу держави до сталого та динамічного розвитку, про що красномовно засвідчує її: а) географічне розташування (через територію проходили в різні історичні часи міжнародні торговельні шляхи, яким на зміну прийшли міжнародні транспортні коридори); б) природно-кліматичні умови; в) унікально родючі землі; г) розмаїття природних ресурсів (які включають у себе не лише традиційні енергоносії – вугілля, нафту і газ, а й значний ресурс для розвитку альтернативної енергетики). Але, водночас, Україна – це державне утворення з недостатньо розвиненою системою управління регіональною економікою та територіальними господарськими комплексами. І проблема, у більшій мірі, не у відсутності як такої «владної вертикалі», яка опікується проблеми забезпечення збалансованого функціонування реального сектору чи поганій підпорядкованості регіональних корелянтів – «центру». А, наразі, в Україні за роки її новітньої історії (незалежності) закладені лише конституційні засади місцевого самоврядування (ратифікована Європейська Хартія місцевого самоврядування), ухвалено низку базових нормативно-правових актів, які, певним чином, створюють правові та фінансові основи його діяльності. Проте від часу ухвалення Конституції України та базових для місцевого самоврядування нормативно-правових актів зберігаються диспропорційності та архаїзми радянської системи адміністративно-територіального устрою, як основи існування нераціональної територіальної організації влади, малоефективного управління економічним і суспільним розвитком, тим більш, в ресурсних обмеженнях при постійному нарощенні загроз і ризиків українському державотворенню.

Звідси, засвідчимо, що подальша раціоналізація регіональної карти України та формування обмеженої кількості макрорегіонів (за принципами афіліації за форматом NUTS–II) дозволить за рахунок оптимізації та повного освоєння стратегічного потенціалу суміжних територій генерувати в їхніх межах системні ознаки задля забезпечення (у стислі терміни) переходу нашої держави та її регіонів до сталого розвитку.

Використані джерела та література:

1. Микитенко В. В. Формування нової регіональної карти України: методологічні основи / В. В. Микитенко // Перезавантаження будівництва: економіка, організація, менеджмент : матеріали I Міжнар. наук.-практ. конф., Київ, 3–6 листоп. 2015 р. – Київ : Київ. нац. ун-т будівництва і архітектури МОН України. – Київ : Вид-во КНУБА, 2015. – 89 с.

2. Микитенко В. В. Розбудова в Україні каскадних форм організації виробничо-господарської та міжгалузевої і міжрегіональної взаємодії / В. В. Микитенко, О. М. Алимов // Економічні та виробничо-економічні системи в координатах сталого розвитку : монографія / за ред. А. О. Касич, М. М. Хоменко ; Кременчуц. нац. ун-т ім. М. Остроградського МОН України. – Кременчук : Кременчуц. міська друк., 2015. – 228 с.

3. Микитенко В. В. Формування нової регіональної карти України: методологія розбудови / В. В. Микитенко // Управління розвитком складних систем : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т будівництва і архітектури МОН України. – Київ, 2015. – № 22 (2). – С. 141–148.

4. Каскади регіональних соціально-економічних систем: формування та розвиток : монографія / О. М. Алимов, В. В. Микитенко, О. О. Демешок, І. В. Драган. – Київ : ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2016. – 278 с.

5. Макроекономічне регулювання розвитку каскадних форм організації виробничо-господарської та міжрегіональної взаємодії / О. М. Алимов, О. О. Демешок, В. В. Микитенко // Сталий розвиток – XXI століття: управління, технології, моделі. Дискусії 2015 : монографія / [Акулов-Муратов В. В., Алимов О. М. ..., Демешок О. О., Микитенко В. В. та ін.]; за наук. ред. Хлобистова Є. В ; НАН України, ДУ «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», НТУУ «Київський політехнічний інститут», Ін-т телекомунікацій та глобального інформаційного простору НАН України, Ін-т економіко-прав. дослідж. НАН України, Вища економ.-гуманіт. шк., Міжнар. асоц. сталого розвитку. – Черкаси, 2015. – 538 с.

6. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та європейським союзом, європейським співтовариством, іншої сторони [Електронний ресурс] : Угоду ратифіковано із заявою Законом від 16.09.2014 № 1678–VII. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631. – Назва з екрана.

Сергій Білошицький,
викладач ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»,

Сергій Капралов,
к.н.ф.в.с.,
директор Міжнародного науково-практичного
навчального центру з фізичної і SPA-реабілітації,
лазневим і спортивним технологіям «Центр Капралова»
(м. Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ МАСАЖУ ПРИ ПОРУШЕНОМУ ФУНКЦІОНАЛЬНОМУ СТАНІ ЛЮДИНИ

Ефективність життєдіяльності, успішність праці, навчання, творчості, фізичне і психічне здоров'я людини завжди залежить від її функціонального стану.

Людина з порушенням функціонального стану стає менш життєздатною, і тому повинна активно брати участь у його відновленні і поверненні до активного життя.

Функціональний стан визначають як фізіологічний стан організму та його систем (будь-який поточний стан є функціональним, тобто відбиває рівень функціонування організму в цілому чи окремих його систем, а також виконує функції адаптації до певних умов існування). Залежно від ступеня нейрофізіологічного конфлікту формується певний функціональний стан. Вирізняють три таких стани: нормальний, порушений і патологічний.

Порушений функціональний стан організму характеризується виснаженням функціональних ресурсів. Починає переважати відновлювальна система, вона гальмує приплив тонізуючої нервової імпульсації до нервових центрів, що ускладнює збуджуючі процеси. Порушується нормальне протікання рефлекторної діяльності, виявляється дискоординація функцій, що знижує фізичну працездатність [7]. Протягом певного періоду, перебуваючи в порушеному функціональному стані, людина повинна за допомогою вольового зусилля стримувати бажання відпочити. Тому збільшується загальне нервово-емоційне напруження, яке виявляється у підвищенні стомленості, дратівливості, негативних емоцій у процесі виконання різноманітної діяльності. Тривале перебування у такому негативному стані провокує можливість виникнення нових захворювань, тобто відбувається перехід до патологічного функціонального стану.

Вивчити особливості застосування лікувально-реабілітаційного масажу при порушеному функціональному стані людини.

Масаж – це лікувально-реабілітаційний засіб, який використовується як метод впливу на поточний функціональний стан, під час якого відбуваються різноманітні фізіологічні зміни в системах організму людини. Він являє собою сукупність прийомів дозованої механічної дії у вигляді тертя, тиску, вібрації, проведених безпосередньо на поверхні тіла людини як руками, так і

спеціальними апаратами, масажерами через повітряне, водне чи інше середовище.

Однією із необхідних складових відновлення нормального функціонального стану є застосування масажу в комплексі засобів фізичної реабілітації. Для проведення експериментального дослідження нами був використаний курс лікувально-реабілітаційного масажу з 12 процедур. Застосовують масаж в загальній або місцевій формі, залежно від характеру порушеної функції, яка є причиною виникнення порушеного функціонального стану людини [1]. Курс масажу поділяють на три періоди: вступний, основний і заключний.

Перший складається з 3 процедур. Під час вступного періоду масажист знайомиться і пристосовується до особливостей ділянки, що масажується і з'ясовує реакцію організму на окремі прийоми та на сеанс масажу взагалі.

В основному періоді інтенсивність масажу зростає і застосовується диференційована методика, що відповідає характеру порушеної функції та звертається увага на функціональні зміни в організмі та ділянках, що масажуються.

У заключному періоді, за 2 процедури, інтенсивність лікувально-реабілітаційного масажу значно знижується. Використовують основні прийоми методики класичного масажу (погладження, розтирання, розминання та вібрація) з рядом деяких допоміжних прийомів, наприклад, вижимання – прийому, який широко використовується у практиці гігієнічного та спортивного масажу [8]. У ряді випадків йому відводиться до 60% часу сеансу. Механічний вплив цього прийому поширюється не тільки на шкіру, але і на підшкірну клітковину, поверхневий шар м'язів, сухожилів, розташованих в м'язах [2].

Виконують кожен прийом від 5 до 15 разів, в залежності від реакції організму. Тривалість кожного сеансу – залежно від ділянки і порушеної функції – може становити від 10 до 60 хв [6].

Також необхідно зазначити, що в процесі проведення лікувально-реабілітаційного масажу відбуваються взаємні енергоінформаційні впливи спеціаліста з масажу на масажованого та навпаки. До того ж, для масажиста – це є контакт з патологічно зміненою енергетичною системою, тому він повинен вміти захистити себе від шкідливого впливу енергоінформаційних структур. Відчуття пацієнта під час впливу масажу поділяються на:

1. позитивні: тепло в тілі, розігрівання, поколювання, вібрація, «тяжкість у руках і ногах», холод, сонливість, підвищення діурезу – бажані відчуття, можна продовжувати відновні заходи, це свідчить про їх ефективність;

2. нейтральні: відсутність відчуттів – процедури не допоможуть, але й не нашкодять. В цьому випадку масажист має змінювати свій підхід з метою налагодження зворотного зв'язку з масажованим;

3. негативні: дрижання в колінах, несвідомий страх, холодний липкий піт, Perezбудження – це небажані відчуття, необхідно припинити сеанс. Ці відчуття є наслідком передозування впливу чи неправильної роботи, інколи це може

бути зумовлене тим, що людина має підвищену чутливість, вона фізично слабка [1].

Рука – це інструмент, і випромінювання енергії руки в цілому та окремих її пальців є як стабільним, незмінним, так і тим, що змінюється. Якщо біополе долонь здорового масажиста дотикається до здорового поля людини, то звичайно ніяких відчуттів не виникає. При цьому необхідно пам'ятати, що три органи в нашому тілі дають специфічні відчуття: нирки – легку прохолоду, серце – тепло, легені – легку вібрацію. Якщо біополе долоні масажиста дотикається до поля хворої людини, то в долонях виникають певні відчуття, які відрізняються від звичних. Крім цього, під час процедури масажист повинен бути правильно налаштованим та сфокусованим на сеанс, а саме спокійним, розслабленим, долоні повинні бути нейтральними (інакше власні відчуття в долонях можуть бути помилково сприйняті за відчуття від органів). В процесі процедури необхідно постійно контролювати стан людини спостереженням за ним та опитуванням. Загальний принцип стандартизації і схематизації в масажі недопустимий: одна і та ж людина в різний час і на різних етапах буде вимагати різних підходів, які, нерідко, суттєво відрізняються. Отже, в процесі використання лікувально-реабілітаційного масажу, спеціалісту потрібно навчитися психофізіологічно налаштовуватися на процедуру для ефективного формування оптимального енергопотенціалу.

Крім того, для зняття стану втоми масажисту необхідно в проміжках між сеансами виконувати такі відновлювальні процедури: комплекс лікувальних фізичних вправ, провітрювати приміщення (кабінет), приймати (за можливістю) контрастний душ, лежати на голчастих аплікаторах.

При впливі голчастих аплікаторів Капралова та Ляпко здорова тканина залишається в нормі, а в змінених органах і ділянках шкіри відбуваються відновлювальні процеси, які проявляються у вигляді нормалізації кольору шкіри, вона стає рожевою, значно поліпшується загальне самопочуття, зникає біль, підвищується працездатність масажиста.

Лікувально-реабілітаційний масаж є доступним засобом відновлення нормального функціонального стану людини, і тому може бути нами рекомендований до застосування в комплексі засобів фізичної реабілітації.

Використані джерела та література:

1. Вакуленко Д. В. Медична інформаційна система взаємодії спеціаліста з масажу та пацієнта / Д. В. Вакуленко // Медична інформатика та інженерія: наук.-практ. журн. – Тернопіль : «Укрмедкнига», 2010. – № 2. – С. 63–70.

2. Кокун О. М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини у психофізіологічному забезпеченні діяльності : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.02 / Кокун Олег Матвійович ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – Київ, 2004. – 373 с.

3. Клименко В. В. Психофізіологічні механізми праксису людини : монографія / В. В. Клименко. – Київ : Видав. Дім «Слово», 2013. – 640 с.

4. Лазуренко С. І. Психофізіологія моторних установок людини : дис. ... д-ра психол. наук : 19.00.02 / Лазуренко Сергій Іванович ; Ін-т психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – Київ, 2012. – 443 с.
5. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підручник / В. М. Мухін. – 3-тє вид., перероб. та доп. – Київ : Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.
6. Марченко О. К. Основы физической реабилитации : учеб. для студентов вузов / О. К. Марченко. – Киев : Олимп. л-ра, 2012. – 528 с.
7. Филиппов М. М. Психофизиология функциональных состояний : учеб. пособие / М. М. Филиппов. – Киев : МАУП, 2006. – 240 с.
8. Вижимання – основні прийоми масажу: техніка, прийоми і правила вичавлювання [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.nashakrasa.com.ua/zdor/Vizhimannya_-_Osnovni_priyomi_masazhu_tehnika_priyomi_i_pravila_vichavlyuvannya.html. – Назва з екрана.

Ольга Демешок,

к.екоп.н., доц.,
наук. співроб. ДУ «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
НАН України» (м. Київ, Україна)

РЕГІОНАЛЬНИЙ ПОДІЛ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ УКРАЇНИ, ЗАСНОВАНИХ НА ПРИНЦИПАХ NUTS

Протягом останнього часу суттєвою загрозою для збалансованості функціонування національній економічній системі, яка вже достатньо інтегрована у світові фінансові та товарні ринки, стало нарощення суспільно-політичних і військово-економічних загроз і ризиків українською державотворенню у 2013–2016 рр. Зазначене створює численні бар'єри процесам забезпечення результативності управління розвитком національного стратегічного потенціалу промисловості (СПП) та макроекономічного регулювання розвитку реального сектору економіки (РСЕ). Тим більш, при суттєво недорозвиненій системі економічного врядування та регулювання виробничо-господарської.

Враховуючи те, що економіка України за Глобальним індексом інновацій у 2013 р. знаходилась лише на 71 місці та відноситься до групи країн з доходом на душу населення нижче середнього, можна вважати, що досягненням у 2016 р. 56 місце у глобальному інноваційному рейтингу [1, 2].

Таким чином, необхідно враховувати (синхронно з набутими умовами функціонування РСЕ) і вимоги, які передбачено ратифікованої у рубриках Угоди про Асоціацію з країнами-членами ЄС [3] як, у цілому, так і, зокрема, викладених у положеннях Розділу 4 стосовно набрання чинності принципів гармонізації територіально-адміністративного устрою держави до рівня NUTSII задля розбудови адекватного базису територіально-економічного поділу регіонів держави (деталізовано автором, згідно рекомендацій) [4], щодо доцільності розбудови в державі десяти макрорегіонів – каскадних форм

організації міжгалузевої та міжрегіональної взаємодії двох класів.

З огляду на зазначене вище та обґрунтованість рекомендації Угоди про асоціацію з ЄС [3], необхідно признати наступне: визначеність специфічних однак і характеристик, які набуватимуть каскадні форми (вказане деталізовано як у вимогах усталеної системи стандартизації і регіоналізації NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes), дозволила (за даними [5]) автору встановити та підтвердити об'єктивність наступних тверджень:

по-перше, територіально суміжні регіони, з відповідними фазовими траєкторіями і ресурсно-функціональними показниками промисловості, що функціонує в їхніх межах, при їхній інкорпорації до єдиної інституційної основи за урахування факторів «паритетність спрямованості виробничо-господарської, інноваційно-інвестиційної, техніко-технологічної та зовнішньоекономічної діяльності», дозволяє здійснити розбудову єдиної комунітарної інституції і уможливить: а) раціоналізацію використання СПП у суміжних регіонах; б) технічну модернізацію та оптимізацію завантаження виробничих потужностей; в) зростання інноваційної здатності та технологічної конкурентоспроможності РСЕ; г) генерування в регіонах системних ознак до СР за рахунок підвищення результативності управління забезпеченням енергетичної, екологічної, організаційної, технологічної та економічної ефективності функціонування промисловості в регіонах;

по-друге, у разі одночасного використання системно-комплексних, об'єктно-цільових і структурно-інформаційних принципів при формуванні адекватної реальним процесам системи управління забезпеченням енергетичної, екологічної, організаційної, технологічної та економічної ефективності функціонування промисловості забезпечується синхронізація процесів промислового зростання і регенерації регіонального промислового виробництва за рахунок: а) ущільнення міжгалузевої взаємодії між суміжними регіонами; б) спрощення доступу до ресурсів в їхніх межах; в) генерування алокаційного ефекту і взаємостимулювання інноваційно-інвестиційного розвитку для сформування в межах каскадів промислового виробництва інноваційно-інформаційного типу.

Звідси можна певним чином підсумувати про те, що розмежування каскадів регіонів та кластерних округів слід здійснювати з урахуванням сучасних умов ринкової економіки та ресурсних обмежень, які існують, наразі, в державі. Тобто, вважаємо, що слід признати і те, що: а) ринкові міжгалузеві та міжсуб'єктні відносини в межах реального сектору економіки України, самі по собі, не забезпечують оптимального розподілу виробництва та раціональне розміщення продуктивних сил; б) регіональна соціально-економічна та промислова політики не може підмінити вже визнані ключові положення глобальних економічних змін та доцільність запровадження комунітарних інтеграційних об'єднань, запобігти або компенсувати недоліки і помилки національної структурної та регіональної соціально-економічної політики (які визначені та затверджені, наприклад, у Стратегіях і державних доктринах) [6].

При цьому загальна економічна, екологічна чи соціально-економічна

політики для формалізованих каскадних форм стають частиною структурної політики держави і, відповідно, регіональна промислова та адміністративно-територіальна політики визначатимуть оптимальні характеристики, а також середньо- і довгостроковий характер удосконаленої змістовності Стратегії сталого розвитку України та її регіонів. Об'єктивність зазначеного вище підтверджено останніми тенденціями у світі та падіння темпів соціально-економічного розвитку регіонів, які суттєво відрізняються від параметрів макроекономічної динаміки в Україні, що мали місце, наприклад, у 2014 р. Так, зокрема, зважаючи на вищевикладені рекомендації [3], автором враховано проведені експертним Бюро економічних та соціально-економічних технологій Дослідницького центру «Бест» рейтингування регіональних соціально-економічних систем (РСЕС) за базовими секторами економіки України задля ідентифікації ознак донорів і реципієнтів.

Необхідно визнати, що важливою аспектом, на твердження автора, є врахування показника енергетичного потенціалу заощадження в межах певного каскаду РСЕС задля ідентифікації рейтингових оцінок.

Тому, сформулюємо таке твердження, яке, на переконання автора, є об'єктивним: за умови проведення, надалі, діяльності з енергетичного заощадження, ці РСЕС матимуть реальну можливість до переходу у стан донорів, що кардинально покращить ситуацію в їхніх складових каскадних формах організації виробничо-господарської та міжрегіональної взаємодії у короткостроковому періоді. І, відтак, певним чином, підсумовуючи результати науково-прикладних розробок і системних досліджень автору, визнаємо про таке: запровадження у практику в умовах ресурсних обмежень і постійного нарощення суспільно-політичних загроз регіонального поділу соціально-економічних систем України, заснованих на принципах NUTS дозволить досягнути в межах держави і її регіонах наступних цільових орієнтирів сталого розвитку. А саме, щодо: а) поступового зменшення соціально-економічної нерівності розвитку РСЕС у відповідності до затверджених Концепцією Державної регіональної економічної політики цільових положень; б) генерування процесів збалансованого соціально-економічного розвитку держави та її РСЕС; в) максимально ефективного регіонального управління обмеженими фінансовими, виробничими і природними ресурсами, що за умов стимулювання створення добровільних економічних територіальних об'єднань, дадуть змогу створити умови задля вирішення специфічних місцевих завдань.

Використані джерела та література:

1. Інноваційний дайджест: глобальний рейтинг інновацій у 2013-2016 роках [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://informal.com.ua/ratings/ukrajina-u-svitovyh-rejtynhah-hlobalnyj-innovatsijnyj-indeks/>. – Назва з екрана.
2. Douglass C. North The Northwest Ordinance in Historical Perspective / Douglass C. North, Andrew R. Rutten. – Athens : Ohio University Press, 1987
3. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом і його державами-членами, з іншою сторони: спільна

декларация : [Угоду ратифіковано із заявою Законом від 16.09.2014 р. № 1678-VII]. – Київ : КМУ, 2014. – 235 с.

4. Регіональний розвиток та державна регіональна політика в Україні: стан і перспективи змін у контексті глобальних викликів та європейських стандартів політики : аналіт. звіт / проект ЄС «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні». – Київ : Пред-во Європ. Комісії в Україні, 2014. – 342 с.

5. Економіко-статистична база даних Бюро економічних та соціально-економічних технологій дослідницького центру «Бест» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.energy-index.com.ua/uk/about/>. – Назва з екрана.

6. Про стимулювання розвитку регіонів [Електронний ресурс] : Закон України від 08.09.2005 № 2850-IV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2850>. – Назва з екрана.

Ірина Дульська,

к.екоп.н., с.п.с.,

старш. наук. співроб. ДУ «Інститут економіки та прогнозування
НАН України» (м. Київ, Україна)

КРАУДФАНДІНГ – МЕГАТРЕНД СВІТОВОГО ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Серед стратегічних індикаторів реалізації Стратегії сталого розвитку «Україна–2020» [1] зазначено, що за глобальним індексом конкурентоспроможності (Global Competitiveness Index – GCI) Всесвітнього Економічного Форуму (World Economic Forum – WEF), в 2020 р. Україна увійде до 40 кращих держав (2016 р. – №79), а ВВП на особу (ПКС, за даними Світового банку) зросте до \$16 тис. проти \$2,6 тис. в 2015 р. Виходячи з зазначеного, пріоритетами збільшення глобальної конкурентоспроможності економіки, як передумови економічного зростання, вважатимемо ті, що становлять «вузькі місця» GCI (сірий фон у Таблиця 1). Для порівняння подано узагальний GCI України та Естонії, пострадянської країни, де трансформації почалися одночасно.

Таблиця 1

Узагальнений індекс глобальної конкурентоспроможності України та Естонії WEF–2016 р. (Global Competitiveness Index – GCI), місце з 140 країн, індекс в діапазоні 1 (гірший стан) – 7 (кращий стан)

Складові	Україна		Естонія	
	Місце	Індекс	Місце	Індекс
Глобальний індекс конкурентоспроможності (GCI)	79	4,0	30	4,7
Subindex A: Основні вимоги	101	4,1	21	5,6
1-ша складова: Рівень розвитку інститутів	130	3,1	25	5,0
2-га складова: Рівень розвитку інфраструктура	69	4,1	33	4,9
3-тя складова: Макроекономічне середовище	134	3,1	15	6,2
4-та складова: Стан розвитку охорони здоров'я і початкова освіта	45	6,1	22	6,3

Subindex B: Підсилювачі ефективності	65	4,1	28	4,7
5-та складова: Рівень розвитку вищої освіти і підготовки	34	5,0	20	5,5
6-та складова: Ефективність ринку товарів	106	4,0	22	4,9
7-ма складова: Ефективність ринку праці	56	4,3	15	5,0
8-ма складова: Розвиток фінансового ринку	121	3,2	23	4,6
9-та складова: Технологічна готовність	86	3,4	32	5,3
10-та складова: Розмір ринку	45	4,5	98	3,1
Subindex C: Інновації і чинники складності	72	3,6	31	4,1
11-та складова: Складність ведення бізнесу	91	3,7	43	4,3
12-та складова: Інновацій	54	3,4	29	4,0

Джерело: [2]

В GCI-2016 України найгірше оцінено стан розвитку фінансового ринку (8-ма складова), який в розвинених ринкових країнах виконує важливу функцію інституціонального забезпечення економіки внутрішніми інвестиціями. Зокрема, спектр доступності фінансових послуг, фінансування через місцевий ринок капіталу, простота доступу до кредитів, венчурного капіталу, стійкість банків, регулювання фондових бірж. Уся підсистема фінансового ринку без сумніву буде еволюціонувати, однак українська економіка потребує недорогих інвестиційних ресурсів розвитку терміново.

В доповіді «Майбутнє зайнятості, навичок та стратегії робочої сили щодо 4-тої промислової революції» [2] на Всесвітньому економічному форумі (World Economic Forum – WEF) 2016 р. наголошувалося, що одним із трендових драйверів технологічних змін стають мережеві (розподілені) технології краудсорсингу. Адже в пірінгових платформах окремі компанії і приватні особи, формуючи пул капіталу, можуть знаходити фінансові ресурси альтернативним до традиційних форм утворення (засновництво, IPO/SPO, кредити / розміщення облігацій тощо) способом.

Феномен краудфандінгу став можливим лише завдяки формуванню інформаційно-інноваційної економіки, він є продуктом інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), насамперед, Інтернету, що уможливило колаборативну (клубну) фільтрацію проектів через їх експертизу споживчачами. Малі інвестиції, необхідність розкривати інформацію (на Kickstarter дані про громадянство, банківський рахунок проходять модерацію до 7 днів), використання соціальних мереж і груп виключають шахрайство.

Краудфандінгова форма залучення інвестицій, розповсюджена в Європі, діє більше 250-ти платформ. Особливо доцільною вона показала себе при заснуванні стартапів малого і середнього бізнесу (МСБ). На неї розраховують при реалізації важливих проектів перетворення традиційної економіки в цифрову шляхом ширшого використання ІКТ в європейській стратегії Digital Agenda for Europe [2].

У всіх формах краудфандінг має особливий потенціал бути каталізатором для економічного зростання та соціального розвитку: 1) роялті – крім нефінансових бонусів і заохочень, спонсор отримує частку прибутку проекту, що фінансується; 2) народне кредитування – позичальник виграє від нижчих ставок по кредиту і зручності отримання, обов'язковим є план-графік повернення позичкового капіталу інвесторам; 3) акціонерний краудфандінг – як

винагороду спонсор отримує частину власності, акції, дивіденди або право голосування на загальних зборах акціонерів.

Згідно Crowdfunding Industry Report [3], в 2012 р. краудфандінгові платформи залучили \$2,7 млрд на фінансування понад 1 млн кампаній, в 2013 р. – \$5,1 млрд і протягом 2014 р. – близько \$16 млрд.

В Україні діє декілька вітчизняних платформ – Big Idea, «Спільнокошт», STARTRAZOM, Na-Starte. Правила збору коштів такі ж, як на Kickstarter: проект отримує гроші тільки тоді, якщо збере 100% суми або більше у встановлений термін. На користь Na-Starte з загальної суми вираховують 8%, податки. Хоча переважна спеціалізація українських платформ – культурні і соціальні проекти, зокрема, медіапроект Інтернет-телебачення Hromadske.tv.

Зазначимо, що модель акціонерного краудфандінгу відповідає особливостям менталітету українців, який потребує особливих інноваційних моделей фінансування інвестицій, особливо з урахуванням негативного досвіду функціонування фондового ринку України. Адже колективні інвестиції в інвестфонди, крім венчурних, як правило, низькоприбуткові, не в останню чергу, через недобросовісну селекцію активів з боку керуючих, авантюри з трастами (довірчими товариствами) на початку 90-х; на ринку бракує прибуткових активів через переважаючу інсайдерську корпоративну модель, за якої інтереси міноритарних акціонерів ігнорують.

Передумовою також є те, що міжнародні рейтингові агентства знизили рейтинг українських емітентів, країни, міст. Це обмежує можливість залучення іноземних комерційних кредитів.

В умовах соціально-економічної нестабільності малоюмовірним також є залучення іноземних прямих та портфельних інвестицій, тим більше – у МСБ.

Внутрішнє кредитне джерело інвестицій дороге і ненадійне (на WEF-2016 Україна отримала найнижчий рейтинг стійкості банків серед 140 країн) [2].

ІРО неможливе для більшості українських фірм через вартість процедури, слабкі перспективи розмістити акції на слабо розвиненому фондовому ринку (рейтинг WEF–2016 показника «Доступність фінансових послуг» – 123, «Фінансування через місцевий ринок капіталу» – 118), навіть для крупного бізнесу через його низькі конкурентні позиції порівняно з державою, яка домінує на ринку боргу [2].

Модель фінансування через залучення венчурного капіталу від бізнес-ангелів доцільна для ризикованих інвестиційних проектів, тому виправдовує значну частку прибутків, належну венчурному інвестору, бізнес-ангелу, засновникам бізнес-інкубаторів. Якщо ризик інвестицій малий, доцільний краудфандинг.

Народне ІРО також є перспективними мережевим альтернативним інструментом залучення інвестицій, однак довіра з боку фізичних інвесторів до таких інститутів і фондового ринку в Україні поки мала. Фізичні інвестори віддають перевагу банківським депозитам, що дають хороший рівень доходності. Доступ до високодохідних активів для них утруднений. Це потребує від держави ряду заходів по формуванню пропозиції таких активів.

Макроекономічним наслідком застосування інноваційних форм залучення інвестицій для цілей розвитку в перспективі стане підвищення фінансової обізнаності населення з інструментами фондового ринку, дозволить його активізувати, залучити в національну економіку значний інвестиційний ресурс, як альтернативу приватного сектору і банківської сфери, що, в свою чергу, дозволить врятувати від знецінення заощадження населення, зменшить попит на іноземну валюту як інструмент їх зберігання.

Використані джерела та література:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна–2020» [Електронний ресурс]: Указ Президента України від 12.01.2015 р. № 5/2015. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>. – Назва з екрана.
2. World Economic Forum® 2016 «Global Challenge Insight Report. The Future of Jobs Employment, Skills and Workforce Strategy for the Fourth Industrial Revolution» January 2016 [Electronic resource]. – Mode of access: http://www3.weforum.org/docs/Media/ WEF_Futureof Jobs.pdf. – Title from the screen.
3. Massolution (2013) [Electronic resource] // Crowdfunding Industry Report. – Mode of access: http://europa.eu/pol/pdf/flipbook/en/digital_agenda_en.pdf; <http://research.crowdsourcing.org/2013cf-crowdfunding-industry-report>. – Title from the screen.

Людмила Заліток,

к.пед.н., с.н.с.,

директор Наукової бібліотеки

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

РОЛЬ ВИЩОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ У НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ СТУДЕНТІВ

Майбутнє кожної держави значною мірою залежить від того, наскільки успішно вона може визначити свої цілі та пріоритети, усвідомити свої інтереси та наскільки правильно поєднуюватимуться національні інтереси самої держави з інтересами її громадян.

У ситуації, що склалася в Україні, усе більшої актуальності набуває виховання в молодого покоління почуття патріотизму, відданості загальнодержавній справі зміцнення країни, активної громадянської позиції. Навчально-виховний процес на сучасному етапі характеризується пошуком нових підходів до розвитку особистості. Вагома роль належить єдності виховних впливів на людину у становленні її як особистості, що передбачає формування у неї стійких суспільно значущих способів поведінки, здатності до самостійного критичного мислення, соціальних і моральних установок. Сьогодні необхідно на основі єдності навчання і виховання із справжніми

багатствами культури створити в закладах освіти умови для морального, творчого та духовного розвитку особистості кожної дитини.

Вищий навчальний заклад має стати для кожної молодої людини осередком становлення громадянина-патріота України, готового розбудувати країну як суверенну, незалежну, демократичну, правову, соціальну державу, забезпечувати її національну безпеку, сприяти єднанню українського народу та встановленню громадянського миру й злагоди в суспільстві.

Проблема національно-патріотичного виховання не нова, вона має тривалу історію. Спроби її обґрунтування, вивчення основних складових можна знайти ще в працях видатних представників античної думки (Сократ, Антисфен, Платон, Демокрит).

Питання патріотичного виховання цікавило багатьох філософів, педагогів на різних етапах суспільного розвитку. Однак протягом багатьох десятиліть, незважаючи на декларування таких понять, як демократія, рівність прав, свобода, соціальна справедливість, ідея громадянського виховання усувалась із вітчизняної освітянської практики.

Незважаючи на складні суспільно-політичні обставини, в яких перебував український народ, вітчизняні мислителі, зокрема В. Антонович, М. Драгоманов, О. Духнович, М. Костомаров, П. Куліш, С. Русова, І. Огієнко, А. Макаренко, В. Сухомлинський та інші, вірили в нескореність духу українського патріотизму.

Сучасні науковці вказують на зміну ціннісних орієнтацій сучасної молоді: від загальногуманістичних до прагматичних, меркантильних. У дослідженнях сучасних педагогів В. Кременя [3], О. Докукіної [2], О. Сухомлинської [4] та інших, пріоритетними напрямками у формуванні громадянських цінностей особистості є виховання патріотизму, національної самосвідомості, правосвідомості, політичної культури, бережливого ставлення до природи, виховання моральності, культури поведінки, мотивації до праці. Сьогодні в педагогічній науці йде активний різнобічний пошук нової виховної парадигми, основна мета якої – виховати людину гуманну, творчу, відповідальну, з активною життєвою позицією, яка б могла реалізувати себе, утвердити правову, демократичну, соціальну державу та розвинути громадянське суспільство.

Метою даної публікації є розкриття ролі вищого навчального закладу у процесі національно-патріотичного виховання молодого покоління.

Передусім, яке ж смислове навантаження ми вкладаємо в терміни «духовність», «національне виховання», «патріотизм»?

Отже, під духовним розвитком особистості ми розуміємо процес індивідуально-особистісного залучення її до духовної культури суспільства, оволодіння нею загальнолюдськими, соціокультурними, національними цінностями і досвідом людства в процесі духовно-практичної діяльності та самостійного творчого розвитку. Тобто головним для будь-якої особистості виступає виховання і самовиховання. Ми погоджуємось з видатним українським педагогом-гуманістом В. Сухомлинським, який стверджував, що «Духовність це осмислення особистістю гуманістичного сенсу цілей власного

життя, людської життєдіяльності загалом» [5]. Виховання духовності людини розуміється як наслідування етичних законів, використання творчої і мистецької діяльності, вивчення здобутків національної і світової культури, що за сутністю є процесом створення людини. Самовиховання розпочинається з прагнення людини до самовдосконалення, особистість повинна прагнути до самоствердження у всіх видах діяльності.

Наукою доведено, що справжнє виховання є глибоко національним за сутністю, змістом і характером. У педагогічному словнику «національне виховання» визначено, як «створена упродовж віків самим народом система поглядів, переконань, ідей, традицій, звичаїв, покликаних формувати світоглядну свідомість та ціннісні орієнтації молоді, передавати їй соціальний досвід, надбання попередніх поколінь [1, с. 4].

Головною метою національного виховання на сучасному етапі є передача молодому поколінню соціального досвіду, багатой духовної культури народу, його національної ментальності, світогляду. Національна система виховання, яка ґрунтується на міцних підвалинах культури свого народу сприяє духовному багатству, освіченості, інтелектуальності, як основних складників людини-громадянина своєї держави.

Патріотизм – це любов і відданість Батьківщині, прагнення своїми діями служити її інтересам. Історичне джерело патріотизму – це формування зв'язків з рідною землею, рідною мовою, народними традиціями, звичаями та культурою.

Визначальною рисою українського патріотизму має бути його дієвість, спроможна перетворювати почуття в конкретні справи та вчинки на користь держави. Справжній патріот повинен мати активну життєву позицію, своїми справами та способом життя сприяти якісним змінам ситуації в країні на краще. Для формування такої свідомості особистості має бути успішно реалізована цілісна система патріотичного виховання.

Завдання сучасного вищого навчального закладу, на нашу думку, – підпорядковувати системі національних інтересів, ідей головні цінності духовного скарбу українського народу, національні звичаї і традиції. Мета виховання національної свідомості в молоді – прищепити, оживити й відродити в душі та генетичній пам'яті животворне коріння звичаїв нашого народу, донести до кожного студента (а через нього і в сім'ю й родину) розуміння того, що ми не просто українці, ми – нація, ми народ зі своєю багатовіковою історією, культурою, мовою, звичаями; викликати в студента потребу в усвідомленні себе як частинки своєї нації.

Одним зі шляхів підвищення ефективності формування у вищому навчальному закладі національної свідомості, на нашу думку, є встановлення більш тісних міжпредметних зв'язків, які за своєю освітньою й виховною функцією мають закономірний цілісний вплив на свідомість, почуття та діяльність людини. Ефект впливу міжпредметних зв'язків на формування національної свідомості може здійснюватись завдяки перебудові й удосконаленню внутрішньої логічної структури методів і методичних прийомів

навчання та виховання. Зокрема, для національного виховання в студентів доцільно використовувати адекватні методи й методичні прийоми, які відповідають конкретним умовам (віковим і психологічним особливостям студентів, рівню їхніх знань, матеріальній базі університету тощо): розповіді, бесіди, відвідування виставок, музеїв, майстерень народних умільців; зустрічі з майстрами народної творчості; демонстрації образотворчого народного мистецтва, перегляд слайдів, відеофільмів та кінофільмів; читання літератури на історичну, біографічну (біографії видатних осіб нації, діячів культури, науки й мистецтва) та географічну тематику, українських легенд, дум, переказів; участь у народних обрядах, національних іграх, конкурсах, олімпіадах, розучування народних пісень, інсценування національних літературних творів, проведення спортивних змагань, спортивно-розважальних свят та спортивних вечорів.

Невід'ємною частиною національно-патріотичного виховання є рідна мова – безцінне духовне багатство, у якому народ живе, передає з покоління в покоління свою мудрість, славу, культуру, традиції. Мова сприймається не просто як засіб комунікації, не лише як знаряддя формування думок, а значно індивідуальніше: як засіб вияву духовно-емоційної сфери людини. Спілкування рідною мовою веде до зростання національної свідомості студента, формує його гідність, високі моральні якості українця. Саме тому у вихованні словом потрібно керуватися як принципом оптимальної побудови своєї мови у психологічному плані (тобто необхідна емоційна розвиненість викладача, його комунікативність, розкутість, що дає йому можливість доторкнутися до найвіддаленіших куточків серця студента словом), так і принципом зворотного зв'язку в спілкуванні (тобто вміння подивитися на світ очима студента).

Безсумнівно, не всі навчальні предмети мають однакові можливості для національного виховання, але ці можливості закладені в зміст будь-якого з них. Специфічні можливості одних дисциплін мають безпосередній вплив на процес національно-патріотичного виховання завдяки великій емоційній насиченості ідей та фактів, що містяться в їхньому змісті, особливості ж інших предметів діють опосередковано. Завдання викладача полягає в тому, щоб розкрити перед свідомістю студентів кожен предмет як інформаційне джерело розумового розвитку крізь призму державницької національної ідеї.

Проте варто пам'ятати, що виховання здійснюється не тільки на лекційних і практичних заняттях або в інший обмежений проміжок часу. Національне виховання – це постійний процес, який тим ефективніший, чим більше праці в нього вкладає викладач і весь колектив вищої школи в цілому. Виховує студента все: і заняття, і розвиток різнобічних інтересів поза парами, і засоби масової інформації, і відносини студентів у колективі та поза університетом, у сім'ї й у соціальному середовищі місця проживання тощо.

Сила й ефективність національно-патріотичного виховання визначається тим, наскільки глибоко ідея Батьківщини проникає в духовний світ студента в період його мужніння як людини та громадянина, наскільки глибоко він бачить світ і самого себе очима патріота. Діалектична єдність трьох компонентів

патріотизму – знання – переживання – вчинки – і визначає глибину цього почуття.

Отже, національно-патріотичне виховання студентів у процесі навчальної діяльності має відбуватися таким чином, щоб між засвоєнням знань і моральним розвитком не було розриву. Успіх цього процесу залежатиме, з одного боку, від змісту навчальних програм та організації розумової праці на заняттях і в позанавчальний час, а з іншого боку – успіх залежатиме від духовного багатства самого викладача, його ерудиції, культури, прагнення та вміння пов'язувати будь-який навчальний матеріал із завданнями національного виховання з метою комплексного впливу на свідомість, почуття й поведінку студента. Народжуючись, дитина застає в готовому вигляді та вбирає в себе відчуття своєї причетності до нації, які за певних обставин мають перерости в утвердження власної національної гідності, внутрішньої свободи, гордості за свою землю, Україну. Ось чому сьогодні Українській державі потрібна така вища школа й така виховна робота в ній, яка б знищувала у свідомості студентів і їхніх батьків почуття меншовартості, а натомість виховувала б гордість за дідів та прадідів, які зберегли мову, звичаї й традиції своїх пращурів і генетично заклали в нас ту внутрішню силу, яка здатна відродити славу української нації.

Використані джерела та література:

1. Гончаренко С. Український педагогічний словник / С. Гончаренко. – Київ : Либідь, 1997. – 376 с.
2. Докукіна О. М. Громадянськість особистості та особливості її виховання у молодших школярів // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання АПН України. – Київ, 1999. – Кн. 1. – С. 194–201.
3. Кремень В. Г. Якісна освіта формує майбутнє держави і її громадян / В. Г. Кремень // Дзеркало тижня. – 2001. – 1 черв. (№ 21). – С. 12.
4. Сухомлинська О. В. Громадянськість як феномен виховання / О. В. Сухомлинська // Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді : зб. наук. пр. / Ін-т проблем виховання АПН України. – Київ, 1999. – Кн. 2. – С. 6–12.
5. Сухомлинський В. О. Серце віддаю дітям / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5-ти т. – Київ : Рад. шк., 1977. – Т. 3. – С. 7–279.

Галина Калінічева,

к.іст.н., доц.,

проректор з навч.-метод. роботи

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

РОЗВИТОК УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ НАУКИ ЯК ЧИННИК КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

На рубежі ХХ–ХХІ століття перед людством постала низка соціальних викликів та невідкладних завдань, детермінованих процесами глобалізації,

рівнем економічного розвитку та міжнародною конкурентоспроможністю. Розв'язання нагальних суспільних проблем для більшості європейських країн потребувало не тільки розбудови конкурентоспроможної на міжнародних ринках економіки, але й цілеспрямованого, системного виробництва знань, їх нагромадження та практичного використання. Визначальну роль для економіки кожної країни і суспільства в цілому має наука, адже будь-які інновації є результатом наукових, науково-технологічних та інших досліджень.

Актуальність дослідження розвитку університетської науки обумовлена з одного боку, євроінтеграційними устремліннями нашої держави та прагненням України увійти до співдружності європейських народів в якості рівноправного партнера; з іншого – проблемами національної безпеки, яка, поряд з іншими чинниками, залежить від суспільного визнання важливості оновлення системи здобуття знань, відродження й піднесення університетської науки, тісно пов'язаної з виробництвом, результативності та ефективності реалізації інноваційної стратегії, спрямованої на впровадження наукоємних технологій.

Метою дослідження є аналіз розвитку науки у вищих навчальних закладах України на сучасному етапі та з'ясування проблем і перешкод на шляху інтенсивного розвитку вітчизняної університетської науки.

За останні два десятиріччя у світі набула поширення модель інноваційного розвитку «потрійної спіралі» (Triple Helix), яку було розроблено професорами Г. Іцковіцем (Henry Etzkowitz) та Л. Лейдесдорфом (Loet Leydesdorff) [1] як альтернативу поширеній концепції «виробництва знань» М. Гіббонса та інших учених (M. Gibbons, C. Limoges, H. Nowotny, S. Schwartzman, P. Scott, M. Trow, 1994) [2]. Нині модель «потрійної спіралі» ефективно функціонує у багатьох країнах Північної та Південної Америки, Західної Європи, Азії, Австралії. Злагоджена взаємодія головних учасників інноваційного процесу в моделі «потрійної спіралі» Г. Іцковіца дає відчутний економічний, науково-технічний і соціальний ефект.

Сьогодні найуспішніші інноваційні системи світу сформовані навколо провідних університетів: Стенфордський науково-дослідницький парк та Кремнієва долина – навколо Стенфордського університету, Бостонський інноваційний мегаполіс – навколо Массачусетського технологічного інституту, Шведське наукове місто Кіста Сіті – навколо Королівського технологічного університету тощо.

Досвід розвинутих країн світу демонструє, що класичний університет, зберігаючи всю академічну складову, поступово перетворюється на дослідницький (підприємницький), що відображає нову модель ринково орієнтованого академічного вищого навчального закладу. Основою нової місії університету постає капіталізація знань, що сприяє розвитку «академічного капіталізму», тобто перетворення наукової та викладацької діяльності у підприємництво: здійснення дослідницьких проектів опиняється у прямій залежності від отримання грошових субсидій окремих корпорацій [3].

Володіючи колосальним інтелектуальним потенціалом, українські університети виступають сьогодні важливою складовою розвитку національної

економіки, вирішальним чинником суспільного поступу. Високу якість підготовки студентів має забезпечувати високий фаховий і науковий потенціал професорсько-викладацького складу, натомість зниження кваліфікаційного рівня викладачів неминуче відбивається на рівні підготовки студентської аудиторії.

Так званий період напіврозпаду компетентності – швидкість, з якою отримані студентом знання перестають відповідати актуальному рівню науково-технологічної насиченості економічних процесів – нині становить менше 5 років. Тобто, на момент отримання диплома 50% знань випускника вже є застарілими і потребують оновлення. Найбільш дієвим способом розв'язання цієї проблеми був і залишається розвиток науково-дослідницької діяльності вищих навчальних закладів.

У провідних країнах світу розвиток науки здійснюється в університетах, проте в Україні ця сентенція має лише декларативне звучання. Більшість вітчизняних університетів поки що не має конкурентноздатних на світовому рівні наукових досягнень, які б впливали на розвиток економіки й соціальної сфери країни. Професійна підготовка і наукові дослідження за фаховим спрямуванням організаційно продовжують залишатися відірваними один від одного. Серед причин – відсутність належної підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних до створення конкурентоспроможних наукових розробок; незадовільний рівень інтеграції наукової діяльності з навчальним процесом, що призводить до втрати Україною значної частини свого інтелектуального потенціалу, який у сучасному світі є найбільш ефективним засобом суспільного прогресу.

З огляду на сучасні суспільні виклики, завданням вищих навчальних закладів сьогодні є не тільки підготовка висококваліфікованих і конкурентоспроможних на ринку праці фахівців, але й залучення студентської молоді до інтелектуальної творчості і наукового пошуку. Кроком на цьому шляху було затвердження Кабінетом Міністрів України Державної цільової науково-технічної та соціальної програми «Наука в університетах» на 2008-2017 рр., метою якої мала стати активізація наукової діяльності та поглиблення її взаємодії з навчальним процесом в університетах, утворення університетів дослідницького типу, запровадження нових організаційно-структурних форм наукової підготовки висококваліфікованих фахівців та виконання конкурентоспроможних наукових розробок, зокрема науково-навчальних центрів [4].

Одним із заходів щодо зміни статусу університетів та посилення ступеня інтеграції між вищою освітою і наукою в Україні можна вважати прийняття в Україні низки нормативно-правових документів, які дали поштовх для розвитку дослідницьких університетів [5–6]. Нині статус дослідницького університету мають 14 українських вузів, шість із яких очолюють національний рейтинг за індексом цитування (Хірша).

Проте практичні дії нинішньої влади спрямовані на подальше роз'єднання трикутника знань – освіти, науки та інновацій. Сьогодні на

державному рівні відбувається протидія інтеграції національного освітньо-наукового простору до європейського через послаблення університетської науки, нехтування передовою університетською освітою, зневажливе ставлення до людини інтелектуальної праці.

Основними перешкодами на шляху інтенсивного розвитку вітчизняної університетської науки є: 1) незадовільний рівень фінансування; 2) низький попит на результати наукових досліджень; 3) відсутність належної матеріально-технічної бази наукової діяльності в університетах; 4) перевантаженість викладачів вищих навчальних закладів різними формами позанавчальної роботи, що практично не залишає часу на наукову роботу; 5) відсутність загальноновизнаних об'єктивних критеріїв оцінки результатів діяльності наукових та науково-педагогічних працівників; 6) низька економічна та соціальна привабливість наукової діяльності; 7) відсутність мотиваційних механізмів, які спонукали б учених залишатися у науковій сфері. Серед основних проблем університетської науки є: імітація наукової діяльності, відсутність культури академічної доброчесності, кількісні показники «науки» та відсутність європейських принципів оцінки наукової роботи (див. наприклад, Лейденський маніфест, де окреслені такі принципи замість існуючих «рейтингів» [7]).

За таких умов складові «трикутника знань» – освіта, наука й інновації – в Україні залишаються принципово розділеними між собою. Університетам відведена другорядна роль у проведенні передових наукових досліджень, які є основою елітної університетської підготовки. Ставлення до університетської освіти як до просвітянської, допоміжної сфери, а не як до продуктивної та інноваційної, шкодить і науці, і освіті. По-перше, тому, що підготовка високопрофесійних і компетентних фахівців неможлива без розвиненої науки, а, по-друге, ізоляція академічної науки від освіти, економіки та бізнесу приречена на подальшу стагнацію, насамперед через відмежування від студентської молоді. Тому сьогодні підвищення якості національної вищої освіти, повернення науки в університети, збереження існуючих наукових шкіл, формування нових університетських наукових осередків, налагодження зв'язку університетської науки з виробництвом постає не тільки суспільним завданням, але й пріоритетом національної безпеки держави.

З метою стимулювання інноваційного розвитку економіки, насичення її фахівцями необхідної спеціалізації і кваліфікації Україна має зробити вибір на користь побудови нової системи підготовки кадрів з вищою освітою, орієнтованої на активний розвиток університетських наукових досліджень, тісно пов'язаних з виробництвом і поступове перетворення ВНЗ на важливі структурні елементи інноваційної економіки.

Вищі навчальні заклади, які прагнуть національного і міжнародного визнання та гідної репрезентації української університетської науки у європейському науковому просторі, мають гармонізувати взаємодію між чотирма видами роботи – концентрацією талантів, ефективним управлінням, науково-дослідними розробками та інтернаціоналізацією.

З метою інтенсифікації та повноцінного функціонування університетської науки необхідно: 1) вироблення і проведення виваженої державної стратегії щодо розвитку наукової галузі, яка враховуватиме заходи нормативно-правового, організаційного, фінансового, матеріально-технічного характеру; 2) створення мережі наукових парків, які поєднували б інтереси головних учасників: хай-тек компаній, наукових підрозділів, університетських кафедр та факультетів, науковців і бізнесменів; 3) визначення оптимального на теперішній час розміру фінансування, необхідного для стимулювання й забезпечення наукової діяльності університетів.

Результатом реалізації цих заходів мають стати оптимальна інтеграція науково-дослідної та інноваційної діяльності у навчальний процес та забезпечення високої фахової підготовки спеціалістів, конкурентоспроможних та витребуваних на ринку праці. Активізація та стимулювання наукової діяльності, участь у міжнародному співробітництві окремих науковців, публікація результатів своєї науково-дослідницької діяльності в авторитетних наукових виданнях сприятимуть міжнародному визнанню та пізнаваності української науки. Особливу увагу слід приділити науково обдарованій молоді, створивши умови для наукового пошуку, професійного зростання та соціальної самореалізації в Україні.

Таким чином, належна державна підтримка (нормативна, організаційна, фінансова), поєднання бюджетного й позабюджетного фінансування університетської науки, активізація міжнародного наукового співробітництва та залучення до міжнародних проектів молодих наукових і викладацьких кадрів, розробка та реалізація інноваційної стратегії науково-дослідної роботи безпосередньо у вузах сприятимуть конкурентоспроможності вітчизняної вищої освіти, успішному розвитку університетської науки, її інтеграції до європейського дослідницького простору, а також міжнародному визнанню досліджень українських вчених.

Використані джерела та література:

1. Etzkowitz H. The Dynamics of Innovation: From National Systems and «Mode 2» to a Triple Helix of University – Industry – Government Relations / H. Etzkowitz, L. Leydesdorff // *Research Policy*. – 2000. – Vol. 29. – P. 109–123.
2. Gibbons M. The New Production of Knowledge: the Dynamics of Science and Research in Contemporary Societies / Michael Gibbons, Camille Limoges, Helga Nowotny, Simon Schwartzman, Peter Scott, Martin Trow. – London : Sage, 1994. – 171 p.
3. Hackett Edward J. Science as a Vocation in the 1990 s: The Changing Organizational Culture of Science / Edward J. Hackett // *The Journal of Higher Education*. – U.S.A. : Published by Ohio State University Press, 1990. – Vol. 61, no. 3. – P. 241–279.
4. Про затвердження Державної цільової науково-технічної та соціальної програми «Наука в університетах» на 2008–2017 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 19 верес. 2007 р. № 1155 [Електронний ресурс]. – Режим

доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1155-2007-%D0%BF>. – Назва з екрана.

5. Деякі питання надання вищим навчальним закладам статусу самоврядного (автономного) дослідницького національного університету [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 3 лют. 2010 р. № 76 // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=581-2009-%F0>. – Назва з екрана.

6. Про затвердження Положення про дослідницький університет [Електронний ресурс]: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 лют. 2010 р. № 163 // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/163-2010-%D0%BF>. – Назва з екрана.

7. Hicks D. Bibliometrics: The Leiden Manifesto for research metrics [Electronic resource] / Hicks D., Wouters P., Waltman L., Rijcke S. – Mode of access: <http://www.nature.com/news/bibliometrics-the-leiden-manifesto-for-research-metrics-1.17351>. – Title from the screen.

Едуард Кісілюк,

к. юрид. н., доц.,
проф. каф. кримінального права
Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ, Україна)

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПРОТИДІЯ ЗЛОЧИНАМ НА ҐРУНТІ НЕНАВИСТІ

Проблема «ненависницьких» злочинів виникла у зв'язку з глобалізацією міжнародних стосунків, встановленням спрощеного режиму перетинання державних кордонів, численними імміграційними процесами, загостренням різного роду соціальних конфліктів (зокрема, міжнаціональних, міжрасових та міжконфесійних), бездіяльністю влади та багатьма іншими причинами. Саме поняття «злочини, що вчиняються з ненависті» («hate crimes») спочатку було вироблено у США вченими Дж. Джекобсом і К. Поттером в межах здійсненого ними спеціального наукового дослідження, а потім – закріплено нормативно у Федеральному законі про статистику щодо злочинів, вчинених на ґрунті ненависті (1990 р.), на підставі якого Міністерство юстиції США (в особі ФБР) почало ідентифікувати, збирати й аналізувати відомості про «ненависницькі» посягання в межах всієї держави та щорічно публікувати відповідні національні звіти.

Сьогодні на міжнародному рівні питання протидії злочинам, що вчиняються на ґрунті ненависті, певною мірою відбиті у низці важливих нормативно-правових актів: Загальній декларації прав людини, 1948 р.; Конвенції про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього, 1948 р.; Міжнародній конвенції про ліквідацію всіх форм расової дискримінації, 1966 р.; Декларації про раси та расові заобони, 1978 р.; Декларації про

ліквідацію всіх форм нетерпимості і дискримінації на основі релігії або переконань, 1981 р.; Рамковій конвенції про захист національних меншин, 1995 р.; Рекомендації Комітету міністрів РЄ державам-учасницям з питань «розпалювання ненависті» № R (97) 20 від 30 жовтня 1997 р.

Щодо держав ЄС, то робоче поняття “злочини, що вчиняються на ґрунті ненависті” було вироблено Бюро демократичних інститутів і прав людини (БДПЛ) при ОБСЕ за допомогою міжнародних експертів у сфері правоохоронної діяльності.

Отже, злочини на ґрунті ненависті визначається як діяння, скоєні з мотивів упередження. Саме такий мотив відрізняє злочини на ґрунті ненависті від інших видів злочинів. При цьому злочин на ґрунті ненависті не є одним конкретним правопорушенням – це можуть бути залякування, погрози, пошкодження майна, напад, вбивство чи будь-яке інше кримінальне правопорушення.

Мотиви упередження означають упереджене ставлення правопорушника до жертви через специфічну ознаку, яка уособлює глибоку та фундаментальну частину спільної ідентичності певної групи (наприклад, расу, мову, релігію, етнічну приналежність, національність, стать, тощо).

Сутність злочину, скоєного з ненависті, полягає у тому, що злочинець вчиняє його з мотивів, викликаних його особистим ненависницьким (упередженим) ставленням до жертви, котра має специфічний статус чи належить до певного соціального прошарку (зокрема, це іноземці, люди іншої раси чи кольору шкіри, представники інших релігійних конфесій, особи з нетрадиційною сексуальною орієнтацією, інваліди, малолітні).

Кримінальний кодекс України у низці статей має специфічні мотиви, що стосуються саме кваліфікуючих ознак відповідних складів злочинів. Зокрема, законодавча конструкція «з мотивів расової, національної чи релігійної нетерпимості» професор кафедри кримінального права міститься у ч. 2, 3 ст. 110, п. 14 ч. 2 ст. 115, а також у ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 127, ч. 2 ст. 129, ст. 161, ст. 300, ст. 442 КК; як обставина, що обтяжує покарання – у п. 3 ч. 1 ст. 67 КК.

Найбільш розповсюдженим злочином даної категорії є порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або релігійних переконань, відповідальність за який передбачена ст. 161 КК.

Об'єктом цього злочину є суспільні відносини, що забезпечують рівноправність громадян та їх права.

Потерпілим від цього злочину може бути як громадянин України, так і іноземець або особа без громадянства.

Об'єктивна сторона злочину полягає в тому, що цей злочин може проявлятися у формі:

- 1) дії, спрямованої на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, на приниження національної честі і гідності;
- 2) образи почуттів громадян у зв'язку з їх релігійними переконаннями;

3) прямого чи непрямого обмеження прав громадян за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками;

4) встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян за зазначеними вище ознаками.

Під розпалюванням національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті слід розуміти поширення різних відомостей, закликів, вигадок, які формують у людей почуття озлобленості, відчуження і викликають національну ворожнечу або розбрат. Форми розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі можуть бути різними і на кваліфікацію не впливають. Дії, які спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, вчиняються саме через проведення агітації та пропаганди на мітингу, демонстрації або у засобах масової інформації чи в мережі Інтернету, виготовлення й розповсюдження листівок та літератури відповідного змісту тощо.

Приймення національної честі та гідності або образа почуттів громадян може виражатися в різних формах третирування громадян: наклепі, цькуванні, знущанні над культурою, звичаями тощо будь-якої нації, дискримінації осіб певної національності або раси. В енциклопедичній літературі поняття «честь» визначається, як сукупність вищих моральних принципів, яким людина керується у своїй громадській і особистій поведінці. «Гідність» – це поняття моральної свідомості, в якому виражається уявлення про самоцінність людської особистості, її моральну рівність з усіма іншими; це також категорія етики, що відображає моральне ставлення індивіда до самого себе та суспільства до нього (це поняття включає в себе право людини на повагу, визнання її прав і одночасно передбачає усвідомлення нею свого обов'язку та відповідальності перед суспільством)

У науковій літературі поняття «приймення» визначається таким чином: а) ставити у принизливе становище, ображати; б) применшувати значення, роль чого-небудь, видавати менш значимим; в) применшувати інтенсивність, силу вияву чого-небудь. Відтак, можна зробити висновок, що під «діями, спрямованими на приймення національної честі та гідності», слід розуміти активні вчинки особи чи осіб, які спрямовані на негативну та образливу оцінку моральних якостей певної нації представниками інших націй чи на заниження самооцінки та формування думки у представників певної нації про морально-етичну неповноцінність своєї нації. Тобто ці дії, як і попередні дії, спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної нетерпимості, спрямовані на створення між представниками певних національностей соціального конфлікту та руйнування стану міжнаціонального миру і злагоди в державі.

Аналіз правозастосовчої практики та існуючих наукових позицій дозволяє зробити висновок, що ця форма вчинення порушення рівноправності громадян, як і попередня, вчиняється через проведення агітації чи пропаганди нетерпимості між націями. Отже, за своїм логічним змістом та способом

вчинення така форма повністю поглинається попередньою формою вчинення злочину, відповідальність за який передбачена ст. 161 КК України

За нашими спостереженнями, на практиці образа почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями зустрічається у вигляді: а) виступу на мітингах, зборах чи через засоби масової інформації із закликом про звеличування певної релігії; б) відповідного деструктивного вчення; в) приниження релігійних поглядів людей, які сповідують інші віровчення; г) глузування з осіб, предметів, явищ та символів, які є об'єктом їхнього релігійного поклоніння, вчинення чи дотримання певних ритуалів або мають атеїстичні погляди; г) виготовлення й розповсюдження листівок та літератури відповідного змісту тощо.

Отже, образа почуттів громадян у зв'язку з їхніми релігійними переконаннями – це активні вчинки особи чи осіб, які спрямовані на приниження, висміювання релігійних поглядів, осіб, предметів, явищ та символів, котрі є об'єктом релігійного поклоніння, вчинення чи дотримання певних ритуалів, або визнання істинності атеїстичного світогляду. Тобто такі дії, які і ті, що спрямовані на розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті, направлені на створення між громадянами, що належать до певних релігійних течій або сповідують атеїзм, соціального конфлікту та руйнування стану міжрелігійного миру і злагоди в державі.

Так само широко розуміють цю форму порушення рівноправності громадян М. І. Мельник і М. І. Хавронюк, за переконанням яких, прямим чи непрямим обмеженням прав громадян є будь-які дискримінаційні дії, що позбавляють громадян можливості використовувати свої конституційні та інші права (зокрема, таке обмеження може стосуватися права на: охорону здоров'я; освіту; на користування і навчання рідною мовою чи вивчення рідної мови; розвиток національних культурних традицій; свободу пересування; підприємницьку діяльність; участь в управлінні державними справами; судовий захист; створення культурних і навчальних закладів національних меншин; участь у діяльності міжнародних неурядових організацій тощо [1, с. 534].

Отже, вказана вище форма порушення рівноправності громадян спрямована на позбавлення або обмеження однієї особи або групи осіб за ознаками, що вказані у диспозиції ч. 1 ст. 161 КК України, якого-небудь права, проголошеного Конституцією України, що потягло завдання шкоди правам та законним інтересам громадян (сюди також можна віднести такі порушення або обмеження прав громадян, як необґрунтоване затримання осіб певної національності, відмову у прийнятті на роботу внаслідок незгоди з переконаннями певного кандидата, звільнення з роботи за мотивом належності до певного громадського об'єднання, необґрунтована відмова в оренді приміщення за ознаками релігійної належності, обмеження житлових, земельних чи інших прав та свобод, відмова у наданні законних пільг за ознакою належності до тієї чи іншої нації тощо).

Варто відзначити, що під непрямим (прихованим) обмеженням прав громадян потрібно розуміти таке обмеження прав громадян, яке здійснюється

під надуманими або завуальованими приводами, що маскують собою дійсну позицію суб'єкта стосовно інших громадян, які належать до певної раси, політичних, релігійних та інших переконань, статі, кольору шкіри, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками. У практичній діяльності ця форма вчинення злочину зустрічається у вигляді обмеження права на освіту через відмову в прийнятті до навчання на підставі належності до певної раси чи національності або матеріального становища, під приводом відсутності місць, фінансування, відмови у наданні в оренду приміщення, обмеження права користування чи навчання рідною мовою, пересування чи проживання, прийняття участі у формуванні органів державної влади та місцевого самоврядування тощо.

За переконанням М. І. Мельника, встановлення прямих чи непрямих привілеїв громадян передбачає встановлення, у т.ч. нормативно-правовими актами чи рішеннями окремих службових осіб, вигод чи переваг у громадсько-політичній діяльності, у здобутті освіти і професійній підготовці, у праці та винагороді за неї, у правовому захисті, у вирішенні житлових та інших питань тощо за вказаними ознаками порушення рівноправності громадян, поєднане із насильством, охоплює умисне заподіяння потерпілому легких тілесних ушкоджень, доведення до самогубства (основний та кваліфікований склади), незаконне позбавлення волі або викрадення людини (основний та кваліфікований склади) [1, с. 536].

На нашу думку, розмір санкції чинної редакції ч. 3 ст. 161 КК України під тяжкими наслідками дозволяє розуміти лише вбивство через необережність (ч. 1 ст. 119 КК України), доведення до самогубства (ч. 1 та ч. 2 ст. 120 КК України), необережне тяжке або середньої тяжкості тілесне ушкодження (ст. 128 КК України) умисне знищення або пошкодження майна (ч. 1 ст. 194 КК України), розрив дипломатичних відносин чи ускладнення міждержавних стосунків тощо. У випадку одночасного вчинення винним порушення рівноправності громадян та злочинів, відповідальність за які передбачена ст. 112 або ст. 348 КК України, такі діяння необхідно кваліфікувати за сукупністю злочинів.

З об'єктивної сторони порушення рівноправності громадян (ч. 1 ст. 161 КК України) є злочином з формальним складом та не пов'язаний із посяганням на життя і здоров'я громадян. При вчиненні геноциду само діяння полягає у посяганні на життя та здоров'я національної, етнічної, расової чи релігійної групи шляхом посягання на життя і здоров'я їх представників. Закінченим геноцид вважається з моменту спричинення шкоди одній людині, тобто даний злочин має усічений склад [2, с. 78]. Суб'єкт при вчиненні геноциду діє щодо наслідків лише з прямим умислом, а при вчиненні особливо кваліфікованого складу порушення рівноправності громадян вина суб'єкта щодо таких наслідків характеризується необережністю. Аналіз встановлених законодавцем форм вчинення геноциду дозволяє зробити висновок, що в ст. 442 КК України розміщена спеціальна норма стосовно тієї норми, яка закріплена у ст. 161 КК України. У разі вчинення порушення рівноправності громадян у формі

геноциду, вчинене потрібно кваліфікувати лише за відповідною частиною ст. 442 КК України, так як у даному випадку має місце конкуренція загальної і спеціальної норми.

Враховуючи зміни і доповнення, що були внесені законодавцем до КК України 5 листопада 2009 р., в п. 14 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 127, ч. 2 ст. 129 КК України містяться склади злочинів, додатковим об'єктом яких є суспільні відносини, що охороняють рівноправність громадян. Вказані склади злочинів є спеціальними відносно порушення рівноправності громадян, а тому кваліфікація за сукупністю виключається.

Важливим практичним питанням є кваліфікація одночасного вчинення службовою особою порушення рівноправності громадян шляхом перевищення влади або службових повноважень. На нашу думку, у даному випадку порушення рівноправності громадян виступає спеціальним видом перевищення влади або службових повноважень. Таким чином, у випадку одночасного вчинення працівником правоохоронних органів порушення рівноправності громадян та діяння, передбаченого ч. 1 ст. 365 КК України, вчинене потрібно кваліфікувати лише за ч. 2 ст. 161 КК України.

Підводячи підсумок, необхідно зазначити, що кримінально-правовий захист рівноправності громадян за чинним КК України здійснюється рядом кримінально-правових норм, які входять до різних розділів КК України. Порушення рівноправності громадян є загальним складом відносно складів злочинів, передбачених ч. 2, 3 ст. 110, п. 14 ч. 2 ст. 115, ч. 2 ст. 121, ч. 2 ст. 122, ч. 2 ст. 126, ч. 2 ст. 127, ч. 2 ст. 129, 442 КК України, та спеціальним складом по відношенню до діяння, передбаченого ч. 1 ст. 365 КК України (у випадку вчинення порушення рівноправності громадян працівником правоохоронного органу).

Використані джерела та література:

1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / А. М. Бойко, Л. П. Брич, В. К. Грищук, О. О. Дудоров [та ін.]; за ред. М. І. Мельника, М. І. Хавронюка. – [9-те вид., перероб. та доповн.] – Київ : Юрид. думка, 2012. – 1316 с.

2. Кримінальне право України: особлива частина : підручник / [Ю. В. Александров, О. О. Дудоров, В. А. Клименко та ін.]; за ред. М. І. Мельника, В. А. Клименка. – 2-ге вид., переробл. та допов. – Київ : Атіка, 2008. – 376 с.

Юлія Копочинська,

к.н.ф.в.с., доц.,

зав. каф. фізичної реабілітації

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна),

Сергій Капралов,

к.н.ф.в.с.,

директор Міжнародного науково-практичного навчального центру
з фізичної і SPA-реабілітації,

лазневим і спортивним технологіям «Центр Капралова» (м. Київ, Україна),

Ірина Галдецька,

студентка V курсу Національного університету

фізичного виховання і спорту України (м. Київ, Україна)

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ З ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ У ТЕХНІЧНИХ ВНЗ УКРАЇНИ

Аналізуючи навчальні плани ВНЗ з підготовки фахівців з фізичної реабілітації освітнього ступеня бакалавра та магістра, ми відзначаємо відсутність нових сучасних напрямків, які з'явилися на ринку послуг. Зробивши аналіз нормативної та варіативної складової навчальних планів професійно-прикладних дисциплін з підготовки фахівців з фізичної реабілітації, були відокремлені теми, що відносяться до вивчення засобів сучасних методик фізичної реабілітації, зміст яких недостатній для якісного опанування та формування у студентів професійних вмінь та навичок.

За останній час з'являється багато нових методик, які ефективно відновлюють працездатність людини, покращують її психоемоційний стан, але більшість з них ще досі офіційно не впроваджені в навчальний процес ВНЗ України з підготовки фахівців фізичної реабілітації.

Проблема у тому, що за даною спеціальністю в Україні розроблені, але на сьогодні не затверджені, стандарти вищої освіти з підготовки бакалаврів та магістрів.

Беручи до уваги вищесказане, оздоровчі, відновлювальні та SPA-реабілітаційні методики «Центр Капралова» стали основою розробки тем проведення практичних семінарів для студентів за спеціальністю «Фізична реабілітація» на базі ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая». Ці методики базуються на авторському спецкурсі Капралова «Фізична реабілітація спортсменів високого класу» в ІФК СумДПУ ім. Макаренка А. С. та розробленій ним авторській програмі курсів підвищення кваліфікації зі спортивного та лікувального масажу для масажистів футбольних команд під егідою Федерації футболу України.

Розроблення та впровадження в освітній процес підготовки фахівців з фізичної терапії, ерготерапії, науково-методичних семінарів-практикумів, маючи на меті удосконалення практичних навичок та покращення якості освіти студентів.

Удосконалення професійної підготовки фізичних реабілітологів після впровадження науково-методичних семінарів-практикумів полягатиме в розробці, організації та проведенні трьох авторських курсів по 72 години з «Базового рівня», «Спеціаліст» та «Професіонал», а також і отриманням кваліфікації «Масажист-реабілітолог вищої категорії» після опанування 216 годин навчання за сімома різними напрямками, серед яких: класичний масаж, спортивний масаж, дитячий масаж, корекція фігури, етнічний масаж, лазневий масаж, хамам та SPA-реабілітаційний масаж.

Завдання роботи:

1. Розробити нові програми для студентів за спеціальністю «Фізична реабілітація» на базі ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» спільно з Міжнародним науково-практичним навчальним центром з фізичної і SPA-реабілітації, лазневих та спортивних технологій «Центр Капралова» на базі використання авторських методик останнього.

2. Впровадити авторські методики у навчальний процес підготовки фахівців на базі ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая».

3. Створити умови для організації виробничої практики студентів-реабілітологів ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» на базі «Центр Капралова».

Дослідження проводяться на базі факультету психолого-фізичної реабілітації ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» під керівництвом к.н.ф.в.с., доцента Копочинської Ю. В. та генерального директора «Центр Капралова» к.н.ф.в.с. Капралова С. Ю.

У дослідженні беруть участь студенти I–IV курсів (заочної та денної форми навчання). Авторські методики «Центр Капралова» розробляються і впроваджуються у навчальний процес протягом останніх чотирьох років. Під час експерименту використовуються педагогічні методи дослідження: спостереження, опитування, бесіда, анкетування.

Практично у всіх країнах світу, незважаючи на постійне збільшення фінансування охорони здоров'я, значні досягнення у діагностиці та лікуванні, зростання числа медичного персоналу, кінцевий результат комплексу загальнодержавних і медичних зусиль, спрямованих на збереження і зміцнення здоров'я населення, продовжує залишатися незадовільним і малоефективним.

Поширення різноманітних захворювань, порушень роботи органів і систем багато у чому зумовлено патогенним стилем життя сучасних людей. Саме тому все гостріше стає проблема підготовки кваліфікованих фахівців, які б могли реалізувати комплекс оздоровчо-відновлювальних заходів, спрямованих на оздоровлення населення, адаптацію його до проживання у сучасних умовах.

Згідно зі змінами постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 01.02.2017 року констатовано, що

фізична терапія в сучасному тлумаченні відноситься до галузі знань: 22 – Охорона здоров'я, 227 – Фізична терапія, ерготерапія.

Ось чому необхідно впровадити новий підхід до процесу професійної підготовки фахівців, які б в повній мірі відповідали не тільки за боротьбу з патологічними станами, але й несли відповідальність за формування якісного оздоровлення населення, популяризації та формування навичок профілактики захворювань та філософії здорового способу життя.

Професійна підготовка фахівців з фізичної терапії – це тривалий, цілеспрямований системний педагогічний процес, який охоплює комплекс взаємопов'язаних компонентів і заходів, реалізація яких спрямована на формування конкурентноспроможного мобільного фахівця-професіонала, готового до якісного виконання своїх професійних функцій.

На базі ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет імені академіка Юрія Бугая» спільно з Міжнародним науково-практичним навчальним центром з фізичної і SPA-реабілітації, лазневих та спортивних технологій «Центр Капралова» погоджено та затверджено проведення 39 науково-методичних семінарів-практикумів.

Слід зазначити, що головною метою семінарів є підвищення кваліфікації студентів на організованих «Центр Капралова» заходах: київському «PROFISPACCLUB», міжнародних науково-методичних практикумах: «Авторська школа Сергія Капралова», «Сучасні лазневі технології», «Форум масажних і SPA-реабілітаційних технологій», «Сучасні, етнічні та нетрадиційні методи, що застосовуються в масажі, фізичній реабілітації та спортивній медицині», «Масажні, банні та реабілітаційні SPA-технології» та на чемпіонатах з масажу, лазні, хамам та SPA-реабілітаційних технологій.

При формуванні теоретичної бази для здійснення професійно-реабілітаційної діяльності студенти мають змогу ознайомитись з максимально широким спектром масажних, лазневих, спортивних та SPA-реабілітаційних засобів і технологій. Кожному студенту надається можливість вибору тих реабілітаційних технологій, які найбільше відповідають його психологічним, інтелектуальним, емоційним та іншим особливостям. Тобто створюються умови для якісного формування основних професійних умінь і навичок в поєднанні з індивідуальним стилем творчої професійної діяльності викладача. Навчальний процес забезпечується таким чином, щоб кожен студент зміг опанувати цілісним досвідом професійної діяльності.

Отримані теоретичні знання та практичні навички в процесі навчальних занять дозволяють на якісно новому рівні вирішувати питання професійної підготовки студентів. Співпраця різних фахівців створює додаткові можливості для отримання професійних знань і умінь, які необхідно розвивати на усіх рівнях із залученням до навчального процесу висококваліфікованих фахівців, впровадженням авторських спецкурсів.

Зазначити необхідність якісного удосконалення професійної підготовки фізичних реабілітологів після впровадження науково-методичних семінарів-практикумів, яке полягатиме в розробці, організації та проведенні трьох

авторських курсів по 72 години з «Базового рівня», «Спеціаліст» та «Професіонал», а також і отриманні кваліфікації «Масажист-реабітолог вищої категорії» після опанування 216 годин навчання за сімома різними напрямками, серед яких: класичний масаж, спортивний масаж, дитячий масаж, корекція фігури, етнічний масаж, лазневий масаж, хамам та SPA-реабілітаційний масаж.

Використані джерела та література:

1. Капралов С.Ю. Реабілітація спортсменів високого класу : авторський спецкурс / С. Ю. Капралов, Ю. О. Лянной // II з'їзд рефлексотерапевтів України, присвячений 30-річчю служби рефлексотерапії в Україні. – Київ, 2007. – С. 86–94.

2. Капралов С. Ю. Шляхи покращення професійної практичної підготовки студентів-реабітологів за рахунок вивчення новітніх реабілітаційних технологій / С. Ю. Капралов, Ю. О. Лянной // Укр. вісн. реабітології. – Суми : Сум держ. пед. ун-ту ім. А. С. Макаренка, 2006. – С. 80–89.

3. Капралов С. Ю. Физическая реабилитация спортсменов высокого класса : результаты внедрения авторского спецкурса / С. Ю. Капралов // Массаж. Эстетика тела. – 2008. – № 2. – С. 47–52.

4. Капралов С. Ю. Стажировка студентов-реабітологов в специализированных условиях со спортсменами высокого класса / С. Ю. Капралов // Массаж. Эстетика тела. – 2007. – № 4. – С. 57–60.

Вікторія Микитенко,

д.екоп.н., проф.,

голов. наук. співроб. ДУ «Інститут економіки природокористування та сталого розвитку НАН України» (м. Київ, Україна)

КЛАСИФІКАЦІЯ СИСТЕМ УПРАВЛІННЯ ПРИРОДНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

У відповідності до гіпотеза щодо необхідності розробки та реалізації нової за змістом Концепції управління природними ресурсами в умовах євроінтеграційних процесів (на засадах децентралізації) [1] до 2020 року на засадах реалізації процесно-замкнених принципів і доміант сталого розвитку, вважаємо за доцільне, у першу чергу, обґрунтувати розширену класифікацію відповідних систем управління. Визначеність та детальне опрацювання останньої забезпечить формування адекватних реальним процесам механізмів управління природними ресурсами в контексті досягнення збалансованості функціонування нового формату регіональної карти України [2].

У цій відповідності, зазначимо, що її формалізації передувало: а) сформулювання теоретико-методологічного аспекту розв'язання сформульованої у [3] проблематики управління розвитком стратегічного потенціалу України; б) виконання процедур із добору засобів інтенсифікації процесів загальноекономічного відродження й підвищення енергоефективності функціонування економіки держави [4] в контексті раціоналізації освоєння

потенціалу сталого розвитку. При цьому, зауважимо, що визначення шляхів ефективної розбудови та реалізації Концепції управління природними ресурсами передбачає системне наукове осмислення багатоаспектної процедури ідентифікації складу найвагоміших, на сучасному етапі розвитку національної економічної систем, політики (інструментів реалізації стратегії децентралізації). І, відповідно, особливо слабо вивчених зрізів, для виконання поставлених у відповідності до мети, трьох пріоритетних завдань, а саме:

Перше завдання – необхідним є з'ясування базових характеристик і ознак своєрідності: а) імовірної трансформації структурно-динамічних вимірів функціонування сучасної системи управління природними ресурсами на окремій території держави; б) сформованого та використовуваного в межах певного макрорегіону специфічного набору стратегічного потенціалу у взаємозв'язку з його тринадцятьма підсистемами управління, а саме: технологічною, функціональною, територіальною, галузевою, інституційною, інноваційною, відтворювальною, зовнішньоекономічною, організаційною, каскадною, корпоративною, комунікаційною, соціальною;

Друге завдання – поряд із цим, слід здійснити розробку й обґрунтування удосконаленого методу ідентифікації й визначення (у кількісному вимірі у вигляді коефіцієнтів вагомості) вагомості впливу засобів, важелів і регуляторів розбудови в Україні восьми/десяти територіальних господарських округів¹ політики на процеси трансформації, темпи освоєння природних ресурсів в межах існуючого соціально-економічного середовища певного регіону чи держави, що здійснює свій визначальний рух до євроінтеграції;

Третє завдання – добір стратегічного інструментарію, який імовірний до використання чи, наразі, локалізується і розробляється регіональними корелянтами, зокрема, задля цільового усунення диспропорцій в межах організаційної, комунікаційної, структурно-динамічної, відтворювальної, інституційної, технологічної та інших структур управління природними ресурсами в регіонах в умовах євроінтеграційних процесів.

Задля розв'язання першого, й пріоритетного для вирішення проблеми, науково-прикладного завдання автором статті деталізовано сутність певного переліку структурних елементів, які забезпечують класифікацію сучасних

---

¹ Територіальний господарський округ – нова територіальна одиниця, формування якого здійснено за каскадним форматом організації виробничо-господарської, міжрегіональної та міжгалузевої взаємодії, розбудова якого: а) базується на усталених у країнах ЄС економіко-статистичних принципах Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes (NUTS-II) із урахуванням масштабів стратегічного та природо-ресурсного потенціалу, потужності й результативності функціонування наявного господарства, кількості населення та специфічності використання в межах поєднаних регіонів технологій управління; б) провадиться в певних чітко окреслених просторових межах задля досягнення динамічного балансу між економічною доцільністю споживання природних ресурсів та екологічною виправданістю втручання у природний стан навколишнього середовища. Визнано, що найбільш раціональною організацією територіального господарського округу – є таке поєднання його базових підсистем (природної, господарської, соціальної, управлінської), за якого мінімізується негативний вплив на навколишнє середовище при одночасній максимізації економічного, енергетичного і соціального ефектів (сформульовано автором статті за використання вихідних положень, обґрунтованих у джерелі [5]).

систем управління (табл. 1), за якими ідентифіковано їхню змістовність та обґрунтовано напрями подальшого використання при моделюванні наслідків запровадження у практику господарювання. Поряд із наведеними у табл. 1 детермінантами структурно-динамічних характеристик реалізації дії різних за природою систем управління, автор вважає за доцільне вказати на таке: їхнє забезпечення – це об'єктивна закономірність пов'язаних між собою явищ і різної природи виробничо-господарських, соціально-політичних, внутрішньо і зовнішньоекономічних процесів, які мають місце в державі.

Таблиця 1

Обґрунтування вимог і напрямів реформування сучасних структур управління природними ресурсами *

Вид структур управління	Сутність структурних трансформацій
Технологічна	Зменшення фізичної та моральної зношеності виробничого капіталу та структурного безробіття; випереджаюче зростання виробництв найвищих технологічних укладів;
Функціональна	Характеризує динамічну взаємодію та залежність окремих сегментних ринків (ринку ресурсів, продуктів, грошей і валюти, інвестицій, цінних паперів, науково-технічних розробок, нерухомості тощо) та їхніх елементів (попиту і пропозиції, цін і витрат, доходів і видатків тощо).
Територіальна	Відображає розміщення виробництва та інфраструктури в окремих територіальних (регіональних) утвореннях (системах), що характеризуються певними умовами: наявністю корисних копалин та сировинної бази (природних ресурсів), природно-кліматичними умовами, географічним розташуванням, культурними традиціями, демографічними та ін. умовами.
Галузева	Збільшення частки видів економічної діяльності, що виробляють кінцеву продукцію (інвестиційні й споживчі товари); скорочення абсолютного й відносного масштабу виробництва продукції первинного переділу; зменшення частки енерго- й ресурсоемних галузей і виробництв;
Інституційна	Посилення економічної конкуренції в межах кожного регіону (макро регіону); розвиток (захоплення) зовнішніх і внутрішніх ринків; зростання рівня забезпеченості господарюючих суб'єктів сучасною й прогресивною інфраструктурою;
Інноваційна	Упорядкована діяльність об'єктів чи підрозділів (функціонуючи незалежно від підпорядкованості, форми власності чи організаційної форми), які поєднані з метою створення і/або допомоги у створенні та запровадженні у практику господарювання інновацій/новацій, величини та видів діяльності;
Відтворювальна	Її функції передбачають: а) зменшення частки продукції проміжного споживання у загальному випуску; б) збільшення частки інвестицій у основні виробничі засоби національного господарства;
Зовнішньоекономічна	Зростання інтернаціоналізації господарського життя в регіоні; посилення міжгалузевої та прямої кооперації у зовнішньоекономічних зв'язках галузей та виробництв; раціоналізація експортно-імпортних операцій;
Організаційна	Відтворює сукупність та спрямованість взаємозв'язку певних ланок управління. Характеризується раціональною кількістю органів управління, порядком їхньої взаємодії та змістом функцій. Задля ідентифікації вимірів організаційної структури управління використовуються три групи показників, які характеризують: а) ефективність функціонування через їхні кінцеві результати; б) зміст і саму організацію системи управління

Вид структур управління	Сутність структурних трансформацій
	(результати діяльності та витрати на виконання функцій корелянтами); в) раціональність та техніко-організаційний рівень (рівень централізації, норми керованості, збалансованість розподілу прав і відповідності тощо);
Каскадна	Характеризується специфічним складом і співвідношенням виробничо-господарських, організаційно-економічних, еколого-економічних та техніко-технологічних ланок управління процесами формування потенціал сталого розвитку в межах нових інституціональних форм організації територіальних одиниць – каскадів регіональних соціально-економічних систем [2], згрупованих за відповідністю провадження, на сучасному етапі їхнього розвитку, системно-універсальних, ресурсно-функціональних, інноваційних та зовнішньоекономічних процесів у їхніх межах;
Корпоративна	Характеризується певним складом окремих одиниць господарюючої системи, в межах якої кожна може функціонувати завдяки взаємодії з іншими елементами і являє собою внутрішню організацію, що розвивається за специфічними закономірностями і набуває нового змісту лише при інтеграції за виробничо-технологічними та фінансовими зв'язками (зادля досягнення єдиної мети), беручи участь у освоєнні капіталу один одного чи взаємодіючи у фінансовій і виробничій сфері, маючи єдиний координаційний центр управління;
Комунікаційна	Ієрархічна сформована і діюча сукупність територіально розподілених державних і корпоративних <u>інформаційних систем</u> управління розвитком стратегічного потенціалу національного господарства, а у їхньому складі запроваджені у практику: а) лінії зв'язку, мережі і канали, які використовуються корелянтами для передачі даних, розбудови прогресивних засобів (їхнього оброблення; удосконалення комунікації між різними рівнями управління; коригування масштабів і спрямування інформаційних потоків та ін.); б) організаційні структури, правові та нормативні механізми, що забезпечують обмін і опрацювання інформаційно-методичної бази і комерційної інформації;
Соціальна	Специфічний тип управління – соціальна структура, розбудова якої враховує особливості функціонування регіональних соціально-економічних систем та їхні базові макро- показники, які: а) відтворюють реальний стан та динамічність соціально-економічного розвитку; б) належать до сфери економіки та ринку праці; в) реконструюють відповідні співвідношення у параметрах функціонування приватного і державного сектора економіки.

Джерело * Систематизовано у табличному вигляді автором за використання [6 – 9].

Враховуючи класифікацію, деталізовану у табл. 1, слід підтвердити і про те, що на авторське переконання, розбудова нового формату регіональної карти України за територіальними господарськими округами дозволить розв'язати багатогранну проблему щодо раціоналізації освоєння наявного потенціал сталого розвитку, поєднавши усі елементи національного господарства в органічному і щільному взаємозв'язку один із одним за рахунок оптимізації його структурно-динамічних характеристик (у тому числі структурних мереж: технологічної, функціональної, територіальної, галузевої, інституційної, інноваційної, відтворювальної, зовнішньоекономічної, організаційної, каскадної, корпоративної, комунікативної, соціальної).

Використані джерела та література:

1. Економічна оцінка природного багатства України : монографія / за заг. ред. Пирожкова С. І., М. А. Хвесика. – Київ : ДУ «ІЕПСР НАН України», 2015. – 396 с.
2. Каскади регіональних соціально-економічних систем: формування та розвиток : монографія / О. М. Алимов, В. В. Микитенко, О. О. Демешок, І. В. Драган. – Київ : ДУ «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2016. – 278 с.
3. Демешок О. О. Стратегічний потенціал промисловості України: проблеми та перспективи формування : монографія / О. О. Демешок ; НАН України, ДУ «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України». – Київ : Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2016. – 469 с.
4. Національна парадигма сталого розвитку України : монографія / М. А. Хвесик, О. М. Алимов ..., О. О. Демешок, В. В. Микитенко [та ін.] ; за заг. ред. Патона Б. Є. – 2-е вид., перероб. і доп. – Київ : Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку НАН України», 2016. – 72 с.
5. Демаков Ю. П. Территориальные природно-хозяйственные системы: синергетический аспект [Электронный ресурс] / Ю. П. Демаков, А. В. Колесов, Л. И. Севастьянова // Социальная синергетика: предмет, актуальные проблемы, поиски, решения : сб. науч. тр. – Республика Марий Эл, Йошкар-Ола, 2003. – Режим доступа: <http://www.priroda.ru/item/3428>:Инфосфера. – Загл. с экрана.
6. Економічний розвиток України: інституціональне та ресурсне забезпечення : монографія / Алимов О. М., Даниленко А. І., Микитенко В. В., Трегобчук В. М. [та ін.] ; під ред. С. І. Пирожкова, В. М. Трегобчука. – Київ : Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 540 с.
7. Інноваційний ресурс господарського розвитку : монографія / Бондар К. Л., Дерев'янкін Т. І., Мельник В. П., Микитенко В. В. [та ін.] ; за ред. В. П. Мельника – Київ : Об'єднаний ін-т економіки НАН України, 2005. – 363 с.
8. Белякова Е. В. Новая парадигма регионального развития / Е. В. Белякова [Электронный ресурс] // Проблемы соврем. экономики. – 2009. – № 2. – Режим доступа: <http://www.m-economy.ru/art.php?nArtId=2547>. – Загл. с экрана.
9. Голікова Т. В. Інституціональна парадигма управління територіальним економічним розвитком / Т. В. Голікова // Наук. пр. Донец. нац. техн.ун-ту. Серія: економічна / Донец. нац. техн.ун-т. – Донецьк, 2007. – Вип. 31/32. – С. 80–85.

Анна Сигова,
к.пед.н.,доц.,
доц. каф. физ. реабилитации и соц. работы
Донбасского института техники та менеджмента
ПВУЗ «Международный научно-технический университет
имени академика Юрия Бугая (г. Краматорск, Украина)

СОЦИАЛЬНОЕ ПРОЕКТИРОВАНИЕ ДИТМ МНТУ «ИНСТИТУТ РАЗВИТИЯ СОЦИАЛЬНОГО ИНТЕЛЛЕКТА»

Идея образования взрослых тесно связана с теорией непрерывного образования, с представлением о том, что человек может обучаться на протяжении всей жизни, на любом ее этапе. Сфера образовательных услуг дает возможность приобретать не только конкретные знания и умения, но и развивать личностные качества, ценностные ориентации – словом, все то, что помогает ему адаптироваться к изменениям в профессиональной и общественной жизни, гармонизировать отношения с собой, с окружающими, с миром.

Организация институтов третьего возраста поднимает уровень благополучия взрослых людей, играет важную роль в профилактике негативных последствий кризисного возраста, повышает адаптацию к изменениям в общественной жизни.

Социальный экспериментальный проект «Институт развития социального интеллекта» создан на базе Донбасского института техники и менеджмента Международного научно-технического университета имени Юрия Бугая. Данный проект развивается в соответствии с программой «Образование взрослых», и в рамках проекта «Підтримка виконання Мадридського міжнародного плану дій з проблем старінн в Україні».

В основе нового направления, предусмотрен научный аспект. Проект «Институт развития социального интеллекта» является предметом для научных исследований, полем для образовательных технологий, развития возможностей для социального проектирования в построении гражданского толерантного общества.

Образовательный процесс осуществляется в рамках комплексной системы: духовно-интеллектуального развития и формирования активной гражданской позиции. В проект включена модель духовно-интеллектуального развития личности с активной гражданской позиции. Осознание своей активной гражданской позиции в обществе, в жизни способствует обретению целостного своего «Я», позитивного отношения к себе, к людям, к образованию, отодвигая социальное старение. Ценностные позиции людей зрелого возраста в полной мере отражают и потребности всего общества, которое нуждается в реализации его роли в социуме не в качестве пассивного наблюдателя идущих социальных и культурных изменений, а в качестве полноправного участника межпоколенческого диалога и реального деятеля в жизни общества.

Чтобы смягчить кризис, связанный с выходом на пенсию, сохранить свое

социальное положение и уровень жизни в институте создаются условия, чтобы слушатели могли не только успешно обучаться, но и заниматься в группах по интересам, общаться друг с другом и делиться жизненным опытом. Люди в любом возрасте испытывают потребность в общении и образовании. Долголетие, как известно, зависит не только от физического состояния, но и от интеллектуальной активности. Организация общения происходит через формирование социально-педагогической и социально-культурной среды института.

Основная цель вуза – поддержать людей зрелого возраста с активной жизненной позицией, помочь им адаптироваться к современным условиям жизни, повысить уровень их здоровья и физической активности, создать благоприятные условия для их самореализации, дальнейшего раскрытия своего внутреннего потенциала.

Слушателями факультета могут стать незащищенные слои населения: временно нетрудоустроенные граждане; женщины, ухаживающие за детьми; лица с ограниченными физическими возможностями; домохозяйки; эмигранты; пенсионеры; граждане, работающие по гибкому графику.

Культурно-просветительская деятельность осуществляется в рамках социального проектирования, при непосредственном изучении интересов, пожеланий, индивидуальных возможностей, склонностей слушателей, с учетом их возраста, психофизических особенностей и состояния здоровья. При проектировании занятий учитываются существующие различия в исходных мировоззренческих позициях. Занятия выстраиваются с максимальной опорой на жизненный опыт, их биографию, на потребность в самопонимании и самораскрытии, на включение самого слушателя в образование как активного деятеля, как субъекта образовательной деятельности.

Для проведения культурно-просветительской работы, организации экскурсий, информационных часов привлекаются волонтеры – это преподаватели, студенты, врачи, социальные работники, представители гражданских организаций – все, кто желает принять участие в образовательном процессе людей третьего возраста.

Стимулирование позитивной социальной активности обучающихся, вовлечение в широкий круг социальных проблем – одно из важнейших направлений в отборе содержания занятий и форм его проведения.

Обучение людей третьего возраста в ДИТМ МНТУ происходит с учетом первичного образовательного уровня. Программа рассчитана на один учебный год, с дальнейшей разработкой программы индивидуального социального проектирования личности. В институте создаются все условия, чтобы слушатели не уставали в процессе обучения и чувствовали себя комфортно и толерантно.

Организация работы вуза направлена на поддержку людей с активной жизненной позицией, поднятия уровня их благополучия, оказание помощи в адаптации к современным условиям жизни, повышения уровень их здоровья и физической активности, создание благоприятных условий для их

самореалізації, подальшого розкриття свого внутрішнього потенціала.

Использованные источники и литература:

1. Мадридский международный план действий по проблемам старения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/russian/document/declarat/ageing_program_ch1.html. – Загл. с экрана.
2. Елютина М. Э. Социальная геронтология : учеб. пособие / М. Э. Елютина, Э. Е. Чеканова. – Саратов : СГТУ, 2001. – 165 с.
3. Фролькис В.В. Системный подход, саморегуляция и механизмы старения / В. В. Фролькис // Геронтология и гериатрия. – 1985.

Наталія Третяк,

к.екоп.н., с.п.с.,
наук. співроб. ДУ «Інститут економіки природокористування
та сталого розвитку Національної академії наук України»
(м. Київ, Україна)

ЕКОЛОГІЧНА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ У СФЕРІ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ ТА ЗЕМЛЕКОРИСТУВАННЯМ

Відповідно до статті 14 Конституції України, земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Вона як сукупний природний ресурс займає виняткове місце в життєдіяльності будь-якої країни. Так, у 1992 році в Ріо-де-Жанейро на Конференції ООН з навколишнього середовища і розвитку у Порядку денному на ХХІ століття, зазначалося, що земля, як правило, визначається як фізичний об'єкт, який має свою топографію і територіально-просторові характеристики. Однак ширший комплексний підхід включає в поняття землі і природні ресурси: ґрунт, воду і біоту землі. Крім того, було задекларована роль земельних ресурсів у досягненні сталого розвитку [1].

Специфічність землі полягає і в тому, що вона виступає одночасно в п'ятьох іпостасях: земля – територія країни, головна державоутворююча складова (національна безпека); земля – всезагальний просторовий базис, що постійно підтримується за рахунок певного співвідношення категорій земель та типів землекористування (просторова безпека); земля – головний засіб виробництва в сільському і лісовому господарстві (продовольча безпека); земля – основний компонент природи (екологічна безпека); земля – кладовище водних, мінеральних, лісних, рекреаційних і інших ресурсів (економічна безпека) [2, с. 24–25].

Отже, багатофункціональне використання землі визначає складність управління земельними ресурсами та землекористуванням як одного з основних чинників збалансованого та сталого розвитку України.

Крім того, потрібно відзначити, що трансформаційні зміни в Україні значною мірою обумовили важливість управління земельними ресурсами і

землекористуванням, оскільки земля, крім її традиційних властивостей (засіб виробництва, територіальний базис, природне тіло й ін.), стала об'єктом правовідносин та нерухомості [3, с. 1].

До 70-х років ХХ століття серед значної кількості наукових концепцій і теорій світового розвитку у світі та Україні домінував техногенний тип економічного розвитку. Це природомісткий або його ще називають природоруйнівний тип розвитку, який базується на використанні штучних засобів виробництва, створених без урахування екологічних обмежень [4, с. 3]. Також, яскравим підтвердженням проблеми є доповідь «Межі зростання» у 1972 році, яка привернула увагу до гостроти економічних, ресурсних, демографічних, екологічних проблем людства. Ця доповідь фактично заклала основи сучасної концепції «сталого (екологічно і соціально збалансованого) розвитку». Також, встановлена принципова різниця між поняттями «зростання» (англ. growth) та «розвиток» (англ. development). Так, під зростанням потрібно розуміти збільшення обсягів шляхом тієї чи іншої переробки сировини, тоді як розвиток означає передусім розширення та реалізацію потенційних можливостей. Крім того, якщо зростання передбачає збільшення за кількісними параметрами, то розвиток робить наголос на покращенні або зміні якості [5].

Отже, на сьогодні управління земельними ресурсами та землекористуванням має бути спрямованим на забезпечення комплексного еколого-безпечного та економічно-ефективного землекористування з метою гармонізації життєдіяльності суспільства та навколишнього природного середовища, як для теперішніх, так, і для майбутніх поколінь.

Також, аргументом формування нової системи управління є доповідь Всесвітнього саміту із сталого розвитку, у 2002 році в Йоганнесбурзі, де зазначалось, що істотне важливе значення для сталого розвитку має належне (ефективне) управління у рамках кожної країни. Воно повинно складатися з трьох взаємопідкріплюючих принципів [6, с. 9]: економічного розвитку, соціального розвитку і захисту навколишнього середовища. Всі учасники саміту зобов'язалися здійснювати конкретні заходи щодо ефективного управління (good governance) в рамках кожної країни, формування узгодженої і продуманої екологічної, соціальної і економічної політики, яка у поєднанні з демократичними інституціями, боротьбою з корупцією, створення сприятливих умов для інвестицій, забезпеченості гендерної рівності виступатиме основою сталого розвитку на національному і регіональному рівнях.

У цьому аспекті актуалізувалась необхідність системного підходу управління на всіх рівнях (національному, регіональному та місцевому), яка б забезпечила сталий територіальний розвиток України в цілому, де системний підхід та сучасні інформаційні технології дозволять швидко моделювати різні варіанти напрямків розвитку земельних та інших природних ресурсів, з високою точністю прогнозувати їхні результати та вибрати найбільш оптимальний з них. Це забезпечить раціональне використання та охорону земель та інших природних ресурсів.

Відзначимо, що раціональне використання та охорону земель, а також

збереження й оздоровлення навколишнього природного середовища вимагає інноваційних форм управління та розробки дієвих позицій щодо фінансово-економічного регулювання землекористуванням. Зокрема, здійснення аналізу використання як внутрішніх, так і зовнішніх джерел фінансування (екологічного податку, природно-ресурсних платежів, міжнародної технічної підтримки, позики міжнародних фінансових інститутів, інших дозволених законодавством джерел) і можливість їх розширення. Відмітимо, що екологічні платежі в Україні становлять менше 1 % від доходів Державного бюджету (тільки у 2014 році він становив 1,1 %), що не відповідає практиці країн як Європейського Союзу, так і Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) [7, с. 57].

У світовій практиці, на відміну від України, екологічний податок є не тільки результативним інструментом акумулювання фінансових ресурсів для ведення природоохоронної роботи, а й дієвим важелем стимулювання суб'єктів господарювання до впровадження природоохоронних заходів.

Таким чином, вдосконалення фінансово-економічного механізму регулювання землекористування та природоохоронної діяльності є одним із пріоритетних напрямків як економічної, так і екологічної політики держави і вимагає зміни пріоритетів в управлінні. Це обумовлює появу нової парадигми управління земельними ресурсами та землекористуванням, яка являє собою системну композицію інноваційних управлінських підходів, спрямованих на підтримку балансу між суспільством і природою.

Використанні джерела та література:

1. Agenda 21: programme of Action for Sustainable Development [Electronic resource] / United Nations Conference on Environment and Development (Rio de Janeiro, 16 June 1992). – Mode of access: <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/Agenda21.pdf>. – Title from the screen

2. Третяк А. М. Земельна реформа в Україні: тенденції, наслідки у контексті якості життя і безпеки населення : [монографія] / А. М. Третяк, В. М. Третяк, Н. А. Третяк ; під заг. ред. А. М. Третяка. – Херсон : Грінь Д. С., 2017. – 439 с.

3. Третяк Н. А. Управління земельними ресурсами та землекористуванням як економічна функція права власності на землю : автореф. дис. ... канд. екон. наук : [спец.] 08.00.06 / Третяк Наталія Антонівна ; Нац. акад. наук України, Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку Нац. акад. наук України». – Київ, 2014. – 21 с.

4. Національна парадигма сталого розвитку України / [за заг. ред. Б. Є. Патона] ; Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку Нац. акад. наук України». – Київ, 2016. – 72 с.

5. Матеріал з Вікіпедії – вільної енциклопедії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D0%B5%D0%B6%D1%96_%D0%B7%D1%80%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0

%BD%D1%8F. – Назва з екрана.

6. План выполнения решений Всемирной встречи на высшем уровне по устойчивому развитию [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.un.org/ru/events/pastevents/pdf/plan_wssd/pdf. – Загл. с экрана.

7. Національна стратегія наближення (апроксимації) законодавства України до прав ЄС у сфері охорони довкілля / Проект ЄС «Додаткова підтримка Міністерства екології та природних ресурсів України у впровадженні Секторальної бюджетної підтримки». – Київ : Європ. Союз, 2015. – 112 с.

Вероніка Худолей,

д.екон.н., доц.,
ректор ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ФОРМУВАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГОСПОДАРСЬКИХ ОКРУГІВ В УКРАЇНІ НА ЗАСАДАХ РЕАЛІЗАЦІЇ ВИМОГ І БАЗОВИХ ПОЛОЖЕНЬ УГОДИ ПРО АСОЦІАЦІЮ З ЄС

Нагальним є признати й підтвердити, що соціально-економічний, техніко-технологічний та виробничо-господарський стан регіональних соціально-економічних систем та національного господарства у цілому у сучасних умовах господарювання (при ресурсних обмеженнях та нарощенні зовнішніх і внутрішніх суспільно-політичних загроз і ризиків сталому розвитку) обумовлює нагальну потребу в оновленні теоретико-методологічних основ розбудови в Україні нової регіональної карти на засадах використання усталених у країнах ЄС економіко-статистичних принципів класифікації територій положень NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistical Purposes). На переконання автора дослідження, принципи за форматом NUTS-II, які передбачені вимогами, викладеними в Угоді про асоціацію України з країнами-членами ЄС² [1] забезпечить форматування територіального простору держави за десятьма-вісьма територіальними господарськими округами, побудованими за каскадним форматом організації виробничо-господарської, міжрегіональної та міжгалузевої взаємодії.

Зазначене дозволить сформувати достатні організаційно-економічні умови для збереження еволюційної стійкості соціально-економічних вимірів функціонування макрорегіонів та досягти збалансованості функціонування

---

² Виконання зазначеного обумовлено базовими вимогами, передбаченими статтею 267 Розділу IV, що репрезентовано у частині 2 глави 10: «Для цілей застосування положень цієї статті та статті 262 цієї Угоди, Сторони визнають, що протягом перших п'яти років після набрання чинності цією Угодою будь-яка державна допомога, надана Україною, буде оцінюватись з урахуванням того, що Україна має розглядатися як територія, ідентична до тих територій Європейського Союзу, які описані у статті 107 (3) (а), Договору про функціонування Європейського Союзу; (б) Протягом чотирьох років з дати набрання чинності цією Угодою Україна має надати Європейській Комісії показники валового внутрішнього продукту на душу населення, гармонізовані до рівня NUTS-II. Орган, визначений у пункті 1 цієї статті, та Європейська Комісія мають спільно оцінити відповідність регіонів України, а також відповідну максимальну інтенсивність допомоги для того, щоб скласти регіональну карту згідно з відповідними керівними принципами ЄС».

реального сектору економіки в Україні. Об'єктивного варіанту розв'язання цієї багатоаспектної проблеми можна досягти за наслідками:

а) удосконалення домінант відповідної концепції та розвиток теоретико-концептуальних підходів до вирішення завдань щодо формування в умовах ресурсних обмежень та суттєвої не ефективності використання природо-ресурсного потенціалу в регіонах, які мають місце в Україні, територіальних господарських округів (ТГО);

б) розроблення методологічних засад процесно-алюкаційного управління забезпеченням результативності функціонування ТГО і відповідного типу управлінської технології;

в) обґрунтування методологічно важливих положення щодо генерування в межах ТГО системних ознак до їх сталого розвитку за використання об'єктивної економіко-статистичної бази для оцінювання результативності функціонування ТГО;

д) розробки принципів методичних підходів до оцінювання-прогнозування результативності макроекономічного регулювання розвитку каскадних форм організації виробничо-господарської взаємодії;

ж) визначення пріоритетних напрямів та параметрів розвитку каскадного формату організації виробничо-господарської, міжрегіональної та міжгалузевої взаємодії в Україні із розробленням адекватного реальним процесам процесно-алюкаційного стратегічного набору та визначенням цільових орієнтирів розвитку до 2030 року.

У таблиці 1 дослідником запропоновано розмежування територіального простору нашої держави, розробленого за використання економіко-статистичних, демографічних і фінансово-економічних принципів за форматом NUTS-II, на десять територіальних господарських округів (два яких є тимчасово окупованими). У середньому, як визнано форматом NUTS-II, населення національних ТГО (нового інституціонального утворення) складатиме 3,5 – 4,2 млн. чол., займатиме, приблизно, однакову територію за площею та виробничо-господарським потенціалом.

Таблиця 1

Розбудова базового формату територіальних господарських округів за бінарної та масштабної інваріантної спрямованості каскадами організації виробничо-господарської, міжрегіональної та міжгалузевої взаємодії *

Регіони/області та каскадні форми регіональних соціально-економічних систем України	Базові макроекономічні показники				
	Населення, тис. осіб	ВРП, млн. грн.	ВРП на душу населення, млн. грн.		
Територіальні господарські округи, формалізовані за бінарним форматом каскадів організації виробничо-господарської, міжрегіональної та міжгалузевої взаємодії					
Івано-Франківський територіальний господарський округ					
Івано-Франківський каскад	Івано-Франківська	1382,1	37434,6	28,76	27,08
	Закарпатська	1256,9	24014,6		19,10
	Чернівецький	908,5	15091,1		16,61
	Тернопільська	1073,3	20601		19,19
	3376,8	97141,3			

Регіони/області та каскадні форми регіональних соціально-економічних систем України		Базові макроекономічні показники					
		Населення, тис. осіб	ВРП, млн. грн.		ВРП на душу населення, млн. грн.		
Черкаський територіальний господарський округ							
Черкаський каскад	Черкаська	3705,8	1260,0	127014,1	36480,5	34,27	28,95
	Полтавська		1458,2		63410,1		43,48
	Кіровоградська		987,6		27123,5		27,46
Вінницький територіальний господарський округ							
Вінницький каскад	Вінницька	4187,8	1618,3	98040,4	39492,3	23,41	24,40
	Хмельницька		1307,0		29704,4		22,72
	Житомирська		1262,5		28843,7		22,84
Тимчасово окуповані територіальні господарські округи							
Кримський територіальний господарський округ							
Кримський каскад	Комплекс АРК	2353,1	1967,2	61337,3	51291,4	26,06	26,07
	м. Севастополь		385,9		10045,9		26,03
Донецький територіальний господарський округ							
Донецький каскад	Донецька	6583,4	4343,9	216134,1	158136	32,83	36,40
	Луганська		2239,5		57998,1		25,89
Територіальні господарські округи, формалізовані за масштабним інваріантним форматом каскадів організації виробничо-господарської, міжрегіональної та міжгалузевої взаємодії							
Львівський територіальний господарський округ							
Львівський каскад	Львівська	4738,5	2538,4	118584	71167,4	25,03	28,04
	Волинська		1041,3		22857,5		21,95
	Рівненська		1158,8		24559,1		21,19
Київський територіальний господарський округ							
Київський каскад	Територіальний комплекс м. Київ	5661,2	2868,7	430190,5	330677	75,99	115,27
	Київська		1725,5		72332,6		41,92
	Чернігівська		1066,8		27180,9		25,48
Одеський територіальний господарський округ							
Одеський каскад	Одеська	4637,4	2396,5	130991,9	73560,7	28,25	30,70
	Миколаївська		1168,4		34773,3		29,76
	Херсонська		1072,5		22657,9		21,13
Харківський територіальний господарський округ							
Харківський каскад	Харківська	3870,2	2737,2	121709,9	92445,1	31,45	33,77
	Сумська		1133,0		29264,8		25,83
Дніпропетровський територіальний господарський округ							
Дніпропетровський каскад	Дніпропетровська	5068,2	3292,4	227466,7	168731	44,88	51,25
	Запорізька		1775,8		58735,7		33,08

Джерело*. Обраховано, узагальнено і систематизовано у табличному вигляді автором дослідження за свідченнями, приведеними у джерелах [2 – 5].

З огляду на свідчення, які наведено у табл. 1, можна признати, що доцільною є, надалі, обґрунтування та використання у практиці замкненої концептуально-аналітичної схеми з розроблення об'єктивного методичного підходу до оцінки та прогнозування вимірів результативності й ефективності макроекономічного регулювання розвитку сучасних ТГО. Її, на авторське переконання, необхідно виконати при синхронному застосуванні, поряд із принципами системно-комплексного, об'єктно-цільового та синергетичного

підходів й феноменологічних засад об'єктивізації антикризових напрямів виконання й ущільнення виробничо-господарської, міжгалузевої та міжрегіональної взаємодії в державі.

Відтак, ґрунтуючись на тезі, що орієнтований розвиток та збалансоване функціонування національного господарства, за ефективного використання наявного стратегічного потенціалу суміжних регіональних соціально-економічних систем, може дозволити українській економіці підвищити конкурентні переваги та забезпечити регенерацію, у першу чергу, природо-ресурсного потенціалу, а й, надалі, і реального сектору – вважаємо за доцільні підтвердити таке: ціллю більшості галузей економічної науки виступають системне вивчення, осмислення та визначення специфічних функцій щодо управління регіональними розвитком і, відповідно, й формуванням нової регіональної карти держави задля досягнення успіхів у площині збалансованого розвитку національного господарства на засадах раціоналізації освоєння.

Зрозуміло, що для розв'язання проблеми щодо розбудови нової регіональної карти України слід здійснити, надалі, й розробку узагальнених просторових схем, відповідного типу механізму, а в його межах сформувати системоутворюючі важелі та регулятори. Проте розробленість методологічних засад формування каскадів регіональних соціально-економічних систем, а в його межах прикладного інструментарію [6 – 8], поряд із широким обговорення науковою спільнотою шляхів та пріоритетів в реальній суспільно-політичній ситуації стане суттєво протидією кризовим викликам, ризикам і загрозам, які мають місце, наразі, в державі.

Використані джерела та література:

1. Угода про асоціацію між Україною, з однією сторони, та європейським союзом, європейським співтовариством, іншої сторони [Електронний ресурс] : Угоду ратифіковано із заявою Законом від 16.09.2014 № 1678–VII. – Режим доступу: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=248387631. – Назва з екрана.

2. Статистичний збірник Регіони України 2014 : у 2-х ч. Ч. 1. Державна служба статистики України / за ред. О. Г. Осауленко. – Київ : Держ. служба статистики України, 2014. – 303 с.

3. Статистичний збірник Регіони України 2014 : у 2-х ч. Ч. 2. Державна служба статистики України. – Київ : Держ. служба статистики України, 2014. – 735 с.

4. Про соціально-економічне становище України за 2013 рік. – Київ : Державна служба статистики України, 2014. – 84 с.

5. Потенціал сталого розвитку: цілі, проблеми та перспективи : монографія / [О. М. Алимов, О. О. Демешок, І. В. Драган, О. В. Гребенюк, І. М. Лицур, В. В. Микитенко. – Київ : Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та сталого розвитку», 2014. – 172 с.

6. Каскади регіональних соціально-економічних систем: формування та розвиток : монографія / О. М. Алимов, В. В. Микитенко, О. О. Демешок, І. В. Драган. – Київ : Держ. установа «Ін-т економіки природокористування та

сталого розвитку НАН України», 2016. – 278 с.

7. Микитенко В. В. Розбудова в Україні каскадних форм організації виробничо-господарської та міжгалузевої і міжрегіональної взаємодії / В. В. Микитенко, О. М. Алимов // Економічні та виробничо-економічні системи в координатах сталого розвитку : монографія / за ред. А. О. Касич, М. М. Хоменко. – Кременчук, 2015. – С. 5–19.

8. Микитенко В. В. Формування нової регіональної карти України: методологія розбудови / В. В. Микитенко // Управління розвитком складних систем : зб. наук. пр. / Київ. нац. ун-т будівництва і архітектури МОН України, 2015. – № 22. – С. 141–148.

Людмила Шашула,

к. екон. н., с. н. с.,

пров. наук. співроб. ДУ «Інститут економіки

природокористування та сталого розвитку

Національної академії наук України» (м. Київ, Україна)

РОЗРОБКА АЛГОРИТМУ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ

Досліджено форми та методи децентралізованого управління природними ресурсами в євроінтеграційному просторі, визначено їх змістовні ознаки, фактори, принципи та методи. Предметом дослідження являється сфера управління децентралізації земельними ресурсами.

У країні необхідно більш активно на національному рівні ініціювати нові форми співпраці з країнами ЄС, що дозволять мобілізувати як зовнішні, так і внутрішні резерви країни для покращення збалансованого управління територіальними земельно-господарськими комплексами та вирішення проблем більш ефективного використання земельних та інших природних ресурсів на різних ієрархічних рівнях. Крім того, міжнародні зобов'язання у сфері природокористування та природоохоронної діяльності повинні фактично реалізуватися на внутрішньодержавному рівні, а міжнародні правові норми мають бути враховані в національній нормативно-правовій складовій механізмі формування і реалізації державної політики щодо підтримки проектів розвитку територіального земельно-господарського комплексу.

Окремого дослідження потребують конкретні заходи з просторового розвитку для різних регіонів та типів земельно-господарських комплексів для загального збалансування та сталого розвитку в цілому України. Враховуючи, що регіони України мають різноманітні земельні і природні ресурси, то мають бути розроблені дієві стимулюючі Програми підтримки територіальних земельно-господарських комплексів щодо раціонального та ефективного використання земельних і природних ресурсів в контексті збалансованого розвитку цих територій. Безпосередня державна підтримка може полягати у: прямому бюджетному фінансуванні (співфінансуванні) розробки інвестиційних проектів територіальних земельно-господарських комплексів; прямому бюджетному фінансуванні (співфінансуванні) розробки перспективних планів

(проектів землеустрою) розвитку землекористування територіальних громад, особливо об'єднаних, як базової основи визначення ресурсів для їх фінансової стабільності; в особливостях оподаткування або частковому звільненні від сплати податків на прибуток територіальних земельно-господарських комплексів; преференції з податку на додану вартість при імпорті обладнання (устаткування) та комплектуючих для розвитку територіальних земельно-господарських комплексів.

Розроблений алгоритм децентралізації управління земельними ресурсами у процесі євроінтеграції включає в себе систему послідовних заходів, а саме: врегулювання питання охорони ґрунтів на національному рівні (принцип субсидіарності) з урахуванням Директив ЄС та Спільної аграрної політики; використання системного підходу децентралізації управління земельними ресурсам від національного до локального рівня; нагальність оцінки ефективності децентралізованого управління земельними ресурсами по ряду макроекономічних та локальних критеріїв (ринкові, фінансові, зовнішні та екологічні, науково-технічні, соціальні, виробничі, регіональні та ін.); обов'язкове порівняння показників оцінки ефективності системи децентралізації управління земельними ресурсами в територіальних громадах для визначенні рівня інвестиційної привабливості та результативності управління.

Олена Шевченко,

здобувач, наук. співроб.

Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)

ІСТОРИЧНА ЕВОЛЮЦІЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В АСПЕКТІ ІДЕОЛОГІЇ СОЛІДАРИЗМУ

Історія свідчить, що неодмінною умовою становлення демократичних держав і формування націй у тій частині світу, яку ми вважаємо найбільш розвинутою і на яку сьогодні орієнтуємося, було розгортання системи суспільних інститутів, що утворюють громадянське суспільство [1, с. 448].

Громадянське суспільство ґрунтується на ідеях індивідуальної свободи громадян та автономності громадян, їх праві творити спілки та асоціації, захищати свої інтереси, запобігати або протистояти сваволі державних зверхників [1, с. 449].

В аспекті ідеології солідаризму виділимо три стадії періодизації розвитку ідеї і практики громадянського суспільства, виокремленні професором Каліфорнійського університету Дж. Александером і умовно названі ним «громадянським суспільством – I, II і III» [1, с. 449].

«Громадянське суспільство – I» (як соціальний феномен і як теоретична концепція) охоплює період від кінця XVII до першої половини XIX ст. Його основні положення були сформульовані такими видатними мислителями як Дж. Лок, Ш.-Л. Монтеск'є, Ф.-Г. Гегель, А. де Токвіль [1, с. 449].

Отже, громадянське суспільство-I на практиці було молодим буржуазним суспільством, що утверджувало ліберальні свободи, підкорялося закону,

формувало громадську думку щодо проблем, які були визнані загальнозначимими. Людей у ньому єдали спільні інтереси. Захищати ці інтереси люди намагалися через створювані ними спілки та об'єднання, які функціонували автономно, під охороною закону. Ринок надавав цьому суспільству механізми саморегуляції, звільняючи неполітичну сферу від потреби в державній регламентації. Разом з тим ринок ніс і антигромадянські тенденції: надмірний індивідуалізм, різке соціальне розшарування, пауперизацію трудових класів, втрату ними почуття суспільності [1, с. 449].

У міру усвідомлення цих проблем, зростання стурбованості ними, наростання класових антагонізмів і загострення класової боротьби, теорія громадянського суспільства, що акцентувала увагу на його позитивних, солідаристських аспектах, відходила у минуле. Наступав період громадянського суспільства-II, який тривав від середини XIX до другої половини XX ст. [1, с. 450].

На практиці ця стадія виявляється в загостренні класових суперечностей, у пануванні насильницьких методів розв'язання конфліктів, загалом – у «нецивілізованому» поводженні та незбалансованому впливі тих, кого ми нині назвали б «олігархами». Стає популярною соціалістична концепція суспільного розвитку – марксизм. К. Маркс і Ф. Енгельс та їхні послідовники оголошують громадянські зв'язки і громадянське суспільство формою класових відносин, яка породжена капіталістичним способом виробництва і має загинути разом із ним [1, с. 450].

Щоправда, саме на період громадянського суспільства-II припадає найвище піднесення громадянського життя в Центральній-Східній Європі і, зокрема, в тій частині України, яка належала до Австрійської імперії. Остання саме тоді стала на шлях конституційного розвитку та надала рівні права народам, які входили до її складу. За умов дотримання владою Австрійської імперії принципів правової держави наприкінці XIX – на початку XX ст. відбувся злет громадянської свідомості й організованого громадського життя українців Галичини. Він сприяв відродженню їх економічного й політичного життя, зростанню національної гідності та спростував упереджені твердження щодо нездатності українців до державного життя, єднання і громадянської поведінки [1, с. 450].

Визначні українські вчені цього періоду І. Франко, М. Грушевський, Б. Кістяківський присвятили свої твори теорії громад, громадського життя і правової держави. На жаль, їхній доробок не вплинув кардинально на дискурс громадянського суспільства [1, с. 451].

«Громадянське суспільство-III» як концепція відродилась у другій половині XX ст. насамперед як знаряддя критики «соціалістичного авторитаризму» в центрально-східноєвропейських країнах [1, с. 451].

Нові реалії суспільства загального добробуту в країнах розвиненої демократії привернули до нього увагу тих вчених, які намагаються знайти способи поєднання зусиль держави загального добробуту і громадянського суспільства в досягненні рівної свободи для всіх та більшої соціальної

справедливості, формуванні соціального капіталу (Дж. Кін, Ч. Тейлор, Н. Розенблум, Р. Д. Патнем та ін.) [1, с. 452].

Отже, громадянське суспільство – це досить давня, але дуже актуальна теоретична концепція, котра усе ще «володіє значним аналітичним, нормативним і політичним потенціалом» [1, с. 452]. З крахом комунізму і кризою соціалістичних ідеологій центр ваги в дослідженні соціальних проблем перенесено з соціалізму на демократію. А в арсеналі демократичної теорії найпридатнішою для аналізу проблем соціальної взаємодії та солідарності є саме концепція громадянського суспільства.

Українська держава декларує готовність сприяти розвитку громадського суспільства і підтверджує декларації реальними кроками. Вже накопичений досвід здійснених нею зусиль дає можливість для його осмислення на предмет відповідності загальним концепціям громадського суспільства і вітчизняній специфіці його становлення [2, с. 5].

Громадянське суспільство будується на самоорганізації самих громадян, на їх активності і зацікавленні у суспільних змінах. Зважаючи на низький рівень громадянської свідомості та апатичність громадян до взаємодії з іншими громадянами, зневіру у інститутах громадянського суспільства, небажання приймати участь у громадській діяльності, і т.д. можна констатувати велику кількість проблем у взаємозв'язку громад та влади [2, с. 45].

Використані джерела та література:

1. Основи демократії : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / авт. кол.: М. Бессонова, О. Бірюков, С. Бондарук [та ін.] ; за заг. ред. А. Колодій ; М-во освіти і науки України, Ін-т вищ. освіти АПН України [та ін.] . – Київ : Вид-во «Ай-бі», 2002. – 684 с.

2. Держава і громадянське суспільство в Україні: пошук концепції співпраці : аналіт. доп. / за ред. О. М. Майбороди. – Київ : ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2013. – 376 с.

3. Колодій А. Громадянське суспільство як основа міжетнічної толерантності / Антоніна Колодій // Укр. варіанти. – 1998. – № 3. – С. 49–52.

4. Рябчук М. Дилеми українського Фауста: громадянське суспільство і «розбудова держави» / М. Я. Рябчук. – Київ : Критика, 2000. – 271 с.

Частина II.

ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ СТУДЕНТІВ, АСПІРАНТІВ

Василь Атаманюк,
студент IV курсу Луцького біотехнічного інституту ПВНЗ
«Міжнародний науково-технічний університет імені
академіка Юрія Бугая» (Луцьк, Україна)

ЕКОЛОГІЧНО БЕЗПЕЧНІ БІОПРЕПАРАТИ – ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ТЕХНОЛОГІЙ ВИРОЩУВАННЯ ЗЕРНОВИХ КУЛЬТУР

Усвідомлення людством зростаючої екологічної загрози внаслідок інтенсифікації сільського господарства стимулювало розробку екологічно безпечного сільськогосподарського виробництва. Тривале господарське використання ґрунтів погіршує століттями складену екологічну рівновагу, призводячи до деформації структури екосистеми та її забруднення. Особливо негативний вплив антропогенного тиску на ґрунтове середовище проявляється в агроекосистемах [6].

Перспективним напрямком вирішення питання є використання елементів біологізації, а саме застосування мікробіологічних препаратів, які забезпечують підвищення ефективної родючості ґрунту, зростання врожайності, отримання якісної та екологічно безпечної продукції.

До основних механізмів корисної дії мікроорганізмів на рослини належать: фіксація атмосферного азоту (поліпшення азотного живлення); оптимізація фосфорного живлення рослин; стимуляція росту та розвитку рослин (швидший розвиток рослин і дозрівання врожаю); придушення розвитку фітопатогенів (контроль за розвитком хвороб і зниження ураженості ними рослин, поліпшення зберігання продукції); поліпшення живлення рослин (підвищення коефіцієнтів використання поживних елементів із добрив та ґрунту); підвищення стійкості рослин до стресових умов (можливість підвищення продуктивності рослин на фоні водного дефіциту, несприятливих температур, підвищеної кислотності, засолення або забруднення ґрунту) [5].

Виявлено понад 200 видів бактерій, що мають різний рівень активності несимбіотичної азотфіксації. Найпоширеніші азотфіксуючі бактерії, що живуть у ризосфері, ризоплані і гітосфері, належать до родів *Agrobacterium*, *Arthrobacter*, *Azospirillum*, *Enterobacter*, *Bacillus*, *Flavobacterium*, *Pseudomonas*, *Klebsiella* та інші [1].

В Україні за участю науковців НААН створено біопрепарати ризоторфін, ризоагрин, ризоситерин, флавобактерин, агрофіл, діазобактерин для бобових, злакових, овочевих культур і картоплі. Ведеться постійний пошук та селекція високотехнологічних конкурентоздатних штамів мікроорганізмів для покращення ефективності існуючих біопрепаратів [5].

Результати дослідження ефективності використання фосфор мобілізуючого препарату Бактофосфін (*Bacillus mucilage N-NOsus*) та азотфіксувального Азотовіт (*Azotobacter chroococcum*), які були проведені

В. Р. Габдуллінім, свідчать, що внесення цих бактерій у ґрунт забезпечило достовірні прирости врожаю в 1,5–2,1 ц/га та на 1,2–1,7% підвищувало вміст клейковини в зерні. Крім того, встановлено, що бактеризація ґрунту дозволяє в 2–2,5 рази знизити ураженість пшениці ярої кореневими гнилями, в результаті активізації сапротрофної мікрофлори, що підвищує загальну супресивну здатність ґрунту [8].

У працях Л. Токмакової відмічена висока ефективність застосування Поліміксобактерину (*Paenibacillus Polymyxa* KB) та Альбобактерину (*Achromobacter album*) у посівах пшениці озимої. Проведені дослідження вказують на те, що їх застосування сприяє підвищенню врожайності зерна на 8-21% та водночас збільшенню вмісту протеїну в зерні до 3% [7].

У дослідженнях А. М. Бортнік показано, що внесення препаратів Агат-25К (*Pseudomonas aureofaciens*) та Байкал-ЕМ-1 (*Lactococcus lactis*, *Lactobacillus casei*, *Saccharomyces cerevisiae*, *Rhodopseudomonas palustris*) за вирощування картоплі забезпечує підвищення вмісту нітратних форм азоту на 6,4–10,8%, та амонійних – на 8,7–16,4%, – буряка столового – на 1,8–7,9 та 2,0–7,6%, відповідно [3].

В. А. Гаврилюк [4] вказує, що за використання мікробіологічних препаратів серії Азотер за вирощування пшениці озимої на чорноземі опідзоленому спостерігається зростання вмісту нітратного азоту на 13,9–14,2, амонійного азоту – 8,6–8,7, рухомих сполук фосфору – 7,0–7,2 та калію – 1,9-2,1 мг/кг ґрунту.

Отже, зі зростаючою потребою екологізації сільськогосподарського виробництва доцільно переходити на альтернативні, енергоощадні технології, що ґрунтуються на зменшенні внесення високих доз мінеральних добрив.

Ефективним заходом у цьому напрямі є включення у технології вирощування рослин екологічних елементів – мікробіологічних препаратів. На сьогодні дослідженнями українських та закордонних вчених доведена екологічна безпечність та висока ефективність їх застосування за вирощування зернових культур у різних ґрунтово-кліматичних зонах.

Використані джерела та література:

1. Агроэкологическая роль азотфиксирующих микроорганизмов в аллелопатии высших растений / [под ред. В. Ф. Патыки и др.]. – Київ, 2004. – С. 22–180.

2. Біологічний азот / [за ред. В. П. Патики]. – Київ, 2003. – С. 6–57.

3. Бортнік А. М. Агрохімічна цінність продуктів ферментації, водорозчинних мікродобрив при вирощуванні картоплі та моркви столової / А. М. Бортнік // Вісн. центру наук. забезпечення АПВ Харків. обл. – 2010. – Вип. 9. – С. 196–202.

4. Використання нетрадиційних добрив і біопрепаратів на радіоактивно забруднених територіях: [метод. реком.] / [уклад. В. А. Гаврилюк, А. М. Бортнік, І. М. Мерленко, Т. П. Дідковська]. – Луцьк: ПП Іванюк В.П., 2010. – 54 с.

5. Волкогон В. В. Мікробіологія у сучасному аграрному виробництві / В. В. Волкогон // Сільсько-господарська мікробіологія : міжвід. темат. наук. зб. – Чернігів : ЦНТЕІ, 2005. – Вип. 1/2. – С. 6–29.

6. Мікробні препарати у землеробстві. Теорія і практика / В. В. Волкогон, Т. М. Ковалевська [та ін.]. – Київ : Аграрна наука, 2006. – С. 8–32.

7. Токмакова Л. Мікробні препарати на основі фосфатмобілізуючих мікроорганізмів у землеробстві / Л. Токмакова // Пропозиція. – 2006. – № 9. – С. 68–70.

8. Хузина Э. Я. Оптимизация применения бактериальных удобрений на яровой пшенице / Э. Я. Хузина, И. Х. Габдрахманов // Агротех. вестн. – 2008. – № 5. – С. 16–17.

Владислав Батиренко,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ПРОГРАМНІ РІШЕННЯ ДЛЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРИКЛАДНИХ ЗАДАЧ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ НА МОВІ ПРОГРАМУВАННЯ RUST

У зв'язку із швидкою поширюваністю мови програмування Rust, зростає кількість різноманітних проєктів, що обирають дану мову, в тому числі проєкти, які включають в себе розв'язання задач для штучного інтелекту. У зв'язку з цим зростає попит на готові рішення та бібліотеки, що спрощують розв'язання подібних задач на цій мові [1].

Проблеми штучного інтелекту розв'язуються для впровадження рішень в багатьох сферах, наприклад: логістика, розробка ігор, робототехніка тощо. Дані задачі включають в себе розробку нейронних мереж, знаходження маршруту, вибір оптимальних рішень і стратегій і тому подібні.

Rust – мова програмування, що розробляється Mozilla Research. Мова має строгу типізацію і сфокусована на безпечній роботі з пам'яттю і забезпеченні високого паралелізму виконання завдань.

За структурою мова Rust нагадує C++, але істотно відрізняється в деяких деталях реалізації синтаксису і семантики, а також орієнтацією на блокову організацію структури коду, яка дозволяє реалізувати завдання у вигляді легковагих співпрограми. Автоматичне управління пам'яттю позбавляє розробника необхідності маніпулювання вказівниками і захищає від проблем, що виникають через низькорівневу роботу з пам'яттю, таких як звернення до області пам'яті після її звільнення, розіменовування нульових вказівників, вихід за межі буфера тощо. Rust підтримує суміш імперативних процедурних і об'єктно-орієнтованих методів з такими парадигмами, як функційне програмування і модель акторів, а також узагальнене програмування і метапрограмування, в статичних і динамічних стилях [2].

Сфера застосування штучного інтелекту постійно розширюється і сьогодні ця технологія застосовується в багатьох напрямках, зокрема:

- у машинному перекладі;
- у розпізнаванні зображень;
- в ігрових програмах;
- в автовідповідачах чатів;
- у машинній творчості.

Таким чином, розробка програмних рішень для розв'язання прикладних задач штучного інтелекту на мові програмування Rust є перспективною та актуальною, адже ця мова має наступні переваги:

- автоматичне керування пам'яттю без використання збиральника сміття;
- запобігання помилок звертання до некоректної ділянки пам'яті;
- запобігання помилок гонки станів при використанні паралелізму;
- висока швидкість роботи коду, що притаманна компільованим програмам;
- дизайн мови відповідає сучасним ергономічним стандартам.

Розвиток мови програмування Rust тільки набирає обертів. На даний момент загальні рішення, що покликані розв'язувати прикладні задачі штучного інтелекту, фактично відсутні. Отже, розробка таких програм і бібліотек має наукову новизну і є актуальною. Готові програмні рішення для цього напряму зможуть забезпечити більш швидкий розвиток якісних продуктів, що залежать від розв'язання задач штучного інтелекту.

При дослідженні задачі розробки програмних рішень для розв'язання задач штучного інтелекту виділено основні етапи процесу розробки даного програмного продукту:

- 1) збір і вивчення найбільш поширених проблем штучного інтелекту;
- 2) проектування програмного засобу;
- 3) реалізація алгоритмів, що вирішують задачі штучного інтелекту;
- 4) тестування інтеграції програмного рішення з іншими продуктами.

Ігровий штучний інтелект (англ. Game artificial intelligence) – набір програмних методик, які використовуються у відеоіграх для створення ілюзії інтелекту в поведінці персонажів, керованих комп'ютером [3]. Ігровий ШІ, крім методів традиційного штучного інтелекту, включає також алгоритми теорії керування, робототехніки, комп'ютерної графіки та інформатики у цілому.

Реалізація ШІ сильно впливає на геймплей, системні вимоги і бюджет гри, і розробники балансують між цими вимогами, намагаючись зробити цікавий і невимогливий до ресурсів ШІ малою ціною. Тому підхід до ігрового ШІ серйозно відрізняється від підходу до традиційного ШІ – широко застосовуються різного роду спрощення, обмани й емуляції [4].

Штучна нейронна мережа (ШНМ, англ. artificial neural network, ANN, рос. искусственная нейронная сеть, ИНС) – це математична модель, а також її програмна та апаратна реалізація, побудовані за принципом функціонування біологічних нейронних мереж – мереж нервових клітин живого організму [5]. Це поняття виникло при вивченні процесів, які відбуваються в мозку, та при намаганні змодельювати ці процеси. Першою такою спробою були нейронні

мережі У. Маккалока та У. Піттса. Після розробки алгоритмів навчання отримувані моделі стали використовуватися в практичних цілях: в задачах прогнозування, для розпізнавання образів, в задачах керування тощо [6].

ШНМ являють собою систему з'єднаних між собою простих обробників (штучних нейронів), які взаємодіють. Такі обробники зазвичай є доволі простими (особливо в порівнянні з процесорами, що застосовуються в персональних комп'ютерах). Кожен обробник подібної мережі має справу лише з сигналами, які він періодично отримує, і сигналами, які він періодично надсилає іншим обробникам. І тим не менш, будучи з'єднаними в достатньо велику мережу з керованою взаємодією, такі локально прості обробники разом здатні виконувати доволі складні завдання [7].

Аналіз результатів розробки програмних рішень для розв'язання прикладних задач штучного інтелекту на мові програмування Rust показав, що цей продукт зможе сприяти розвитку інших проектів, що залежать від розв'язання задач штучного інтелекту. Таке програмне рішення буде із відкритим початковим кодом і зможе використовуватись як статична бібліотека для програм, що написані на мові Rust.

Використані джерела та література:

1. Announcing Rust 1.15.1 [Electronic resource]. – Mode of access: <https://blog.rust-lang.org/2017/02/09/Rust-1.15.1.html>. – Title from the screen.

2. Note Research: Type System [Electronic resource]. – Mode of access: <https://github.com/rust-lang/rust-wiki-backup/blob/master/Note-research.md#type-system>. – Title from the screen.

3. Programming Game AI By Example [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.ai-junkie.com/ai-junkie.html>. – Title from the screen.

4. AI Game Development [Electronic resource]. – Mode of access: <http://fear.sourceforge.net/>. – Title from the screen.

5. Performance comparison of neural network algorithms tested on UCI data sets [Electronic resource]. – Mode of access: <http://tunedit.org/results?e=&d=UCI%2F&a=neural+rbf+perceptron&n=>. – Title from the screen.

6. A Brief Introduction to Neural Networks [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.dkriesel.com/en/science/neural_networks. – Title from the screen.

7. Applications of neural networks [Electronic resource]. – Mode of access: http://peltarion.com/doc/index.php?title=Applications_of_adaptive_systems. – Title from the screen.

РОЗРОБКА СПОРТИВНОГО ВЕБ-ПОРТАЛУ «ZEVS BET.COM»

Багато людей в Україні та в усьому світі захоплюються спортом. Але досі не існує жодного україномовного спортивного порталу, який об'єднував би в собі новини, форум, розклад спортивних подій в Україні та закордоном.

Найбільша проблема більшості сайтів зі спортивним характером полягає в неправдивій або помилковій статистиці, яку вони надають. Структура матеріалів має здебільш хаотичний вигляд та характер, або знаходиться на різних ресурсах, що не дуже зручно з точки зору користувача.

Перевага запропонованого порталу полягає в тому, що людям, які люблять спорт достатньо відвідати один портал, який містить в собі все, що може їх зацікавити і навіть більше. Портал дозволить об'єднати людей у спільноту, у якій вони матимуть змогу обмінюватися новинами та інформацією, а також, матимуть змогу домовлятися про спільні заходи. Наприклад, люди, які подорожують світом за своїми улюбленими спортивними клубами, зможуть назбирати собі компанію за декілька кліків. Також, було приділено багато уваги людям, які будуть давати прогнози на різні спортивні події.

В Україні немає жодного україномовного порталу, в якому було б зібрано стільки можливостей для людей, які захоплюються спортом. Недостатньо новинних порталів для молодих журналістів, які хотіли б писати статті про спорт українською мовою.

Окрім того, цей проект розрахований не тільки на ринок України. Планується створити проект, який об'єднав би людей з різних точок світу.

В першу чергу було досліджено різні сайти, які надають інформацію про спорт, проаналізовано потреби користувачів. В результаті аналізу розроблено список задач, які потрібно виконати для створення порталу:

1. створення списку необхідних функцій порталу;
2. вибір PHP Framework з найлегшою підтримкою в майбутньому;
3. створення макету сайту;
4. створення макету для різних розширень екрану;
5. верстка сайту за макетом;
6. розробка бази даних;
7. написання функціональності проекту;
8. створення адмінпанелі;
9. тестування і збір статистики про зручність порталу;
10. оптимізація сайту під SEO [2];
11. набір штату, який буде наповнювати сайт;
12. пошук майданчиків для реклами.

За приклад було обрано спортивні веб-портали:

- <http://biathlon.sport.ua/> – Новинний сайт (російська мова) [5];
- <http://vprognose.ru/> – Прогнози на матчі (російська мова) [6];
- <https://kushvsporte.ru/> – Прогнози на матчі (російська мова) [7];
- <http://www.bettingexpert.com> – Прогнози на матчі (багатомовний сайт) [8];
- <http://xsport.ua> – Новинний сайт (російська мова) [9].

Після аналізу було вибрано наступні категорії: прогнози, новини, форуми, конкурси і фан-тури. Фан-тури – це категорія, в якій люди мають змогу об’єднатися і подорожувати зі своїми улюбленими командами.

На етапі вибору програмних засобів у якості платформи розробки було обрано PHP Framework Laravel [4], оскільки він має доступну документацію і великий набір додаткових плагінів. Вибір було зроблено з наступного списку: LARAVEL, SYMFONY 2, CODEIGNITER, PHPIXIE, YII 2, ZEND FRAMEWORK 2, САКЕРНР, PHALCON, SLIM, FUELPHP[1]. Це найпопулярніші PHP Framework на період 2016-го року.

Для створення макету було використано Photoshop CS6. При створенні макету сторінок було взято за основу вже існуючі сайти, які було проаналізовано на першому етапі. Також, щоб на початковому етапі було не потрібно розробляти додаток для мобільних пристроїв, було створено макет сайту з підтримкою мобільної версії.

Для розробки інтерфейсу користувача було вирішено використовувати Bootstrap v4[3] – доступний набір інструментів для створення сайтів та веб-додатків. Він містить HTML- і CSS-шаблони оформлення веб-форм, кнопок, блоків навігації та інших компонентів веб-інтерфейсу, включаючи JavaScript-розширення. Також багато уваги приділяється SEO оптимізації [2]. Під час верстки сторінки враховуються основні правила SEO: фокус на ключових словах, унікальність контенту, «чистий код» – зручний для пошуку, посилання мають реальне значення, коректне заповнення мета-тегів, правильна карта сайту.

На даний момент відбувається проектування бази даних. Виконання цього завдання вимагає застосування багатьох ресурсів, оскільки необхідно зібрати інформацію різного характеру, та у подальшому адаптувати її у конкретні блоки. Треба розробити систему збору та тимчасового зберігання в автоматичному режимі за допомогою ботів. Також, треба враховувати функціональність багатомовності для того, щоб користувач міг надавати матеріали різними мовами одночасно.

Для розробки функціональності сторінок було розглянуто та досліджено сайти зі схожою тематикою, проаналізовано інформацію на форумах, коментарі та відгуки. Це дало змогу виявити та сформулювати новий підхід до обробки та використання інформації. В результаті – створити нову платформу, яка буде відповідати всім новим вимогам веб-розробки: мобільна версія, підвищена ергономіка, естетика, а також, відповідати потребам користувачів – об’єднати в одному місці всі старі та улюблені ресурси і додати нові. Наприклад, «фан-тур» – це ресурс, який дозволяє користувачам домовлятися щодо спільних

подорожей на спортивні заходи. Вся інформація на платформі оновлюється в реальному часі, що дозволяє завжди залишатися в курсі всіх подій. На даний момент реалізацією проекту займається команда із декількох людей і штат постійно поповнюється. Не дивлячись на те, що все знаходиться на етапі розробки, сама концепція вже набирає свою популярність і прихильників серед груп користувачів, які тестують її можливості. Це вказує на те, що через рік платформа буде популярною не лише на території України, а і в міжнародній спільноті.

Використані джерела і література:

1. 10 лучших PHP-фреймворков для веб-проектов 2016 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://kultprosvet.net/ru/blog/10-luchshih-php-freymvorkov-dlya-veb-proektov>. – Загл. с экрана

2. 10 правил SEO оптимизации [Электронный ресурс] // Cossa.ru: сайт. – Режим доступа: <http://www.cossa.ru/155/74928/>. – Загл. с экрана.

3. Bootstrap is the most popular HTML, CSS, and JS framework for developing responsive, mobile first projects on the web [Electronic resource]. – Mode of access: <http://getbootstrap.com/>. – Title from the screen.

4. Love beautiful code? We do too [Electronic resource] // Laravel – The PHP Framework For Web Artisans. – Mode of access: <https://laravel.com/>. – Title from the screen.

5. Биатлон на СПОРТ.UA : новости биатлона [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://biathlon.sport.ua/>. – Загл. с экрана.

6. Впрогнозе: прогнозы и ставки на спорт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://vprognoze.ru/>. – Загл. с экрана.

7. Kush v sporte: лига прогнозов на спорт [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://kushvsporte.ru/>. – Загл. с экрана.

8. Over 300,000 experts are using bettingexpert to improve their betting [Electronic resource] // bettingexpert. – Mode of access: <http://www.bettingexpert.com>. – Title from the screen.

9. Xsport [Electronic resource]: [новинний сайт]. – Mode of access: <http://xsport.ua>. – Title from the screen.

Анжеліка Бедна,

курсантка III курсу

Національної академії внутрішніх справ

(м. Київ, Україна)

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ОХОРОНА ЖИТТЯ ЛЮДИНИ: ОСОБЛИВОСТІ ВСТАНОВЛЕННЯ ПОЧАТКОВОГО МОМЕНТУ ЖИТТЯ

Конституція України у ст. 27 закріплює положення: «Кожна людина має невід’ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя». Отже, Конституція України гарантує кожній людині право на життя, однак Основний Закон не вказує на момент, з якого починає діяти відповідне право,

гарантоване нею. Обережність у національному праві стосовно проблеми закріплення моменту виникнення прав людини зрозуміла. Питання є настільки неоднозначне та складне, що навіть міжнародно-правові акти у цій частині не зовсім конкретні.

Початковим моментом, з якого життя, а відповідно й багато інших свобод людини підпадають під охорону кримінального закону, традиційно пов'язують із процесом її народження. У той же час суттєвий прогрес у сфері нових біотехнологій відірвав практичний стан справ від консервативного правового поля. У сучасних умовах, разом з появою можливості зберегти життя передчасно народженої дитини або, навпаки, перервати вагітність будь-якого строку, разом із розвитком трансплантології та відкриттям можливостей терапевтичного використання тканин, клітин та органів людини та людського ембріона (плоду), тіло як народженої, так і ненародженої людини, на жаль, набуває властивостей товару та потребує більш суттєвої охорони.

Проаналізувавши вітчизняне законодавство, можна зробити висновок, що повноцінну кримінально-правову охорону життя людини отримує з моменту початку фізіологічних пологів (незважаючи на місце перебування плоду: в утробі матері або зовні). До цього моменту життя ембріона (плоду) людини може бути лише додатковим факультативним об'єктом у складах злочину, спрямованих на захист життя та здоров'я вагітної жінки.

Сучасна ембріологія, біологія та генетика стверджують: реальний момент виникнення нового життя – момент запліднення, коли об'єднується вся необхідна для появи нового життя інформація чоловічої та жіночої клітин. З цього моменту з'являється нова людина, яка до моменту народження буде жити в організмі матері.

Посягання на життя плоду, що набув ознак життєздатності, повинно вважатися злочином проти життя незалежно від того, розпочався чи не розпочався пологовий процес, вивільнено чи не вивільнено плід з утробу матері. Додатковим підтвердженням необхідності такого кроку є відомі медичні випадки, коли після смерті матері штучним шляхом підтримувався її кровообіг та проводилося штучне вилучення дитини, яка залишалася живою. Кроком до цього може стати нормативне закріплення поняття «життя» та «моменту початку життя» у примітці до ст. 115 КК України, або хоча б, роз'яснення в постанові Пленуму Верховного Суду України.

Віроніка Бедна,

курсантка III курсу

Національної академії внутрішніх справ

(м. Київ, Україна)

РОЗГОЛОШЕННЯ ВІДОМОСТЕЙ ЯК ЗАСІБ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОГО ПОСЯГАННЯ НА ЧЕШТЬ ТА ГІДНІСТЬ ОСОБИ

Кримінальне правопорушення, посягаючи на певні суспільні відносини, порушує один або декілька структурних елементів суспільних відносин – власність особи, її права, фізичну недоторканність інше.

Якщо розглядати кримінально-правове посягання не з позиції ознак та елементів складу кримінального правопорушення, а з позиції його змісту, то будь-яке таке злочинне посягання є, в першу чергу, свідченням зневаги до носія цих суспільних відносин, тобто будь-яке посягання заподіює шкоду честі і гідності особи.

Кримінальний кодекс України не містить окремої кримінально-правової норми, яка охороняла б честь і гідність людини. Актуальним залишилося питання про таку характеристику відомостей як «достовірність». Тобто якими мають бути незаконно поширювані відомості, щоб вони заподіювали шкоду честі та гідності особи? Вони повинні бути обов'язково недостовірними або розповсюдження достовірних відомостей теж може посягати на честь та гідність особи за кримінальним законодавством України?

На мою думку, обов'язковою властивістю такого засобу посягання на честь і гідність, як розповсюдження відомостей, є така характеристика, як «недостовірність». Поширення достовірних відомостей про особу є посяганням на такий об'єкт кримінально-правової охорони, як приватне життя.

Вчинення одних кримінальних правопорушень призводить до пониження честі особи в більшій або в меншій мірі, а вчинення інших – до пониження лише гідності. Ступінь посягання на ці блага в різних кримінальних правопорушеннях є різною.

При підвищенні ступеня суспільної небезпеки злочинного посягання саме на ці об'єкти, честь і гідність починає відображатися в кримінально-правовій характеристиці складу кримінального правопорушення, тобто відбувається виділення честі і гідності в якості додаткового факультативного безпосереднього об'єкту кримінального правопорушення, при збільшенні ступеня суспільної небезпечності посягання на честь і гідність, зазначені блага набувають роль додаткових обов'язкових об'єктів посягання.

Поширення достовірної інформації теж призводить до посягання на честь і гідність, проте за діючим КК України, в цьому посяганні честь і гідність є обов'язковими факультативними безпосередніми об'єктами кримінального правопорушення, а недоторканність приватного життя є основним безпосереднім об'єктом посягання.

Підсумовуючи вищевикладене, можна зробити наступні висновки:

1) за найбільш простий вид поширення достовірних відомостей, за наявності всіх ознак, передбачена кримінальна відповідальність в ст.182 «Порушення недоторканності приватного життя» КК України. Тут приватне життя є безпосереднім об'єктом кримінального правопорушення, а честь і гідність відіграють роль додаткового обов'язкового чи факультативного (залежно від конструкції) об'єкта кримінального правопорушення;

2) розглянуті властивості показують, що, по суті, честь і гідність як об'єкти кримінально-правової охорони «затушовуються» таким об'єктом як приватного життя в тих складах кримінальних правопорушень, які містяться в КК України. Для того, щоб ці об'єкти не «затушовувались», а мали належний рівень кримінально-правової охорони, необхідно запровадити окрему

кримінально-правову норму в кримінальному законодавстві України для охорони честі та гідності особи;

3) виділення вказаної властивості відомостей підтверджує необхідність відокремлення тих посягань, в яких честь і гідність є основним безпосереднім об'єктом від тих посягань, в яких честь і гідність відіграють роль додаткових безпосередніх об'єктів або, взагалі, не знаходять відображення в характеристиках складів кримінальних правопорушень.

Денис Білевич,

студент IV курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ДОЦІЛЬНІСТЬ ЛІКУВАЛЬНОГО МАСАЖА ПРИ ЗАХВОРЮВАННЯХ ЛЕГЕНЬ

Захворювання органів дихання займають значне місце в патології внутрішніх органів і мають тенденцію до зростання. Найбільшою мірою на це впливає погіршення екології та сучасний стиль життя. При захворюваннях органів дихання порушується нормальне насичення крові киснем, а без його участі неможливо проведення будь-яких метаболічних реакцій. Це призводить до цілого ряду захворювань, перш за все, страждають легені, серцево-судинна система, а потім порушується функція всіх органів і систем. Тому дуже важливо швидко надати правильну допомогу, щоб пришвидшити одужання та зменшити ризик ускладнень. Одним із методів досягнення цієї цілі є лікувальний масаж.

Масаж (фр. Masser – розтирати) – сукупність прийомів механічної і рефлекторної дії на тканини і органи у вигляді розтирання, тиску, вібрації, що проводяться безпосередньо на поверхні тіла людини, як руками, так і спеціальними апаратами, через повітряне, водне чи інше середовище, з метою досягнення лікувального ефекту.

Лікувальний масаж застосовують на всіх етапах захворювання легень. Його лікувальна дія проявляється трьома основними механізмами:

1. нервово-рефлекторним;
2. гуморальним;
3. механічним.

При захворюваннях органів дихання провідним є нервово-рефлекторний механізм.

Масаж урівноважує основні нервові процеси в ЦНС, підвищує її рефлекторну функцію, рефлекторно впливає на процес дихання, вентиляцію, газообмін. Так, при масажуванні ділянки носа та носогубного трикутника стимулюється носолегеневий рефлекс, який сприяє розширенню бронхів та поглибленню дихання. Доведено, що при розминанні м'язів усього тіла збільшується хвилинний об'єм дихання та споживання кисню. Наслідком цього

є підвищене насичення артеріальної крові киснем, ліквідація або зменшення гіпоксемії і за рахунок підсилення кровообігу – покращання транспорту кисню кров'ю на периферію, усунення чи зниження гіпоксії.

Масаж грудної клітки зміцнює дихальні м'язи, підвищує її рухливість і еластичність, сприяє розсмоктуванню ексудату, ліквідації застійних явищ у легенях і зменшує ймовірність розвитку спайок та інших легенево-плевральних ускладнень.

Лікувальний масаж призначають у лікарняний і післялікарняний періоди реабілітації. Застосовують сегментально-рефлекторний масаж поперекових, верхньогрудних та середньошийних спинномозкових сегментів. Масажують рефлексогенні зони грудної клітки, носа та носогубного трикутника; роблять непрямий масаж діафрагми, легень, серця.

Застосовують сегментарно-рефлекторний масаж, діючи на паравертебральні зони поперекових L5 – L2, грудних D12 – D1 і шийних C7 – C3 спинномозкових сегментів. Роблять масаж спини і грудної клітки, використовуючи легкі погладження, розтирання, розминання, вібрації, постукування.

Використані джерела та література:

1. Вербов А. Ф. Азбука массажа / А. Ф. Вербов. – М. ; СПб. : Полигон, 2006. – 412 с.
2. Лікувальний масаж / Вакуленко Л. О., Прилуцька Г. В., Вакуленко Д. В., Прилуцький П. П. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2005. – 449 с.
3. Фокин В. Н. Полный курс массажа : учеб. пособие / В. Н. Фокин. – Фаир-Пресс, 2007. – 503 с.
4. http://intranet.tdmu.edu.ua/data/kafedra/internal/sport_medic/classes_stud/uk/nurse/ptn.htm. – Назва з екрана.

Карина Богдан,

студентка II курсу

Полтавського бізнес-коледжу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
мені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, Україна)

СТАН ТА НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УКРАЇНІ

Щорічно в Україні зростає кількість людей з обмеженими можливостями. За словами голови Комітету Верховної Ради України з питань охорони здоров'я Богомолець Ольги Володимирівни, в Україні – понад 2 800 000 людей мають статус інваліда. Це становить 6,1% від загальної чисельності населення.

На 1 січня 2016 року питома вага осіб, які мають I групу інвалідності, склала 163,2 тис. осіб, II групу – 1 054,4 тис. осіб, III групу – 1 268,5 тис. осіб, а загальне число дітей-інвалідів становить 115,0 тис. Найпоширенішими хворобами, які призводять до інвалідності, є хвороби системи кровообігу

(24,4%), новоутворення (20%), хвороби кістково-м'язової системи (11,1%), хвороби очей (3,7%), ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин (4,2%) [3].

Люди з обмеженими можливостями є в усіх країнах та в усіх ланках суспільства. В різних країнах як причини, так і наслідки інвалідності неоднакові. Це обумовлено різними соціально-економічними умовами і залежить від тих кроків, які здійснює держава для підвищення благополуччя своїх громадян.

Сьогоднішня політика по відношенню до інвалідів – результат її розвитку протягом останніх 200 років. Значною мірою вона відображає загальні умови життя, а також соціальну та економічну політику у різні періоди часу. Однак у відношенні до інвалідів склалося багато специфічних факторів, які впливають на умови їх життя. Неосвіченість, зневага оточуючих, зневага та страх – ці соціальні фактори ізолювали інвалідів та затримали їх розвиток, про це свідчить історія [2].

Протягом багатьох років політика у відношенні до інвалідів розвивалася від елементарного догляду у спеціальних закладах до навчання дітей-інвалідів та до реабілітації людей, які стали інвалідами у дорослому віці. Науковці більшою мірою замислюються над тим, як зробити життя інвалідів повноцінним. Роботи І. Терюханової «Інтеграція інвалідів в суспільство через освіту», А. П. Гірман «Інноваційні технології навчання студентів з інвалідністю» допомагають глибше дослідити проблему та знайти шляхи вирішення. О. М. Ревякіна, В. О. Афоніна у своїх роботах розглядають питання психолого-педагогічного супроводу професійної підготовки інвалідів. О. Мостіпан та І. Терюханова у роботах «Державна політика щодо інвалідів: перспективи та пріоритети», «Інтеграція інвалідів в суспільство через освіту» аналізують розвиток можливостей інтеграції людей з фізичними вадами до суспільства.

До базових міжнародних документів, що регулюють права інвалідів, які були покладені в основу прийнятих законодавчо-нормативних актів щодо інвалідів у країнах світу, у тому числі і в Україні, належать такі:

- Всесвітня декларація прав людини, прийнята Організацією Об'єднаних Націй у 1948 році, в якій проголошено рівність прав усіх людей без винятку», включно інвалідів, хоча до Декларації не було безпосередньо включено розділи відносно інвалідів;
- Конвенція ООН про права інвалідів;
- два Міжнародні пакти – пакт про економічні, соціальні та культурні права і пакт про громадянські та політичні права, прийняті у грудні 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН.

У 1992 році Генеральна Асамблея ООН оголосила 3 грудня Міжнародним днем інвалідів. Проведення цього дня в Україні встановлено Указом Президента України в 1993 році. Мета, заради якої цей день був проголошений, – це дотримання прав людини і участь інвалідів в житті суспільства [4].

Практика свідчить, що інваліди можуть бути і стають повноцінними та високоефективними членами суспільства, відмінними фахівцями і навіть політиками, економістами, спортсменами з високими досягненнями, соціально активними, готовими прийти на допомогу іншим, життєствердними, готовими до самопожертви людьми, які надихають багатьох, в тому числі й абсолютно здорових членів нашого суспільства. Сьогодні особливої поваги заслуговують ті інваліди, які не впали у відчай, не замкнулися в чотирьох стінах, а в силу своїх можливостей працюють, беруть активну участь в громадському житті, займаються спортом, розвивають свої творчі здібності.

На відміну від розвинених країн Західної Європи та Америки, в Україні комплексний та системний підхід до фізичної реабілітації інвалідів ще тільки почав своє становлення. До роботи поки що залучаються люди різних спеціальностей, які пройшли відповідну перекваліфікацію. Професійна підготовка молоді в системі державної вищої освіти розпочалася декілька років тому. Зараз у вузах країни діють 4 спеціалізовані навчальні підрозділи та десятки кафедр фізичної реабілітації, які готують перше покоління професіоналів. Загалом визначені такі пріоритетні напрями становлення власної національної системи фізичної реабілітації [1]:

- створення державної базової програми попередньої професійно-психологічної підготовки майбутніх фахівців фізичної реабілітації;
- розширення мережі спеціалізованих закладів освіти з підготовки спеціалістів фізичної реабілітації, тренерів інваспорту, науковців;
- затвердження штатних посад спеціалістів з фізичної реабілітації та тренерів з параолімпійських видів спорту у лікувальних та санаторно-курортних закладах, спортивних клубах, школах, товариствах, закладах освіти;
- створення системи спеціалізованих закладів та центрів фізичної реабілітації на державному та регіональному рівнях;
- на базі центрів «Інваспорту» відкриття реабілітаційно-спортивних шкіл для інвалідів;
- відкриття на базі шкіл-інтернатів спеціалізованих відділень підготовки спортивного резерву;
- виділення обов'язкової квоти часу для оздоровчих занять з інвалідами у всіх спортивних спорудах незалежно від форм власності та їх дообладнання спеціальними приладами, тренажерами, пристроями;
- створення науково-дослідницьких центрів з проблем фізичної реабілітації інвалідів, організація і проведення наукових семінарів, конференцій, симпозіумів та конгресів, публікація науково-методичних видань;
- періодичне видання огляду спортивного руху інвалідів;
- популяризація та розширення мережі змагань з інваспорту;
- створення та державна підтримка інваіндустрії – підприємств, які виготовлятимуть вітчизняні пристрої та обладнання для інвалідів.

Таким чином, фізичною реабілітацією людей з обмеженими фізичними можливостями займаються фахівці фізичної культури і спорту, які відчутно розширили межі у методах, засобах та напрямках реабілітації. У співпраці з

лікарями і працівниками соціальних служб, вони закладають основи національної системи фізичної реабілітації людей з обмеженими фізичними можливостями.

Використані джерела та література:

1. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України: сучасний стан і перспективи розвитку. – Київ : Академпрес, 1999. – С. 44–47.
2. Зверева І. Д. Концептуальні основи соціального захисту людей з функціональними обмеженнями / Зверева І. Д., Іванова І. Б. // Інвалід і суспільство: проблеми інтеграції. – Київ, 1995. – С. 4–10.
3. Зозуля Т. В. Комплексна реабілітація інвалідів : навч. посіб. / Т. В. Зозуля, Є. Г. Свистунова, В. В. Чешехіна. – М. : Академія, 2005. – 304 с.
4. Кравченко М. В. Актуальні проблеми соціального захисту інвалідів в Україні / М. В. Кравченко – Київ, 2011. – 207 с.

Наталія Бодня,

студентка III курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

МЕТОД ПНЕВМОПРЕСИНГУ У ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ

В 90-х роках ХХ століття в Україні академіком І. В. Таршиновим був винайдений і використаний на практиці апарат «Біорегулятор», який дозволив проводити масаж методом пневмопресингу.

Універсальність дії пневмопресингу вражає своєю неймовірністю використання фактично при всіх захворюваннях. Виключенням складають тяжка серцево-судинна, легенева недостатність, активна (підлягаюча радикальному лікуванню) онкологія, злоякісні захворювання крові, інфекційні хвороби. Розгадка ефективності роботи пневмопресингу полягає у впливі на судинну систему всього організму.

Відомий лікар Залманов називав нашу капілярну систему другим серцем і був правий: протяжність судинної системи у людини складає 100 тисяч кілометрів, площа її «роботи» – 100 тисяч квадратних кілометрів.

Пневмомасаж здійснюється бігучою повітряною хвилею, виникаючою в накладеній на тіло пневмоманжеті. Чергування періодів тиску призводить до виникнення зворотного п'єзоефекту, в результаті якого йдуть зміни заряду на стінці капіляра. Отримана енергія механічного тиску переходить в енергію фізичних і механічних змін в організмі: змін у реологічних властивостей крові здійснюється за рахунок ліквідації пристінкового стояння лейкоцитів і тромбоцитів, розпаду так званих «монетних стовпчиків» еритроцитів, в результаті чого еритроцити стають рухомими. При пневмопресинговому впливі йде підвищення вироблення оксиду азоту і (окси азоту) NO – синтетази, що сприяє розвитку судинорозширювального ефекту на рівні капілярів, прискорення потоку крові і поліпшенню роботи артеріовенозних шунтів,

ліквідації застійних процесів, посилення дренажних функцій та ліквідації набряків на рівні клітини, міжклітинної тканини. Відбувається до окиснення недоокислених продуктів обміну (молочна кислота, піровиноградна кислота та інші), це призводить до олузнення тканин, зняття больового синдрому за рахунок ліквідації подразнення нервових корінців у кислому середовищі.

Принципова відмінність пневмопресингового масажу від класичного ручного полягає в тому, що масаж проводиться без контакту з руками масажиста на всій поверхні тіла людини. Практично – це масаж всього тіла протягом однієї процедури. Інформаційний вплив пневмопресингу зберігається протягом чотирьох місяців.

Пневмомасаж – це фізіотерапевтична процедура, може проводитися 1-2 рази на день, тривалість сеансу 1–1.5 години. Курс лікування складає 10-15 процедур.

Об'ємний пневмопресинг є унікальним і універсальним методом, що застосовується як для лікування і профілактики захворювання, так і для попередження розвитку ускладнень захворювань. Крім того, пневмопресинг використовується для реабілітації та адаптації організму після хвороби, підвищених навантажень, роботи в екстремальних умовах. Будучи методом капіляротерапії, пневмопресинг сприяє мобілізації резервних можливостей організму і стимулює процеси саногенезу.

Застосування методу об'ємного пневмопресингу на апаратах «Бірегулятор-004 М» і «Біо-1» можливо в умовах стаціонару, поліклініки, санаторіях, вдома. Метод комфортний і простий.

Висока ефективність впливу робить можливим застосування пневмопресингу як самостійного методу лікування і реабілітації, так і в комплексній терапії захворювання, значно підвищуючи ефективність поєднаних впливів.

Використані джерела та література:

1. Спеціальна фізіотерапія / під ред. проф. Л. Ніколовой. – Софія : МіФ, 1983. – 433 с.
2. Звіт про науково-дослідну роботу створення технологій терапевтичного лікування, профілактики та реабілітації судинних захворювань кінцівок за допомогою терапевтичного комплексу власної розробки «Бірегулятор». – Київ : ІТО «Нове у медицині», 2000.

Оксана Бондаренко,

курсант III курсу
Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ, Україна)

АДАПТАЦІЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ ДО ЗАКОНОДАВСТВА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Сьогодні Україна переживає складний і неоднозначний процес докорінної зміни правового устрою та його адаптації до нових соціально-політичних та економічних умов. Потрібно відшукувати принципи і цінності нової соціально-

політичної реальності в Україні, яка формується на основі євроінтеграції, глобалізованих демократії, вільного ринку і громадянського суспільства. Становлення інститутів перехідного суспільства в Україні, утвердження нових соціальних відносин та відповідних духовних, моральних цінностей актуалізують проблему функціонування адекватної цим реаліям правової системи. Саме вона покликана справляти істотний вплив на характер суспільних змін, сприяти гуманізації держави і права, вдосконаленню законодавчого процесу, підвищенню ефективності правового регулювання, формуванню високої суспільної та індивідуальної правосвідомості.

У зв'язку з визначенням Україною стратегічної мети – інтеграції до ЄС, включаючи членство в цьому міжнародному об'єднанні, – важливим завданням є приведення вітчизняного законодавства у відповідність до права ЄС, що зумовлює реформування правової системи країни в цілому.

Європейська інтеграція України знаходиться в центрі уваги вітчизняної юриспруденції з перших років незалежності. На сучасному етапі розвитку науково-теоретичне підґрунтя для дослідження цієї теми склали наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених, а саме: А. Татама, В. Кернза, Г. Дейвіса, Дж. Вінера, А. Довгерта, В. Забігайла, В. Опришка, В. Муравйова, Ю. Шемшученка та ін. Серед вчених, що досліджували проблеми формування “європейського правового простору”, слід виділити французького вченого Е. Кробі, який зробив першу в юриспруденції спробу комплексно дослідити концепцію європейського правового простору.

Адаптація законодавства України передбачає реформування її правової системи та поступове приведення у відповідність із європейськими стандартами і охоплює приватне, митне, трудове, фінансове, податкове законодавство, законодавство про інтелектуальну власність, охорону праці, охорону життя та здоров'я, навколишнє природне середовище, захист прав споживачів, технічні правила і стандарти, транспорт, а також інші галузі, визначені Угодою про партнерство та співробітництво. Важливим чинником реформування правової системи України слід вважати участь України у конвенціях Ради Європи, які встановлюють спільні для цієї організації та ЄС стандарти.

У відповідності до положень Загальнодержавної програми процес адаптації законодавства складається з декількох етапів у такій послідовності:

1. визначення актів *acquiscommunitaire* (право ЄС), що регулюють правовідносини у відповідній сфері;
2. переклад визначених актів європейського законодавства українською мовою;
3. здійснення комплексного порівняльного аналізу;
4. розроблення рекомендацій стосовно гармонізації законодавства України з *acquiscommunitaire*;
5. проведення політичного, економічного та соціального аналізу наслідків реалізації рекомендацій; визначення переліку законопроектних робіт;

6. підготовка проектів законів та інших нормативно-правових актів, включених до переліку законопроектних робіт, та їх прийняття;

7. моніторинг виконання [1].

Ефективність правової інтеграції багато в чому залежить від заходів і способів, які використовуються державами на різних стадіях правової інтеграції. До них вона відносить, зокрема, створення демократичних засад розвитку суспільства, формування правової держави, реформування інституційної та нормативної частин правової системи суспільства, формування правової свідомості населення відповідно до основних засад європейського права.

В цілому, потрібно зазначити, що європейська інтеграція України є ефективним засобом удосконалення нормативно-правового забезпечення захисту прав людини в Україні, що сприятиме становленню й укріпленню громадянського суспільства в нашій державі і прискорить формування в країні системи правового забезпечення захисту прав людини [2, с. 50]. Однак, для реалізації Україною напрямку розвитку, пов'язаного з європейською інтеграцією, необхідним залишається вирішення ряду політичних, економічних, соціальних і правових проблем, що безпосередньо передбачає ефективне функціонування політичної і правової системи нашої держави. Зважаючи на це, на перший план виходить необхідність створення сприятливих правових умов вступу України до Європейського Союзу, де адаптація законодавства України, в тому числі і в пріоритетних сферах, є лише першим етапом процесу зближення української правової системи до норм ЄС.

Сучасний стан розвитку демократичного суспільства потребує інтегрованого та диференційованого підходу. Приведення у відповідність національного законодавства з міжнародними стандартами необхідно впроваджувати через їх узгодження, зокрема, шляхом гармонізації як найбільш ефективної форми узгодженого правового розвитку.

Використані джерела та література:

1. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу [Електронний ресурс] : Закон України від 18 берез. 2004 р. № 1629. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1629%D0%B0-15>. – Назва з екрана.

2. Криворучко Л. С. Європейська інтеграція України як засіб удосконалення нормативно-правового забезпечення захисту прав людини: аналітичний огляд / Л. С. Криворучко // Наук. вісн. Дніпропетр. держ. ун-ту внутр. справ. – 2012. – № 4. – С. 49–56.

Юлія Бондарська,
студентка II курсу
Луцького національного технічного університету
(м. Луцьк, Київ)

ПРОБЛЕМИ ЕКОЛОГІЇ ТА ОХОРОНИ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ОЧИМА МОЛОДІ

Сучасне суспільство характеризується такими кардинальними змінами, як стрімке зростання науково-технічного прогресу, загострення соціальних проблем, демографічний вибух, що відповідно привело до погіршення стану навколишнього середовища. Отже, у такій ситуації значно актуалізується питання взаємодії людини і природи.

Можна стверджувати, що питання екології та захисту навколишнього середовища стає пріоритетним серед глобальних морально-соціальних проблем і, на нашу думку, саме молодь повинна відігравати ключову роль у процесі вирішення цієї проблеми. Одним із найбільш ефективних способів підвищення екологічної культури людини є екологічна освіта. Для формування екологічних цінностей у молоді, підвищення їхньої громадянської активності важливою є модернізація освіти, базовою основою якої є екологічна складова.

Значний внесок у вивченні та дослідженні взаємодії природи і людини здійснили такі науковці як Д. Б. Ельконін, І. С. Конох, Г. С. Костюк, О. М. Леонтєв, А. С. Макаренко, В. Г. Огородніков, К. Д. Ушинський та інші.

З другої половини ХХ ст. швидкими темпами відбувається загострення і глобалізація екологічних проблем. Тому покращення стану навколишнього середовища і організація раціонального природокористування є однією з найбільш актуальних проблем не тільки України, а й усієї світової спільноти.

Найбільш актуальними проблемами сьогодення є: забруднення повітряного басейну, руйнування озонового шару, виснаження запасів прісної води і забруднення вод Світового океану, забруднення земель та руйнація ґрунтового покриву.

Екологічна ситуація в нашій країні визначається двома факторами: зменшенням витрат на охорону навколишнього середовища, з одного боку, і зменшенням масштабів господарської діяльності – з іншого.

За дослідженням, у світі за рівнем споживання енергії Україна посідає одне з перших місць, енергоємність ВВП в 2,6 раз перевищує середньосвітові показники. Ресурсна орієнтація економіки країни визначає постановку проблеми, пов'язану з неефективним споживанням більшості природних ресурсів.

В цілому у критичному стані перебуває близько 15% території України.

Між тим, Україна, яка розташована в географічному центрі Європи, і на частку якої випали складні екологічні проблеми з двох головних причин – виснаження природних ресурсів та надмірного забруднення природного середовища (особливо у зв'язку з аварією на Чорнобильській АЕС), – повинна взяти на себе роль ініціатора у створенні спільних з єврокраїнами ефективних

механізмів діяльності щодо формування та економічно збалансованої політики природокористування, зокрема, спільних проектів у сфері використання природних енергетичних ресурсів [3].

За сучасних умов першопричинами екологічних проблем України є:

- зношеність основних фондів промислової і транспортної інфраструктури;
- існуюча система державного управління у сфері охорони навколишнього природного середовища, регулювання використання природних ресурсів, відсутність чіткого розмежування природоохоронних та господарських функцій;
- недостатня сформованість інститутів громадянського суспільства;
- недостатнє розуміння в суспільстві пріоритетів збереження навколишнього природного середовища та переваг сталого розвитку;
- недотримання природоохоронного законодавства [2].

Політика України у сфері екології спрямована на забезпечення охорони навколишнього природного середовища, раціональне використання природних ресурсів, розвиток заповідної справи, поводження з відходами, геологічне вивчення надр, а також топографо-геодезичної та картографічної діяльності. Основною метою екологічної політики є забезпечення конституційного права громадян на безпечне навколишнє природне середовище.

Проте екологічна криза в Україні продовжує загострюватись, охоплюючи дедалі більші території, причинами якої є нестача коштів на серйозні природоохоронні заходи в усіх сферах виробництва, фактично відсутній контроль за діяльністю, що завдає шкоди природі, через застарілість обладнання й технологій на виробництвах зростають кількість і сила техногенних аварій, ефективність очисних споруд дуже низька або їх узагалі немає, не створено ефективної системи державного контролю за станом довкілля й управління всією природоохоронною діяльністю, а також банку еколого-територіальних даних [1].

Таким чином, в зв'язку з гострою необхідністю охорони і раціонального використання природних ресурсів, важливою посилювати екологічне виховання студентської молоді та подальший розвиток співробітництва між громадськими організаціями та державними структурами, розробити спільні заходи щодо подальшого вдосконалення координації роботи державних і громадських, в тому числі молодіжних, організацій. Посилити роботу по підготовці і публікації науково-популярної літератури, присвяченої екологічній освіті та екологічного виховання студентської молоді.

Використані джерела та література:

1. Національна екологічна політика України: стратегічні оцінки і рекомендації / Ф. О'Доннелл, В. Джарти, В. Шевчук [та ін.]; М-во охорони навкол. природ. середовища України; Програма розвитку ООН, Глобал. Еколог. Фонд. – Київ, 2007. – 57 с.

2. Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року: Закон України // Відом. Верхов. Ради України. – 2011. – № 26. – Ст. 218.

3. Туниця Т. Ю. Збалансоване природокористування: національний і міжнародний контекст : [підручник] / Т. Ю. Туниця. – Київ : Знання, 2008. – 300 с.

Дар'я Буць,
студентка ІІ курсу
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»
(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ШЕМІЧНОМУ ІНСУЛЬТІ

За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), інсульт займає третє місце після онкологічних та серцевих хвороб серед причин смерті дорослого населення планети. Його середня частота зустрічальності в розвинених країнах становить близько 2500 випадків на 1 млн. населення в рік, тоді як для транзиторної ішемічної атаки названий показник становить близько 500 випадків. Особливо високий ризик розвитку інсульту у пацієнтів, які досягли 55-річного віку.

Інсульт – це раптовий розлад функцій головного мозку, викликаний порушенням його кровопостачання. В умовах припинення постачання кисню нервові клітини гинуть протягом п'яти хвилин. Інсульт називають також «гострим порушенням мозкового кровообігу», «апоплексією», «ударом».

Починається інсульт гостро. Захворювання характеризується загальним важким станом хворого, розладами свідомості, серцевої діяльності, дихання, мови, парезами і паралічами. Залежно від локалізації, площі і обсягу пошкодження рухові розлади розвиваються в одній чи більше кінцівок. Вони виникають на протилежному вогнищу боці тіла, що пояснюється перехрещенням пірамідних шляхів на кордоні довгастого зі спинним мозком.

Найчастіше спостерігається параліч кінцівок однієї половини тіла (геміплегія), який спочатку млявий і незабаром переходить у типовий для інсультів спастичний параліч зі згинальними контрактурами у суглобах руки і розгинальними – у нозі. Виникає поза Верніке-Манна: паралізована рука приведена до тулуба, пронована і зігнута в ліктьовому, променево-зап'ястковому суглобах, пальці зігнуті в кулак. Одночасно у паралізованій нозі через підвищення тонусу розгиначів стегна, гомілки і згиначів стопи вона витягнута, носок відтягнутий або звисає. Це змушує хворого, коли він починає ходити, робити ногою коловий рух, щоб не зачепити носком за підлогу (ходьба косаря): це типова геміплегічна хода.

Інсульт лікують комплексно. У гострий період проводять невідкладні заходи для підтримки життєдіяльності хворого. Після цього застосовують засоби, спрямовані на усунення причин, що викликали інсульт, та протидіють ускладненням захворювання і сприяють видужанню пацієнта. Використовують

медикаментозну терапію, ортопедичні і нейрохірургічні методи, дієто- і психотерапію, призначають засоби фізичної реабілітації.

Загальноновизнаними факторами ризику розвитку інсульту є артеріальна гіпертензія (АГ), атеросклероз, порушення серцевої діяльності, аномалії судин шиї і голови.

Основним завданням реабілітації є відновлення порушених функцій і соціальна реадаптація хворих, включаючи відновлення навичок самообслуговування, соціальної активності, міжперсональних відносин, коли це можливо – працездатності. Хоча роль відновного лікування ні в кого не викликає сумнівів, питома вага спонтанного і спрямованого на відновлення залишається ще досить не визначеним.

Період часу («терапевтичне вікно»), коли можливе відновлення потенційно оборотних пошкоджень нейронів, відносно нетривалий. Крім тимчасового фактора, цей механізм відновлення втрачених функцій, ймовірно, є не настільки значущим у разі великовогнещового інсульту, як ішемічного, так і геморагічного. Максимально більш рання терапія інсульту значною мірою визначає успіх проведених в подальшому реабілітаційних заходів. Найбільш значне відновлення можливе в перші 3 місяці від початку інсульту, після 6 місяців, як правило, можливо тільки незначне поліпшення. Однак процес відновлення може у ряду хворих продовжуватися і більш тривалий період часу після інсульту.

Найбільш ефективна, як вважають багато дослідників, трьохетапна схема відновного лікування:

1 етап (ранній відновний): реабілітаційні заходи починають вже під час перебування хворих у відділенні для лікування гострих порушень мозкового кровообігу, куди вони доставляються машиною швидкої допомоги, потім продовжують у відновлювальному відділенні, з якого через 1,5–2 місяці слід виписки на амбулаторне лікування. При мовних, при дуже грубих рухових порушеннях, при повільному темпі відновлення і супутніх захворюваннях цей термін може подовжуватися до 3 міс.

2 етап (пізній відновний): хворі повинні і після виписки продовжувати лікування відновлювальних відділеннях районних поліклінік, у районних лікарсько-фізкультурних диспансерах і вдома (до року).

3 етап (резидуальний): компенсація залишкових порушень рухових функцій (більше року).

Лікувальна фізична культура в комплексі з іншими лікувальними заходами використовується протягом всього лікування. На перших 2-х етапах засоби лікувальної фізкультури сприяють в основному відновленню порушених рухових функцій. На 3-му етапі вони сприяють переважно формуванню відповідних компенсацій.

Усі засоби лікувальної фізкультури з перших днів їх застосування повинні бути спрямовані на відновлення управління рухами і нормального співвідношення сили і тону м'язів-антагоністів. Особливу увагу слід приділяти нормалізації функцій кінцівок і запобігання формування хибних

компенсацій, які з'являються при спробах самостійного безконтрольного відновлення хворими функцій дефектної кінцівки.

Одним з грізних ускладнень постінсультного періоду є наростання тону (спастичності) в уражених м'язах кінцівок. Заходи, спрямовані на зменшення спастичності і запобігання розвитку контрактур, включають масаж. Масаж в тих м'язах, де тонус підвищений (наприклад, в згиначах передпліччя, кисті, пальців і разгибателях гомілки), застосовується лише легке погладження в повільному темпі, а в м'язах-антагоністах, де тонус або не змінений, або злегка підвищений, використовуються розтирання і неглибоке розминання в більш швидкому темпі. При зниженні м'язового тону в паралізованих кінцівках також використовується масаж за спеціальною активує методикою. При уявній простоті масажу до нього слід ставитися дуже обережно, оскільки його некваліфіковане проведення може посилити спазм м'язів кінцівок, який в подальшому може стати причиною розвитку контрактури.

Фізіотерапія: Електрофорез з йодом і бромом на комірцеву зону; йодобромні, хвойні, кисневі ванни; СМТ на розтягнуті м'язи; електростимуляція м'язів; мікрохвильова терапія, магнітотерапія; теплолікування – парафінові або озокеритові аплікації на спастичні м'язи.

Важливим аспектом реабілітації пацієнта є раціональне харчування пацієнта. Харчування має бути частим, дробовим і добовим калоражем їжі на рівні 2200–2500 ккал. Обов'язково в харчовому раціоні повинна бути рослинна клітковина (профілактика або корекція запорів), жири, особливо смажені або копчені, борошняні продукти, сіль повинні бути обмежені.

Таким чином, при інсульті в мозку утворюється вогнище із загиблих нервових клітин, розмір якого визначає ступінь порушення тієї чи іншої функції. А навколо і поблизу нього – клітини тимчасово інактивовані. Їм-то і необхідно повернути активність. Є й такі, які раніше не були задіяні в забезпеченні компенсувати бездіяльність, взяти на себе обов'язки загиблих. «Навчити» їх передавати потрібні імпульси, усуваючи тим самим перешкоди для нормальної роботи тих чи інших областей мозку, вдається тільки за допомогою фізичних вправ.

Використані джерела та література:

1. Белая Н. А. Лечебная физкультура и массаж : учеб.-метод. пособие для мед. работников. – М. : Совет. спорт, 2001. – 272 с.
2. Дамулин И. В. Нарушения кровообращения в головном и спинном мозге / Дамулин И. В., Парфенов В. А., Скоромец А. А., Яхно Н. Н. // Болезни нервной системы : руководство для врачей / под ред. Н. Н. Яхно, Д. Р. Штульмана. – М., 2003. – С. 231–302.
3. Окамото Г. Основи фізичної реабілітації / Окамото Гері. – Львів : Галиц. видав. спілка, 2002. – 294 с.
4. Кадиков А. С. Життя після інсульту: популярне практичне керівництво по реабілітації хворих, що перенесли інсульт / Кадиков А. С., Чернікова Л. А., Шведков С. С. – М. : Міклош, 2002. – 46 с.

5. Лечебная физическая культура: справочник / под. ред. В. А. Епифанова. – 2-е изд., перераб. и доп. – М. : Медицина, 2001. – 592 с.

6. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – Київ : Олімп. л-ра, 2000. – 274 с.

Марина Важалюк,

студентка I курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Розбудова в Україні правової держави детермінує оновлення та вдосконалення більшості галузей юридичної практики. Так, в державі і суспільстві мають право на існування будь-які концепції і програми подальшого розвитку, але задля їх реалізації необхідні переконливі важелі, адже саме вони створюють умови для практичного втілення.

Одним із головних соціальних важелів виступає право, що має як загальні завдання, пов'язані з розумінням засадничих положень, так і спеціальні, котрі вже визначаються галузевими правовими особливостями. У свою чергу, галузь права – це елемент системи права, який об'єднує сукупність норм права, регулюючи якісну групу суспільних відносин. Кожна галузь права має свій предмет і метод правового регулювання. Зокрема, сучасне кримінальне право є динамічною системою кримінально-правових норм, хоча і не так швидко змінюється порівняно зі змінами у кримінальному середовищі.

У сучасних умовах кримінальне право має певні тенденції розвитку. По-перше, загальною тенденцією є зближення правових систем сучасності, що обумовлює врахування цього факту у подальшому розвитку кримінального права України. По-друге, однією із нових тенденцій у кримінальному праві є підвищення ролі принципів у регулюванні кримінально-правових суспільних відносин. Така тенденція заслуговує на позитивне сприйняття, оскільки легалізація основних засад у регулюванні боротьби зі злочинністю здатна піднести на новий якісний рівень як законодавчу, так і правозастосовчу практику.

З огляду на предмет кримінального права (суспільні відносини, що існують між державою і особами, які вчиняють злочини, з приводу кримінальної відповідальності) та регулюючу функцію держави щодо злочинців (із приводу кримінальної відповідальності та інших кримінально-правових наслідків), актуальною проблемою постає необхідність правового визначення, по-перше, яка поведінка визнається злочинною, а по-друге, які ж кримінально-правові наслідки можуть наставати для особи, яка вчинила злочин.

На думку експертів, підставою для класифікації кримінального правопорушення як кримінального проступку може вважатися низка злочинів у сфері господарської діяльності, яка нині віднесена до адміністративних

правопорушень. Не виключено, що деякі із злочинів невеликої й середньої тяжкості також будуть віднесені до зазначених правопорушень. Наступним етапом може стати інтегроване виокремлення всього комплексу кримінальних проступків із числа адміністративних правопорушень і деяких злочинів.

Заслуговує на особливу увагу питання примирення злочинця з потерпілим як підстави звільнення особи від кримінальної відповідальності. Зокрема, саме держава надає такій поведінці злочинця і потерпілого значення юридичного факту, який змінює характер правовідносин кримінальної відповідальності. Розв'язання цієї проблеми лежить у правовій площині, адже саме держава встановлює правові наслідки вчиненого особою злочину, або в межах кримінальної відповідальності цієї особи, або в межах відновлюваного правосуддя. Вочевидь, як у першому, так і в другому випадках йдеться про правові наслідки для особи, яка вчинила злочин. Такі наслідки можуть полягати не тільки в покаранні, а й в інших правових наслідках, наявність яких багато в чому залежить від позиції потерпілого, вважають фахівці [1].

Ми поділяємо погляди доктора юридичних наук, професора Бауліна Ю. В. щодо перспектив розвитку кримінального права України як галузі публічного права. За його баченням, у перспективі на кримінальне право очікують суттєві зміни: перша пов'язана з підставою кримінальної відповідальності, а друга – із самим розумінням такої відповідальності. Зокрема, у питанні щодо підстави для кримінальної відповідальності, то у кримінальному праві, ймовірно, відбудеться виокремлення кримінального проступку. За таких умов, підставою для кримінальної відповідальності виступатиме кримінальне правопорушення у двох його різновидах: злочин і кримінальний проступок [2].

Опрацювання низки нормативно-правових джерел та юридичної літератури дає нам підстави для ствердження, що сучасна кримінально-правова наука має достатній авторитет, щоб здійснювати вплив на кримінально-правову політику держави, осмислювати нові кримінально-правові явища, обґрунтовувати моделі вдосконалювання кримінального законодавства й інших його галузей, поліпшувати кримінально-правову підготовку фахівців, впливати на професійну правосвідомість правозастосувачів і правову культуру населення.

Отже, сучасна кримінально-правова галузь в Україні має як свої незаперечні досягнення, так і коло нагальних проблем, які потребують подальшого розв'язання. Ми вважаємо, що сучасний етап розвитку суспільства й законодавства в Україні вимагає відповідного теоретичного і практичного забезпечення розвитку кримінального права, у тому числі й представниками кримінально-правової науки.

Використані джерела та література:

1. Тенденції розвитку сучасного кримінального права України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://yurincom.com/ru/yuridichniyi_visnyk_ukrainy/overview/?id=1581. – Назва з екрана.

2. Баулін Ю. В. Сучасне кримінальне право України: підсумки, тенденції, перспективи розвитку / Ю. В. Баулін // Питання боротьби зі злочинністю : зб. наук. пр. / Нац. акад. правових наук України, Ін-т вивчення проблем злочинності. – Харків : Право, 2012. – Вип. 23. – С. 29–42.

Артем Васюта,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ SAP R-3

Система SAP R3 (або SAP R/3) – це найвідоміший продукт провідного німецького розробника програмного забезпечення SAP SE (раніше SAP AG), впровадження якого на ринок почалося в 1990-і роки. На сьогоднішній день аббревіатура R3 SAP все частіше замінюється назвою «ERP системи». Буква R в аббревіатурі походить від слова «Realtime» і означає, що всі дані в системі обробляються в режимі реального часу і стають негайно доступними всім користувачам. Цифра 3 говорить про те, що в системі реалізована трирівнева архітектура «клієнт – сервер додатків – система управління базами даних(СУБД)», на відміну від її попередниці, яка працювала на мейнфремі (SAP R2 або SAP R/ 2). R3 SAP – це комплексна платформа для планування ресурсів підприємства, функціональні можливості якої дозволяють повністю автоматизувати процеси обліку та управління в компаніях з використанням найбільш ефективних бізнес-інструментів. Система є модульною і масштабується, що відкриває широкі можливості для її налаштування під конкретні завдання підприємства незалежно від виду і масштабів діяльності [1].

Основні модулі системи:

- управління фінансами, в т.ч. бухгалтерський і податковий облік;
- бюджетування;
- управлінський облік;
- управління матеріально-технічним забезпеченням, збутом і складськими запасами;
- планування і управління виробництвом;
- управління персоналом тощо.
- Рішення R3 SAP дозволяють компанії:
  - підвищити якість прийнятих управлінських рішень і як наслідок – загальну якість планування;
  - знизити собівартість продукції, що випускається / послуг;
  - оптимізувати фінансову, податкову і бухгалтерську звітність;
  - забезпечити прозорість діяльності;
  - швидко адаптуватися до умов, що змінюються під впливом ринку умов ведення бізнесу.

В Україні впровадження системи SAP тільки стає актуальним, тому вивчення методів реалізації є цікавою та актуальною роботою [2].

Реалізація проекту впровадження SAP

Мета даного етапу – базова конфігурація системи на основі складеного раніше плану Концептуального проектування. Для цього бізнес-процеси діляться на цикли взаємопов'язаних бізнес-процесів. Одночасно з цим команда проекту SAP проходить навчання в 3 рівня, а команда ключових користувачів знайомиться з системою і проходить навчання в залежності від своїх майбутніх обов'язків. Надалі підготовлена на цьому етапі базова система стане основою для робочої системи SAP. Налаштування базової конфігурації системи виконується шляхом ратифікації ключових користувачів із застосуванням ітеративного підходу.

Паралельно, технічна команда проекту налаштовує системне адміністрування, встановлює і планує інтерфейси і передачу даних. Крім того, необхідно точно визначити і протестувати програми-конвертери, настройки, звіти, інтерфейси, документацію для кінцевих користувачів, сценарії тестування і призначені для користувача профілі безпеки, а потім проводити остаточне тестування інтеграції. В результаті має бути отримана повністю сконфігурована і протестована система, що відповідає всім вимогам компанії.

Управління проектом на стадії реалізації

На даному етапі завдання управління проектом мало відрізняється від інших етапів – в основному вона як і раніше складається з управління і контролю за проходженням цього етапу проекту. Аналіз вимог нової організаційної структури і нових бізнес-процесів дозволяє визначити випадки, коли необхідно безпосереднє управління відносинами між організаційною структурою і бізнес-процесами; таке дослідження є одним з головних інструментів остаточної деталізації плану впровадження [3].

Аналіз Концептуального плану

Це завдання має на увазі аналіз потенційних ризиків, виявлених на стадії підготовки. В результаті на етапі реалізації впроваджуються різні ініціативи – наприклад, процес управління організаційними змінами на основі періодичної оцінки ризиків як на рівні команди проекту, так і на рівні всієї організації. Мета цього завдання – гарантія просування впровадження у напрямку до основної мети. Аналіз включає наступні аспекти:

- управління проектом;
- технічне управління проектом;
- ІТ-інфраструктура;
- процес управління змінами;
- відданість персоналу своїй справі [4].

Проведення зборів команд проекту по статусу проекту

Це завдання спрямоване на з'ясування статусів різних команд проекту, як от:

- команди з управління змінами;
- технічної команди.

Такі зібрання забезпечують зіставлення і впорядкування інформації з метою визначення загального статусу проекту та прийняття рішень щодо координації дій тих чи інших команд, причому рекомендовані заходи потім також розглядаються і в разі необхідності, коригуються. Все це має прямий вплив на витрату ресурсів, бюджету і дотримання графіка проекту, а також визначає остаточну дату запуску системи. Крім того, на таких зборах постійно розглядається і доповнюється загальний план проекту [5].

Методологія ASAP рекомендує раннє планування завершального етапу проекту. Планування переходу на нову систему гарантує своєчасне виконання всіх заходів перед початком переходу, причому з розумною витратою ресурсів і робочого часу. Такий план повинен охоплювати наступні аспекти:

- установка і запуск робочого середовища;
- графік конвертації даних;
- організація команди по переходу на нову систему;
- дезактивацію успадкованих систем, чиє місце займає SAP;
- план повернення до успадкованих систем у разі серйозних непередбачених проблем;
- тестування нової системи;
- остаточне визначення технічної конфігурації;
- закупівля необхідного обладнання;
- формування команди запуску системи;
- формування постійної команди технічної підтримки;
- визначення процедур та інфраструктури довідкової служби;
- набір персоналу для довідкової служби (help desk);
- набір персоналу для команди технічної підтримки;
- створення плану відновлення даних в разі серйозних збоїв, а також відповідних процедур та інфраструктури [6].

Аналіз результатів впровадження SAP-R3 в робочий процес показав підвищення ефективності роботи, а також сприяє розвитку підприємства і контролю за його роботою.

Використані джерела та література:

1. ERP системы. Современное планирование и управление ресурсами предприятия [Электронный ресурс] / Дэниел О'Лири. – Режим доступа: http://www.koob.ru/o_leary/erp_sistemi. – Загл. с экрана.

2. SAP R/3 for Everyone: Step-by-Step Instructions, Practical Advice, and Other Tips and Tricks for Working with Sap [Electronic resource]. – Mode of access: <http://dev.quabook.com/view?filename=Sap.R%2F3.For.Everyone%3A.Step-by-step.Instructions%2C.Practical.Advice%2C.And.Other.Tips.And.Tricks.For.Working.With.Sap.zip&q=SAP+R%2F3+for+Everyone%3A+Step-by-Step+Instructions%2C+Practical+Advice%2C+and+Other+Tips+and+Tricks+for+Working+with+SAP&group=b72yF&source=pdf-grbooks5&t=434337>. – Title from the screen.

3. Внедрение SAP R/3 : руководство для менеджеров и инженеров [Электронный ресурс] / Вивек Кале // Компания АйТи. – Режим доступа: <http://coollib.com/b/175335/read>. – Загл. с экрана.

4. SAP HCM: вид сбоку [Электронный ресурс] / Виталий Поцелуев // Эксперт РП. – Режим доступа: <http://saphr.ru/tag/%D0%BA%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%B0/>. – Загл. с экрана.

5. SAP.lesson [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://go.sap.com/cis/index.html>. – Загл. с экрана.

6. Управление внедрением информационных систем [Электронный ресурс] / Грекул В. И., Денищенко Г. Н., Коровкина Н. Л. – Режим доступа: <http://www.intuit.ru/studies/courses/2196/267/info/> – Загл. с экрана.

Анастасія Веремко,

студентка I курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ ЛЮДИНИ

Реальний захист прав людини належить до найгостріших проблем української дійсності.

В останні роки це питання є предметом серйозного наукового аналізу. Конституційне прагнення розвивати і зміцнювати демократичну державу неможливо реалізувати без утвердження в суспільній свідомості і соціальній практиці невідчужуваних прав і свобод людини, нормативного закріплення їх гарантій. Держава зобов'язана проявляти активність у забезпеченні прав людини, у створенні матеріальних, організаційних, соціальних, політичних та інших умов для найповнішого використання людиною своїх прав і свобод.

Суспільство не може обійтись без регулюючої сили, що спрямовує його життєдіяльність у загальнокорисне русло. І такою регулюючою силою виступає влада.

Порядок у суспільстві – це необхідна умова його нормальної життєдіяльності. Він відображає досягнутий рівень організації громадського життя, стабільність, злагодженість суспільних відносин. Від рівня суспільного порядку залежить стан суспільної й особистої безпеки.

“Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю” – Про це говорить – стаття 3, Конституції України.

У створенні безпечного стану довкілля, виробництва, побутових умов для безпечної життєдіяльності людини основне місце посідає правове забезпечення – законодавство з безпеки життєдіяльності, яке ґрунтується на Конституції України і включає такі закони :

1. з охорони здоров'я;

2. з охорони праці;
3. охорони навколишнього середовища;
4. дорожнього руху;
5. цивільної оборони і цивільного захисту тощо.

Основною ефективною формою захисту прав і свобод є судовий захист. Потреба у судовому захисті закономірно впливає з ускладнення характеру структури економічних відносин, зростанні конфліктності і соціальних протиріч у суспільному житті.

Забезпечення прав і свобод громадян неможливе без специфічного демократичного інституту, яким є адвокатура. Адвокат зобов'язаний здійснювати представництво, сприяти захисту прав та законних інтересів громадян і юридичних осіб за їх дорученням в усіх органах, установах, організаціях.

Вказана діяльність базується на принципах верховенства права, незалежності, гуманізму, демократизму і конфіденційності.

Слід звернути увагу на особливості і роль політичної складової суспільства, адже вона виступає, орієнтує інститути державної влади, і тому саме вона на сьогоднішньому етапі формує не лише напрями розвитку національного правового поля, а й приймає рішення щодо участі у певних міжнародних актах, адже учасником міжнародних відносин є саме держава. Недосконала державна влада, що обирає хибну політику здатна зруйнувати найкращі надбання суспільства.

Таким чином, стає очевидним, що правове забезпечення громадян у собі має містити не лише суто правові заходи, а політико-правові.

Оскільки процес розвитку суспільства триває, а національні держави виступають учасниками міжнародних відносин суспільстві, і, при цьому лише інститути державної влади компетентні забезпечувати правове поле у державах, то на відповідні державні інститути і лише на них покладається тягар правового, а з урахуванням питань міжнародної політики, насамперед, політико-правового забезпечення відносин у суспільстві відповідної держави.

Наступне, на що я хотіла звернути увагу, це на Рівень Правової культури громадян. На мій погляд, ця умова ємна. Вона охоплює і режим законності, при правотворчості, та правозастосуванні, і рівень правосвідомості.

Сутність правової культури виявляється у тому, що всі суб'єкти суспільних відносин мають бути обізнані зі змістом правових норм, чітко уявляти свої суб'єктивні права та юридичні обов'язки, неухильно дотримуватися їх. Без цих вимог не можуть бути ефективними правові вимоги.

Однак, саме по собі знання права суб'єктами правових відносин не забезпечує його ефективності. Необхідно ще й умови для його втілення у життя.

Конституційне закріплення до громадянина та права вимагає організації і здійснення діяльності держави, її органів і посадових осіб у повній відповідності з правовими настановами. Ці ж вимоги мають бути орієнтирами й у повсякденному житті кожного громадянина.

Активні процеси суверенної Української держави, діяльність, спрямована на створення національної системи права, вимагають глибокого знання і розуміння не тільки змісту приписів чинного законодавства, але й основних принципів, ідей, закономірностей та напрямів розвитку основоположних державно – правових явищ.

На мою думку, людина – це особа, що формує свій ідеал життєдіяльності, який відповідає реаліям життя, та налаштовує думки під реалізацію своїх бажань, тобто виробляє власне бачення на суспільство, державу, право та соціальну цінність цих понять, що розподіляє між собою з одного боку відокремлення завдань та здійснення функцій, а з іншого боку взаємодіє між собою як, перш за все, правове забезпечення та доповнення один одному та має здатність виражати свої погляди на те, що відбувається у їх баченні та виробляє і створює систему суспільних та правових відносин, що відображає державну дійсність.

Підводячи підсумок, слід зазначити, що поява нової людини – це погляд на пізнання нового та розуміння своїх прав та обов'язків з метою їх використання та прийняття їх для соціальної адаптації у суспільстві. Ця адаптація формується у процесі життєдіяльності людини, тобто накопичення знань, розподіл пріоритетів, знайдення своєї ідеальної моделі для участі у життєвому процесі.

Отже, чим досконаліше законодавство, тим швидше і повніше будуть досягатися цілі, визначені при виданні конкретних юридичних норм. Якщо ж у праві існує неузгодженість окремих норм, прогалини, а окремі норми не мають реальних санкцій, то все це суттєво впливає на рівень ефективності правового регулювання.

Використані джерела та література:

1. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30.
Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / А. М. Колодій [та ін.] ; ред. В. В. Копейчиков ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ : Юрінком Інтер, 2000. – 318 с.
Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник / О. Ф. Скакун ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Київ : Правова єдність, 2011. – 524 с.

Сніжана Вишняк,
студентка V курсу
Луцького національного технічного університету
(м. Луцьк, Україна)

УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПРОДУКТІВ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

За останні роки банки України зіткнулись зі змінами на фінансовому ринку, що характеризуються збільшенням асортименту їх продуктів, впровадженням сучасних інформаційних технологій в управління банками тощо. Крім того,

підвищення рівня банківської конкуренції, зниження рівня довіри клієнтів до банків створює для них перешкоди в отриманні максимального прибутку та утриманні стійкого положення на ринку банківських послуг. Все це вимагає від банків адаптації до постійно змінюваних умов функціонування ринку, розширення спектру та пошуку пріоритетних напрямів підвищення рівня конкурентоспроможності банківських послуг, охоплення нових ринкових ніш і сегментів.

Сутність категорії «конкурентоспроможність банківського продукту» більшістю науковців розуміється в цілому однаково, а саме: як сукупність різних характеристик продукту, що задовольняє конкретні потреби клієнта.

Варто відмітити, що на процес управління конкурентоспроможністю банківського продукту впливають фактори макро- і мікрорівнів (рис. 1), що взаємопов'язані між собою і взаємообумовлені.

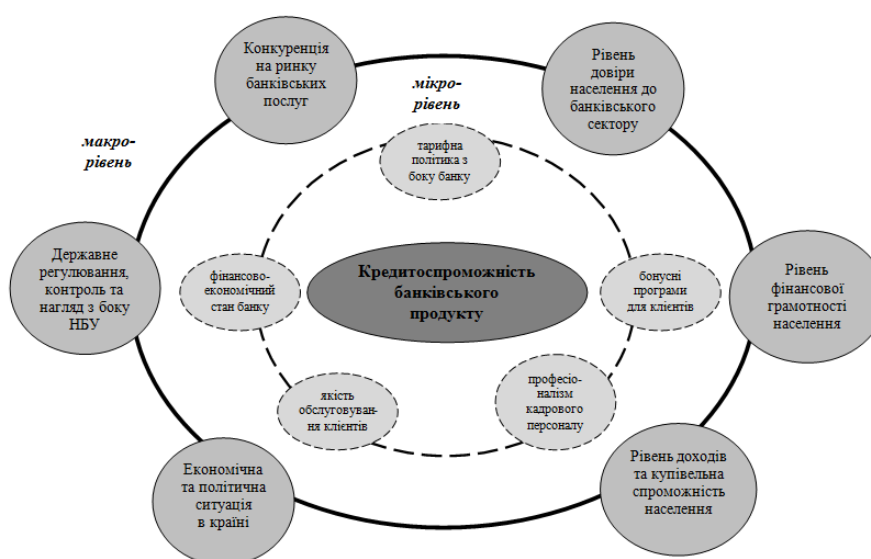

Рис. 1. Основні фактори, що впливають на процес управління конкурентоспроможністю банківського продукту *

* сформовано автором

Загалом конкурентоспроможність продукту – поняття складне, інтегральне. Передусім це відповідність товару за комплексом різних характеристик вимогам ринку і порівняльна характеристика, що визначає відмінність продукту певного суб'єкта господарювання від продукту конкурента. Банківський продукт теж характеризується групами параметрів та характеристик, що визначають та впливають на рівень його конкурентоспроможності.

На нашу думку, під конкурентоспроможністю банківського продукту слід розуміти відповідність послуг і операцій банку платоспроможним запитам потенційних та/або реальних клієнтів за своїми якісними, кількісними, технічними, економічними та комерційними параметрами.

За результатом визначеного змісту поняття «конкурентоспроможність банківського продукту» і вивчення характеристик, представимо параметри, що слід оцінювати в процесі управління конкурентоспроможністю банківського продукту (табл. 1).

**Параметри для оцінки в процесі
управління конкурентоспроможністю банківського продукту ***

Параметр	Характеристики	Джерело
Якісний	Рівень якості обслуговування	[1, с. 110]
	Рівень прихильності та задоволеності клієнтів	[2]
Кількісний	Повнота асортименту	[3]
	Популярність асортименту	[3]
	Новизна асортименту	[3]
Технічний	Часові межі обслуговування	[1, с. 110]
	Оптимальність організації клієнтського простору	[1, с. 110]
Економічний	Наявність бонусів для просування	[3]
	Вартість	[4, с. 200]
Комерційний	Рівень розгалуженості збутової мережі	[4, с. 200]
	Витрати на маркетинг і рекламу	[5]

* сформовано автором

Вважаємо, що за допомогою виділених параметрів слід здійснювати оцінку конкурентоспроможності продуктів банківських установ та надати пропозиції щодо перспектив їх продажу, встановлення й коригування цін, оптимізації продуктового ряду, формування конкурентних стратегій, доцільності витрат на розробку і впровадження новинок.

Використані джерела та література:

1. Семенча І. Є. Оцінка та аналіз стану якості зального банківського обслуговування / І. Є. Семенча, А. О. Олійник // Чернігів. наук. часоп. Серія 1. Економіка і управління. – Чернігів, 2012. – № 1(3). – С. 108–109.
2. Прокопенко О. В. Поведінка споживачів : навч. посіб. / О. В. Прокопенко, М. Ю. Троян. – Київ : Центр учб. л-ри, 2008. – 176 с.
3. Лютий І. Банківський маркетинг : підручник / І. Лютий, О. Солодка. – Київ : Центр учб. л-ри, 2009. – 776 с.
4. Меда Н. С. Поняття банківського товару і його зв'язок з категоріями «банківський продукт», «банківська послуга» та «банківська операція» / Н. С. Меда // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : зб. наук. пр. – Суми : УБС, 2014. – Вип. 38. – С. 196–204.
5. Жуков Е. Ф. Менеджмент и маркетинг в банках : учеб. пособие для вузов / Е. Ф. Жуков. – М. : Банки и биржи, 1997. – 191 с.

СТВОРЕННЯ МОБІЛЬНОГО ANDROID ЗАСТОСУНКУ ДЛЯ ОБЛІКУ ТА ПРОКАТУ ТОВАРІВ

З розвитком андроїд-технологій та нарощуванням потужностей телефонів, з'явилася можливість необмеженого і дуже зручного обліку та прокату товарів. Кожен співробітник підприємства або власник можуть в будь-який момент часу отримати найактуальнішу інформацію про товари з мобільного телефону. Ці нові можливості сприяли впровадженню інформаційних технологій в традиційну модель бізнесу на підприємствах.

Дуже важливий фактор – доступність актуальної інформації по товарах. Кожен співробітник за допомогою смартфона з встановленою операційною системою (ОС) Android в будь-який час може дізнатися всю потрібну йому інформацію про товари, при цьому без необхідності їхати в офіс, або використовувати комп'ютер.

Запропоновано мобільну версію застосунку для обліку товарів на підприємстві на базі платформи Android, який надасть користувачеві можливість:

- додавати відомості про товар, виробників і замовників;
- здійснювати пошук потрібних товарів у базі даних;
- стежити за станом справ підприємства за допомогою відображення доходів і витрат підприємства.

Основне призначення цього застосунку – частково автоматизувати облік товарів на підприємстві. Така система при високому рівні реалізації цілком здатна полегшити облік товарів на підприємстві, контролювати їх закупівлю і продаж, а також доходи і витрати підприємства. Завдяки цьому бухгалтерській облік товарів стає набагато дешевшим або зовсім не потрібним в малих магазинах, що економить значну кількість часу та грошей.

У загальному випадку система має надавати наступні можливості:

Сутності	Додавання	Редагування	Видалення
Категорія	да	да	да
Артикул	да	да	да
Виробник	да	да	да
Товар	да	да	да
Постачальник	да	да	да
Замовлення	да	да	да
Прокат	да	да	да

А також:

- надання доступу до даних для декількох користувачів одночасно;
- видача та ідентифікація прав доступу користувачів;
- пошук та фільтрація товарів за різними критеріями;

➤ відображення доходів і витрат підприємства за певний проміжок часу.

При введенні і редагуванні даних застосунок контролює правильність введеної інформації, виключаючи ситуації, які можуть призвести до помилкових дій з боку користувачів [2].

Робота програми забезпечується, як в онлайн режимі з підключенням до сервера, так і в автономному режимі без підключення до сервера.

У якості базової архітектури при реалізації застосунку обрано дворівневу архітектуру «клієнт-сервер» [5].

На рівень клієнта винесено інтерфейс авторизації, функції введення і відображення даних, первинну перевірку вхідних значень на допустимість і відповідність формату, синхронізація з сервером, нескладні операції (сортування, угруповання, підрахунок значень) з даними, вже завантаженими на пристрої клієнта.

Для доступу до даних в автономному режимі на смартфоні, використовується вбудована СУБД SQLite [3], яка забезпечує структуроване зберігання всіх необхідних даних, гарантуючи їх цілісність і несуперечливість, а також надаючи безліч сервісів низького рівня для: читання даних зі сховища, збереження даних, зміни їх структури та інше. У режимі онлайн дані клієнтського застосунку синхронізуються з сервером. Таким чином дані співробітників завжди будуть актуальними.

Логіка синхронізації розгорнута на сервері і включає:

- алгоритми авторизації користувача, система перевірки прав доступу;
- правила синхронізації даних;
- класи і алгоритми для роботи з таблицями бази даних і запуску виконання відповідних функцій на сервері.

В якості СУБД сервера обрано MySQL, яка буде зберігати всі необхідні дані.

Система розробляється в інтегрованому середовищі розробки Android Studio з використанням базової технології розробки сучасних Android застосунків і мови програмування Java.

Завдяки прийнятним потужностям, а також досить великим розмірам сенсорних екранів сьгоднішніх смартфонів, все більше прикладних бізнес-застосунків переноситься на мобільні платформи. Запропоноване рішення дозволяє полегшити облік товарів на підприємстві, контролювати їх закупівлю і продаж, а також мати завжди актуальну інформацію.

Використані джерела та література:

1. Голощапов А. Google Android. Программирование для мобильных устройств / Голощапов Алексей. – БХВ-Петербург ; М., 2012. – 448 с.
2. Колисниченко Денис Программирование для Android: самоучитель / Колисниченко Денис. – БХВ-Петербург ; М., 2012. – 272 с.
3. Компактная встраиваемая реляционная база данных [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://ru.wikipedia.org/wiki/SQLite>. – Загл. с экрана.

4. Майер Р. Android 4. Программирование приложений для планшетных компьютеров и смартфонов / Р. Майер. – М. : Эксмо, 2013. – 835 с.

5. Выбор архитектуры приложения [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://c-xx.narod.ru/ipsz2.htm>. – Загл. с экрана.

Ігор Гіталов,
студент IV курсу
Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ, Україна)

ПОНЯТТЯ КОНКУРЕНЦІЇ В КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ

Питання конкуренції кримінально-правових норм давно хвилює доктрину кримінального права та правозастосовну практику, причому термін «конкуренція» в літературі вживався та вживається поряд з терміном «колізія».

Наявні в кримінально-правовій літературі погляди щодо поняття конкуренції кримінально-правових норм умовно можна поділити на чотири основні групи. При цьому необхідно відзначити, що основним положенням, яке викликає розбіжності у позиціях науковців, є вирішення питання про співвідношення таких понять як «колізія» та «конкуренція» кримінально-правових норм.

Перша позиція полягає в тому, що колізія кримінально-правових норм визнається видом їх конкуренції. Так, В. П. Малков зазначає, що колізію норм права не можна протиставляти конкуренції, оскільки колізія норм права безпредметна поза вирішенням питання їх конкуренції. К. С. Хахуліна також вказує на те, що при конкуренції ніякої колізії бути не може, колізуючі ж норми завжди знаходяться в конкуренції [1, с. 36]. Виходячи з цього, автор пише про те, що під конкуренцією потрібно розуміти наявність двох або декількох норм, які одночасно претендують на застосування при вирішенні даного конкретного випадку, суперечать, розходяться або співпадають повністю чи частково за обсягом та змістом і розраховані на врегулювання одного і того ж питання [1, с. 36]. Тобто до поняття конкуренції кримінально-правових норм можна включити і випадки подвійного унормування, які доводиться долати при вирішенні всіх питань застосування закону про кримінальну відповідальність – при кримінально-правовій кваліфікації, при звільненні від кримінальної відповідальності та покарання, при призначенні кримінального покарання тощо.

Друга позиція щодо поняття конкуренції кримінально-правових норм полягає в тому, що конкуренція кримінально-правових норм виступає видом нормативної колізії. Такий підхід представлений у межах загальної теорії права в роботах Н. А. Власенка, який, розглядаючи питання колізії в праві, пише про те, що особливу групу складають змістовні колізійні норми, які усувають конфлікти між юридичними правилами, які діють одночасно на одній території. Зіткнення норм в такій ситуації проходить з причини часткового співпадання об'ємів регулювання: об'єм регулювання спеціальної норми охоплюється

загальною або загальною, спеціальною та виключною нормою. Іноді такі колізії називають конкуренцією норм, зазначає він [2, с. 75]. Отже, цей автор вважає конкуренцію норм одним з видів їх колізії.

Сутність третього підходу до визначення поняття конкуренції кримінально-правових норм зводиться до нероздільного розгляду цього правового явища з колізією норм права. Представниками цієї позиції є З. А. Незнамова та Л. В. Іногамова-Хегай. Так, вони відзначають той факт, що в кримінально-правовій літературі не вживається навіть термін «колізія», а її деякі питання вивчені і розроблені стосовно одного з різновидів колізії – конкуренції норм [3, с. 36]. Далі вони вказують на те, що і колізія, і конкуренція кримінально-правових норм може виникати між нормами, що містять суперечливе, різне або навіть тотожне вирішення питання. Саме з цієї причини відмінності між конкуренцією та колізією правових норм за характером, змістом конфліктуєчих, колізуючих норм не вбачаються [3, с. 47].

Представники четвертої позиції не визнають тотожності колізії та конкуренції кримінально-правових норм. Так, В. М. Кудрявцев зазначає, що при конкуренції норм вчинений один злочин (на відміну від сукупності, повторності та рецидиву), який, однак, одночасно містить ознаки двох або більше кримінально-правових норм, та при цьому виникає питання, яку з цих норм потрібно застосувати для кваліфікації вчиненого [4, с. 210].

Таким чином, конкуренція правових норм зумовлена:

1) існуванням простих та складних форм злочинної поведінки, які іноді збігаються за деякими ознаками; необхідністю формулювання нових складів злочинів «комбінованого» характеру; необхідністю посилення превентивного значення певної кримінально-правової заборони; необхідністю виділити та конкретизувати ступінь суспільної небезпечності діяння; необхідністю диференціювати відповідальність;

2) різноманітними (можливо історичними) умовами розвитку кримінального законодавства; об'єктивною недосконалістю системи кримінального законодавства.

Таким чином, найбільш повне та доступне визначення конкуренції кримінально-правових норм полягає у тому, що конкуренція в кримінальному праві – це зумовлена наявністю у законі про кримінальну відповідальність принаймні двох кримінально-правових норм, спрямованих на врегулювання одного питання, нетипова ситуація в правозастосуванні, коли при кримінально-правовій оцінці одного суспільно-небезпечного діяння на застосування претендують дві або більше функціонально пов'язані чинні кримінально-правові норми [5, с. 231].

Використані джерела та література:

1. Хахулина К. С. Понятие конкуренции уголовно-правовых норм / К. С. Хахулина // *Общественные науки. Право* : сб. аспирант. работ. – Казань, 1976. – С. 33–38.

2. Власенко Н. А. Коллизионные нормы в советском праве / Н. А. Власенко. – Иркутск : Изд-во Иркут. ун-та, 1984. – 99 с.

3. Иногамова-Хегай Л. В. Конкуренция норм уголовного права / Л. В. Иногамова-Хегай. – М. : Щит, 1999. – 288 с.
4. Кудрявцев В. Н. Общая теория квалификации пре ступлений / В. Н. Кудрявцев. – 2-е изд., перераб. и дополн. – М. : Юристъ, 1999. – 304 с.
5. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : [підручник] / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко. – 2-е вид., перероб. ; за заг. ред. Є. М. Моїсеєва, О. М. Джузи ; наук. ред. І. А. Вартилицька. – Київ : КНТ, 2010. – 300 с.

Олександр Гнатюк,

аспірант

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОБЛЕМИ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ В ПРОЦЕСІ ПРИЙМАННЯ, ЗБЕРІГАННЯ ТА РОЗПОДІЛУ НАФТИ І НАФТОПРОДУКТІВ

Нафта і нафтопродукти належать до основних техногенних забруднювачів природного середовища. Щорічно в результаті згорання палива в атмосферу нашої планети викидається приблизно 22 млрд. т діоксину вуглецю й 150 млн. т сірчистих сполук.

Сьогодні довкілля забруднюють більше ніж 7 тис. хімічних сполук, що виділяються в процесі промислового виробництва, багато з яких – токсичні, мутагенні й канцерогенні. Посилує негативний вплив на довкілля і такий вид транспорту як трубопровідний. Лінії потужних сталевих трубопроводів, які транспортують газ, нафту та інші речовини, на сотні й тисячі кілометрів простяглися вздовж доріг, перетинаючи десятки річок, долин, гірські райони й морське дно в найрізноманітніших куточках планети. Вони споруджені на Алясці й у Сибіру, вони пролягли від Тюмені до Уралу й від Уралу до центру Європи, вони перетинають Карпати й Альпи, простягаються вздовж берегів Каспію, Чорного, Середземного, Північного морів і Балтики, узбереж Тихого океану й Атлантики, вони є в Америці й Азії, Африці й Австралії. І всюди останніми роками лінії трубопроводів стали зонами особливого екологічного ризику.

Незважаючи на високу міцність трубопроводи (діаметр труб – переважно понад 1–1,5 м, їхня товщина – 1,5–2 см, тиск усередині – кілька атмосфер) із часом просідають (особливо в зонах мерзлих або різнопородних тріщинуватих ґрунтів, під вагою й через різницю температур), тріскаються на стиках, кородують у наслідок підвищеної кислотності повітря чи несприятливих кліматичних умов. У місцях пошкодження труб на прилеглі території виливається велика кількість забруднювальних речовин, а оскільки це трапляється далеко від населених пунктів, у лісі, в горах, то через неможливість оперативно ліквідувати аварію шкода, завдана довкіллю, буває величезною. Аварії супроводжуються вибухами й пожежами, нафта нищить водні

екосистеми й пернатих. А в останні роки багато аварій і нещасть було пов'язано із зумисними пошкодженнями нафтопроводів – викраданням нафтопродуктів.

Автомобілі є винуватцями 40% забруднень атмосфери населених пунктів. До того ж вітчизняні автомобілі екологічно набагато «брудніші» від багатьох західних моделей, бо вони витрачають більше палива на 100 км шляху, чим дуже забруднюють повітря. Втім, багато-які іномарки, що заповнили наші вулиці, являють собою вже зношені моделі, двигуни яких спрацьовані й тому сильно забруднюють повітря. До цього часу в нас використовується переважно вкрай шкідливий етильований бензин, який забруднює повітря свинцем. Двигуни автомобілів часто бувають погано відрегульованими, тому в їхніх вихлопних газах міститься багато СО, сажі тощо.

Мережа автомобільних доріг і залізниць займає великі площі землі, яку можна було б використати раціональніше, скажімо, для вирощування сільськогосподарських культур або лісу. Так, для прокладання навіть найпростішої дороги завширшки 4 м на кожні 2,5 км траси треба вирубати 1 га лісу.

Водне середовище дуже забруднюють великотоннажні вантажні судна, особливо нафтові танкери. Аварії таких танкерів уже призводили не до однієї екологічної катастрофи.

В процесі експлуатації технологічного обладнання підприємств по забезпеченню нафтопродуктами, нафтоперекачувальних станцій (НПС) і нафтопереробних заводів (НПЗ) можливе забруднення повітряного басейну, водоймищ та джерел питної води, ґрунтових вод, земель та сільськогосподарських угідь. Все це впливає на навколишнє середовище, завдає збитків фауні і флорі і, головне, шкодить здоров'ю людей.

Випаровування вуглеводнів в резервуарах проходить при будь-якій температурі внаслідок теплового руху молекул нафтопродукту. В герметичному резервуарі цей процес проходить до повного насичення парами вуглеводнів газового простору (ГП) резервуара. При відборі нафтопродукту із резервуара об'єм газового простору резервуара збільшується, тиск падає, і через дихальний клапан підсмоктується атмосферне повітря. Концентрація парів в ГП зменшується і починається випаровування нафтопродукту. При заповненні резервуара повітря, яке насичене парами нафтопродукту, витискується в атмосферу. Це – втрати в робочому режимі зливу-наливу (великі «дихання»).

При зберіганні нафтопродукту в резервуарах відбуваються також і втрати від малих «дихань», які, головним чином, залежать від добових коливань температури, атмосферного тиску та ступеня заповнення резервуара (об'єму ГП). Вдень під дією сонячної радіації і відносно високої температури зовнішнього повітря в газовому просторі резервуара збільшується абсолютний тиск, і, коли він перевищує величину, яка необхідна для підйому тарілки запобіжного клапану, відбувається викид частини пароповітряної суміші в атмосферу. Вночі атмосфера зовнішнього повітря нижча, ніж вдень, тому пароповітряна суміш стискується і абсолютний тиск ГП падає. Як тільки

вакуум досягне величини, що дорівнює розрахунковій, відкривається вакуумний клапан і в резервуар надходить свіже повітря. Аналогічна ситуація відбувається і при коливаннях атмосферного тиску.

Окрім забруднення навколишнього середовища від великих і малих «дихань», відбуваються також витіки нафтопродуктів в разі недостатнього контролю технічного стану сальників насоса, регулюючої апаратури, запірної арматури, тощо.

Резервуарні парки НПЗ і підприємств нафтопродуктозабезпечення є одними з головних джерел забруднення навколишнього середовища.

Велику небезпеку складає забруднення водоймищ. Вплив нафти, гасу, бензину, мазуту, мастильних масел на водоймища проявляється в погіршенні фізичних властивостей води (помутніння, зміна кольору, смаку, запаху); розчинення у воді токсичних речовин; утворення поверхневої плівки нафтопродукту і осаду на дні водоймища, що знижує вміст у воді кисню.

В результаті попадання нафтопродуктів у водойми змінюється склад води і порушуються санітарно-гігієнічні вимоги, що пред'являються до нього.

Для контролю вмісту зважених часток в стічній воді використовується мутнемір переносний автоматичний М-101, діапазон вимірювання якого 10-7000мг/л при коефіцієнті світлопропускання 0-100%; мутнемір переносний МВ-101 з діапазоном вимірів 0-150; 0-1500мг/л.

Для контролю концентрації активного мулу в стічній воді використовується фотомір марки Ф-202, діапазон вимірювання якого складає 0,05-1,2 одиниці оптичної густини.

Для контролю концентрації кисню, розчиненого у воді, використовується аналізатор електрохімічний автоматичний АКВА-С, що має діапазон вимірювання 0-10мг/л; напівавтоматичний лабораторний прилад АКВА-Л з діапазоном вимірювань 0-5; 0-10; 0-20; 0-30мг/л.

Важливим є визначення у стічній воді тетраетилсвинцю. Метод, що застосовується, заснований на кольоровій реакції іону свинцю із сульфарсазеном, в результаті якої утворюється забарвлене з'єднання. Інтенсивність фарбування пропорційна вмісту свинцю. Чутливість методу - 0,002 мг тетраетилсвинцю в об'ємі, що аналізується.

Для контролю вмісту нафтопродуктів в стічній воді застосовується лабораторний полуавтоматичний прилад ЛИКА-71, діапазон вимірювань якого складає 0-1000мг/л.

Робота підприємств системи нафтопродуктозабезпечення пов'язана не тільки з забрудненням води, але й повітря. Пари нафтопродуктів і нафти токсичні.

Для шкідливих речовин, що забруднюють атмосферне повітря, встановлюються нормативи - максимальна разова і середньодобова гранично допустимі концентрації (ГДК) в повітрі населених пунктів і робочій зоні.

Гранично допустима максимальна разова концентрація речовини в повітрі населених пунктів - це така концентрація (мг/м³), при якій вдихання

повітря на протязі 20–30 хвилин не викликає рефлексорних реакцій в організмі людини.

Гранично допустимі концентрації шкідливої речовини у робочій зоні – це концентрації, які при щоденній (крім вихідних) роботі протягом 8 годин чи при іншій тривалості, але не більше 41 годин на тиждень, на протязі всього робочого стажу не можуть викликати захворювань чи відхилень в стані здоров'я.

Встановлено гранично допустимі концентрації для продуктів переробки нафти в атмосферному повітрі населених пунктів. Наприклад, для бензину (нафтового, малосірчаного в перерахунку на вуглець) максимальна разова концентрація складає 5 мг/м², середньодобова – 1,5 мг/м², для шкідливої речовини тетраетилсвинцю, який входить до складу етилових бензинів, ГДК складає 0,005мг/м³.

Для аналізу повітря використовується спеціальні прилади – газоаналізatori. Для визначення в повітрі вибухонебезпечних концентрацій парів бензину застосовується газоаналізатор ГБ–3. Границі вимірів газоаналізатора 0–30 і 0–150 г/м³ повітря, працює він при температурі від – 20 до 30°C і відносній вологості повітря 25–95%. Точність визначення ± 7% від верхньої границі вимірювання. Робота газоаналізатора основана на вимірюванні температурного ефекту каталітичного спалювання парів бензину на платиновій нитці приладу.

Більш точним і більш досконалим є електричний газоаналізатор ПГФ-11, призначений для кількісного визначення концентрації парів нафтопродуктів в повітрі. Принцип дії газоаналізатора оснований на порівнянні теплопровідності чистого повітря і повітря, що забруднене парами нафтопродуктів, яке надходить в робочу і контрольну камери газоаналізатора.

Вміст тетраетилсвинцю (ТЕС) в повітряному середовищі визначається за допомогою методу, що використовує активоване вугілля чи силікагель, або автоматично за допомогою газоаналізатора.

За другим методом визначення базується на розкладанні тетраетилсвинцю йодом і взаємодії свинцю, що виділився, з плюмбомом. Чутливість визначення – 0,5мкг в повітрі. Гранично допустима концентрація ТЕС в повітрі 0,005мг/м³.

Принцип дії газоаналізатора заснований на розкладанні ТЕС ультрафіолетовим світлом з наступною індикацією кольорової плями, яка виходить на паперовій стрічці в результаті взаємодії ТЕС з індикаторним реактивом.

На морських нафтобазах існує ціла система очисних споруд, призначених для баластних, промислово-стічних вод. Очищення цих вод здійснюється роздільним (спочатку у буферних резервуарах, а потім на флотаторах) способом. Очищена таким чином вода з залишковим вмістом механічних домішок 30–40мг/л і нафтопродуктів 20–25мг/л повертається для повторного використання.

При зливо-наливних операціях можливі витіки нафти або нафтопродуктів в результаті порушення герметизації споруд і технологічного обладнання, аварійних ситуацій з суднами, порушення правил технічної експлуатації обслуговуючим персоналом.

При дотриманні строків профілактичного ремонту, підвищення відповідальності обслуговуючого персоналу витіки нафти можуть бути повністю ліквідовані. Особливо важливе значення при цих процесах має забезпечення герметичності шлангових пристроїв на причалах.

Для запобігання проливання нафти і нафтопродуктів при вантажних операціях і буксировці танкерів рекомендується застосовувати більш надійні металеві поворотні шлангові пристрої (стендери).

Однак, незважаючи на всі вжиті заходи, витіки і розливання нафти і нафтопродуктів відбувається, в зв'язку з чим виникає проблема локалізації і видалення нафти і нафтопродуктів з поверхні водоймищ.

Збитки водоймищам, що наносяться розливанням нафти, визначаються площею розливання і часом контакту нафти з водою. Тому локалізація розливів, площа яких під дією вітру, хвиль або течії може швидко збільшуватись, і оперативне видалення розлитої нафти, мають дуже важливе значення. Локалізація, збирання і видалення нафти та нафтопродуктів – складний трудомісткий процес. Це обумовлено тим, що нафтова плівка має малу товщину, а швидкість її розповсюдження велика.

Для локалізації забруднення використовуються плавучі і підводні огорожі. Принцип дії плавучого (бонового) огороження полягає в створенні механічного бар'єру, що запобігає горизонтальному переміщенню або розповсюдженню тонкого верхнього шару води разом з нафтовою плівкою. Конструкція бонової огорожі складається з плавучої, екрануючої та баластної частин.

При ширині дзеркала води понад 300 м застосовується оконтурююча схема огороження.

Перспективними вважаються огорожі, що володіють не тільки здатністю запобігати розповсюдженню нафти на поверхні води, але й одночасно адсорбувати її, виконуючи тим самим роль очисної системи. Ряд англійських і французьких фірм використовують огорожі, що являють собою плаваючий трубопровід, виготовлений із гідрофобного синтетичного матеріалу.

Обмеження розповсюдження нафти з допомогою плаваючих огорож – це лише початковий захід щодо запобігання забруднення водоймищ. Подальше видалення нафти з поверхні води не менш важливе і складне.

В теперішній час розроблено, випробувано та використовується для цих цілей багато різних способів і пристроїв, однак універсального засобу ще не створено.

Так як різні методи мають свої переваги і недоліки, то найбільш доцільно застосовувати комплексні методи і засоби, що ґрунтуються на різних фізичних і хімічних принципах.

Використані джерела та література:

1. Венгерцев Ю. О. Технологія зберігання та розподілу нафти і нафтопродуктів : навч. посіб. / Венгерцев Ю. О., Худолей В. Ю., Ковтун С. В. – Київ : ВД «Комп'ютерпрес», 2010. – 562 с.
2. Борьба с потерями нефти и нефтепродуктов при их транспортировании и хранении / Ф. Ф. Абузов, И. С. Бронштейн, В. Ф. Новоселов [и др.]. – М. : Недра, 1981. – 325 с.
3. Середюк М. Д. Трубопровідний транспорт нафти і нафтопродуктів : підручник / Середюк М. Д., Якимів Й. В., Лісафін В. П. – Івано-Франківськ, 2001. – 517 с.
4. Лісафін В. П. Типові розрахунки процесів приймання, зберігання та розподілу нафти і нафтопродуктів : навч. посіб. / Лісафін В. П., Люта Н. В. – Івано-Франківськ : Факел, 2003. – 248 с.
5. Технологія видобування, зберігання і транспортування нафти і газу : навч. посіб. / Акульшин О. І., Акульшин О. О., Бойко В. С., Дорошенко В. М. [та ін.]. – Івано-Франківськ : Факел, 2003. – 434 с.

Руслана Головій,

курсантка

Навчально-наукового інституту № 2

Національної академії внутрішніх справ

(м. Київ, Україна)

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ОХОРОНА ПРАВ ЛЮДИНИ, ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ ТА СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

На сучасному етапі розвитку Української держави і суспільства проблема забезпечення прав і свобод особи набуває особливого значення. Суть цієї проблеми полягає у недостатньому їх забезпеченні, що виявляється як у певних складнощах в практичній реалізації деяких прав і свобод, закріплених в Конституції України, так і в незадовільному стані їх захищеності. Існуючий розрив між проголошеними в Конституції України правами і свободами особи, а також закріпленими в ній гарантіями цих прав і свобод та повсякденною практикою їх реалізації і захисту можна пояснити тим, що головні передумови ефективного забезпечення прав і свобод особи, якими є вільне громадянське суспільство і демократична правова соціальна держава. На жаль, слід констатувати, що в нашій країні вони ще не сформувались.

Аналізуючи історичний досвід минулого і сучасну практику забезпечення прав і свобод особи, можна зауважити про необхідність комплексного і системного втілення в життя основних засад громадянського суспільства з одночасним впровадженням в практику найважливіших положень правової держави в Україні. Тільки подолавши всі труднощі становлення правової державності і створення основ вільного громадянського суспільства, можна підійти до реального розв'язання проблеми забезпечення прав і свобод особи в Україні

Гарантії прав і свобод людини та громадянина – це система конкретних засобів, завдяки яким стає реальним ефективною реалізація громадянами своїх прав та свобод, їх охорона і захист у разі правопорушення, їх головне призначення полягає у забезпеченні всіх і кожного рівними правовими можливостями для набуття, реалізації, охорони і захисту суб'єктивних прав та свобод.

Права людини і громадянина мають особливу значимість у житті суспільства ще і тому, що вони сприяють комунікації між індивідами і соціальними групами, між особистістю і державою. Нерозуміння цього унеможливує адекватну оцінку всієї системи складних політичних, соціальних, економічних, міжнародних відносин, не сприяє звільненню людини від надмірної залежності від держави. Права людини і громадянина є визначальним чинником статусу людини в суспільстві й цивілізованій діяльності людей, задоволення їх потреб та інтересів. Реалізація конституційних прав і свобод людини й громадянина неможлива без ефективної організаційно-виконавчої діяльності державних органів і посадових осіб. Усе це актуалізує необхідність глибокого всебічного дослідження проблеми прав людини і громадянина в Україні як необхідної передумови її демократичного розвитку.

Процесуальні функції такого контролю поряд з іншими органами державної влади та організаціями здійснюють також органи конституційної юрисдикції. Конституційний Суд покликаний гарантувати політичну і правову стабільність суспільного життя, надійно охороняти права та свободи громадян, захищати, а не засуджувати. У центрі його юрисдикції знаходяться основні права людини, людська гідність. Можливості Конституційного Суду України щодо захисту прав та свобод людини і громадянина певною мірою обмежені встановленими методами конституційного контролю та абстрактним правом, наданим громадянам, звертатися до Конституційного Суду лише з питань офіційного тлумачення Конституції та законів України, тобто у разі неоднозначного застосування одних і тих же положень Конституції чи законів судами України, іншими органами державної влади.

Конституція України значно розширила методологічні можливості захисту прав та свобод громадянами, закріпивши їх право після використання всіх національних засобів правового захисту звертатися за захистом до відповідних судових установ чи міжнародних організацій, членом або учасником яких є Україна. Це конституційне положення відповідає вимогам ст. 26 Європейської конвенції з прав людини.

Дотримання наведеної вимоги є визначальною умовою використання ще одного методу захисту прав та свобод – подання та прийняття скарги до розгляду Європейським судом з прав людини. У одному з перших рішень Європейський суд зазначив, що система захисту прав людини, передбачена Конвенцією, за своєю природою є допоміжною. І за встановленим нею процесуальним правилом особа може подати скаргу до Ради Європи лише після того, як використає всі доступні внутрішні державні засоби правового захисту.

Одним з головних пріоритетів України є прагнення побудувати орієнтоване на інтереси людей, відкрите для всіх і спрямоване на розвиток інформаційне суспільство, в якому кожен міг би створювати і накопичувати інформацію та знання, мати до них вільний доступ, користуватися і обмінюватися ними, щоб надати можливість кожній людині повною мірою реалізувати свій потенціал, сприяючи суспільному і особистому розвитку та підвищуючи якість життя.

Україна має власну історію розвитку базових засад інформаційного суспільства: діяльність всесвітньо відомої школи кібернетики; формування на початку 90-х років минулого століття концепції та програми інформатизації; створення різноманітних інформаційно-комунікаційних технологій і загальнодержавних інформаційно-аналітичних систем різного рівня та призначення.

Важливим засобом захисту прав та свобод людини є гарантії. Вони є системою норм, принципів та вимог, які забезпечують процес дотримання прав та законних інтересів людини. Призначенням гарантій є забезпечення найсприятливіших умов для реалізації конституційно закріпленого статусу людини. Таким чином, гарантії є засобом, що забезпечує перехід від передбачених конституцією можливостей до реальної дійсності. Ефективність гарантій залежить від рівня розвитку загальноправових принципів, стану економіки, рівня розвитку демократичних інститутів, реальності політичної системи суспільства, наявності системи досконалих законів у державі, ефективності механізмів реалізації законоположень, ступеня правової свідомості, правової культури населення, узгодженості інтересів населення та суспільства в цілому і наявності вискоефективного органу конституційного контролю.

Отже, основними факторами підвищення дієвості роботи механізму соціально-правового захисту прав людини, як й інших засобів гарантування цих прав, є: створення ефективних контрольних процедур поновлення порушених прав; вдосконалення правової бази з регулювання та захисту прав і свобод людини на національному та міжнародному рівнях, вдосконалення механізму реалізації конституційних прав і свобод; поширення інформації про права та свободи людини; надання допомоги професійними юристами, що розробляють проблеми прав людини, парламентарям та населенню; підвищення рівня правової культури і свідомості всіх суб'єктів права. Виходячи з цього, права, свободи й обов'язки людини й громадянина, закріплені в Конституції України, їх широта, реальність, гарантованість виражають не тільки фактичний та юридичний статус особи у суспільстві, а й суть діючої в країні демократії, соціальні можливості, закладені в самому суспільному ладі. Вони – показники зрілості суспільства, його досягнень. Весь перелік громадянських, економічних, соціальних, політичних і культурних прав, свобод та обов'язків має служити дальшому розвитку демократії й соціальному прогресові України.

Використані джерела та література:

1. Про Основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007–2015 роки : Закон України від 09.01.2007 № 537-V // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2007. – № 12. – Ст. 102. – Відомості також доступні з інтернету: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/537-16>. – Назва з екрана.

2. Реалізація і захист прав людини. правові гарантії [Електронний ресурс] // Державна установа «Полтавська обласна фітосанітарна лабораторія». – Режим доступу: http://karantin.poltava.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=28&Itemid. – Назва з екрана.

3. Гарантії прав і свобод людини та громадянина [Електронний ресурс] // Державна фіскальна служба України : офіц. портал. – Режим доступу: <http://sumy.sfs.gov.ua/media-ark/news-ark/print-223922.html>. – Назва з екрана.

4. Основні форми та методи діяльності української міліції в сфері забезпечення прав і свобод людини та громадянина [Електронний ресурс] // Навчальні матеріали онлайн. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1373112045105/pravo/osnovni_formi_metodi_diyalnosti_ukrayinskoyi_militsiyi_sferi_zabezpechnya_prav_svobod_lyudini_gromadyanin. – Назва з екрана.

5. Чинне законодавство України та Європейська конвенція з прав людини [Електронний ресурс] // Міністерство юстицій. – Режим доступу: <http://old.minjust.gov.ua/948>. – Назва з екрана.

Татьяна Гомон, Елизавета Бахур,
студентки III курса
Полесского государственного университета
(Пинск, Республика Беларусь)

РАЗВИТИЕ ЭНЕРГИИ ВЕТРА В РЕСПУБЛИКЕ БЕЛАРУСЬ И ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ

Использование топливно-энергетических ресурсов (ТЭР) приобретает особую значимость для тех стран, которые в достаточно больших объёмах импортируют энергоресурсы, что в полной мере относится к Республике Беларусь. Большое количество импортируемых энергоресурсов по отношению к местным отрицательно сказывается на энергетической безопасности государства. Производство ресурсов так же является очень важным процессом для страны, а точнее их способы.

Постоянное увеличение цен на энергоресурсы приводит к необходимости экономить на их производстве. Всё чаще в последнее время для производства ресурсов используется энергия ветра. Основной особенностью ветроэнергетики является то, что она может использоваться повсеместно. Основным направлением энергетической политики Республике Беларусь является устойчивое обеспечение страны энергоресурсами, а также обеспечение функционирования экономики при максимально эффективном использовании этих ресурсов. Ветроэнергетика – отрасль энергетики, специализирующаяся на

преобразовании кинетической энергии воздушных масс в атмосфере в электрическую, механическую, тепловую или в любую другую форму энергии, удобную для использования в народном хозяйстве [1].

Производство природных видов топливно-энергетических ресурсов в Республике Беларусь с помощью энергии ветра, солнца и воды в 2014 году составила 134 млн. кВт.ч, что на 97 млн. кВт.ч больше, чем в 2005 году. Такой рост говорит о возможности и необходимости развития добычи ресурсов таким образом.

Если говорить о зарубежном опыте, то стоит отметить Китай. Китай занимает первое место в мире по размеру установленных ветряных электростанций. В Китае работает 115 ГВт ветряных электростанций, что составляет около 31% от ветряных мощностей мира.

В феврале 2005 года Китай принял закон Возобновляемой Энергетики. В 2005 году было выработано из энергии ветра 0,17% электроэнергии. В 2007 году Китай инвестировал около 16 миллиардов юаней (более \$2,0 млрд) в ветряную энергетику. В Китае построено более 60 крупных ветряных электростанций, на которых ведётся обучение специалистов. Уже к концу 2009 года в Китае работало 26 ГВт ветряных электростанций, что составляет 16% от ветряных мощностей мира. В 2010 году суммарная мощность подключенных к национальной энергосети ветряных электростанций составила более 30 ГВт. Зарубежный опыт является положительным примером и доказывает необходимость использования энергии ветра.

Дания – мировой рекордсмен в сфере ветроэнергетики. Компании Vestas и Siemens Wind Power являются лидерами на рынке ветрогенераторов и их компонентов. На сайте главного энергетического оператора Дании представлены данные в реальном времени и показывается уровень выработки электроэнергии и её экспорт. Уровень выработки ветроэлектростанций превышал уровень потребления на 30 марта 2016 г. К 2020 году Дания поставила перед собой цель: получать половину необходимой стране энергию, используя энергию ветра.

На данный момент энергосистема Дании состоит из 2/3 из крупных систем централизованного теплоснабжения, работающих от крупных ТЭЦ (на газе, угле или нескольких видах топлива) и мини-ТЭЦ (на биотопливе и прочих отходах). Планируется, что к 2030 г. Дания откажется от угля и нефти. Она должна перейти на возобновляемые энергоресурсы и природный газ.

В 2011 году правительство Республики Беларусь приняли решение о развитии ветроэнергетики. В связи с этим была принята Национальная программа развития местных и возобновляемых источников на 2011–2015 годы (программа). В программе говорится, что на территории Республики Беларусь найдено 1840 площадок, где можно разместить ветроустановки. Площади, где можно установить ветрогенераторы представляют собой в основном ряды холмов высотой от 250 м над уровнем моря, где фоновая скорость ветра колеблется от 5 до 8 м/с. На каждой площадке можно установить от 3 до 20 ветроэнергетических установок. Общий энергетический потенциал

расценивается в 1600 МВт мощности. Среднегодовая скорость фонового ветра колеблется от 3 до 4 м/с на высоте 10–12 метров.

Выбор места для ветроустановки зависит от скорости ветра. Наиболее эффективно можно использовать ветротехнику на возвышенностях севера и северо-запада Беларуси. Такие места – это в основном ряды холмов от 20 до 80 м, где скорость ветра может достигать 5–8 м/с. На каждой из них можно разместить от 3 до 20 ВЭУ, которые будут эффективно работать при скорости ветра 12–15 м/с. В базе данных государственного кадастра ВИЭ можно найти информацию о площадках возможного размещения установок по использованию ВИЭ.

В Международном экологическом парке «Волма» установлена ветроэнергетическая установка ВЭУ-6, которая была произведена фирмой «Аэролла» (Республика Беларусь). Конструкция позволяет получать энергию при скорости ветра более 2 м/с. В Мядельском районе Минской области ветроэнергетические установки фирмы Nordex. Их мощность составляет 270 кВт. В п. Дружный на берегу озера Нарочь и в городе Городок Витебской области установлены ветроэнергетические установки фирмы Yakobs мощностью 660 кВт.

В 2013 году действовало 18 ветроустановок суммарной мощностью 4 МВт. Ветроустановки действовали и действуют в Гродненской, Минской, Витебской, Могилевской областях. Наиболее крупная действовала в Новогрудском районе, мощность составляла 1,5 МВт.

Ветроэнергетические установки в Республике Беларусь используют для привода насосных станций небольшой мощности для подогрева воды в сельскохозяйственном производстве.

Ветрогенераторы мощностью 1 МВт сокращают ежегодные выбросы в атмосферу 1800 тонн CO₂, 9 тонн SO₂, 4 тонн оксидов азота. По данным Global Wind Energy Council к 2050 году мировая ветроэнергетика позволит сократить ежегодные выбросы CO₂ на 1,5 миллиарда тонн.

Ветряные генераторы практически не потребляют ископаемого топлива. Работа ветрогенератора мощностью 1 МВт за 20 лет эксплуатации позволяет сэкономить примерно 29 тыс. тонн угля или 92 тыс. баррелей нефти.

Использование энергии ветра не прихоть, а необходимость. И дело даже не в том, что наша республика не имеет значительных промышленных запасов нефти, газа или другого ископаемого топлива. Очень важно использование такого рода энергии т.к. таким образом подтверждается научный потенциал страны и улучшается экологическая обстановка.

Ветровая энергия при определенных условиях (высокая скорость ветра) может успешно соревноваться с не возобновляемыми энергоисточниками. Так же преимуществом ветроэнергетики является то, что она экологически чистая и не приносит вреда окружающей среде и человеку.

Энергия ветра это достаточно не стабильный источник электроэнергии, поэтому, учитывая это, необходимо предусматривать замену, когда количество производимой с его помощью электроэнергии падает. Одним из недостатков

является непостоянство скорости в рамках длительного периода времени. Ветер может менять скорость и направление движения и в короткие промежутки времени.

Очень важно понимать, что в ближайшем будущем будут необходимы квалифицированные специалисты в области альтернативной энергетики. Следовательно, уже сегодня существует острая необходимость в организации подготовки таких специалистов.

Использованные источники и литература:

1. Ветроэнергетика : электротехн. портал [Электронный ресурс]. – 2016. – Режим доступа : <http://электротехнический-портал.рф/vetroenergetika.html>. – Загл с экрана.

Татьяна Гомон,
студентка III курса
Полесского государственного университета
(Пинск, Республика Беларусь)

РОЛЬ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА В ФОРМИРОВАНИИ ДОХОДОВ БЮДЖЕТА РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

В сегодняшних условиях развитие стран во многом зависит от развития и эффективности работы малого и среднего предпринимательства (МиСП). Такой экономический сектор как МиСП является более мобильным за счёт незначительных размеров, а, следовательно, и легко адаптирующимся к достаточно часто изменяющимся условиям рынка. МиСП является основой для создания условий экономического роста в стране, создавая новые рабочие места и наполняя рынок новыми видами товаров и услуг. МиСП порождает конкуренцию, а конкуренция позволяет сдерживать рост цен на товары и услуги, побуждает постоянно повышать качество продукции и внедрять новые технологии. В развитых странах экономика в значительной степени представлена МиСП. Такая тенденция объясняется переходом от масштабного производства к его многообразию, что позволяет осуществить МиСП. Так, в развитых странах малые предприятия создают более половины валового внутреннего продукта, в них занята большая часть трудоспособного населения.

В Республике Беларусь (РБ), как и в любой другой стране, достаточно актуальным является обеспечение стабильности социально-экономического развития и повышения экономического роста. Поэтому в настоящее время в РБ малому бизнесу уделяется значительное внимание: приняты соответствующие законы, разрабатываются программы государственной поддержки, созданы центры поддержки предпринимательства.

Количество субъектов МиСП за период с 2012 по 2014 г. возросло. Отметим, что в 2015 и 2016 наблюдается снижение (рисунок 1). Это связано в

основном с уменьшением количества индивидуальных предпринимателей (ИП) в связи с ужесточением условий их деятельности.

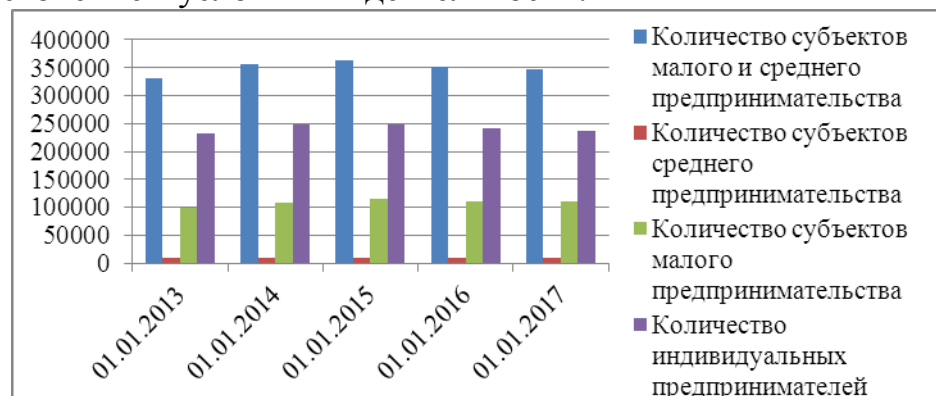

Рис. 1 Количество субъектов МиСП в РБ в 2012–2016 гг.
Источник: собственная разработка на основе [5].

По состоянию на 1 января 2017 г. в Республике Беларусь на учете в налоговых органах состояло более 348 тыс. субъектов МиСП. В структуре субъектов МиСП за анализируемый период с 2012 по 2016 год включительно наблюдаются незначительные колебания. По данным на 2015 г. больше всего организаций МиСП занимают в сфере торговли, ремонта автомобилей, бытовых изделий и предметов личного пользования (в 2015 г. их количество составляло 40724, что составляет 37,9% от общего числа). Так же значительная доля организаций МиСП функционирует в сфере обрабатывающей промышленности и занимается операциями с недвижимым имуществом [6].

МиСП является важным источником формирования бюджета страны. В связи с тем, что МиСП является одним из перспективных направлений развития экономики страны, достаточно важным является изучение их роли в формировании бюджета государства. За период с 2012 по 2017 г. численность поступлений в бюджет от МиСП постоянно возрастала, несмотря на то, что в 2015 г. число организаций стало снижаться (рисунок 2). Средний темп прироста поступлений за анализируемый период составил 20,2%. Самый высокий базисный темп прироста был в 2016 г. и составил 109,9%.

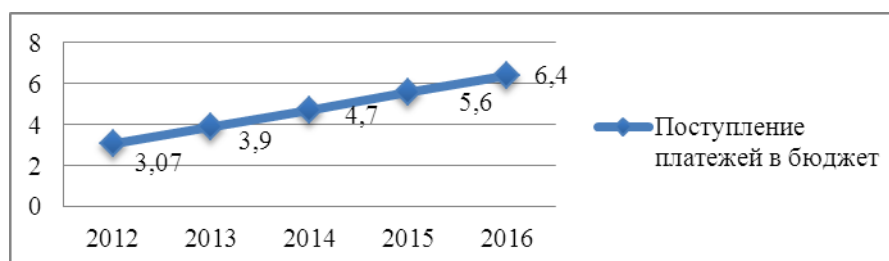

Рисунок 2: Динамика платежей в консолидированный бюджет РБ субъектами МиСП в 2012–2016 гг., млрд. рублей
Источник: собственная разработка на основе [5].

В течение 2016 г. субъектами МиСП было выплачено в бюджет 6,4 млрд. рублей налогов и сборов. Это составило почти 31% доходов бюджета, контролируемых налоговыми органами. В 2016 г. по сравнению с 2015 г. в

текущих ценах поступления возросли на 0,8 млрд. рублей, а их удельный вес в доходах бюджета увеличился на 2,4 процентных пункта. Рассмотрев платежи в бюджет в разрезе МиСП за 2016 г. по сравнению с 2015 г. можно сказать, что платежи от средних организаций увеличились на 109,2 млн. рублей и составили 1,5 млрд. рублей. Удельный вес этих платежей в контролируемых налоговыми органами доходах бюджета составляет 7,5 %, что на 0,1% больше, чем в 2015 году. Платежи микро-организаций в 2016 г. Увеличились на 287,2 млн. рублей, их вклад в бюджет составил 1,7 млрд. рублей. Удельный вес налоговых платежей микро-организаций в 2016 г. Составил 8,3 %, что на 1% больше 2015 г. Малые организации в 2016 г. выплатили в бюджет 2,7 млрд. рублей, что на 444,4 млн. рублей больше предыдущего года (удельный вес – 13,1 %). Отметим, что в 2015 г. по сравнению с 2014 г. произошло снижение суммы выплаченных налогов на 61,2 млн. рублей. От ИП платежи в 2016 г. увеличились на 8,6 млн. рублей и составили 429,9 млн. рублей, или 2,1 процента доходов бюджета, что на 0,1 процентного пункта меньше, чем в предыдущем году. Стоит отметить, что упрощенную систему налогообложения применяют 56,7% ИП. В бюджет от них поступило 49% общей суммы уплаченных ИП платежей.

Вклад МиСП в развитие РБ уже на данный момент является значительным. Удельный вес МСП в ВВП страны колеблется от 23,9% до 27,1% за анализируемый период. Отметим, что в программе государственной поддержки МСП в РБ на 2013–2015 года было запланировано достижение удельного веса ВВП малых и средних предприятий в размере 35% [3]. Однако по факту этот показатель в 2015 г. составил 24,2%. Очевидно, что целевой показатель не был выполнен, что подтверждает необходимость принятия государством мер, направленных на сохранение достигнутого и более интенсивное развитие в будущем. Удельный вес занятых в сфере МиСП по отношению ко всем занятым в течении 2010–2016 гг. составляет 31%.

Субъекты МиСП выплачивают около 30% всех налогов. В ежегодном рейтинге по налогообложению "Doing Business-2016", который составляют эксперты Всемирного банка, РБ занимает 63 место из 189 стран [2]. Налогообложение субъектов хозяйствований в РБ характеризуется крайне высокой общей налоговой ставкой (51,8 % от суммы коммерческой прибыли предприятия).

Для снижения налогообложения необходимо акцентировать внимание на прямом налогообложении, постепенно снижая поступления от косвенного налогообложения. Так же целесообразно вводить регрессивные ставки налога на прибыль. Это будет стимулом для увеличения прибыли. Создание условий для развития МиСП одна из важнейших задач, стоящих перед странами с переходной экономикой, в том числе и перед РБ. Это будет способствовать решению ряда экономических и социальных проблем. Таким образом, государству необходимо предпринимать меры по поддержке развития МиСП с целью решения проблем занятости, сокращения неравенства в доходах населения, изменения отраслевой структуры экономики, освоения новой про-

дукции, используя финансовые, налоговые, денежно-кредитные и другие методы государственного регулирования.

Использованные источники и литература:

1. Всемирный банк [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://russian.doingbusiness.org/reports/global-reports/doing-business-2016>. – Загл. с экрана.
2. «Государственная поддержка малого и среднего предпринимательства в Республике Беларусь на 2013–2015 годы»: гос. прогн., 29 февр. 2012 г., № 1242 [Электронный ресурс] // Консультант Плюс : Версия Проф. Технология 3000. – М. : ООО «ЮрСпектр», 2016.
3. Министерство по налогам и сборам Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.nalog.gov.by/ru/svedeniya-predprinimatelstvo>. – Загл. с экрана. – Дата доступа: 10.02.2017.
4. Национальный статистический комитет Республики Беларусь [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://belstat.gov.by>. – Загл. с экрана. – Дата доступа: 10.02.2017.

Ірина Гончарова,

студентка III курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ МІЖХРЕБЦЕВИХ ГРИЖАХ

Міжхребцева грижа – це зміщення частини деформованого міжхребцевого диска. Найчастіша локалізація грижі – поперековий відділ хребта. Біль в поперековому відділі хребта може бути викликана безліччю причин. Однією з них є грижа хребта.

Найбільш часто це захворювання зустрічається у віці від 20 до 50 років і є однією з найбільш частих причин тимчасової втрати працездатності і нерідко інвалідизації пацієнта.

За останнє десятиліття, випадки виникнення хребетної грижі вирости практично вдвічі.

Міжхребцева грижа – одне з найбільш серйозних ушкоджень хребта і найбільш частих показань до хірургічної операції. Кількість виконуваних щорічно операцій з приводу міжхребцевої грижі поступається тільки видалення апендициту.

Справа в тому, що більш ніж в 90% випадків міжхребцева грижа виникає через остеохондроз.

Щоб лікування було повноцінним, після операції міжхребцевої грижі обов'язково необхідно пройти курс реабілітації, який можна тривати від двох місяців до одного року. За допомогою процедур реабілітації можна позбутися болю, проблем неврологічного характеру, стабілізувати стан здоров'я, відновити хребет, опорно-рухову функціональність, поліпшити тонус м'язів, усунути скутість при фізичних навантаженнях.

Оперативне втручання при міжхребцевих грижах не означає, що людина через кілька днів відчує себе здоровою, рухливою і готовою виконувати будь-яку роботу. Реабілітація після операції грижі залежить не тільки від професіоналізму лікаря, але і від терпіння і наполегливості пацієнта. У відновний період хворому необхідно виконувати всі рекомендації лікаря, їх дотримання попередить можливий рецидив і дозволить швидше впоратися з обмеженням рухливості.

Умовно весь реабілітаційний період можна розділити на три різних за тривалістю етапи:

1. Перший етап починається відразу з моменту завершення операції і передбачає усунення больових синдромів та неврологічних порушень.

2. На другому етапі відбувається адаптація людини до повсякденного життя.

3. Третій етап включає комплекс заходів, необхідних для відновлення рухливості хребетного стовпа і спрямованих на запобігання повторного розвитку гриж. Важливо в цей період підібрати комплекс лікувальних вправ, спрямованих на зміцнення м'язового корсету.

Ранній період реабілітації – це час до двох тижнів після хірургічного або іншого виду втручання на хребті. У цей період відбувається загоєння післяопераційного шва, відновлення втраченої чутливості і зменшення болю. Не у всіх пацієнтів болю і обмеження рухів відразу після хірургічного втручання повністю припиняються – набряк і запалення нервових волокон і тканин проходить протягом декількох днів, після закінчення цього терміну вже можна буде оцінити результати хірургічного втручання.

Реабілітація після видалення міжхребцевої грижі проводиться будь-яким пацієнтом з обов'язковим дотриманням наступних умов:

➤ Протягом півтора місяця не можна сидіти – це дозволить уникнути повторного утворення грижі і защемлення нервових корінців.

➤ Необхідно уникати різких нахилів, поворотів, перекручування тулуба, стрибків і ударів.

➤ Близько трьох місяців поїздки в автомобілях або на іншому транспорті дозволені тільки в положенні напівлежачи. Бажано при такому пересуванні надягати корсет.

➤ Не можна піднімати важкі предмети. Протягом місяця після операції – це не більше двох кілограмів в обидві руки, в подальшому вага збільшують. Перші півроку максимальна вага в одній руці не перевищує трьох кілограмів, при цьому навантаження розподіляють рівномірно.

➤ Неприпустимо напруга м'язів однієї половини тіла при одночасному розслабленні іншого. Тому всілякі тяжкості бажано носити в рюкзаку за спиною, який забезпечує рівномірний розподіл.

➤ Кожні півтори години рекомендується давати відпочинок хребту, для цього з вертикального положення переміщаються в горизонтальне.

До активного відновлення хребта після операції приступають приблизно через місяць, реабілітаційні заходи включають в себе:

- лікувальну фізкультуру;
- масаж;
- фізіопроцедури;
- санаторно-курортне лікування.

Основне завдання, яке покладено на ЛФК – зміцнення спинних м'язів і відновити функціональні можливості хребетного стовпа. Крім того, завдяки вправам для попереку при грижі збільшується глибина поперекового лордозу, поліпшується стан зв'язок, знижується навантаження на хребетний диск пошкоджений, і він стає на своє місце. Природно, вправи при грижі допомагають знімати больовий синдром. І ще одна перевага ЛФК в тому, що, в порівнянні з медикаментозним лікуванням, така гімнастика не несе ніякої шкоди людському організму.

Лікування міжхребцевої грижі включає в себе різні методи, але при цьому одним з найефективніших вважається масаж. Він покращує кровообіг і налагоджує обмінні процеси, тим самим сприяючи відновленню хребта.

Фізіотерапія при грижі поперекового відділу застосовується і як метод лікування, і як метод реабілітації після консервативного або оперативного лікування.

Фізіопроцедури при грижі поперекового відділу: теплові процедури, підводний масаж, голкорексфлексотерапія, електрофорез.

При значному поліпшенні і стабільності, за умови регулярних занять лікувальною гімнастикою при грижі диска поперекового відділу хребта, можна розширювати свободу рухів з дозволу лікаря.

Іноді потрібне оперативне лікування міжхребцевої грижі. Але навіть тоді лікувальна гімнастика при грижі диска поперекового відділу хребта і при грижі обов'язково призначається для зміцнення м'язового корсету хребта. Адже м'язи тривалий час перебували в стані рухового голоду: носіння корсета, вимушене положення, призначення постільного режиму, міорелаксанти.

При проведенні занять ЛФК у хворих використовують вправи на розслаблення м'язів; вправи, що підвищують вестибулярну стійкість; вправи на координацію; динамічні вправи для всіх м'язових груп; спеціальні дихальні вправи; вправи на зміцнення м'язів тулуба; спеціальну щадну ходьбу; фізичні вправи у воді з урахуванням стадії захворювання і рухового режиму, на якому знаходиться хворий. При лікуванні і відновленні хворих на міжхребцеву грижу застосовується класичний лікувальний масаж, самомасаж, а також точковий і сегментарний масаж, мануальна терапія і рефлексотерапія.

Використані джерела та література:

1. Вей А. М. Болевые синдромы в неврологической практике / А. М. Вей. – М., 2001. –
2. Жарков П. Л. Поясничные боли: диагностика, причины, лечение / Жарков П. Л., Жарков А. П., Бубновский С. М. – М., 2001. –

3. Павлова М. Н. Изменения межпозвонкового диска при нарушении сегментарного кровоснабжения / Н. М. Павлова // Архив анатомии, гистологии и эмбриологии. – 1992. – № 9. – С. 31–36.

4. Комплексна фізична реабілітація підлітків з порушенням постави і сколіоз // Навчальні записки : зб. рец. наук. тр., 2003.

Максим Гордіян,

студент II курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ КОМПРЕСІЙНОМУ ПЕРЕЛОМІ ПОПЕРЕКОВОМУ ВІДДІЛУ ХРЕБТА В ЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД РЕАБІЛІТАЦІЇ

У статті розглянуто загальне уявлення про будову хребта, його функції, причини перелому хребта та загальну характеристику реабілітаційних засобів при даній травмі організму людини.

В анатомічному відношенні хребет представляє собою складний кістково-суглобової апарат, що є основною віссю тіла людини. Він складається з окремих хребців, міжхребцевих дисків і добре розвиненого зв'язкового-м'язового апарату. Хребетний стовп має велику міцність, пружність, рухливість і переносить значні статичні і динамічні навантаження. Можна виділити наступні функції хребетного стовпа: кістковий футляр для спинного мозку, орган опори і руху, ресорна функція, обумовлена наявністю міжхребцевих дисків і фізіологічних викривлень хребта, які оберігають тіла хребців, головний мозок, внутрішні органи від надмірних компресійних впливів, різких струсів та поштовхів. Пошкодження хребта бувають у шийному, грудному, поперековому і крижовому відділах. Їх поділяють відповідно до наступної класифікації. Залежно від стану нервової системи:

- з пошкодженням спинного мозку;
- без пошкодження спинного мозку.

Ми розглянемо тільки другі.

Частіше за все при травмах виникають компресійні переломи тіл хребців, зазвичай, у нижньому шийному, грудному нижньому і верхньому поперековому відділах, тобто в тих місцях, де більш рухлива частина хребта переходить в менш рухому.

Програма ЛФК при переломі поперекового відділу хребта.

Лікування компресійних переломів може здійснюватися тривалою витяжкою хребетного стовпа з наступним накладенням гіпсового корсета;

Разом з цим повинне призначатись ЛФК, масаж та фізіотерапевтичні заходи, що значно підвищить корисність всього лікування та реабілітації.

У більшості випадків причиною переломів є надмірне насильницьке згинання хребта, виключно рідко – розгинання. З перших днів надходження у

стаціонарі при задовільному загальному стані хворому призначають ЛФК, яке поділяється на 4 етапи.

Перший етап триває 2 тижні і повинен сприяти регенеративним процесам, покращенню психоемоційного стану хворого й підвищити загальний тонус організму. Спочатку хворий, рухаючи ногами, не повинен відривати п'яти від ліжка (надмірне напруження клубово-поперекового м'яза може викликати біль в області перелому). Пізніше додаються вправи на прогинання хребта і зміцнення м'язів передньої поверхні гомілки, щоб не відвисала стопа. Темп рухів повільний і середній.

Другий етап триває 4 тижні і завданнями ЛФК є: стимуляція регенеративних процесів, формування та зміцнення м'язового корсета, нормалізація діяльності внутрішніх органів. У заняття включаються вправи, інтенсивно впливають на м'язи верхніх і нижніх кінцівок, тулуба і особливо спини. Фізичні вправи хворі виконують лежачи на спині і животі. Хворий, лежачи робить повороти тулуба вбоки, піднімання ноги до 45 градусів.

На третьому етапі ЛФК, який триває близько 2 тижнів, стоять наступні завдання: продовжувати стимулювати регенеративні процеси в області перелому, збільшувати силу м'язів, що формують м'язовий корсет, поступово пристосовуючи хребетний стовп до вертикальних навантажень. Крім вправ, лежачи на спині і животі, включаються рухи, стоячи на колінах, які сприяють відновленню статокінетичних рефлексів, тренуванню вестибулярного апарату, поліпшення рухливості хребта та адаптації його до вертикальних навантажень. Щоб стати на коліна, хворий пересувається до головного кінця ліжка, яке опускається, береться руками за спинку, і, спираючись на руки, випрямляється. У цьому положенні він може виконувати вправи по всіх осях хребетного стовпа, за винятком нахилів тулуба вперед. Тривалість заняття до 30–45 хв.

Четвертий етап починається через 2 місяці після травми. Хворого переводять у вертикальне положення стоячи з положення стоячи на колінах. Після його адаптації до вертикального положення починають застосовувати дозовану ходьбу, поступово збільшуючи її тривалість. Спочатку рекомендується вставати 2–3 рази на день і ходити не більше 15–20 хв. При ходьбі необхідно стежити за поставою хворого, звертаючи увагу на те, щоб хребетний стовп в області пошкодження був лордозований. Вправи для тулуба виконуються з великою амплітудою в різних площинах, виключаються тільки нахили вперед. До кінця третього місяця після травми тривалість ходьби без відпочинку може досягати 1,5–2 год, сидіти хворому дозволяється через 3–3,5 місяці після травми (спочатку, на 10–15 хв кілька разів на день). Обов'язковими при цьому є збереження поперекового лордозу

Особливо ефективно функції хребта відновлюються при плаванні і вправах в басейні.

При переломах в грудному та поперековому відділах хребта для профілактики пролежнів спину і сідниці хворого обробляють камфорним спиртом поглажуючими і розтираючими рухами. У підгострому періоді проводять масаж нижніх кінцівок і сегментарно-рефлекторний масаж

паравертебральних зон грудних і поперекових сегментів, корисний масаж в теплій воді. У подальшому використовується розминка в поєднанні з погладжуванням і потряхуванням м'язів спини і сідниць. Наприкінці лікування можна рекомендувати загальний масаж. Фізіотерапевтичне вплив при переломах здійснюється за загальноприйнятою методі з переважним використанням електро-, світло- та теплолікування. Після іммобілізації для зменшення болю у хворого застосовують слабоерітемніе УФО вище місця перелому, УВЧ слабо теплової інтенсивності через гіпс по 10–15 хв щоденно (10–12 процедур), індуктотермія на область перелому 15–20 хв, щодня до 12 процедур, опромінення лампою солюкс або з допомогою електросветових ванн (33–36 о С). З 2–3-го тижня призначають ультразвук на область перелому по 10 хв щодня (12 процедур). Гарне вплив надає електрофорез з кальцієм на область перелому в чергуванні з фосфором 20–30 хв. щоденно (до 15 процедур). Курс лікування – 2–3 місяці. Через місяць після травми застосовують парафінові, озокеритові (48–50 о С) і грязьові (40–42 о С) аплікації. Після зняття гіпсової пов'язки проводять електростимуляцію функціонально ослаблених м'язів. При тугоухомості суглобів в результаті тривалої іммобілізації перед заняттями ЛФК призначають ДДТ (струми Бернара) на область перелому, застосовуючи модульований струм – короткими періодами по 4 хв. (6–8 процедур). Через 5-6 тижнів у лікувальний комплекс включають загальні ванни: йодо-бромні, хлоридно-натрієві, шавлієві.

Отже, перелом хребта – травма одна з найтяжчих, тому що може призвести до розвитку дизфункцій опорно-рухового апарату. Але своєчасні заходи реабілітації, зокрема ЛФК, масаж та фізіотерапія через півроку можуть поставити людину на ноги і повернути її до нормального життя.

Використані джерела та література:

1. Древинг Е. Ф. Травматология: методика занятий лечебной физкультурой / Древинг Е. Ф. – М. : Познaват. кн. плюс, 2002. – 224 с.
2. Епифанов В. А. Лечебная физическая культура в травматологии. Лечебная физкультура и врачебный контроль / В. А. Епифанов ; под ред. Епифанова В. А., Апанасенко Г. И. – 2-е изд. – М. : Медицина, 2001.
3. Епифанов В. А. Лечебная физкультура и массаж : учебник / В. А. Епифанов. – М. : ГЕОТАР-МЕД, 2002. – 560 с.

ОСОБЛИВОСТІ ВИДАЧІ ІНОЗЕМНІЙ ДЕРЖАВІ ОСОБИ, ЯКА ВЧИНИЛА КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВОПОРУШЕННЯ ДЛЯ ПРИТЯГНЕННЯ ДО КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ТА ВІДДАННЯ ДО СУДУ

Стаття 10 КК України конкретизує положення ст. 25 Конституції України, відповідно до якого громадянин України не може бути виданий іншій державі за жодних обставин, у тому числі в разі вчинення ним злочину за межами України, а також поширює його на осіб без громадянства, що постійно проживають в Україні, якщо очікуваним наслідком видачі останніх є притягнення їх до кримінальної відповідальності та віддання до суду. У разі вчинення злочину за межами України особою без громадянства, що постійно проживає в Україні, вона може бути видана іноземній державі для здійснення щодо неї інших примусових заходів, крім притягнення до кримінальної відповідальності та віддання до суду.

При визначенні поняття «вчинення злочину за межами України» потрібно враховувати, що злочин вважається вчиненим на території України, якщо його було почато, продовжено, закінчено або припинено на території України, або якщо його виконавець або хоча б один із співучасників діяв на території України.

З норм ч. ч. 2 і 3 ст. 10 КК України випливає, що:

1) іноземці, які вчинили злочини на території України і засуджені за них на підставі КК України, не можуть бути передані для відбування покарання державі (у разі подвійного громадянства – одній із відповідних держав), громадянами якої вони не є;

2) вказані іноземці не можуть бути передані для відбування покарання державі, громадянами якої вони є, якщо така передача не передбачена міжнародними договорами України;

3) особи без громадянства, що постійно не проживають в Україні, які вчинили злочини на території України і засуджені за них на підставі КК України, не можуть бути передані для відбування покарання іншій державі, якщо інше прямо не передбачено міжнародним договором, учасниками якого є Україна і відповідна держава;

4) іноземці, а також особи без громадянства, що постійно не проживають в Україні, які вчинили злочини за межами України і перебувають на її території, якщо вони не засуджені за них на підставі КК України, можуть бути видані будь-якій іноземній державі для притягнення до кримінальної відповідальності і віддання до суду, якщо така видача передбачена міжнародними договорами України. Притягнення ж їх до відповідальності за КК України не виключається, якщо їх видача не передбачена міжнародними договорами України;

5) іноземці, а також особи без громадянства, що постійно не проживають в Україні, які вчинили злочини за межами України і перебувають на її території, якщо вони засуджені за них на підставі КК України, можуть бути передані будь-якій іноземній державі для відбування покарання, якщо така передача передбачена міжнародними договорами України.

Умова про те, що передача має бути передбачена міжнародним договором, означає, що за відсутності такого багатостороннього чи двостороннього договору передача відбутися не може (питання про передачу не може бути вирішене і в дипломатичному порядку), і містить у собі інші, додаткові умови. При цьому умови, за яких особа може бути видана іншій державі для притягнення до кримінальної відповідальності і віддання до суду, і умови, за яких особа може бути передана іншій державі для відбування покарання, зазвичай є дещо різними. Крім того, різними можуть бути і додаткові умови видачі або передачі, визначені тим чи іншим міжнародним договором України.

Так, згідно з Конвенцією про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах, особа може бути видана лише за такі діяння, які, за законами запитуючої і запитуваної Сторін, тягнуть покарання у виді позбавлення волі на строк, не менше одного року, або інше, більш тяжке покарання; а передана для відбування покарання, якщо вона позбавлена волі на строк, не менше шести місяців, або до неї застосоване більш тяжке покарання.

Відповідно до умов, визначених Європейською конвенцією про передачу засуджених осіб, особу може бути передано іншій державі для відбування покарання, якщо: а) ця особа є громадянином держави виконання вироку; б) вирок є остаточним; в) на час отримання запиту про передачу засуджена особа має відбувати покарання як правило впродовж якнайменш шести місяців або якщо їй винесено вирок до ув'язнення на невизначений строк; г) на передачу згодна засуджена особа або, з урахуванням її віку або фізичного чи психічного стану, – її законний представник; д) діяння, на підставі якого було винесено вирок, є злочином, згідно із законодавством держави виконання вироку; е) держава винесення вироку і держава виконання вироку згодні на передачу засудженої особи.

Дещо інші умови видачі передбачені Європейською конвенцією про видачу правопорушників і Додатковими протоколами до неї. Так, видача не здійснюється, якщо злочин, у зв'язку з яким вона запитується, розглядається як: а) політичний чи пов'язаний з політичним, а так само звичайний, якщо є достатні підстави вважати, що запит на видачу зроблено з метою переслідування або покарання особи на підставі її раси, релігії, національної належності чи політичних переконань. До політичних злочинів не належать: вбивство або замах на вбивство глави держави чи члена його сім'ї; злочини проти людства, зазначені у Конвенції про запобігання злочинів геноциду та покарання за нього; злочини, перелічені у ст. 50 Конвенції про поліпшення долі поранених і хворих у діючих арміях, ст. 51 Конвенції про поліпшення долі

поранених, хворих та осіб, які потерпіли корабельну аварію, зі складу збройних сил на морі, ст. 147 Конвенції про захист цивільного населення під час війни; будь-які порушення законів і звичаїв війни, крім тих, що передбачені у зазначених положеннях Женевських конвенцій; б) військовий (якщо він не є злочином за звичайним кримінальним правом. При цьому видачу за вчинення загальнокримінальних злочинів, що також є військовими злочинами, може бути здійснено Україною лише за умови, якщо особу, видача якої запитується, не буде піддано кримінальному переслідуванню за військовим правом або законом); в) фінансовий (пов'язаний з податками, зборами, митом та валютою).

Погодившись із визначеннями політичних, військових та фінансових злочинів, Україна Законом про ратифікацію даної Конвенції і Протоколів до неї залишила за собою право вирішувати в кожній окремій справі, задовольняти чи не задовольняти запит про видачу правопорушника, а також зобов'язалась здійснювати видачу лише тих осіб, які вчинили злочини, що караються позбавленням волі на строк не менше одного року або більш суворим покаранням. Україна може відмовити у видачі іноземця і з огляду на те, що за її законодавством злочин вважається частково вчиненим на її території. Вказаною Конвенцією передбачені й інші обставини, які можуть перешкодити такій видачі.

Як правило, всі міжнародні договори, що стосуються видачі, учасниками яких є Україна, ґрунтуються на принципах, відповідно до яких: 1) злочин, за вчинення якого вимагається видача, має визнаватися злочином і за законами держави, де знаходиться винна особа (принцип тотожності); 2) якщо за законами держави, яка вимагає видачі, за цей злочин передбачено смертну кару, ця держава надає гарантії її незастосування до вказаної особи; 3) якщо вимога про видачу має на меті притягнення особи до кримінальної відповідальності, держава, яка вимагає видачі, повинна надати докази вчинення злочину; 4) передача засудженого для відбування покарання можлива лише після набрання законної сили вироком суду.

Відтак, нормативними підставами видачі (передачі, екстрадиції) злочинця, крім ст. 10 КК, є багатосторонні та двосторонні угоди про: 1) видачу правопорушників та про передачу засуджених осіб; 2) правову допомогу у кримінальних справах, а також 3) окремі положення відповідних угод про боротьбу з окремими видами злочинів.

У разі, якщо іноземець або особа без громадянства, що постійно не проживає в Україні, вчинили злочини на території кількох держав, питання про видачу їх одній із них вирішується дипломатичним шляхом на підставі міжнародних договорів України. При цьому обов'язковою умовою видачі звичайно є те, що винний має нести відповідальність за всі вчинені ним злочини, незалежно від того, на території якої держави вони вчинені.

Відповідно до Конституції України, іноземцям та особам без громадянства, у т.ч. тим, які вчинили злочини поза межами України і перебувають на її території, рішенням Президента України може бути надано

притулок у порядку, встановленому законом. Але відповідний закон ще не прийнято, що виключає можливість застосування цієї конституційної норми.

Анастасія Гуменюк,
студентка III курсу
Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ, Україна)

ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДРОЗДІЛІВ ПОЛІЦІЇ ЩОДО ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї

Запобігання вчиненню насильства у сім'ї в Україні й у світі відноситься до одного з пріоритетних завдань держави і суспільства у сфері захисту прав людини. При цьому рівень захисту людини від домашнього насильства, здатність держави створити умови для формування системи ненасильницьких відносин у сімейному середовищі можуть бути визнані індикатором ефективності усього механізму забезпечення прав і основоположних свобод людини і громадянина. Слід відзначити, що в Україні створено організаційно-правові основи запобігання і протидії насильству в сім'ї. Діє спеціальний закон, а на його виконання прийняті підзаконні акти, що конкретизують порядок його виконання, на центральному і місцевих рівнях функціонують органи влади, на які безпосередньо покладено функції з попередження насильства у сім'ї, існує мережа неурядових організацій, що беруть участь у протидії насильству в сім'ї.

Варто зауважити, що українська модель попередження насильства у сім'ї не може бути визнана ефективною та досконалою. Згідно з дослідженнями, кожна друга жінка в Україні потерпає від насильства в сім'ї, 30% з них стали жертвами у віці до 18 років. В Україні зберігається висока динаміка випадків насильства в сім'ї. у 2014 році 85 тисяч осіб поскаржилися на домашнє насильство. З цієї кількості, за її словами, майже 1 тис. жертв – це діти, близько 8 тис. постраждалих – чоловіки і досить значна частина – жінки. Як бачимо, масштаби явища важко оцінити через брак даних, оскільки збір даних здійснюється лише щодо насильства в сім'ї, і цифри щороку збільшуються: за статистичними даними Мінсоцполітики, в Україні в 2015 році зафіксовано 103101 звернення з приводу насильства в сім'ї, з них 89551 – від жінок. Проте навіть ці дані не є показовими, оскільки насильство є латентним явищем, факт якого в більшості випадків приховується.

Сьогодні в Україні діяльність служби дільничних офіцерів поліції щодо попередження насильства в сім'ї є малоефективною, причиною чого певною мірою є недосконалість чинного законодавства, що регулює питання протидії насильству в сім'ї та передбачає відповідальність за проступки, пов'язані з учиненням насильства в сім'ї, а також формальний підхід до цього явища працівників Національної поліції, обмежене коло їх повноважень, форм і методів впливу на осіб, які вчиняють насильство в сім'ї. Як свідчить практика, близько половини сімейно-побутових конфліктів залишаються латентними аж до моменту скоєння злочину, тобто потерпілі не бажають, а найчастіше

соромляться повідомляти про факти насильства в сім'ї або не вірять у можливість реальної допомоги з боку правоохоронців. Як стверджують провідні кримінологи, «певна латентність конфлікту, спроба його приховання від оточуючих людей, делікатність сфери людських відносин роблять попередження цих злочинів досить важким на сучасному рівні боротьби зі злочинністю» [3, с. 67–75]. Тому завданням органів Національної поліції є протидія насильству в сім'ї, а також роз'яснення населенню, що приховування подібних фактів робить можливим скоєння таких злочинів і надалі.

Діяльність органів Національної поліції займає провідне місце в питаннях протидії насильства в сім'ї, адже саме на цю інституцію покладено обов'язок безпосередньо здійснювати комплекс заходів попередження та припинення. Зараз практично в усіх регіонах України почали функціонувати спеціалізовані установи для жертв насильства в сім'ї, зокрема, кризові центри, центри соціально-психологічної допомоги, спрямовані на надання комплексної психологічної, юридичної, інформаційно-консультативної, соціально-медичної та іншої допомоги, а також, у разі потреби, надають тимчасовий притулок (до 3 місяців), зокрема, жінкам і дітям, які потерпіли від насильства в сім'ї або опинилися в кризовій ситуації. Разом із тим, незважаючи на певні позитивні зрушення у розв'язанні проблеми насильства, механізм правового та соціального захисту потерпілих від насильства залишається недосконалим: не вистачає відповідних закладів для надання допомоги потерпілим та спеціально підготовлених фахівців у сфері запобігання насильству, неефективною є система раннього виявлення випадків насильства в родині.

Чималу роль відіграють загальносоціальне і спеціальне попередження. Загальносоціальне попередження здійснюється державою у вигляді діяльності її органів з контролю за додержанням прав та свобод особи. Спеціальне попередження є загальною назвою сукупності різноманітних конкретних заходів одноразового чи тривалого характеру, що мають за мету скоротити кількість проявів насильства в сім'ї; не допустити вчинення фізичного, сексуального, психологічного й економічного насильства або припинити вже почате насильство. Так, спеціальне попередження може виявлятися у винесенні захисного припису, поставленні особи на профілактичний облік, винесенні офіційного попередження про неприпустимість вчинення насильства в сім'ї, направленні кривдника на проходження корекційної програми. Крім того, заходи спеціального попередження в залежності від моменту їх здійснення поділяються на заходи профілактики насильства в сім'ї (спрямовані на завчасне виявлення сімей, де існує загроза виникнення насильства, відвернення причин і умов, що призводять до його скоєння, або обмеження їх впливу, а якщо можливо, то й усунення їх та створення достатнього захисту від насильницьких посягань для кожного члена сім'ї) та заходи припинення насильства в сім'ї (оперативні заходи, спрямовані на фактичне переривання початого насильства та застосовуються в критичних ситуаціях, коли життю і здоров'ю жертви насильства в сім'ї загрожує небезпека). Важливим є те, що заходи попередження насильства в сім'ї мають здійснюватись у всіх випадках, тобто

коли діяння кривдника кваліфікується і як адміністративне правопорушення, і як злочин. [4, с. 328–339]

Проведене наукове дослідження приводить до наступних висновків, специфічний характер цієї проблеми зумовлює необхідність детальної регламентації діяльності органів, які наділені повноваженнями у даній сфері. Однак, щоб зробити законодавство стосовно протидії насильству в сім'ї більш ефективним, слід його чіткіше зорієнтувати, зробити вичерпним і систематизованим. З метою успішної реалізації програм з попередження насильства в сім'ї, крім вдосконалення законодавства по попередженню насильства в сім'ї, необхідною є ефективна взаємодія всіх органів та установ, які уповноважені здійснювати попередження цього соціально-негативного явища. [1, с. 463–469]

Моніторинг світового досвіду та впровадження найкращих міжнародних практик у вітчизняне правове поле допоможе Україні вирішити низку проблем, що виникають сьогодні в нашій країні у сфері протидії насильству в сім'ї. Зокрема, йдеться про створення дієвого правового механізму захисту жертв насильства шляхом удосконалення інституту адміністративної відповідальності та криміналізації правопорушень із будь-якими проявами фізичного насильства по відношенню до членів сім'ї. Не менш гострою для України, яка потребує вирішення шляхом імплементації світового досвіду, є проблема забезпечення соціального захисту жертв насильства, вирішення її житлових проблем, працевлаштування, надання комплексної психологічної, медичної та правової допомоги у разі неможливості проживання з кривдником [2, с. 360].

Використані джерела та література:

1. Балінський О. В. Міжнародні правові стандарти та їх роль у правовому розвитку в умовах глобалізації / О. В. Балінський // Держава і право. Юридичні і політичні науки : зб. наук. пр. / Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. – Київ, 2006. – Вип. 32. – С. 463–469.

2. Бандурка О. Міжнародні стандарти професійної діяльності юристів / Бандурка О., Скакун О. // Міжнародна поліцейська енциклопедія. – Київ, 2003. – Т. 1. – 360 с.

3. Хайнас Т. В. Заходи з попередження насильства в сім'ї / Т. В. Хайнас. – С. 67–75 .

4. Савка О. І. Правові засади протидії насильству в сім'ї / О. І. Савка // Наук. вісн. Львів. держ. ун-ту внутр. справ. Серія: Юридична. – Львів, 2011. – № 2. – С. 328–339.

Дарина Данько,
студентка I курсу
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»
(м. Київ, Україна)

ЗАКОНОДАВЧІ ЗАСАДИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ В УКРАЇНІ

Сучасність України характеризується постійними змінами, вдосконаленнями та реформами, що впливають на всі сегменти життя українців. Крім того, в даний час є спрямованість на покращення рівня життя найменш захищених верст населення, що обумовлюється певними заходами, які залежать від визначеності цих категорій населення. Оскільки Україна перебуває у важкій економічній, екологічній та соціальній ситуаціях, питання про відновлення дієздатності населення стоїть вкрай гостро, тому що це відбувається на тлі тенденції до зменшення кількості населення, збільшення відсотка непрацездатного населення та ефекту старіння нації [1].

Враховуючи вищезгадане, дослідження в цьому напрямку є важливими і пов'язані з відновленням національного генофонду та працездатності громадян України, тобто можливості їх максимального адаптування до становища, що склалося, шляхом відновлення їх фізичних здібностей.

За результатами останніх досліджень виявлено, що приблизно 80% недієздатного населення є працездатного віку, тому в Україні законодавчо прийнятими є ряд законів, положень та програм, пов'язаних з цією ситуацією. У зв'язку з тим, що Конституція є основою всього законотворчого процесу України, то закон про реабілітацію інвалідів в Україні передбачає: «основні засади створення правових, соціально-економічних, організаційних умов для усунення або компенсації наслідків, спричинених стійким порушенням здоров'я, функціонування системи підтримання інвалідами фізичного, психічного, соціального благополуччя, сприяння їм у досягненні соціальної та матеріальної незалежності» [2].

Україна, як і більшість європейських країн, підписала «Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів» прийняті Генеральною Асамблеєю ООН у грудні 1993 р.

Особа, задля отримання певної групи інвалідності та переліку пільг та методів її повернення у суспільство, як окремої соціально важливої ланки, має пройти медико-соціальну експертизу, яка, згідно за законом України про реабілітацію інвалідів, має таке визначення: «медико-соціальна експертиза – визначення на основі комплексного обстеження всіх систем організму конкретної особи міри втрати здоров'я, ступеня обмеження її життєдіяльності, викликаного стійким розладом функцій організму, групи інвалідності, причини і часу її настання, а також рекомендацій щодо можливих для особи за станом здоров'я видів трудової діяльності та умов праці, потреби у сторонньому догляді, відповідних видів санаторно-курортного лікування і соціального

захисту для найповнішого відновлення усіх функцій життєдіяльності особи» [2].

Технології та можливості окремої людини через стрімкий розвиток науково-технічного прогресу постійно змінюються та набувають небаченого раніше рівня різнобічності, застосування та певної видозміни видів діяльності, що допомагає урівняти всі верстви населення. Це означає, що люди з обмеженими можливостями здатні виконувати певну роботу, що була раніше їм недоступна з фізичних причин, на рівні з людьми фізично здоровими. Крім того, соціальні засади суспільства передбачають введення цих людей у звичайний робочий процес та активного громадянства, що є важливою ланкою в процесі реабілітації [3].

В нашій державі керування процесом реабілітації людей відбувається центральними та місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, що мають координувати та здійснювати контроль над різноманітними установами, що займаються адаптацією людей з обмеженими можливостями, проведенням моніторингу та заходів щодо відзначення тенденцій та напрямів розвитку та взаємодії ланок, що зумовлюють загальну систему реабілітації у межах своїх повноважень [1].

Окрім того, центральні органи влади мають сформулювати державну політику у різноманітних сферах суспільного життя індивіда, наприклад, у трудових відносинах, соціальному захисті населення, культурі, освіті та інших. Загалом, вони мають здійснювати ряд необхідних заходів, що також передбачається законодавством України: «Центральні органи виконавчої влади в межах своїх повноважень координують діяльність місцевих органів виконавчої влади у здійсненні реабілітаційних заходів, організовують розробку та виконання цільових державних програм, запроваджують правові, економічні та організаційні механізми, що стимулюють ефективну діяльність реабілітаційних установ і забезпечують розвиток їх мережі, сприяють міжнародному співробітництву» [2].

Проблемою у здійсненні заходів реабілітації для людей з обмеженими можливостями є недостатнє фінансування проектів та мала кількість установ для їх проведення, відсутність необхідного устаткування, недостатній кваліфікаційний рівень та загальної кількості фахівців з фізичної реабілітації. В останній час стан цього питання дещо покращився, спостерігається певне покращення фінансування заходів, спрямованих на реабілітацію осіб з обмеженими можливостями і на теренах сучасної України з'явилась низка закладів, що здійснюють підготовку фахівців з фізичної реабілітації, які володіють необхідними знаннями та компетенціями.

1. В останній час з'являється велика кількість сучасних методів, методик, приладів та механізмів проведення та здійснення заходів з фізичної реабілітації осіб з обмеженими можливостями, які дозволяють значно підвищити якість життя і соціалізацію осіб з обмеженими можливостями.

2. В Україні існує об'єктивна потреба в спеціалістах з фізичної терапії, які володіють сучасним мисленням та певними професійними компетенціями, що пов'язано із сучасною соціально-економічною ситуацією в країні.

3. Держава повинна зробити всі необхідні законодавчі кроки для того, щоб людина з обмеженими можливостями мала шанс повноцінно повернутися у нормальний життєвий процес, як член суспільства, який має ті ж можливості, що і людина фізично здорова.

Використані джерела та література:

1. Бочелюк В. Й. Психологія людини з обмеженими можливостями / В. Й. Бочелюк. – Київ : Центр учб. л-ри, 2011. – 264 с.

2. Про реабілітацію інвалідів в Україні : Закон України від 06.10.2005 № 2961-IV // Відом. Верхов. Ради (ВВР). – 2006. – № 2/3. – ст. 36. – Відомості доступні також з інтернету: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2961-15>. – Назва з екрана.

3. Про актуальність та напрями вдосконалення фізичної реабілітації осіб з обмеженими фізичними можливостями [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу : <http://www.horting.org.ua/node/667>. – Назва з екрана.

Світлана Дерканос-Калиниченко,

студентка IV курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДИКИ РЕАБИЛИТАЦИИ ПАЦИЕНТОВ ПОСЛЕ ИНСУЛЬТА

Реабилитация пациентов с заболеваниями, которые так или иначе связаны с повреждением головного мозга, являются одними из наиболее сложных и трудоемких в работе команды специалистов по реабилитации. Такие виды повреждений могут вызывать огромное количество различных нарушений, зависимо от области, в которой произошло нарушение работы головного мозга, таких как: афазия, дисфагия, апраксия, неглект, парезы, параличи, нарушения работы внутренних органов и многие другие. Именно поэтому данные заболевания и их последствия требуют усердной работы специалистов по реабилитации, самого пациента и его родных.

Одним из наиболее распространённых заболеваний такого типа является инсульт. Инсульт – это острое нарушение мозгового кровообращения (ОНМК), характеризующееся внезапным (в течение нескольких минут, часов) появлением очаговой и/или общемозговой неврологической симптоматики, которая сохраняется более 24 часов или приводит к смерти больного в более короткий промежуток времени вследствие цереброваскулярной патологии [1]. Уровень смертности от инсульта в Украине в 2,5 раза превышает соответствующие показатели западноевропейских стран и имеет тенденцию к дальнейшему росту. В Украине, согласно официальной статистике,

цереброваскулярные заболевания являются второй по количеству причиной смертности (около 14% от общего числа умерших). Инсульт также является второй по распространенности причиной деменции, наиболее частой причиной эпилепсии у взрослых и частой причиной депрессии. Следует отметить, что 35,5% мозговых инсультов случаются у лиц трудоспособного возраста [2].

Данная статистика свидетельствует о том, что уровень реабилитации, а следовательно и восстановления пациентов после инсульта гораздо ниже, чем за рубежом. Это связано со многими факторами – низкий уровень подготовки специалистов, использование устаревших методик и устройств, недостаточное осведомление пациентов о необходимости реабилитации и малое финансирование сферы здравоохранения в Украине.

Что касается современных методик и подходов за рубежом, там достаточно давно разработан стандартизированный подход работы с пациентами после инсульта. В первую очередь реабилитацией пациента всегда занимается мультидисциплинарная команда, которая состоит из физического терапевта, психолога, эрготерапевта и логопеда. Во-вторых, перед началом работы каждого пациента оценивают по определенным стандартизированным шкалам: Монреальская шкала оценки когнитивных функций, Mini-mental state examination (MMSE – краткая шкала оценки ментального статуса), Sitting assessment state (SAS – шкала оценки позы сидя) и многие другие. Главная задача данных шкал – оценка состояния пациента на момент поступления в центр и отслеживание динамики процесса. И третье отличие – это, конечно, наличие наиболее современного оборудования и собственные разработки в реабилитации. В данной статье мы рассмотрим наиболее значимые среди них.

Loewenstein Occupational Therapy Cognitive Assessment (LOTCA) (Система когнитивной оценки Левинштейн для эрготерапевтов) – это система, которая применяется в процессе реабилитации для первоначальной и текущей оценки состояния пациента после инсульта. LOTCA состоит из более, чем 20 тестов, которые отслеживают показатели 4 функций: ориентация в пространстве, визуальное восприятие, двигательные функции, мыслительные процессы. Система достаточно простая, но при этом эффективная и используется в лучших реабилитационных центрах мира.

Так, как часто после инсульта наблюдается дисфагия (нарушение глотания), был разработан новый аппарат – Phagenux, суть работы которого заключается в стимуляции участка в глотке пациента: во время стимуляции происходит передача импульса в головной мозг (в центр глотания) и таким образом происходит тренировка мозга пациента к восстановлению глотания после сосудистой катастрофы.

Вертикализатор – это еще одна инновационная система, которая позволяет начать раннюю реабилитацию пациентов, прикованных к постели. Поскольку длительное лежачее положение пациента может вызывать множество негативных последствий, система позволяет избежать их, так как дает возможность вертикализировать человека постепенно. Пациента укладывают на вертикализатор и закрепляют так, чтобы ноги были прямыми и

готовы к вертикальной нагрузке. Постепенно угол наклона увеличивается, как и время пребывания пациента в таком положении. Кроме того, прибор оснащен системой, имитирующей ходьбу.

Помимо приведенных методик существует еще достаточно большое количество средств реабилитации, которые позволят значительно повысить процент восстановления пациентов после инсульта в Украине. Поэтому внедрение новых методов реабилитации не просто необходимо, но и жизненно важно для многих людей, ведь от качества проведенной реабилитации зависит качество их дальнейшей жизни.

Использованные источники и литература:

1. Леонова Е. В. Патологическая физиология мозгового кровообращения : учеб.-метод. пособие / Е. В. Леонова. – Мн. : БГМУ, 2007. – 129 с.
2. Шкловский В. М. Концепция нейрореабилитации больных с последствиями инсульта / В. М. Шкловский. – М. : Медицина, 2003. – 27 с.

Андрій Дмитренко,

студент V курсу

Черкаського навчально-наукового інституту

ДВНЗ «Університет банківської справи»

(м. Черкаси, Україна)

ФІНАНСОВИЙ ЛІЗИНГ ЯК ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ В УКРАЇНІ

Основою успішного суспільства є розвинута економіка. Це спричинено роллю останньої в забезпеченні тих культурних, наукових, соціальних процесів, що створюють його позитивну динаміку. Водночас в Україні спостерігається протилежна ситуація. Кризові явища нівелюють розвиток вітчизняної економіки та негативно впливають на якість життя населення.

Традиційно головну роль у вирішенні зазначених проблем покладають на інвестиційну діяльність, та, зокрема, фінансовий лізинг. Зважаючи на це, особливої важливості набуває дослідження фінансового лізингу як інструменту стимулювання економічних процесів в Україні.

Фінансовий лізинг (оренда) – господарська операція, що здійснюється фізичною або юридичною особою і передбачає передачу орендарю майна, яке є основним засобом згідно з Податковим Кодексом України і придбане або виготовлене орендодавцем, а також усіх ризиків та винагород, пов'язаних з правом користування та володіння об'єктом лізингу [1].

Учасниками такої операції, як правило, виступають три основних суб'єкти: «лізингодавець – юридична особа, яка передає право володіння та користування предметом лізингу лізингоодержувачу; лізингоодержувач – фізична або юридична особа, яка отримує право володіння та користування предметом лізингу від лізингодавця; продавець (постачальник) – фізична або

юридична особа, в якій лізингодавець набуває річ, що в наступному буде передана як предмет лізингу лізингоодержувачу» [2].

Водночас участь в угоді фінансового лізингу для вищезгаданих суб'єктів передбачає наявність різноманітних як переваг, так і недоліків.

Зокрема, до загальних вигод для всіх учасників можна віднести: можливість завдяки фінансовому лізингу розширити сфери діяльності, клієнтську базу, збільшити доходи і відповідно конкурентоспроможність, тоді як конкретно для лізингодавця позитивні можливості лізингу проявлятимуться в генеруванні додаткових грошових потоків. Крім того, лізингоотримувач отримає можливість придбати продукцію, яка є за інших умов недоступною та встановити гнучкий графік платежів; знизити витрати, застосувати прискорений метод амортизації. Для продавця (постачальника) вигода від участі в процесі фінансового лізингу проявлятиметься у можливості вдосконалювати продукцію, здійснювати точніше прогнозування майбутньої діяльності.

Проте, фінансовий лізинг має наявні недоліки. Зокрема, для лізингодавця вони можуть проявлятися в разі нестабільності діяльності клієнта, що в свою чергу підвищує ризиковість фінансового лізингу, та за неефективного ризик-менеджменту може призвести до негативних наслідків, а для лізингоотримувача – висока ціна фінансового лізингу, що спричинена великою кількістю учасників угоди фінансового лізингу та сплаті авансу, якщо наступне передбачене договором.

Недоліки фінансового лізингу певною мірою каталізуються економічною ситуацією в Україні, що набула вигляду «замкненого кола»: значна кількість суб'єктів господарювання, що балансують на межі банкрутства, не можуть апріорі здійснювати ефективне оновлення виробничих потужностей; відсутність власного конкурентоспроможного виробництва техніки; відповідно зростання валютного курсу, як наслідок слабкої економіки; зростання інфляційних процесів, підвищення вартості кредитних ресурсів.

Зважаючи на вигоди, які надає фінансовий лізинг, та макроекономічний характер проблем, що заважають його реалізації, цілком очевидно є зацікавленість і ключова роль держави в даному процесі. Це дозволило б в значній мірі прискорити прогрес вітчизняної економіки та розірвати раніше згадане «замкнуте коло».

Зокрема, державна діяльність в цьому напрямку може бути зосереджена на двох напрямках:

➤ заходи, що стимулюватимуть розвиток безпосередньо лізингодавців, тобто заохочення діяльності з надання послуг фінансового лізингу;

➤ заходи, що стимулюватимуть розвиток інших суб'єктів даного процесу (заохоченні використання послуг фінансового лізингу).

Слід зауважити, що зазначені заходи знаходяться у тісному взаємозв'язку, тож мають місце «точки дотику» інтересів учасників процесу фінансового лізингу, вплив на які матимуть позитивні наслідки для економічного розвитку України.

Варто відзначити, що вигоди фінансового лізингу переважають його недоліки. Це надає йому можливість, за підтримки держави, в перспективі стати домінуючою послугою на фінансовому ринку України у сфері оновлення основних засобів. Крім цього, фінансовий лізинг може здійснювати забезпечення розвитку суб'єктів господарювання і як наслідок підвищення якості життя населення, що створюватиме додаткові вигоди для всього суспільства.

Використані джерела та література:

1. Податковий кодекс України: Кодекс від 02.12.2010 № 2755-VI [Електронний ресурс] // Відом. Верховної Ради України. – 2011. – № 13/14, № 15/16, № 17. – Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. – Назва з екрана.

2. Про фінансовий лізинг: Закон від 16.12.1997 № 723/97-ВР [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws>. – Назва з екрана.

Катерина Дубяга,

студентка II курсу

Полтавського бізнес-коледжу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, Україна)

ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ПРОВЕДЕННЯ СУДОВИХ ЕКСПЕРТИЗ: АНАЛІЗ УЗАГАЛЬНЕННЯ ЕКСПЕРТНОЇ ПРАКТИКИ

Серед питань надійного забезпечення правосуддя в Україні важливе місце посідає удосконалення правових основ регулювання судово-експертної діяльності. Нині законодавець високо оцінює роль та значення судової експертизи у здійсненні правосуддя, що обумовлює необхідність виваженого підходу до розробки, впровадження та реформування правових основ судово-експертної діяльності.

Різним аспектам окресленої теми в тій чи іншій мірі приділяла увагу велика кількість авторів. З даного питання існують праці Т. В. Авер'янової, Р. С. Белкіна, А. І. Вінберга, В. Г. Гончаренка, А. В. Іщенко, В. П. Колмакова, В. С. Мітричева, В. Ф. Орлової, М. Я. Сегая, О. Р. Шляхова та інших авторів. Однак, незважаючи на значну кількість джерел і тривалу історію розробки цієї проблематики, до сьогодні залишається невирішеною низка проблем як теоретичного, так і практичного характеру.

Метою статті є окреслення проблемних питань, пов'язаних із правовими проблемами проведення судових експертиз та викладення власної думки щодо окремих шляхів їх вирішення.

Аналіз діючих на сьогодні міжвідомчих і відомчих методик дозволяє констатувати факт відсутності єдиного методичного підходу до їх репрезентації. Це становить важливу методологічну проблему сучасної судової експертизи. Створені в різний час, різними відомствами, існуючі методики

мають дещо різну структуру, а відповідно й відмінний між собою зміст.

Необхідно відзначити, що докладних і розгорнутих характеристик сутності та структури методики судово-експертного дослідження в криміналістичній літературі значно менше, ніж її визначень. У цілому автори сходяться на думці, що будь-яка експертна методика, незалежно від її виду, повинна включати в себе низку обов'язкових елементів, які утворюють її структуру, а саме: містити вказівку на склад специфічних об'єктів, можливості даної методики та її надійність, прийоми, методи і засоби дослідження, а також на порядок і послідовність застосування методів і засобів. Крім цього, методики повинні містити приписи щодо умов і процедур застосування прийомів, методів і засобів та опис можливих результатів.

Слушною є думка А. В. Іщенко, Ю. І. Палехи та А. О. Полтавського, які запропонували наступний уніфікований зміст і структуру експертної методики: 1) вихідні дані (які повинні включати, зокрема, найменування експертної галузі та методики); 2) зміст (перелік розділів); 3) вступ; 4) основний текст: 4.1) об'єкти дослідження; 4.2) експертні завдання (типові питання), що вирішуються методикою; 4.3) технічні засоби та інструментарій; 4.4) об'єкти дослідження – порівняльні зразки; 4.5) умови експертного дослідження; 4.6) стадії експертного дослідження; 5) предметний покажчик; 6) довідково-інформаційні дані (додатки у вигляді таблиць, схем тощо); 7) бібліографічний список. Вони зауважують, що інша необхідна інформація, наприклад, заходи щодо безпеки, яких треба дотримуватися тощо, можуть регламентуватися як самими методиками експертних досліджень, так і інструкціями, що передбачено зазначеним стандартом [3, с. 267–268].

У цілому, погоджуючись із наведеною структурою, необхідно зазначити, що вона повинна бути не тільки сформованою у наукових джерелах, а й бути передбаченою відповідним стандартом, міжвідомчим наказом або, у крайньому випадку, інструкцією щодо порядку створення та оформлення експертних методик. Тільки в разі такої нормативної регламентації можна розраховувати на єдиний підхід та одноманітність при їх оформленні незалежно від відомства, в якому методику було розроблено.

Цікавою, на наше переконання, є думка О. С. Саїнчина, який наголошує на питаннях, що вимагають законодавчого вирішення. Він пропонує передбачити: 1) обсяг компетенції в суміжних галузях знання експертів, що беруть участь у комплексній експертизі; 2) порядок формування висновків учасників комплексної експертизи; 3) порядок проведення міжвідомчих комплексних експертиз, визначення в цьому випадку провідної судово-експертної установи (підрозділу); 4) правовий статус провідного експерта як організатора й керівника комісії експертів, визначення його функцій, прав і обов'язків [5, с. 33].

Водночас, у галузі теорії та практики судової експертизи необхідно однозначно вирішити, зокрема, наступні питання:

1. Вимагає відчутного удосконалення класифікація судових експертиз, в основі якої зараз лежать необґрунтовані «предметно-об'єктно-методичні»

характеристики, що суперечить розвитку криміналістики й судової експертизи, створюючи перешкоди в розвитку предметних експертиз (зокрема, хімічної) і перешкоджаючи плануванню комплексних науково-дослідних робіт.

2. Необхідно категорично заборонити введення в комісію експертів фігури провідного експерта, що суперечить процесуальному статусу судового експерта, який є самодостатнім дослідником і на якого не може чинитись будь-який безпосередній чи опосередкований тиск.

3. Вимагають глибокого філософського аналізу проблеми оцінки загальних і окремих ознак з точки зору їх істотності у визначенні достатньої сукупності для встановлення індивідуальної totoжності. В сучасній експертології такі критерії відсутні.

4. Все більшого значення набувають експертні дослідження комплексного характеру, що цілком зрозуміло, адже надійність висновків щодо об'єкта, вивченого взаємопов'язано з позицій різних наук, якісно зростає. Проте гносеологічні й правові питання комплексної експертизи в світлі теорії судових доказів досліджені ще явно недостатньо [2, с. 4].

Заслуговує на увагу переконання М. Я. Сегая про важливість у вирішенні питань реформування організації судово-експертної діяльності проблеми оптимізації наукової організації та управління інфраструктурою судово-експертної діяльності, що забезпечують практичну реалізацію її правових і методологічних основ. До таких проблем, на його думку, варто віднести:

➤ оптимізацію організаційних форм керування державними судово-експертними установами й недержавними експертними структурами;

➤ уніфікацію науково-методичної й інформаційної бази судово-експертних установ, організацію й координування науково-дослідницької роботи в галузі судової експертизи;

➤ удосконалення процедури атестації професійних судових експертів;

➤ удосконалення методичної та профілактичної роботи судово-експертних установ, оптимізація використання слідчими та судами можливостей судових експертиз [1, с. 30].

Резюмуючи вищезазначене, маємо підстави зробити такі висновки:

1. Незважаючи на те, що проблематикою, пов'язаною з методиками проведення судових експертиз, вчені та практики займаються досить давно, на сьогодні залишається низка невирішених проблем як теоретичного, так і практичного характеру.

2. Особи, які проводять досудове розслідування кримінальних проваджень, повинні значно більше використовувати існуючі можливості комплексних досліджень. Для цього, на нашу думку, необхідно розробити методичні рекомендації з питань призначення та проведення комплексних судових експертиз та широко впроваджувати такі рекомендації в роботу правоохоронних органів.

3. Серед невирішених проблем варто зазначити неоднозначність у розумінні експертної методики взагалі, відсутність її у переліку виробничо-практичних видань у відповідному держстандарті, відсутність нормативно

закріпленої структури та змісту експертної методики тощо.

4. Ключові проблеми практичного характеру стосуються процедури апробації експертних методик і доступності зареєстрованих методик до їх практичного використання.

Використані джерела та література:

1. Головченко Л. Н. Реформирование системы экспертного обеспечения правосудия в Украине / Л. Н. Головченко. – Харків : Право, 2012. – 134 с.

2. Гончаренко В. Г. Організаційні та правові проблеми судової експертизи в Україні / В. Г. Гончаренко // Часоп. Акад. адвокатури України. – 2011. – № 1. – С. 1–5.

3. Слободян Я. І. Методики проведення судових експертиз: проблемно-орієнтувальний аналіз / Я. І. Слободян // Право України. – 2013. – № 1. – С. 265-272.

4. Судебные экспертизы в гражданском судопроизводстве: организация и практика : науч.-практ. пособие / под ред. Е. Р. Россинской. – М. : Юрайт, 2011. – 535 с.

5. Шляхов А. Р. О предмете и системе теории судебной экспертизы / А. Р. Шляхов // Вопросы судеб. экспертизы. – 2012. – № 8. – С. 32–42.

Марія Дятлова,

студентка IV курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ВІДНОВЛЕННЯ РУХОВИХ ФУНКЦІЙ У ПАЦІЄНТІВ ПІСЛЯ ЧЕРЕПНО-МОЗКОВИХ ТРАВМ ЗА ДОПОМОГОЮ СУЧАСНИХ МЕТОДІВ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Черепно-мозкова травма (ЧМТ) – стан, що виникає внаслідок травматичного ушкодження головного мозку, його оболонок, судин, кісток черепа і зовнішніх покривів голови. До тяжкої черепно-мозкової травми відносять забиття та стиснення головного мозку, внутрішньочерепні крововиливи [1].

Внаслідок черепно-мозкових травм у пацієнтів виникає велика кількість порушень: когнітивні (проблеми з мовою, пам'яттю, сприйняттям зовнішнього світу), функціональні порушення роботи внутрішніх органів (робота тазових органів, органів дихальної системи) і рухові. Саме тому реабілітація пацієнтів з ЧМТ триває досить довгий час і має здійснюватися великою командою спеціалістів. У даній статті ми розглянемо особливості роботи фізичного терапевта та сучасні методики відновлення саме рухових функцій у пацієнтів після ЧМТ.

В першу чергу, перед початком роботи фізичний терапевт має провести професійну оцінку стану пацієнта: вивчити анамнез, провести об'єктивну оцінку фізичного стану (амплітуда рухів у суглобах, чутливість, сила м'язів,

рухові навички). Для того, щоб дану оцінку можливо було зафіксувати та простежити тенденцію, проводяться функціональні тести – на початку, в середині та наприкінці реабілітаційного періоду. Прикладом є тест для оцінки ризику падінь пацієнтів «Up and Go (підведися та іди)». Згідно цього тесту, пацієнт має сидіти у вільній позі на стільці, підвестися і пройти 3 метри, а потім повернутися на місце. Реабілітолог фіксує час, за який пацієнт виконує завдання, показник більше 14 с. є індикатором високого ризику падінь пацієнта. Таких тестів є безліч і вони допомагають виконувати стандартизовану оцінку пацієнта і оцінити ефективність тих чи інших методів реабілітації для кожного окремого хворого.

Одним з найважливіших завдань саме фізичного терапевта є навчання пацієнта навичкам ходьби. Для цього використовуються не лише традиційні методики, але й більш сучасні підходи.

Локомат – сучасна реабілітаційна система для відновлення навичок ходьби. Відновлення на Локоматі – одне з найбільш ефективних для пацієнтів після складних черепно-мозкових травм. Адже навіть пацієнти у важкому стані, нездатні тримати рівновагу і утримувати своє тіло, легко піднімаються і фіксуються у вертикальному положенні. Двигуни Локомат синхронізовані зі швидкістю бігової доріжки, що забезпечує комфортну ходьбу. Вони точно повторюють рух кінцівок, тим самим формуючи навички. Система фіксує ряд показників, регулює вагу пацієнта і контролює рухи. Система не просто сприяє поліпшенню функції ходьби, але і дає зворотний зв'язок, відображаючи ряд критеріїв оцінки руху. Таким чином, можна в реальному часі бачити зміни, фокусувати свої зусилля на поліпшенні конкретних навичок.

Ще одна інноваційна методика – це доріжка Anti-Gravity (Анти-Гравіті). Це бігова доріжка, укомплектована герметичною капсулою з диференціальним тиском, в якій знаходиться нижня частина тіла пацієнта. Система повністю комп'ютеризована і дає можливість налаштовувати різні параметри навантаження і фіксувати прогрес. Завдяки технології диференціального тиску повітря відбувається так зване «зменшення ваги», тобто пацієнт навіть зі слабкими м'язами ніг може займатися на біговій доріжці. Особливість системи полягає в тому, що вона підходить людям різних вікових категорій, різним ступеням травм. Після занять на тренажері Анти Гравіті, крім укріплення м'язів, також підвищується впевненість пацієнта в собі (що дуже важливо в період реабілітації), оскільки він самостійно може виконувати рухи, що не доступні у звичайних умовах.

Загалом, є надзвичайно велика кількість подібних систем, що дозволяють пришвидшити і зробити процес реабілітації пацієнтів після ЧМТ більш ефективним для пацієнтів. Звичайно, жодна з методик не може дати 100% гарантії відновлення рухових навичок у пацієнтів, але використання їх у комплексі з різними підходами значно підвищують шанси пацієнта на максимально можливе відновлення функцій.

Використані джерела та література:

1. Шагинян Г. Г. Черепно-мозговая травма / Шагинян Г. Г., Древаль О. Н. – М. : ГЭОТАР-Медиа, 2010. – 298 с.
2. Смычек В. Б. Черепно-мозговая травма (клиника, лечение, экспертиза, реабилитация) / В. Б. Смычек. – Мн. : НИИ МЭ и Р, 2010. – 430 с.

Этери Жданова,

студентка II курса

ПВУЗ «Международный научно-технический университет
имени академика Юрия Бугая» (г. Киев, Украина)

ФИЗИЧЕСКАЯ РЕАБИЛИТАЦИЯ ЛЮДЕЙ С ОНКОДИАГНОЗОМ С ПОМОЩЬЮ СКАНДИНАВСКОЙ ХОДЬБЫ

Скандинавская ходьба – вид физической активности, в котором используются определенная методика занятия и техника ходьбы при помощи специально разработанных палок. Родилась в Финляндии, связана с профессиональными лыжниками, стремившимися поддерживать себя в форме вне лыжного сезона. В конце 1990-х стала популярна во всём мире, тогда же стала повсеместно использоваться в реабилитации благодаря следующим преимуществам:

- доступность: нужны только палки, не требует специальных помещений, можно заниматься в любое время года, в любом месте;
- подходит для любого возраста, самостоятельность в регулировании нагрузки;
- практически не имеет противопоказаний;
- во время ходьбы задействованы практически все группы мышц (90%);
- корректируется осанка, отличная профилактика остеопороза;
- во время ходьбы укрепляется опорно-двигательный и вестибулярный аппарат, сердечно-сосудистая система, закаливается организм, повышается иммунитет;
- помогает справляться с неврастением, бессонницей, депрессией, снимает нервное напряжение, улучшает сон и самочувствие, повышает работоспособность;
- калорий сжигается на 35% больше, чем при обычной ходьбе, – за счет работающих рук;
- палки снижают нагрузку на суставы;
- снижается вязкость крови, следовательно, уменьшается опасность тромбозов и инфарктов;
- активизируется метаболизм, ускоряется жировой обмен, а уровень эндорфинов в крови повышается в 5 раз.

Каждый год раком в Украине заболевают 180 тысяч человек. Операции, химио- и лучевая терапия, используемые в лечении, а также гормональная терапия в течение долгих лет – все это способствует высокой инвалидизации онкопациентов. Также они приводят не только к чисто физической и моральной

ущербности, но и к глубоким психологическим расстройствам, тормозящим процессы адаптации и ресоциализации.

Скандинавская ходьба как средство реабилитации входит в протоколы реабилитации онкопациентов во многих европейских странах, частности в протоколы реабилитации женщин с раком молочной железы.

В соответствии со стадией заболевания и прогнозом определяют цель реабилитации:

- восстановительная – полное или частичное восстановление трудоспособности;
- поддерживающая реабилитация – направлена на адаптацию пациента к новому психофизическому состоянию, положению в семье и обществе;
- паллиативная реабилитация – направлена на улучшение качества жизни в условиях прогрессирования и генерализации злокачественной опухоли.

У женщин, перенесших рак молочной железы, наиболее частыми и грозными осложнениями после лечения являются:

- лимфостаз – нарушение лимфооттока, что приводит к отечности и ограничению подвижности руки;
- кардионарушения;
- нейропатии;
- остеопороз;
- депрессия и т.д.

Цель исследования: изучить влияние скандинавской ходьбы на женщин после лечения рака молочной железы и исследовать изменения функций. Были организованы 10 занятий 2 раза в неделю от 45 минут до 1,5 часа, проводимые инструктором-реабилитологом.

Результаты были следующие (измерения руки, массы тела, сердечно-сосудистой системы (велоэргометр) и субъективные оценки) показали:

- уменьшился или сошел лимфостаз (стадия обратимого отека); диапазон движения (сгибание вперед, отведение и внешнее вращение) пораженного плеча значительно улучшился;
- улучшилась мышечная выносливость плечевых суставов и рук;
- улучшилось психическое здоровье: значительное снижение депрессии, гнева, усталости и других нарушений настроения;
- увеличилась плотность костной ткани бедер;
- увеличился VO_2 (объем кислорода, потребляемого во время тренировки на максимальной мощности);
- снизились частота пульса в состоянии покоя, артериальное давление;
- увеличилась толерантность к физической нагрузке.

Используемые источники и литература:

1. Health Benefits of Nordic Walking: a Systematic Review Includes [Electronic resource]. – Mode of access: <https://urbanpoling.com/education/research/>. – Title from the screen.

2. Nordic Walking UK [Electronic resource]. – Mode of access: http://nordicwalking.co.uk/?page=about_nordic_walking&c=24. – Title from the screen.

3. Полетаева А. Скандинавская ходьба. Здоровье легким шагом / Анастасия Полетаева. – СПб. : Изд-во «Питер», 2016.

4. Полетаева А. Скандинавская ходьба. Секреты известного тренера / Анастасия Полетаева. – СПб. : Изд-во «Питер», 2015.

5. Скандинавская ходьба (Nordik walking) : метод. реком. / сост. О. Б. Никольская. – Челябинск : Изд-во Челяб. гос. пед. ун-та, 2016. – 44 с.

Тетяна Желтова,

студентка III курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ЗАСТОСУВАННЯ МЕТОДИКИ «ТОМАТИС» В РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ З СИНДРОМ ДАУНА

Важко переоцінити роль слуху в питанні психомовного, інтелектуального і соціального розвитку будь-якої дитини. Дослідження показують, що до 80% людей з синдромом Дауна можуть мати ті чи інші порушення цієї функції [1]. А це значить, що раннє виявлення і лікування зниження слуху у дитини безумовно сприяє попередженню виникнення вторинних порушень психомоторного розвитку і полегшення соціальної адаптації.

Синдром Дауна – одна з найбільш поширених генетичних патологій. Викликають його хромосомні аберації: з невідомої причини кількість хромосом в клітинах збільшується на одну – до 47 [2]. Ця додаткова хромосома призводить до змін психофізичного розвитку.

Для синдрому Дауна характерними є розумове відставання, малий зріст, особливі риси обличчя та різні вроджені аномалії.

У спеціальній літературі також зазначається, що причина особливостей рухового профілю дітей з синдромом Дауна криється не тільки в зниженому м'язовому тонусі, але і в незадовільному управлінні положенням різних частин тіла, недостатній скоординованості рухів і одноманітності постуральних реакцій [3].

Дефекти слуху в цих пацієнтів можуть спричинятися аномаліями розвитку вуха, наявністю рідини в середньому вусі або через порушення нервової тканини (хоча є випадки, коли спостерігався збіг цих причин) [4].

Багато досліджень відзначають зв'язок між пізнавальним, мовним, емоційним розвитком дітей, з одного боку, і зниженням слуху (навіть самою незначною мірою) – з іншого. Для дітей з синдромом Дауна навіть найменше зниження слуху може мати негативний вплив на загальний інтелектуальний розвиток [1, 4].

Методика «Томатіс», що отримала назву по імені свого винахідника, має більш ніж піввікову історію активної практики в Європі з помітним позитивним ефектом. Перші дослідження її засновник, Альфред Томатіс, французький отоларинголог, провів в сорокових роках ХХ століття. Він відзначив безпосередній зв'язок між діапазоном слухового сприйняття людини і станом її здоров'я.

А. Томатіс припустив, а в подальшому і довів, що мозок людини, у якій орган слуху «глухий» на частотах вище 7–8 кГц або має виражені нездужання (наприклад, втрату чутливості і ін.), схильний до деякої втрати взаємодії із зовнішнім світом. Було заявлено ще, що вухо, котре «нездужає», справляє негативний вплив на свідомість і підсвідомість. Таким чином, спосіб дії органу слуху впливає на засвоєння умінь читання, письма та на положення тіла, узгодженість руху і емоційний стан [5].

Вухо не може чути певні тони тому, що м'язи середнього вуха, м'яз, що напружує молоточок, і м'яз, що напружує стремено, не готові зосередитися на цих звуках.

А. Томатіс запропонував лікувати і коригувати порушення слуху шляхом передачі в вухо зовнішніх звукових подразників від електроакустичних мовників. Він встановив, що основні тони (в інтервалі від 3000 до 8000 Гц) активізують уяву, творчу активність, покращують пам'ять, а середньо частотні – (750–3000 Гц) врівноважують м'язову напругу, вносять заспокоєння [6].

Методика «Томатіс» безпосередньо впливає на вестибулярний апарат і, як наслідок, надає пряму дію на регуляцію м'язового тону і рефлекторний контроль вертикального положення тулуба. Більш того, вестибулярний апарат разом з деякими іншими відділами мозку бере участь в механізмах, що контролюють координацію рухів і ритм. Таким чином, методика «Томатіс» ефективно допомагає впоратися з проблемами ритму і координації.

Нарешті, разом з корою головного мозку вестибулярний апарат забезпечує здатність до орієнтації в просторі і бере участь у формуванні схеми тіла. Тому проблеми з просторовою орієнтацією і схемою тіла також відносяться до сфер застосування методу Томатіса [5].

Оскільки вплив Томатіс-терапії досить інтенсивний, в залежності від вихідного стану дитини, фахівець підбирає програму і частоти, які для неї будуть потенційно ефективні.

Спочатку проводиться аудіотестування, яке визначає, звуки яких частот дитина чує добре, а які не надто чи зовсім не чує і, відповідно до цього, складається індивідуальна програма прослуховування, яка включає вибір музичної підтримки, фільтрацію частот, чергування інтенсивності звуку, слухову латеральність, швидкість електронних перемикачів і план занять аудіотренувань.

Через навушники для Томатіс-терапії (спеціальні навушники, де звуки подаються повітряним і кістковим шляхом) дитина чує досить незвичайну, але приємну музику. Особливість цієї музики полягає в тому, що звук тих частот,

який дитина чує добре, фільтрується. У записі залишається звук тієї частоти, який об'єктивно вона чує погано або не чує зовсім. Цей звук подається в режимі включення-виключення, при цьому відбувається відповідно напруга і розслаблення м'язів середнього вуха. В результаті м'язи стають «тренованими» на звук певної частоти, і дитина починає чути звук, який раніше не сприймала.

Під час терапії використовуються записи класичної музики, які містять високочастотні звуки і гармоніки таких інструментів, як скрипка, флейта, арфа, фортепіано, кларнет та ін. З композиторів А. Томатіс особливо виділяв В. А. Моцарта. На його думку, тональний звуковий ряд у Моцарта близький до тембральним забарвленням людського голосу. Крім того, в своїх творах композитор вільно використовував плавні тридцятисекундні переходи від «forte» (голосно) до «piano» (тихо), що збігаються з біоритмами в півкулях головного мозку [7].

Згодом подібними музиці Моцарта були визнані григоріанський піснеспіви, а також твори Й. С. Баха, А. Вівальді, Г. Генделя, П. І. Чайковського, Ф. Шопена, Ф. Шуберта, Р. Шумана. Було помічено, що оркестрові і камерні твори перерахованих композиторів, виконувані в темпі один такт в секунду, оптимальні для музичної терапії.

Сеанс триває дві години (допустима тривалість першого сеансу – півтори години, якщо дитина втомилася і протестує), протягом яких можна спати, малювати, збирати пазли або мозаїку, ліпити з пластиліну або будувати з піску і т.д. Навушники не з'єднуються з приладом проводами, тому рухливість дитини нічим не обмежена.

Базова Томатіс-терапія, як правило, складається з трьох сесій. У кожную сесію включені основні обов'язкові процеси слухання. Важливо, щоб дитина проходила кожную сесію по чергово, так як в кожній із сесій закладені функціональні етапи слухання.

Методика «Томатіс» дає значний ефект у поліпшенні рухових навичок дитини з синдромом Дауна: удосконалює навик самостійно тримати рівновагу, покращує м'язовий тонус та моторику, розвиває почуття ритму. Дитина краще орієнтується в просторі і краще відчуває своє тіло.

Практика показує, що після проходження Томатіс-терапії діти починають правильно чути звуки, чути себе. Заняття по методиці «Томатіс» дають можливість дитині навчитися слухати і сприймати звуки, які раніше вона не могла засвоїти. Діти не тільки починають говорити, а й краще розуміють мову[5].

Методика «Томатіс» – це навчання природному слуханню, навчання побудови правильної взаємодії слухової системи і мозку. Важливо, що отриманий позитивний ефект від проходження терапії залишається у дитини на все життя.

Використані джерела та література:

1. Косаковський А. Л. Порушення слуху у дітей з синдромом Дауна / А. Л. Косаковський // Журн. вуш. нос. і горл. хвороб. – 2014. – № 5. – С. 85–91.

2. Євтушок Л. С. Синдром Дауна: діагностика, опіка, запобігання / Л. С. Євтушок. – Луцьк : „Вісник і К”, 2003. – 166 с.
3. Чельшева М. В. Профиль развития как основа разработки программ ранней помощи / М. В. Чельшева, Н. А. Урядницкая // Синдром Дауна. XXI век. – 2008. – № 1. – С. 12–19.
4. Грозная Н. С. Ранние проблемы со слухом и развитие речи у детей с синдромом Дауна / Н. С. Грозная // Синдром Дауна. XXI век. – 2017. – № 2. – С. 55–57.
5. Слуховая терапия А. Томатиса [Электронный ресурс] / Пьер Солье. – Режим доступа : <http://www.mindmachine.ru/articles/tomatis.htm>. – Загл. с экрана.
6. Меркулов В. Заглянем в улитку. Слух с точки зрения інженера / Меркулов В. // Наука и жизнь. – 2006. – № 10. – С. 80–82.
7. Кэмпбелл Д. Дж. Эффект Моцарта / Кэмпбелл Д. Дж. ; пер. с англ. Л. М. Щукин. – Мн. : ООО «Попурри», 1999. – 320 с.

Олена Закіра,
студентка V курсу
Черкаського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
(м. Черкаси, Україна)

ЕКОНОМІЧНІ АСПЕКТИ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ

Питання активізації інвестиційної діяльності в Україні залишається одним з найактуальніших, адже вихід з кризи стає неможливим без збільшення обсягу інвестицій. Характерною особливістю інвестиційного процесу в нашій державі є те, що інвестиції спрямовуються у вже розвинені сфери економічної діяльності провідних регіонів. В свою чергу, дана ситуація породжує дисбаланс у розподілі залучених інвестицій і призупиняє соціально-економічний розвиток країни.

Значні наукові напрацювання з досліджуваної проблематики мають такі вітчизняні науковці: О. Д. Вовчак, Н. М. Кафтанова, Т. В. Майорова, О. В. Михайленко, А. А. Пересада та ін.

Метою даного дослідження є з'ясування основних тенденцій інвестиційного процесу в Україні за 2013–2016 роки та пошук методів його активізації.

Незважаючи на політичну та соціально-економічну нестабільну ситуацію, протягом останнього десятиліття Україна все ще залишається інвестиційно привабливою для інвесторів. Підвищенню інвестиційної привабливості намагаються сприяти реформи держави щодо спрощення реєстрації бізнесу та надання рівних умов діяльності іноземних інвесторів з вітчизняними.

Головним показником, який характеризує рівень інвестиційної активності держави, вважаємо фінансування капітальних інвестицій. Графічно представлено це на рисунку 1.

Рис. 1. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування за 2013–2016 рр., млн. грн.
Примітка. Складено автором за даними [1].

Капітальні інвестиції в Україні поступово зростають, починаючи з 2015 року, так, порівняно з 2014 роком їх загальний обсяг зріс на 24,5% і склав 273,1 млрд. грн. За дев'ять місяців 2016 року капітальні інвестиції зросли на 16,4% відносно аналогічного періоду 2015 року.

Зниження інвестиційної активності в Україні протягом 2013–2014 рр. пояснюється несприятливою макроекономічною ситуацією. Економічна та політична нестабільність, яка охопила нашу державу, призвела до девальвації гривні, зростання збиткових підприємств і в результаті скорочення обсягів капітальних інвестицій.

Основним джерелом фінансування капітальних інвестицій залишаються власні кошти підприємств та організацій, їх частка в загальному обсязі у січні–вересні 2016 склала 71,8 %, що порівняно з аналогічним періодом 2015 року на 2,5 % більше [2].

Надходження в основний капітал підприємств за рахунок банківських інвестиційних кредитів займають друге місце, поступаючись власному фінансуванню суб'єктів господарювання. Спад банківського інвестиційного кредитування є результатом обережної кредитно-інвестиційної політики комерційних банків, адже у сьогоdnішніх умовах така діяльність несе за собою велику кількість ризиків. Основними факторами, які спричиняють зазначену ситуацію, виступають незадовільний стан макроекономічного середовища, девальвація національної валюти тощо.

До найбільш вагомих причин спаду інвестиційної активності комерційних банків ми можемо віднести:

- інвестиційні кредити мають вищий рівень ризику неповернення вкладених коштів, адже борг має повертатися за рахунок прибутку від реалізації інвестиційного проекту;

- обмеження фінансових можливостей комерційних банків вимогами обов'язкового резервування Національним банком України: значний обсяг

ресурсів вилучається з банківського сектору, тому банк втрачає частину можливих доходів;

➤ недостатність довгострокової ресурсної бази банків.

Варто відзначити, що не кожен вітчизняний банк здатний здійснювати ефективну кредитно-інвестиційну діяльність, що пов'язане не тільки з недостатністю ресурсної бази, а й з складністю оцінки платоспроможності позичальника та кредитних ризиків інвестиційних проектів, відсутністю ефективних механізмів та інструментів управління ризиками, планування та стратегії розвитку, недостатнім рівнем банківського менеджменту і корпоративного управління тощо.

Особлива увагу приділяється іноземним інвестиціям, оскільки при скороченні внутрішніх джерел інвестиційних ресурсів, надія покладається на зовнішні джерела. Частка коштів іноземних інвесторів у фінансуванні капітальних інвестицій є незначною, але ми можемо спостерігати позитивну тенденцію до зростання обсягу іноземних інвестицій в економіку України.

За сьогоденних умов інвестиційний клімат держави має тенденцію до покращення та все більше приваблює інвесторів, чому сприяло створення стійкого правового поля для інвестування та розвиток державно-приватного партнерства, а також спрощення порядку залучення іноземних інвестицій [3].

Враховуючи наведені нами чинники та тенденції, що формуються, вважаємо, що основними шляхами активізації та збалансованого розвитку інвестиційної діяльності країни можуть стати:

➤ підтримка на державному рівні, а саме: надання певних гарантій та пільг потенційним інвесторам, реалізація державних програм, які б забезпечували притік інвестицій до менш розвинутих регіонів країни, галузі економіки, що є реальною проблемою на сьогодні;

➤ створення стійкого механізму регулювання інвестиційних процесів. У даний час здійснюються заходи щодо створення Офісу із залучення інвестицій і супроводження інвесторів, який би дав змогу збільшити обсяг іноземних інвестицій, поліпшити інвестиційний клімат в державі, забезпечити захист прав інвесторів, сприяти ефективній взаємодії інвесторів з державними органами [2];

➤ зміна податкової політики держави, не тільки задля зменшення податкового тиску та спрощення системи оподаткування інвесторів, а й створити сприятливі податкові умови для вітчизняного бізнесу з метою залучення їх до активної інвестиційної діяльності;

➤ забезпечення страхування інвестиційних ризиків, що дозволить заручитися довірою іноземних інвесторів.

Отже, дослідивши стан інвестиційного клімату в Україні, можна стверджувати, що здійснені заходи з боку держави дали позитивний результат та поштовх для подальшого розвитку інвестиційних процесів. Це допомогло залучити підтримку не тільки іноземних інвесторів, а й вітчизняних. Проте слід звернути увагу на те, що проведені заходи з підвищення інвестиційної активності слід зміцнити та закріпити заходами щодо зниження юридичних ризиків.

Використані джерела та література:

1. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>. – Назва з екрана.
2. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/?lang=uk-UA>. – Назва з екрана.
3. Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/economic-cooperation/invest-climat>. – Назва з екрана.

Наталія Збаранська,

студентка V курсу

Полтавського інституту бізнесу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет

імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, Україна)

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА ЗАСТОСУВАННЯ ПОКАРАННЯ ДО НЕПОВНОЛІТНІХ

Визнання та прийняття європейським співтовариством світової гуманістичної нормативно-правової і соціально-правової філософії застосування покарання до неповнолітніх зумовлюють взаємну нормативно-правову та ціннісно-сміслову відповідність між універсальними міжнародними та європейськими регіональними стандартами. Одним із кодифікаційних проявів цієї відповідності є рекомендації Ради Європи, що відтворюють відповідні універсальні міжнародно-правові стандарти щодо поводження з неповнолітніми, які вчинили правопорушення [7].

Європейські стандарти є також відтворенням певних варіативних західноєвропейських моделей правосуддя у справах неповнолітніх. Ця варіативність відтворює три відповідні моделі. Ними є соціально-правова модель, або «модель, що базується на забезпеченні благополуччя неповнолітніх правопорушників»; кримінально-правова та змішана, або подвійна модель.

Зазначеними фахівцями, окрім цього, стверджується, що в Європі підходи, які базуються на поняттях про додатковість та пропорційність державних втручань у справи неповнолітніх, залишаються діючими. Однак за останній час у деяких європейських країнах можна спостерігати тенденції, відповідно до яких визнається і протилежний підхід. Ці тенденції збільшують практику втручань із боку системи правосуддя у справах неповнолітніх внаслідок підвищення строків тюремного ув'язнення для молодих людей та запровадження додаткових форм перебування під наглядом. У цьому контексті необхідно згадати реформи систем правосуддя у справах неповнолітніх у Нідерландах 1995 р. та Франції у 1996, 2002 та 2007 рр. Напевно, новітня тенденція у застосуванні покарань, що має місце в США й що зосереджується

на відплаті й стримуванні, справила суттєвий вплив на деякі європейські країни, зокрема, Англію та Уельс [6, с. 251].

Європейська практика застосування покарання до неповнолітніх та відповідні європейські правові моделі демонструють усе більшу прихильність до таких міжнародних стандартів, як «застосування обмеження або позбавлення волі щодо неповнолітнього лише як крайнього заходу та на мінімальний строк» і «необхідність якомога ширшого застосовування саме виховних, трудових, наглядових, освітніх, соціально-орієнтованих, профілактичних некримінальних заходів».

У документі-дослідженні під назвою «Від законодавства до практичної дії. Тенденції у системах правосуддя у справах неповнолітніх у 15 країнах» зазначається: «Середня тривалість вироків до тюремного ув'язнення в європейських країнах є дуже різноманітною залежно від законів багатьох країн, що не відбиває міжнародних стандартів і керівних принципів». Стосовно, наприклад, Франції, зазначається: «Максимальний строк тюремного ув'язнення для неповнолітнього становить половину максимального строку для дорослого. І це є загальним правилом» [3, с. 85].

І. Пруін, Ф. Дункель та Ж. Гжива зазначають, що: «Всі європейські джерела права із правосуддя у справах неповнолітніх забезпечують широку різноманітність санкцій та заходів щодо неповнолітніх правопорушників. Це відповідає вищенаведеним міжнародним стандартам правосуддя у справах неповнолітніх, що містять положення про широке коло санкцій та заходів, які є альтернативами тюремному ув'язненню. У більшості країн відвернення без втручання є можливим, що означає повне звільнення або зняття обвинувачення без подальших санкцій або заходів, які зазвичай призначаються прокурором або, як це робиться в таких країнах, як Англія, Ірландія, Нідерланди, працівником поліції. В усіх країнах забезпечується можливість не розглядати справу в рамках судово-процесуальної системи та поєднувати умовне припинення справи із застосуванням освітніх заходів або втручань» [1, с. 162].

Г. Єремій зазначає: «Якщо ми звернемося до запровадження та застосування альтернативних санкцій і заходів, то зрозуміємо, що всі європейські країни забезпечують широку різноманітність санкцій та заходів, які можуть бути застосовані щодо неповнолітніх правопорушників. Існуючі санкції та заходи відповідають певній ієрархії. Санкціями, що в найменшій мірі передбачають втручання, є попередження або догана. Вони застосовуються після освітніх заходів (таких освітніх розпоряджень, що застосовуються, наприклад, в Австрії, Німеччині, Франції або Литві) з метою покращити, з одного боку, освітній вплив, а з другого боку скоротити чинники ризику. Не всі європейські країни вдаються до штрафів щодо неповнолітніх (наприклад, Бельгія, Болгарія, Італія, Польща або Сербія не накладають штрафів), але більшість країн сприяють посередництву між потерпілою особою та правопорушником. У багатьох країнах діє служба, за допомогою якої правопорушник має можливість «запропонувати громаді відшкодування збитків через виконання неоплачуваних робіт» [4, с. 195].

Багато країн успішно запровадили новітні та конструктивні заходи, в межах яких неповнолітні навчаються опановувати свій агресивний потенціал, наприклад, проходячи соціальні курси професійної підготовки в Німеччині або так звані трудові й освітні проекти в Нідерландах. Заради уникнення застосування тюремного ув'язнення всі європейські країни запровадили або практику пробації, або практику призупинення вироків щодо неповнолітніх правопорушників.

Водночас в законодавстві багатьох державах передбачено, що спеціальні положення щодо покарання неповнолітніх можуть бути застосовані і щодо осіб, старших 18 років. При цьому неповнолітні можуть ще й поділятися на певні вікові групи. Так, в Англії вони поділяються на дві категорії: діти (особи віком до 14 років) та підлітки (особи від 14 до 17 років). У ФРН неповнолітні поділяються на три категорії: від 14 до 16 років, від 16 до 18 років та від 18 до 21 року. Остання категорія утворює групу молодих дорослих (молодь). Дія Закону «Про суди для молоді» ФРН поширюється на неповнолітніх віком від 14 до 18 років, але водночас передбачено, що у випадку, коли буде встановлено, що під час вчинення правопорушення особа віком 18–21 року за своїм моральним та інтелектуальним розвитком відповідала віковій групі від 14 до 18 років та якщо правопорушення є типово молодіжним, цей Закон поширюється і на осіб віком від 18 до 21 року. Так, згідно законодавства ФРН, неповнолітні віком від 14 до 18 років несуть кримінальну відповідальність, якщо на час діяння за своїм моральним і духовним розвитком є достатньо зрілими, щоб усвідомлювати протиправність діяння і діяти відповідно до такого усвідомлення (§ 3 Закону) [5, с. 98]. Наприклад, Т. Гончар пропонує ввести у ККУ таку категорію як вікову незрілість, тобто «особи, які в наслідок психічного відставання у розвитку не усвідомлюють своїх дій». Свої особливості у цій державі мають навіть і ознаки винності (осудності) щодо неповнолітніх. Зокрема, певну специфіку має інтелектуально-етична ознака, а вольова означає можливість підлітка подолати боротьбу мотивів і свої потяги. В чинному КК Швейцарії 1937 р. неповнолітні поділяються на дітей (особи віком від 7 до 15 років) та підлітків (особи віком від 15 до 18 років). Стосовно молоді, до якої належать особи віком від 18 до 25 років, у Швейцарії застосовуються загальні положення кримінального закону з урахуванням деяких особливостей. Цікаво, що в законодавстві Швейцарії навіть вживається термін «молодіжне кримінальне право» [2, с. 132].

Вивчаючи проблему щодо вікової межі притягнення до кримінальної відповідальності, не можемо не зазначити, що вік, як важлива ознака суб'єкта злочину, по-різному встановлювався й в зарубіжному кримінальному праві різних держав на всіх етапах їх розвитку та був схильним до значно більших коливань в порівнянні з нашим вітчизняним кримінальним законодавством, зрозуміло, з урахуванням особливостей тієї чи іншої країни. Слід зазначити, що в деяких країнах мінімальний вік взагалі не встановлений, що в принципі дозволяє притягувати дитину до кримінальної відповідальності майже не з моменту її народження. У багатьох зарубіжних країнах встановлений нижчий

вік кримінальної відповідальності, чим у вітчизняному кримінальному законодавстві. Виділяються декілька вікових груп неповнолітніх, до кожної з яких можуть бути застосовані певні виховні заходи й заходи покарання. Уявляється доцільним відмітити, що кримінальне законодавство зарубіжних країн, в якому неможливість притягнення до кримінальної відповідальності осіб, що не досягли певного віку, ґрунтується на теорії неосудності, не виключає застосування до неповнолітніх заходів виховного характеру без судового розгляду й притягнення до кримінальної відповідальності.

Отже, європейські стандарти застосування покарання до неповнолітніх, як і відповідні універсальні міжнародні стандарти, не становлять єдиної наднаціональної системи обов'язкових норм поведінки із неповнолітніми правопорушниками. Навпаки, ці стандарти становлять дві різні інституційно-організаційні та нормативно-правові (змістовні) групи відповідних міжнародних стандартів, кодифікованих як у джерелах національного права суверенних європейських держав, так і джерелах права РЄ.

Використані джерела та література:

1. Бурдін В. М. Особливості кримінальної відповідальності неповнолітніх в Україні : монографія / В. М. Бурдін. – Київ : Атіка, 2009. – 240 с.

2. Гончар Т. О. Загальні риси законодавства деяких країн Європи про кримінальну відповідальність неповнолітніх / Т. О. Гончар // Правова держава. – 2012. – № 15. – С. 130–134.

3. Єремій Г. О. Гуманізація кримінальної відповідальності неповнолітніх / Г. О. Єремій // Вісн. Запоріж. нац. ун-ту. Серія: Право. – 2014. – С. 84–88.

4. Єремій Г. О. Підстави звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності за ст. 97 КК України: шляхи реформування законодавства / Г. О. Єремій // Запорізькі правові читання : тези допов. щорічн. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 14–15 трав. 2013 р. : в 2-х т. / за заг. ред. С. М. Тимченка, Т. О. Коломоєць]. – Запоріжжя : ЗНУ, 2013. – Т. 1. – С. 193-197.

5. Кідіна Н. Законодавство країн Європи про кримінальну відповідальність неповнолітніх / Н. Кідіна // Право України. – 2012. – № 2. – С. 97–100.

6. Крестовська Н. М. Ювенальна юстиція як засіб попередження злочинності неповнолітніх: світовий досвід / Н. М. Крестовська // Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю на етапі реформування кримінального судочинства : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. 14-15 трав. 2014 р., м. Запоріжжя. – С. 250–254.

7. Назимко Є. С. Європейські правові стандарти застосування покарання для неповнолітніх / Є. С. Назимко // Вісн. Асоціації Кримінал. права України. – 2015. – № 2. – С. 154–169.

ОСНОВНІ ПРИЧИНИ ДИТЯЧОЇ ПРОСТИТУЦІЇ В УКРАЇНІ

Проституція, як суспільний феномен, являє собою загальносвітове явище, яке сягає своїм корінням в сиву давнину. Безсумнівним є те, що це міцне коріння розгалужується безліччю гілок саме на соціальному підґрунті розвитку людської спільноти. І, незважаючи на різноманіття державної політики, релігійні погляди, економічні, культурні, виховні, етичні умови життя того чи іншого суспільства, це коріння дає міцні сходи, які так і не вдалося побороти до сьогодні. Світ сексуальної експлуатації залучає до своєї орбіти не лише дорослих, але і дітей. Дитяча проституція історично таке ж давнє явище, як і доросла, але в останню чверть XX століття, завдяки процесам глобалізації вона нестримно зростає.

Дана проблема цілком виправдано є сферою наукових інтересів багатьох вчених. Питання, пов'язані із дитячою проституцією, у своїх роботах висвітлювали О. М. Балакірева, І. О. Бандурка, В. О. Глушков, Л. С. Кучанська, К. Б. Левченко, Н. В. Ухановата інші вчені та практики. Однак, потрібно відмітити, що багато питань даної проблематики є спірними, дискусійними, оскільки дитяча проституція як найогидніший соціальний феномен, що набуває все більшого розповсюдження та стійкого вікового омолодження задіяних в ній осіб, потребує осмислення та усестороннього вивчення. І саме дискусійність і спірність багатьох питань в цій сфері є основою їх наукового доопрацювання з метою вироблення оптимальних шляхів подолання причин, що продукують ціявища, та подальшого успішного застосування заходів профілактики [1].

В останні роки дитяча проституція та торгівля дітьми в Україні набула величезних масштабів, стала важко переборною проблемою, яка стрімко розповсюджується і має стійку тенденцію до зростання. Безумовно, цьому сприяє багато причин та умов, головними з яких є політична нестабільність і, відповідно, економічний занепад, що призвів до стрімкого падіння рівня життя, знецінення культурних, морально-етичних основ суспільства. Цей соціальний негатив накопичується і проривається в найбільш слабкому місці, вражає найменш стійкі верстви населення – дітей, підлітків, які не можуть йому протистояти в силу своєї досить різнопланової соціальної незахищеності.

За даними, розташованої у Бангкоці асоціації під назвою «Положить кінець дитячій проституції в азиатському туризмі» (англійська аббревіатура ЕСРАТ), світовий об'єм доходів від дитячої проституції сягає п'яти мільярдів доларів. За приблизними оцінками ЮНІСЕФ, у проституцію кожного року втягуються не менше одного мільйону дітей [2, с. 34–35].

У соціологічних дослідженнях стосовно аналізу секс-бізнесу, які були проведені в Україні, неодноразово згадувалось, що все більше дівчат молодшого віку, починаючи з 10 років, залучаються до надання секс-послуг. У

містах Херсоні та Ужгороді найнижча вікова межа для осіб, залучених у заняття проституцією, становить лише 12–14 років. Майже третина тих, хто працює у секс-бізнесі, залучалися до нього до свого повноліття [3, с. 58].

Сексуальна експлуатація дітей у комерційних цілях – одна із найжорстокіших форм насильства щодо дітей. Діти, які стали її жертвами, зазнають фізичних, психосоціальних та емоційних страждань, наслідки яких відчуваються протягом усього життя і навіть загрожують йому. Вони піддаються ризикові ранньої вагітності, смерті під час пологів і зараження хворобами, які передаються статевим шляхом. Згідно з конкретними дослідженнями і свідченнями дітей, які стали жертвами сексуальної експлуатації, завдана їм травма є дуже глибокою, і багато з них не в змозі долучитися до нормального життя або повернутися до нього. Багато дітей вмирають, не досягнувши статевої зрілості [4, с. 52].

Ці вражаючі дані змушують замислитись над глобальністю розглядуваної проблеми, її міжнародним, транснаціональним характером і потребі на різних рівнях, в тому числі і законодавчому, шукати шляхи її вирішення.

Проте, не дивлячись на заклики міжнародного співтовариства, дитячий секс давно перетворився у доходний бізнес. Не зважаючи на всезростаюче усвідомлення суспільством небезпеки цієї «нової індустрії», сексуальна експлуатація дітей набуває все ширших масштабів.

Для пошуку шляхів вирішення даної проблеми, на мою думку, спочатку слід окреслити основні чинники, які призводять до сексуальної експлуатації дітей. До них можна віднесли наступні:

– по-перше, недоліки виховання. Так, переважна більшість дівчат-підлітків, які займалися проституцією, проживали у неблагополучних сім'ях. Часті були випадки, коли батьки не контролювали дозвілля своїх дітей, а іноді і своєю поведінкою сприяли викривленню дитячої свідомості (вживання алкогольних напоїв, наркотичних засобів, сварки, бійки, розпусний спосіб життя);

– по-друге, скрутне матеріальне становище та складні життєві обставини. Так, у одній із розглянутих нами кримінальних справ, порушених за ч. 3 ст. 303 КК України громадянка С. залучала до зайняття проституцією та примушувала до зайняття цією діяльністю неповнолітніх осіб, знаючи про їх скрутне матеріальне становище. Вона втягувала їх до зайняття проституцією шляхом умовлянь та переконань. Протягом тривалого часу в різні періоди зводила за гроші з клієнтами-чоловіками, які бажали статевих контактів, у закладах, що за родом своєї діяльності у сфері побуту надають населенню послуги для відпочинку, тимчасового проживання, а також і в інших місцях, не призначених для цього [5];

– по-третє, примус до зайняття проституцією з боку батьків, осіб, які їх замінюють або педагогів, на яких покладено обов'язки по їх вихованню. Велика ймовірність потрапити до групи ризику, стати жертвою комерційної сексуальної експлуатації стосується, головним чином, дітей, які зазнають насильства в сім'ї, перебувають у стані бродяжництва, дітей-наркоманів, дітей

із деструктивних сімей, чії батьки ведуть асоціальний спосіб життя, дітей-сиріт, вихованців шкіл-інтернатів. Особливо привабливим «матеріалом» для порнографії є малолітні втікачі, самотні та позбавлені підтримки діти в чужому місті [6, с. 167];

– по-четверте, психосексуальна травма в дитинстві, отримана в сім'ї, після чого у дітей часто виникає хворобливий інтерес до статевих відносин;

– по-п'яте, негативна роль засобів масової інформації що проявляється у пропаганді розкутості, сексуальності, можливості отримання «легких грошей».

Так звана «сексуальна революція» породила статеvu розпущеність, цьому ж, в певній мірі, сприяли і засоби масової інформації, які незавжди продумано пропагували культ розбещеності, вседозволеності та легкого заробітку.

Прикладом цього можна вказати і скандально відомі телепроекти «Дом – 2», «Секс з Анфісою Чеховою», та інші, які транслюють у денний час, і ці «телевізійні витвори» є улюбленими програмами сучасних підлітків, в той час, як ведучі цих «телепрограм» являються кумирами сучасної молоді.

На жаль, всесвітня мережа Інтернет дуже часто є джерелом інформації негативного характеру. В завуальованій формі на його сторінках можна знайти багато оголошень стосовно добре оплачуваної «роботи» для підлітків, як дівчат, так і хлопців. Безмежні можливості цього технічного досягнення використовуються дітьми неконтрольовано, що часто призводить до негативних наслідків, а коло користувачів Інтернету стрімко омолоджується.

Визначивши ключові, на мою думку, причини дитячої проституції, слід зазначити, що вони взаємопов'язані і подекуди взаємозалежні, вони є результатом наявності безлічі соціальних факторів, обставин, чинників, носять об'єктивний і суб'єктивний характер. А епіцентром цього причинного комплексу є сім'я, як основний осередок формування особистості дитини та її ранньої соціалізації.

Ці причини породжують та взаємодоповнюють одна одну. За кожною, окремо взятою із них, подекуди стоїть окрема соціальна проблема, вирішення якої сприятиме підвищенню ефективності протидії дитячій проституції.

Використанні джерела та література:

1. Конвенція ООН «Про права дитини» : зб. нормат.-прав. актів у сфері захисту прав дітей. – Київ : ЮНІСЕФ, 2003. – 412 с.

2. Гринберг С. Самый гнустный бизнес / С. Гринберг // Новый хозяин. – 1999. – № 1. – С. 34–35.

3. Балакірева О. Діяльність громадських організацій з профілактики ВІЛ/СНІДу серед жінок секс-бізнесу : [за результатами проекту «Створення мережі неуряд. організацій, які працюють із жінками секс-бізнесу в Україні»] / О. Балакірева. – Київ : Вид-во Укр. ін-ту соц. дослідж., 2000. – 176 с.

4. Іващенко В. О. Торгівля жінками та дітьми: кримінологічні та кримінально-правові аспекти боротьби : монографія / В. О. Іващенко. – Київ : Атіка, 2004. – 112 с.

5. Шиделко А. Соціологічні аспекти розвитку секс-бізнесу в Україні та за кордоном / А. Шиделко // Педагогіка і психологія проф. освіти. – 2007. – № 3. – С. 164–175.

Богдан Євдокименко,

студент II курсу

Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ГОНАРТРОЗІ НА ПОЛІКЛІНІЧНОМУ ЕТАПІ

Реабілітація хворих на гонартроз вимагає проведення комплексної терапії, де призначається ЛФК, масаж та процедури фізіотерапії. У період загострення захворювання пошкодженому коліну необхідно забезпечити практично повний спокій, але в якості профілактики патології і для реабілітації пацієнта рекомендується правильне і помірне фізичне навантаження.

Причини розвитку захворювання: вікові зміни, гормональні порушення, неправильне харчування, гіподинамія, надмірні фізичні навантаження, характер перебігу. Основні скарги: сильний біль в колінних суглобах, скованість рухів, неможливість встати на одному місці. Об'єктивні симптоми: зменшення амплітуди руху в суглобі, деформація суглоба, виявлення хрускоту в суглобі при русі.

У виборі методики ЛФК необхідно враховувати ряд факторів. Характер і тяжкість травми, стадію патологічного процесу, фізичний і психічний стан хворого, його фізичну підготовку. Комплекс вправ повинен складатися строго індивідуально з урахуванням етапів патологічного процесу.

Масаж і мануальна терапія дозволяють зміцнити м'язи, зробити їх більш еластичними, відновити або збільшити обсяг рухів у суглобах, скорегувати м'язовий дисбаланс, що виникає після тривалого вимушеного положення хребта і кінцівок.

Головним і найефективнішим засобом лікування і реабілітації артрити і артрозу є різні види масажу і спеціальна суглобова гімнастика, а лікарська терапія грає лише допоміжну роль.

Масаж є ефективним засобом лікування артрозу суглобів, тому що він покращує периферичний кровообіг, постачання кінцівок і тканин хворого суглоба киснем та іншими поживними речовинами.

Засоби лікувальної фізкультури (ЛФК) спрямовані в основному на зменшення больових відчуттів в суглобах і м'язах. З цією метою в заняттях лікувальної гімнастики використовуються пасивні і активні фізичні вправи, вправи, спрямовані на розтягування і розслаблення м'язів, лікування положенням.

Розслаблення м'язів під час фізичних вправ – наслідок реципрокних відносин м'язів-антагоністів, їх усвідомленого активного виконання або поєднаного впливу обох факторів.

В період навчання активному розслабленню у пацієнтів спочатку спостерігаються підвищення напруги і тону м'язів і закріпачення рухів. Легше розслаблення виконується безпосередньо після напруження м'язів. При розслабленні м'язів в них поліпшуються обмінні процеси, і, зокрема поглинання кисню, прискорюються відновні процеси, відбувається накопичення енергетичних потенціалів.

Вправи в розслабленні поділяються на:

- вправи під час спокою окремих груп м'язів в початковому положенні (вихідне положення) стоячи, сидячи та лежачи;
- вправи в розслабленні окремих груп м'язів або м'язів окремих сегментів тіла (наприклад, кисті, передпліччя, гомілки і стопи) після їх попереднього статичного навантаження або після виконання ізотонічних вправ;
- вправи в розслабленні окремих груп м'язів або м'язів окремих сегментів тіла в поєднанні з активними рухами, що здійснюються іншими м'язами;
- вправи в розслабленні м'язів окремих сегментів тіла, поєднувані з пасивними рухами в цих же сегментах;
- вправи на розтягування, що застосовуються у формі різних рухів, що викликають в суглобах незначне перевищення властивої їм пасивної рухливості. Лікувальна дія цих вправ використовується при скованості в суглобах, погіршення еластичних властивостей тканин опорно-рухового апарату (ОРА) і шкіри, надмірному підвищенні тону м'язів.

При лікуванні травм опорно-рухового апарату також широко використовуються методики фізіотерапії. У ранні терміни після травм використовують УВЧ, ультразвук, магнітотерапію. Після припинення іммобілізації призначають електрофорез, фонофорез з різними лікарськими препаратами, лазеротерапію, електростимуляції м'язів.

Фізіотерапевтичне лікування артрозу:

Даний метод терапії артрозу – один з основоположних методів в лікуванні артрозу. Він позитивно впливає на метаболізм хряща, запобігає або знижує темпи деструктивної діяльності артрозу. Також він позитивно впливає на циркуляцію різних речовин в кістках, синовіальній оболонці, навколосуглобових тканинах.

Комплексний і багатомірний підхід, правильні та ефективні методи і засоби реабілітації – запорука успішного лікування кожного захворювання.

Використані джерела і література:

1. Альонкін Б. Ф. Масаж і рух / Б. Ф. Альонкін. – Єкатеринбург : Вид-во «СВ-96», 2002. – 138 с.
2. Біла Н. А. Лікувальна фізкультура і масаж : навч.-метод. посіб. для мед. працівників / Н. А. Біла. – 2-ге вид. – М. : Рад. спорт, 2004. – 272 с.
3. Давидовський І. В. Патологічна анатомія і патогенез захворювань людини / І. В. Давидовський. – М., 2006. – 234 с.
4. Мінеєв К. П. Захворювання суглобів / К. П. Мінеєв. – 2001. – 79 с.

5. Козявкін В. І. Основи реабілітації рухових порушень / Козявкін В. І., Сак Н. Н. – 2007. – 195 с.

Галина Іванцова,

студентка I курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

Сергій Капралов,

к.н.ф.в.с.,

директор Міжнародного науково-практичного навчального центру
з фізичної і SPA-реабілітації, лазневим та спортивним технологіям
«Центр Капралова» (м. Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ТА ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ, ВОЇНІВ АНТИТЕРОРИСТИЧНОЇ ОПЕРАЦІЇ ТА ЧЛЕНІВ ЇХ РОДИН ПРИ ПОСТТРАВМАТИЧНОМУ СТРЕСОВОМУ РОЗЛАДІ ТА ТРАВМАХ

Україна довгий час була державою, що не воює, у зв'язку з чим має проблему із нестачею підготовлених спеціалістів з реабілітації учасників бойових дій, антитерористичної операції (надалі АТО) та членів їх родин. Майже відсутні розроблені реабілітаційні програми для постраждалих із специфічними (бойовими) травмами та програми по боротьбі із посттравматичними стресовими розладами (надалі ПТСР). Найбільш гострою проблема ПТСР стане в найближчі 3–5 років, адже наслідки таких розладів посилюються із часом. Це, в свою чергу, може призвести до збільшення числа самогубств серед військовослужбовців, підвищення рівня неконтрольованої агресії та збільшенню кількості розлучень.

Потрібно звернути увагу на необхідність систематичної реабілітації військовослужбовців, учасників АТО та членів їх родин. Оцінити методи та підходи до реабілітації вищевказаних категорій людей. Покращити їх стан здоров'я та дати базові навички із самореабілітації.

Більше десяти років «Центр Капралова», під керівництвом к.н.ф.в.с. Капралова С. Ю. займається реабілітацією військових різних рівнів, а також реабілітацією цивільних із черепно-мозковими травмами (надалі ЧМТ), травмами хребта та іншими складними порушеннями. Саме завдяки цьому, перепрофілювавши свої знання та навички, спеціалісти «Центр Капралова» можуть ефективно надавати кваліфіковану допомогу військовослужбовцям, воїнам АТО та членам їх родин.

Тільки у 2016–2017 рр. спеціалістами «Центр Капралова» у рамках соціальних проектів було проведено реабілітацію ветерана спецпідрозділу СБУ «Альфа» (який звернувся до центру із травмою – розрив ахілового сухожилля); реабілітацію учасників АТО, що отримали фізичні та психологічні травми, у тому числі втратили кінцівки.

Команда «Центр Капралова» брала безпосередню участь у підготовці та реабілітації параспортсменів-ветеранів АТО у всеукраїнських змаганнях з

кросфіту «Ігри Героїв». За час змагань учасникам була надана висококваліфікована допомога, завдяки якій вони змогли уникнути серйозних травм та важких наслідків від перенавантаження. Завдяки розробленим к.н.ф.в.с. Капраловим С. Ю. методикам розминки та SPA-реабілітації параспортсмени, за короткий проміжок часу відчували приплив сил, бадьорість та значне поліпшення самопочуття. А по завершенню змагань отримали розслабляючі, відновлювальні процедури. Також учасники змогли навчитися базовим прийомам самомасажу та використанню голчастих аплікаторів Капралова та Ляпко, спеціальних пристроїв та масажерів системи «Су-Джок» терапії.

Програма реабілітації військових розроблялася командою «Центр Капралова» індивідуально для кожного пацієнта, залежно від отриманих ними травм та психологічного стану. Такі програми базувалися на науково-методичних матеріалах, які застосовувалися під час авторських психофізичних та SPA-реабілітаційних процедур. Вони зібрали у собі багаторічний практичний досвід к.н.ф.в.с. Капралова С. Ю. та були використані у його дисертації на тему «Фізична реабілітація хворих нейроциркуляторною дистонією внаслідок черепно-мозкової травми» (отриманих під час бойових дій в Афганістані).

Досвід к.н.ф.в.с. Капралова С. Ю. у навчанні та реабілітації елітного спеціального підрозділу «Бізнес охорона керівництва країни» (Україна) значно допоміг у розробці та впровадженні реабілітаційних програм для найшвидшого одужання постраждалих під час бойових дій.

У реабілітації застосовувався комплексний підхід: класичний, лікувальний, спортивний за методикою «SPA-класика Капралова», «Авторська методика Wellness-інструментального масажу (SPA-реабілітаційний масаж)», масаж суглобів стоп та колін, шийно-комірцевої зони, тракційний релакс-мат, використання голчастих аплікаторів Капралова та Ляпко, «Су-Джок» терапія, дихальні практики за методом Бутейко, аромашатер, кольоро- та звукотерапія, фізичні навантаження (комплекс вправ, підібраний окремо для кожного пацієнта, який виконується під наглядом реабілітолога, але надалі може використовуватися самостійно в домашніх умовах для підтримки досягнутих результатів), рекомендації щодо харчування та ін.

Спеціалістам «Центр Капралова» вдається ефективно долати наслідки мінно-вибухових травм, контузій, ЧМТ, проблем із опорно-руховим апаратом та основних систем організму серед військових, використовуючи модифіковану методику реабілітації наслідків ЧМТ к.н.ф.в.с. Капралова С. Ю., що була впроваджена ним під час підготовки та реабілітаційного супроводу змагань студентської збірної команди України з футболу на XXII Універсіаді в м. Дегу (Південна Корея, 2003) та була введена до роботи із професійними спортсменами у «Олімпійському навчально-спортивному центрі».

Враховуючи потребу адаптації військовослужбовців до мирного життя та необхідності занять спортом задля їх стабілізації та реабілітації, були використані результати напрацювань завідуючого реабілітаційного відділення, к.н.ф.в.с. Капралова С. Ю з 2004 р. у «Олімпійському навчально-спортивному

центрі». Елементи розробленої програми психо-фізичної реабілітації адаптовані з урахуванням специфіки видів спорту та впроваджених у збірних командах України по вільній та греко-римській боротьбі, боксу, дзюдо, джіу-джитсу, тхеквондо, спортивній гімнастиці, фехтуванню, футболу та інших видів спорту зі спортсменами з наслідками перенесеної ЧМТ стали вагомим внеском у розробці програм для реабілітації травмованих воїнів АТО.

За короткий проміжок часу в усіх вищевказаних випадках були досягнуті значні результати, такі як: зняття больового синдрому, поліпшення рухливості, загальне покращення самопочуття, покращення сну, зняття психосоматичних проявів, фантомних болей, покращення морально-психологічного стану.

Після проведеної роботи з сім'ями військовослужбовців було відмічено покращення стосунків у родині, зняття загальної напруги, поліпшення взаєморозуміння між членами родини. В свою чергу, хороша, доброзичлива атмосфера в родинному колі суттєво впливає на швидкість реабілітації фізичного та психологічного стану людини.

Наразі дуже актуальною в Україні є проблема із систематичним підходом до реабілітації військовослужбовців, учасників антитерористичної операції та членів їх родин. Військовослужбовці та учасники АТО потребують обов'язкової як фізичної реабілітації (пов'язаної з отриманими травмами, перенавантаженням, травмами хребта в зв'язку із постійним носінням бронезилетів і важкого взуття), так і психологічної реабілітації (пов'язаної з отриманими психологічними травмами, психологічною невідповідністю воїнів до бойових дій, відірваності від звичного та комфортного середовища життя та спілкування, постійних стресових ситуацій).

Особливої уваги заслуговують родини учасників АТО, адже психологічне навантаження, яке отримують їх батьки, дружини та діти, залишають по собі не тільки психологічні, а й фізичні порушення. Наразі програм, які були б орієнтовані на цю категорію населення, майже немає. Варто також звернути увагу на атмосферу в родині після повернення військовослужбовця із зони бойових дій. Адже дружини, що довго перебувають сам на сам із побутовими проблемами, одночасно переживаючи за своїх чоловіків, також отримують серйозну психотравму. Надалі без втручання реабілітологів або психологів збільшується ймовірність виникнення конфліктних ситуацій в родині та взагалі розпаду сім'ї. Ця ланцюгова реакція наносить шкоду дітям військових.

Правильний, системний підхід до реабілітації значно покращує як фізичний, так і психологічний стан вищеперерахованих категорій населення, допомагає адаптуватися до мирного життя учасникам бойових дій, зменшує прояви посттравматичного стресового розладу, впливає на кількість збережених сімей шляхом покращення атмосфери в родині військовослужбовців. Всі ці фактори безпосередньо впливають на якість життя та продуктивність праці військовослужбовців, воїнів АТО та їх родин.

Використані джерела та література:

1. Капралов С. Ю. Комплексное лечение больных нейрциркуляторной дистонией вследствие черепно-мозговой травмы, нанесенной в экстремальных

боевых условиях / С. Ю. Капралов // Реабилитационная помощь населению в Российской Федерации : материалы 1-го Рос. конгресса. – М., 2004. – С. 59–65.

2. Капралов С. Ю. Комплексное лечение воинов-интернационалистов, больных нейрциркуляторной дистонией вследствие черепно-мозговой травмы, нанесенной в экстремальных боевых условиях / С. Ю. Капралов // Физическое воспитание студентов творческих специальностей. – Харьков : ХХПИ. – 1999. – № 8. – С. 32–40.

3. Капралов С. Ю. Результаты внедрения авторского спецкурса «Физическая реабилитация спортсменов высокого класса» / С. Ю. Капралов // Массаж. Эстетика тела. – М., 2008. – № 2. – С. 47–52.

4. Капралов С. Ю. Стажировка студентов-реабилитологов в специализированных условиях со спортсменами высокого класса / С. Ю. Капралов // Массаж. Эстетика тела. – М., 2007. – № 4. – С. 57–60.

5. Капралов С. Ю. Физическая реабилитация больных нейрциркуляторной дистонией вследствие черепно-мозговой травмы : дис. ... канд. наук по физ. воспитанию и спорту : 24.00.02 / Капралов Сергей Юрьевич ; Нац. ун-т физ. воспитания и спорта Украины. – Киев, 2000. – 198 с.

Віталій Івченко,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ НАРКО- І АЛКОЗАЛЕЖНИХ З СЕРЦЕВО-СУДИННОЮ НЕДОСТАТНІСТЮ

За даними ВОЗ, UNAIDS і ООН, на 2013 рік в світі було зареєстровано 246 мільйонів чоловік, які вживають заборонені наркотичні препарати (а за неофіційною статистикою «Американського міжнародного антинаркотичного центру» – більше 1 мільярда чоловік).

В Україні натеper майже 2 мільйони наркозалежних (в той час, як на кінець 2010 року було 1,5 млн чоловік). За офіційними даними наркодиспансерів, близько 900 тис. алкозалежних. А для того, щоб отримати реальну цифру, потрібно цю кількість помножити на 8, тому що за допомогою звертається лише невелика частина людей. І виходить 7200000 алкозалежних осіб. І все одно це ще не остаточні цифри.

Тільки від наркоманії та супутніх їй захворювань щорічно в Україні помирає 12 тис. чоловік. Ріст наркоманії і смертності від неї росте в геометричній прогресії. Люди, які систематично вживають наркотичні речовини, рідко доживають до 35 років. За час свого вживання підсажують на наркотики мінімум 10 осіб.

При такій ситуації не тільки ВОЗ і МОЗУ повинні бити на сполох, а й всі небайдужі до майбутнього цивілізації люди. Тому лікування і реабілітація нарко- і алкозалежних є дуже актуальною темою для всього світу.

Багато хто вважає наркозалежність хворобою тільки психологічною. З цим можна погодитися, багато в чому – це хвороба є такою, але з наслідками цієї хвороби слід боротися не тільки за допомогою психотерапевтів, психологів та групової терапії, а й за допомогою реабілітологів та фізичної реабілітації, зокрема, для відновлення нормальної роботи організму, тому що психотропні препарати дуже токсичні для організму і пошкоджують всі системи життєзабезпечення людини.

Особливо вживання наркотичних препаратів негативно впливає на роботу серцево-судинної системи, і більша частина смертельних випадків серед залежних виникає через порушення роботи серцево-судинної системи. Так, вже через рік вживання психотропних препаратів, у залежних виникають захворювання серцево-судинної системи (у деяких залежних наслідки пагубної звички з'являються трішки пізніше. Це залежить від загального стану організму, виду вживаної речовини, доз, та багато іншого). Тому, для якісного лікування залежних, відновлення нормальної роботи всього їхнього організму або деяких найбільш пошкоджених його частин, в наркологічних центрах доцільно використовувати засоби фізичної реабілітації. Особливо для відновлення серцево-судинної системи.

В наркологічних реабілітаційних центрах методи фізичної реабілітації зазвичай застосовують для відновлення загального стану здоров'я і облегшення в стані абстинентного синдрому. Я пропоную розглянути методики фізичної реабілітації, які використовують в реабілітаційних центрах для залежних від психотропних речовин, і визначити, які з цих методів були б ефективними для реабілітації людей з адекватними розладами.

Методики фізичної реабілітації, які використовують в реабілітаційних центрах для залежних:

- ЛФК;
- кінезіотерапія;
- ерготерапія;
- рекреація;
- масаж;
- деякі нетрадиційні методи фізичної реабілітації.

Не заглиблюючись у розкриття цих методик, ми як спеціалісти можемо зрозуміти, що всі ці методи фізичної реабілітації застосовують для реабілітації людей з серцево-судинними захворюваннями.

Застосування цих методів при серцево-судинних захворюваннях дозволяє використовувати всі чотири механізми лікувальної дії фізичних вправ: тонізуючого впливу, трофічної дії, формування компенсацій і нормалізації функцій. При багатьох захворюваннях серцево-судинної системи обмежується руховий режим хворого. Хворий пригнічений, «занурений у хворобу», у центральній нервовій системі переважають гальмівні процеси. У цьому випадку фізичні вправи набувають важливого значення для надання загального тонізуючого впливу. Поліпшення функцій всіх органів і систем під впливом фізичних вправ попереджує ускладнення, активізує захисні сили організму і

прискорює одужання. Поліпшується психоемоційний стан хворого, що, безсумнівно, також позитивно впливає на процеси одужання.

ФР як метод лікування є частиною комплексної терапії. Її застосовують на всіх етапах як у гострі періоди хвороби, так і на завершальних, постстаціонарних і санаторно-курортних, успішно поєднують як з медикаментозною терапією, так і з різними фізіотерапевтичними методами лікування.

З огляду на вищезазначене, можемо відмітити, що фізичну реабілітацію при діагностованих серцево-судинних захворюваннях у наркозалежних та алкозалежних доцільно включати в загальний план реабілітації залежних осіб, чим можна швидко покращити самопочуття хворого, його емоційний стан та зменшити час відновлення і лікування загалом.

Використані джерела і література:

1. Психология здоровья : учеб. для вузов / под. ред. Г. С. Никифорова. – СПб., 2002. – 461 с.
2. Медицинская реабилитация: руководство для врачей / под ред. У. А. Епифанова. – 2-е изд., испр. и доп. – М. : МЕДпресс-информ, 2008. – 352 с.
3. Рекреация. Использование рекреации в физической реабилитации [Электронный ресурс] // Newgenesis.com.ua. – Режим доступа: www.newgenesis.com.ua/ru/fizichna-reabilitatsiya.html. – Загл. с экрана.

Анна Казарова,

студентка III курса колледжа

ПВУЗ «Международный научно-технический университет
имени академика Юрия Бугая» (г. Киев, Украина)

ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ И ПРАКТИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ МЕНЕДЖМЕНТА В СОВРЕМЕННОМ ОБЩЕСТВЕ

Понятие менеджмента имеет свою историю развития, свои концепции, теорию и практику. Считается, что его возникновение относится к концу XIX – началу XX века. За этот период существенно менялась сущность менеджмента, его теория, концепции и цели. Формировались его национальные школы. Наиболее значимыми стали американская, британская, японская.

В тридцатые годы XX века была особенно осознана значимость менеджмента. Эта деятельность превратилась в отдельную профессию, а область знания стала самостоятельной дисциплиной. Создавались учебные заведения по подготовке специалистов по управлению. Менеджмент захватил практически весь мир, включая и развивающиеся страны. В 1964 году в США создается международный корпус управленческой помощи по подготовке специалистов для многих стран.

Представляет интерес сущность менеджмента японской школы, его характерные особенности. Эта школа возникла в конце 50-х годов XX века.

Японцы восприняли менеджмент как главную движущую силу прогресса. В настоящее время японская школа – одна из самых эффективных в мире. Успех ее определяется целым рядом факторов. Прежде всего при ее создании учитывался национальный менталитет нации. Далее главный акцент сделан на умение индивидуально работать с людьми. Вместе с тем японский менеджмент ориентируется не на индивидуальную, а на групповые формы организации труда. В фирмах создаются команды управленцев, решающие все производственные и сбытовые проблемы с целью повышения эффективности производства. Используется механизм коллективной ответственности, когда все члены коллектива участвуют в принятии управленческих решений и, соответственно, несут равную ответственность.

На нынешнем этапе развития человечества с быстро меняющимися условиями жизни и деятельности во всех сферах жизни, обостряющейся конкуренцией существенно повышается значение менеджмента. В его исследованиях широко используются достижения различных наук: экономики, математики, кибернетики, социологии, психологии и других, то есть современный менеджмент становится областью применения знаний научных исследований самых разных направлений. Системный подход позволил интегрировать достижения всех национальных школ менеджмента и использовать их в теории и практике управления.

В теории менеджмента «организация» – это понятие, обозначающее любую группу людей, которые объединены для реализации конкретных целей. Для того, чтобы можно было говорить об организации, созданная группа людей должна соответствовать некоторым требованиям:

- количество людей в группе должно быть не менее двух;
- общая цель известна всем членам данной организации;
- общие и при этом согласованные друг с другом намерения для достижения поставленных целей.

Таким образом, мы можем рассматривать организацию в менеджменте как социальное образование, которое объединяет множество людей с общими стремлениями для достижения общей цели. Организация считается успешной, если она эффективно добивается своей цели.

Использованная литература и источники:

3. Вачугов Д. Д. Основы менеджмента / Д. Д. Вачугов. – М. : Высш. шк., 2005. – 376 с.

4. Котлер Ф. Маркетинг. Менеджмент / Котлер Ф.; под ред. О. Я. Третьяк, Л. А. Волковой, Ю. Н. Контуревского. – СПб. : Питер, 2004. – 104 с.

5. Лукичева Л. И. Управление организацией / Л. И. Лукичева. – М. : Омега, 2005.

6. Мескон М. Основы менеджмента / Мескон М., Альберт М., Хедоури Ф. – М. : ФИНПРЕСС, 2004.

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ І ОХОРОНА ПРАВ ЛЮДИНИ

Кожна людина з моменту свого народження починає мати правоздатність. Поступово з віком, а саме з 18 років, настає дієздатність.

Перш за все, давайте розберемо, що ж таке правове забезпечення. Сукупність норм, що виражені у нормативних актах, які встановлюють і закріплюють організацію цих систем, ми і називаємо правовим забезпеченням.

Важливим елементом цього є права людини. Також їх можна визначити як основні норми, без яких людина не може жити з честю і гідністю. Їх дотримання дозволяє людству всебічно розвиватись. Основні ознаки прав людини можна розділити на сім пунктів.

Першою з ознак є можливість, що мають соціальний характер. Залежать вони від соціально-економічного розвитку людини; інтересів людини, що співпадають з інтересами суспільства; моралі суспільства та ступінь досягнутої свободи цього суспільства.

Другою ознакою є можливість, що мають правовий характер. Вони формуються у ході розвитку людства й існують як міра свободи особи.

Третя ознака – це можливість, зумовлені біосоціальною сутністю людини. Вони не обмежені територією держави і національністю людини.

Четверта ознака – це можливість, що мають невідчужуваний характер. Також вони характеризуються як природні невідчужувані права.

П'ятою ознакою є можливість, що спрямовані на задоволення основних потреб. Під цими потребами розуміються ті без яких людина не може розвиватися та існувати.

Шостою ознакою – можливість, що повинні бути загальними і рівними для всіх, незалежно від національності, статусу, політичних переконань та ін.

І нарешті, сьома ознака, що передбачає в собі можливість, що гарантуються міжнародно-правовими актами та законами держави. Показник того, що вони стали не тільки об'єктом міжнародного регулювання, а й міжнародними стандартами, яких всі країни повинні дотримуватися.

Нам відомо, що сьогодні уряд і суспільство чекає від науковців пропозицій щодо удосконалення систем прав і свобод людини. Це є найважливішим питанням внутрішньої та зовнішньої політики України. Тепер важливими постаттями, що несуть відповідальність за дотримання прав людини та їх захисту є не скільки політики, скільки органи виконавчої влади. Саме реалізація і гарантування захисту прав та свобод людини є важливим критерієм, за яким і оцінюється демократичний розвиток держави. Тому саме від людей залежить, чи діють у нас Закони Декларації, чи захищені люди в своїй країні та чи підтримуються вони владою. Держава має право вимагати від громадянина

правомірної поведінки, так як бере на себе обов'язок із забезпеченням прав громадян. Це й підкреслює важливість співвідношення людини і держави, саме це й закріплено у ст. 3 Конституції України: «Людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю».

Розглянемо громадянські права і свободи людини. До них належать: права на життя, охорону приватного життя, особисту недоторканність та багато іншого. У правовій державі основним засобом захисту прав людини повинен бути суд. Хоча діяльність його сприяє додержанню законності та забезпечує охорону прав людини лише в тих випадках, коли він діє за принципом демократизму та законності. В ст. 55 Конституції України закріплено, що: «права і свободи громадянина захищаються судом». Особа, коли звертається до суду, розраховує на захист свого права, а в сучасному світі держава не повністю забезпечує людину правом на справедливий суд. В Україні сьогодні залишається сотні не вирішених судових справ. Переважаюча кількість становить в постановках адміністративних судів. Навіть був прийнятий Закон «Про гарантії держави щодо виконання судових рішень», але, на превеликий жаль, в цілому ситуація не покращилась. Хоча можливості судового контролю обмежені, громадянам важливий кінцевий результат розгляду справ і в разі не встановлення справедливості, саме це буде свідчити про неналежну роботу судів.

Держава, ухвалюючи закони і беручи на себе відповідальність за їх виконання, просто ігнорує взяті на себе обов'язки. В Україні все більше нівелюється сутність правосуддя і справедливості судової влади. Але державою прийнято Закон «Про відновлення довіри до судової влади України», також ведеться активна робота над реформуванням процесуальних кодексів.

Можна зробити висновок, що в сучасних умовах в Україні багато Конституційних положень, що закріплюють права і свободи людини, але найбільш вдале розміщення цих положень відображено саме в другому розділі Конституції України. Але з впевненістю не можна сказати, що зі сторони держави та громадянина всі ці засади виконуються. Не лише від держави залежить захист наших прав, але й від нас самих. Звичайно, ми розуміємо, що необхідно підсилити заходи по забезпеченню виконання узятих Україною забор'язань в області прав і свобод людини. Саме це допоможе нам вийти на Європейський рівень, але й не потрібно забувати про людські чесноти, вони відіграють не меншу роль в теперішній час.

Використані джерела та література:

1. Скакун О. Ф. Теорія права і держави : підручник / О. Ф. Скакун ; Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Київ : Правова єдність, 2011. – 524 с.
2. Загальна теорія держави і права : навч. посіб. / А. М. Колодій [та ін.] ; ред. В. В. Копейчиков ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ : Юрінком Інтер, 2000. – 318 с.
3. Конституція України // Відом. Верхов. Ради України. – 1996. – № 30.

Ірина Калінічева,
вчитель української мови та літератури
Слов'янської спеціальної загальноосвітньої
школи-інтернату № 42 (м. Слов'янськ, Україна)

ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ У РОБОТІ З УЧНЯМИ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Актуальність проблеми детермінована активним провадженням інформаційно-комунікаційних технологій у всі сфери життєдіяльності суспільства. Це, у свою чергу, ставить на порядок денний питання необхідності і соціальної затребуваності використання елементів ІКТ у навчально-виховному процесі у спеціалізованих навчальних закладах, адже школярі з особливими потребами мають бути належним чином підготовлені та адаптовані до суспільних реалій. Цьому мають слугувати спеціальні та інноваційні методики викладання навчальних дисциплін, що мають на меті корекцію вад психофізичного розвитку: порушення процесів пізнавальної діяльності (сприймання, уяви, пам'яті, уваги, мовлення й мислення), недостатнього розвитку емоційно-вольової сфери та обмеженої розвиненості артикуляційної моторики, порушення моторики та координації рухів тощо), а також активізацію пізнавальної діяльності учнів, засвоєння ними навчального матеріалу та його використання у практичній діяльності.

Завданням навчального курсу української мови та літератури у спеціалізованих закладах визначено формування та корекцію зв'язного мовлення, що має відбуватися в тісному зв'язку з розвитком пізнавальної діяльності дітей, зокрема, сенсорики, предметно-дієвого, наочно-образного, словесно-логічного, абстрактного мислення, спостережливості, уваги тощо. Зміст навчального предмета, з метою посилення його компенсаторно-корекційних та розвивальних функцій, має комунікативно-практичну спрямованість: містить фактичний матеріал, опанування якого має забезпечити формування комунікативних умінь, конкретизацію в слові чуттєвого і практичного досвіду учнів, розвиток основних пізнавальних процесів на предметно-практичній і вербальній основі.

Одним із інноваційних засобів вивчення української мови та літератури, який дозволяє стимулювати пізнавальний інтерес учнів з особливими потребами, є використання інформаційно-комунікаційних технологій та мережі Інтернет.

Новизна нашого дослідження полягає у тому, що, попри наявність у вітчизняній науковій педагогічній літературі величезної кількості публікацій, в яких висвітлюється широке коло питань, пов'язаних із використанням ІКТ у навчальному процесі в загальноосвітніх навчальних закладах, проблема запровадження елементів ІКТ у спеціалізованих навчальних закладах є недостатньо висвітленою.

З огляду на актуальність, стан наукової розробки та новизну досліджуваної теми, метою нашої наукової розвідки є обґрунтування необхідності використання елементів інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови та літератури у роботі з учнями з особливими потребами та визначення ефективних форм і методів їх застосування.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання – це процес підготовки та передачі інформації учневі, засобом здійснення якого є комп'ютерна техніка та відповідні програмні засоби. Як і будь-яка діяльність, впровадження елементів ІКТ у навчальний процес спеціалізованих навчальних закладів потребує осмисленого підходу, який починається з постановки двох груп цілей: педагогічних та методичних.

Педагогічні цілі використання ІКТ полягають у формуванні інформаційної культури (так званої «комп'ютерної грамотності»); розвитку умінь пошукової діяльності; загальній інформаційній підготовці користувача; підготовці спеціаліста в певній предметній галузі; активізації пізнавальної активності учнів; підвищенні ефективності та якості навчання; поглибленні міжпредметних зв'язків за рахунок поєднання інформаційної та предметної підготовки.

Методичні цілі, яких можна досягти з використанням ІКТ: візуалізація знань; моделювання об'єктів, процесів та явищ; створення та використання інформаційних баз даних; доступ до великого обсягу інформації, наданого в цікавій формі, завдяки використанню засобів мультимедіа; формування умінь обробляти інформацію під час роботи з комп'ютерними каталогами та довідниками; здійснення тренування та самопідготовки; посилення мотивації навчання; вивільнення навчального часу.

Основне завдання вчителя, який використовує ІКТ – навчити дітей з особливими потребами знаходити та аналізувати інформацію, сформувані вміння та навички, які знадобляться їм у подальшому житті, незалежно від обраної професії.

Організація навчально-виховного процесу в Слов'янській загальноосвітній спеціальній школі-інтернаті № 42 переконливо доводить той факт, що чим частіше використовуються комп'ютери у процесі вивчення різних предметів, зокрема української мови та літератури, тим раніше учні починають працювати з комп'ютером, тим ефективнішими є результати навчання. Досвід переконує, що комп'ютер сприяє не тільки розвитку самостійності, пізнавальних і творчих здібностей учнів з особливими потребами, а його застосування дозволяє змінити саму технологію надання освітніх послуг, зробити урок більш наочним і цікавим. Комп'ютер забезпечує активізацію діяльності вчителя та учнів на уроці, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, формуванню знань, посилює міжпредметні зв'язки. Все це дає можливість покращити якість навчання та сформувати особистість учня.

Використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови та літератури дозволяє учням поглиблено усвідомлювати та

засвоювати навчальний матеріал, що створює сприятливі умови для формування в дитини з особливими потребами здатності сприймати предмети та явища різнобічно, системно, емоційно. Використання елементів ІКТ на уроках української мови та літератури може відбуватися в різний спосіб, в залежності від мети та завдань конкретного уроку, віку та рівня підготовленості учнів, програмного забезпечення освітньої установи.

Серед широкого спектру ІКТ ми використовуємо наступні їх елементи: електронні підручники; окремі типи файлів (зображення, відео-, аудіо-, анімації); розроблені авторські уроки (інтеграція різних об'єктів в один формат – презентації), web-сторінки. У своїй роботі ми надаємо перевагу наступним мультимедійним жанрам: медіа – уроку, віртуальним екскурсіям, статичним та динамічним таблицям, самодиктанту, тестовим завданням, творчим презентаціям, слайд – твору та ін.

Для унаочнення навчального матеріалу нами використовуються також ресурси мережі Інтернет, перегляд відеофільмів або їх фрагментів за прочитаними програмовими текстами («Роксолана» за твором П.А. Загребельного (10 клас), «Сто тисяч» за І. Карпенко-Карим (10 клас), «Захар Беркут» за І.Я. Франком та інші. Використання ІКТ надає можливість використовувати на уроках записи телепередач про письменників, чії твори вивчаються у шкільному курсі української літератури, наприклад, про Бориса Олійника, Олеся Гончара, Олександра Довженка, Лесю Українку, Михайла Коцюбинського, Івана Нечуя-Левицького, Тараса Шевченка, Володимира Сосюру, Дмитра Павличка та багатьох інших.

Основні дидактичні функції, що реалізуються за допомогою ІКТ на уроках української мови та літератури, це: 1) пізнавальна (використовуючи ІКТ та мережу Інтернет, можна отримати будь-яку необхідну інформацію, як ту, що зберігається на жорсткому диску власної комп'ютерної бази, так і розміщену на дисках CD-ROM чи відповідних сторінках Інтернету); 2) розвивальна (робота з комп'ютерними програмами сприяє розвитку таких необхідних пізнавальних процесів, як сприйняття, логічне мислення, пам'ять, уява); 3) комунікативна (під час обміну інформацією між учнями створюється певна віртуальна єдність, у всіх є реальна можливість ознайомитися з літературним текстом, увійти на сайти популярних сучасних митців; вони мають можливість зіставити різні погляди, давати їм оцінку, формувати та висловлювати свої позиції тощо).

У своїй роботі ми надаємо перевагу використанню створених авторських уроків, зокрема мультимедійних супроводів, адже мультимедіа – це сучасна комп'ютерна інформаційна технологія, що дозволяє об'єднувати в одній комп'ютерній програмно-технічній системі текст, звук, відеозображення, графічне зображення та анімацію (мультиплікацію). Кожен із застосовуваних інформаційних компонентів має власні дидактичні функції, спрямовані на забезпечення оптимізації процесу навчання.

Так, нами було підготовлені презентації для тематичних уроків: «Тарас Шевченко – великий син українського народу», «Тарас Шевченко – художник», «Іван Карпенко-Карий. Життя і творчість видатного драматурга ХІХ століття»,

«Іван Франко. Життєвий і творчий шлях», «Видатні постаті української історії: Володимир Мономах», «Гетьман Богдан Хмельницький державний діяч і полководець», «Василь Ілліч Касіян – народний художник», «Микола Віталійович Лисенко – видатний український композитор» та багато інших. Наш досвід створення та використання презентацій за допомогою програми Power Point у процесі вивчення української мови і літератури (презентації для пояснення навчального матеріалу (лекційного викладу матеріалу); презентації для повторювально-узагальнювальних уроків; презентації для уроків тематичного оцінювання знань) дозволяє визначити низку факторів, які впливають на ефективність навчально-виховного процесу. Так, результатом використання мультимедійних презентацій в навчальному процесі є:

- 1) посилення впливу виступу вчителя на учнівську аудиторію, оскільки значний обсяг інформації сприймається зоровими та слуховими рецепторами одночасно;
- 2) полегшення розуміння і сприйняття учнями поданого матеріалу;
- 3) збільшення періоду запам'ятовування навчального матеріалу та психологічної вірогідності прийняття правильних висновків, суджень, узагальнень;
- 4) скорочення часу на виклад навчального матеріалу;
- 5) активізація та оптимізація організації навчального процесу, оскільки мультимедійний урок надає можливість комбінувати на одному занятті велику кількість цікавих завдань, залучаючи все більше учнів до активної роботи;
- 6) поліпшення відносини між вчителем і учнями, особливо тими, які захоплюються інформатикою та точними науками;
- 7) зміна ставлення школярів до комп'ютера: вони починають сприймати його як універсальний інструмент для роботи в будь-якій галузі людської діяльності.

Дидактичні можливості інформаційно-комунікаційних засобів навчання, що використовуються нами на уроках української мови та літератури, можна сформулювати наступним чином: посилення мотивації навчання; активізація навчальної діяльності учнів, посилення їх ролі як суб'єкта навчальної діяльності (можливість обирати послідовність вивчення матеріалу, визначення міри і характеру допомоги та ін.); індивідуалізація процесу навчання, використання основних і допоміжних навчальних впливів, розширення меж самостійної діяльності школярів; урізноманітнення форм подання інформації та типів навчальних завдань; постійне застосування ігрових прийомів; забезпечення зворотного зв'язку, можливість рефлексії та відтворення фрагмента учбової діяльності.

Багаторічний досвід використання різноманітних елементів ІКТ в навчально-виховному процесі з учнями з особливими потребами в Слов'янській спеціальній загальноосвітній школі – інтернаті № 42 дає підстави стверджувати, що творча, інноваційна діяльність педагога не тільки ставить нові вимоги до професійної майстерності викладання предмета у комп'ютерному класі, але й вимагає чіткої організації та індивідуальної роботи з кожним учнем під час уроку. Результатом клопіткої роботи викладача-словесника є активізація пізнавальної діяльності учнів, інтерес до уроків української мови та літератури (в реаліях Донбасу це вкрай важливо),

покращення результатів навчання, підвищення загальної мовленнєвої культури, збільшення кількості учнів, що прагнуть виконання творчих та нестандартних завдань, проведення пошукової роботи, участі у позакласних мовних чи літературних заходах.

Ми поділяємо підходи фахівців у тому, що використання ІКТ на уроках української мови та літератури створюють умови для розвитку вмінь та навичок, необхідних для життя, тобто формують ключові компетентності учнів, а саме: 1) інформаційну компетентність – учні шукають, знаходять, обробляють, аналізують, систематизують інформацію; 2) полікультурну компетентність – учні не тільки оволодівають досягненнями культури свого народу, але й мають можливість ознайомитися з культурою інших народів; 3) комунікативну компетентність – школярі беруть активну участь в обговоренні проблеми (чують не тільки себе, а й інших, критично аналізують почуте й коректно відповідають); 4) соціальну компетентність – діти переборюють невпевненість, а за потреби – беруть на себе відповідальність за виконання дорученої справи, вчаться співпрацювати.

Отже, використання інформаційно-комунікаційних технологій на уроках української мови й літератури зі школярами з особливими потребами сприяє корекції вад емоційно-вольової сфери та розумового розвитку. Застосування різних елементів ІКТ в навчальному процесі з дітьми з особливими потребами спрямоване на розвиток самостійності та творчих здібностей учнів, створення атмосфери пошуку, співробітництва, взаємодії. Використання комп'ютера на уроці української мови та літератури робить заняття більш наочним і цікавим, забезпечує активізацію діяльності вчителя та учнів на уроці, сприяє здійсненню диференціації та індивідуалізації навчання, що відбивається на якості навчального процесу і набутті учнями необхідних компетентностей.

Використані джерела та література:

1. Гнедко Н. М. Дидактичні основи використання засобів віртуальної наочності на уроках української мови та літератури / Н. М. Гнедко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закл. освіти. – 2014. – Вип. 8. – С. 115–120. – Відомості також доступні з інтернету: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ozfm_2014_8_36. – Назва з екрана.

2. Інноваційні технології навчання української мови та літератури / уклад. О. І. Когут. – Тернопіль : Астон, 2005.

3. Інформатизація середньої освіти: програмні засоби, технології, досвід, перспективи / ред. В. М. Мадзігон, Ю. О. Дорошенко. – Київ : Наук. думка, 2003.

4. Інформаційні технології в навчанні. – Київ : Видав. група ВНУ, 2006.

5. Обухова Н. Сучасні інформаційні технології / Н. Обухова // Відкр. урок. – 2011. – № 2. – С. 22–23.

6. Орлова О. І. Компетентнісне навчання за допомогою ІКТ на уроках української мови та літератури [Електронний ресурс] / О. І. Орлова. – Режим доступу: <http://5fan.ru/download.php>. – Назва з екрана.

7. Пентелюк М. І. Сучасний урок української мови / М. І. Пентелюк. – Харків : Основа, 2007.
8. Радченко І. Створення й застосування у навчальному процесі мультимедійних посібників для уроків української мови [Електронний ресурс] / І. Радченко. – Режим доступу: http://www.ipro.org.ua/files/Українська_мова/Банк_досвіду/3_досвіду_I_Радченко.doc. – Назва з екрана.
9. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посіб. / О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. – Київ : А.С.К., 2006.
10. Умецька Н. Медіаосвіта – сучасна педагогічна технологія / Н. Умецька // Відкр. урок. – 2010. – № 2. – С. 14–15.

Сергій Капралов,

к.н.ф.в.с.,

директор Міжнародного науково-практичного навчального центру з фізичної і SPA-реабілітації, лазневим і спортивним технологіям «Центр Капралова» (м. Київ, Україна)

Ірина Роджерс,

студентка V курсу

Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (м. Вінниця, Україна)

ДОСВІД ЗАСТОСУВАННЯ МАСАЖНО-РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ПРОЦЕДУР У ПРАКТИЦІ СКЛАДАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНОЇ ПРОГРАМИ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДЛЯ ОПЕРАБЕЛЬНИХ ХВОРИХ З НАСЛІДКАМИ ДЦП (НА ПРИКЛАДІ ПОМІРНО ВИРАЖЕНОГО ЛІВОБІЧНОГО ГЕМПАРЕЗУ ПІЗНЬОЇ РЕЗИДУАЛЬНОЇ СТАДІЇ)

На сьогоднішній день в Україні гостро стоїть питання реабілітації хворих з наслідками ДЦП пізньої резидуальної стадії. Ця проблема набула значущої актуальності під час глобальної перебудови систем охорони здоров'я та соціального захисту на фоні гострої економічної та політичної кризи. Проведеній реабілітаційній роботі сприяло докладне теоретичне та практичне вивчення реабілітаційних методик під керівництвом Капралова С. Ю. на базі міжнародного науково-практичного навчального центру з фізичної та SPA-реабілітації, лазневим та спортивним технологіям «Центр Капралова» та проведення консультацій з практичного застосування методик.

Ціль

1. Підготовка хворої М. до планової ахілотеномії, проведення реабілітації в ранньому післяопераційному періоді, подальша реабілітація хворої в пізньому та віддаленому післяопераційному періодах.
2. Розробка в співавторстві з Капраловим С. Ю. індивідуальної програми реабілітації для хворої М. на основі впровадженої ним у практику в період 2000–2006 рр. в Одеський центр реабілітації дітей-інвалідів «Майбутнє» авторських методик масажу, застосування голчастих аплікаторів, спеціальних масажерів у комплексній фізичній реабілітації для дітей з ДЦП.

Пацієнтка М., 15 років, діагноз: ДЦП, лівобічний геміпарез, пізня резидуальна стадія, еквінусна деформація стопи, контрактура гомілковостопного суглобу.

У передопераційному періоді комплекс реабілітаційних процедур був спрямований на підготовку нервово-м'язового, серцево-судинного, дихального апаратів пацієнтки до оперативного втручання (загальна та часткові методики масажу, теплові процедури – озокеритно-парафінові аплікації на сегментарні зони хребта та ділянку гомілковостопного суглобу, лікувальна фізкультура).

20.07.2016 р. пацієнтка М. прооперована з метою усунення контрактури та еквінусної деформації стопи: ахілотеномія з наступним накладанням дистракційно-компресійного апарату Ілізарова.

У ранньому післяопераційному періоді проводилися наступні реабілітаційні заходи: масаж поперекової ділянки, верхніх кінцівок, живота, нижньої кінцівки. Ці методики реабілітаційного масажу застосовувалися 2-3 рази на добу. Також нічному сну передував комплекс часткових методик масажу, що включав у себе масаж спини та шийно-комірцевої ділянки, голови та її волосистої частини.

Для профілактики післяопераційних ускладнень застосовувався масаж живота та елементи дихальної гімнастики, а також голчасті аплікатори за методиками Капралова С. Ю.

До програми реабілітації у ранньому післяопераційному періоді було додане ідеомоторне тренування з наступними фізичними вправами для відновлення рухових функцій та м'язового відчуття гомілковостопного суглобу та стопи.

Через 10 днів у задовільному стані хвора була виписана додому з наступними контрольними явками у стаціонар.

Вдома проводилися реабілітаційні процедури (програми SPA-реабілітаційного масажу у вигляді часткових методик: масаж спини, живота, шийно-комірцевої ділянки, нижніх кінцівок та кистей, голови та її волосистої частини, поперекової ділянки, верхніх кінцівок з акцентом на суглоби та стопи, пасивні та активні рухи в оперованій стопі, гомілковостопному суглобі, лікувальна фізкультура та застосування голчастих аплікаторів для підтримання загального тону організму).

За 3 тижні після операції частоту сеансів масажу було знижено до 1-2 разів на добу, збільшилось навантаження на оперовану ногу у вигляді дозованого ходіння у дистракційно-компресійному апараті (далі – ДКА) Ілізарова за допомогою рамкових ходунків. Вищезазначені засоби реабілітації застосовувалися впродовж всього пізнього післяопераційного періоду, а також після зняття ДКА та подальшою фіксацією гомілковостопного суглобу гіпсовою пов'язкою (8 тижнів), а після – еластичною бандажною пов'язкою (4 тижні).

Самостійне ходіння стало можливим після зняття гіпсової пов'язки.

У віддаленому післяопераційному періоді збільшилася доля активної лікувальної гімнастики поряд із застосованими масажно-реабілітаційними методиками.

Також для усунення постімобілізаційної контрактури застосовувалися парафіно-озокеритні аплікації.

Застосування вищевказаних SPA-реабілітаційних процедур у ранньому післяопераційному періоді дало можливість запобігти післяопераційних ускладнень.

Як було зазначено вище, застосування часткових методик масажу перед сном призвело до зменшення дози знеболюючого в 2 рази. Наступного ранку після операції та вдень знеболююче не застосовувалося за непотрібністю. Завдяки проведеним системним масажним маніпуляціям, на третій день після операції пацієнтка припинила прийом знеболюючих препаратів також і на ніч. Масаж шийно-комірцевої ділянки та голови надав можливість зняти у хворої збільшену тривожність та поліпшити якість сну. У наступні дні дівчинка стала більш врівноваженою, зникло почуття тривоги, зміцнилася віра у правильності вибраних дій.

Для профілактики післяопераційних ускладнень також проводився масаж живота та елементи дихальної гімнастики. Видільні функції повністю відновилися на другий ранок після операції.

Застосування відновних методик масажу, лікувальної фізкультури, використання голчастих аплікаторів скоротило терміни фіксації ноги та відновного післяопераційного періоду, що надало можливість ранньої активізації пацієнтки.

Реабілітаційні заходи, що проводилися, благотворно позначилися не тільки на збереженні, але й на наступному формуванні нових навичок ходіння та малюнка ходи.

На основі авторських методик Капралова з використання голчастих аплікаторів, спеціальних масажерів, лікувальної гімнастики, масажу та ін. для дітей з ДЦП та завдяки розробленій індивідуальній комплексній SPA-реабілітаційній програмі, пацієнтка М. була функціонально підготовлена до оперативного втручання, ранній та пізній післяопераційний період пройшли без ускладнень, був скорочений час імобілізації кінцівки, завдяки чому дівчинка отримала можливість ранньої активізації, максимальному поліпшенню навичок самостійного ходіння.

Використані джерела та література:

1. Холодов С. А. Применение массажеров и игольчатых аппликаторов в практике реабилитации детей с ДЦП / Холодов С. А., Капралов С. Ю. // Физическая и физиотерапевтическая реабилитация. Реабилитационные СПА-технологии. – Севастополь, 2009. – С. 102–103.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ КОКСАРТРОЗІ

Актуальність даного дослідження полягає в тому, що артрози – найбільш розповсюджене захворювання суглобів, в основі якого лежать передчасне старіння і дегенерація суглобного хряща, обумовлені порушенням метаболізму.

Артроз – це дегенеративно-дистрофічне захворювання суглобів, при якому виникають зміни в суглобовому хрящі з наступними кістковими розростаннями. Це призводить до деформації суглобових кінців кісток, обмеження рухів, сухожилково-м'язових контрактур.

Головною причиною первинних деформуючих артрозів є пошкодження суглобового хряща при систематичних тривалих перевантаженнях суглобів, їх постійна мікротравматизація. Це спостерігається найчастіше в осіб фізичної праці та спортсменів.

Клінічна картина артрозів характеризується хронічним перебігом захворювання з періодичними загостреннями процесу і ремісіями. Тривалість гострого періоду та його важкість залежать від локалізації процесу, анатомічних змін у місці ураження, супутньої патології і причин, що викликали захворювання. Клінічний перебіг вторинних артрозів, що виникли після деяких артритів, внутрішньосуглобових переломів, розривів зв'язкового апарату та внаслідок гормональних порушень і обміну речовин більш складний.

Засоби фізичної реабілітації призначають у період загострення артрозу і під час підгострого та хронічного його перебігу. Завдання фізичної реабілітації у I (гострий) період при деформуючих артрозах: розвантаження ураженого суглоба, збільшення суглобової щілини, зменшення болю; покращання крово- та лімфообігу, трофічних процесів в ураженому суглобі; розслаблення м'язів, усунення контрактур і збільшення амплітуди рухів; формування тимчасових компенсацій і підвищення загального тонуусу організму. Використовують лікувальний масаж, гідро- та вібротерапію, лікувальну фізкультуру, фізіотерапію.

У II періоді, коли запальні явища та біль в ураженому суглобі зменшуються і покращується загальний стан хворого, фізична реабілітація має такі завдання: зміцнення м'язів стегна, хребта і тулуба; відновлення правильних анатомофізіологічних положень кульшового суглобу; рухливості хребта і навичок правильної постави; підготовка хворого до побутових і трудових навантажень. Використовують масаж, лікувальну гімнастику механо- та працетерапію, а також альтернативні засоби фізичної реабілітації (кріотерапію, апітерапію та інше).

Лікувальний масаж застосовують для зменшення болю, розслаблення м'язів, протидії розвитку контрактур і атрофії м'язів, покращання крово- та лімфообігу, трофічних процесів в уражених зчленуваннях і навколишніх

тканинах, психоемоційного тону хворого. Застосовують сегментарно-рефлекторний масаж відповідних спинномозкових сегментів та класичний масаж.

Фізіотерапію призначають у гострий період для знеболюючого, протизапального впливу на уражену ділянку; розслаблення м'язів і активізації крово- і лімфообігу, окисновідновних і обмінних процесів, ліквідації набряку тканин; протидії дегенеративно-дистрофічним процесам, збереженню і відновленню функції суглобів.

Механотерапію використовують для відновлення і підтримання досягнутої амплітуди рухів у суглобі, розтягнення і поліпшення еластичності м'язів і зв'язок, відновлення їх сили і витривалості, тренування серцево-судинної і дихальної систем, підтримання загальної фізичної працездатності. Використовують маятникові і блокові механотерапевтичні апарати, пристрої для занять у воді.

Працетерапія націлена на розвиток і підтримання рухів в уражених суглобах і сегментах хребта; відновлення та збереження трудових навичок, опанування нових навичок і поз при виконанні побутової і професійної роботи, відпочинку; підтримання загальної фізичної працездатності. Використовують види робіт, які не створюють додаткових навантажень на хребет чи уражений суглоб.

Ефективність фізичної реабілітації при захворюваннях суглобів визначають, окрім загальноклінічних показників, за показниками збільшення амплітуди рухів і відновленням функції суглобів і хребта, сили і витривалості м'язів.

Сусана Коптева,

студентка I курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

СТУДЕНТСЬКИЙ ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ ФОРУМ-ТЕАТРУ

В умовах існування різного роду конфліктів актуальності набуває питання про пошук і подальше використання нових технологій та методик роботи з молоддю. Серед таких інноваційних технологій можна відзначити форум-театр. Мистецтво взагалі і в тому числі театр існують, щоб прикрасити наше життя, сприяти культурному та моральному розвитку кожної особистості. Тому особливо важливо не тільки знайомити молодь з мистецтвом, а й створювати умови для її самостійної творчості.

Форум-театр – методика інтерактивної роботи, спрямована на вирішення важливих та актуальних соціальних проблем. Засновником технології був бразильський режисер Август Боаль, який створив вуличний «Театр пригнічених». Допомогу пригніченим, тобто людям, які страждали через

несправедливість, проблеми, насилля, Боаль надавав через моделювання складних ситуацій та спільний пошук оптимального шляху виходу з них [1].

У форум-театрі ведучий – Джокер – веде захід від початку до кінця, працює з іншими учасниками, виділяє проблеми. Інші учасники – звичайні люди – виступають у якості акторів та глядачів. Актори показують на умовній сцені проблемну ситуацію, а потім разом із глядачами пропонують шляхи виходу з неї. Автор ідеї вирішення проблеми змінює «жертву» на сцені і показує, як слід поводитись [1; 2; 3].

Важливість форум-театру полягає у вільній взаємодії акторів та глядачів, у спрямованості на модель успішної поведінки, позитивного вирішення ситуації [1].

Технологія форум-театру використовується для вирішення таких проблем, як запобігання наркоманії, алкоголізму, торгівлі людьми, подолання насильства, суїциду, т.д. Вона передбачає декілька етапів:

- вибір проблеми;
- написання сценарію;
- репетиція окремих сцен та усїєї вистави;
- коригування спектаклю;
- показ.

Обов'язковими елементами форум-театру є вправи на «розігрів» та обговорення вистави акторами, глядачами, гостями [1; 2; 3].

В Україні вже є досвід використання технології форум-театру, наприклад, у київському Клубі Толерантності [4]. Ефективним було використання цієї технології у роботі «Відкритого університету для дорослих» та Київського освітнього центру «Простір толерантності» з вимушеними переселенцями [5].

У Донбаському інституті техніки та менеджменту МНТУ з ініціативою створення аматорського театру виступили студенти. Технологія форум-театру була обрана не випадково. Серед школярів та студентської молоді не рідкими є випадки вживання алкоголю, наркотичних речовин, самогубства в результаті участі у «смертельних іграх». Вразливість дітей та молоді ускладнює процес вирішення проблем у відносинах з однолітками, дорослими, в тому числі, батьками, вчителями, подолання труднощів у навчанні. І саме технологія форум-театру дозволяє показати шляхи вирішення проблемних ситуацій, показати, що підліток не самотній, що він має однодумців та друзів. Форум-театр вчить не замикатись у собі, а спілкуватись. Студентський актив ДІТМ МНТУ шляхом систематичного проведення заходів у межах форум-театру обрав коло актуальних і гострих проблем підлітків та молоді, склав сценарії музичних міні-вистав з елементами флешмобів. Цікавими та важливими у програмі «Розмінування сердець» стали вистави про правила поведінки дітей з вибуховими пристроями у зоні АТО, а також про участь дітей у «групах смерті» у популярних соціальних мережах. Студенти активно включились у підготовку до показів вистав. Заплановано, що основними глядачами студентського аматорського театру ДІТМ МНТУ стануть школярі.

Обов'язковою останньою частиною вистав стане обговорення проблеми з глядачами.

Форум-театр – це ефективний засіб зробити людину щасливою, змінити обставини, які завдають болі, розвинути креативність та емоційний розум. Важливою у цьому напрямку є робота з підлітками та молоддю.

Використані джерела та література:

1. Новгородський Р. Г. Форум-театр як інтерактивна форма профілактики соціальних проблем / Р. Г. Новгородський // Вісн. Чернігів. нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка / Чернігів. нац. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2013. – Відомості доступні також з інтернету : http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=996. – Назва з екрана.

2. Мілевська Г. В. Форум-театр як сучасний засіб виховання студентської молоді [Електронний ресурс] / Г. В. Мілевська, Ю. С. Липова // Цифровий репозиторій Харків. нац. ун-ту міського господарства ім. А. Н. Бекетова. – Режим доступу: <http://eprints.kname.edu.ua/31828/1/29.pdf>. – Назва з екрана.

3. Еделева Е. Форум-театр: интерактивная техника групповой работы / Е. Еделева // Школ. психолог. – 2004. – № 15. – Сведения также доступны по интернету: <http://psy.1september.ru/article.php?ID=200401509>. – Загл. с экрана.

4. Хорунжая Т. Социальный театр для дискриминируемых: Актуальное интервью с Ялмаром Хорхе Хоффре-Эйхорном [Электронный ресурс] / Т. Хорунжая. – Режим доступа: <http://www.forumn.kiev.ua/newspaper/archive/129/sotsyalnyi-teatr-dlya-dyskrymynuemykh.html>. – Загл. с экрана.

5. Неизвестный М. Репетиция жизни или форум-театр для переселенцев: интервью с «джокерами» К. Крейдерман и А. Книжным [Электронный ресурс] / М. Неизвестный. – Режим доступа: <http://www.ostro.org/donetsk/society/articles/516036/>. – Загл. с экрана.

Іван Коровайко,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ЛАЗНЯ ЯК МЕТОД ОЗДОРОВЛЕННЯ В ФІЗИЧНІЙ РЕАБІЛІТАЦІЇ

З давніх-давен обливання, різні водні процедури, гарячі лазні рятували від згубних хвороб, зміцнювали здоров'я, підіймали духовні сили.

Баня з її нехитрої, але освяченою тисячолітніми традиціями системою гігієни та загартовування допомагає і зараз лікувати і зміцнювати організм людини, мобілізувати його природні захисні сили. Подання про цілющі властивості лазні допоможе вам свідомо використовувати її з гігієнічною, оздоровчою та профілактичною метою.

Дізнавшись, як реагує організм людини на теплові та холодні навантаження, ви зможете підібрати для себе їх оптимальний режим. Комплекс

застосування водних процедур, віників, настоїв трав, масажу забезпечить максимальний оздоровчий ефект під час відвідування лазні.

Цілюща дія лазні полягає в поєднанні двох природних сильних подразників – спеки і холоду. Такі контрастні процедури нормалізують фізіологічні процесії людського організму. Тепло заспокоює і розслабляє, а холодне купання загартовує і сприяє здоровому розвитку тіла. Відвідування лазні дарують нам духовну рівновагу, усувають неврози, знімають втому і занепокоєння.

В Україні поширені, як зазвичай, два типи лазень – російський і фінський (сауна). Розрізняються ці лазні режимом температури і вологості. Російська лазня – це парова лазня з температурою 60–70 ° і вологістю 75–100%. Сауна – це суха лазня з температурою до 120 ° і вологістю 5–15%. І в тій, і в іншій лазнях користуються віниками (своєрідний масаж), розпарити, занурюються в холодну воду або сніжний замет. У наш час контрастні ванни широко використовуються в бальнеотерапії (водолікування).

Реакція організму на тепло і холод. Наш організм здатний підтримувати температуру тіла на відносно сталому рівні, її відхилення від середнього рівня (37° С) на 2–2,5 ° С призводить до виражених порушень фізіологічних функцій. Фізіологічні механізми терморегуляції активуються внаслідок зміни середньої температури тіла всього на 0,1 ° С.

У лазні, завдяки впливу на організм теплового випромінювання і підвищеної температури, відбувається інтенсивне потовиділення (до 1,5 л за одну годину). В умовах парильні або сауни особливе значення для підтримки теплового режиму організму має «капсула», яку утворюють пари шкіри. Цей тонкий пароповітряний шар ізолює шкіру від прямого впливу високої температури навколишнього повітря. Щоб посилити прогріву якої-небудь ділянки шкіри, цю оболонку треба зруйнувати. З цією метою в парильні і сауні застосовують віник.

Сильне нагрівання тіла викликає бажання охолодитися, і навпаки, охолодження спонукає людину зігрітися знову. Під час чергування банних процедур – охолодження і нагрівання – відновлюється порушений температурний баланс організму. Щоб досягти оптимального ефекту при теплових і холодних навантажень, дуже важливо, щоб саме внутрішня потреба людини визначала їх тривалість. Зміна теплових режимів прогріву з подальшим охолодженням слід підбирати індивідуально. Під час цього потрібно психологічно підготувати себе до нагрівання в сауні або до охолодження.

Результати досліджень, що 70% людей відвідують лазню з метою зняти психічне і фізичне напруження. Відзначено, що після парилки або сауни з'являється відчуття психічного комфорту, поліпшується сон.

Методика відвідування парильні. Використання настою, віники. Парку лазню або сауну можна відвідувати тільки здоровим людям. Не можна ходити в лазню після сильного розумового або фізичного стомлення, або після надмірного прийому їжі. Найкраще відвідувати лазню, трохи поївши, з собою необхідно взяти мило, мочало, рушник або простирadlo, щоб обернутися,

рушник для сидіння на гарячому полиці, рукавички, шапочку, віник, настій ароматичних добавок, чай або соки для пиття.

Під час перебування в парильні для природного функціонування потових залоз важливо, щоб шкіра була сухою і чистою. Тому потрібно змити бруд і залишки мила, потім ретельно обсушити. Голову бажано не змочувати. Рекомендується певна послідовність процедур у лазні.

У сауні треба розслабитися, психологічно налаштуватися, сісти або лягти. Дихати краще носом. Якщо занадто жарко, треба спуститися нижче і лягти на рушник. Коли жар стає нестерпним і виникає бажання охолотитися, слід негайно виходити із сауни.

Після другого-третього заходу в парну бажано охолотитися в басейні. При необхідності охолодження слід припинити. Після басейну можна прийняти прохолодний душ, потім полежати, розслабитися. Для посилення потовиділення рекомендується випити кілька ковтків теплої чаю і загорнутися в простирадло.

Починати паритися віником краще з обережних рухів, ледве торкаючись шкіри, в напрямку від голови до ніг. Потім, як віялом, підганяти гаряче повітря до боків і спині, періодично похльоскуючи віником різні ділянки тіла. Можна зверху «зачерпнути» гаряче повітря віником і прикласти віник, наприклад, в попереку і цим значно підсилити місцевий прогрів. Так само потрібно парити ноги. Хлест віником тіла є хорошим масажем.

Великий успіх має використання віників з молодих березових гілок, які зрізають навесні або на початку літа, висушують і зберігають у сухому місці. Зелені гілки, листя та бруньки берези містять вітамін С, антибіотичні речовини з бактерицидним ефектом. Дубові віники дуже міцні, з великими листками. Таким віником можна «зачерпнути» більше пари. Також корисні віники з кропиви, що містять велику кількість вітамінів.

Перед банною процедурою сухий віник потрібно розпарити в малій кількості води. Цю воду можна використовувати для отримання ароматного пара, миття голови (відвар листя берези покращує ріст волосся).

Запах настоянки евкаліпта, полину і хвої діє заспокійливо. М'ята, буркун і шавлія мають антисептичну дію і добре освіжають повітря. Приємний запах лавра. Гострий запах хрону і гірчиці допомагає при застуді. Ромашка знімає спазми гладких м'язів внутрішніх органів, надає потогінний і протизапальну дію. Ефірні олії чебрецю і материнки підсилюють виділення бронхіального слизу, сприяють очищенню бронхів. Такий же ефект мають листя берези, мати-й-мачухи, трава буркуну. Потогінну дію має липовий цвіт.

Кількість заходів у парильню визначається індивідуально. Деякі можуть багаторазово переходити з парильні в басейн і назад. У разі настання легкої втоми можна відпочити. Потім помити голову і вмитися милом, постояти під душем, змінюючи температуру води від максимально холодної до гарячої і навпаки. Після цього потрібно обмотати простирадлом, сісти і розслабитися.

Після банної процедури виникає сильна спрага. Найкраще її втамовують фруктові соки, мінеральна вода, чай з медом, свіжі фрукти, ягоди. Холодну воду пити не можна. Якщо з'являється почуття голоду, можна трохи поїсти.

Лазня завжди використовувалася для лікування і профілактики захворювань у дітей. Слід пам'ятати, що режим перших відвідувань лазень як для дітей, так і для дорослих повинен бути помірним.

Фахівці вважають, що регулярне (раз на тиждень) відвідування парильні або сауни сприятливо позначається на самопочутті людини, сприяє загартовуванню організму, підвищує імунітет, позитивно впливає на зняття психічної, емоційної і фізичної втоми.

Використані джерела та література:

1. Водолікування / упоряд.: А. А. Кузьменко [та ін.]. – Київ : Здоров'я, 1992. – 240 с.
2. Галицький А. В. Лазня парить – здоров'я дарує / А. В. Галицький. – М. : Панорама, 1991. – 64 с.
3. Лаптев О. П. Загартування здоров'я / О. П. Лаптев. – М. : Медицина, 1991. – 160 с.

Михайло Коростельов,

студент II курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ОЖИРІННІ II СТАДІЇ

Дана стаття являє собою дослідження, яке присвячено фізичній реабілітації при ожирінні II-го ступеню. У статті звертається особлива увага на ефективність комплексу фізичної реабілітації при ожирінні, а саме: запропонування лікувального комплексу поєднання дієтотерапії, фізіотерапії, масажу при ожирінні, фізичних вправ, зокрема, використання лікувально-верхової їзди.

Відомо, що станом на сьогоднішній день проблема поширеності надлишкової ваги та ожиріння серед великої кількості людей є дуже актуальною. Відповідно останніх досліджень та оцінок Всесвітньої організації охорони здоров'я станом на 2015 рік, понад 1,9 мільярда людей, які досягли віку старше 18 років, мали характерні проблеми з надлишковою вагою. З цієї кількості близько 600 мільйонів мали проблеми з ожирінням. Кількісний показник також швидко прогресує і є ймовірність, що він може досягти 2,7 мільярдів навіть 2025-го на противагу 2-х мільярдів у 2016-му [1].

Ожиріння – надлишкове відкладення жирової тканини в організмі. Розрізняють екзогенну (аліментарну) і ендогенну (ендокринно-церебральну) форми ожиріння. Перша зумовлена зовнішніми причинами: переїданням, надмірним вживанням їжі, багатій вуглеводами і жирами, недостатньою фізичною рухливістю і пов'язаним з нею зменшенням енерговитрат [2].

Значну роль у попередженні, профілактиці та лікуванні такої хвороби, як ожиріння, має фізична, зокрема, рухова активність. Кожна людина має вибрати особисто для себе прийнятний вид фізичної активності. Рухова активність виключно індивідуальна, якщо вибрати занадто складні навантаження, то вони можуть виявитися шкідливими, на противагу недостатні – марними зусиллями. Істотне місце при проведенні комплексного лікування являються заняття переважно на тренажерах. Відповідно до зазначеного потрібно звертати увагу на те, що регулярні фізичні вправи, які проводяться на тренажерах (чередуючи кожні 3–5 хв. фізичну активності та відпочинок) протягом 60–90 хв заняття, мають позитивний вплив на клінічний показник та ефективно сприяють ліпідному обміну.

Масаж як ще один важливий та ефективний метод боротьби з ожирінням відповідно для кращих показників повинен бути застосований в поєднанні з фізичною активністю, тобто на початку застосовується гімнастика і тільки потім масаж. Значний результат показує самомасаж, який варто виконувати у положенні стоячи безпосередньо у воді.

Лікувальне харчування, або дієтотерапія, відповідає за ефективну мобілізацію жирів за зниження показників збудливості харчового центру та пригальмовування синтезу жирів в організмі хворого з легкозасвоюваних вуглеводів.

Раціональне харчування у людей, що страждають ожирінням, повинно займати важливе місце. Воно повинно відбуватися переважним обмеженням вуглеводів та жирів. Відповідно вміст жиру в добовому раціоні знижується до 0,7–0,8 г/кг, але рослинні жири повинні бути все ж присутні (1,3–1,4 г/кг), кардинально обмежується кількість вуглеводів в організмі (1,3–1,4 г/кг). Все це відбувається через виключення окремих продуктів харчування з раціону (цукор, хліб, випічка, солодкі напої).

В їжі підвищується кількість білків, що в свою чергу попереджає втрату білка, що знаходиться в тканинах. Це спонукає до підвищення енерговитрат через засвоєння білків, що за своєю природою створює характерне відчуття ситості.

Відносно фізіотерапії, то вона впливає на патогенез захворювання, що в свою чергу сприяє нормальній діяльності ендокринної системи, поступово сприяє зниженню маси тіла, стимулює адаптаційно-компенсаторні механізми, нормалізує обмін речовин, підвищує енерговитрати організму, поліпшує функції нервової, серцево-судинної та дихальної системи. Також виникає перешкоджання розвитку певних ускладнень та хвороб, що супроводжують таку хворобу як ожиріння [2].

Іпотерапія, або іншими словами лікувальна верхова їзда, вважається ефективним методом відновлюючої терапії у людей, що страждають ожирінням. Іпотерапія – це комплексний багатогранний і функціональний метод при фізичній реабілітації, що являє собою форму лікувальної фізкультури (ЛФК). Сам процес їзди верхи, фізичні навантаження при цьому і

виступають інструментом реабілітації хворих, де працюють всі основні м'язи тіла людини.

Проаналізувавши та дослідивши літературу, можна зробити певний висновок, що ожиріння – проблема сучасної цивілізації. Через гіподинамію та надмірне переїдання, яке тягне за собою функціональне порушення практично всіх систем організму, в результаті чого з'являється багато клінічних ускладнень, які в свою чергу мають свій вплив на загальний стан здоров'я людини.

Отже, до запропонованих методів фізичної реабілітації при ожирінні II-ї стадії відноситься, насамперед, комплекс занять лікувальною фізкультурою, показаний масаж і самомасаж, раціональне харчування та загалом активний спосіб життя. Цей комплекс не є імперативний, а для кожного хворого застосовується виключно індивідуально.

Використані джерела та література:

1. Ожирение и избыточный вес [Электронный ресурс] // Центр СМІ / Всемир. организация здравоохранения. – 2016. – Режим доступа: <http://www.who.int/mediacentre/factsheets/fs311/ru/>. – Загл. с экрана.
2. Мухін В. М. Фізична реабілітація : [підручник] / В. М. Мухін. – Київ : Олімп. л-ра, 2005. – С. 323–326.

Ерік Кравченко,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
Навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ, Україна)

ПОЗИТИВНИЙ ІМІДЖ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ БУХГАЛТЕРА

Кажучи про елементи іміджу працівника бухгалтерської професії, треба зауважити, що на персональному рівні образ іміджу певного бухгалтера складається не тільки в процесі отриманні знань під час навчання та саморозвитку, розуміння історичних елементів облікової праці, дотримання та не порушення вимог облікового етикету, а також в процесі комунікативних процесів з друзями по роботі, колегами, керівниками, власниками та працівниками підприємств, аудиторями, представниками банківських, державних структур тощо.

Важливий в минулому елемент вміння робити звіти зараз відходить в минуле, поступаючись місцем таким якостям як компетентність, повага до колег, партнерів, підлеглих, а також самоповага. Важливо створити свій стиль поведінки, який стане одним із головних аспектів образу працівника, існують певні норми які будуть допомагати при діловому спілкуванні:

- відповідальний підхід до поставленого завдання;
- вміння абстрагуватися та подивитися на справу зі сторони;

- не запізнюватися та бути наполегливим у виконанні своїх функціональних обов'язків з метою покращення іміджу ділової людини;
- тактовність, коректність та доброзичливість в спілкуванні з клієнтами, партнерами, колегами та підлеглими;
- вміння вислухати людину та не допускати поганих висловлювань працівнику в присутності інших співробітників;
- відмовити від прагнення завжди бути правим;
- усвідомлення необхідності відокремлювати бажання відстояти свою думку від почуття власної гідності;
- вмінням спілкуватися;
- надання допомоги оточуючим працівникам;
- бути завжди вдягненим в стилі ділової людини.

Зовнішній вигляд – одна з найважливіших аспектів іміджу. Безперечно, що поряд з розглянутими складовими іміджу бухгалтера, які залежать від стану та розвитку самого змісту професійної діяльності облікових робітників, важливим компонентом уяви про бухгалтера є зовнішня форма подання індивідуального іміджу. Безумовно, це – особиста справа кожного. Але, разом з тим, кожному бухгалтеру необхідно усвідомити, що він – представник професійного співтовариства і в очах оточуючих повинен уособлювати категорію “бухгалтер” взагалі.

Бухгалтеру потрібно розуміти, що стиль одягу та, передусім, його кольорову гама – це непрямий фактор, який впливає на ефективність ділових зв'язків, адже зовнішній вигляд розглядається як частина робочої обстановки, в умовах якої проходить ділова зустріч. Одяг повинен сприяти авторитету бухгалтера. Стиль одягу бухгалтера повинен бути бездоганим. Жінці-бухгалтеру не рекомендовані: міні-спідниці для ділових зустрічей, сукні без рукавів, «парад» ювелірних виробів.

Стиль одягу чоловіка-бухгалтера також повинен відповідати гарному діловому смаку. Так, вузька краватка не гармоніює з костюмами з широкими лацканами. Не заохочується будь-яка вигадливість: масивна пряжка на ремені, ланцюжок на шиї та ін. Збираючись на ділову зустріч, не слід одягати джинси та светр.

Суттєво вплинув на зміну іміджу бухгалтера процес лібералізації обліку. Сьогодні облік став менш жорстоко регламентованим, що розширює діапазон можливостей і дає бухгалтеру шанс в повній мірі розкрити потенціал професії. Разом з тим, змінюється відповідальність бухгалтера за облікові процеси, які він здійснює – правильне визначення складу витрат, оподаткування бази при розрахунку різних видів податків тощо.

Безперечно, найбільш зацікавлена в кваліфікованому бухгалтері особа – це власник, який відповідає за результати бізнесу своїм капіталом та ім'ям. Власник прагне отримати в свій колектив спеціаліста, здатного грамотно вести облік, вчасно вирішувати податкові питання і сприяти здійсненню управлінського аналізу та розробці стратегії діяльності компанії. Адже процес

управління є насамперед багатогранний та складний механізм в процесі роботи його в цілому як організму.

Власник очікує від бухгалтера якомога точніших, повніших і оперативніших даних про реальний стан справ і перспективи розвитку в умовах змінного законодавства, конкурентного середовища та ринків збуту. Бо з розвитком технологій і розширюється діапазон розгалуженості роботи працівників.

Неправильне або несвоєчасне надання інформації може викликати збитки і навіть банкрутство підприємства. Досить високий рівень залежності управлінських і фінансових рішень від якості бухгалтерської інформації визначає його корисність і цінність для фірми. Складовими професіоналізму є: освіта, стаж роботи за спеціальністю, знання і навички, аналітичні якості, здатність до сприйняття нових знань, умінням швидко та точно реагувати на зміни в законодавстві тощо.

Отже, в наші дні імідж бухгалтера – це імідж освіченої, компетентної людини із спеціальністю, що відповідає вимогам сьогодення. Сучасний бухгалтер – це комунікабельний, здатний до продуктивного ділового спілкування спеціаліст, який розуміється в питаннях, які для більшості людей здаються недоступними і недосяжними. Вимоги, висунуті до облікової професії, досить високі. Облікова професія – справа високоінтелектуальних людей, які володіють здібностями, що перевищують рівень звичайного підприємця.

У бухгалтерській етиці, як у формі суспільної свідомості, обумовленій соціально-економічними особливостями розвитку, як і в самій обліковій інформації, тісно пов'язані різноманітні і часто суперечливі інтереси численних учасників господарської діяльності. Задоволення запитів всіх учасників, підбір інформації, її інтерпретація і надання залежать від досвіду бухгалтера, його вміння акцентувати увагу керівництва на певних аспектах з метою прийняття оптимального управлінського рішення.

В цьому світлі сучасні етичні норми потребують, щоб бухгалтер був не просто збирачем і обробником інформації, але й її першим тлумачем, аналітиком, який веде постійний пошук і мобілізацію резервів підвищення ефективності господарської діяльності свого підприємства, активним учасником управлінського процесу.

Аналітичні навички бухгалтера є однією з найважливіших складових, яка допоможе як для становлення успішного фахівця, так і керівнику. Створений єдиний цілісний орган допоможе бути більш стійким в часи нестабільної ринкової економіки.

Сьогодні імідж бухгалтера пов'язаний також з уявленнями про активну ділянку управлінського процесу, яке визнає, що для успішного управління важливе значення має виховання у службовців дисципліни та відданості справам фірми.

Використані джерела та література:

1. Про Бухгалтерський облік та Фінансову звітність в Україні [Електронний ресурс] : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996-XIV. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/996-14>. – Назва з екрана.
2. Бутинець Ф. Ф. Історія бухгалтерського обліку : навч. посіб. : в 2 ч. – 2-е вид., доп. і перероб. – Житомир : ПП «Рута»
Ч. I. – 2001. – 512 с.
Ч. II. – 2001. – 640 с.
3. Швець В. Г. Теорія бухгалтерського обліку : підручник / В. Г. Швець. – Київ : Знання, 2004. – 447 с.
4. Грабова Н. М. Теорія бухгалтерського обліку : навч. посіб. / Н. М. Грабова ; ред. М. В. Кужельний. – 6-е вид. – Київ : А.С.К., 2001. – 266 с.

Ерік Кравченко,

здобувач ступеня вищої освіти магістра
Навчально-наукового інституту № 3
Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ, Україна)

ПРИНЦИПИ ПРАВОВОГО СТАТУСУ ІНОЗЕМЦІВ ТА ОСІБ БЕЗ ГРОМАДЯНСТВА

Україна прагне будувати відносини з іншими країнами на основі пріоритету загальнолюдських інтересів і цінностей. В бурхливо змінюваному світі все більш інтенсивно розвиваються взаємні політичні, економічні, науково-технічні і культурні зв'язки України з зарубіжними країнами, які в сфері забезпечення прав людини базуються на дотриманні певних принципів, які є першоосновою конституційно-правового статусу іноземців.

Насамперед, слід відзначити, що сучасні науковці та юристи дають різні визначення даному поняттю. Найбільш вдалим, на мою думку, є твердження, що принципи – це найбільш загальні вимоги до суспільних відносин і їх учасників, а також як вихідні керівні засади, відправні установлення, що виражають сутність права і впливають з ідей справедливості й свободи, а також визначають загальну спрямованість і найістотніші риси чинної правової системи [1, с. 197].

Важливо зазначити, що принципи, які склалися на сьогоднішній день, діють у стійкому взаємозв'язку.

Принципи правового статусу іноземців та осіб без громадянства, що діють в Україні, склалися на основі синтезу міжнародного і національного законодавства. Основними серед них є такі:

1. Принцип пошани прав і основних свобод людини, обов'язкової для всіх держав.

Даний принцип зазначений в ст. 3 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства», де в ч. 2 визначено, що «іноземці та особи без громадянства, які перебувають під юрисдикцією України, незалежно від

законності їх перебування, мають право на визнання їх правосуб'єктності та основних прав і свобод людини».

Згідно з цим положенням, на іноземців та апатридів поширюється юрисдикція держави перебування, обов'язок дотримуватися законодавства даної держави, яка в свою чергу має обов'язок захищати права цих осіб.

2. Принцип єдності прав і обов'язків іноземців. Важливим є положення про те, що іноземці в Україні мають не тільки велике коло прав і свобод, але одночасно і несуть обов'язки. Принцип єдності прав, свобод і обов'язків, який характеризує правовий статус особи в сучасному суспільстві, розповсюджується в Україні в рівній мірі як на громадян, так і на іноземців. Причому він послідовно проводиться через увесь текст Закону «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Встановлення такого принципу в Законі і необхідність його дотримання усіма – як громадянами, так і іноземцями, особами без громадянства – природно і справедливо.

В першу чергу, ці обов'язки стосуються поваги до порядку держави, на території якої вони перебувають. Конституція України, закон «Про статус іноземців та осіб без громадянства» та інші нормативно-правові акти України визначають, що здійснення іноземцями своїх прав і свобод не повинні завдавати шкоди національним інтересам України, правам, свободам і законним інтересам її громадян і інших осіб, які проживають в Україні. Закон України «Про статус іноземців та осіб без громадянства» у ч. 3, ст. 3 зазначає, що «Іноземці та особи без громадянства зобов'язані неухильно додержуватися Конституції та законів України, інших нормативно-правових актів, не посягати на права і свободи, честь і гідність інших людей, інтереси суспільства та держави» [2].

3. Принцип реалізації юридичних гарантій їх прав і свобод

Згідно з цим принципом, іноземці та особи без громадянства мають право на звернення до суду та до інших державних органів для захисту їхніх особистих, майнових та інших прав. Зокрема, за статтями 147, 150 Конституції України, статтями 42, 43 Закону України «Про Конституційний Суд України» вони, як і громадяни України, можуть звертатися з письмовими клопотаннями до Конституційного Суду України за необхідності тлумачення Конституції та законів України з метою забезпечення реалізації чи захисту своїх конституційних прав і свобод.

Цей принцип також передбачає вільний доступ іноземця до дипломатичного представництва і консульських установ держави його громадянства. ст. 10 Резолюції 40/144 Генеральної Асамблеї ООН від 13.12.1985 року «Декларація про права людини щодо осіб, які не є громадянами країни, в якій вони проживають» зазначає, що кожному іноземцю повинна надаватися можливість в будь-який час зв'язатися з консульством або дипломатичним представництвом держави, громадянином якої він є, або, за при відсутності таких, з консульством чи дипломатичним представництвом будь-якої іншої держави, якій надано право захищати інтереси держави, громадянином якої є іноземець, в державі, якій він проживає.

4. Принцип їх рівності перед законом.

Цей принцип у прямому зв'язку зі статусом іноземців та осіб без громадянства відображений в ст. 26 Конституції України: «Іноземці та особи без громадянства, що перебувають в Україні на законних підставах, користуються тими самими правами і свободами, а також несуть такі самі обов'язки, як і громадяни України, за винятками встановленими Конституцією, законами чи міжнародними договорами України» .

Цей принцип є один із основоположних принципів конституційного ладу України і світового конституціоналізму: всі особи незалежно від громадянства мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Задля забезпечення загальнодоступності цього принципу на державу також покладається обов'язок гарантувати іноземцям право знати свої права і обов'язки та можливість їх використовувати в межах закону.

З аналізу даної статті Конституції України також випливає можливість доповнення, конкретизації даного принципу як в законодавчому порядку, так і за допомогою міжнародних договорів.

Зокрема, Загальна декларація прав людини 1948 року у статті 2 (1) визначає, що «кожна людина повинна мати всі права і свободи, проголошені цією Декларацією, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного чи соціального походження, майнового, станового або іншого становища. Крім того, не повинно проводитися ніякого розрізнення на основі політичного, правового або міжнародного статусу країни або території, до якої людина належить, незалежно від того, чи є ця територія незалежною, підопічною, несамоврядованою або як-небудь інакше обмеженою у своєму суверенітеті». З аналізу цієї статті стає зрозуміло, що ні в якому разі права і свободи іноземців та апатридів не можуть потерпати від дискримінації, так як положення цієї статті застосовуються до «кожного», а тому включають також іноземців та осіб без громадянства.

Використані джерела та література:

1. Загальна теорія держави та права : підруч. для студентів юрид. вищ. навч. закл. / Цвік М. В., Петришин О. В., Авраменко Л. В. [та ін.] ; за ред. Цвіка М. В., Петришина О. В. – Харків : Право, 2009. – 584 с.

2. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства : Закон України від 22.09.2011 р. № № 3773-VI // Відом. Верхов. Ради України (ВВР). – 2012. – № 19/20. – Ст. 179. – Відомості також доступні з інтернету: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/3773-17>. – Назва з екрана.

КОМПЛЕКСНА ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЖІНОК ВІКОМ 35–40 РОКІВ З ОСТЕОХОНДРОЗОМ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

Остеохондроз займає перше місце по розповсюдженості серед населення Землі. У нашій країні остеохондрозом хребта хворіють приблизно 80% населення, 85% дорослих протягом свого життя відчували хоча б один раз біль у спині, з них – 5% страждають щорічно, а 80% – хоча б один раз в житті внаслідок цього стали непрацездатні.

Існує багато факторів, які пояснюють початок розвитку дегенеративно-дистрофічного ураження хребта. Можна виділити наступні групи причин: малорухливий спосіб життя; інфекційні захворювання; аномалії розвитку хребта; ревматоїдні хвороби; аутоімунні порушення; травми та статичні порушення; інволюція кісткової тканини; ендокринні захворювання; спадковість; зміни у м'язах; важка фізична праця; психоемоційні стреси та депресії.

Клінічні прояви дегенеративно-дистрофічних уражень поперекового відділу хребта різноманітні. Можна виділити як функціональні, так і органічні зміни. Вони залежать від багатьох чинників: від локалізації, від ступеня порушень, від фізичного розвитку хворого, його віку. До теперішнього часу виділено безліч самостійних неврологічних синдромів дегенеративно-дистрофічної поразки поперекового відділу хребта. На функціональній стадії захворювання спостерігаються зміни в активній частині рухового апарату (м'язах спини, печія, дискомфорт при зміні положення тіла, швидку стомлюваність, фіксація робочих поз, виконання робочих і побутових рухів посилюють ці відчуття). До функціональних змін можна віднести і гострі болі у м'язах, викликані обмеженнями спинномозкових нервів при різкому м'язовому скороченні. Об'єктивно при пальпації відзначаються підвищений тонус м'язів, ділянки хворобливості, ущільнення, неможливість повного розслаблення.

У традиційній медицині до реабілітаційних заходів підходять комплексно: починаючи з організації лікувально-охоронного режиму, і через мануальну і кінезотерапію, електролікування, масаж, тракції – до елементів спорту і працетерапії.

Головна мета відновлення у хворих з поперековими болями – сприяти нормалізації тону м'язів спини, збільшення рухливості хребта, створення “м'язового корсету” (як природного стабілізатора), покращенню загального стану та відновлення працездатності.

Залежно від гостроти клінічних проявів дегенеративно-дистрофічних уражень поперекового відділу хребта, виділяють 3 періоди захворювання: гострий, підгострий і період клінічного видужування (повного або неповного).

Основна мета всіх лікувально-профілактичних заходів полягає в зміцненні м'язово-зв'язкового апарату і створенні умов для його функціонування. Перш за все, необхідно налагодити свій побут, правильно спланувати відпочинок, організувати трудові процеси так, щоб усунути або понизити вплив виробничих чинників.

Для попередження рецидивів захворювання необхідні: постійні заняття фізкультурою, щоденна гімнастика з використанням спеціальних вправ для тулуба, навчання обґрунтованим прийомом виробничих операцій, виключення впливу шкідливих виробничих чинників (роботи в статично незручній позі).

Фізична реабілітація при захворюванні дегенеративно-дистрофічного ураження поперекового відділу хребта є основним засобом у комплексному лікуванні хворих та їх реабілітації.

Використані джерела та література:

1. Епифанов В. А. Остеохондроз позвоночника (діагностика, лечение, профилактика) / В. А. Епифанов, А. В. Епифанов. – М. : МЕДпресс-информ, 2004. – 272 с.

Вікторія Кулибаба,

студентка II курсу

Полтавського інституту бізнесу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ ХВОРИХ НА ДЦП

Дитячий церебральний параліч (далі ДЦП) – це патологія, що характеризується порушенням рухової діяльності, внаслідок ураження головного мозку.

На сьогодні дитячий церебральний параліч займає одне з провідних місць серед причин дитячої інвалідності. У багатьох країнах світу спостерігається тенденція зростання захворюваності ДЦП. Згідно з даними медичної статистики, поширеність дитячого церебрального паралічу становить 20-25 випадків на 10 тисяч дитячого населення. В Україні ж зареєстровано понад 30 тисяч дітей, хворих на дитячий церебральний параліч.

Одним з найважливіших методів лікування дитячого церебрального паралічу є фізична реабілітація, яка починається вже в перші місяці життя дитини, відразу після встановлення діагнозу. При цьому застосовують комплекси вправ, спрямовані на дві важливі цілі – не допустити ослаблення та атрофії м'язів внаслідок недостатнього їх використання, а також уникнути розвитку контрактур, при яких спазматично напружені м'язи стають малорухомими та фіксують кінцівки хворого в патологічному положенні.

Грамотне ефективне лікування і фізична реабілітація дітей з ДЦП застосовується в комплексі зі спеціальними новими методиками і обладнанням, що дозволяє дитині з діагнозом «дитячий церебральний параліч» домогтися

здатності до пересування, стати самостійним, поліпшити координацію, моторику і мову.

Для реабілітації дітей з ДЦП на сьогодні використовують різноманітні методи фізичної реабілітації: грязелікування, масаж, Бобат-терапія, лікувальна фізична культура тощо.

Лікувальна фізична культура (ЛФК) при дитячому церебральному паралічі є важливим елементом процесу реабілітації. Вона не лише дозволяє поліпшити координацію рухів, зменшити гіпертонус м'язів, але й сприяє виробленню побутових навичок. Завдяки ЛФК у дитини формуються правильні рухи, з'являються навички самообслуговування, окремі елементи певних трудових процесів [1].

Заняття лікувальною фізичною культурою варто розпочинати в ранньому віці. Оскільки чим раніше почати заняття, тим кращих результатів можна досягти. З віком необхідно поступово збільшувати навантаження, дотримуючись систематичності, регулярності та безперервності занять. Важливе значення також мають вік дитини, ступінь тяжкості захворювання, особливості психічного стану та розвитку дитини.

Лікувальна фізкультура повинна включати вправи, що розвивають координацію рухів та покращують рухливість суглобів. Це різноманітні вправи в положенні сидячи, лежачи або стоячи, рухи на колінах, що допомагають також освоїти ходьбу. Такими вправами є повзання на четвереньках, ходьба з поворотом голови, рухами рук вгору і вперед, нахилами та поворотами тулуба.

Заняття ЛФК потрібно поєднувати з масажем. Завдяки масажу здійснюється розслаблення м'язів та зняття їх гіпертонусу. Також з дітками хворими на ДЦП варто проводити артикуляційну гімнастику та логопедичний масаж, які сприяють розвитку мови і розумовому розвитку [2].

Багатьом дітям з ДЦП призначають грязелікування, яке здійснює загально рефлекторну хімічну дію, стимулює нервові закінчення. Теплі грязі є гарним засобом при гіпертонусі, знімають спазми м'язів.

В 40-х роках ХХ століття була розроблена Бобат-терапія, що також була призначена покращити фізичний стан дітей з ДЦП. Метою даного виду терапії є стимуляція нормального моторного розвитку і профілактика виникнення контрактур і деформацій. Основою підходу є застосування спеціальних положень тіла дитини, прийомів догляду за нею, які контролюють сенсорні стимули до нервової системи.

З метою фізичної реабілітації дітей хворих на ДЦП в Україні застосовують методику Козьявкіна, в основі якої лежить полімодальний підхід із застосуванням різнобічних методів впливу на пацієнта. Основним компонентом методики є біомеханічна корекція хребта та великих суглобів, у поєднанні з комплексом лікувальних заходів: рефлексотерапією, лікувальною фізкультурою, системою масажу, ритмічною гімнастикою, механотерапією та апітерапією [3].

Реабілітація за методом Козьявкіна проводиться у Львові та Трускавці. У липні 2003 року, поряд з Реабілітаційним центром «Еліта» та Інститутом

проблем медичної реабілітації, в Трускавці введена в дію Міжнародна клініка відновного лікування, побудована з урахуванням особливостей реабілітації пацієнтів, хворих на дитячий церебральний параліч.

Отже, на сьогодні існує багато засобів та методів фізичної реабілітації дітей хворих на ДЦП. При виборі того чи іншого методу необхідно підходити індивідуально. Кращі результати реабілітації досягаються при комплексному застосуванні кількох методів.

Використані джерела та література:

1. Медична і соціальна реабілітація: підручник / В. Б. Самойленко, Н. П. Яковенко, Ф. О. Петряшев [та ін.]. – Київ: ВСВ «Медицина», 2013. – 464 с.

2. Богдановська Н. В. Особливості застосування засобів фізичної реабілітації дітей з церебральним паралічем / Н. В. Богдановська // Вісн. Запорізь. нац. ун-ту. – Запоріжжя, 2014. – № 1 (12). – С. 10–16.

3. Козьявкін В. И. Основы реабилитации двигательных нарушений по методу Козьявкина / В. И. Козьявкін, Н. Н. Сак, О. А. Качмар. – Львів: НВФ «Українські технології», 2007. – 192 с.

Ніна Кучеренко,

студентка V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ПРИНЦИПИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ З ОНКОЛОГІЧНИМИ ЗАХВОРЮВАННЯМИ

Сучасна організація виявлення, діагностики та лікування хворих із злоякісними захворюваннями виявила чіткі тенденції в зростанні онкологічної захворюваності. Збільшується кількість хворих з I–II стадією пухлинного процесу, коли значній кількості хворих можна відмовитись від травматичних методів лікування на користь функціонально-щадного лікування. Постійно збільшується кількість онкологічних хворих III клінічної групи, які знаходяться на обліку онкологічних диспансерів та кабінетів. При цьому велику кількість серед них складають особи працездатного віку, які потребують відновлення свого фізичного, психічного та соціального здоров'я. Також велику кількість складають особи з вперше виявленою 4 стадією онкозахворювання або його прогресування після лікування. Через це питання реабілітації онкохворих – питання дуже складне і актуальне.

Можливість реабілітації конкретного хворого необхідно розглядати індивідуально, в залежності від комплексу прогностичних факторів: локалізація та стадія пухлини, його морфологічна будова, характер проведеного лікування, ступінь анатомофункціональних порушень, загальнобіологічні та соціальні характеристики (вік, стать, професія). Всі вірогідні варіанти клінічного перебігу злоякісного захворювання можна об'єднати в три групи:

1. Група зі сприятливим прогнозом містить хворих із I–II стадією, які мають реальний шансвилікуватись від захворювання. Для більшості пацієнтів можливе проведення щадного та органозберігаючого лікування із застосуванням методики хірургічної резекції ушкодженого органу із збереженням функціональної частини. Але більша частина хворих потребують подальшого або хіміотерапевтичного лікування.

2. Група з більш суровим прогнозом. Це, як правило, пацієнти з III стадією онкологічного процесу. Більшість хворих цієї групи потребують хірургічного втручання з вірогідною інвалідизацією та втратою функцій ушкодженого органу з подальшою променевою терапією та хіміотерапією.

3. Група несприятливого прогнозу з прогресуванням пухлинного процесу після неефективного лікування ранніх стадій та вперше виявленою 4 стадією.

У відповідності з груповим прогнозом визначають мету реабілітації:

1. відновна, яка полягає в повному або частковому відновленні працездатності, як правило, хворих із сприятливим прогнозом;

2. підтримуюча, яка пов'язана з втратою працездатності, інвалідизацією. Направлена на адаптацію пацієнта до нового психофізичного стану, положенню в сім'ї та суспільстві.

3. паліативна, яка направлена на створення комфортних умов існування в умовах прогресування захворювання.

Взагалі, не існує чітких обмежень у визначенні мети реабілітації через те, що особливості протікання захворювання мають індивідуальні особливості. Наприклад, прогресування захворювання після радикального лікування змінює мету реабілітації з відновлювальної на паліативну.

У багатьох європейських країнах фізична реабілітація хворих після комплексного онкологічного лікування входить в перелік обов'язкових заходів і містить завдання відновлення основних фізичних якостей. У першу чергу – сили, витривалості, координації. Основними принципами, які визначають саме відновлення онкологічних пацієнтів, становлять:

1. індивідуальний підхід;
2. ретельне визначення дозування навантажень;
3. недопустимість форсування відновлення. Тихіше їдеш – далі будеш;
4. емоційне забарвлення занять.

Реабілітація людини, яка пройшла лікування від онкологічного захворювання, не завершується з повним або частковим відновленням функцій організму після хірургічного або комбінованого лікування. Навіть якщо досягнуто стану клінічної ремісії, людина все одно знаходиться під постійним медичним наглядом. Деякі пацієнти приймають довготривало (роками) певні препарати, наприклад, гормональні, які впливають на функціонування організму. Емоційне напруження, страх повернення хвороби, стреси, які загострюються в період планових обстежень, супроводжують майже всіх «онкоживих» все подальше життя.

Все це вимагає створення спеціальних програм підтримання задовільного фізичного та емоційного стану людей з онкологічним захворюванням в анамнезі. Бажано, щоб пацієнти мали можливість займатись активними видами відпочинку, улюбленими видами фізичної активності, але мали змогу займатись цим у спеціальних групах із тренером, який обізнаний з особливостями та обмеженнями для таких осіб або пацієнти повинні мати доступ до достовірної інформації з питань безпечних навантажень та розумних обмежень. Із цією метою необхідно розповсюджувати зазначену інформацію на профільних ресурсах, яких наразі становиться все більше.

Наприкінці хочеться зазначити, що страх людей з онкодіагнозом в анамнезі прийти в спортзал або басейн, сісти на велосипед або пройтись по лісу на лижах або по парку з палками для норвезької ходьби, створюють стигми минулого та установки суспільства, що онкологія фатальна, будь-які навантаження небезпечні, онкопацієнти всі приречені. Досягнення науки останніх десятиліть спростовують такі твердження. Подолання цих стигм та установок також буде сприяти тому, що реабілітація онкопацієнтів після комбінованого лікування буде адекватною та повноцінною.

Викоритані джерела та література:

1. Грушина Т. И. Реабилитация в онкологии: физиотерапия / Т. И. Грушина. – М. : ГЭОТАР-Медиа. 2006.
2. Серван-Шрейбер Д. Антирак. Новый образ жизни / Д. Серван-Шрейбер. – М. : Рипло-Классик. 2010.
3. Benegung und Sport bei Krebs // Deutsche Krebsshilfe. – 2014.

Людмила Легзіна,

студентка II курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

РОБОТА З ТРИГЕРИМИ ТОЧКАМИ ТА ТЕХНІКА ХОЛІСТИЧНОГО МАСАЖУ ЯК ЗАСІБ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТА З СИНДРОМОМ ХРОНІЧНОЇ ВТОМИ

Попит зароджує пропозицію. На сьогоднішній день більшість людей страждають від так званих «хвороб цивілізації», що спричинені в основному гіподинамією, та як наслідок викликаною нею – хронічною перевтомою. Люди, що перебувають у стані хронічної перевтоми, скаржаться на постійні головні болі, біль у м'язах та суглобах без явних джерел запалення, біль у горлі без явних ознак гострої респіраторної інфекції, періодичні запаморочення, зниження працездатності, сонливість удень та безсоння уночі, погіршення пам'яті. Такі люди нерідко перебувають у стані емоційного пригнічення, апатії, тривоги, невпевненості, а іноді навіть депресії. Також характерний тривалий (понад 24 години) період відчуття дискомфорту після фізичних та психоемоційних навантажень. Ці симптоми свідчать що у майбутньому людина

ризикує набути значні відхилення у функціональних системах свого організму, що у свою чергу викликає найпоширеніші хвороби сьогодення, таких як: остеохондроз, порушення обміну речовин, серцево-судинні захворювання, та інші [2, 4].

Отже, способи реабілітації або різноманітні SPA-процедури при боротьбі з хронічною перевтомою повинні бути направлені на відновлення організму пацієнта після робочого дня та компенсувати наслідки малорухливого способу життя.

Найпоширеніша проблема гіпокінезії – це хронічні міофасціальні болі, що викликані м'язовим спазмом. Також ці спазми називають вузлами, або міофасціальними тригерними точками. Це невелика ділянка у площі м'язової тканини, в якій відбувається спазм, цей спазм може викликати значний дискомфорт та навіть сильний біль як безпосередньо у місцях локалізації, так і у віддалених ділянках. Пацієнти, які мають таку проблему, скаржаться на часті головні болі, або навіть мігрені, швидку стомлюваність, судоми, болі у спині та шиї. Специфіка цієї процедури полягає саме у виявленні цих місць знаходження больових або тригерних точок та детальному опрацюванні них. Найкращий спосіб роботи з тригерними точками – масаж. Розпочинається процедура, як правило, з поверхневого прогладжування, що переходить у глибоке. Наступним кроком є безпосередньо робота з тригерними точками. Якщо можливо, потрібно використовувати допоміжні засоби, щоб зменшити навантаження на руки масажиста. Необхідно виконувати короткі, надавлюючого характеру повторювані рухи. Вони повинні бути направлені лише в одну сторону та проводитися повільно, приблизно 6–12 рухів на кожній точці. Це викликає відчуття болю, але він повинен бути комфортним, у межах семи за десятибальною шкалою. Як результат, відбувається м'язове розслаблення, покращується кровопостачання прилеглих тканин та органів, збільшується ефективність сну, та спостерігається покращення загального стану пацієнта [3, 5].

Після роботи з больовими точками доцільно використати досить ефективні елементи розслаблюючого холістичного (пульсаційного) масажу. Це система комплексного підходу, яка являє собою терапевтичний, реабілітаційний та профілактичний метод. ця техніка складається з трьох частин:

1. Прийоми масажу та мануальної терапії. Також сюди входить робота з тригерними точками.

2. Психологічного. Робота з емоційним станом пацієнта.

Ця методика показує ефективність у роботі з психосоматичними захворюваннями, завдяки своїй унікальній системі індивідуального підходу. Вона є універсальною та підходить для усіх вікових груп. Процедура проводиться на масажному столі, у зручному та просторому одязі, який не обмежуватиме рухів пацієнта. Основні рухи – розгойдування і вібрація. Рухи повинні виконуватись у стійкому, постійному ритмі, темп якого спеціаліст має визначати індивідуально для кожного пацієнта. Це залежить від його

психоемоційного та фізичного стану. Також виконуються прийоми розтирання, підкидання та розтягування. Амплітуда виконуваних коливань може бути різною, як великою, так і малою. При великій амплітуді коливань виконується робота з усім тілом, у той час, як мала амплітуда призначена для детальної та глибокої роботи з наявними проблемами, спазмами та блоками. Дана процедура виконує вплив на опорно-рухову систему, збільшуючи амплітуду рухів у суглобах, покращенню еластичності м'язів та сухожилок. Спостерігається покращення якості сну, відновлення пацієнта після затижного періоду у стані стресу, страху та депресії, тривалої втоми; покращує роботу нервової системи [1].

Використані джерела та література:

1. Бажурина В. Холистический массаж / В. Бажурина, Г. Федорова. – СПб. : Невский проспект. – 85 с.
2. Гордон Н. Ф. Хроническое утомление и двигательная активность / Н. Ф. Гордон. – Кие : Олимп. л-ра, 1999. – 128 с.
3. Дэвис К. Триггерные точки / Клэр Дэвис, Амбер Дэвис. – М. : Эксмо, 2008. – 336 с.
4. Комаров С. Г. Диагностика синдрома хронической усталости и алгоритм организации медицинской помощи больным с данной патологией / С. Г. Комаров // Вестн. Ивановской мед. акад. – 2007. – Т. 12, № 3/4
5. Хабиров Ф. А. Мишечная боль / Хабиров Ф. А., Хабиров Р. А. – Казань : Книжный дом, 1995. – 208 с.

Назарій Леонюк,

студент

Луцького біотехнічного інституту

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет

імені академіка Юрія Бугая» (м. Луцьк, Україна)

РОЗВИТОК ЕКОНОМІКИ ІНФОРМАЦІЙНОГО ТИПУ В ГАЛУЗЯХ ГОСПОДАРЮВАННЯ

Електронна комерція почала поширюватись в Україні наприкінці 90-х років ХХ ст. Її поява та становлення припадають на період розвитку ринкової економіки. Цей етап також співпадає із кардинальними змінами у світовій економіці, які визначаються процесами глобалізації фінансових ринків і міжнародною інтеграцією фінансових інститутів, утворенням, інтеграцією та монополізацією ринків окремих фінансових інструментів, міжнародними об'єднаннями банків та інших фінансових компаній.

Основою будь-якого виду сучасного бізнесу є ті чи інші засоби комунікації. Зокрема, Інтернет є тим засобом комунікації, якому притаманна така місткість, інтерактивність і охоплення регіонів, яка є недоступною для будь-якого іншого засобу масової інформації, що і робить його унікальним. Якщо газети виходять певним тиражем у певному регіоні, а телебачення – у межах будь-якої країни чи кількох країн, то Глобальна мережа Інтернет є

засобом комунікації, що взагалі не має жодних кордонів.

Електронна комерція порівняно з традиційними видами ділової активності має вагомі переваги. Зокрема, використання нових електронних форм комунікації істотно знижує витрати на організацію та підтримку всієї інфраструктури бізнесу, а можливості електронної комерції дозволяють у будь-який момент перепроєктувати стратегію його ведення. Однак, незважаючи на явні переваги використання електронних засобів взаємодії в бізнесі, для організації ефективного управління підприємства електронного сегменту економіки потребують змістовних наукових досліджень.

В Україні формуються електронні ринки, створюються і запроваджуються системи управління взаємовідносин з клієнтами. Важливим кроком у напрямі впровадження систем «business-to-business» в економіку є використання відкритих міжнародних стандартів, створення національного електронного каталогу товарів.

Нарощуючи свою присутність в системах міжнародної електронної комерції, Україна вписується у загальносвітові тенденції, що спостерігаються наразі, і відчуває на собі їх вплив, зокрема:

- останніми роками у зв'язку і зниженням цін на комп'ютерні системи та програмне забезпечення спостерігається бум у продажі комп'ютерів;
- провайдери зменшують ціни на Інтернет-послуги;
- відбувається непинне зростання кількості Інтернет-користувачів по всіх країнах і регіонах світу, де рівень проникнення ще не досяг максимальних значень;
- зростання обсягів покупок з використанням он-лайн технологій.

Для активного включення України в міжнародний електронний бізнес необхідне: активне впровадження комп'ютерів та телекомунікацій в усі сфери соціального та економічного життя країни, у тому числі і в сільській місцевості, що забезпечить розширення комп'ютерної грамотності населення і належний рівень розвитку інфраструктури; стимулювання швидкого розвитку інфраструктури мережі (розвиток Інтернет-магазинів, мережевих бізнес-структур, операторів мережі та створення великих Інтернет-порталів); навчання професійним та загальним навичкам роботи з Інтернетом на всіх рівнях освітньої системи; підвищення купівельної спроможності населення на основі стабільного економічного росту.

Електронна торгівля в Україні характеризується великою різноманітністю та охоплює широкий спектр бізнес-операцій:

- налагодження контактів між потенційними виробниками, постачальниками та замовниками;
- організація до- і післяпродажного обслуговування споживачів;
- продаж товарів та послуг;
- інформаційне та документальне забезпечення споживачів даними про товари та послуги, що надаються компаніями;
- обмін досвідом з використання придбаних товарів серед покупців;
- обмін інформацією між потенційними партнерами в сфері торгівлі;

- організація віртуальних підприємств для ведення спільної комерційної діяльності;
- інтеграція систем збуту між виробниками та постачальниками;
- організація спостереження в режимі реального часу за фізичною доставкою товарів та послуг, організація доставки продуктів, що можуть надходити електронним шляхом.

Розвиток електронної торгівлі має бути підкріпленим відповідними інтерактивними системами розрахунків.

До 20 % користувачів Інтернету купують у мережі товари або послуги, найчастіше використовуючи електронні платіжні системи, тобто системи проведення розрахунків через Інтернет. Залежно від характеру інформації, що передається в момент платежу, всі електронні платіжні системи можна поділити на дві групи.

Перша група базується на системі рахунків, що містять записи про залишки коштів клієнтів. Ці рахунки можуть бути як банківськими, так і віртуальними (до цього класу відносять, наприклад, платежі з використанням кредитних карт). Друга група базується на цифровій готівці й умовних одиницях, порівняних за своєю функціональністю зі звичайними грошима.

Однією з найпоширеніших систем оплати товарів є система моментальних інтернет-розрахунків WebMoney Transfer. Вона працює в Україні вже понад 10 років. Платіжна система Webmoney дає змогу здійснювати фінансові операції й оплачувати послуги (товари) у мережі, оплачувати послуги мобільних операторів, обмінювати одні електронні валюти на інші, використовувати мобільний телефон як гаманець і т. ін. Останнім часом все більше електронних магазинів використовують систему Webmoney для проведення розрахунків за продаж товарів. Поповнювати рахунок WM можна за допомогою банківського або поштового переказу, платіжних терміналів, а також через банкомати і дилерів.

Зацікавленість покупців електронних магазинів пов'язана і з персоналізацією взаємовідносин між покупцем і продавцем (електронним магазином), про що свідчить автоматичне представлення товарів та послуг, що відповідають індивідуальним вимогам та побажанням кожного споживача, відсутність тиску з боку продавця при виборі тієї чи іншої торгової марки, моделі тощо. Такий рівень обслуговування можна прирівнювати до індивідуального обслуговування у спеціалізованих фірмових магазинах.

Таким чином, сьогодні електронна торгівля стала одним із суттєвих важелів економіки, який впливає на діяльність українських підприємств та державну політику стосовно цього виду економічної діяльності загалом. Проте, в Україні масштаби використання населенням систем електронної комерції для покупок товарів і послуг є значно меншими, ніж на Заході.

Використані джерела та література:

1. Меджибовська Н. Перспективи розвитку електронного бізнесу в Україні / Н. Меджибовська // Економіка України. – 2003. – № 6. – С. 36–41.
2. Успенский И. Энциклопедия Интернет / И. Успенский. – СПб. : Питер,

2001. – 432 с.

3. Плескач В. Л. Електронна комерція : підручник / В. Л. Плескач, Т. Г. Затоначка. – Київ : Знання, 2007. – 535 с.

4. Макарова М. Електронна комерція / М. Макарова. – Київ : Видав. центр, 2002. – 272 с.

5. Яценко В. В. Формування збутової політики підприємств за умов використання методів електронної комерції / В. В. Яценко // Коммун. хозяйство городов. – 2008. – Вип. 85. – С. 349–350.

Ярослав Лисюк,

студент IV курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ З ПОРУШЕННЯМ СЛУХУ ТА МОВЛЕННЯ

Здатність людського роду спілкуватися відіграє важливу роль в життєдіяльності дорослої людини, а особливо у житті дитини. Можна навіть висловити думку, що жити в сучасному суспільстві – означає спілкуватися одне з одним. Людина – не відокремлене створіння, яке може жити в ізоляції без відповідних наслідків при цьому. Людина – це соціальна істота, що має велику і невідкладну потребу у спілкуванні з собі подібними. Та, на превеликий жаль, в оточуючому нас світі є безліч людей, які не можуть вільно та безперешкодно спілкуватися. Такими людьми є особи з порушеннями слуху та мовлення. Серед числа цих людей значну кількість складають діти.

Повноцінна та якісна фізична реабілітація дітей, що мають порушення слуху та мовлення, є проблемою, яка здобула актуальність в кожному регіоні України. Науковими дослідженнями доведено, що чим раніше дитина з обмеженими можливостями буде залучена до фізичної, психологічної і соціальної реабілітації, що має оздоровчий та профілактичний характер, тим швидше покращується загальна фізична підготовка, психологічний стан та розвиток дитини.

Основною метою фізичної реабілітації є повне або часткове відновлення соціального становища дитини з обмеженими можливостями. В залежності від ступеню порушення функцій організму дитини ставлять конкретні завдання під час проведення фізичною реабілітацією. Діти з обмеженими можливостями можуть мати порушення психічної функції, а саме: погане сприйняття інформації, послаблену увагу, мислення та пам'ять. Маючи сенсорно-мовні порушення, важко виявити емоції та почуття належним чином. Також спостерігається обмеження спроможності до праці, спілкування, орієнтування та навчання. У зв'язку з цим виникають наступні завдання для проведення реабілітації:

- покращення інтеграції до сучасного чучпільства;

- усунення можливих наслідків інвалідності дитини;
- забезпечення розвитку дитини, як особистості.

Для фізичної реабілітації дітей з порушенням слуху та мовлення застосовуються в комплексі такі реабілітаційні заходи як фізіотерапія, масаж, механотерапія, лікувальна фізична культура та психотерапія. Також до цих заходів додається використання слухового апарату, що покращує якість їх проведення.

Реабілітація в побуті спрямована на розвиток залишкового слуху у дитини, формуванню усної мови та письма на скільки це можливо. Таке реабілітація може проводитися в інтернатах та спеціальних школах, де задіяний фахівець з реабілітації людини.

Діти з порушеннями слуху та мовлення потребують кваліфікованої допомоги. Мета фахівця з фізичної реабілітації – допомогти виробляти потрібні компенсаторні навички, які посприяють покращенню психологічного і фізичного здоров'я, що в свою чергу підвищить рівень якості життя та благополуччя дитини з обмеженими можливостями. Вагома потреба таких дітей у спілкуванні з оточуючими в подальшому житті буде реалізовуватися через здобуту допомогу, яку вони отримуватимуть на протязі відновлювального періоду фізичної реабілітації.

Заняття з дітьми, які мають слухові порушення можна проводити в групі разом з іншими слабочуючими дітьми. За період занять потрібно зосереджуватися на тому, щоб на скільки можливо допомогти дитині розвинути інтонацію і ритм мови з достатньою якістю голосу. Для дітей протягом певного проміжку часу потрібні стимуляції мови за допомогою яких вони засвоять комунікативні аспекти мови. Щоб відбулося закріплення такого ефекту, можна проводити додатково ситуативні ігри, що сприяють спонтанному виявленню емоційної та фізичної реакції. Перебуваючи в групі, діти, в оточенні інших, здобувають навички грати один з одним. З допомогою застосування звукових ритмів під час будь-якої гри діти зможуть розвивати складнокординаційні рухи та почуття ритму.

Вестибулярний апарат відіграє важливу роль в розвитку інтонації та ритму мовлення. Рухові дії стимулюють цей орган сприйняття простору. Рухові вправи та ігри для дитини допомагають їй розвинути рухову координація та її запам'ятовування. Також покращують м'язовий статус: використовуючи і контролюючи м'язову напруженість свого тіла, дитина вчиться контролювати напруженість мовної мускулатури.

Отже, фізична реабілітація дитини – це першочергове відновлення слухового сприйняття та поєднання його з активізацією всіх аналізаторів, що збереглися. Тому є можливість збільшити ймовірність покращення якості сприйняття та пізнання навколишнього світу.

Використані джерела та література:

1. Безпалько О. В. Соціальна робота в схемах і таблицях : навч. посіб. / О. В. Безпалько. – Київ : Логос, 2003. – 105 с.

2. Дяченко В. Вступне слово / В. Дяченко // Проблеми реабілітації інвалідів слуху в Україні і можливі шляхи їх вирішення: матеріали конф. – Київ : УТОГ, 1983. – С. 11–13.

3. Мухін В. М. Фізична реабілітація : навч. посіб. / В. М. Мухін. – Київ : Олімп. л-ра, 2005. – 470 с.

Анна Литвинова,

студентка V курсу

Черкаського навчально-наукового інституту

ДВНЗ «Університет банківської справи»

(м. Черкаси, Україна)

РОЛЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ У ФІНАНСУВАННІ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЕКТІВ НА ІПОТЕЧНОМУ РИНКУ

Особливо актуальною є проблема дослідження ролі банків на ринку іпотечного кредитування щодо фінансування інвестиційних проектів, визначення джерел і способів залучення фінансових ресурсів для реалізації іпотечних програм. Незважаючи на велику кількість розробок і публікацій з даної тематики, в країні немає єдиної концепції розвитку іпотечного кредитування інвестиційних проектів. На сьогодні іпотечний ринок України перебуває на етапі становлення, маючи інфраструктурну та інституційну недосконалість, а також відчуває вплив сукупності проблем, пов'язаних зі світовою фінансовою кризою, а також внутрішніми проблемами країни.

Метою даної роботи є дослідження ролі банківських установ, щодо фінансування інвестиційних проектів на ринку іпотеки.

У цілому іпотечне кредитування можна визначити як економічні відносини між кредитором і позичальником з приводу фінансування інвестиційних проектів. Згідно ЗУ «Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати» іпотечне кредитування трактується як правовідносини, що виникають з приводу набуття права вимоги іпотечного боргу за правочинами та іншими документами [1]. Інвестиційне кредитування належить до найризиковіших операцій комерційного банку. Тому чітке розуміння сутності процесу банківського інвестиційного кредитування та принципи його організації, уміле використання їх на практиці має вагомим значення для ефективної діяльності комерційного банку.[2, с.42]

Даний вид фінансування відіграє важливу роль в розвитку економіки України. На сьогодні іпотечне кредитування є пріоритетним видом фінансування інвестиційних проектів. Саме тому українські банки спрямовані на збільшення іпотечного кредитного портфеля у 5–10 разів. Посилення конкуренції на ринку банківських послуг, зокрема, на надання іпотечних кредитів, підштовхує банки до пошуку ефективних фінансових інструментів залучення ресурсів та нових можливостей підвищення доходності активів [3, с. 247]. «Іпотечний кредит має величезний потенціал економічного розвитку,

перетворення нерухомості на капітал, що працює і допомагає його позичальникам отримати житло, реалізовувати інноваційні проекти, а кредиторам – дохід з меншою часткою ризику» [4, с. 97].

В умовах поглиблення економічної кризи, бойові дії на сході країни, різке падіння економіки, девальвації гривні і паніки на валютному ринку призвели до кризи банківської системи. Ці фактори разом із труднощами отримання кредиту – високими процентними ставками за обслуговування і додатковими платежами – зробили іпотечне кредитування в Україні дорогим та малодоступним.

На нашу думку, основною перешкодою для розвитку іпотечного кредитування інвестиційних проектів в Україні є досить високі відсоткові ставки. (Таб.1)

Таблиця 1

Процентні ставки на надані кредити за іпотечними кредитами, наданими на придбання, будівництво та реконструкцію нерухомості за 2010–2016 роки

Процентні ставки за новими кредитами у %	2010	2011	2012	2013	2014	2015	серпень 2016
Нефінансові корпорації	17,3	15,4	14,9	13,5	11,4	17,3	21,4
Домашні господарства	19,3	16,4	17,1	18,5	16,9	11,8	11,5

Джерело: складено на основі [6]

Як видно з таблиці 1, загальний рівень відсоткової ставки неухильно зростає з кожним роком. Якщо на кінець 2010 року для не фінансових корпорацій він становив 17,3%, то станом на серпень 2016 – уже 21,4%.

На стан ринку іпотечного кредитування суттєво впливають тенденції на ринку нерухомості, власне, тієї частини ринку, де формується попит і пропозиція на нерухомість, яка може бути використана як застава при іпотечному кредитуванні. Іпотечне кредитування має вплив і на зростання інвестицій у сферу будівництва.

Доказом цього є динаміка капітальних інвестицій за рахунок кредитів банків та інших позик. (Рис 1)

Рис.1 Капітальні інвестиції за рахунок фінансування їх кредитами банків у 2008-2016 рр.

Джерело: сформовано на основі даних Державної служби статистики України. [5]

Із рис. 1 видно, що банківські кредити як джерело капітальних інвестицій складають близько 10–16%, а їх обсяги за досліджуваний період мали нерівномірні коливання. Найбільша частка банківських кредитів спостерігалася у 2008–2012 роках – 16,2%, а найнижча у 2015 р. – 7,3%.

Таким чином відбулося поступове зниження частки кредитів банків у фінансуванні капітальних інвестицій, починаючи з 2012 року.

В умовах ринкової економіки процеси економічної стабільності, зростання та оновлення визначаються розмірами і структурою інвестицій, якістю та швидкістю їх упровадження. З метою збільшення попиту на іпотечне кредитування необхідно знизити відсоткові ставки за даним видом кредиту; збільшити термін іпотечного кредитування комерційної нерухомості; створити доступні умови надання кредитів для фінансування капітального будівництва; спростити процедуру видачі іпотечного кредиту та створювати адаптовану нормативну базу щодо іпотечного кредитування в Україні.

Використані джерела та література:

1. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати: Закон України від 19.06.2003 № 979–IV // Відом. Верхов. Ради (ВВР). – 2004. – № 1. – Ст. 1. – Відомості також доступні з інтернету : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws>. – Назва з екрана.

2. Інвестиційне кредитування: навч. посіб. / О. Д. Вовчак, Н. М. Руцишин, І. П. Андрушків, І. Є. Бучко. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Київ: Знання, 2013. – 227 с.

3. Іпотечне кредитування / за ред. О. С. Любуня, О. І. Кирєєва, М. П. Денисенка. – Київ: Центр навч. л-ри, 2005. – 392 с.

4. Дучинська Н. І. Іпотечне кредитування як фінансове джерело інновацій в регіоні / Дучинська Н. І., Дучинський П. І. // Наук. вісн. Нац. гірничого ун-ту. – 2004. – № 8. – С. 96–98.

5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua/> – Назва з екрана.

6. Грошово-кредитна статистика НБУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=27843415&cat_id=44578#1. – Назва з екрана.

Олександра Литвинова,

курсантка III курсу

Національної академії внутрішніх справ

(м. Київ, Україна)

ПРАВА ЛЮДИНИ ЯК ОСНОВА ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА СУЧАСНОСТІ

Питання прав і свобод людини станом на сьогодні залишається важливішою проблемою внутрішньої та зовнішньої політики всіх держав світової спільноти. Саме стан справ у сфері забезпечення прав і свобод, їх

практична реалізація є критерієм, за яким оцінюється рівень демократичного розвитку держави й суспільства в цілому.

На сьогодні в Україні у зв'язку з проведенням цілого комплексу глибоких соціально-економічних, політичних, ідеологічних і культурних перетворень, а також протистоянням на Сході країни, проблема захисту прав і свобод людини набуває особливого значення. Суть цієї проблеми полягає як у наявності труднощів у реалізації деяких закріплених у Конституції прав і свобод, так і в недостатньому рівні їх захищеності від правопорушень. Існує чимало перешкод на шляху захисту прав людини та громадянина. Ще не відпрацьовано механізм реалізації прав і свобод у системі державних і правоохоронних органів. Але уже тепер зрозуміло, що він повинен поєднувати у собі площину забезпечення прав, свобод і обов'язків громадян, правопорядку та площину захисту цих прав від порушень. Разом із тим, не можна залишити поза увагою і той факт, що в Україні на сьогодні дуже обмежене коло засобів захисту прав людини, хоча для сучасної правової держави, таких виправдань не може існувати в принципі.

Високорозвинуте громадянське суспільство є основою стабільного демократичного політичного режиму, оскільки створює умови для вільної самореалізації індивідів та їх різних об'єднань і утримує державу від придушення індивідів і суспільства, роблячи її більш демократичною і правовою. Як свідчить історична практика розвитку людства, тільки в умовах демократичних режимів існує пріоритет прав людини, коли правові норми базуються на універсальному принципі рівності всіх суб'єктів суспільних відносин. Цілком логічно, що серед головних ознак громадянського суспільства є правова держава, пріоритет прав і свобод індивіда перед інтересами держави; ідеологічний і політичний плюралізм; свобода слова і засобів масової інформації.

Так, відповідно до ч. 1 ст. 1 Конституції Україна проголошується правовою державою, а це, насамперед, означає, що правова держава виступає формою обмеження влади правами і свободами людини, як найважливішою протиположністю державної влади. При цьому, права людини – це універсальна цінність, яка дозволяє співставити та виміряти всі важливі явища та події, які відбуваються як у суспільстві, так і у державі.

Відповідно до ст. 3 Конституції України права і свободи людини та громадянина набули статусу найвищої соціальної цінності, визначають зміст і спрямованість діяльності держави. Саме реалізація даного положення Конституції України повинно впливати на інтенсивний розвиток процесів становлення в Україні громадянського суспільства.

Громадянське суспільство – суспільство громадян із високим рівнем економічних, соціальних, політичних, культурних і моральних рис, яке спільно з державою утворює розвинені правові відносини; це сукупність усіх громадян, їх вільних об'єднань та асоціацій, пов'язаних суспільними відносинами, що характеризуються високим рівнем суспільної свідомості та політичної культури, які перебувають за межами регулювання держави, але охороняються та гарантуються нею. Громадянське суспільство, торкаючись сукупності

суспільних відносин, відображає взаємозв'язок всіх сфер суспільного життя людини. Маючи різноманітні потреби та інтереси (матеріальні та нематеріальні), людина як індивід, задовольняє їх в процесі власного розвитку і через відповідні суспільні відносини та інститути, що складають структурні елементи громадянського суспільства.

Сама сутність громадянського суспільства визначається декількома моментами:

✓ Це суспільство, що володіє такими інститутами та політичною культурою, що дозволяють повноцінно реалізовувати права людини.

✓ Це суспільство добровільних об'єднань, розвинутої культури суспільного діалогу та вираження суспільної думки.

✓ Це суспільство відкритості, ідейного плюралізму та терпимості до інших поглядів.

Проте це і суспільство, де ніколи не може бути силою нав'язані свої переконання, а противники громадянського суспільства, тобто ті, хто не сприймає його основні цінності, не мають можливості підірвати його основи.

Отже, головними передумовами громадянського суспільства є:

1. законодавче закріплення юридичної рівності людей на основі наділення їх правами і свободами;

2. юридична свобода людини, обумовлена матеріальним благополуччям, свободою підприємництва, наявністю приватної власності, яка є економічною основою цивільного суспільства;

3. створення механізмів саморегуляції і саморозвитку, формування сфери невідомих відносин вільних індивідів, що володіють здатністю і реальною можливістю здійснювати свої природні права.

Діана Мартусь,

студентка III курсу

Полтавського інституту бізнесу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ В СПОРТІ

Відновлення функціональних можливостей спортсмена в умовах спортивної діяльності у науці та практиці сучасного спорту є досить актуальною проблемою. Раціонально організовані відновлювальні заходи є запорукою як зміцнення, так і збереження здоров'я спортсмена.

Спортсмени, що перенесли захворювання чи травми, потребують правильної відновної реабілітації. У широкому розумінні реабілітацією в спорті називають не лише медичні заходи, скеровані на відновлення здоров'я спортсмена, але також педагогічні, психологічні й інші заходи, які допоможуть повернути хворого або травмованого спортсмена до звичного режиму тренувальної і змагальної діяльності.

Реабілітація повинна забезпечити також попередження захворювань, травм, прискорити відновлення працездатності у спортсменів в умовах великих

і частих навантажень та впливу несприятливих чинників зовнішнього середовища.

Надмірні фізичні та психоемоційні навантаження у професійному спорті часто призводять до травматизації спортсмена. Тому значні досягнення у професійному спорті неможливі без грамотної побудови тренувального процесу, який обов'язково повинен включати ефективні засоби відновлення та реабілітації [3].

Фізична реабілітація в спорті передбачає не тільки роботу після травм та захворювань, а також швидке і повне відновлення фізичної працездатності спортсмена, попередження виникнення спортивної травматизації та корекцію тих ланок опорно-рухового апарату, які при специфічних для певного виду спорту максимальних навантаженнях можуть травмуватися.

Для успішного проведення фізичної реабілітації у спортсменів з травмами опорно-рухового апарату необхідно застосовувати психологічні методи, які дозволять підвищити ефективність реабілітаційних заходів, скоротити терміни відновлення нормальної життєдіяльності спортсмена. Психологічна реабілітація травмованих спортсменів забезпечує прискорення психологічної адаптації спортсмена до життєвої ситуації, що змінилася, адекватне сприйняття ним реабілітаційних заходів, сприяє легшому проходженню етапів фізичної реабілітації, формуванню здорових психологічних установок і подоланню невротичних реакцій на свій стан [1].

Для збереження у гарному функціональному стані хребта у спортсменів різної спеціалізації в тренувальний процес необхідно включати спеціальну методику з його відновлення та підготовки до великих навантажень.

Адекватність фізичного навантаження необхідно визначати за частотою серцевих скорочень та зовнішніми ознаками втоми, які не повинні призводити до швидкої втомлюваності. Врахування індивідуального рівня адаптації спортсмена до фізичного навантаження значно покращує метаболічну адаптацію.

На сьогодні вивчено вплив пропріорецептивних, пліометричних вправ і біомеханічної стимуляції м'язів на ефективність реабілітації спортсменів після зшивання ахілового сухожилля. За допомогою гоніометрії, тестів на рівновагу, термінів виконання спеціальних рухових тестів і початку спортивного тренування встановлено ефективність створеної програми реабілітації [2].

У сучасному спорті проблема відновлення надзвичайно важлива. Засоби і методи фізіотерапії здатні розширити арсенал дозволених ефективних засобів відновлення спортсменів в ході тренувального процесу. Не дивлячись на те, що магнітотерапія є одним із старих методів фізіотерапії, лише останні роки, завдяки активній розробці основ методу і випуску сучасної апаратури, магнітотерапія входить до арсеналу ефективних не медикаментозних засобів відновлення.

Отже, при відновленні організму спортсмена важливе значення мають питання харчування, лікування фармакологічними препаратами, масажу, спортивного темпу, фізіотерапії, гідротерапії. Саме комплексне застосування

засобів реабілітації дає ефективність тренувального процесу і відновлення організму спортсмена.

Використані джерела та література:

1. Воронова В. И. Роль психологического обеспечения в системе комплексной физической реабилитации / В. И. Воронова // Олімпійський спорт і спорт для всіх: тези доп. XIV Міжнар. наук. конгресу. – Київ, 2010. – С. 235.
2. Гершбург М. И. Физическая реабилитация после оперативного лечения разрыва ахиллового сухожилия у спортсменов. / М. И. Гершбург, С. Н. Попов, Амида Аби Маброук // Лечеб. физкультура и спорт. медицина. – 2012. – № 7. – С. 28–34.
3. Дубровский В. И. Реабилитация в спорте / В. И. Дубровский. – М. : Физкультура и спорт, 1991. – 206 с.

Наталия Матусевич,

слушатель

Международного научно-практического учебного центра
с физической и SPA-реабилитации, банным и спортивным технологиям
«Центр Капралова» (г. Киев, Украина)

Сергей Капралов,

к.н.ф.в.с.,

директор Международного научно-практического учебного центра
с физической и SPA-реабилитации, банным и спортивным технологиям
«Центр Капралова» (г. Киев, Украина)

ОЦЕНКА ЭФФЕКТИВНОСТИ ПРИМЕНЕНИЯ АППАРАТА LPG CELLU M6 KEYMODULE В КОМПЛЕКСНОЙ ФИЗИЧЕСКОЙ РЕАБИЛИТАЦИИ ЛИЦ С ОСТЕОХОНДРОЗОМ ШЕЙНО-ГРУДНОГО ОТДЕЛА ПОЗВОНОЧНИКА

Изучение эффективности комплекса лечебно-реабилитационных мероприятий при проведении немедикаментозного лечения и реабилитации лиц с шейно-грудным остеохондрозом позвоночника с выраженным болевым и мышечно-тоническим синдромом методами аппаратного массажа с использованием LPG технологий на аппарате LPG Cellu M6 KEYMODULE.

Проведен анализ результатов исследования двух групп основной и контрольной, каждая из 10 человек. Средний возраст пациентов обеих групп составил 46,95 лет, min – 39 лет, max – 57 лет.

В качестве диагностических показателей были использованы методы исследования (до и после проведения лечебно-реабилитационных мероприятий):

- проба с динамометрией;
- проба со спирометрией;
- проба с измерениями окружности груди;
- проба с измерениями жизненной емкости легких спирометром сухим портативным типа ССП;

➤ проба с измерениями артериального давления и частоты сердечных сокращений.

Программа лечебно-реабилитационных мероприятий обеих групп включала одинаковый комплекс лечебной физкультуры и классический массаж по методике «SPA-классика Капралова». Кроме того, пациентам контрольной группы дополнительно был проделан массаж по LPG технологии. Комплекс лечебно-реабилитационных мероприятий участники обеих групп принимали в течение 2,5 недель (сентябрь-октябрь 2016 года). Пациенты-участники основной и контрольной групп были сопоставимы по возрасту, полу, сроку заболевания – шейно-грудной остеохондроз позвоночника. Все лечебно-реабилитационные мероприятия в группах проводились систематически и индивидуально под постоянным контролем артериального давления, частоты сердечных сокращений и функциональных показателей. Перед каждым занятием у больных контролировалось общее состояние, болевые ощущения и другие жалобы. Всем пациентам до и после курса комплексной реабилитации проводились исследования функциональных показателей с определением наличия или снятия болевых и мышечно-тонических синдромов в шейно-грудном отделе позвоночника. При исследовании пациентов-участников контрольной и основной групп определяли окружность грудной клетки на вдохе, характеризующей стадию развития шейно-грудного остеохондроза позвоночника. Болевой и мышечно-тонический синдромы при шейно-грудном остеохондрозе позвоночника ограничивают (закрепощают), иногда в значительной степени, подвижность грудной клетки. При снятии болевого и мышечно-тонического синдромов (после программы реабилитации) грудные мышцы раскрепощаются и окружность груди увеличивается. Это подтверждают проведенные исследования обеих групп пациентов. Для измерения функциональных показателей использовались приборы: Динамометр медицинский электронный ручной ДМЭР-30 – для измерения мышечной силы кистей рук; сантиметр медицинский 0-200 – для измерения окружности груди; спирометр сухой портативный типа ССП диапазон измерений 0-6500 см³ с набором мундштуков – для измерения жизненной емкости легких. Была произведена оценка погрешности прямых измерений ЖЕЛ, окружность груди, динамометрия мышечной силы кистей рук методом математической статистики распределения Стьюдента (t-распределения), оценка корреляционной взаимосвязи и взаимозависимостей выбранных функциональных показателей (ЖЕЛ, окружность груди, динамометрия мышечной силы кистей рук), распределения Пирсона.

Жизненная емкость легких по завершению программы реабилитации (после снятия болевых и мышечно-тонических синдромов) увеличилась:

- а) у основной группы – на 140 см³;
- б) у контрольной группы – на 190 см³.

Окружность груди на вдохе по завершению программы реабилитации увеличилась соответственно:

- а) у основной группы – на 1,5 см;

б) у контрольній групі – на 2,6 см.

Це свідчить про підвищенні ефективності проведення реабілітаційних заходів при включенні в програму реабілітації LPG-масажу, що підтверджують результати вирахувань кореляційної взаємозв'язки вказаних функціональних показувачів при оцінці ефективності LPG-масажу і його впливу на загальне фізичне стан осіб з шийно-грудним остеохондрозом і змінення динамометрії кистей рук:

а) у основній групі (без LPG-масажу) динамометрія збільшилася на 2,0 кг;

б) у контрольній (з LPG-масажом) – збільшилася на 5,0 кг.

Значення отриманих результатів дослідження фізичного стану пацієнтів контрольної групи вказує на високу ефективність застосування LPG масажу для лікування і наступної реабілітації осіб з шийно-грудним остеохондрозом хребця. Аналіз отриманих результатів показує, що при зняті болевих і м'язово-тонічних синдромів, змінюються функціональні показувачі пацієнтів: екскурсія грудної клітки при вдиху підвищується, розслаблюється м'язова система, покращується і значущо працює дихальна система. Таким чином, отримані результати наочно показують більш високу ефективність проведення реабілітаційних заходів і зняття болевих і м'язово-тонічних синдромів у осіб з шийно-грудним остеохондрозом хребця при включенні в програму лікувально-реабілітаційних заходів LPG-масажу (контрольна група), в той час, як у основній групі (без LPG-масажу) наметилася тільки тенденція до позитивної зміни функціональних показувачів.

У роботі використана нова методика на основі застосування вакуумно-роликового масажу в апараті LPG-технології. На практиці доведено підвищення ефективності проводимих лікувально-реабілітаційних заходів з застосуванням апарату LPG Cellu M6 KEYMODULE.

Антон Медвідь,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

СУЧАСНІ ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ХВОРИХ НА ШИЗОФРЕНІЮ

Сучасні підходи до лікування ряду фізичних та психічних захворювань включають в себе не тільки медикаментозне втручання, а й ряд методів фізичної реабілітації, які дозволяють хворому більш якісно впоратись із основними проявами хвороби чи її наслідками, швидше повернутись до працездатного стану. Дане твердження стосується в тому числі і хворих на шизофренію. Шизофренія – це ендогенне прогресивне (процесуальне) психічне захворювання, котре зазвичай дебютує у молодому віці (15–30 років) і

характеризується як негативними, дефіцитарними розладами – апатією, аутизмом, дисоціацією психічної діяльності, так і позитивними – маяченням, ілюзіями і галюцинаціями, ефекторно-вольовими та депресивними симптомами.

Оскільки шизофренія зачіпає багато функцій організму, хворий часто потребує фізичної допомоги – починаючи від особистої гігієни і закінчуючи вибором найбільш підходящого раціону харчування і контролю над регулярним прийомом ліків. Хоча при правильному і регулярному лікуванні більшість хворих шизофренією може повернутися до повноцінного життя, навіть у цьому випадку їм потрібна допомога в пошуку роботи, житла, одягу, фінансової допомоги тощо. Отже, за наявності великої кількості хвороб у хворих на шизофренію для них необхідним являється застосування засобів фізичної реабілітації, які повинні являтися обов'язковою частиною будь-якої реабілітаційної програми центрів медико-соціальної реабілітації.

Концепція фізичної реабілітації хворих на шизофренію включає в себе і лікування, і пристосування до життя та праці після хвороби, і таке широке поняття як профілактика. Відповідно до принципів реабілітації при психічних хворобах виділяють три послідовні етапи реабілітації хворих на шизофренію. Перший названий етапом відновлювальної терапії, другий – етапом реадaptaції, і третій – власне етапом реабілітації.

До засобів реабілітації хворих на шизофренію відносять: ЛФК, масаж, кінетотерапію, рефлексотерапію, релаксацію, ароматерапію, працетерапію.

Проте існує ряд сучасних специфічних методів, які зарекомендували себе як найбільш ефективні. Одним з таких засобів є ерготерапія. Ерготерапія – методика реабілітації хворих з порушеннями рухових функцій. У загальному значенні ерготерапія – це спеціальна лікувальна гімнастика, яка тренує дрібну моторику і систему координації. Але сутність цього реабілітаційного методу набагато ширше.

Ерготерапія включає в себе численні знання з педагогіки, психології, соціології, фізичної терапії і біомеханіки. Методика покращує рухові, емоційні та когнітивні можливості. У систему ерготерапії входить складний реабілітаційний комплекс заходів, який спрямований на відновлення природної, повсякденної діяльності людини із суворим урахуванням наявних патологічних змін і фізичних обмежень.

Також ефективними для даного захворювання є психотерапевтичні методи реабілітації; дієтотерапія, фітотерапія та ряд інших методів фізичної реабілітації, які не включені до переліку традиційних – голкотерапія, аурикулотерапія, електропунктура тощо.

Лікування шизофренії потребує комплексного підходу, включаючи як психотерапевтичні, так і фізичні методи реабілітації, які дозволяють компенсувати проблеми психічного стану та повернути людину до звичайного ритму життя. Ефективними для даної хвороби є спеціальні та нетрадиційні методи фізичної реабілітації.

Використані джерела та література:

1. Абрамов В. А. Медико-социальная реабилитация больных с психическими расстройствами: Руководство для врачей-психиатров, психологов и социальных работников / В. А. Абрамов, И. В. Жигулина, Т. Л. Ряполопова. – Донецк : Каштан, 2006. – 268 с.

2. Андріюк Л. В. Фітотерапія : навч. посіб. / за заг. ред. проф. Андріюка Л. В., проф. Гарник Т. П. – Київ : Папуга, 2013. – 169 с.

3. Корж А. Н. Современные подходы к лечению психосоматических расстройств в общей практике – семейной медицине / А. Н. Корж // Здоров'я України. – 2007. – № 21/1. – С. 48–49.

4. Костюченко С. І. Рекомендації з психосоціальної реабілітації хворих на психічні розлади / С. І. Костюченко // Психоневрологія и нейропсихиатрия. – 2013. – № 6. – С. 62–65.

5. Медична та соціальна реабілітація : навч. посіб. / за заг. ред. І. Р. Мусили, Л. О. Вакуленко. – Тернопіль : ТДМУ, 2005. – 402 с.

Валентин Мельник,

студент II курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ПНЕВМОНІЇ У СТАЦІОНАРНОМУ ПЕРІОДІ

На цю мить на всій планеті хвороба пневмонії продовжує займати перші місця в класі хвороб органів дихання, які значно погіршують стан працездатності. Крім цього, спостерігається значна частина (до 25% випадків) і збільшення кількості ускладнень пневмоній.

Для реабілітації потрібно проводити лікувальну фізкультуру, масаж, фізіотерапевтичні процедури значно допомагають у комплексному лікуванні хворих пневмоніями. [2].

Скласти методику проведення фізичної реабілітації в комплексному лікуванні хворих пневмоніями різної етіології.

Завдання дослідження:

1) вивчити зміни функції зовнішнього дихання при пневмоніях різної етіології;

2) вивчити зміни міофасціальних структур у пацієнтів з пневмоніями в залежності від етіології захворювання;

3) виявити найбільшу часту локалізацію пневмонії в залежності від її етіології;

4) довести і дослідити найбільш ефективних індивідуальних фізичних вправ і їх дозування безпосередньо під час проведення процедури лікувальної гімнастики;

5) визначити, як впливає складена нами програми лікувальної фізкультури на функцію зовнішнього дихання і стан скелетної мускулатури і

порівняти її ефективність з результатами лікування за загальноприйнятою програмою рухової терапії [2].

На стаціонарному етапі хворим гострою пневмонією поряд з фармацевтичною терапією назначається фізіотерапія та ЛФК. Фізичні фактори мають протизапальну дію, поліпшують кровопостачання легенів.

Загальні протипоказання до призначення фізіотерапії є:

- гарячковий стан (температура тіла вище 38°C);
- гострі гнійно-запальні захворювання;
- кровотеча і схильність до нього;
- легенева і серцева недостатність II–III ступеня;
- важко протікає серцево-судинна патологія;
- системні захворювання крові;
- новоутворення або підозра таких [6].

Принципи медичної реабілітації

При пневмонії в умовах стаціонару хворому рекомендується: строгий постільний (рідко при необхідності), постільний, розширений постільний (палатний) і вільний. Призначення режиму залежить від тяжкості хвороби, її перебігу та інших факторів. При покращення стану хворого послідовно переводиться на наступний етап лікування [3].

Масаж

1. Масаж спини

Масаж потрібно починати з погладжування, а потім приступити до «вижимальних» рухам. Необхідно виконувати колоподібні рухи подушечками пальців, фалангами і кулачками. Рухи не повинні бути швидкими.

2. Масаж передньої поверхні грудної клітки.

Масаж передньої поверхні грудної клітки потрібно виконувати знизу вгору у напрямку до лімфатичних вузлів. Потім необхідно приступити до розминання міжреберних проміжків, по черзі, прямолінійно перебираючи подушечками пальців. В кінці необхідно розтерти грудину, ключиці і прилеглі до них області [4].

3. Масаж шиї.

Масаж шиї виконується ретельно і неквапливо круговими рухами. Розминати м'язи шиї необхідно пальчиками і фалангами пальців.

4. Повторний масаж поверхні грудної клітки.

Перший етап масажу виконується так само, як і в перший раз. На другому етапі необхідно опрацювати великий грудний м'яз. Виконуйте по черзі кругові і подвійні кільцеві рухи [5].

5. Дихальний масаж.

Дихальний масаж виконується за наступними принципами. Необхідно встановити фаланги пальців в міжреберні проміжки якомога ближче до хребта. На видиху хворого штовхоподібними рухами стискає грудну клітку, поступово переміщаючись від хребта до боків. Виконувати необхідно по 5–6 підходів [4].

ЛФК на стаціонарному етапі реабілітації хворих, які перенесли пневмонію

Лікувальна фізкультура і дихальна гімнастика посідає провідне місце в умовах стаціонарному лікуванню пневмонії, які сприяють швидшому розсмоктуванню запальних вогнищ, покращенню регенерації, відновленню вентиляції та дренажу легенів, підвищенню захисних сил організму [1].

1. Відновлення дихального акту з метою підтримки рівномірної вентиляції і збільшення насичення артеріальної крові киснем шляхом:

- зниження напруги дихальної мускулатури;
- вироблення нормальних співвідношень дихальних фаз;
- розвитку ритмічного дихання з більш тривалим видихом;
- збільшення дихальних екскурсій діафрагми;

2. Розвиток компенсаторних механізмів, які забезпечують збільшення вентиляції легенів і підвищення газообміну шляхом:

- зміцнення дихальної мускулатури;
- збільшення рухливості грудної клітки;

3. Поліпшення функції системи кровообігу.

4. Адаптація кардіораспіраторної системи при збільшенні фізичного навантаження.

Отже, хвороби органів дихання займають одне з перших місць в структурі захворюваності на пневмонію. ЛФК і масаж значно поліпшує процес і швидкість лікування.

Використані джерела та література:

1. Анашкина Е. И. Эффективность лечебной физкультуры и способы ее повышения у больных острой пневмонией: дис. .... канд. мед. наук. / Е. И. Анашкина. – М., 1989.

2. Медична реабілітація: керівництво для лікарів / за ред. В. А. Єпіфанова. – М., 2005.

3. 9-й Национальный конгресс по болезням органов дыхания, Москва, 31 окт. – 3 нояб. 1999 г. : сб. резюме / Гаджиев Д. Р., Слесанов А. В., Новоженев В. Г. – М., 1999. – 284 с.

4. Глезер О. Сегментарний масаж / О. Глезер, В. Даліхо ; пер. з нім. – М., 1965.

5. Масаж / под ред. Й. К. Кордеса [та ін.]. – М., 1983.

Валерій Мельник,

студент II курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ІНФАРКТУ МІОКАРДА У ЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД

Інфаркт міокарда – одна з клінічних форм ішемічної хвороби серця, що протікає з розвитком ішемічного некрозу ділянки міокарда, обумовлене абсолютною або відносною недостатністю його кровопостачання.

За стадіями розвитку:

- продромальний період (0–18 днів);
- найгостріший період (до 2 годин від початку ІМ);
- гострий період (до 10 днів від початку ІМ);
- підгострий період (з 10 дня до 4–8 тижнів);
- період рубцювання (з 4–8 тижнів до 6 місяців).

Інфаркт міокарда розвивається в результаті обтурації просвіту судини кровоснабжаючого міокарда. Причинами можуть стати:

- 1) атеросклероз коронарних артерій (тромбоз, обтурація бляшкою) 93-98 %;
- 2) хірургічна обтурація (перев'язка артерії або диссекція при ангіопластиці);
- 3) емболізація коронарної артерії (тромбоз при коагулопатії, жирова емболія тощо);
- 4) спазм коронарних артерій.

Лікарняний етап реабілітації хворих. У лікарняний етап реабілітації програми використовують, що передбачають поступове, контрольоване розширення фізичних навантажень. Вони визначаються обширністю і глибиною інфаркту міокарда, наявністю ускладнень, ступенем коронарної недостатності, віком. У вену на руці хворого вводиться катетер для переливання рідин і введення ліків. В дихальну систему (через рот або ніс) може подаватися додатковий кисень, так як під час інфаркту міокарда кисню організму не вистачає.

Щоб більш точно діагностувати інфаркт, лікарі можуть також провести серію тестів. Електрокардіограма допомагає визначити, чи отримує серце достатньо кисню, дійсно у хворого інфаркт і яка ступінь його тяжкості. У деяких випадках ЕКГ може залишатися нормальною під час інфаркту – зміни з'являються лише через кілька днів. Лабораторні аналізи крові також дають лікарю важливу інформацію про пошкодження серцевого м'яза під час інфаркту. Коли відмирає частина серцевого м'яза, в кров'яне русло викидається фермент під назвою креатинін фосфокиназа, і можна виміряти кількість цього ферменту. Інша речовина, яке все ширше використовується для діагностики інфаркту міокарда. – це різновид тропонина, який також виявлений тільки в клітинах серцевого м'яза. Протягом перших кількох днів після інфаркту міокарда ці аналізи зазвичай робляться неодноразово, забезпечуючи лікарів важливою інформацією про ступінь ушкодження серцевого м'яза. Завдання ЛФК у суворо постільному режимі: попередження ускладнень, покращання периферичного кровообігу, трофічних процесів у міокарді, психічного стану хворих. Комплекси лікувальної гімнастики складають з повільних рухів у дрібних і середніх суглобах кінцівок, рухів головою, короткочасних ізометричних напружень і розслаблення м'язів ніг, статичних дихальних вправ без поглиблення дихання.

Фізіопроцедури при інфаркті, що застосовуються при інфаркті міокарда Діадинамотерапія призначають на 15–30 хвилин. Курс лікування становить до

10 процедур щодня або через день. Застосовують двохполуперіодний струм, частотою 100 Гц, тривалістю імпульсів 10 мс.

Місцеву дарсонвалізацію призначають на область грудини зліва. Відстань від шкіри 1–2 см.

Дециметрового терапію призначають тривалістю 10 хвилин, курсом 15 процедур. Повторний курс можливий через 3–4 місяці. При використанні апарату «Хвиля-2» потужність складає 30 Вт, а від апарату «Ромашка» 6 Вт.

Вкрай високочастотна терапія призначається на 15–20 хвилин щодня або через день. Курс лікування 15 процедур. Повторні курси через 2–3 місяці. Для проведення процедур КВЧ-терапії використовують електромагнітні коливання частотою 57–65 Гц (довжини хвиль 4–8 мм).

Високоінтенсивна імпульсна магнітотерапія застосовується частотою 0,5 Гц, амплітудою 1 500 мТл 2.1 масаж при інфаркті міокарда.

У комплексному лікуванні інфаркту міокарда поряд з фармакологічними засобами застосовують масаж.

Під впливом масажу усувається венозний застій, прискорюється швидкість кровотоку, поліпшується тканинний обмін, відзначається позитивна динаміка ЕКГ. Разом з цим поліпшується самопочуття хворих, вони стають більш активними, легше переносять перші дні постільного режиму.

Протипоказання для застосування масажу: набряк легенів, емболія легеневої артерії, шлунково-кишкова кровотеча, інфаркт легені, негативна динаміка на ЕКГ, яка вказує на подальше погіршення коронарного кровообігу, загальний важкий стан.

Завдання масажу: зняти больовий напад, психоемоційна напруга, прискорити м'язовий кровотік, зняти рефлексорні механізми, що підсилюють спазм вінцевих судин; профілактика тромбоемболії, поліпшення коронарного кровообігу.

Використані джерела та література:

1. Альперт Дж. Лікування інфаркту міокарда / Альперт Дж., Френсіс Р. – М. : Практика, 2004. – 255 с.
2. Хвороби серця і судин / під ред. О. В. Чазова. – М. : Медицина, 2005. – С. 52–119.
3. Внутрішні хвороби / під ред. О. Браунвальда. – М. : Медицина, 2006. – Кн. 5. – С. 286–311.
4. Кардіологія в таблицях і схемах / під ред. М. Фріда, З Грейнса. – М. : Практика, 2001 – С. 109–149.
5. Преображенський Д. В. Лікування інфаркту міокарда і нестабільної стенокардії / Преображенський Д. В. – М. : ЛНА «ДОК», 2000. – С. 115.
6. Руда М. Я. Інфаркт міокарда / Руда М. Я., Зиско А. П. – М. : Медицина, 2008. – 248 с.

Дарин Мухамбетов,
студент II курса
Донбасского института техники та менеджмента
ПВУЗ «Международный научно-технический университет
имени академика Юрия Бугая (г. Краматорск, Украина)

КОМПЛЕКСНАЯ РЕАБИЛИТАЦИЯ СПОРТСМЕНОВ ПОСЛЕ ТРАВМ ОПОРНО-ДВИГАТЕЛЬНОГО АППАРАТА

Характер травматических повреждений опорно-двигательного аппарата при занятиях спортом выявило, что наиболее частой и наиболее серьезной травмой является повреждение коленных суставов (более 50 %). Сложные анатомические и биомеханические условия функционирования коленного сустава, а также большая физическая нагрузка, особенно при опоре ноги с вращением, делают его повреждения наиболее частыми.

Травмы опорно-двигательного аппарата возникают в основном при воздействии внешней разрушительной силы на различные участки тела или при чрезмерном напряжении определенного сегмента опорно-двигательного аппарата.

Основопологающей идеей реабилитации спортсменов является разнообразие используемых методов и средств восстановления. Основным же стержнем реабилитации является кинезо- и гидрокинезотерапия, значение которой постепенно увеличивается.

Восстановительные мероприятия спортсменов с травмами коленного сустава также, как и курс лечения в целом, строится как единый тренировочный цикл, основой которого является этапность и рациональность подбора средств и методов. Он включает этапы: медицинской и спортивной реабилитации и этап спортивной тренировки.

Полученные травмы наносят спортсменам, помимо физического, еще и значительный психологический урон, ведь из-за болезни атлеты вынуждены прерывать тренировки и подготовку к соревнованиям, а то и вовсе чувствуют, что подвели команду (если травма получена уже во время турнира). Поэтому одной из главных задач восстановительной терапии является: во-первых, максимально быстрое возвращение спортсмена в нужную форму, чтобы избежать детренированности; во-вторых, восстановление психоэмоционального состояния пациента.

В процессе лечения спортсмена проводится анальгезирующая, дегидратационная и другая терапия, производится оперативное вмешательство, используются медикаментозные средства, что позволяет устранить изменения в пораженном сегменте, восстановить исходный уровень общей и специальной спортивной работоспособности и перевести реадaptацию к предельным по мощности, интенсивности и длительности физическим нагрузкам.

Возросшее лабораторно-техническое оснащение специализированной помощи позволяет проводить на достаточно высоком уровне параклиническое

углубленное обследование. Направленное воздействие на течение восстановительных процессов достигается применением различных биологически активных препаратов, массажных жидкостей, мазей, лечебных и разогревающих растирок и кремов.

Разрабатывается специальная универсальная спортивно-ортопедическая система, дозированно регулирующая величину угла сгибания и разгибания, усилие, угловую скорость с обратной связью для предупреждения срыва хода восстановительного процесса и математический аппарат для оценки симптоматики и управления процессов реабилитации.

Существенной особенностью лечебного процесса на всех уровнях оказания травматологической помощи (врач команды – врач сбора – врач врачебно-физкультурного диспансера – врач специализированного ортопедо-травматологического отделения – врач реабилитационного отделения – врач команды) является строгая преемственность в организации специализированной помощи, что значительно повышает качество восстановительного лечения.

Анализируя приведенные данные, а также очередные обзоры и научные статьи о неблагоприятном состоянии здоровья наших спортсменов и факторах, способствующих этому, невольно задаешь себе вопрос: неужели травмы – это неизлечимая патология, наличие которой можно только констатировать. Если мы согласимся с этим, то постоянно говорить о наличии у подавляющего большинства спортсменов заболеваний, которые успешно поддаются лечению, – это, на наш взгляд, не оценка состояния их здоровья, а оценка состояния здоровья нашей врачебно-физкультурной службы.

Использованные источники и литература:

1. Комплексная реабилитация спортсменов после травм опорно-двигательного аппарата [Электронный ресурс] // Спортивная травматология : мед. справочник. – Режим доступа: <http://www.medical-enc.ru/sport/travmatologiya>. – Загл. с экрана.

2. Травмы и заболевания опорно-двигательного аппарата спортсменов [Электронный ресурс] // Библиофонд : электр. б-ка студента. – Режим доступа: http://medolaga.ru/pervaya-med-pomoshch/str_2010-03-09-5-rastyagienie-svyazochного-apparata-sustava-02.html. – Загл. с экрана.

3. Скелет и мышцы человека [Электронный ресурс] // Анатомия человека: строение органов и систем человека. – Режим доступа: http://www.anatomus.ru/oporno_dvig.html. – Загл. с экрана.

4. Связочный аппарат [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.medkurs.ru/lecture4k/surgery_anatomy/sa29/6672.html. – Загл. с экрана.

5. Опорно-двигательный аппарат [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.ref.by/refs/10/39538/1.html>. – Загл. с экрана.

Олена Набока,
студентка III курсу
Полтавського інституту бізнесу
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічного університету
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, України)

ЕФЕКТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ТА РОЗВИТОК РЕСТОРАННОГО ГОСПОДАРСТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У міру розвитку суспільства зростають його потреби в духовних благах, які створюються в нематеріальній сфері, що й зумовлює існування соціальної інфраструктури.

Ресторанне господарство є важливим сегментом ринку споживчих послуг і відіграє значну роль в економіці країни. Відповідно до стандарту, ресторанне господарство – вид економічної діяльності суб'єктів господарської діяльності щодо надання послуг відносно задоволення потреб споживачів у харчуванні з організуванням дозвілля або без нього.

Специфіка діяльності підприємств ресторанного господарства та управління ними полягає в тому, що процес виробництва, реалізації та організації споживання продукції (послуги) взаємопов'язані і співпадають за часом [2].

Одним з важливих питань сучасного підприємства ресторанного господарства є забезпечення максимально можливого обсягу та рівня доходу від реалізації продукції (послуг), що дозволить йому розвиватися й успішно функціонувати на конкурентному ринку. Досягти цього можна шляхом ефективного управління підприємством ресторанного господарства.

В Україні стан підприємств ресторанного господарства сьогодні недостатньо відповідає оптимальному рівню для обслуговування іноземних туристів і громадян. Тому для виживання в сучасних умовах на ринку підприємствам ресторанного господарства необхідно вживати комплекс заходів щодо підвищення своєї конкурентоспроможності [1].

У ринкових умовах важливу роль для забезпечення конкурентоспроможності діяльності ресторанного бізнесу відіграє якісне забезпечення персоналом. Персонал формує імідж закладу харчування та бажання клієнтів повернутися до нього знову.

Під управлінням підприємствами ресторанного господарства розуміють різноманітні способи упорядкованого впливу на об'єкти (господарські одиниці) з метою розвитку й удосконалення виробничих, торговельно-технологічних процесів виготовлення продукції власного виробництва, її реалізації, обслуговування споживачів за мінімальних витрат праці та коштів. Системне управління підприємствами ресторанного господарства є досить складним і вимагає від керівника ухвалення рішень з метою ефективної реалізації цілей і завдань [3].

Сьогодні ресторанне господарство є великою організаційно-господарською системою, підприємства якої виконують важливі соціальні

завдання, пов'язані із задоволенням життєвих потреб населення у послугах з організації харчування та відпочинку і дозвілля. Основу цієї системи становлять як підприємства та заклади ресторанного господарства, так і підприємства інших видів економічної діяльності, структурними підрозділами яких є заклади ресторанного господарства, що характеризуються єдністю форм, організації виробництва й обслуговування споживачів і які розрізняються за типами та своєю спеціалізацією [5].

В ресторанній справі важливим завданням є вироблення стратегії, яка б дозволила виживати в конкурентній боротьбі в довгостроковій перспективі. В умовах конкуренції та постійних змін ситуації на ринку дуже важливо не тільки зосереджувати увагу на внутрішньому стані справ підприємства, а й на інноваційних заходах в руслі посилення конкурентних позицій на ринку. Це можливо за рахунок застосування інновацій у вигляді: використання нової сировини; техніки; нових технологічних процесів; методів та способів обслуговування; ринків збуту; нового асортименту послуг тощо.

Незалежні ресторани характеризуються організаційно-господарською самостійністю, високим рівнем ресторанного сервісу. Вони орієнтовані переважно на цільову групу споживачів, характеризуються великою гнучкістю і спроможністю пристосовуватися до змін кон'юнктури ринку. Щоб ресторанний бізнес був прибутковим, директору і менеджерам необхідні ґрунтовні технічні та управлінські знання і досвід. На відміну від мережевих ресторанів, незалежні підприємства мають всі можливості залишатися несхожими, унікальними, що й приваблює споживачів, які надають перевагу персональному обслуговуванню, оригінальному меню, інтер'єру.

Проте створення мережі ресторанів дає змогу істотно зменшити витрати за рахунок централізованого постачання, корпоративного стилю управління, єдиного меню, цільових рекламних акцій та інших чинників [3].

Застосування прогресивних форм і методів обслуговування, проведення модернізації екстер'єру та інтер'єру закладів, використання високотехнологічного обладнання, підбір професійного персоналу, використання інтернет-технологій сприятиме формуванню конкурентних переваг серед закладів громадського харчування, забезпечить розвиток підприємства та ефективність його функціонування.

Використані джерела та література:

1. Безносенко В. О. Інноваційні тренди в конкурентних реаліях ресторанного господарства [Електронний ресурс] / В. О. Безносенко. – Режим доступу : http://www.vtei.com.ua/images/2016/konf_21_10/4.pdf. – Назва з екрана.

2. Коваль М. С. Особливості управління розвитком підприємств ресторанного господарства [Електронний ресурс] / М. С. Коваль, М. В. Чорна // «Ефективна економіка». – 2015. – № 1. – Відомості доступні також з інтернету : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3710>. – Назва з екрана.

3. Мальська М. П. Ресторанна справа технологія та організація обслуговування туристів (теорія та практика) [Електронний ресурс]

/ М. П. Мальська. – Режим доступу : http://pidruchniki.com/1507041252894/turizm/restoranna_sprava. – Назва з екрана.

4. Матеріальне виробництво і невиробнича сфера в Україні [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://referat-ok.com.ua/ekonomichna-teoriya/materialne-virobnictvo-i-nevirobnicha-sfera-v-ukrajini>.

5. Організація послуг харчування [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://generation.at.ua/load/knigi/organizacija_poslug_kharchuvannja_lviv_2006/124-1-0-212. – Назва з екрана.

Євгенія Невмержицька,
студентка II курсу

Полтавського бізнес-коледжу
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ-ІВНВАЛІДІВ З ВАДАМИ ЗОРУ

Порушення зору у сучасної людини набувають все більшого поширення. Вади зору можуть бути набутими або вродженими. Природними причинами вад зору є порушення внутрішньоутробного розвитку плода (внаслідок алкоголізму і наркоманії матері, інтоксикації ліками, гострих вірусних інфекцій) та генетичні порушення. Причинами набутої сліпоти вважають неврити зорового нерва, глаукому (відшарування сітківки), травми ока, фізичні перевантаження тощо.

Внаслідок порушення зору у дітей спостерігається обмеження рухової активності, що призводить до виникнення ряду вторинних відхилень і не лише у фізичному розвитку сліпих та слабозорих. У них послаблюються пізнавальні процеси (сприйняття, уява, наочно-образне мислення), значно знижуються рухові функції й якості.

При значній або повній втраті зору порушуються координація, витривалість, швидкість і ритм рухів. Менш вираженим є відставання за показниками м'язової сили і швидкісно-силових якостей. Психічний розвиток дитини залежить від стану моторики. Оскільки саме рух безпосередньо здійснює практичний зв'язок дитини з навколишнім середовищем, який лежить в основі розвитку психічних процесів. Діти з патологією органу зору в більшій мірі потребують м'язової діяльності, ніж діти з нормальним зором. Ефективність лікування зорової патології найбільш висока у дітей з високою руховою активністю [3].

Важливою реабілітаційною позицією називають розвиток адаптаційно-компенсаторних можливостей слабозорих дітей, що мають відношення як до органу зору, так і інших аналізаторних систем. Комплексна програма реабілітації дітей-інвалідів з вадами зору повинна будуватися на обліку втрачених функцій, використанні збережених резервів компенсації зорового дефекту і можливості компенсації за рахунок інших аналізаторів.

Сліпота негативно впливає на розвиток усіх аспектів рухової функції й особливо на регулювання руху, на здійснення самоконтролю при виконанні вправ. У нормі контроль і саморегулювання рухів здійснюється за допомогою зору, який відіграє важливу роль у формуванні рухових умінь і навичок. Зоровий контроль є вирішальним під час виконання вправ з бігу, стрибків, ходьби на лижах тощо. У ряді фізичних вправ, що не вимагають зорового контролю (вправи на гнучкість, силу та інші), сліпі люди показують відносно високі показники.

У сліпих вироблення рухових дій у порівнянні зі зрячими відбувається повільніше внаслідок обмеження можливостей внесення коректив у загальну структуру рухів по ходу дії. Однак відсутність зору не виключає можливості виробляти оціночні та контрольні операції за допомогою м'язово-суглобової чутливості, дотику і вестибулярного аналізатора. Значення певного аналізатора у виконанні рухів залежить від характеру вправ. Наприклад, при виконанні силових вправ зоровий аналізатор не має суттєвого значення. При виконанні вправ на точність роль зорового аналізатора зростає, так що деякі вправи виконуються з великими труднощами. При виключенні зору показники функції рівноваги знижуються більш ніж в 5–8 разів. Всі вправи направлені на вдосконалення рухів класифікують з урахуванням ролі того чи іншого аналізатора в їх виконанні [2].

При реабілітації дітей з порушенням зору необхідно враховувати, що недостатня рухова активність призводить у них до зниження всіх життєво важливих функцій організму: погіршення діяльності серцево-судинної, дихальної, травної систем, а також реакції імунітету та загальної працездатності. Враховуючи особливості психофізичного стану сліпих і слабозорих, вся система їх фізичної реабілітації має бути побудована так, щоб не лише компенсувати зоровий дефект, але й поліпшити фізичний розвиток, розширити рухові можливості, поліпшити здоров'я і підняти загальну працездатність організму. Форми занять фізичними вправами в школі та сім'ї повинні бути досить різноманітними: 1) уроки фізичної культури; 2) заняття в шкільній секції з певного виду спорту; 3) ранкової гімнастики; 4) фізкультпаузи; 5) прогулянки піші, велосипедні, лижні; 6) біг протягом 10-30 хв.; 7) плавання, купання; 8) рухливі ігри; 9) самостійні заняття доступним видом спорту; 10) спеціальні заняття для усунення недоліків фізичного розвитку або постави; 11) участь у різних змаганнях; 12) заняття лікувальною фізичною культурою. Діти щодня повинні займатися фізичними вправами не менше однієї години. На заняттях використовуються вправи корекційної спрямованості, а також вправи, спрямовані на закріплення уміння природно рухатися (ходьба, біг, орієнтування в просторі, керування своїми рухами), оскільки досить важливо для сліпих та слабозорих дітей [1].

Під час проведення оздоровчо-реабілітаційних занять необхідно враховувати індивідуальні особливості організму сліпих та слабозорих дітей, їх знижені функціональні можливості, сповільненість адаптації до фізичних навантажень. Залежно від виду та глибини зорової патології, деформацій

опорно-рухового апарату, функціональних можливостей, фізичні вправи виконуються в різній послідовності та дозуванні. Залежно від характеру ураження органу зору і відповідно можливостей застосування всіх чи окремих груп вправ дітей для занять поділяють на 2 групи: діти, що мають короткозорість зі зміною очного дна, підвивихи кришталика, косоокість; діти з атрофією зорового нерва, далекозорістю, з альбінізму. Дітям 1-ї групи протипоказані вправи зі значними навантаженнями (штанга, гиря та інші), прискореннями, стійкою на голові та руках, нахили вперед з положення стоячи на двох ногах, стрибки з граничною потужністю тощо. Для дітей 2-ї групи ці вправи не протипоказані. Заняття лікувальною фізкультурою показані ослабленим дітям з низьким рівнем фізичного розвитку, порушеннями постави, низькими показниками фізичної підготовленості.

Основною формою лікувальної фізичної культури для дітей-інвалідів по зору вважаються заняття лікувальною гімнастикою різної спрямованості. По-перше, це заняття лікувальної гімнастики спрямовані на вдосконалення та корекцію зорових функцій. У заняття необхідно включати вправи для розвитку просторового сприйняття, для тренування зорово-моторних реакцій у дітей, вправи на розвиток і корекцію центрального і периферичного зору, спеціальні вправи для тренування очорухового апарату. По-друге, в реабілітаційну програму сліпих та слабозорих дітей необхідно включати вправи коригувальної гімнастики. По-третє, заняття, спрямовані на розвиток загальної фізичної підготовки. Необхідно відзначити особливість побудови заняття лікувальної гімнастики. У зв'язку з тим, що у дітей даного контингенту слабо розвинена адаптація до фізичних навантажень, вироблення умовно-рефлекторних зв'язків йде повільно, доцільно збільшити тривалість вступної частини заняття до 35%, відповідно основна частина складе 50 і заключна 15% [3].

Таким чином, для відновлення рухових функцій у дітей-інвалідів з вадами зору необхідно використовувати засоби лікувальної фізичної культури та інші методи фізичної реабілітації. Вправи повинні комплексно впливати на різні групи м'язів та аналізатори, з метою вироблення адаптаційно-компенсаторних пристосувань. При виборі вправ повинні враховуватись дані медичного діагнозу та подальші перспективи у покращенні стану здоров'я дитини, протипоказання до виконання певних вправ при різних видах порушення зору.

Використані джерела та література:

1. Медична і соціальна реабілітація : підручник / В. Б. Самойленко, Н. П. Яковенко, Ф. О. Петряшев [та ін.]. – Київ : ВСВ «Медицина», 2013. – 464 с.
2. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підручник / В. М. Мухін. – 3-тє вид, перероб. та доп. – Київ : Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.
3. Ремажєвська В. М. Лікувальна фізкультура при порушеннях опорно-рухового апарату у дітей з вадами зору / В. М. Ремажєвська, Ю. М. Раніцький. – Львів : 2004. – 92 с.

НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНИХ ЕЛЕКТРОННИХ ЗАКУПІВЕЛЬ PROZORRO

Завдяки системі державних електронних закупівель ProZorro у 2016 р. Україні вдалось заощадити 8 млрд грн бюджетних коштів [1]. Зекономлені гроші дозволять спрямувати заощаджені гроші на потреби держави. Крім того, система відкритих торгів дозволяє виявити та ліквідувати корупційні схеми.

Серед найбільш резонансних угод, укладених через систему е-державних закупівель ProZorro виграш світовим гігантом ретейлу METRO Cash&Carry, що входить до складу METRO GROUP – однієї з найбільших торгових компаній у світі, тендеру Міноборони на харчування військовослужбовців в 2016 р. У 2013/2014 фінансовому році продажі METRO GROUP досягли 63 млрд євро.

Це відбулося завдяки імплементації Глав 8 «Державні закупівлі» (ст. 148-154) і 10 «Конкуренція» (статті 253–264) Угоди про асоціацію з ЄС, яка сприяє зменшенню витрат на держзакупівлі, слабкі конкурентні позиції українських підприємців загрожують відсіюванням частини місцевих виробників товарів та послуг, оскільки на потужні ТНК з країн ЄС розповсюджуються умови Угоди про асоціацію з ЄС, вони мають високі шанси на виграш тендерів і в подальшому.

Українська система державних закупівель ProZorro є достатньо конкурентоспроможною, свідченням чого є отримання нею міжнародної премії у сфері відкритого уряду Open Government Awards 2016. Серед більш ніж 70 країн-членів Україна здобула перше місце [2].

Електронний (e-) майданчик «Держзакупівлі.Онлайн» [3], що входить до системи публічних закупівель ProZorro дозволяє ознайомитися з усіма публічними державними закупівлями і взяти в них участь, запропонувати державі товари чи послуги, а також скористатися всіма супутніми сервісами.

Е-майданчик є офіційним учасником пілотного проекту ProZorro.

Станом на початок березня 2017 р. у системі зареєстровано 61 тис. постачальників та 19 тис. організаторів. У кожному тендері фіксувалося 2,47 пропозицій. Обсяг зекономлених коштів склала 8,87 млрд грн.

Для виконання ефективних закупівель замовник має вказати технічні вимоги до предмета закупівлі та/або кваліфікаційні вимоги до учасників аукціону, а також способи їх підтвердження. В системі публікується документація закупівель (за наявності), проект договору про придбання товару або істотні умови договору. Подається пропозиція, акцептується публічна оферта і таким чином можна взяти участь в аукціоні

Держава закуповує всі категорії товарів, послуг та робіт, чим дозволяє сформувати нові канали збуту. Партнерська програма дозволяє будь-якому суб'єкту підприємницької діяльності, що за діловими, репутаційними та

комунікативними якостями здатен гідно сприяти формуванню цивілізованої торгівлі, її ефективному функціонуванню у правовій площині, популяризації та підвищенні ефективності публічних закупівель в Україні, а також здійснювати залучення користувачів до участі у публічних закупівлях та зацікавлений у такій співпраці, отримує статус партнера.

Система державних закупівель Prozorro мала на меті подолати корупційні схеми у державних тендерах. Проте досвід користування системою довів, що вона не дозволяє уникнути зловживань. Можуть бути підставні організації, домовленості. Корупційні схеми можливі не тільки тоді, коли конкурс проходить, але і на етапі підготовки до конкурсу, формулювання умов конкурсу, формування конкурсної комісії тощо. Тобто як інструмент вона важлива, але людський фактор, реальна можливість отримати прибуток іноді нівелюють ефективність самого інструмента. Тобто конче необхідне законодавче поле, а не тільки інструмент.

Тому іноді виявлялося, що по медикаментах мали місце випадки, коли інсулін в різних областях мав різну закупівельну ціну. Досі підозру в справі сумнівних закупівель медобладнання ще нікому не оголошували. Люди повинні розуміти незворотність покарання, а від безкарності такі зловживання і продовжують поширюватися. Тому ряд експертів радять, щоб закупівлею медичного обладнання займалися ті ж установи, які його використовуватимуть.

Є й інші шпаринки для корупційних схем Prozorro. Такими є так звані допорогові закупівлі. Так, товари вартістю до 200 тис. грн та послуги до 1,5 млн грн конкурсні процедури не проходять. Чиновники такі замовлення розподіляють на власний розсуд. За 2016 р. через такі держзакупівлі було укладено близько 130 тис. договорів на отримання товарів та послуг, третину з яких провели в кінці грудня 2016 р. [4]. Загальна сума допорогових замовлень – 7 млрд грн. Зокрема, встановлено, що контракти уклалися щодо 3-х великих груп: надто дорогі закупівлі, надшвидкі ремонти та капітальне будівництво приміщень та доріг, підозріле для цих передсвяткових і сніжних днів. Так доріг за 3 дні “поремонтували” на 5 млн грн. Однак експертиза показала, що в усіх селах, які підписали договори про завершення ремонтних робіт, – доріг немає.

Ці явища пояснюються намаганням списати бюджетні гроші цим роком. Інакше невикористані кошти довелося б повертати до бюджету.

Тож для того, щоб система державних закупівель працювала без зловживань, повинна бути чітко налагоджена система, яка б регулювала кожен елемент в ланцюжку системи.

Використані джерела та література:

1. Прозоро Державні закупівлі та тендери [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://tsn.ua/ukrayina/prozorro-cogo-roku-zekonomila-ukrayini-8-mlrd-grn-groysman-852724.html>. – Назва з екрана.

2. Державні закупівлі. Онлайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.dzo.com.ua/>. – Назва з екрана.

3. Как без тендеров чиновники растратили 7 миллиардов – расследование ЦРУ [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://24tv.ua/ru/kak_bez_tenderov_chinovniki_rastratili_7_milliardov__rassledovani_e_cru_n777053. – Загл. с экрана.

Олександр Ніколенко,
студент V курсу
Полтавського інституту бізнесу
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВІТЧИЗНЯНОГО ЗАКОНОДАВСТВА В ЧАСТИНІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ЗЛОЧИНИ ПРОТИ СТАТЕВОЇ СВОБОДИ

На сьогодні, Україна є учасницею багатьох міжнародних договорів, які передбачають загальні стандарти захисту права на свободу та особисту недоторканність, які, у свою чергу, охоплюють право на статеву свободу та статеву недоторканність. Їх аналіз, на наш погляд, слід почати з основних та найбільш загальних, адже забезпечення права на статеву свободу та статеву недоторканність можна вважати окремим випадком або складовим елементом забезпечення права на свободу та особисту недоторканність.

У першій статті Загальної Декларації прав людини, прийнятої резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року, проголошується вільність і рівність всіх людей у своїй гідності та правах від народження. Кожна людина має право на життя, на свободу і на особисту недоторканність (ст. 3 Декларації). Чоловіки і жінки, які досягли повноліття, мають право без будь-яких обмежень за ознакою раси, національності або релігії одружуватися і засновувати сім'ю. Шлюб може укладатися тільки при вільній і повній згоді сторін, що одружуються (ст. 16 Декларації) [4].

Указані норми дають можливість говорити про те, що людська свобода та недоторканність, невід'ємною частиною яких є статева свобода та статеву недоторканність, поряд з іншими найбільш важливими правами людини, виступає в якості основи, що сприяє нормальному гармонійному існуванню суспільства та вказує на цінність кожної людини окремо. Указані права людини є універсальними, неподільними, взаємопов'язаними та взаємозалежними. Разом з цим, прямої вказівки на необхідність правового захисту саме статевої свободи та статевої недоторканності Декларацією не передбачено. Лише на підставі цілісного її сприйняття, спираючись на більш загальні положення, можна дійти висновку про доцільність та необхідність захисту цих прав. Міжнародна спільнота відноситься до прав людини як пріоритетного напрямку, визначаючи їх на справедливій і рівній основі, з однаковим підходом та ставленням до всього комплексу прав та свобод, при цьому захист основних прав та свобод людини покладається в основу діяльності всіх міжнародних інституцій [2, с. 58].

Норми міжнародних документів підтверджують найвищий рівень захисту основних особистих прав людини. При цьому, їх аналіз дозволяє зробити висновок, що міжнародними стандартами фактично презюмується: статеві відносини, які виникають між особами, повинні ґрунтуватися лише на невторчанні в їх особисте та сімейне життя, на можливості вільного вибору партнера та способу задоволення статевих потреб. Основний акцент таких стосунків робиться на їх добровільність, на відсутність тиску, свободу та повну згоду: ніхто не може триматися в підневільному стані, незалежно від його матеріального, соціального, службового чи будь-якого іншого становища, ніхто в статевих відносинах не може зазнавати дискримінації, незалежно від раси, кольору шкіри, статі, мови, релігії, політичних або інших переконань, національного, соціального чи станового походження, майнового або іншого стану, народження чи інших обставин.

Наступним нормативним документом, який потребує розгляду у зв'язку з його відношенням до сфери захисту статевих стосунків, слід визнати Конвенцію Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок, підписаної 17 липня 1980 року та ратифікованої 12 березня 1981 року.

З метою подальшого розвитку захисту основних прав і свобод людини і громадянина, резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 20 грудня 1993 року № 48/104 було проголошено Декларацію про викорінення насильства відносно жінок [1, с. 69].

Вказаною декларацією визначається як термін «насильство щодо жінок», під яким розуміється довільний акт насильства, скоєний на підставі статевої ознаки, який спричиняє або може спричинити фізичний, статевий чи психологічний збиток або страждання жінкам, а також загрози скоєння таких актів, примусове чи довільне позбавлення свободи або особистого життя (ст. 1) так і його форми (ст. 2). Так, насильством щодо жінок охоплюються такі випадки:

а) фізичне, статеве та психологічне насильство, що має місце в сім'ї, включно нанесення побоїв, статевий примус дівчаток у сім'ї, насильство, пов'язане з приданим, зґвалтування дружини чоловіком, пошкодження жіночих статевих органів та інші традиційні види практики, що завдають шкоду жінкам, лікарське насильство та насильство, пов'язане з експлуатацією;

б) фізичне, статеве та психологічне насильство, що має місце в суспільстві в цілому, включно зґвалтування, статевий примус, статеве домагання та залякування на роботі, в навчальних закладах та в інших місцях, торгівлю жінками і примус до проституції;

в) фізичне, статеве та психологічне насильство з боку чи за умови потурання держави, де б воно не відбувалося.

У науці нашої держави робилися спроби вирішити цю проблему на законодавчому рівні. Так М. Й. Коржанський пропонував доповнити статтю 152 КК України наступною приміткою: «Не тягне за собою кримінальної відповідальності за ч. 1 ст. 152 вчинення статевого акту, якщо поведінка

знайомої жінки давала чоловікові підстави для сумлінної помилки щодо її згоди на статевий акт [5, с. 56]. На думку Л. Дорош, зміст самої поведінки не розкритий, що дає підстави її неоднозначного тлумачення. Разом з тим викликає істотні зауваження позиція окремих вчених, які ставлять факт наявності чи відсутності фізичного насильства у істотну залежність від наявності опору потерпілої особи. Так М. М. Корчовий пропонує висувати певні вимоги до опору потерпілої для того, щоб можна було визнати його дійсним. Він підтримує позицію, що у випадках, коли злочинець і його жертва знайомі між собою, фізичне насильство можна констатувати лише у випадку, коли жінка зробила все, що вона свідомо і підсвідомо вважала можливим для протидії і відсічі насильнику, і небажання потерпілої вступити в статеві зносини було для насильника очевидним [3, с.149].

Формулюючи висновки до проведеного аналітичного огляду, слід вказати, що ратифікація Україною розглянутих міжнародних документів дала поштовх для вдосконалення національного законодавства: було прийнято Закон України «Про попередження насильства в сім'ї», де визначено види та форми насильства в сім'ї (фізичне, сексуальне, психологічне та економічне насильство), внесено зміни до КК України у ст. 149 (Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини), законом № 3316- IV від 12.01.2006 р., у ст. 304 (Втягнення неповнолітніх у злочинну діяльність) [1, с. 69].

Разом з цим, не вирішеними, в частині криміналізації діянь, залишаються питання примушування до статевих зносин осіб, які перебувають в залежності від службових осіб, зокрема, у зв'язку із наглядовою функцією (або обов'язком), примушування. Таким чином, необхідно й у подальшому розвивати міжнародне співробітництво та солідарність для підтримки, реалізації, розвитку тих стандартів, які є необхідними для правомірного і комфортного існування людини в соціумі, реалізація прав людини повинні стати пріоритетними цілями держави в області прав людини в міжнародній системі стандартів, яке повинно здійснюватися за наявності наукового підґрунтя.

Використані джерела та література:

1. Брич Л. П. Злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи за законодавством України : навч. посіб. / Л. П. Брич. – Львів : Львів. держ. ун-т внутр. справ, 2014. – 84 с.
2. Всеволодов В. Проблема профілактики злочинності в законодавстві України / В. Всеволодов // Нова політика. – 2014. – № 2 . – С. 58–64.
3. Дорош Л. В. Актуальні проблеми вдосконалення законодавства про відповідальність за злочини проти статевої свободи та статевої недоторканості особи / Л. В. Дорош // Проблеми законності. – 2015. – № 118. – С. 149–159.
4. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_015. – Назва з екрана.

5. Коржанський М. Й. Кримінально-правова охорона особи: вади і помилки / М. Й. Коржанський // Юрид. вісн. України. – 2015. – № 12. – С. 51-57.

Евгений Нусанов,

студент IV курса

Донбасского института техники и менеджмента
ПВУЗ «Международный научно-технический университет
имени академика Юрия Бугая» (г. Краматорск, Украина)

ПСИХОЛОГИЧЕСКАЯ РЕАБИЛИТАЦИЯ СПОРТСМЕНОВ ПАУЭРЛИФТИНГА В ПРЕДСОРЕВНОВАТЕЛЬНОМ ПЕРИОДЕ

Спортивные соревнования представляют серьезное испытание физического и морального состояния спортсмена, всегда связаны с эмоциональными переживаниями. Психологические факторы, мешающие спортсмену добиться максимального результата, оказывают весьма сильное воздействие на его психическое состояние. Достижение требуемого психического настроя является важным условием при выполнении подходов, нацеленных на максимальные результаты, во всех случаях требуется тотальная концентрация на выполнении поставленной задачи – поднятии штанги.

В соревнованиях побеждает спортсмен с устойчивым психическим уровнем, способный мобилизоваться для достижения оптимального результата.

Анализ научно-методической литературы по вопросам психологической подготовки спортсменов в пауэрлифтинге показал недостаточную разработанность медико-психологических проблем диагностики и купирования эмоциональных реакций, возникающих у спортсменов в предсоревновательном периоде, проявляющийся в эмоциональном напряжении, тревоге и страхе. Недостаточно исследованы методы устранения эмоционально-стрессовых реакций, развивающихся у спортсменов не только во время соревнований, но и задолго до его начала. Психологические методы и средства восстановления работоспособности после тренировочных и соревновательных нагрузок в последние годы получили широкое распространение.

Занятия спортом оказывают мощное воздействие на развитие и совершенствование организма, в то же время спорт предъявляет к организму высокие требования, создавая стрессовые ситуации.

В атлетическом троеборье основная цель – набрать как можно большую сумму в трех движениях. Любой фактор, отводящий от этой главной цели или блокирующий ее достижение, определяется как стесняющий фактор. Чрезвычайная депрессия, перевозбуждение или страх часто имеют тенденцию ингибировать (тормозить) потенциальные возможности к достижению максимального результата.

Для предотвращения появления этих состояний нами разработана программа психологической реабилитации «Антистресс», которая позволяет мысленно отвлечься от предстоящего соревнования. Наиболее эффективным

лечением тревоги считается комплексный подход с помощью различных методов психотерапии (когнитивно-поведенческая, самовнушение, эмоционально-образная терапия, аутогенная тренировка). Поведенческая психотерапия помогает спортсмену заменить саморазрушающее поведение более позитивным, уменьшить уровень напряженности и учит справляться со стрессом. Психомышечная тренировка (ПМТ) – одна из разновидностей аутогенной тренировки, которая является активным методом психотерапии, психопрофилактики и психогигиены, повышающей возможности саморегуляции исходно-непроизвольных функций организма. Она является одним из наиболее эффективных средств восстановления. Средства психологического воздействия на организм весьма разнообразны. К психотерапии относятся внушенный сон-отдых, мышечная релаксация, специальные дыхательные упражнения, к психопрофилактике – психорегулирующая тренировка (индивидуальная и коллективная), к психогигиене – разнообразный досуг, комфортабельные условия быта, снижение отрицательных эмоций.

Психологические методы и средства восстановления в пауэрлифтинге помогают быстро снизить нервно-психическую напряженность, восстановить затраченную нервную энергию.

Психическая подготовка помогает создавать такое психическое состояние, которое способствует, с одной стороны, наибольшему использованию физической и технической подготовленности, а с другой – позволяет противостоять предсоревновательным и соревновательным сбивающим факторам (неуверенность в своих силах, страх перед возможным поражением, скованность, перевозбуждение и т.д.). С помощью психологических воздействий удастся снизить уровень нервно-психической напряженности, снять состояние психической угнетенности, быстрее восстановить затраченную нервную энергию и тем самым оказать существенное влияние на ускорение процессов восстановления в других органах и системах организма.

Использованные источники и литература:

1. Акимова Л. Н. Психология спорта : курс лекций / Л. Н. Акимова. – Одесса : Студия «Негоциант», 2004. – 127 с.
2. Мурза В. П. Психолого-фізична реабілітація : підручник / В. П. Мурза. – Київ : Олан, 2005. – 608 с.
3. Психотерапия в спорте : учеб.-метод. пособ. / Байкова И. А., Головач А. А., Тарасевич Е. В. [и др.]. – Минск, 2006. – 71 с.

ПРОБЛЕМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Досудове розслідування – стадія кримінального провадження, яка починається з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до Єдиного реєстру досудових розслідувань (ЄРДР) і закінчується закриттям кримінального провадження або направленням до суду обвинувального акта, клопотання про застосування примусових заходів медичного або виховного характеру, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Особливості стадії досудового розслідування полягає в наступному: 1) має свої самостійні завдання, які випливають із загальних завдань кримінального провадження; 2) чітко окреслені межі в системі кримінального процесу – з моменту внесення відомостей про кримінальне правопорушення до ЄРДР до прийняття рішення, яким завершується досудове розслідування; 3) має свій зміст та свою процесуальну форму; 4) характеризується колом суб'єктів, які беруть в ній участь; 5) коло специфічних рішень, що можуть бути прийняті після закінчення досудового розслідування: постанова про закриття кримінального провадження, клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності, обвинувальний акт, клопотання про застосування примусових заходів виховного чи медичного характеру.

Завдання цієї стадії полягають:

1) у швидкому, повному та неупередженому розслідуванні кримінальних правопорушень з тим, щоб:

– кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини;

– жоден невинуватий не був обвинувачений;

– жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу;

– до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура;

2) у вжитті заходів щодо відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням.

Форми досудового розслідування: 1) дізнання – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування кримінальних проступків; 2) досудове слідство – форма досудового розслідування, в якій здійснюється розслідування злочинів.

Стадія досудового розслідування, як і інші стадії кримінального процесу, має свої самостійні особливості які вказують на її самостійний характер.

Перша стадія кримінального провадження починається з моменту внесення відомостей до ЄРДР та закінчується винесенням відповідного рішення слідчим або прокурором. У слідчого після внесення відомостей до ЄРДР

розпочинається термін у два місяці для того, щоб всебічно, досконало розслідувати та зібрати й вивчити всі докази по справі та винести відповідне рішення згідно КПК України.

Відповідно до чинного КПК України у слідчого, прокурора є 24 години на те, щоб внести відповідні відомості до ЄРДР після отримання заяви або самостійно виявити ознаки, які свідчать про можливе кримінальне правопорушення.

За старим КПК у уповноважених осіб було на це 10 діб, це означає, що навантаження на працівників правоохоронних органів збільшилося і тепер у них менше часу для дослідження заяв і т.д. Між тим, кількість кримінальних правопорушень в Україні не тільки не зменшується, а навіть зростає, тому, виходячи з цього, можна зробити висновок, що двадцять чотири години на те, щоб внести відомості у Єдиний Реєстр Досудових Розслідувань, не тільки недостатньо, а й збільшує кількість зареєстрованих кримінальних досудових розслідувань у ЄРДР, які не просуються і не розслідуються.

Нагляд за дотриманням прав особи, яка підозрюється у вчиненні кримінального правопорушення, покладено на прокурора. Прокурор, який здійснював нагляд за досудовим розслідуванням конкретної справи, повинен фігурувати як учасник стадії судового розгляду по даній справі.

Тобто прокурор, який брав участь у досудовому розслідуванні, виступає в суді і є публічним обвинуваченням, показує суду зібрані докази і т.д.

Згідно з Конституцією України та думками вчених в юридичній сфері, прокурор – це суб'єкт кримінального провадження, який бере участь у всіх його стадіях і слідкує за дотриманням законних прав та інтересів учасників процесу. Прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів під час проведення досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений доручати слідчому, органу досудового розслідування проведення у встановлений прокурором строк слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, інших процесуальних дій або давати вказівки щодо їх проведення чи брати участь у них, а в необхідних випадках – особисто проводити слідчі (розшукові) та процесуальні дії в порядку, визначеному КПК.

При цьому потрібно зазначити, що на території України досудове розслідування проводиться лише зазначеними у КПК органами, і ніякі приватні й інші структури й підприємства, установи, організації не мають право проводити досудове розслідування.

Органи, що проводять досудове розслідування за чинним КПК України:

- слідчі органів Національної поліції;
- слідчі органів безпеки;
- слідчі органів що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства;
- слідчі органів державного бюро розслідувань;
- слідчі органів державної кримінально-виконавчої служби;
- детективи Національного антикорупційного бюро України.

Таким чином, досудове розслідування, як і інші стадії кримінального процесу, має самостійний характер, що обумовлено як специфічними завданнями, що ставляться перед цією частиною кримінального провадження, так і певними особливостями процесуальної форми. Однією з основних особливостей цієї стадії є те, що провадження в ній може відбуватися в двох формах: у формі дізнання та у формі досудового слідства. Під загальними положеннями досудового розслідування потрібно розуміти систему встановлених КПК правових положень, що визначають процесуальний порядок провадження досудового розслідування. Загальними умовами вони є тому, що містять вимоги, які регламентують для всіх органів досудового слідства, співробітників інших підрозділів органів внутрішніх справ, органів безпеки, органів, що здійснюють контроль за додержанням податкового законодавства, порядок проведення досудового розслідування кримінальних проваджень, від якого не можна відступати. Відтак, досудове слідство є основною формою досудового розслідування, яка забезпечує максимальні гарантії встановлення істини та забезпечення прав учасників процесу.

Інна Оніщук,
студентка II курсу
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

МАСАЖ ПРИ ТРАВМАХ СПИННОГО МОЗКУ

Травми спинного мозку виникають Унаслідок ушкодження хребта і зазвичай призводять до інвалідності. При цьому виникають рухові розлади, які проявляються:

- в'ялими і спастичними паралічами;
- парезами і їх комбінаціями.

За І. Я. Роздольським, у клінічному перебізі травматичної хвороби при ушкодженні хребта і спинного мозку виділяють 4 періоди:

- гострий (2–3 доби) – так званий спінальний шок;
- ранній (2–3 тижні) – приєднується порушення крово- і лімфообігу, набряк і набухання спинного мозку;
- проміжний (2–3 місяці) – спінальний шок зникає, виявляється істинний характер ураження спинного мозку;
- пізній (2–3 роки) – відновлення порушених функцій спинного мозку чи погіршення стану.

Хворих з наслідками травм спинного мозку В. М. Угрюмов поділяє на три групи:

- хворі, яким операція забезпечує декомпресію спинного мозку – умови для відновлення рухових функцій;
- хворі з частково відновленою руховою функцією – парези і паралічі;
- хворі з тяжким ушкодженням спинного мозку(переривання) – розлади функцій спинного мозку незворотні.

Масаж при травмах спинного мозку:

Протипоказання: септичний стан, висока температура, загальний тяжкий стан хворого, нервові розлади, небезпека тромбо-емболічних ускладнень.

План масажу індивідуальний, зазвичай його розпочинають з перших днів після травми чи операції.

Методика.

На початку курсу, коли хворому не дозволяють повертатися в ліжку, виконують масаж передніх і бічних поверхонь грудної клітки, паретичних кінцівок.

Масаж паретичної кінцівки має бути щадним, починають з нижньої кінцівки за типом відсмоктувального, а саме: в першу чергу масажують стегно і сідничні ділянки, потім гомілку, стопи. Такої ж послідовності дотримуються для верхньої кінцівки. В процедуру включають ніжне розминання, не зміщуючи м'язів, виконують прийоми валяння, стискання, натискування.

У перший період, якщо є порушення функцій кишечника та тазові розлади, проводять масаж ділянки живота. При спастичному синдромі – площинне поверхневе і глибоке поглажування за годинниковою стрілкою, ніжне розтирання штрихуванням, пилянням, пересіканням, спіралеподібне розтирання. Вібрація не показана.

Коли хворому можна повертатись на бік чи на живіт, проводять поза вогнищевий масаж спини: при хребтових і рефлексогенних зон S₅-S₁, L₅-L₁, D₁₂-D₁₀ при порушеннях функцій нижніх кінцівок і тазових органів та D₆-D₁, C₇-C₃ – при порушеннях функцій верхніх кінцівок.

Відновний період

Масажу підлягають прихребтові зони, верхні та нижні кінцівки. При спастичних явищах для зняття підвищеного тону м'язів кінцівок використовують поглажування, ніжне розтирання пальцями, безперервну вібрацію, повздовжні розминання та валяння.

Для розтягнутих м'язів-антагоністів: поглажування поверхневе та глибоке, розтирання пальцями, пиляння, пересікання, поперечне розминання, стискання м'язів, переривчасту вібрацію.

При в'ялих паралічах паретичних м'язів включають поглажування, ніжне розтирання, розминання натискуванням, стисканням, посмикування, ритмічне зміщення м'язів, лабільну вібрацію. Ретельному масажу підлягають місця прикріплення м'язів. Не можна допускати підсилення тону спастичних, втомлення паретичних м'язів. При порушеннях функцій кишечника та тазових розладах – вплив на спину і таз прийомами поглажування, розтирання, розминання. При спастичних явищах прийоми проводять ніжно, при атонічних – більш інтенсивно доповнюючи переривчастою вібрацією. Потім масажують живіт.

Тривалість процедури масажу при травмах хребта поступово зростає від 5-10 до 20–25 хв. і більше. Його проводять щоденно. Курс лікування 1,5-2 місяці, з перервами між ними 2–3 тижні.

Під час лікування масаж поєднують з лікувальною фізкультурою, кінезотерапією, гідрокінезотерпією, голкорексфлексотерапією, ерготерапією. При

виконання пасивних рухів у суглобах кінцівок, хворий повинен намагатися напружувати м'язи для виконання руху, контролювати свої дії зором та давати словесну установку до виконання руху.

Всім хворим зі спинно-мозковою травмою показана сувора трудотерапія і фізіолікування.

На допомогу реабілітологам приходять і сучасні досягнення. Наприклад, для відновлення травм спини використовується в косметології ботокс-терапія, або спосіб навчання руховим навичкам – кінестетика.

Відновне лікування, коли пройшов спінальний шок, може зайняти тривалий період часу: від декількох місяців до 15 років. Якщо немає повного розриву спинного мозку, нервові клітини в місці пошкодження починають поступово відновлювати свої функції. Якщо є повний розрив, то хворому необхідна повна психологічна та емоційна підтримка, допомога в адаптації як в побутовому, так і в соціальному плані.

Використані джерела та література:

1. Коган О. Т. Реабілітація хворих при травмах хребта і спинного мозку / О. Т. Коган. – М. : Медицина, 1975.

2. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – Київ : Олімпійська література, 2000. – 424 с.

3. Фокін В. М. Повний курс масажу : навч. посіб. / В. М. Фокін. – 2-е вид., випр. і доп. – М. : ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 512 с.

4. Вакуленко Л. О. Лікувальний масаж / Л. О. Вакуленко. – Тернопіль : Укрмедкнига, 2005. – 448 с.

Ксенія Падалка,

студентка VI курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

РОЛЬ ФІНАНСОВОГО РИНКУ У ТРАНСФОРМАЦІЇ ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

В даний час, попри певні позитивні тенденції розвитку національної економіки України є багато факторів, що гальмують це прискорення через слабку роль ланок фінансового ринку. Пропозиція ліквідних і дохідних об'єктів інвестування через відсутність потужних національних інституціональних інвесторів обмежена; зацікавленість роздрібних інвесторів недостатня; громадяни так само продовжують бути необізнаними щодо змісту роботи інститутів спільного інвестування; вторинний ринок обмежений, а деривативів – відсутній; захист прав інвесторів слабкий, оскільки інформація, яку учасники ринку розкривають, не завжди достатня, актуальна й об'єктивна для прийняття інвестиційних рішень.

Основною ж проблемою є те, що в рамках олігархічних фінансово-промислових груп формується здебільшого інсайдерська корпоративна модель (власність сконцентрована у великих пакетах, поширене перехресне володіння

цінними паперами, великі акціонери можуть ефективно функціонувати разом для контролю над менеджментом компанії; захищені від недружнього поглинання, інтереси міноритаріїв нехтуються). В країнах з такою моделлю роль фондового ринку у інвестиційному процесі менша, ніж за аутсайдерської, нижча капіталізація компаній, менше привабливих цінних паперів на фондовому ринку, економічні суб'єкти віддають перевагу банківському кредитуванню (часто від кептивних банків) як джерелу інвестиційних ресурсів. Формуванню такої моделі в Україні сприяє структура капіталу, яка склалася внаслідок невдало обраної моделі великої приватизації.

За аутсайдерської (публічної) моделі акціонерна власність розпорошена між багатьма індивідуальними й інституціональними власниками; права інвесторів, система розкриття інформації захищені (якщо менеджмент утискає права інвесторів чи працює неефективно, власники продають цінні папери), однак через розпорошеність капіталу компанія може стати об'єктом недружнього поглинання; великій кількості акціонерів важко контролювати менеджмент. Так, в 2000-чні роки компанії США залучили за відкритою підпискою на акції \$150–200 млрд інвестицій (з урахуванням закритої – більше). Причини високої капіталізації та ліквідності ринку акцій США – розпорошена структура власності і висока частка цих інструментів у фінансових активах населення: акціями в США безпосередньо володіє 1/3 населення, з урахуванням взаємних фондів – половина. Для компаній США характерний високий free float (70–90%), на відміну від ринку Німеччини, Японії. Значна частина (14% акцій на \$2,5 трлн) акцій компаній США знаходиться в портфелях широкої групи іноземних інвесторів, включаючи найбільш консервативні – пенсійні фонди.

На аналогічний шлях розбудови фондового ринку вступила економіка Китаю, що лідирує в світі за рівнем національних і приватних заощаджень. Оскільки інвестиційна активність населення Китаю висока, внутрішні фінансові ресурси для фондового ринку дуже значні. У цьому сенсі фондовий ринок Китаю дійсно народний, не в останню чергу через те, що існуючий обсяг фондового ринку регулятивно обмежує держава, в умовах гранично низьких банківських ставок по депозитах, які також обмежує держава, фондовий ринок є єдиним джерелом істотного доходу на інвестиції. Слід зазначити, що регулятивна система фондового ринку в Китаї більш жорстка і централізована, ніж в США, що дуже позитивно для фондового ринку, який лише розбудовується. Це втілюється в системі квотування обсягів IPO через встановлення сукупної інвестиційної квоти для фондового ринку. Більшість універсальних компаній з цінними паперами засновані державою (в основному урядами провінцій) і в даний час є державними акціонерними компаніями.

Аналогічну роль в Україні може перебрати на себе НКЦПФР, яка згідно законодавства створює умови належного та ефективного функціонування фондового ринку, забезпечення грошовим капіталом потреб економіки країни шляхом створення механізму акумулювання, розподілу та перерозподілу фондів коштів від особи, яка володіє вільними інвестиційними ресурсами до особи,

якій необхідні такі ресурси для розвитку, створення умов для становлення потужних внутрішніх інвесторів та забезпечення захисту прав інвесторів.

Крім удосконалення корпоративного законодавства в рамках реалізації Стратегії «Україна–2020», як от в напрямі створення умов консолідації контролюючим акціонером, якому належить більше ніж 95% акцій ПАТ, всіх акцій такого товариства шляхом запровадження інституту публічної вимоги мажоритарія до продажу йому акцій міноритаріїв (squeeze-out) НКЦПФР могла б координувати практичні заходи з розбудови фондового ринку, як от андеррайтинг IPO (SPO), народне IPO перспективних підприємств малого і середнього бізнесу, координувати діяльність або створювати власні краудфандингові платформи з залучення капіталу малого і середнього бізнесу, координувати діяльність рейтингових агенцій та спеціалізованих бірж для цінних паперів підприємств малого і середнього бізнесу тощо, користуючись порадами міжнародних консультантів з міжнародних організацій, які діють в галузі ринку капіталів та фінансових послуг, включаючи Міжнародну організацію комісій з цінних паперів (IOSCO), МВФ, ЄБРР, USAID, німецьке товариство міжнародного співробітництва GIZ на кошти технічної допомоги по проєктах Європейської Комісії, іноземних регуляторів міжнародного інституту розвитку ринку цінних паперів – Комісії з цінних паперів і фондових бірж США (SEC), Комісії з фінансового нагляду Польщі (KNF), Федерального управління з фінансового нагляду Німеччини (BaFin) та ін., з якими активно співпрацює НКЦПФР.

Вагому роль в процесі практичної розбудови фондового ринку України також може відігравати і Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг (Нацкомфінпослуг), в Стратегії якої щодо реформування державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг на 2015–2020 рр. [1] зазначене «забезпечення створення сприятливих умов для зміцнення, сталого розвитку ринків небанківських фінансових послуг, здатних забезпечувати реальний сектор економіки необхідними фінансовими ресурсами, задоволення потреб споживачів у якісних фінансових послугах», особливо щодо інститутів спільного фінансування, компаній з управління активами.

Значна роль державних інститутів розвитку у формуванні фондового ринку та розвитку підприємництва належить таким державним інституціям Республіки Казахстан, як АТ "Банк Розвитку Казахстану" [2], що надає позики для інвестиційних проєктів (на 5–20 років, від \$5 млн) та експортних операцій; проєктне фінансування; випуск гарантій; агентське обслуговування проєктів; участь в капіталі; фінансування оборотного капіталу; мезонінне фінансування (пізніє венчурне інвестування, зазвичай заключного раунду фінансування до IPO; погашається від доходів від публічного розміщення акцій або встановлення ціни за публічну оферту) міжбанківське кредитування або Інвестиційний Фонд Казахстану, що сприяє інвестиціям в статутні капітали новостворених і діючих підприємств, що спеціалізуються на глибокій переробці сировини і матеріалів, випуску конкурентоспроможної продукції з використанням нових технологій;

інвестиціям в несировинних сектор економіки за допомогою співфінансування Фондом інвестиційних проектів (інвестиції в статутні капітали організацій) і участі в управлінні цими проектами тощо.

Для більш ефективного перебігу процесу заснування нового та залучення існуючого малого і середнього бізнесу особливо для реалізації регіональних споживчих та інфраструктурних проектів держадміністраціям та органам місцевого самоврядування пропонується створити спеціальні структури з функціями інкубаторів, акселераторів або консалтингових агенцій з підготовки малого і середнього бізнесу, що братиме участь у подібних проектах, бізнес-планів, техніко-економічних обґрунтувань, у т.ч. для формування заявок на отримання кредитів від міжнародних фінансових інституцій (як ЄБРР, МФК), що за наявності таких обґрунтувань охоче нададуть кредити для реалізації проектів в реальному секторі економіки, оскільки мета таких проектів більша, ніж суто економічна. Вони сприяють формуванню в суспільстві нового інституційного середовища для розвитку бізнесу, що актуально для країн з транзитивною економікою, як Україна.

Необхідне збільшення кількості публічних компаній з аутсайдерською корпоративною моделлю, що мають відповідну дивідендну політику, орієнтовану на значну кількість дрібних та інституційних інвесторів для залучення в інвестиційний процес заощаджень населення, як альтернативу банківському сектору. Так у підсумку можна ініціювати залучення в національну економіку значного внутрішнього і зовнішнього інвестиційного ресурсу.

Використані джерела та література:

1. Стратегія реформування державного регулювання ринків небанківських фінансових послуг на 2015–2020 рр. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nfp.gov.ua/content/koncepciya-rozvitku.html>. – Назва з екрана.

2. Типовые бизнес-планы от фонда «ДАМУ» [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.damu.kz/10332>, <http://www.damu.kz/6806>. – Загл. с экрана.

Марина Пасенко,

студентка IV курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

СУЧАСНІ ТЕНДЕЦІЇ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ПАЦІЄНТІВ З М'ЯЗОВОЮ ДИСТРОФІЄЮ ДЮШЕНА

Дистрофія Дюшена (МДД) – це генетичне захворювання, що характеризується швидким прогресуванням м'язової дистрофії. Зазвичай захворювання починається в дитячому чи юнацькому віці, має прогресуючий характер і призводить до тяжкої інвалідності і згодом смерті. Частіше хворіють хлопчики [1].

Усі хворі на МДД потребують реабілітаційних заходів протягом усього їхнього життя. Кваліфікована реабілітація таких пацієнтів дозволяє сповільнити розвиток захворювання та покращити якість їхнього життя. Якісна реабілітація має на увазі тісну роботу між лікарями та спеціалістами реабілітації: ортопедами, хірургами, неврологами, фізичними терапевтами, ерготерапевтами та психологами. У пацієнтів з МДД розвиваються ускладнення з боку усіх систем організму: прогресуючий сколіоз, контрактури, схильність до переломів кісток, слабкість дихальних м'язів, порушення серцевої функції. Саме тому лікування і реабілітація мають бути комплексними, з урахування стадії процесу і порушень у кожного окремого пацієнта. Традиційні методики для реабілітації включають в себе лікувальну фізкультуру, масаж, механотерапію, гідротерапію. Найбільша увага приділяється дихальним вправам, через порушення у дихальній системі та ослаблення дихальних м'язів, а також вправам для розтягнення, що мають стати частиною життя пацієнта – їх виконання допомагає запобігти появі тугорухомості у суглобах.

Крім цього, на сучасному етапі розвитку реабілітації, для хворих з МДД використовують все більшу кількість нових методик. Один з таких засобів, це ерготерапія – галузь медицини, завдання якої є допомога людині в повсякденному житті, розвиток, відновлення і підтримання навичок, необхідних при виконанні дій, важливих і значимих для здоров'я і якісного пацієнта. Ще одна методика, про яку неможливо не згадати – Бобат-терапія. Це методика, що представляє собою комбінацію елементів лікувальної фізкультури, масажу, розтягнення і фіксації суглобів. Основа причина використання Бобат при МДД – значний успіх терапії у боротьбі з контрактурами. Також останнім часом при дистрофічних захворюваннях у дітей використовують Войта-терапію. Суть методики у тому, щоб при впливі на певні точки тіла активувати залишкові м'язові рефлексивні рефлекси, що притаманні дітям. Таким чином, є можливість проводити реабілітацію навіть у зовсім маленьких пацієнтів, з якими важко проводити традиційні заняття лікувальною фізкультурою.

Наступна сучасна галузь у реабілітації – використання новітніх технічних, роботизованих засобів. При м'язовій дистрофії Дюшена використовують багато з них. Прикладом такого засобу є так званий «космічний» костюм TheraSuit. Це м'який динамічний ортез, який одягають на дитину, закріплюють спеціальними тросами і він допомагає утримувати максимально правильне положення тіла, а також виконувати вправи з мінімальним навантаженням на суглоби. Завдяки цій технології, реабілітація пацієнтів проходить більш ефективно, а також знижується ризик травмування під час занять.

Не варто забувати і про те, що у пацієнтів розвиваються також і проблеми у психологічній сфері, особливо у старших за віком. Тому у команду спеціалістів реабілітації має входити психолог, що працює не лише з пацієнтом, але і з усією родиною. Крім традиційних психологічних підходів, для пацієнтів з МДД використовують методику мультисенсорної стимуляції – снузелен. Це

вид реабілітації, який використовують для відновлення сенсорного сприйняття, розслаблення нервової системи і покращення загального психо-емоційного стану пацієнтів. Даний вид терапії представляє собою спеціальне приміщення, у якому розміщені подразники для усіх систем сприйняття: приємна музика, звуки шелесту дерев чи птахів (слухові рецептори), запахи квітів (активація нюхового центру), різноманітні поверхні – м'які, з піском, хутрові і т.д. (тактильні відчуття), яскраві кольори, світло (зорові аналізатори). Після терапії у таких кімнатах у пацієнтів значно знижується психо-емоційна та м'язова напруга, покращується увага.

Кожен із згаданих засобів є надзвичайно ефективним, а в комплексі вони допомагають досягти покращення загального стану пацієнтів з м'язовою дистрофією Дюшена, поліпшити їхнє життя і досягти сповільнення процесу дистрофії м'язів. Але, зважаючи на те, що більшість з цих методик не є широко доступними, а деякі взагалі відсутні у країнах СНД, пацієнти з цим захворюванням потребують більшої уваги зі сторони лікарів, реабілітологів і, звичайно, Міністерств з охорони здоров'я для того, щоб кожен хворий міг отримати усі необхідні заходи для якісного життя.

Використані джерела та література:

1. Фельдман Е. Атлас нервно-мышечных болезней: практ. руков. / Е. Фельдман, В. Гризольд, Джеймс В. Расселл. – М. : Практ. медицина, 2016. – 392 с.
2. Бушби К. Диагностика и лечение миодистрофии Дюшенна. Ч. 2: осуществление многопрофильного наблюдения / К. Бушби // Lancet Neurology. – 2010. – № 9. – Р. 77–93.

Ксенія Песоцька,

студентка V курсу
Черкаського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
(м. Черкаси, Україна)

ПРОБЛЕМИ УПРАВЛІННЯ ОБОРОТНИМИ АКТИВАМИ

Управління оборотними активами має велике значення для успішного ведення бізнесу. У зв'язку з тим, що операції на підприємстві циклічно повторюються, загальна вартість оборотних активів і їх структура схильні до постійних коливань. Від ефективності використання оборотних коштів залежить ліквідність підприємства, його фінансова стійкість, платоспроможність та рентабельність.

Мета даної статті полягає в тому, щоб виявити основні проблеми, які виникають при управлінні складовими оборотних активів.

Оборотні активи – це грошові кошти та їх еквіваленти, а також інші активи, авансовані у виробничі фонди та фонди обігу, призначені для реалізації чи споживання протягом операційного циклу [1].

Оборотні активи включають в себе: запаси, дебіторську заборгованість, грошові кошти та їх еквіваленти, витрати майбутніх періодів. Ці активи відображаються в Балансі (Форма №1) підприємства в порядку зростання ліквідності. Оборотні активи допомагають підприємству покривати витрати по мірі їх виникнення і забезпечувати безперебійне функціонування.

Основними проблемами при управлінні запасами є те, що вони вимагають фінансових витрат на їх придбання та зберігання, і в той же час відволікають капітал з виробництва. Крім того, запаси несуть в собі більший ризик, ніж елементи оборотних коштів тільки фінансового характеру, адже перед тим, як бути конвертованими в грошові кошти, вони ще мають пройти весь виробничий цикл.

Управління грошовими коштами повинно бути спрямоване на зведення до мінімуму готівки (зокрема, грошових коштів в касі та на рахунках в банку), але в той же час забезпечувати достатню кількість для підтримки поточної фінансової ліквідності, оскільки це має принципове значення для оцінки кредитного рейтингу підприємства різними діловими партнерами [3].

Одним з найбільш важливих аспектів управління грошовими коштами є скорочення часу здійснення платежів. Він включає в себе вчасне повернення дебіторської заборгованості, ефективний процес виставлення рахунків та зменшення часу надходження грошових коштів «в дорозі», тобто коли дебіторська заборгованість оплачується чеком. Постійні грошові надлишки повинні вкладатись в довгострокові інструменти або інвестиційні проекти, а тимчасові грошові надлишки в короткострокові інструменти, наприклад депозити на кілька місяців. Дефіцит грошових коштів в касі підприємства повинен фінансуватися за рахунок дешевих джерел. Основним інструментом управління грошовими коштами на підприємстві є бюджет, який допомагає прогнозувати надходження і відтік грошових коштів [3].

Управління дебіторською заборгованістю включає в себе визначення кредитної політики по відношенню до клієнтів, моніторинг і стягнення дебіторської заборгованості. Кредитна політика по відношенню до клієнтів включає в себе визначення кредитного періоду, кредитні стандарти, процес стягнення дебіторської заборгованості, можливість надання знижок. Використання торгових кредитів призводить до збільшення обороту оборотних активів, але в той же час призводить до збільшення витрат, пов'язаних з додатковим, короткостроковим зовнішнім фінансуванням.

Таким чином, при розробці кредитної політики, на підприємстві необхідно здійснювати детальний розрахунок рентабельності на основі прогнозу майбутньої реалізації продукції, а також обсягів сумнівної дебіторської заборгованості [2].

Система моніторингу дебіторської заборгованості відіграє важливу роль в управлінні підприємством. Вона запобігає накопиченню дебіторської заборгованості, зменшенню грошового потоку і зниженню прибутку через «сумнівні борги». При здійсненні моніторингу необхідно враховувати

тривалість обороту дебіторської заборгованості, а також час перебування на балансі підприємства такої заборгованості.

Різке збільшення дебіторської заборгованості і її частки в оборотних активах може свідчити про нераціональну кредитну політику підприємства стосовно покупців, збільшення обсягу реалізації продукції або неплатоспроможність і банкрутство частини покупців. Скорочення дебіторської заборгованості оцінюється позитивно, якщо це відбувається за рахунок скорочення періоду її погашення. Якщо ж дебіторська заборгованість зменшується у зв'язку зі зменшенням реалізації продукції, то це свідчить про зниження ділової активності підприємства [2].

Для зниження дебіторської заборгованості підприємство може використовувати різні інструменти: знижки, облік векселів, які видані покупцям продукції, списання дебіторської заборгованості, факторинг.

Управління запасами має на меті звести до мінімуму витрати на їх утримання та зберігання, але при цьому необхідно підтримувати їх оптимальну кількість для безперервності виробничого процесу і поточної платоспроможності. Належне управління запасами збільшує рентабельність і фінансову ліквідність підприємства. При оцінці ефективності використання запасів застосовують коефіцієнт оборотності запасів, який показує скільки оборотів здійснили запаси за певний період [3].

Отже, для ефективного управління оборотними активами необхідно визначити їх оптимальну структуру і джерела фінансування, так як це впливає на фінансову ліквідність та рентабельність підприємства. Основною метою управління оборотними активами є збільшення їх оборотності. Це може бути досягнуто за рахунок скорочення виробничого циклу, зменшення періоду повернення дебіторської заборгованості, а також за рахунок збільшення періоду відстрочки кредиторської заборгованості. Проте, збільшення оборотності оборотних активів має сенс тільки в розумних межах, це не повинно приносити підприємству збільшення витрат і падіння продажів.

Використані джерела та література:

1. Бердар М. М. Фінанси підприємств : навч. посіб. / М. М. Бердар. – 2 -ге вид., перероб. і допов. – Київ : 2012. – 175 с.
2. Єригіна І. О. Проблема управління дебіторською заборгованістю підприємства та шляхи її вирішення [Електронний ресурс] / І. О. Єригіна. – Режим доступу : www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63411.doc.htm. – Назва з екрана.
3. Piechowicz B. The management of current assets elements / B. Piechowicz // Management Theory & Studies for Rural Business & Infrastructure. – 2006. – Vol. 7. – P. 112.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ПЛОСКОСТОПОСТІ

У сучасному суспільстві розповсюдженою проблемою є плоскостопість. Більшість людей мають цей недуг, але не звертають на нього увагу. Це порушення є відправною точкою для деформації опорно-рухового апарату і погіршенню функціонування внутрішніх органів.

Тому у цій статті будуть розглядатися причини, симптоми і основні види реабілітації при плоскостопості.

Плоскостопість – це деформація стопи, що виникає внаслідок сплюснення її склепіння, через що осьове навантаження переходить на внутрішнє склепіння. При цьому значно погіршується ресорні функції стопи.

Групою ризику є в рівній ступені як особи з сидячою професією, так і в тих, хто виконує роботу стоячи.

Основними причинами появи плоскостопості є:

1. слабкість м'язів гомілки і стопи;
2. спадково-конституційна схильність;
3. перенавантаження стопи, пов'язана з активним способом життя;
4. носіння взуття, не призначеного для певної діяльності;
5. різке збільшення маси тіла;
6. вікові особливості, такі як старіння.

Наявність цього порушення опорно-рухового апарату має певні симптоми:

7. сильні больові відчуття у нижніх кінцівках і хребтовому стовпі;
8. зниження фізичної працездатності;
9. порушення постави;
10. видозмінення ходи;
11. головний біль;
12. наявність вальгусної постановки;
13. деформація колінного суглоба;
14. можливе погіршення функціонування внутрішніх органів.

Існує багато тестувань, які дозволяють виявити дане порушення. Найпростішим з них є нанесення будь якої фарбуючої речовини на підошву стопи і встати на аркуш паперу. Відсутність вигину зі сторони великого пальця означає, що у вас наявна плоскостопість.

Фізична реабілітація при плоскостопості обов'язково має включати лікувальну фізичну культуру, масаж. Перш за все, в обов'язковому порядку має бути відсутнім будь-яке взуття на плоскій або м'якій підошві. Бажана наявність супінаторів – спеціальних устілок з підняттям внутрішнього краю п'ятки і виконанням зводу стопи.

Лікувальна фізична культура (ЛФК) має бути налаштована на нормалізацію рухової діяльності, покращення м'язового тону, корегування постави і загальної здатності організму до нормальної роботи.

На початковій стадії проведення ЛФК вправи виконуються у вихідних положеннях лежачи та сидячи, таким чином повністю виключаючи тиск власної маси тіла. У положенні стоячи необхідно робити такі вправи, які не матимуть перевагу на внутрішню сторону стопи.

За допомогою ЛФК ми маємо на меті скорегувати і закріпити правильне положення стопи, чого ми і досягнемо за допомогою вирівнювання і укріплення м'язів гомілки, поєднуючи це з вправами на розвиток загального м'язового тону усього організму.

Також для пришвидшення дії ЛФК виконують масаж. Він допомагає розслабити певні ділянки і привести в тонус інші, для нормальної постановки стопи. Враховуючи вплив плоскостопості на весь опорно-руховий апарат, необхідно також призначати масаж спини, комірцевої зони і голови.

При лікуванні плоскостопості ми не виключаємо і наявність різних технічних засобів, які налаштовані на швидке одужання. Якщо виконувати усі рекомендації до лікування цього недуга, то результат не змусить себе довго чекати.

Отже, плоскостопість є досить важким порушенням опорно-рухового апарату, яке несе за собою не лише зміну ходи, а й загальну поставу людини і навіть може викликати порушення у функціональних можливостях внутрішніх органів. Тому лише своєчасне виявлення, лікування і профілактика дозволить позбутися цього, або не отримати у майбутньому.

Використані джерела та література:

1. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – 2-ге вид. – Київ : Олімп. л-ра, 2005. – 470 с.
2. Попов С. Н. Фізична реабілітація / С. Н. Попов. – 3-тє вид. – Ростов-на-Дону : Фенікс, 2005. – 608 с.
3. Мельников В. С. Корекція порушень постави і плоскостопості у студентів за допомогою фізичних вправ : метод. вказівки / Мельников В. С., Олексієва Е. Н. – Оренбург, 2003. – 22 с.

Сергій Писаренко,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД ЗАПРОВАДЖЕННЯ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ УГОД

Актуальність мирних методів вирішення правових суперечок вже давно визнана на міжнародному рівні, що виразилося в ухваленні Комісією Організації Об'єднаних Націй по праву міжнародної торгівлі (ЮНСІТРАЛ) Погоджувального регламенту ЮНСІТРАЛ 4 грудня 1980 року та Типового

закону ЮНСІТРАЛ про міжнародну комерційну погоджувальну процедуру 24 червня 2002 року.

Інститут мирного врегулювання суперечок в українському праві ще не знайшов достатнього відображення, разом з тим, Господарський і Господарський процесуальний кодекси передбачають порядок досудового врегулювання суперечки, можливість сторін дійти мирової угоди під час розгляду судової справи або виконання судового рішення. Проте, технології правових угод в чистому вигляді поза судовим процесом тільки починають розвиватися, і поки мало знайомі нашому суспільству. Це підтверджують результати проведених в 2006 році досліджень IFC (Всесвітньої Міжнародної фінансової корпорації) з питань вирішення комерційних суперечок. Серед переваг мирних способів врегулювання суперечок можна відзначити економію на судових витратах і корупційних виплатах чиновникам, гнучкість процедури, оперативність у вирішенні суперечки, конфіденційність. Процедура уникає «тупикових» судових процедур, її рішення можуть бути адаптовані до будь-якої ситуації.

Європейський Кодекс поведінки медіаторів (European Code of Conduct for Mediators) був розроблений ініціативною групою практикуючих медіаторів (посередників), що представляють більше 30 європейських організацій, що мають справу з альтернативними способами вирішення суперечок, за підтримки Європейської Комісії і прийнятий на конференції в Брюсселі 2 червня 2004 року.

Як видно з вищенаведеного, інститут правових угод про примирення не надто розповсюджений навіть у сфері цивільного та господарського права. Що вже говорити про кримінальне право.

Так, тільки після внесення у 2003 році ряду змін до Кримінального кодексу та Кримінального процесуального кодексу, польське законодавство було приведено у відповідність до європейських стандартів у сфері мирових угод в кримінальних справах. Зокрема, – забезпечено вимоги Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи від 15 вересня 1999 року «Посередництво у кримінальних справах» в частині забезпечення доступності медіації на будь-якій стадії розгляду справи (передбачено можливість передачі справи на розгляд в порядку медіаційного провадження на етапі дізнання, попереднього слідства та судового розгляду справи), автономності медіації в рамках кримінального судочинства; встановлення умов передачі справ на розгляд в порядку медіації; закріплення за прокуратурою, органами слідства та дізнання повноважень щодо передачі справи на розгляд в порядку медіації; оцінки результатів медіації; можливості проведення медіації за умови відмови сторін від проведення спільних зустрічей; встановлено кваліфікаційні вимоги до медіаторів тощо.

Чинне кримінальне законодавство України не закріплює інституту медіації як такого. Це, однак, не означає, що для застосування цієї процедури вже зараз немає законодавчих підстав. Більше того, якщо послідовно слідувати загальній логіці Кримінального та Кримінального процесуального кодексів, здійснення

органами досудового розслідування, прокуратурою, судом будь-яких спроб до примирення потерпілого та обвинуваченого/підсудного, відшкодування останнім завданих ним збитків, усунення заподіяної шкоди має лише вітатися. Такий висновок зумовлюється загальними засадами кримінального законодавства (ст. 1 Кримінального кодексу України), оскільки такі дії сприятимуть кращому забезпеченню прав як потерпілого, так і обвинуваченого/підсудного, запобіганню злочинам. Крім загальних та принципових передумов використанню примирних процедур у кримінальному процесі, Кримінальний і Кримінальний процесуальний кодекси України містять низку норм, які можуть слугувати прямою підставою, по-перше, застосування кримінально-правових угод та, по-друге, врахуванню їх наслідків при прийнятті тих чи інших процесуальних рішень.

У результаті вивчення численних нормативних і доктринальних джерел, а також правозастосовчої практики, можна зробити висновок, що поява і розвиток в різних країнах різноманітних варіантів альтернатив кримінальному переслідуванню є об'єктивною і універсальною тенденцією диференціації способів офіційної реакції на порушення закону про кримінальну відповідальність. Дана тенденція знаходить відображення фактично у всіх зарубіжних процесуальних системах, як англосакських, так і континентальних. Вона повною мірою властива й українському кримінальному судочинству, де отримала розвиток у формі деяких нових підстав звільнення від кримінальної відповідальності.

Ганна Півошенко,

студентка III курсу

Черкаського навчально-наукового інституту

ДВНЗ «Університет банківської справи»

(м. Черкаси, Україна)

СУТНІСТЬ ТА ОЗНАКИ ДЕМПІНГУ ЯК ФОРМИ НЕДОБРОСОВІСНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ

На сьогодні, в умовах сучасного світового господарства посилюється роль конкурентної боротьби на ринках продажу товарів, робіт чи послуг. Найбільш поширеною формою конкурентної боротьби являється демпінг цін, коли експортер продає свої товари на іноземних ринках за ціною, нижчою за ціну аналогічної продукції на ринку своєї країни. Демпінг виступає одним із методів недобросовісної конкуренції, який порушує свободу підприємницької діяльності на міжнародному рівні. При чому демпінг містить у собі загрозу для національного виробника не лише як вияв недобросовісної цінової конкуренції, а й як засіб політичних маніпуляцій антидемпінговими заходами з боку основних партнерів та конкурентів.

Проблеми демпінгу та антидемпінгового регулювання досліджувалися у роботах С. Осика, В. Пятницького, Ю. Шишкова, О. Козиріна, І. Герчикова, Т. Ушакова, Л. Петрашко та інші.

Демпінг заборонений як міжнародними правилами в рамках СОТ, так і національними антидемпінговими законами багатьох країн. Небезпека демпінгу викликана його спрямованістю на завоювання ринку шляхом витіснення з нього конкурентів з числа місцевих виробників, за рахунок низької ціни з подальшою монополізацією ринку і встановленням новою, значно вищою монопольної ціни [3].

Згідно із ст.1 Закону України «Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту», демпінг – це ввезення на митну територію країни-імпортера товару за цінами, нижчими від порівнянної ціни на подібний товар у країні-експортера, що заподіює шкоду національному товаровиробнику подібного товару [1].

Тому, демпінг вважають одною із форм недобросовісної конкуренції та водночас проявом цінової дискримінації, де товар продається за кордоном за ціною, нижче нормальної ціни, що створює загрозу для нормального функціонування відповідної галузі в країні імпорту і, як наслідок, завдає або може завдати матеріальної шкоди національному виробнику. Причому, у світовій торгівлі під нормальною ціною розуміють ціну, встановлену під час здійснення звичайних торговельних операцій між незалежними покупцями у країні експорту.

Зазвичай, демпінг здійснюється в умовах:

✓ недосконалої конкуренції, яка б дозволяла виробнику самостійно формувати ціну;

✓ можливості виробника відокремити внутрішній ринок, де він продає товар за високими цінами, від зовнішнього ринку, де він це робить за більш низькими цінами [2].

Сучасне законодавство розвинених країн виділяє два основних види демпінгу:

✓ ціновий демпінг – продаж на експортному ринку товару за ціною, яка нижче його ціни на національному ринку;

✓ вартісний демпінг – продаж товару на експортному ринку за ціною, яка нижче його вартості.

Заходом захисту від демпінгу є антидемпінгове мито, що є додатковим митним податком, який призначений для захисту вітчизняного товаровиробника і внутрішнього ринку від надлишкового заповнення його імпортними товарами за зниженими цінами. Таким податком обкладаються товари, які експортуються за цінами, нижчими за нормальні ціни світового ринку. Воно може бути тимчасовим, що встановлюється на період проведення антидемпінгової процедури, і постійним, визначеним і встановленим у результаті антидемпінгового розслідування. Метою такого мита є відшкодування демпінгового впливу, а розмір мита повинен бути еквівалентним різниці між демпінговою ціною та ціною національного ринку [4].

Так, наприклад, в Україні застосовуються антидемпінгові мита у випадках ввезення на митну територію нашої країни товарів за ціною нижчою,

ніж їх нормальна вартість в країні вивозу на момент ввезення цього товару, якщо таке ввезення наносить або загрожує завдати матеріального збитку вітчизняним виробникам подібних товарів, або перешкоджає організації чи розширенню виробництва подібних товарів в Україні.

Отже, демпінг є поширеною формою конкурентної боротьби на світовому ринку. Його зміст полягає в тому, що ввіз на митну територію країни товару здійснюється за ціною, нижчою від порівняльної ціни на подібний товар у країні експорту, що завдає шкоди національному виробнику. Оскільки демпінг порушує правила справедливої конкуренції та приносить шкоду національним виробникам, то держава може застосовувати до товарів антидемпінгові заходи, включаючи застосування антидемпінгового мита та встановлення обмежень на їх імпорт.

Використані джерела та література:

1. Про захист національного товаровиробника від демпінгового імпорту [Електронний ресурс]: Закон України від 22.12.1998 № 330–XIV. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/330-14>. – Назва з екрана.

2. Дем'янюк О. Демпінг та антидемпінг у захисті економічних інтересів / О. Дем'янюк // Галиц. економ. вісн. – 2011. – Відомості також доступні з інтернету : <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/123456789/1377>. – Назва з екрана.

3. Ставнічук Т. А. Ціновий демпінг в антидемпінговій політиці [Електронний ресурс]: монографія / Т. А. Ставнічук. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/old_jrn/Soc_Gum/Emb/2011_1-2/stavniych.pdf. – Назва з екрана.

4. Циганкова Т. М. Демпінг та антидемпінгові заходи : монографія / за ред. Т. М. Циганкової. – Київ : КНЕУ, 2003. – Відомості також доступні з інтернету: <http://fingal.com.ua/content/view/1060/39/1/1>. – Назва з екрана.

Михайло Підтереба, Артем Москаленко,

студенти I курсу

Полтавського інституту бізнесу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Полтава, Україна)

ЕЛЕКТРОННИЙ НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ КОМПЛЕКС З ФІЗИКИ ДЛЯ ВИЩИХ ВІЙСЬКОВИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЗАСОБАМИ C++/QT

Електронне навчальне видання – це електронне видання, що містить систематизовані дані наукового або прикладного характеру, подані у формі, зручній для навчання і викладання, у вигляді текстової, графічної, цифрової, мовної (звукової), музичної, фото-, відео- та іншої інформації або як сукупність таких форм подання інформації.

Електронні навчальні видання поділяються на наступні різновиди: електронні навчально-методичні комплекси; електронні підручники; електронні

навчальні посібники; електронні конспекти. Електронні навчально-методичні комплекси – інформаційно-дидактичні ресурси дисципліни подані у формі електронного видання.

Запропонований електронний навчально-методичний комплекс з фізики для вищих військових навчальних закладів був розроблений засобами C++/Qt.

C++ це мова програмування загального призначення, яка поєднує в собі принципи об'єктно-орієнтованого і узагальненого програмування. C++ властиві такі характеристики як ефективність, компактність, швидкодія, розробка програм для сучасних платформ і систем, можливість роботи на низькому рівні з пам'яттю, адресами, портами, дозволяє створювати узагальнені алгоритми для різних типів даних. Завдяки об'єктно-орієнтованим принципам, мова програмування C++ пропонує нову методологію програмування, яка дозволяє вирішувати сучасні задачі, складність яких постійно зростає [1].

Qt – об'єктно-орієнтована бібліотека, в якій реалізована нова концепція ведення міжоб'єктних комунікацій та можливість обробки подій. Qt надає для роботи повний інструментарій для програмування, який складається з окремих модулів і має підтримку дво- і тривимірної графіки, анімацій, можливість інтернаціоналізації програми, використання формату XML, STL-сумісної бібліотеки контейнерів, підтримку стандартних протоколів вводу/виводу, класи для роботи з мережею та підтримку програмування баз даних [2].

Розроблений електронний навчально-методичний комплекс – це універсальна система, що дозволяє користувачеві не лише зручно маніпулювати навчальними матеріалами, але й користуватись додатковими інтегрованими функціями. Електронний навчально-методичний комплекс з фізики призначений для вивчення курсу фізики курсантами вищих військових навчальних закладів.

Розроблений навчальний посібник має наступні переваги:

1. Завдяки тому, що дана програма написана на мові програмування C++/Qt, вона має значну перевагу в швидкодії. Компіляція в C++ відбувається одразу в машинний код заданої платформи, а не в проміжний (Java і C#), це дає значний приріст продуктивності. Збірка пам'яті також відбувається в ручному режимі, що підвищує швидкість виконання програми [3].

2. Інтерфейс електронного навчально-методичного комплексу з фізики для вищих військових навчальних закладів має візуально сприятливий та інтуїтивно зрозумілий інтерфейс. У головному меню розташовано дев'ять кнопок, за якими здійснюється основна навігація по розділах комплексу і дві кнопки для перегляду додаткової інформації та виходу з програми. Кнопки розташовані у звичному для користувача місці, в основі екрану, мають загальний опис кнопки, та опис розділу що виникає при наведенні курсору миші на кнопку.

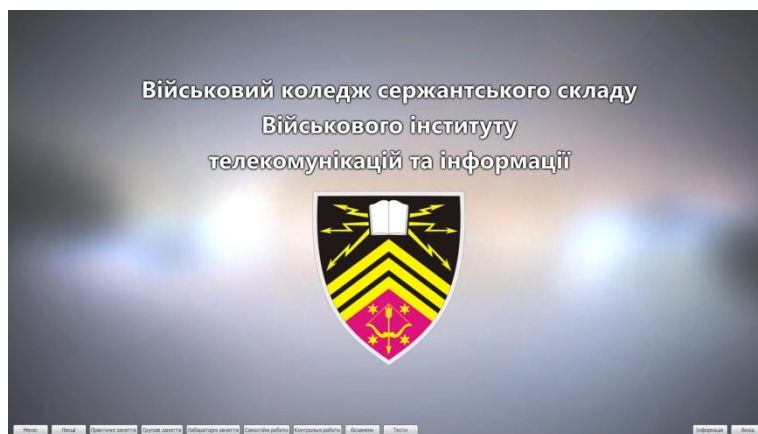

Рис. 1. Головний екран електронного посібника

3. Завдяки тому, що програма розроблена за допомогою середовища розробки Qt, в ній було використано можливості бібліотеки щодо динамічного управління розширенням програми, яке налаштовує розширення програми відповідно до розширення монітору. Це надає змогу запускати програму на будь-яких типах моніторів, навіть з нестандартним розширенням.

4. Розроблений комплекс має можливість бути відкомпільованим під більшість сучасних операційних систем (Linux, Windows, MacOS та ін.). Вихідний текст програми можна перенести на різні операційні системи в середовище Qt практично, або лише з невеликими змінами в коді.

5. Електронний навчально-методичний комплекс вимагає встановлення Adobe Reader, який інтегровано в інсталяційний пакет програми, проте це дозволяє використовувати безліч інструментів для зручного управління функціями книги: мініатюри сторінок, перегляд вкладених файлів, пошук по книзі, друк на принтері, навігація, масштаб сторінок, та інші сервіси Adobe Reader.

6. Навчально-методичний комплекс з фізики розроблений таким чином, щоб мати можливість постійного вдосконалення його матеріалів (текстового наповнення, рисунків, таблиць, ілюстрацій та тривимірних моделей), це надає посібнику максимальної гнучкості та забезпечує можливість оновлення навчальних матеріалів з розвитком науково-технічного прогресу.

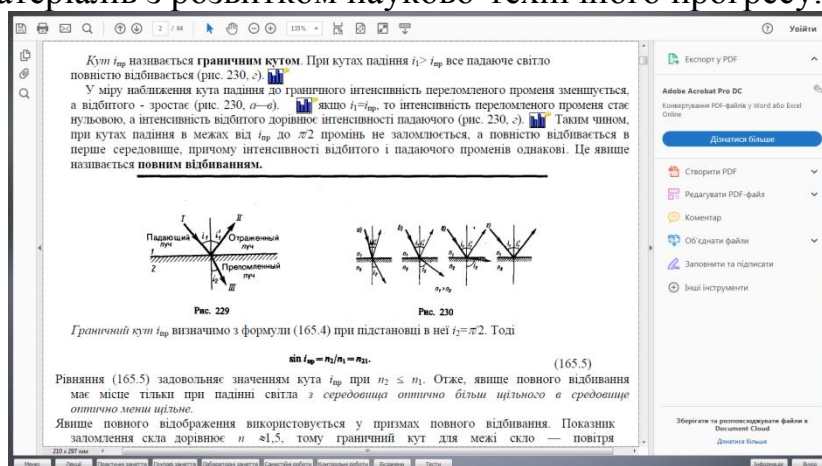

Рис. 2. Демонстрація інструментів управління книгою

7. Для вдосконалення системи вивчення навчальних матеріалів було розроблено тривимірні моделі фізичних явищ, які спрощують розуміння матеріалу, так як дозволяють спостерігати фізичні явища в тривимірному просторі та вільно маніпулювати ними за допомогою курсора.

8. Система також вирішує питання проходження тестування на засвоєння курсу навчальної програми, для цього було підключено зовнішню систему тестування MyTestX, яка дозволяє провести безліч варіантів тестування на перевірку здобутих знань.

Таким чином, розроблений електронний навчально-методичний комплекс з фізики дозволяє вивести навчальний процес на новий рівень за допомогою реалізації сучасного підходу до подачі матеріалів в комп'ютерних системах. Даний комплекс повністю відповідає необхідним вимогам щодо організації навчально-виховного процесу у вищих військових навчальних закладах.

Використані джерела та література:

1. Прата С. Язык программирования C++ : лекции и упражнения / С. Прата. – 6-е изд. – М. : ООО «И.Д. Вильямс», 2012. – 1248 с.
2. Макс Ш. QT 5.3 Профессиональное программирование на C++ / Ш. Макс. – М. ; СПб. : БХВ-Петербург, 2015. – 928 с.
3. C++ [Електронний ресурс] // Вікіпедія вільна енциклопедія. – Режим доступу: <https://uk.wikipedia.org/wiki/C%2B%2B>. – Назва з екрана.

Оксана Плющ,

студентка III курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ОБМЕЖЕННЯ ПРАВА ГРОМАДЯН НА ПОШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЇ

Проблема кримінально-правового захисту конституційного права громадян на інформацію піднімались у кримінально-правовій літературі, як на рівні підручників та науково практичних коментарів до Кримінального кодексу України (далі КК), так і на рівні наукових статей. Але в більшості робіт розглядались лише окремі її аспекти. Досить багато уваги приділено проблемі сфери дії ст. 163 КК *Порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер*. Аналізувались й ознаки складу злочину, передбаченого ст. 182 КК *«Порушення недоторканності приватного життя»*. На монографічному рівні досліджено кримінальну відповідальність за незаконне збирання, використання та розголошення відомостей, що становлять комерційну таємницю, конфіденційну інформацію, яка є власністю держави.

У ст. 34 Конституції України задекларовано право кожного вільно збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію. Окремо в Конституції зазначено право громадян на вільний доступ і поширення тієї частини інформації, яка стосується стану довкілля, якості харчових продуктів і предметів побуту. Вказано, що саме ця інформація ніким не може бути засекречена. У статті визначено, що у Конституції (ст. 32, 34) існують положення, що вказують на можливість обмежувати право громадян на отримання і поширення інформації для забезпечення вичерпно передбачених Конституцією цілей. В самій Конституції України немає вказівок про невідворотне настання юридичної відповідальності за поширення засекречених у законодавчому порядку видів інформації чи за безпідставне засекречування інформації, яка не підлягає засекречуванню, або за незаконне втаювання законодавчо не засекреченої інформації. Декларується тільки право особи на відшкодування моральної та матеріальної шкоди, заподіяної збиранням, зберіганням, використанням і поширенням недостовірної інформації.

Проблема обмеження в кримінальному праві України права громадян на поширення інформації має два аспекти. Перший – як у кримінальному праві, встановлені межі права громадян на поширення інформації. Другий – як у кримінальному праві, захищені можливості доступу громадян до інформації, на яку вони мають право. В другому аспекті проблема полягає у караності необґрунтованого засекречування інформації, яка може проявлятися як у прийнятті незаконних рішень нормативного характеру, так і в безпідставній відмові громадянам у отриманні інформації, на яку, відповідно до закону, вони мають право.

Що стосується першого аспекту проблеми, то варто зазначити, що за кримінальним правом України настає відповідальність за поширення певних видів інформації, як тих, які віднесені до інформації з обмеженим доступом, так і тих, котрі такого статусу не мають. Загальної кримінально-правової норми, в якій предмет складу злочину був би означений як відомості, що містять інформацію з обмеженим доступом, немає. У КК прямо передбачена відповідальність за поширення конкретних видів інформації, яка в законодавстві віднесена до інформації з обмеженим доступом.

Певні труднощі, які виникають на практиці із встановленням фактичних обставин справи – віднесенням тих чи інших відомостей до предмета конкретного злочину, обумовлені суперечностями, прогалинами в регулятивному законодавстві. Існує проблема розмежування складів злочину, які містять подібні предмети, тобто певну інформацію. Всі вони, відрізняються один від одного за предметом. А в багатьох випадках одні й ті самі відомості охоплюються поняттями, за допомогою яких окреслені предмети кількох складів злочинів. У цих випадках правильну кримінально-правову кваліфікацію можна забезпечити лише чітко визначивши співвідношення складів злочинів, у яких конкретний вид відомостей, що містять інформацію з обмеженим доступом, є спільною ознакою.

BANK'S REPUTATION RISK OPTIMIZATION WITH THE HELP OF MARKETING COMMUNICATION TOOLS

Investigating the impact on the bank's reputation and the management of reputation risk are quite topical issues, as there is a theory that nowadays clients are oriented more on who is producing products or services, than on what is produced. In this regard, there is a new term in the economy: Reputation Economy [2].

Considering the experience of the crisis in 2008–2009 and results of banking sector of Ukraine cleaning, the level of public trust to the finance and credit system has become the valuable indicator, which impact has to be taken to notice. Bank panic caused by the clients' distrust, decrease bank's opportunities to promote economic development and financial stability. That is why it is reasonable to investigate how banks' marketing communication tools can prevent the increase of the level of public distrust to Ukraine's banking sector and influence the efficiency of banking business.

It is worth noting that reputation risk is an actual or potential risk to earnings and capital, which arises due to unfavorable perception of the image of a financial institution in society, first of all, perception by clients, counterparties, shareholders or supervisors [3]. Its origin adversely affects the ability of the bank to establish new relationships with contractors, provide new services or maintain existing relationships, which leads to financial losses due to reduced customer base.

The main peculiarity of reputation risk is that it is not inherent in each bank. The presence of such risk is possible if bank has positive business reputation in the financial services market.

Moreover, reputation risk influence all types of bank's activities through compromising financial stability, sales opportunities, ability to pay its debts. In addition, reputation risk causes another kinds of risks (from force majeure events to internal corporate risks), including liquidity risk [4].

As it is external type of risk and it accompanies bank throughout life cycle, marketing communication tools can become the mean of reducing the effects of the risk. In the table 1 given below, we can see how marketing communication tools can influence the reputation risk and optimize it throughout rational management.

Table 1

The marketing communication tools' impact on the reputation risk

Marketing communication tool	The impact
Advertising	Raising effectiveness of relations' system with media by constant contact and cooperation. Giving comments and clarifications of current situation (business transparency).
Personal sales	Dialogue not only with VIP-clients (corporate clients), but also with SMB and individuals.

Table 1 (continued from previous page)

Marketing communication tool	The impact
Propaganda	Regular flow of information about achievements, awards, ratings of the bank; information about personal achievements of managers, board members of the bank.
Direct-marketing	Active response on feedback, information and news about bank in social media.
Public relations	Influence with the help of information through out social media in order to create positive social mind about the bank.
Sales promotion	Short-term activity in order to react betimes on negative information about the bank.

Source: created by the author

Implementing continuous banks' negative feedback monitoring in social media, and direct feedback of clients is only one mean of solving wider problem. However, following-up reviews is gradually becomes a part of the loan- or even compliance report, and is included to the chapter "Reputation check" [1].

Overall, continuous feedback monitoring, up to day reaction on the information, openness and transparency of the business, information distribution about bank's and its management achievements will provide optimization of reputation risk. Marketing communication expenses will obtain not only corresponding effect, which manifests itself in attracting new clients and competitiveness of the bank, but will also increase the level of clients trust by multiplying the positive impact of advertising, sales promotion, personal selling and other marketing communications tools.

References:

1. Basel III: a Global Regulatory Framework for More Resilient Banks and Banking Systems [Electronic source] / Basel Committee on Banking Supervision. – 2011. – Mode of access: <http://www.bis.org/publ/bcbs189.pdf>. – Title from the screen.

2. Kasper U. N. Can Banks Recover Their Reputations [Electronic source] / Kasper Ulf Nielsen, Nicolas Georges Trad. – Mode of access: <http://www.reputationinstitute.com/thought-leadership/whitepapers>. – Title from the screen.

3. Управління ризиками банків: монографія: у 2-х т. Т.1 Т. 1: Управління ризиками базових банківських операцій / [А. О. Єпіфанов, Т. А. Васильєва; за ред. Єпіфанова А. О. – Суми, 2012. – 283 с. – Відомості також доступні з інтернету: www.uabs.edu.ua/images/stories/docs/K_BS/1146_monograf.pdf. – Назва з екрана.

4. Христін А. І. Сутність та чинники виникнення репутаційного ризику банків / А. І. Христін // Наук. вісн. Ужгород. нац. ун-ту. Серія: Міжнар. економ. відносини та світове господарство / Ужгород. нац. ун-т. – Ужгород, 2016. – Вип. 8, ч. 2. – С. 108–111. – Відомості також доступні з інтернету: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvuumevcg_2016_8%282%29__29. – Назва з екрана.

МОДЕЛЬ РЕЦЕПТИВНОГО АДМИНИСТРИРОВАНИЯ КАК ФАКТОР ИДЕАЛЬНОГО ПУБЛИЧНОГО УПРАВЛЕНИЯ

В последние годы в Украине все чаще говорят о необходимости перехода на новую модель публичного управления. Выбор Украины и современные реалии определяют вектор развития и внедрения такой модели управления, которая была бы направлена на общество. С этой точки зрения рецептивное администрирование может стать той самой моделью, что будет отвечать Европейскому выбору нашей страны.

На Западе исторически первым в публичном администрировании развивается рыночно-либеральный подход (80–90 гг. XX в.). Дальше – политические сети (девяностые годы XX в. – I десятилетия XXI в.), Затем – рецептивное администрирования (конец I десятилетия XXI в.) [1].

Каждый из подходов реализуется в практической плоскости под конкретными «триадами», а именно [1]:

1. Рыночно-либеральный подход:

- новая экономика
- новый менеджмент
- новое публичное управление и публичное администрирование.

2. Политические сети:

- политика
- политические сети
- коммуникативный менеджмент.

3. Рецептивная администрирования:

- гражданское общество
- демократия
- социальный менеджмент.

Учитывая тему нашего исследования, мы остановимся на рецептивном администрировании.

Рецептивное администрирование предполагает учет интересов развития гражданского общества, высокую степень открытости администрации любого уровня для общего контроля и широкого участия граждан в процессе публичного администрирования и публичного управления [1].

Политическая задача «рецептивной» модели в том, чтобы гарантировать ответственность системы перед конкретными требованиями граждан. Поэтому базовая ориентация общественных организаций направлена, прежде всего, на граждан, а базовый организационный принцип может быть обозначен как

«bottom-up», то есть. «Неисчерпаемость, бесконечность преобразований» [2, С. 21].

В «рецептивном» государстве публичная администрация не рассматривает граждан лишь как избирателей, налогоплательщиков и потребителей, которые выбирают себе те или иные службы с учетом предоставленной информации. В этом государстве граждане являются и клиентами, где можно влиять через каналы коммуникации. В «рецептивной» государстве граждане рассматриваются как активные члены общества, обладающие правами и обязанностями, которым открыта администрация, прежде всего для того, чтобы дать возможность войти в процесс выработки публичной политики усиления средств воздействий, которые делают простых граждан, в уполномоченных, благодаря чего они могут взять в процессе производства как сопроизводители [2, С. 22]).

Невозможно обойти вниманием тот факт, что очень распространенной формой общественного контроля в странах Западной Европы является научная экспертиза или, как ее иногда называют, социальный аудит. Очень распространена практика такого рода деятельности в Швеции. Эффективной такая деятельность является за счет качественных и фундаментальных научных исследований, а также доступность результатов для всех субъектов политических отношений (граждане, СМИ, представители государственных учреждений, политические деятели и др.).

Для проведения такого рода экспертиз создаются рабочие группы (исследовательские коллективы). В составе такой группы должно быть не менее 4 ученых по общественным наукам. Состав исполнителей подбирает шведская организация «Центр экономических и политических исследований».

Примером рецептивного администрирования является модель, которая предполагает создание центров, деятельность которых будет направлена на изучение концепций развития экономики государства в целом. Это упростит процессы разработки и внедрения любого предложения благодаря тому, что все заинтересованные люди начнут принимать в этом участие.

Дальнейшие предложения и разработки будут представлены в наших последующих научных работах.

Использованные источники и литература:

1. Харічкова С. К. Менеджмент организаций и администрирование [Электронный ресурс] / С. К. Харічкова, Г. А. Дорошук // Одесса: «Образование». – 2015. – Режим доступа : http://studbooks.net/75089/menedzhment/sovremennye_kontseptsii_gosudarstvennog_o_upravleniya_publichnogo_administrirvaniya_suschnost_kontseptsiy_me. – Назва з екрана.
2. Capareto Z. Administracao Publica: Modernizacao, Qualidade e Inovacao / Capareto Z., Fonseca F. – Lisboa, 2005.

ПОНЯТТЯ ВИКОНАННЯ НАКАЗУ ЯК ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЄ ЗЛОЧИННІСТЬ ДІЯННЯ

Функціонування суспільства не можливе без управління, владні відносини існують у всіх сферах суспільного життя, скрізь, де є управління діяльністю людей. Для здійснення управлінської функції поряд з наказами віддаються приписи, розпорядження, вказівки та ін. Відмінність між ними полягає в різному характері питань, що ними вирішуються, та правовому положенні осіб, які мають право на їх віддання чи зобов'язані їх виконати. Їх основна загальна риса – розпорядчий характер вимог, що в них містяться, а тому, на наш погляд, більш зручно було б в подальшому вживати якесь одне родове поняття для таких вимог.

Єдиного (родового) поняття, яким би охоплювалися різні за змістом і формою розпорядчі вимоги, ні в законодавстві, ні в правовій літературі немає. У Конституції України говориться про накази та розпорядження, але таке розмежування цих актів управління для їх застосування в кримінально-правовому просторі, на нашу думку, не має практичного значення, хоча і може заслуговувати на увагу в лексичному сенсі. Розпорядження – одна з форм управлінського рішення, акт державного управління, що має вольовий, владний характер і видається компетентним органом державної влади та органом місцевого самоврядування чи його посадовими особами у порядку, встановленому порядку та є обов'язковим для суб'єктів, яким він адресований. В юридичній літературі для позначення обов'язкових для виконання вимог посадових осіб найчастіше пропонується вживати термін «наказ».

Вживання єдиного терміну є слушним з кримінально-правової точки зору, при цьому, запропоноване розуміння наказу повинно охоплювати лише ті, зумовлені відносинами підпорядкованості, вимоги, котрі мають саме розпорядчий характер, тобто віддаються в межах професіональних функцій підлеглого і не дублюють чинних нормативно-правових положень, покликані вирішувати окремі завдання, які безпосередньо не впливають із тривало діючих службових приписів (статутів, настанов, інструкцій тощо).

Загалом, під наказом ми маємо на увазі акт, який має наступні ознаки:

По-перше, вимога, що міститься в наказі, має розпорядчий характер і виражена у категоричній формі. А це означає, що вона не може, крім встановлених у законі випадків, піддаватись обговоренню, як, наприклад, пропозиція чи прохання. Накази є проявом компетенції, їх виконання є правовим обов'язком для певного кола осіб, і лише, коли наказ знаходиться за встановленими межами покори, законодавець дозволяє поставити під сумнів необхідність його виконання або взагалі відмовитись від його виконання.

По-друге, поняття «наказ» в кримінально-правовому значенні охоплює владні вимоги, адресатами яких є лише фізичні особи. Разом з тим, при певних умовах можуть мати своє кримінально-правове значення і ситуації, коли накази приймаються колегіально, навіть від імені юридичної особи.

По-третє, наказ відрізняється від інших юридичних актів – судових актів, службових та юридичних документів персонального характеру, актів нормативно-технічного характеру. Таке розмежування необхідне, оскільки юридичні акти видають не тільки органи та їх посадові особи, що займаються реалізацією наданих владних повноважень, а й органи, що здійснюють діяльність не пов'язану з управлінням.

По-четверте, як особливість наказу розглядаються і юридичні наслідки, до яких призводить його виконання. Накази не здатні встановлювати нові правові норми, проте їх віддання як акту застосування норм права завжди спричинює виникнення управлінських правовідносин, а тому він є їх елементом. Його виконання забезпечується матеріально-організаційними заходами, переконанням, державним примусом.

В юридичній літературі висловлені пропозиції, що під поняття «наказ» підпадають тільки законні вимоги, а незаконні – наказом не охоплюються, а тому більшість спроб визначити в літературі поняття наказу зводились або до визначення законного наказу, або до перерахування ознак його правомірності, тим самим загальне поняття наказу залишалось не розкритим. Однак за всю принадність цих пропозицій та визначень, треба однозначно визнати їх помилковими. Вони можуть мати тільки теоретичне значення, оскільки на практиці розуміння під наказом лише правомірних вимог може призвести до повного хаосу в сфері управлінських відносин, бо кожний, хто отримає наказ, почне вирішувати, наказ чи не наказ йому було віддано. Тому відразу необхідно зазначити, що поняття «наказ» повинно охоплювати як законні, так і незаконні розпорядчі вимоги. Виходячи з цього, накази можуть бути законними, незаконними, правомірними, протиправними, злочинними.

Таким чином, враховуючи викладене, під наказом розуміється вимога розпорядчого характеру органу управління, а так само особи, якій надано владні повноваження, про вчинення або не вчинення певних дій іншою особою чи визначеним колом осіб, на яких покладено обов'язок виконувати ці вимоги.

Аналіз викладеного дозволяє зробити загальний висновок, що поняття «наказ» існує лише в межах управлінських правовідносин і не поширюється на особисті стосунки між особами, зокрема начальника та підлеглого.

Законодавство, за деяким виключенням, не встановлює абсолютно визначеної форми вираження наказу. В науці кримінального права розрізняють накази по формі (усні та письмові), по сфері діяльності (військова, цивільна, державна служба тощо) та інше в залежності від обраного критерію. У практиці організації управління накази віддаються в письмовій, усній, наглядно-демонстраційній формі (за допомогою знаків, прапорців та ін.), а також за допомогою зв'язку. При цьому необхідно дотримуватись наступних умов: така вимога повинна бути своєчасно доведена до відома осіб, яким вона адресується,

сприйматися і начальником, і підлеглим саме як наказ. Припис, відданий у письмовій формі, набирає чинності з моменту його підписання, якщо інше не випливає з тексту самого наказу; в усній – як правило, після його оголошення.

Викторія Пронина,

студентка II курсу

Донбасского института техники та менеджмента
ПВУЗ «Международный научно-технический университет
имени академика Юрия Бугая (г. Краматорск, Украина)

ФУНКЦИИ МЕНЕДЖМЕНТА В СИСТЕМЕ УПРАВЛЕНИЯ ОРГАНИЗАЦИЕЙ

С развитием рыночной экономики, в частности в нашей стране, термины «менеджмент», «менеджер», быстро и прочно вошли в нашу жизнь и наш словарный обиход, заменив такие термины, как «управление», «управленческая деятельность», «руководитель», «директор». Хотя все эти слова являются синонимами по отношению друг к другу, термин управление имеет более широкий смысл. Вообще, «управление» – это воздействие управляющей системы (субъекта управления) на управляемую систему (объект управления) с целью перевода управляемой системы в требуемое состояние. В частности, в роли субъекта управления выступает менеджер.

Но прежде чем говорить о менеджере и его функциях, надо ввести понятие «менеджмента». Менеджмент – это самостоятельный вид профессиональной деятельности, направленный на достижение в ходе любой хозяйственной деятельности фирмы, действующей в рыночных условиях, определенных намеченных целей путем рационального использования материальных и трудовых ресурсов с применением принципов, функций и методов экономического механизма менеджмента.

Это понятие более узкое и применяется лишь к управлению социально-экономическими процессами на уровне фирмы, действующей в рыночных условиях, хотя в последнее время его стали применять в США и в отношении непредпринимательских организаций.

Если немного раскрыть определение «менеджмента», то мы увидим, что в него входит: изучение рынка (спроса, потребления), т.е. маркетинг и прогнозирование; производство продукции с минимальными затратами и реализация ее с максимальной прибылью; управление персоналом, следовательно, знание социологии, психологии, а также анализ информации и разработка программ для достижения поставленной цели.

Ведь основная функция менеджмента, я считаю, – это умение достигать поставленных целей. В мелких фирмах эту роль выполняет сам директор, а в крупных – менеджер (организатор, управляющий, руководитель). С одной стороны, в связи с многоуровневой системой управления директор не может довести свои решения сам и контролировать их выполнение на более низких ступенях, к тому же, у него много других дел, более глобальных задач и проблем. С другой стороны, профессиональный менеджер решит многие

проблемы зачастую лучше директора. Так что менеджер порой является важнейшим человеком на фирме. Хочу привести тому один пример: В 1981 г. компания «Крайслер» пригласила на должность высшего управляющего известного профессионала-менеджера Ли Яккоку. Суть сделки состояла в том, что «Крайслер» в 1980г. понес убытки в размере 1,1 млрд. долл., оказавшись на грани банкротства. Ли Яккока в то время занимал 1-ое место в списке наиболее преуспевающих бизнесменов. Переговоры не ладились, т.к. Ли Яккока никак не соглашался на переход в «Крайслер» несмотря на фантастическую зарплату, предложенную ему. Разногласия состояли в правах его управления на «Крайслере». Пока эти права не были гарантированы, Ли Яккока слышать не хотел о переходе. В конце концов на «Крайслере» согласились с тем, что лучше дать неограниченные права человеку, знающему, как вывести компанию из кризиса, чем потерять престиж, а затем и компанию. И что же? За три года после упадка «Крайслер» достиг наивысшего уровня производства и качества автомобилей за всю историю своего существования, а с 1985 г. от года к году стал отвоевывать дополнительную долю американского и мирового рынка.

Этот пример показывает, насколько важна профессия менеджера и что может сделать профессионал в этом деле. Но чтобы достичь высокого уровня в управлении, надо четко знать свои функции и что под ними подразумевается.

В общественном производстве выделяют функции управления промышленностью, сельским хозяйством, транспортом; в сфере обращения – управление финансами, торговлей, материально-техническим обслуживанием. Функции менеджмента делятся на общие (универсальные), которые пригодны для различных процессов управления, потому что выражают сущность управления, а также конкретные (специальные) функции, которые передают содержание управления носителями общих функций есть вся управляющая система в целом, а конкретных – части системы, которые имеют локальный, специфический характер.

Общие функции менеджмента – планирование, организация, мотивация, контроль, координация, учет и анализ являются обязательными для всех предприятий. Каждая из этих функций для организации жизненно важна. Вместе с тем, планирование как функция управления обеспечивает основу для других функций и считается главным, а функции организации, регулирования, мотивации, контроля и учета ориентированы на выполнение тактических и стратегических планов.

Планирование – главная функция менеджмента, которая предусматривает прогнозирование, определение целей, стратегии, политики и задач того или иного формирования; означает сознательный выбор решения что работы, как, кому и когда.

Организация как функция менеджмента направлена на формирование управляющих и управляемых систем, а также связей и отношений между ними, обеспечивая упорядоченность технической, экономической, социально-психологической и правовой сторон деятельности каждого субъекта хозяйствования.

Мотивація – це процес побудження працівників к високопродуктивної діяльності для задоволення своїх потребностей і досягнення цілей організації.

Контроль – це система спостереження і перевірки відповідності функціонування підприємства установленним стандартам і другим нормативам, виявлення допущених відхилень від прийнятих рішень і визначення причин їх невыполнення.

Координація як функція менеджменту представляє собою процес, направлений на забезпечення пропорційного і гармонічного розвитку різних сторін (виробничої, технічної, фінансової і др.) об'єкта при оптимальних затратах матеріальних, фінансових і трудових ресурсів.

Регулювання – це вид управлінської роботи, метою якої є подолання протиріччя між організацією і дезорганізацією, порядком і факторами, які порушують цей порядок.

Использованные источники и литература:

1. Герчикова И. Н. Менеджмент / Герчикова И. Н. – М., 1997. – 501 с.
2. Вудкок М. Раскрепощенный менеджер / М. Вудкок, Д. Фрэнсис. – М. : Дело, 1991. – 320 с.
3. Трейси Д. Менеджмент с точки зрения здравого смысла / Д. Трейси. – М., 1993. – 160 с.
4. Ниссинен И. Время руководителя: эффективность использования / Ниссинен И., Э. Воутилайнен. – М. : Экономика, 1988. – 192 с.

Вікторія Пшенічна,

студентка II курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ АМПУТАЦІЇ НИЖНЬОЇ КІНЦІВКИ

Ампутація кінцівки є важкою фізичною і психологічною втратою як для хворого і надзвичайно відповідальною і серйозною операцією для хірурга. Вона супроводжується травмою периферичних нервів з висхідною реакцією ЦНС, погіршує функціонування артеріальних і венозних судин, змінює точки фіксації периферичних м'язів, значно порушує статико-динамічний стереотип, що несе в собі потенційну загрозу виникнення різного роду ускладнень [1, 2].

Класифікація ампутацій:

За часом виконання ампутацій розрізняють:

- первинні,
- вторинні,
- пізні і повторні, або реампутації.

Первинні ампутації проводяться як первинна хірургічна обробка рани, при якій видаляють явно нежиттєздатні тканини, тобто нежиттєздатну частину кінцівки. Такі ампутації виконуються зразу після прийняття хворого в лікарню або протягом 24 годин після травми, тобто до розвитку вираженого запального процесу в межах пошкодження [4].

Вторинні ампутації роблять при ускладненні ранового процесу, що загрожує життю хворого (анаеробна інфекція, гангрена після відморожень) протягом 6–8 днів.

Пізні ампутації проводяться при тяжких остеомієлітах, що не піддаються лікуванню і загрожують амілоїдозом паренхіматозних органів, а також при множинних анкілозах, хибному положенні кінцівки, що робить її неповноцінною або навіть патологічною.

Рівні ампутацій:

1. ампутації в області тазу і кульшового суглоба;
2. ампутації в області стегна (трансфеморальний метод);
3. ампутації в області коліна (екзартікуляція коліна);
4. ампутації в області гомілки (трантібіальний метод);
5. ампутації в області стопи [4].

Після ампутації кінцівок у методиці ЛФК виділяють три основні періоди:

- ранній післяопераційний (з дня операції до зняття швів);
- період підготовки до протезування (з моменту зняття швів до отримання постійного протеза);
- період оволодіння протезом.

Завдання ЛФК: поліпшення психоемоційного тону хворого і створення впевненості у сприятливому результаті операції; профілактика пневмонії, ателектазів, бронхітів, тромбоемболії, контрактур і атрофії м'язів кукси; активізація крово- і лімфообігу, зменшення набряків; стимуляція трофічних процесів, сприяння загоєнню рани; навчання ходьби на милицях, навичок самообслуговування. Призначають ранкову гігієнічну гімнастику, лікувальну гімнастику тривалістю спочатку 10–15 хвилин, поступово збільшуючи її до 20–25 хвилин; самостійні заняття 5–6 разів на день, лікування положенням [3].

Після ампутації нижньої кінцівки хворий змушений довго зберігати нерухомість, у нього довго не проходять больові відчуття і виникає ослаблення м'язового тону. Тому в цей період необхідно робити масаж.

Після зняття операційних швів з ампутаційної кукси призначається курс масажу, який сприяє підготовці кукси до протезування, а в подальшому для постійного користування протезом. Тому у кукси має бути хороший функціональний стан.

Цілі масажу:

1. підготовка кукси правильної форми;
2. якнайшвидше відновлення в повному обсязі трофіки шкіри, сили м'язів і обсягу рухів в культі;
3. перешкоджання виникненню контрактур і неправильних положень.

Головною частиною реабілітації є протезування.

Протези поділяють на робочі й косметичні. До робочих протезів відносять апарати, які за своїми функціями замінюють втрачений чи пошкоджений орган. Косметичні протези відтворюють лише зовнішній вигляд відсутнього сегменту кінцівки або органа.

Після ампутації нижньої кінцівки на будь-якому рівні для підготовки хворого і кукси до протезування (щоб людина могла стояти і пересуватись) застосовують тимчасовий лікувально-тренувальний протез [6].

Використані джерела та література:

1. Губина Ю. М. Формирование культей у больных после ампутации нижних конечностей / Губина Ю. М. – М. : Медицина, 1983. – 132 с.
2. Древинг Е. Ф. Травматология: методика занятий лечебной физической культурой. – М. : Познaват. книга плюс, 2002.
3. Иванов А. М. Ампутации конечностей и реконструктивные операции на культях : метод. рек. / Иванов А. М., Шишкин Б. В., Клюквин И. Ю. – М., 2000. – С. 30.
4. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – Київ : Олімп. л-ра, 2005. – 470 с.

Анастасія Решетило,

студентка Луцького біотехнічного інституту
ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Луцьк, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У МАТЕМАТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Одним зі шляхів модернізації освітньої системи України постає впровадження в навчальний процес вищих навчальних закладів інноваційних педагогічних технологій і методів. Педагогічну інновацію розглядають як особливу форму педагогічної діяльності й мислення, які спрямовані на організацію нововведень в освітньому просторі, або як процес створення, впровадження і поширення нового в освіті.

Пріоритетним напрямом освітньої системи України, що підтверджено державними законами та нормативними документами, є доступ до якісної освіти. Тому впровадження інноваційних технологій в процес вищих навчальних закладів, зокрема і в математичну підготовку студентів педагогічних факультетів, є одним із найважливіших питань, які сьогодні розглядаються в освіті.

Метою статті є визначення основних тенденцій розвитку сучасної методико-математичної підготовки майбутніх фахівців з урахуванням інноваційних технологій навчання.

Необхідною умовою використання інноваційних технологій з математики є реформування системи освіти, розробка нових дидактичних і методичних концептуальних засад освіти.

Головними напрямками цього процесу мають стати:

- створення предметно-орієнтованих навчально-інформаційних середовищ, які дозволяють використовувати мультимедія, системи гіпермедія, електронні підручники тощо;
- освоєння засобів комунікації (комп'ютерної мережі, телефонного, телевізійного, супутникового зв'язку для обміну інформацією);
- навчання правил і навичок «навігації» в інформаційному просторі;
- розвиток дистанційної освіти [3].

Навчання з використанням інноваційних технологій якісно перевищує класичну освіту. Воно інтегрує процеси, які не можна об'єднувати в межах класичної освіти: навчання, працевлаштування, планування кар'єри, безперервна освіта. Вищий навчальний заклад в усі часи був і залишається своєрідною моделлю, дзеркалом, яке відбиває життя і проблеми свого суспільства, тому освіта сьогодні – важливий чинник управління змінами суспільства. Вона має стати засобом підвищення добробуту громадян, чинником економічної стабільності і гарантом безпеки країни. А для цього система освіти повинна забезпечити студентам якісну освіту з урахуванням індивідуальних особливостей і здібностей, працівникам освіти – гідні умови праці і життя, умови для професійного росту, самореалізації. І з цією метою необхідно впроваджувати в навчально-виховний процес новітні технології, орієнтовані на особистість студента.

У фаховій підготовці студентів вагоме місце відводиться «Методиці викладання математики», яка належить до циклу педагогічних дисциплін.

Як правило, її вивчають студенти педагогічних університетів та інститутів після того, як вони набули певної логічної, загальнодидактичної, психологічної та математичної підготовки.

У практику з математичної підготовки нашого ВНЗ активно увійшли наступні технології навчання: [2, 4]

- проектні технології, що забезпечують інтеграцію різнопредметних знань і вмінь із різних видів діяльності;
- ігрові технології, що формують навички розв'язувати творчі завдання на основі вибору альтернативних варіантів;
- інформаційно-комунікаційні технології;
- інтерактивні методики (робота в групах, метод проектів,
- «розумовий штурм», «ажурна пилка», «кейс-метод», «акваріум», рольові та ділові ігри, «велике коло», «шкала думок», «бесіда за Сократом», «асоціативний куш», «відкритий мікрофон», групова дискусія, взаємне навчання);
- технологія проблемного навчання;
- методика гранування;
- блочний метод викладання матеріалу;

➤ кооперативна форма навчання.

Основною формою навчання з «Методики викладання математики» у вищому навчальному закладі залишається лекція, незважаючи на її гостру критику як пасивної форми навчання. Лекції є однією з найдавніших та найпоширеніших форм викладання у вищій школі, курси лекцій синтезують великий обсяг знань, який викладач подає в опрацьованому вигляді. Але традиційні лекції не задовольняють попит студентів. На їх місце приходять мультимедійні лекції, які забезпечують наочний супровід, тренінг-лекції, інтерактивні дискусії, колоквиуми, які забезпечують активну участь студентів у навчальному процесі.

На сучасному етапі оволодіння «Методикою викладання математики» для більш результативного навчання виправдане застосування принципу наочності (використання таблиць, схем і т.д.), який може реалізуватися, на нашу думку, за допомогою комп'ютера. Таким чином, викладач оптимізує та урізноманітнює процес вивчення математики.

Отже, інтенсифікація сучасної математичної освіти відбувається завдяки застосуванню сучасних інноваційних методів навчання, спираючись на сучасні інформаційні технології.

Процес навчання математики – це не автоматичне викладання навчального матеріалу в голову студента. Він потребує напруженої розумової роботи людини, її власної активності участі в цьому процесі. Пояснення й демонстрація, самі по собі, ніколи не дадуть справжніх, стійких знань. Цього можна досягти тільки за допомогою активного та інтерактивного навчання з математики. Майстерність викладача допомагає студентам досягти найкращих результатів тими засобами, які найоптимальніші в кожній окремій ситуації.

Використані джерела та література:

1. Федорчук В. М. Використання інтерактивних методів та мультимедійних засобів у підготовці педагога : зб. наук. пр. / В. М. Федорчук. – Кам'янець-Подільський : Абетка-НОВА, 2003. – 208 с.

2. Дичківська І. М. Інноваційні педагогічні технології / І. М. Дичківська. – Київ : Академвидав, 2004. – 352 с.

3. Коберник Г. Особливості застосування інтерактивних технологій навчання на уроках математики / Г. Коберник // Почат. шк. – 2007. – № 10. – С. 21–25.

4. Пехота О. М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О. М. Пехота, А. З. Кіктенко. – Київ : А.С.К., 2002. – 255 с.

5. Злепко С. М. К вопросу о разработке отраслевого стандарта высшего образования «Биомедицинская инженерия» / С. М. Злепко, С. В. Тымчик, Д. Х. Штофель // Биомед. инженерия и электроника. – 2012. – № 1. – 4 с. – Сведения также доступны по интернету : www.es.rae.ru/biofbe/182-803. – Загл. с экрана.

Віктор Роговий,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

РОЗРОБКА ПРОГРАМИ ДЛЯ СМАРТФОНІВ ПІД УПРАВЛІННЯМ ОПЕРАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ANDROID

На сьогоднішній день не існує певного стандарту на засоби розробки мобільних застосунків. Кожен виробник намагається зробити операційну систему (ОС) в своєму пристрої більш унікальною і такою, що запам'ятовується користувачеві, і як наслідок, виникають питання сумісності різних застосунків на різних ОС.

Застосунки під ОС Android розробляються, в основному, з використанням мови програмування Java. Скомпільований програмний код (разом з усіма файлами ресурсів та іншою необхідною інформацією) упаковується в спеціальний файл-архів, Android Package, який має розширення *.apk. Саме він в подальшому поширюється як програма і інсталюється на мобільні пристрої. Кожний такий файл пов'язаний з кодом однієї програми. За замовчуванням кожна програма виконується в своєму власному процесі, управління якого займається ядро ОС Linux, яке, також, здійснює управління пам'яттю.

С точки зору програміста, Android – платформа, абстрагує розробника від ядра і дозволяє йому створювати код на мовах Java та C#. Android має декілька корисних можливостей. По-перше, це фреймворк, що пропонує великий набір API для створення різних типів застосунків і, крім того, забезпечує можливості повторного використання і заміни компонентів, які пропонуються платформою і сторонніми застосунками. По-друге, – це наявність віртуальної машини Dalvik, що відповідає за запуск застосунків на Android. Крім того, до послуг розробника є набір графічних бібліотек для 2D- і 3D-застосунків, підтримка мультимедіа-форматів (Ogg Vorbis, MP3, MPEG-4, H.264, PNG), API для доступу до камери, GPS, компасу, акселерометру, сенсорного екрану, джойстика і клавіатури. [1]

Мобільні пристрої стали виконувати такий широкий спектр комп'ютерних завдань загального профілю, що саме такі пристрої можуть стати новим поколінням персональних комп'ютерів (ПК). Крім того, очікується, що деякі виробники традиційних моделей ПК – зокрема, ASUS, HP і Dell – планують робити пристрої, параметри яких будуть засновані на ОС Android. Фронт, на якому розгортається боротьба між ОС, обчислювальними платформами, мовами програмування і середовищами розробки, зміщується в бік мобільних пристроїв.

Незабаром в IT-індустрії очікується швидке нарощування темпів і обсягів програмування для мобільних пристроїв, так як у все більшій кількості програм з'являються мобільні аналоги. Той факт, що виділені пристрої, такі як мобільні телефони, стануть в один ряд з іншими платформами загального призначення очевидний. Ця нова тенденція відкриває доступ до мобільних пристроїв для

традиційних мов програмування, завдяки чому діапазон застосування мобільних застосунків та їхня частка на ринку зростають.

Найближчим часом розробка і супровід застосунків на базі ОС Android будуть користуватися великим попитом на ринку програмного забезпечення.

Світ мобільних платформ сильно фрагментований, тут виділяються дві основні операційні системи – Android та iOS, а також платформа Windows Phone/Windows 10 Mobile. Є певні статистичні дані, що значна частина мобільних застосунків створюється більш ніж для однієї платформи, наприклад, для Android та iOS. Такий діапазон мобільних платформ, засобів розробки і мов програмування не може позитивно позначатися на терміні створення застосунків, і, в кінцевому рахунку, на коштах, що виділяються на розробку. Було б дуже ефективно мати один інструмент, який дозволяв би легко і просто створювати застосунки відразу для всіх платформ.

Платформа Xamarin дозволяє створювати єдину логіку застосунку із застосуванням мови C # і платформи NET відразу для всіх трьох ОС – Android, iOS, Windows Mobile. Тобто, Xamarin представляє технологію для кросплатформної розробки мобільних застосунків [2].

У Xamarin.Forms візуальний інтерфейс складається зі сторінок. Сторінка являє собою об'єкт класу Page, що займає весь простір екрану. Тобто те, що ми бачимо на екрані мобільного пристрою, – це сторінка. Застосунок може мати одну або кілька сторінок [3].

При дослідженні особливостей розробки застосунків Android з використанням Xamarin, було розглянуто такі підходи, як:

- 1) Xamarin.Android, Xamarin.Forms, Xamarin.iOS;
- 2) проектування та реалізація застосунку;
- 3) створення графічного інтерфейсу;
- 4) запуск застосунку на Android смартфоні.

Xamarin – обширний фреймворк, який містить багато бібліотек, а також доступні і бібліотеки-розширення, створені програмістами для використання в своїх проектах, що є у вільному доступі. Тобто, інфраструктура цього фреймворка постійно розширюється та вдосконалюється.

Використані джерела та література:

1. Основы программирования под Android на примере игры Судуку [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://geektimes.ru/post/99323/>. – Загл. с экрана.

2. Xamarin и кросс-платформенная разработка [Электронный ресурс] // Metanit.com : сайт о программировании. – Режим доступа: <https://metanit.com/sharp/xamarin/1.1.php>. – Загл. с экрана.

3. Графический интерфейс в Xamarin Forms: создание графического интерфейса [Электронный ресурс] // Metanit.com : сайт о программировании. – Режим доступа: <https://metanit.com/sharp/xamarin/2.3.php>. – Загл. с экрана.

Валентина Роговська,

студентка V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

Сергій Капралов,

к.н.ф.в.с.,

директор Міжнародного науково-практичного навчального центру
з фізичної і SPA-реабілітації, лазневим і спортивним технологіям
«Центр Капралова» (м. Київ, Україна)

МЕД ТА ПРОДУКТИ БДЖІЛЬНИЦТВА В SPA-РЕАБІЛІТАЦІЇ

Корисні властивості меду та іншої продукції бджільництва відомі з давніх часів, але тільки в наш час вивчення даних властивостей сформувалося як наука, а пізніше з'явився новий напрямок в медицині та косметології – апітерапія.

Охарактеризувати основні методи та засоби фізичної реабілітації, які використовуються для відновлення людей з різними видами порушень за допомогою меду та продуктів бджільництва. Розкрити теоретико-методологічні основи використання меду та продуктів бджільництва для лікування та фізичної реабілітації на основі сучасних літературних джерел. Проаналізувати засоби фізичної реабілітації, що використовуються при реабілітації хворих різного профілю з використанням меду та продуктів бджільництва, та методики застосування меду та продуктів бджільництва в SPA-салонах. Обґрунтувати ефективність найбільш доступних методів та засобів фізичної реабілітації з використанням меду та інших продуктів бджільництва. Розробити та впровадити нові програми з технологій використання меду та продуктів бджільництва в масажі та SPA-реабілітації для студентів спеціальності «Фізична реабілітація» на основі використання авторських методик «Центр Капралова» на базі «Міжнародного науково-технічного університету ім. акад. Ю. Бугая» спільно з Міжнародним науково-практичним навчальним центром з фізичної і SPA-реабілітації, лазневим та спортивним технологіям «Центр Капралова».

Актуальним є розгляд можливостей та технології застосування меду і продуктів бджільництва у фізичній реабілітації на основі SPA-центрів.

Вітчизняними та закордонними дослідниками науково обґрунтовано ряд переваг апіпрепаратів у порівнянні з деякими синтетичними препаратами офіційної медицини. До переваг відносять:

- природне походження, що, на відміну від синтетичних лікувальних засобів, є безпечним для організму людини;
- унікальність хімічного складу із біохімічною та фізіологічною збалансованістю, що дає можливість безпосереднього їх включення до метаболічних процесів в організмі;
- значну кількість фенольних сполук, які обумовлюють антимікробний ефект при інфекційних захворюваннях;

- відсутність, як правило, протипоказань до вживання, розвитку негативних наслідків при довготривалому вживанні;
- сумісність апітерапевтичних препаратів практично з усіма лікувальними засобами.

Засвоюваність меду організмом – 97–98%, у той час як засвоюваність молока – 90%, чорного хліба – 85%, м'яса – 95%, картоплі – 85%.

Апітерапія є напрямом SPA-індустрії, в якому використовується мед і продукти бджільництва. Неповторність ефекту апітерапії на організм людини і задоволення від проведення SPA-процедур з використанням меду зумовлюють негасаючу популярність цього напрямку SPA. У апітерапевтичних процедурах в основному використовується мед, бджолине маточне молочко, віск. Програми і процедури апітерапії застосовуються для корекції соматоформних розладів і депресій, синдрому хронічної втоми, у лікуванні захворювань периферичної нервової системи, ожиріння, з метою омолодження і поліпшення властивостей шкіри.

Вплив медового масажу на організм людини не знає собі рівних. Адже він: очищує шкіру і робить її еластичною, виводить шлаки та токсини з організму, знімає набряки, позбавляє від болю в суглобах і м'язах, попереджає виникнення фізичної і розумової втоми.

Для кожного захворювання існує своя методика масажу, що залежить від причини захворювання, патогенезу захворювання, клінічних форм його прояву, специфіки дії тих або інших прийомів масажу на організм. Крім того, потрібно враховувати, що методика масажу змінюється на різних стадіях того ж самого захворювання. Але це ще не все. Одне й теж саме захворювання у різних людей протікає по-різному, тому методика виконання масажу повинна розроблятися не тільки з урахуванням самого захворювання, але й конкретно для визначеного пацієнта.

На основі меду та продуктів бджільництва розроблено ряд фітокомплексів та косметологічно-лікувальних препаратів. Мед та його продукція входять до ряду кремів, масок, настоянок та інших засобів. Медові маски та водні розчини меду усувають сухість шкіри, роблять її оксамитовою, еластичною. Поліпшене живлення клітин шкіри зумовлене дією фітогормональних і біоактивних речовин меду, які активізують процеси периферійного (місцевого) кровообігу.

Таким чином, використання SPA-процедур з медом та продуктами бджільництва є важливим засобом реабілітації хворих різного профілю, а також косметологічно-лікувальним засобом для корекції різних недоліків шкіри та фігури, тому подальше дослідження можливостей та технологій використання меду та продуктів бджільництва в косметичних та реабілітаційних цілях є підґрунтям для нових наукових досліджень.

Також після успішного впровадження семінарів-практикумів з технологій використання меду та продуктів бджолярства в масажі та SPA-реабілітації для студентів спеціальності «Фізична реабілітація» на базі «Міжнародного науково-технічного університету ім. акад. Ю. Бугая» спільно з Міжнародним науково-

практичним навчальним центром з фізичної і SPA-реабілітації, лазневим та спортивним технологіям «Центр Капралова» наступний етап удосконалення професійної підготовки фізичних реабілітологів полягатиме в розробці, організації та проведенні трьох авторських курсів по 72 години з «базового рівня», «спеціаліст» та «професіонал» з отриманням кваліфікації масажист-реабілітолог вищої категорії за рахунок 216 годин навчання для студентів вище згаданого університету.

Використані джерела та література:

1. Капралов С. Ю. Славянський медово-восковий SPA-масаж / С. Ю. Капралов, В. Л. Роговська // *Kosmetik International Journal*. – Київ, 2010. – № 3. – Р. 22–25.
2. Капралов С. Ю. Медовий масаж лица / С. Ю. Капралов, В. Л. Роговська // *Kosmetik International Journal*. – Київ, 2010. – № 4. – С. 48–50.
3. Капралов С. Ю. Сладкий доктор, или Искусство медового массажа. Ч. I / С. Ю. Капралов, В. Л. Роговська // *Kosmetik Baltikum Professional*. – Рига, 2010. – № 6. – С. 2–5.
4. Капралов С. Ю. Сладкий доктор, или Искусство медового массажа. Ч. II / С. Ю. Капралов, В. Л. Роговська // *Kosmetik Baltikum Professional*. – Рига, 2011. – № 3. – С. 56–59.
5. Капралов С. Ю. Авторская методика «Славянский медово-восковий СПА-масаж» / С. Ю. Капралов, В. Л. Роговська // *Масаж. Естетика тела*. – М., 2011. – № 1. – С. 36–41.
6. Капралов С. Ю. Медовий масаж живота / С. Ю. Капралов, В. Л. Роговська // *Kosmetik International Journal*. – Київ, 2011. – № 3. – Р. 38–41.
7. Капралов С. Ю. Инструментально-медовий масаж колених сугавов / С. Ю. Капралов, В. Л. Роговська // *Kosmetik International Journal*. – Київ, 2011. – № 4. – С. 96–99.
8. Kapralovas S. Saldusis Gydymas, arba medaus masazo menas / Kapralovas Sergejus, Rogovskaja Valentina // *Kosmetik Baltikum Professional Latvija*. – ЛТ, 2011. – № 4. – Р. 66–69.
9. Капралов С. Ю. Медовий SPA-масаж лица / Капралов С. Ю., Роговська В. Л. // *Kosmetik Baltikum Professional*. – Рига, 2012. – № 1. – С. 64–68.
10. Kapralovas S. Veido masažas su medumi / Kapralovas Sergejus, Rogovskaja Valentina // *Kosmetik Baltikum Professional LT*. – Vilnius, 2012. – № 2. – Р. 45–48.
11. Капралов С. Ю. Авторская методика «Медовий масаж живота» / Капралов С. Ю., Роговська В. Л. // *Масаж. Естетика тела*. – М., 2012. – № 2. – С. 47–49.
12. Плахтій П. Д. Продукти бджільництва в оздоровленні людини / П. Д. Плахтій, Д. П. Плахтій, В. М. Круглов. – 2-е вид., доп. і перероб. – Кам'янець-Подільський : Абетка, 2006. – 212 с.

МЕТОДИ ПІДВИЩЕННЯ ПРОДУКТИВНОСТІ КРОСПЛАТФОРМЕННИХ ЗАСТОСУНКІВ

Швидкодія програмних застосунків впливає на продуктивність роботи з ними і є одним із основних показників їх якості. Не має значення, наскільки зручним та корисним є застосунок, якщо його швидкість роботи занадто мала і викликає незручності при роботі, використовує занадто багато ресурсів або навіть унеможлиблює роботу з ним.

Проблема низької швидкодії застосунків існувала завжди, але з приходом ери смартфонів вона постала більш гостро. На відміну від комп'ютерів та ігрових консолей, мобільні пристрої повинні мати якнайменші розміри та працювати автономно, у зв'язку з чим їх апаратні засоби мають набагато меншу потужність. Ринок мобільних застосунків обігнав ринки для персональних комп'ютерів та продовжує стрімко зростати, що робить мобільну розробку одним з найбільш затребуваних та вигідних напрямів. Широкий ринок, у свою чергу, означає високу конкуренцію, тому для успіху розробники повинні створювати якісні, а отже продуктивні застосунки.

Продуктивність кросплатформених застосунків є однією з найбільш складних проблем, адже вимагає від розробників знання найбільш продуктивних алгоритмів для вирішення тієї чи іншої проблеми. Зазвичай розробник, який раніше не використовував певну технологію, обирає найбільш очевидний шлях, який не обов'язково є найбільш ефективним. Складність полягає в тому, що створений таким чином застосунок може працювати правильно і розробник вже може його опублікувати, але з часом виявиться, що на багатьох пристроях застосунок неможливо використовувати, тому що для його роботи не вистачає ресурсів або він працює занадто повільно. Ця проблема може коштувати негативних відгуків користувачів на ранньому етапі розповсюдження застосунку, що дуже сильно вплине на його успішність, а для виправлення помилок може знадобитися багато роботи у прискореному темпі, що також впливає на вартість розробки. У зв'язку з цим проблема низької продуктивності кросплатформених застосунків є актуальною.

Мобільні застосунки становлять переважну більшість усіх застосунків, що створюються сьогодні, тому питання кросплатформенної розробки є актуальним. Продуктивність застосунків прямим чином впливає на їх якість, а якісні застосунки завжди мають більший попит у користувачів, тому використання методів підвищення їх продуктивності є необхідною мірою в наш час.

Аналізуючи відгуки користувачів про нові застосунки на популярних каталогах мобільних програм та ігор, стало зрозуміло, що навіть зручні та корисні застосунки можуть отримати погану репутацію у випадку, якщо вони

використовують забагато ресурсів або недостатньо швидко виконують свої функції [1]. Велика кількість нових мобільних застосунків з хорошими ідеями, створених інді-розробниками без використання методів, про які йде мова, отримують погані оцінки через проблеми у стабільності роботи або недостатній продуктивності, що не дозволяє їм зайняти вищі позиції в пошуку і тим самим розповісти новим користувачам про свій продукт. Таким чином, низька продуктивність сучасних застосунків може коштувати розробникам успіху при виході на ринок та звести нанівець всю роботу.

Більшість методів було запропоновано різними розробниками, які в процесі власної роботи знаходили нові шляхи вирішення проблем та винаходили продуктивніші алгоритми. Деякі з цих методів було приведено в статтях, але про переважну більшість з них можна дізнатися лише в процесі пошуку вирішення проблем поганої швидкодії на форумах і в соціальних мережах, де розробники діляться досвідом та допомагають іншим. Запропоновані рішення можуть бути корисними будь-якому розробнику застосунків, тим не менш про них зазвичай не йде мова в процесі навчання і їх пошук може зайняти багато часу. Новизна даного матеріалу в цілому полягає у його форматі збірки методів, націлених на підвищення продуктивності кросплатформених застосунків.

Для вирішення проблеми низької продуктивності кросплатформених застосунків запропоновано автоматизовані програмні рішення, методи підготовки ресурсів та програмні алгоритми.

Автоматизовані програмні рішення дозволяють зменшити кінцеві розміри застосунку та оптимізувати код для його швидшого завантаження [2]. Деякі рішення використовуються за замовчанням в стандартних засобах різних платформ та мов програмування, найяскравішим прикладом є JIT-компілятори, які можуть оптимізувати деякі найпоширеніші алгоритми та зменшити використання оперативної пам'яті [3].

Методи підготовки ресурсів дозволяють пришвидшити завантаження застосунків, підвищити їх продуктивність та навіть розширити коло пристроїв, на яких можна запустити застосунок. До них можна віднести вибір формату збереження даних, об'єднання ресурсів, їх оптимізацію та стиснення.

Найяскравішим методом підготовки ресурсів є достатньо складний алгоритм створення атласів текстур, який дозволяє значно підвищити продуктивність застосунку у порівнянні з використанням окремих файлів для кожної текстури. Цей метод можна розділити на окремі етапи – вибір розмірів текстур з урахуванням розміру кінцевої текстури, об'єднання текстур в атлас, конвертація текстури атласу в формат, оптимізованого для відеокарти та підготовка застосунку для роботи з новим форматом текстур [4].

Програмні алгоритми є найскладнішими, адже вимагають від розробника знання ситуацій, у яких доцільно їх використовувати. На відміну від автоматизованих засобів та методів підготовки ресурсів, ці алгоритми допомагають не у всіх випадках, і можуть навіть погіршити продуктивність та стабільність роботи застосунку, якщо їх використати у недоцільному випадку

[5]. До них можна віднести вибір структур збереження даних, дотримання послідовності виконання запитів до графічної складової, використання багатопоточності тощо.

Використані джерела та література:

1. Почему производительность в играх – это не просто средний FPS [Электронный ресурс] // Хабрахабр. – Режим доступа: <https://habrahabr.ru/company/wargaming/blog/265487/>. – Загл. с экрана.

2. Introduction [Electronic resource] // ProGuard manual. – Mode of access: <https://www.guardsquare.com/en/proguard/manual/introduction>. – Title from the screen.

3. JIT-компилятор оптимизирует не круто, а очень круто [Электронный ресурс] // Хабрахабр. – Режим доступа: <https://habrahabr.ru/post/305894/>. – Загл. с экрана.

4. Improve Batching Using Texture [Electronic resource]. – Mode of access: http://download.nvidia.com/developer/NVTextureSuite/Atlas_Tools/Texture_Atlas_Whitepaper.pdf. – Title from the screen.

5. Memory Management [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.cs.cornell.edu/courses/cs4152/2013sp/sessions/09-MemoryManagement.pdf>. – Title from the screen.

Максим Сахно,

студент V курсу

Донбаського інституту техніки та менеджменту

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Краматорськ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ЛЮДЕЙ З ОБМЕЖЕНИМИ ФІЗИЧНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ

Люди з обмеженими фізичними можливостями – це реальна соціальна проблема України, проблема перехідного суспільства, проблема, що тривалий час накопичувалася й зараз стала найбільш гострою. Під впливом соціально-політичних змін, що відбулися після проголошення Україною державної незалежності, в країні наявні різкі зміни в ціннісних орієнтаціях держави: почали переосмислюватись такі питання, як права людини, права інвалідів, зародилася нова філософія суспільства: знищується поділ суспільства на «повноцінних» та «неповноцінних», визнається єдність суспільства, що складається із різних людей з різними проблемами. Держава проголошує антидискримінаційну політику стосовно інвалідів. Визнається, що дана категорія людей – особлива соціально – демографічна група, що має свою субкультуру, свій спосіб життя, соціальну специфіку розвитку.

Ці питання набувають особливої актуальності на сучасному етапі соціально-економічних перетворень, перебудови соціальної сфери, орієнтованої на максимальне задоволення потреб людини з інвалідністю, і пов'язані з

виконанням Україною зобов'язань перед Європейським Союзом у рамках Угоди про партнерство і співробітництво між Україною та Європейським Співтовариством.

Інтеграція в суспільство осіб з обмеженими можливостями, їх соціальний захист, психолого-педагогічна підтримка та фізична реабілітація є одним із найбільш актуальних і пріоритетних напрямків політики кожної розвиненої країни світу як в освітній, медичній так і в соціальній сфері, оскільки ставлення до людини з інвалідністю багато в чому є показником рівня цивілізованого демократичного устрою держави.

На захист прав людей з особливими потребами, які внаслідок інвалідності та непрацездатності стикаються з труднощами та перешкодами для участі в житті суспільства, спрямовані Конституція України, Загальна декларація прав людини, Стандартні правила забезпечення рівних можливостей для інвалідів (Резолюція Генеральної Асамблеї ООН) та низка законодавчих актів (Закони України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», «Про освіту» та ін.), у яких визначено принцип рівності прав людини з обмеженими можливостями в отриманні освіти, працевлаштуванні, активній громадянській позиції, у реалізації своїх потенційних можливостей.

Подолання людиною з інвалідністю ізоляваності, відчуженості, реалізація прав і здібностей, відчуття бути рівноправним та повноцінним членом суспільства можливі за умов медичної, соціальної, психологічної підтримки.

За визначенням Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ), мета фізичної реабілітації полягає у використанні всіх засобів, спрямованих на зменшення впливу фізичних обмежень на життя людини та створення сприятливих умов і надання допомоги інвалідам у досягненні оптимальної соціальної інтеграції.

Фізична реабілітація людей з обмеженими можливостями здійснюється з метою запобігання, усунення, пом'якшення або компенсування інвалідності або запобігання її загострення, подолання або пом'якшення обмеженої працездатності.

Фізична реабілітація повинна підготувати людину жити з обмеженнями та їх наслідками.

Вважається, що мета реабілітації досягнута, якщо людина з фізичними обмеженнями може повернутися і жити зі своїми родичами або сім'єю, людина незалежна у побутових речах, повністю або частково незалежна від сторонньої допомоги.

Найважливіші принципи фізичної реабілітації людей з обмеженими фізичними можливостями:

1. Навчання – це сучасна й найважливіша частина процесу фізичної реабілітації. Спеціаліст-реабітолог – це вчитель, який обирає ефективні форми і методи реабілітаційної роботи, допомагає людині з фізичними обмеженнями подолати комплекс неповноцінності і вчить її жити у суспільстві.

Фахівці-реабілітологи повинні знати принципи адаптації та розуміти теоретичні основи принципів викладання і навчання.

2. Фізична реабілітація спрямована на зменшення обмежень, викликаних хворобою, якщо це можливо, запобігання ускладнень, поліпшення функціонування та діяльності і забезпечення можливостей для участі в суспільному житті. Всі ці заходи повинні враховувати особисті, культурні та екологічні контексти. Реабілітологи використовують спеціальні діагностичні інструменти, проводять багато видів лікування, включаючи фармакологічні, фізичні, технічні, освітні та професійні заходи. Реабілітація – це безперервний і скоординований процес, який починається з виникнення хвороби або травми і триває до індивідуального досягнення людиною з обмеженнями своєї ролі в суспільстві відповідно до її прагнень та побажань.

3. Команда фахівців в області реабілітації повинна працювати в тісному співробітництві з декількома професійними командами, щоб зробити реабілітацію цілеспрямованою, орієнтованою на людину з фізичними обмеженнями.

4. Реабілітація може надаватися в різних умовах, які варіюються від спеціалізованих реабілітаційних центрів до пунктів невідкладної допомоги, амбулаторних відділень. В період гострого загострення хвороби реабілітація є важливим елементом зниження ймовірності ускладнень. Фахівці з реабілітації можуть надавати послуги своїм підопічним у лікарні, включаючи відділення інтенсивної терапії. Пацієнти спеціальних реабілітаційних установ також потребують реабілітаційних заходів, спрямованих на збереження їх здоров'я та здібностей та заохочування фізичної незалежності

Використані джерела та література:

1. Хорошайло О. С. Виховання духовно-моральних цінностей у студентів з обмеженими фізичними можливостями : автореф. канд. ... пед. наук : 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Хорошайло Олена Станіславівна ; Східноукр. нац. ун-т ім. Володимира Даля. – Луганськ, 2008. – 20 с.

2. International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF). [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.who.int/classifications/icf/whodasii/>. – Title from the screen.

3. Physical Therapy – Definition in the Medical dictionary – by the Free Online Medical Dictionary: thesaurus and encyclopedia [Electronic resource]. – Mode of access: <http://medical-dictionary.com/>. – Title from the screen.

4. White Book on Physical and rehabilitation Medicine in Europe, Copyright© 2006 by Section of Physical and Rehabilitation Medicine and European Board of Physical and Rehabilitation Medicine, Union Européenne des Médecins Spécialistes (UEMS) and Académie Européenne de Médecine de Réadaptation [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.euro-prm.org/index.php?lang=en>. – Title from the screen.

ПЕРСПЕКТИВНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО ЛІЗИНГУ В СИСТЕМІ АКТИВІЗАЦІЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Перехід України до ринкової економіки виявився складним. Вибуття основних фондів через фізичне старіння значно випереджає їх оновлення. Економічна криза серйозно вплинула на інвестиційну діяльність підприємств. Потужності комерційних банків занадто малі, щоб кредитувати закупівлю та оновлення значних основних фондів. Крім того, кредит банку надається підприємствам під заставу майна, але якщо воно є зношеним, то підстави для цього немає. Для банків кредитування оновлення основних фондів без застави для фінансових установ означає збільшення безнадійних боржників.

Рівень розвиненості лізингових відносин, як правило, є своєрідним показником розвиненості всієї економіки країни. В Україні питома вага лізингу в загальному обсязі інвестицій у виробництво складає менше 1,5%, у той час, як у країнах, що успішно розвиваються, цей показник досягає 25 – 30% . Виходячи з вище вказаного, виникає потреба у розвитку лізингових відносин в Україні.

Метою даної роботи є розробка перспективних напрямків розвитку фінансового лізингу у системі активізації інвестиційної діяльності.

Перспективним напрямком розвитку фінансового лізингу в Україні є створення лізингових компаній комерційними банками. Тим більше, що, згідно із Законом України “Про банки і банківську діяльність” комерційний банк може бути як лізингоотримувачем, так і лізингодавцем.

Доцільно дослідити питому вагу фінансового лізингу серед інших видів фінансових послуг (табл.1).

Таблиця 1

Види фінансових послуг, наданих фінансовими компаніями за I півріччя
2014 – I півріччя 2016 рр., млн. грн.

Вид фінансової послуги	I півріччя 2014	I півріччя 2015	I півріччя 2016	Темпи приросту	
				Абсолютний	%
Надання фінансових кредитів	1428,50	3269,50	1740,5	-1529,0	-46,8
Надання позик	1047,20	427,3	1029,2	601,9	140,9
Надання порук (поручительств)	0,0	0,4	210,2	209,8	52437,5
Фінансовий лізинг (вартість укладених договорів фінансового лізингу)	2,3	0,0	6,2	6,2	-

Надання гарантій	16,3	20,4	336,2	315,8	1547,9
Факторинг	6843,50	6903,80	7613,2	709,4	10,3
Операції з обміну валют	272,1	218,3	115,4	-102,9	-47,1
Операції з переказу грошових коштів	6403,80	8926,2	31595,7	22669,5	254,0
Адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групах	181,9	239,3	229,7	-9,6	-4,0

*Джерело складено за даними [1]

Із вище наведеної таблиці можна зробити висновок, що фінансовий лізинг серед інших видів фінансових послуг займає досить незначну частку і його обсяг за досліджуваний період має тенденцію до збільшення, в той час як обсяги наданих кредитів зменшилися на 1529,0 млн. грн.

Станом на 30.06.2016 до Переліку юридичних осіб, які мають право надавати фінансові послуги та перебувають на обліку в Нацкомфінпослуг, внесено інформацію про 272 юридичних осіб – лізингодавців та до Державного реєстру фінансових установ внесено інформацію про 385 фінансові компанії, що надають послуги фінансового лізингу[3].

Розвиток банківської лізингової діяльності в Україні гальмується низкою причин, серед яких вагоме місце займає недостатність ресурсного потенціалу банків. З одного боку, банківський сектор України демонструє відповідні темпи зростання і є найбільш розвиненим порівняно з іншими секторами. З другого – обсяги та структура власного капіталу, зобов'язань та активів банків свідчать, що вони є замалими порівняно з потребами економіки країни і, у тому числі ринку лізингу. До інших причин слід віднести відсутність сформованого вторинного ринку обладнання, державної програми розвитку лізингу, недосконалість механізмів страхування лізингових операцій і захисту лізингодавців тощо [2, с.123–126].

Недосконалим також є оподаткування операцій із фінансового лізингу податком на додану вартість, що стосується особливо міжнародного фінансового лізингу, який не знайшов в Україні належного розвитку.

Попри несприятливий законодавчий клімат на наявність зазначених вище перешкод щодо проникнення банківського капіталу у сферу лізингового бізнесу вітчизняні банки розширюють свої можливості у даному напрямку традиційно стаючи не лише засновниками лізингових компаній, а й їх кредиторами, гарантами, посередниками та лізингоотримувачами. При цьому вони збільшують доходи та зменшують ризики банку, пов'язані зі здійсненням лізингових операцій, в результаті чого зростають можливості банків при завоюванні лізингового ринку України через створення мереж і лізингових компаній у різних регіонах країни. На сучасному етапі розвитку економічної системи лізинг є простою та ефективною фінансовою схемою, яка поєднує інтереси власників фінансового капіталу і виробників. Для активізації лізингових відносин і інвестиційного клімату в Україні необхідно:

- розробити державну програму підтримки лізингу, яка б передбачала залучення банківського сектору до розвитку лізингових послуг;
- реформувати податкове законодавство в частині запровадження амортизаційних норм для об'єктів лізингу, наданні інвестиційних пільг при оподаткуванні прибутку підприємств;
- застосування спрощеної процедури нотаріального оформлення повернення майна.

Це дозволить знизити вартість лізингових послуг, надасть можливість підприємствам оновити свої основні фонди і створити нові виробничі потужності.

Використані джерела та література:

1. Асоціація «Українське об'єднання лізингодавців» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.uul.com.ua/about/>. – Назва з екрана.
2. Горбатенко О. А. Проблеми та перспективи розвитку лізингових відносин в Україні / О. А. Горбатенко // Фінанси України. – 2014. – № 13. – С. 123–126.
3. Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://nfr.gov.ua/>. – Назва з екрана.

Марина Сингаєвська,

ад'юнкт кафедри кримінального права
Національної академії внутрішніх справ
(м. Київ, Україна)

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПОСЯГАННЯ НА ЗЕМЕЛЬНІ ВІДНОСИНИ

Право – це сфера спільного дослідження юриспруденції та філософії, що є загальновідомим фактом, а тому найважливішим методологічним аспектом розвитку національного правознавства та правничої освіти можна вважати правильне застосування філософських узагальнень, закономірностей суспільного розвитку для системи юридичних знань та відокремлення їх у системі світоглядної частини знань про право, його сутність та роль, призначення.

Специфіка кримінальної відповідальності за посягання на земельні відносини зумовлена об'єктом злочинного посягання, оскільки «земля» є предметом інтересу всіх, без винятку, категорій, груп і прошарків населення; це складний вузол загальнонаціональних, групових (відомчих, територіальних) та індивідуальних (приватних) претензій. Звідси, відносини у сфері освоєння та використання земельного фонду мають загальний, універсальний, багатосуб'єктний, багатомірний і багаторівневий характер [1, с. 45].

Земельні ресурси є основним об'єктом земельних відносин, як різновиду суспільних. В свою чергу земельні відносини – це суспільні відносини щодо

володіння, користування і розпорядження землею. Об'єктами земельних відносин є землі в межах території України, земельні ділянки та права на них, у тому числі на земельні частки (паї) [2].

Всі без виключення наявні дослідницькі методи потрібні та розроблені для кращого розуміння норми права, зв'язку між ними та правильності їх застосування, оскільки це є головною метою дослідника, використати такі підходи, які дадуть можливість найбільш повно висвітлити саме досліджуваний предмет.

Відомий вчений та дослідник Алексеев С. С. звертає увагу, що «закони, юридична практика, прецеденти стали фактичною основою правових знань, а самі знання в силу цього набули по своєму змісту характеру «юридичної догматики» техніко-юридичної дисципліни, сконцентрованої довкола «догми права», практично значимих фактів наявних «правових реалій» – діючих юридичних норм, законів, юридичних прецедентів, правових звичаїв, їх розуміння, тлумачення, практики застосування, тобто «позитивного права» [3, с. 14].

Науковцю Хилюк С. В. вдалося у розширеному дисертаційному дослідженні констатувати, що методологія науки кримінального права України має тричленну структуру, включає філософський (фундаментальний), загальнонауковий та конкретно-науковий рівень. Нею зроблено висновок, що із загальнонаукових методів у кримінально-правових дослідженнях не можуть застосовуватися лише методи вимірювання та експерименту. А також, що зараз не в повній мірі використовується потенціал системного методу. Крім цього, на її думку, у наукових дослідженнях простежується відсутність належного співвідношення загальної та особливої частин кримінального права, їх штучна відірваність, як наслідок неправильного використання методів індукції та дедукції. Відсутнє єдине розуміння змісту методу порівняння. Має місце неправильне застосування історичного методу та методу порівняння. Це проявляється в абсолютизації зарубіжного та історичного досвіду кримінально-правової охорони певних суспільних відносин, як беззаперечного аргументу на користь запровадження такої самої практики в сучасній Україні, при цьому часто різниця соціальних, історичних, економічних, культурних умов життя суспільства не досліджується і у формулюванні висновків до уваги не береться. Конкретно-науковий рівень методології науки кримінального права України зводиться до використання догматичного методу, часто в підходах дослідників йому надається значення самодостатнього [4, с. 5–10].

Як впливає з наведеного, не дивним є той факт, що земельні відносини в Україні протягом такого тривалого часу не можуть отримати певного завершеного, консолідованого вигляду. Законодавство постійно змінюється, при цьому, законодавець рухається з крайності в крайність, то земля ділиться між всіма, кому вона потрібна і непотрібна, то взагалі забороняється її продаж. Все зазначене не додає прозорості самим відносинам та чесності суб'єктам до них залучених. Такий стан речей є віддзеркаленням нашого суспільства, його функціонування, у якому панує хаотичність та непослідовність, що, на жаль, є реальністю нашого сьогодення.

Як підсумок потрібно констатувати, що для з'ясування основ кримінальної відповідальності за посягання на земельні відносини, потрібно застосовувати широкий методологічний спектр, а саме: загальнонаукову методологію, що включає історичний, структурний, системний, функціональний методи та відповідні логічні прийоми аналіз, синтез, індукція, дедукція. А також безпосередньо практику застосування норм права, що регулюють земельні відносини, шлях від створення норм до їх практичного застосування. Саме проблеми практики повинні бути поставлені в основу пізнання, оскільки вона ставить перед нами певні завдання, для вирішення яких відбувається активний розвиток норми права та здійснюється наукова діяльність.

Використані джерела та література:

1. Органи державної влади України як суб'єкти земельних правовідносин : монографія / за ред. В. І. Семчика. – Київ : Вид-во «Видав. дім «УКРПОЛ», 2009. – 248 с.
2. Земельний кодекс України від 25.11.01 № 2768-III [Електронний ресурс] – Режим доступу до кодексу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. – Назва з екрана.
3. Алексеев С. С. Восхождение к праву: поиски и решения, издательство / С. С. Алексеев. – М. : Норма, 2001. – 742 с.
4. Хилюк С. В. Розвиток науки кримінального права України після відновлення її державної незалежності: (питання особливої частини) : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : [спец.] 12.00.08 «Кримінал. право та кримінологія; кримінально-виконавче право / Хилюк Світлана Володимирівна ; Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. – Львів, 2008 – 16 с.

Антон Сич,

студент IV курсу

Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут імені І. Сікорського»

(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПІСЛЯ ХЛИСТОВОЇ ТРАВМИ ШИЇ

Хлистова травма шиї трапляється при згинанні шиї і різкому розгинанні або навпаки. Рідше бувають випадки з боковим нахилом чи поворотом шиї. Відповідно характер травм залежить від напрямку і величини сили.

Взагалі хлистова травма шиї має чотири ступені тяжкості. Відповідно діапазон травм коливається від звичайного розтягнення м'язів і зв'язок до тяжких розривів та переломів анатомічних структур. При III–IV ступені тяжкості частіше всього формується постхлистовий синдром, який характеризується обмеженням рухів, болем, парестезіями та невротичними симптомами. Постхлистовий синдром – це віддалені наслідки хлистової травми шиї, які зазвичай і потребують фізичної реабілітації. Тобто фізична реабілітація підбирається в залежності від ступеню тяжкості то наявності постхлистового синдрому [3].

Починати фізичну реабілітацію можна вже з 2-го дня після травми. В першу чергу вона спрямована на профілактику ускладнень від ліжкового режиму (при складніших ступенях): застійні явища в легенях, пролежні, контрактури суглобів верхніх та нижніх суглобів, гіпотрофія м'язів тощо. Крім того, метою фізичної реабілітації є боротьба з болем, контрактурами, укріплення м'язів, формування м'язового корсету навколо ураженого місця та хребта в цілому, психологічне розвантаження пацієнта [2].

Починається фізична реабілітація після хлистової травми з дихальної гімнастики, лікувальної фізичної культури (ЛФК) та масажу дистальних відділів кінцівок. Лікувальний вплив фізичних вправ на організм хворого після хлистової травми хребта відбувається через нервово-рефлекторно-гуморальний механізм. Згодом додається механотерапія та працетерапія.

Дозування фізичної реабілітації, як вже говорилося, залежить від ступеню і визначається спеціалістом, може змінюватися та коригуватися в процесі виконання. При I–II ступеню можуть застосовуватися одразу всі вищевказані методи та засоби фізичної реабілітації. Також при I–II ступеню пацієнт може здійснювати реабілітацію вдома і самостійно, застосовуючи масаж в тому числі. Звичайно, краще здійснювати її після попереднього інструктажу фахівцем з фізичної реабілітації [1].

В період іммобілізації, яка здійснюється в основному при III–IV ступеню тяжкості, доцільно застосовувати ідеомоторні рухи шиєю, поясом верхньої кінцівки та вільною верхньою кінцівкою і ізометричні напруження м'язів для підтримання координації та тонуусу відповідних м'язів.

Широкої популярності в реабілітації після хлистової травми шиї набули нетрадиційні методи лікування. В основному це – точковий масаж, су-Джок терапія, рефлексотерапія, остеопатія та інші.

Кожен ступінь хлистової травми вимагає фізичної реабілітації, незважаючи на відсутність симптомів у даний момент. Своєчасна фізична реабілітація може допомогти уникнути посттравматичних ускладнень, ускладнень від ліжкового лікувального режиму та віддалених симптомів травми, тобто постхлистового синдрому.

Використані джерела та література:

1. Віцько С. Загальні положення та принципи фізичної реабілітації інвалідів з травматичним ураженням хребта та спинного мозку / С. Віцько // Молода спортивна наука України : зб. наук. ст. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2003. – С. 298–302.
2. Шевага В. М. Травми головного і спинного мозку : метод. рек. для курсантів ф-тів післядип. освіти вищ. мед. закл. освіти III–IV рівнів акредитації / Шевага В. М., Паєнок А. В., Андрію Л. В. – Львів, 2001. – 48 с.
3. Хлыстовая травма шеи [Электронный ресурс] // Livejournal. – Режим доступа : <http://laesus-de-liro.livejournal.com/329969.html>. – Загл. с экрана.

ВРАХУВАННЯ ВИЯВЛЕННЯ НАМІРУ ПРИ КВАЛІФІКАЦІЇ ЗЛОЧИНІВ

Закон про кримінальну відповідальність України не визнає стадією вчинення злочину та не вважає злочинним і караним виявлення наміру. Це пов'язано з тим, що підставою кримінальної відповідальності є передбачене кримінальним законом суспільно небезпечне діяння, яке містить склад злочину (ст. 2 КК України). Таке діяння повинно бути небезпечним у своєму зовнішньому прояві, тобто небезпечним для інтересів особи, суспільства чи держави. Відповідно усе, що не виражене у діянні (дії чи бездіяльності), перебуває поза сферою кримінально-правового регулювання, є байдужим для кримінального права та не може тягнути кримінальну відповідальність.

У науці кримінального права не раз виникали думки про те, що до стадій вчинення злочину потрібно віднести і виявлення наміру. Під виявленням наміру розуміється проявлений назовні намір вчинити певний злочин. Він може бути виражений в усній, письмовій чи іншій формі [1, с. 47].

Серед науковців у сфері кримінального права завжди виникало цілий ряд розбіжностей стосовно виявлення наміру. Одні з них виявлення наміру відносили до попередньої злочинної діяльності і розглядали його як стадію умисного злочину, інші – категорично з цим не погоджувалися.

У більшості випадків висловлення наміру не є достатнім доказом наявності у суб'єкта дійсного наміру вчинити злочин. Професор А. А. Герцензон правильно вказував, що із одного факту виявлення наміру ще не можна судити про дійсну рішучість суб'єкта вчинити злочин [2, с. 78]. Виражений назовні намір вчинити злочин може залишитись нереалізованим, особа може відмовитись від його виконання.

Про реальний злочинний намір суб'єкта можна судити лише по його діях, по його злочинній поведінці. Суворо караючи за вчинення злочину, кримінальне право і кримінальний процес виділяють ряд гарантій для осіб, які притягуються до кримінальної відповідальності та гарантій, які забезпечують правильне вирішення кримінальних проваджень і недопущення випадків засудження осіб, які не вчинили злочину. Однією із цих гарантій і є положення про те, що особа може притягатися до відповідальності і бути покараною лише тоді, якщо вона свій намір вчинити злочин хоча б частково втілила, тобто якщо особа уже стала на шлях вчинення злочину [3, с. 54].

Виявлення наміру не є стадією вчинення злочину і ніколи не може тягнути кримінальної відповідальності. Вважаються безпідставними в кримінально-правовій літературі думки про те, що виявлення наміру нібито карається в окремих випадках, прямо вказаних в Особливій частині Кримінального кодексу.

Як приклади караної погрози, яка є спеціальним видом виявлення наміру, вказують погрозу вбивством, знищенням або пошкодженням майна чи вчиненням насилля щодо службових осіб, щоб припинити їх службову діяльність чи змінити її характер в інтересах конкретної особи. Однак, тут насправді караються не наміри, а суспільно небезпечна дія – погроза, навіть якщо у особи, що погрожувала, не було наміру в подальшому її виконати. Тобто карається в цьому випадку не виявлення наміру, а інший злочин, вчинений за допомогою погрози, яка є психічним насильством над особою.

Часто трапляються випадки, коли особа, яка погрожує працівникові правоохоронного органу, по суті немає наміру виконати погрозу (вбити, знищити майно чи вчинити насильство). Однак, це також охоплюється ст. 345 КК України, бо у статті немає такої вимоги, щоб у суб'єкта справді був намір вчинити будь-яку із цих дій. Небезпечність цих дій полягає у впливі відповідної погрози на психіку потерпілого, у прагненні винного заплутати його, змусити потерпілого змінити внаслідок цього звичний спосіб життя.

Таким чином, в цьому випадку карається не “голий” умисел на вчинення злочину, не початкова стадія здійснення виявленого назовні злочинного наміру, а певна злочинна діяльність, яка містить ознаки складу іншого, самостійного (і причому закінченого) злочину.

Викладене дозволяє сформулювати висновок, що виявлення наміру є поза межами кримінально-правових відносин; виявлення наміру не є стадією вчинення злочину, оскільки не створює умов для досягнення злочинного результату; виявлення наміру не є тотожними поняттями із погрозою вчинити злочин, закликами чи іншими “словесними” злочинами, тому що всі вони передбачені в законі про кримінальну відповідальність, як самостійні склади злочинів.

Використані джерела та література:

1. Кузнецов В. В. Теорія кваліфікації злочинів : [підручник] / В. В. Кузнецов, А. В. Савченко ; за заг. ред. Є. М. Моїсеєва, О. М. Джужи ; наук. ред. І. А. Вартилицька. – 2-е вид., перероб. – Київ : КНТ, 2010. – 300 с.
2. Герцензон А. А. Квалификация преступлений / А. А. Герцензон. – М., 1947. – 316 с.
3. Кваліфікація злочинів, підслідних органам внутрішніх справ : навч. посіб. / за заг. ред. В. В. Коваленка ; за наук. ред. О. М. Джужи, А. В. Савченка. – Київ : Атіка, 2011. – 648 с.

Анастасія Сінгх,
студентка І курсу
Вищої школи менеджменту інформаційних систем ISMA
(м. Київ, Україна)

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ТА СВОБОД ЛЮДИНИ

Забезпечення прав та свобод людини і громадянина складають інститут конституційного права, який містить норми, що визначають взаємини держави і

особи. Як відзначають П. Рабінович і М. Хавронюк, «Гарантії реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина – це умови та засоби, принципи та норми, які забезпечують здійснення, охорону і захист зазначених прав, є порукою виконання державою та іншими суб'єктами правовідносин тих обов'язків, які покладаються на них з метою реалізації конституційних прав та свобод людини і громадянина».

Зазначені гарантії складають відповідну систему забезпечення реалізації прав та свобод людини, до якої входять:

- правові гарантії – це, зокрема, охорона, захист прав і свобод, юридична відповідальність;

- загально-соціальні гарантії – це політичні, ідеологічні, економічні, власне соціальні, організаційні гарантії [1].

Загальні гарантії завжди є пріоритетними у сфері реалізації відповідної групи прав людини і громадянина, бо їх предмет дослідження включає в себе всі галузі суспільствознавства. Тому не можна зводити процес забезпечення прав і свобод особи до реалізації лише окремих юридичних засобів забезпечення без врахування економічних, соціальних, політичних та інших факторів соціального середовища [1, 2].

На сучасному етапі розвитку Української держави і суспільства проблема забезпечення прав і свобод особи набуває особливого значення. Суть цієї проблеми полягає у недостатньому їх забезпеченні, що виявляється як у певних складнощах в практичній реалізації деяких прав і свобод, закріплених в Конституції України, так і в незадовільному стані їх захищеності [3].

Забезпечення прав і свобод особи як специфічна діяльність по наданню їм реального, невід'ємного і непорушного характеру передбачає створення певних умов, за яких реалізація прав і свобод особи є безперешкодною і максимально ефективною, охорона запобігає найменшій можливості їх порушення, а захист від скоєного правопорушення сприяє відновленню порушених прав і притягненню винної особи до відповідальності.

Соціальне призначення насамперед обумовлено потребою у створенні належних умов (як фактичних, так і юридичних) для надання законодавчо закріпленим правам і свободам реального і непорушного характеру, у ліквідації невідповідності між правовим і фактичним положенням особи в суспільстві [2].

Рівень забезпечення прав людини повинен бути щонайменше таким, щоб у суспільстві була створена атмосфера свободи, миру та спокою, щоб кожний був впевнений у тому, що його правам і свободам, життю і здоров'ю, честі і гідності, свободі і власності не загрожує небезпека, що він захищений державою.

Підсумовуючи вище сказане, можна стверджувати, що утвердження і забезпечення прав і свобод людини вимагає:

- забезпечення верховенства, пріоритету прав і основоположних свобод людини у відносинах з державою;

- врегулювання поведінки людей відповідно до загальноновизнаного принципу “дозволено все, крім того, що заборонено законом” та врегулювання

діяльності держави, її органів, посадових і службових осіб відповідно до принципу “дозволено лише те, що передбачається законами” [4];

➤ підвищення рівня гарантованості прав і свобод людини, закріплених у Конституції, насамперед, права на життя (стаття 27), права на повагу гідності (стаття 28), свободи та особистої недоторканності (стаття 29), недоторканності жита (стаття 30), таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції (стаття 31), недоторканності особистого і сімейного життя (стаття 32), свободи пересування, вільного вибору місця проживання (стаття 33), права на свободу думки і слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань (стаття 34) [5];

➤ приведення законодавства у галузі прав людини у відповідність до міжнародних норм і стандартів;

➤ ратифікування Факультативного протоколу до Міжнародного пакту про економічні, соціальні і культурні права та Міжнародної Конвенції про захист осіб від насильницьких зникнень;

➤ забезпечення прав і свобод кожної людини згідно з міжнародними, в тому числі європейськими, нормами і стандартами, практикою Європейського суду з прав людини;

➤ посилення юридичного забезпечення права людини на власність;

➤ зміцнення основи економіки – малих і середніх підприємств;

➤ створення належних умов, вироблення правових механізмів і процедур для повної і безперешкодної реалізації кожною особою прав і свобод, їх дієвої охорони та захисту у разі їх порушення;

➤ посилення боротьби зі злочинами, які посягають на права і свободи людини;

➤ прийняття нового Кримінально-процесуального кодексу України, законів про референдум, про зброю, про захист персональних даних, про недержавні правозахисні організації, безоплатну правову допомогу [4].

Аналізуючи історичний досвід минулого і сучасну практику забезпечення прав і свобод особи, можна зробити висновок про необхідність комплексного і системного втілення в життя основних засад громадянського суспільства з одночасним впровадженням в практику найважливіших положень правової держави в Україні. Тільки подолавши всі труднощі становлення правової державності і створення основ вільного громадянського суспільства, можна підійти до реального розв’язання проблеми забезпечення прав і свобод особи в Україні [3].

Використані джерела та література:

1. Васецький В. Ю. Теорія та історія держави і права. Філософія права / В. Ю. Васецький. – Київ : Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2009. – С. 16–20.

2. Волинка К. Г. Теорія держави і права : навч. посіб. / К. Г. Волинка. – Київ : МАУП, 2003. – 240 с.

3. Шляхи розвитку правового становища особи в сучасній Україні

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pidruchniki.com/>. – Назва з екрана.

4. Проблеми утвердження і забезпечення прав та свобод людини [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vuzlib.com/>. – Назва з екрана.

5. Конституція України: чинне законодавство. – Київ : Алерта, 2016. – 80 с.

Станіслав Скидан,

студент II курсу

Полтавського інституту бізнесу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая (м. Полтава, України)

ШЛЯХИ АКТИВІЗАЦІЇ ВНУТРІШНІХ ІНВЕСТИЦІЙ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

У наш час дуже важливим фактором для розвитку економіки держави є обсяг внутрішніх інвестицій. Вони становлять основу розвитку підприємств, окремих галузей і економіки в цілому. Також рівень внутрішнього інвестування є дуже вагомим показником привабливості інвестиційного клімату для іноземних інвесторів.

На думку багатьох економічних експертів, основою інвестиційної політики держави повинно бути гнучке поєднання адміністративних та економічних методів регулювання [1]. Тому варто звернути увагу на такі шляхи активізації внутрішніх інвестицій.

1. Податки мають великий вплив на виробничу діяльність підприємств, на їх платоспроможність, прибутковість та фінансову стійкість. Зниження податків може сприяти створенню умов для формування на підприємствах власних фінансових джерел інвестицій – амортизаційних фондів і реінвестованої частини прибутку. Також доходи від продажу акцій підприємств можуть бути використанні для припинення спаду виробництва і переходу від стагнації до економічного зростання [5].

Дивлячись на досвід країн-учасниць ЄС, зниження верхньої межі оподаткування, по-перше, сприяло зростанню особистих нагромаджень населення, що дало змогу використовувати звільнені від оподаткування кошти на інвестиційні цілі. По-друге, сприяло збільшенню самого споживання, що, звичайно, дає імпульс для розвитку цілих галузей економіки, зменшує запаси товарної маси, впливає на зниження рівня цін. З цієї ж причини може зменшитися рівень інфляції та зміцніти національна валюта.

2. Через велику кількість ризиків підприємці повільно розвиваються та вкладають кошти в розвиток власного бізнесу. Щоб гроші почали працювати на економіку, а люди не боялися їх вкладати в бізнес, необхідні державні гарантії, захист підприємницької діяльності для малого та середнього бізнесу. Важливою умовою є впевненість внутрішніх інвесторів в надійності їх вкладень та захисту за добре розвинутою системою законів. Не менш важливим є стабільність та

передбаченість системи юриспруденції. Постійні зміни в законодавстві можуть суттєво знизити довіру інвесторів [3].

3. Сьогодні населення країни постійно втрачають довіру до банківських установ. Тому дуже важливо спрямувати заходи на повернення довіри населення до банківської сфери. Вкладаючи свої заощадження, люди можуть підтримати реальний сектор економіки, що, у свою чергу, надасть змогу банкам отримати додаткові ресурси, які вони зможуть направити на кредитування малого та середнього бізнесу. Обов'язково держава повинна гарантувати надійність та нести відповідальність за довірені населенням кошти разом з фінансовими установами [4].

4. Важливим є питання кредитування малого та середнього бізнесу. Держава має створити певні програми, завдяки яким малі та середні підприємства отримували б доступні кредити для розвитку свого бізнесу. Сьогодні не кожен банк надає вигідні довгострокові кредити, які необхідні підприємцям. Короткострокові кредити видаються під великі відсотки. Головною причиною є наявність підвищеного ризику при наданні таких кредитів і ризик несвоєчасного повернення грошей. Для того, щоб банківські установи могли впевнено надавати необхідне кредитування держава повинна активно їх стимулювати. Наприклад, дуже вагомим стимулом може бути поділ ризиків з державою.

5. Стимулювання лізингових операцій також має неабияке значення для інвесторів. Лізинг має багато переваг. На думку економістів, він більш за все наближений за своєю суттю до довгострокових банківських кредитів, що необхідні підприємствам. Не менш важливим є те, що за допомогою лізингу відкривається можливість доступу підприємствам-користувачам до найновітнішої техніки, що може значно збільшити кількість та якість виготовленої продукції [2].

6. Для кожного інвестора є дуже важливим стан національної валюти. Оскільки тільки у тому випадку, коли курс гривні буде стабільним, підприємці можуть бути впевнені в своїх інвестиціях.

Багато урядовців та економістів говорять про те, що Україні потрібні зовнішні інвестиції, але занадто активне залучення іноземних інвестицій до нашої країни може в подальшому призвести до економічного занепаду та її залежності від інших країн у багатьох аспектах. Тому дуже важливо залучати та підтримувати саме українських інвесторів. Інвестування коштів у виробництво внутрішніми інвесторами може значно поліпшити стан української економіки. До того ж український інвестор, як представник малого й середнього бізнесу здатен не тільки забезпечити роботою працівників, але й створити перспективні умови для розвитку різних галузей народного господарства. Це сприятиме й зниженню рівня безробіття, й покращення економіки нашої країни.

На думку багатьох експертів, для налагодження стабільного зростання макроекономічних показників, перш за все, держава має створити всі умови для активізації внутрішніх інвесторів і пошуку вільних фінансових ресурсів всередині країни. Україна повинна створювати якомога більше привілеїв для

українських підприємців, ніж закордонним, що буде сприяти розвитку бізнесу в середині країни.

Використані джерела та література:

1. Навчальні матеріали он-лайн [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://pidruchniki.com/1157071841813/ekonomika/metodi_derzhavnogo_regulyuvannya_ekonomiki. – Назва з екрана.
2. Електронна бібліотека Князева [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ebk.net.ua/Book/MenedgmentZED/06-09/683.htm>. – Назва з екрана.
3. Моя бібліотека [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://vuzlib.com.ua/articles/book/1275-Aktivizacija_investicijj/1.html. – Назва з екрана.
4. Наукове фахове видання «Ефективна економіка» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=3538>. – Назва з екрана.
5. Фінансова аналітика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finalearn.com/lifers-776-1.html>. – Назва з екрана.

Петро Стецяк,

студент IV курсу

Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
(м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ВЕГЕТО-СУДИННІЙ ДИСТОНІЇ

На даний час серцево-судинні захворювання очолюють список причин світової смертності населення. Вегето-судинна дистонія (ВСД) вважається науковцями надзвичайно ймовірним ризиком переходу в серцево-судинну патологію, зокрема в гіпертонічну хворобу.

ВСД – непросте захворювання, яке характеризується порушеннями працездатності вегетативної системи організму. У медицині ВСД зустрічається набагато частіше інших судинних захворювань. Як правило, хворим, які страждають від цього захворювання, потрібна госпіталізація та догляд лікаря-невролога. ВСД може проявитися не раптово, а поступово, з віком. Саме через це з'являються і перші відчутні симптоми, котрі проявляються вже на пізній стадії розвитку захворювання.

Існує багато типів ВСД. Залежно від реакції серцево-судинної системи (ССС) виділяються три типу ВСД (хоча і умовно): кардіальний, гіпертензивний і гіпотензивний типи.

ВСД розвивається у людей різного віку та з різних причин. Здебільшого це захворювання передається генетично. Але не менш часто ВСД викликається психогенними факторами такими як: агресія, психічні перенапруження, часті нервові зриви, стреси та ін [1].

Вплив фізичних вправ на ССС виявляється у тренуванні всіх складових гемодинаміки:

- 1) збільшується скорочувальна здатність м'язу серця завдяки посиленню трофіки міокарду під час виконання фізичних вправ;
- 2) посилюється локальний кровообіг;
- 3) включаються в дію допоміжні судини.

Лікувальний масаж при лікуванні ВСД призначають для того, щоб нормалізувати діяльність ЦНС, усунути головний біль, підвищити м'язовий та судинний тонуси, а також артеріальний тиск (при гіпортензивній ВСД), та зменшити судинний тонус і артеріальний тиск (при гіпертензивній ВСД), відновити психоемоційний стан хворого. Масажують лобну і волосяну ділянку голови, шию, комірцеву зону. Працюють на відтік крові при гіпертензивній ВСД і навпаки, на притік при гіпотензивній ВСД. Також практикують сегментарно-рефлекторний масаж спинномозкових сегментів шийно-комірцевої зони [3].

Фізіотерапія спрямована на покращання функціональності ЦНС, нейрогуморальної регуляції судинного тонусу; зниження та підвищення тонусу судин при гіпертензивному та гіпотензивному типах ВСД відповідно, підвищення процесів трофіки і скорочувальної здатності міокарду. Застосовують електросон, електрофорез ліків, гальванічний струм, магнітотерапію, діадинамотерапію, мікрохвильову терапію; вуглекислі, перлинні, кисневі, хвойні, радонові, азотні, йодобромні ванни, дощовий та циркулярний душ, обливання, купання, контрастний душ, сонячні та повітряні ванни [4].

Механотерапію призначають хворим у вигляді орбітреків та інших велотренажерів або веслові тренажери для тренування ССС та підвищення фізичної працездатності.

Працетерапія спрямована на відновлення і підтримку загальної працездатності та збереження психоемоційного стану хворого. Пропонують легку працю у саді чи на городі [4].

Використані джерела та література:

1. Андрущенко Е. В. Функціональні захворювання серцево-судинної системи і органів дихання / Андрущенко Е. В., Красовська Е. А. – Київ : Здоров'я, 2000. – 152 с.
2. Вегетативные и расстройства: клиника, диагностика, лечение / под ред. А. М. Вейна. – М. : Мед. информ. агентство, 2003. – 749 с.
3. Готовцев П. И. Лечебная физическая культура и массаж / П. И. Готовцев, А. Д. Субботин, В. П. Селиванов. – М. : Медицина, 2007. – 304 с.
4. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підручник / В. М. Мухін. – 3-тє вид., перероб. та допов. – Київ : Олімп. л-ра, 2009. – 488 с.

СТВОРЕННЯ 3D АНІМАЦІЙ З 4D ВІЗУАЛІЗАЦІЄЮ

Тривимірне моделювання (3d графіка) сьогодні застосовується в дуже багатьох сферах. Звичайно, в першу чергу, це будівництво. Це може бути модель майбутнього будинку, як приватного, так і багатоквартирного або ж офісної будівлі, та й взагалі будь-якого промислового об'єкта. Крім того, візуалізація активно застосовується в дизайн-проектах інтер'єрів.

3D моделі дуже популярні в сайтобудівництві. Для створення особливого ефекту деякі творці сайтів додають в дизайн не просто графічні елементи, а тривимірні моделі, іноді навіть і анімовані. Програми та технології тривимірного моделювання широко застосовуються і у виробництві, наприклад, у виробництві корпусних меблів, і в будівництві, наприклад, для створення фотореалістичного дизайн-проекту майбутнього приміщення. Багато конструкторів вже давно перейшли від використання лінійки і олівця до сучасних тривимірних комп'ютерних програм. Поступово нові технології освоюють й інші компанії, перш за все, виробничі і торгові.

Звичайно, в основному тривимірні моделі використовуються для демонстрації. Вони незамінні для презентацій, виставок, а також використовуються в роботі з клієнтами, коли необхідно наочно показати, яким буде підсумковий результат. Крім того, методи тривимірного моделювання потрібні там, де потрібно показати в обсязі вже готові об'єкти або ті об'єкти, які існували колись давно. Тривимірне моделювання це не тільки майбутнє, але і минуле і сьогодні [1].

Використання комп'ютерних технологій при проектуванні і розробці дизайну інтер'єру допомагає побачити кінцевий варіант задовго до того, як обстановка буде відтворена.

Тривимірна графіка дозволяє створювати тривимірні макети різних об'єктів (крісел, диванів, стільців і т. Д.), повторюючи їх геометричну форму і імітуючи матеріал, з якого вони створені. Щоб отримати повне уявлення про певний об'єкт, необхідно оглянути його з усіх боків, з різних точок, при різному освітленні.

Тривимірна графіка дозволяє створити демонстраційний ролик, в якому буде відображена віртуальна прогулянка по поверхах майбутнього котеджу, тільки початківця будуватися [2].

4D візуалізація взагалі використовується як маркетинговий хід в сфері розваг, де людина, крім реалістичного зображення, ще може відчути вітер, запах та вібрації. В моделюванні використовується як доповнена реальність до моделі у вигляді явища або ефекту такого, як анімація.

Сфера 3D постійно розширюється і сьогодні ця технологія застосовується в багатьох напрямках, зокрема:

- у машинобудуванні;
- у медицині;
- у проектуванні систем водогазопостачання;
- у проектуванні ландшафтів та споруд;
- у розважальних сферах.

Таким чином, 3D моделювання є перспективною та актуальною, адже ця технологія має наступні переваги:

- створення реалістичних зображень;
- використання 3D зображень для відтворенні різних подій або явищ;
- широка сфера використання в медицині;

Розвиток 3D не стоїть на місці та швидко набирає обертів. На даний момент проектування 3D моделі є широко розповсюдженим явищем, але відтворення зображення з урахуванням певних явищ або зовнішніх факторів впливу на 3D модель майже не використовуються. Отже, розробка такої моделі з анімацією і 4D візуалізацією має наукову новизну та є актуальною. Таке рішення дозволяє забезпечити продумані кроки для створення прототипу будь-чого з 3D моделі.

При дослідженні створення 3D анімації з 4D візуалізацією виділено основні етапи розробки створення зображення:

- 1) збір і вивчення найбільш поширених проблем при створенні 3D моделі;
- 2) аналізування та вивчення середовищ розробки для пошуку оптимального рішення;
- 3) реалізація 3D моделі з додаванням ефекту 4D візуалізації.

Аналіз результатів розробки 3D моделі з 4D візуалізацією показав, що цей метод може змінити уяву про реалізацію певних проектів в багатьох сферах, спростити планування та передбачити вплив зовнішніх факторів на прототип певного виробу, це може бути як автомобіль так і будинок.

Використані джерела та література:

1. Область застосування 3D [Електроний ресурс]. – Режим доступу: <http://um.co.ua/13/13-1/13-110483.html>. – Назва з екрана.
2. Комп'ютерна 3D-графіка [Електроний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9A%D0%BE%D0%BC%D0%BF%27%D1%8E%D1%82%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B0_3D-%D0%B3%D1%80%D0%B0%D1%84%D1%96%D0%BA%D0%B. – Назва з екрана.

СУЧАСНЕ УКРАЇНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО: ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ

Українське суспільство формується впродовж багатьох віків. На його становлення впливають такі фактори, як політична ситуація, соціально-економічна та культурна. Наша нація змінюється з кожним століттям і це ми можемо побачити, порівнявши різні роки існування українського народу. Люди переживали війни, безліч заборон на культурну чи політичну діяльність, гноблення і найстрашніше – геноцид. Останнє було неприхованою спробою знищити весь народ України, змішати його з іншими націями і просто стерти з історії людства. Проте, незважаючи на такі страшні події, наше суспільство змогло пройти через всі ці страждання і при цьому не втратити надії бути вільними та незалежними.

Зараз питання розвитку сучасного українського суспільства є по-особливому актуальне, адже в час такої політичної нестабільності всередині країни, в момент проведення бойових дій, дуже важливо усвідомити всю серйозність ситуації та визначити своє ставлення до того, що відбувається.

Подібними проблемами розвитку не лише українського суспільства, а й інших етносів, займалося багато видатних дослідників, а саме Д. Растоу, С. Гантінгтон, І. Пантін, О. Проценко, В. Чепинога, А. Гальчинський та інші.

Іде двадцять шостий рік від моменту проголошення незалежності України. Це був значний та переломний період в житті українського народу. Цього чекали ще з самого народження нашої країни. Проте, до такої події суспільство поставилось по-різному. Пострадянське мислення ще досі залишилося в частини українського народу, адже попередня влада була дуже впливовою і змогла надовго залишити слід у свідомості багатьох людей. Народом наче маніпулювали, керували думками і діями, при цьому залишаючись невинними та «законопорядними». Зараз люди похилого віку вбільшості говорять, що за часів СРСР жити було краще, які б страшні речі не доводилося їм згадувати. І це не дивно, адже радянська влада отримала довіру від багатьох українських людей, вводячи їх в оману «справедливого комсомольського життя». Візьмемо до прикладу українізацію, коли культурним діячам після довгих очікувань та прохань дали дозвіл на вільне друкування, опублікування творів українською мовою. Наша мова була всюди – в школах, дитсадочках, книжках, офіційних документах. Народ настільки здивувався та зрадів такій події, що й забув про всі погані і підступні речі, які може вчинити радянська влада. Такий хід був зроблений для того, щоб навмисно переманити людей на свій бік, показати себе з хорошої сторони і прикинутися «чесними і добропорядними» в очах українського суспільства. Проте недовго тривало «Українське Відродження», як його тоді називали.

Зовсім скоро дану політику почали згортати та перетворювати на русифікацію, що спричинило бунт у суспільстві та смерть багатьох відомих діячів, які по-справжньому боролися за незалежність України та можливість на її вільне існування. Підсумовуючи, можна сказати, що значний вплив на формування українського народу зробила саме Росія і її спроби загарбати нашу державу. Це тривало декілька століть назад, і це триває й дотепер. Сусідні «брати» не дають можливості утвердитися Україні як окремій державі ще з початку її існування. І на жаль, вони не єдині, хто намагається загарбати нашу країну, розділити її території між іншими державами або ж використати у своїх цілях. Саме дана політична ситуація і зовнішній вплив змушують по-різному ставитися до рідної країни та сумніватися у багатьох історичних моментах. Адже скільки людей – стільки й думок. Кожен пише історію по-своєму, залежно від того, як йому це вигідно, при цьому замовчуючи ті чи інші історичні факти і події, які їм здаються зайвими або непотібними. А вибір стоїть окремо за кожною людиною, кому вірити, а кому – ні. Тому в сучасному українському суспільстві існує багато думок стосовно того, чи довіряти власній владі, чи вірити у її чесність. Кожен з нас формує український народ як націю. Хтось може вперто вірити в краще, стежити за всіма подіями, що сталися в історії держави, намовляти на її ворогів та радіти перемогам країни. Одразу виникає питання – чи можна назвати таку людину справжнім патріотом, чи вона просто любить свою батьківщину з її красивими краєвидами, природою і тому подібне. Взагалі «патріотизм» – поняття дуже складне і неоднозначне. На рахунок цього можна сперечатися безкінечно, так і не дійшовши до єдиного оптимального висновку. Існує такий термін, як «диванний герой». Здається, саме він найкраще описує подібних людей. На нашу думку, причиною такої поведінки деяких з нас є та хибна думка, що комусь одному не вдасться щось змінити на краще. Але це не так. «Зміни потрібно починати з себе» – дана фраза говорить про те, що спочатку все залежить безпосередньо від тебе. Якщо людина дійсно готова боротися за власні права, за права країни і її незалежність, вона повинна змінити свою свідомість і налаштуватися на те, що хоча б маленьку частинку допомоги зможе внести в країну. Саме влада повинна посіювати в кожному з нас почуття обов'язку перед державою, небайдужість до теперішньої ситуації всередині країни. В першу чергу необхідно, щоб «верхівка» турбувалася про самих людей, їх добробут і забезпеченість в межах їхньої домівки, а не про повноту своїх гаманців та кількість «іномарок». На жаль, влада дозволяє собі забути про свої справжні обов'язки, що й породжує ворожнечу між суспільством країни та тими, хто нею керує. Це і є однією з причин нинішнього стану України. Я вважаю, що однією з найбільших проблем сучасного українського суспільства є саме незгуртованість та незібраність. Більшість впевнені, що від них немає нікої користі і вони нездатні вирішити жодної проблеми Батьківщини. Активні спільноти завжди були в меншості, проте саме ця меншість і керує пасивною більшістю. Так було завжди, головне впевнено йти до своєї мети і вірити, що ваші старання не даремні. Люди

нарікають на бідність та незабезпеченість, на малоперспективність власної країни, масово виїжджають закордон на роботу, а потім і на зовсім, покидаючи власну домівку без надії на краще життя тут. Україна лише нещодавно народилася, з'явилася на світ як держава, що намагається існувати вільно вже впродовж стількох віків. Те, що ми отримали (хочу підкреслити, що саме отримали, а не самі здобули) незалежність після стількох втручань інших народів, чисельних спроб знищити все українське, дає надію на те, що наша країна варта бути вільною і успішною. Зрозуміло, що проблем від цього не зменшилося, але саме нація формує державу і її сутність. Суспільству важливо не лише зрозуміти яку роль вони грають в утворенні власної держави, але й використовувати свої права та можливості у керуванні і становленні благоустрою країни.

На сучасне суспільство України випало неабияке випробовування – війна, неоголошена, проте справжня і серйозна. За останні декілька років свідомість населення значно змінилася. Якщо раніше ніхто не звертав уваги на молодь та її можливість впливати на подальшу історію та формування України, то тепер це зовсім не так. Саме підрастаюче покоління довело всім, що серед молодих українців є багато небайдужих до майбутнього країни і є багато таких, що готові йти на смерть заради становлення незалежності України не тільки формально, але й фактично. Дана проблема супроводжує нас весь час і кожного разу добро перемагає зло, хоч і з великими втратами та страшними сторінками історії. Батьківщині потрібна лише підтримка та відчуття небайдужості зі сторони суспільства.

Підсумовуючи, потрібно відзначити, що для українського суспільства важливо зрозуміти всю свою значущість та важливість у житті держави, серйозно поставитися до усіх її проблем та максимально згуртуватися для їхнього вирішення. Безвідповідальність та безініціативність – наші головні вороги, подолання яких значно допоможе у багатьох політичних та суспільних питаннях.

Використані джерела та література:

1. Історія вчень про державу і право : курс лекцій. – Харків : ТОВ «Одіссей», 2008. – 187 с. – Відомості також доступні з інтернету: <http://www.info-library.com.ua/books-text-7571.html>. – Назва з екрана.

Христина Талах,

студентка V курсу

Луцького національного технічного університету

(м. Луцьк, Україна)

ТРАСФЕРАБЕЛЬНІСТЬ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ В УКРАЇНІ

Обіг електронних грошей характеризується сукупним обсягом наперед передплачених електронних платіжних коштів, що належать фізичній чи юридичній особам різних форм власності і використовуються для обслуговування

безготівкового та готівкового грошового обороту [1, с. 3; 2, с. 340]. Відповідно, суб'єкти господарювання є контрагентами по платежах, а кожен акт платежу передбачає пряму участь платника та одержувача, і опосередковану – банківської установи. Статистичною ознакою цих відносин є акти платежу або фінансове забезпечення його вчинення. Так, з огляду на якісну характеристику грошової маси важливе значення має її структура, а щодо практики її регулювання НБУ [2, с. 341–342] – обсяг і динаміка руху, структурно-видова характеристика. Залежно від використовуваних технологій електронні гроші можуть зберігатись на апаратних чи програмних пристроях, що використовуються для зберігання грошової вартості [1, с. 4–7; 2, с. 340; 3, с. 126].

З метою оцінки емісії електронних грошей та аналізу їх обороту зведемо статистичні дані НБУ щодо обсягу емісії електронних грошей та обсягів операцій з електронними грошима (табл. 1).

Таблиця 1

Емісія електронних грошей в Україні та операції з ними *

Назва показника	Роки			Відхилення від попереднього року			
				+, –		%	
	2014 р.	2015 р.	2016 р.	2015 р.	2016 р.	2015 р.	2016 р.
Обсяг випущених електронних грошей, млн грн	12,5	30,96	48	18,5	17,0	247,7	155,0
Кількість електронних гаманців, млн, в тому числі:	33,7	40	45,5	6,3	5,5	118,7	113,8
- активні користувачі, млн	5,83	26,5	32,5	20,67	6	454,5	122,6
Обсяг випущених електронних грошей на електронний гаманець, млн грн	0,37	0,77	1,05	0,40	0,28	208,67	136,30
Сума операцій з електронними грошима, млрд грн	1,4	3,24	3,6	1,8	0,4	231,3	111,2
Обсяг транзакцій з електронними грошима на активного користувача, млн грн	0,24	0,12	0,11	-0,12	-0,01	50,91	90,60
Коефіцієнт трансферабельності електронних грошей	11,20	10,47	7,50	-0,73	-2,97	93,44	71,67

* сформовано на основі даних джерела: [4]

У 2015 р. в обігу перебувало електронних грошей на 30,96 млн грн, що у 2,48 рази (на 18,5 млн грн) більше, ніж у 2014 р. У 2016 р. їх обсяг збільшився у 1,6 рази, а це на 17 млн грн більше у порівнянні з 2015 р. За результатами аналізу, загальна кількість випущених електронних грошей протягом досліджуваного періоду збільшилась майже у 3 рази порівняно з 2014 р., що є позитивним явищем, та свідчить про зростання попиту на електронні гроші.

Електронні гроші використовуються як засіб розрахунків за виконанні роботи, послуги, випущену продукцію через інтернет чи через електронний гаманець. Власники електронних гаманців протягом 2014–2016 рр. здійснювали платежі з метою погашення вартості товарів, робіт або послуг. Так, за даними НБУ, у 2014 р. загальна кількість електронних гаманців користувачів склала 33,7 млн, з них активні – 5,83 млн. А вже у 2015 р. загальна кількість облікових записів користувачів електронних гаманців зростає на 6,3% та склала 40 млн, при цьому кількість активних користувачів збільшилась на 20,67 млн. Однак, це лише 66,3% від загальної кількості зареєстрованих електронних гаманців. У 2015 р. кількість гаманців збільшилась на 15,5 млн або на 13,8%, з них активні – 26,5 млн

[5], а у 2016 р. 45,5 млн. або на 13,8%, з них активні – збільшилися на 6 млн або на 5% у порівнянні з 2015 р. Поповнювати електронний гаманець слід через спеціальні термінали, купуючи пластикові картки, здійснюючи переказ з будь-якого банківського рахунка, за допомогою мобільного телефону або іншого електронного гаманця. Якщо ж порівняти обсяг випущених електронних грошей до кількості зареєстрованих електронних гаманців, то варто відмітити, що значення показників зростало щороку: 1,05 млн грн на один електронний гаманець у 2016 р. (на 0,28 млн грн або на 36,3% більше, ніж у 2015 р.). У 2015 р. обсяг емітованих електронних грошей на один електронний гаманець зріс на 0,4 млн грн, або ж у 2 рази.

Потягом 2014–2016 рр. в Україні здійснювались мікро- та макроплатежі [3, с. 128] на загальну суму від 400 млрд. до 1 трлн грн. Так, у 2015 р. загальна сума операцій з електронними грошима складала 3,24 млрд грн, що в 2,3 рази більше, ніж у 2014 р. та на 0,4 млрд. грн. (на 11,1%) менше, ніж у 2016 р. (складало 3,6 млрд. грн.). Якщо ж порівняти обсяг транзакцій з електронними грошима на одного активного користувача, то дані свідчать про зниження їх суми та збільшення кількості активних користувачів: якщо у 2014 р. на одного активного користувача припадало 0,24 млн грн., то у 2016 р. – 0,11 млн. грн. У відсотковому вираженні прослідковується тенденція до зменшення суми транзакцій: у 2015 р. – на 50,1% у порівнянні з 2014 р. і на 9,4% у порівнянні з 2016 р. Це свідчить про зменшення кількості проведених платежів з електронними грошима, а також зростання як кількості електронних гаманців, так і чисельності активних споживачів.

Розрахуємо коефіцієнт трансферабельності електронних грошей шляхом співставлення загальної суми операцій з електронними грошима з метою погашення вартості товарів, робіт або послуг (млн грн) до загального обсягу випущених електронних грошей (млн грн). Відповідно, за допомогою даного коефіцієнта визначимо і швидкість їх обігу, адже від кількості та обсягу здійснення послідовних платежів електронними грошима залежить і їх обіговість між учасниками грошового обороту. Значення коефіцієнта трансферабельності електронних грошей (швидкість обігу електронних грошей) показує, скільки разів у середньому за рік електронна грошова одиниця витрачається на купівлю товарів, робіт, послуг (тобто відображає інтенсивність руху електронних грошей).

Розрахунки показали, що значення коефіцієнта трансферабельності електронних грошей протягом 2014–2016 рр. знизилося: у 2014 р. воно становило 11,2%; у 2015 р. – 10,47% (зниження на 7,5%); у 2016 р. – 7,5% (зниження на 29,4%). Така ситуація відбулась внаслідок збільшення темпів зростання кількості електронних гаманців у порівнянні зі зменшенням частоти та обсягів здійснюваних транзакцій. А оскільки, зміна коефіцієнта трансферабельності або швидкості обігу електронних грошей відображає зміну реального грошового попиту на електронні гроші та платежі з ними, то відповідно, трансферабельність та швидкість обігу електронних грошей зростатиме за умови, коли суб'єкти господарювання очікуватимуть зростання альтернативної вартості утримання електронних грошових активів у національній валюті: зниження відсотків за

обслуговування електронних грошей, номінальних відсоткових ставок, рівня інфляції, обмінного курсу, зростання збалансованості попиту та пропозиції тощо.

При розрахунку індексу трансферабельності електронних грошей доцільно здійснювати розрахунок і сукупної швидкості обсягу грошової маси, адже залежно від різної швидкості обіговості грошових агрегатів їх величина може бути різною як за обсягом, так і у динаміці. Загалом за допомогою індексного методу можна кількісно виміряти приріст середньої швидкості обігу електронних грошей, виявити зміну їх швидкості, дослідити структурні зрушення в масі грошей та встановити закономірності зростання параметрів грошової маси.

Отже, електронні гроші є кредитними, оскільки випускаються як наперед профінансоване зобов'язання емітента. Вони не збільшують масу грошей в обігу, але пришвидшують їх обіг, а, отже, є засобом забезпеченості, гарантованості, трансферабельності платежу за товари, роботи, послуги. Крім того, активне використання суб'єктами господарювання електронних грошей сприятиме подальшій їх емісії банківськими установами, активному розміщенню та використанню терміналів для проведення платежів ними, зростанню кількості транзакцій їх завантаження/вивантаження через термінали з використанням карток, заміщенню готівкових грошей тощо.

Використані джерела та література:

1. Guttman R. Cybercash: the coming era of electronic money / Robert Guttman. – UK. – Palgrave Macmillan. – 2003. – 289 p.

2. Al-Laham M. Development of Electronic Money and Its Impact on the Central Bank Role and Monetary Policy [Electronic resource] / Mohamad Al-Laham, Haroon Al-Tarawneh, Najwan Abdallat // Issues in Informing Science and Information Technology. – 2009. – Vol. 6. – P. 339–339. – Mode of access: <http://iisit.org/Vol6/IIITv6p339-349Al-Laham589.pdf/>. – Title from the screen.

3. Wilusz D. Legalde terminants of electronic money systems developmentin / European Union // Prawny i ekonomiczny przegląd prawa gospodarczego. – Wydawnictwo Naukowe UAM. – 2011. – Vol. 2. – P. 125–134.

4. Електронні гроші [Електронний ресурс] // Офіційне інтернет-представництво НБУ. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=125412&cat_id=22918283. – Назва з екрана.

5. У I півріччі 2016 року в Україні оплата електронними грошима зросла в 1,6 рази до 1,8 млрд. грн. [Електронний ресурс] // Офіційне інтернет-представництво НБУ. – Режим доступу: https://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=36693445. – Назва з екрана.

ЛОБІЮВАННЯ У ПРАВОТВОРЧОМУ ПРОЦЕСІ УКРАЇНИ

Українське суспільство на сьогоднішній день стоїть перед серйозним випробуванням. Кризові явища в політичній, економічній і правовій системах України у поєднанні із світовими трансформаційними процесами демонструють необхідність формування принципово нових підходів до вирішення традиційних проблем та реакції на нові виклики суспільного і державного розвитку.

Лобізм – це одна з найважливіших форм взаємодії бізнесу, адміністрування і політики, він направлений переважно на нормотворчі процеси, які є потужним важелем регулювання суспільного життя. Крім того, суб'єкти лобіювання – це такі групи економічних еліт наприклад як: депутати, чиновники і політики з бізнесменами, банкірами і промисловцями, що володіють одними з найпотужніших ресурсів суспільства – владою і фінансовими коштами, тому будь-які тенденції в цих сферах заслуговують на пильну увагу.

Сьогодні в Україні ніхто не поставить під сумнів існування прихованого лобізму на всіх рівнях влади. Відсутність законодавчої бази сприяє поширенню та розвитку тіньового типу лобіювання, і це можна пояснити тим, що нашої бізнес і політичній верхівці вигідна така взаємодія, коли великі фінансово-промислові групи спонсорують осіб, що володіють впливом на ухвалення рішень, натомість маючи довірених людей, які представлятимуть їхні інтереси всюди.

Нині досі залишається не вирішеним в Україні питання врегулювання лобізму, лобістську діяльність законодавчо не визначено, не встановлено єдиного порядку її здійснення, наявні нормативно-правові акти не містять як гарантій забезпечення громадського впливу на прийняття управлінських рішень, так і механізмів контролю за реально існуючою взаємодією.

Інституціоналізація лобіювання в Україні має започатковуватися з формування надійної теоретико-методологічної основи його унормування, тобто з розробки цілісної концепції лобіювання. Адже врегулювання лобіювання сприятиме, у свою чергу, підвищенню економічного добробуту в Україні.

В основу відповідної концепції мають бути покладені здобутки української та зарубіжної правової думки з питань лобіювання, а також позитивний правотворчий і правозастосовний досвід держав, у яких інститут лобіювання отримав своє законодавче закріплення й нині успішно діє. При цьому, слід враховувати й невдалі спроби врегулювання цього явища, що дозволить уникнути помилок і прорахунків її впровадженні.

При здійсненні правового регулювання лобізму держава повинна переслідувати такі основні цілі: закріпити цивілізовані рамки, шляхи, методи і способи взаємодії зацікавлених груп і різних суб'єктів правовідносин з органами державної влади всіх рівнів; створити рівні умови різним зацікавленим групам при відстоюванні інтересів і сприяти наданню можливостей усе більш широкому колу громадян України впливати на владу; створити ефективні і ретельно продумані стимули, які стали би вигідними для самих груп тиску підпорядковуватися вимогам цивілізованих взаємин; організувати облік і системну, аналітичну обробку інформації, що базувалася б на аналізі звернень громадян, опитувань громадської думки тощо; привести у відповідність до нового механізму регулювання лобістської діяльності всю нормативно-правову базу.

Задля покращення стану лобіювання в Україні суспільство повинно навчитися грамотно використовувати позитивні риси лобізму та мінімізувати вплив на суспільний розвиток його негативних характеристик. Для цього необхідно поставити лобізм у рамки закону.

Для легалізації інституту лобізму в Україні і для мінімізації його можливих негативних проявів одного закону недостатньо, є необхідним цілісний правовий механізм. Закон повинна доповнювати серія суміжних законодавчих актів, що опосередковано контролюють цю сферу. Таку роль можуть відігравати закони про етику державних службовців, про виборчі кампанії, про боротьбу з корупцією, законодавчі акти у сфері оподаткування та ін.

Отже, з метою вдосконалення законодавства з питань участі громадськості у прийнятті владних рішень, на нашу думку, виглядає необхідним:

1) прийняти окремий закон України, що буде регламентувати здійснення лобістської діяльності, в якому слід закріпити: визначення лобізму та похідних від нього понять; сфери лобістської діяльності та її обмеження; порядок реєстрації лобістів та нагляду за діяльністю як лобістів, так і тих, кого лобіюють; права та обов'язки учасників лобістських відносин; порядок розслідування порушень в сфері лобістської діяльності;

2) закріпити норми про лобіювання в діючих нормативних актах, зокрема, Законі України «Про Регламент Верховної Ради України» та Регламенті Кабінету Міністрів України, «Про місцеве самоврядування»;

3) прийняти нормативно-правові акти з питань державної служби та етики держслужбовців, а також типовий статут місцевої територіальної громади, в яких необхідно окремо визначити положення стосовно лобістської діяльності, гарантії права громадськості на участь у прийнятті владних рішень та прозорий порядок взаємодії представників влади з лобістами.

Запропоновані пропозиції по нормативному регулюванню лобістської діяльності в Україні з чітким визначенням її обмежень, а також прав і обов'язків учасників лобістських відносин є кроком до цивілізованого розподілу функцій по лінії громадянське суспільство – держава.

Таким чином, метою правового регулювання лобізму повинно бути не обмеження масштабів лобіювання, а поліпшення його якості.

Катерина Ткаченко,

студентка V курсу

Черкаського навчально-наукового інституту

ДВНЗ «Університет банківської справи»

(м. Черкаси, Україна)

МЕТОДИ ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ПРОЕКТУ, ЯКІ ВИКОРИСТОВУЮТЬСЯ ПРИ БАНКІВСЬКОМУ ІНВЕСТИЦІЙНОМУ КРЕДИТУВАННІ

Оцінювання ефективності інвестиційної діяльності відіграє найважливішу роль при обґрунтуванні та виборі можливих об'єктів інвестування. Від того, наскільки об'єктивно проведена ця оцінка, залежать прийняття вірного інвестиційного рішення, терміни повернення вкладених інвестицій, розвиток фірми, галузі, регіону, суспільства. Об'єктивність і достовірність оцінки інвестиційних вкладень визначаються в значною мірою використанням сучасних методів економічного обґрунтування інвестиційної діяльності.

Значні наукові напрацювання з досліджуваної проблематики мають такі вітчизняні науковці: Т. Майорова, Б. Пшик, А. Пересада, М. Савлук, Є. Тихомирова, Л. Кролівецька О. Вовчак та інші.

У світовій практиці існує безліч методик фінансово економічної оцінки інвестицій. На нашу думку, найбільш висвітлені методи оцінки інвестиційних проектів розглянуті на рис 1.

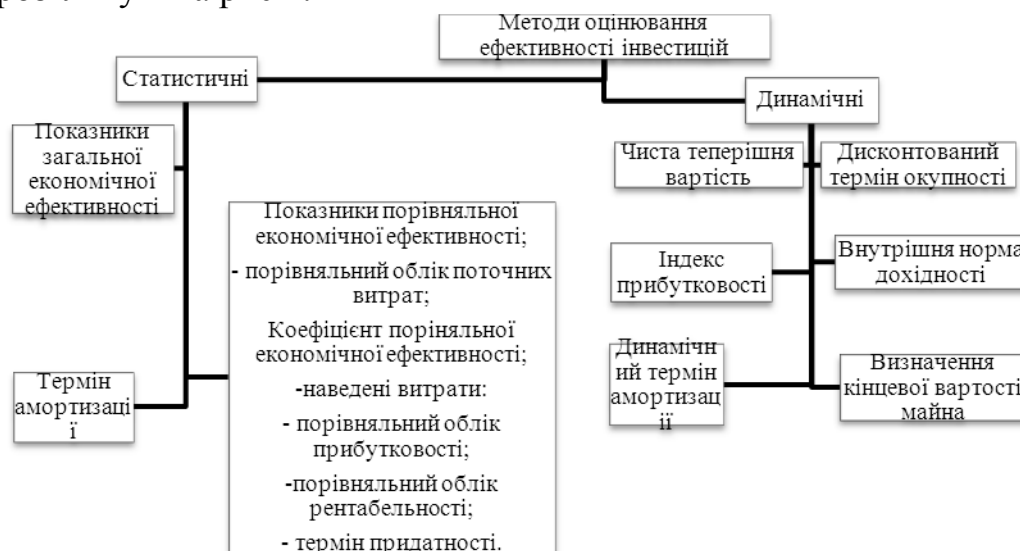

Рис. 1. Методи оцінювання ефективності інвестицій

Джерело: Побудовано автором за використанням даних [1]

Термін «дисконтування» застосовується до оцінки теперішньої (поточної) вартості майбутніх потоків грошових коштів [2, с. 260]. Дисконтування дає можливість встановити нинішній фінансовий еквівалент майбутньої суми, тобто зменшити її на прибуток, що наростає за певний термін, за правилом

складних відсотків [3, с. 252]. Найбільш коректними й обґрунтованими методами, заснованими на дисконтуванні, є: чиста теперішня вартість, дисконтований термін окупності, індекс прибутковості, внутрішня норма прибутковості. Розглянемо детальніше кожен з вище перелічених методів оцінювання ефективності інвестиційних проектів.

Розрахунок чистої теперішньої вартості (Net Present Value – NPV) заснований на порівнянні того, що дадуть інвестиції в майбутньому, з тим, що вкладено в теперішній час. Чиста теперішня вартість представляє собою різницю між теперішньою, дисконтованою на основі розрахункової ставки відсотка, вартістю надходжень від інвестицій та величиною початкових інвестиційних витрат (1) [1, с. 64]:

$$NPV = \sum_{t=0}^n CF_t \times \frac{1}{(1+r)^t} - \sum_{t=0}^n Inv_t \times \frac{1}{(1+r)^t}, \quad (1)$$

де CF_t – чистий грошовий потік за період t , гр. од.;

r – норма дисконтування, яка враховує зміну вартості грошей в часі, частка від одиниці;

n – термін реалізації проекту, роки;

Inv_t – інвестиції за період t , грн.

Дисконтований термін окупності (DPP) представляє собою період часу, протягом якого сума чистих грошових потоків, дисконтованих на момент завершення інвестицій, дорівнює їх сумі (2) [1, с. 65]:

$$\sum_{t=0}^{DPP} CF_t \times \frac{1}{(1+r)^t} = \sum_{t=0}^n Inv_t \times \frac{1}{(1+r)^t}, \quad (2)$$

де DPP – дисконтований термін окупності проекту, роки.

Таким чином, дисконтований термін окупності – це тривалість найменшого періоду, по закінченні якого NPV стає і надалі залишається позитивною величиною.

Індекс прибутковості (Profitable Index – PI) безпосередньо пов'язаний з чистою теперішньою вартістю і визначається як відношення дисконтованої вартості грошових потоків до первинних інвестицій (3) [1, с. 66]:

$$PI = \frac{\sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+r)^t}}{\sum_{t=0}^n \frac{Inv_t}{(1+r)^t}}, \quad (3)$$

Під час прийняття рішень з інвестицій розглядаються тільки ті об'єкти, для яких індекс прибутковості більше 1. Якщо виникає необхідність вибору декількох об'єктів інвестування, то їх розташовують по ранжиру в залежності від чисельного значення PI. При прийнятті інвестиційних рішень аналітики віддають перевагу показнику PI в тому випадку, якщо показник NPV є абсолютним, та, коли проекти матимуть рівну чисту теперішню вартість доходів. Переваги показника PI полягає в тому, що він є відносним і відображає ефективність одиниці інвестицій.

Внутрішня норма прибутковості (Internal rate of return – IRR) – це така ставка дисконтування, при якій дисконтовані надходження грошових коштів проекту дорівнюють дисконтованим грошовим видаткам проекту (4) [1, с. 67]:

$$\sum_{t=0}^n CF_t \times \frac{1}{(1+IRR)^t} = \sum_{t=0}^n Inv_t \times \frac{1}{(1+IRR)^t}$$

$$IRR = i, \text{ при якій } NPV = 0, \quad (4)$$

З формули (4) ми можемо знайти таку ставку відсотка, при якій стають рівними дисконтовані грошові потоки та інвестиційні витрати. Вона представляє собою максимальну відсоткову ставку, під яку фірма могла б взяти кредит, якщо б вона здійснювала інвестиції за допомогою позичкового капіталу, а грошові потоки використовувалися б для погашення кредиту та відсотків. При такому методі інвестування фірма буде знаходитися в точці беззбитковості. Внутрішня норма прибутковості представляє собою максимальну ставку відсотка, яка може бути використана без шкоди для господарюючого суб'єкта.

Таким чином, IRR характеризує нижній гарантований рівень прибутковості проекту і максимальну ставку плати за залучені джерела фінансування, при якій проект залишається беззбитковим [4].

Розглянувши та проаналізувавши сутність, переваги та недоліки найбільш використовуваних методів оцінювання ефективності інвестиційних проектів, можна виокремити наступні типові помилки, що можуть виникати при розрахунку показників ефективності:

- необґрунтовано завищуються ціни та попит на вироблену;
- не приймаються до розрахунку сезонні коливання продажів, затримки платежів та інфляція;
- розробники проекту іноді невраховують первісну та подальшу потребу в оборотному капіталі;
- при визначенні величини інвестиційних витрат замість показника чистого оборотного капіталу використовується величина потреби в оборотних коштах;
- при розрахунку дисконтних показників економічно невірно використовується величина процентних платежів;
- методично неправильно відбувається розрахунок необхідної рентабельності (занижується величина проектної дисконтної ставки);
- план фінансування проекту складається без прив'язки до бухгалтерської звітності;
- термін реалізації капіталовкладень не відповідає життєвим циклом розвитку продукту на даному ринку;
- відсутнє календарне планування (не складаються графіки будівництва, установки, доставки та технічного доведення обладнання, графіки погашення кредитів і виплати процентних платежів) тощо. [1, с. 71].

Використані джерела та література:

1. Кангро М. В. Методы оценки инвестиционных проектов : учеб. пособие / М. В. Кангро. – Ульяновск : УлГТУ, 2011. – 131 с.

2. Конрад К. Бизнес-анализ с помощью Excel 2000 / Карлберг Конрад. – М. : Издат. дом «Вильямс», 2000. – 480 с.

3. Федоренко В. Г. Инвестознавство / В. Г. Федоренко. – Київ : МАУП, 2002. – 408 с.

4. Гринчуцький В. І. Економіка підприємства : навч. посіб. / В. І. Гринчуцький, Е. Т. Карапетян, Б. В. Погрішук. – Київ : Центр учб. л-ри, 2010. – 304 с.

Тетяна Томарович,
студентка

Харківського навчально-наукового інституту
ДВНЗ «Університет банківської справи»
(м. Харків, Україна)

СУЧАСНИЙ СТАН ТОРГОВОГО ЕКВАЙРІНГУ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

XXI століття – ера новітніх технологій та систем, які займають провідне місце в торгівлі та в банківській діяльності. Важливу роль у роздрібній торгівлі відіграє торговий еквайринг.

Роль еквайрингу в торгівлі описували: Мороз А., Лазепко І., Піхняк Т., Кобилецька М., Фаюра Н., Боднар Н. та інші вчені.

Отже, еквайринг – прийом до оплати платіжних карток як засобу оплати товару, робіт, послуг. Здійснюється уповноваженим банком-еквайером шляхом установки на торгових або сервісних підприємствах платіжних терміналів (POS-терміналів у разі традиційного торгового еквайрингу, mPOS-терміналів у разі мобільного еквайрингу) або імпринтерів.

Безготівкові розрахунки між фізичними особами, підприємствами здійснюються через банки шляхом перерахування коштів з поточних рахунків платників на поточні рахунки одержувачів коштів [1, с. 48–53].

Банк-еквайр – це фінансово-кредитна установа, яка займається збором даних про трансакції від організацій – акцептантів платіжних карток та направляє їх у систему взаємообміну і виконує розрахунки за цими трансакціями за фірмани-акцептантами, які вони обслуговують.

Існує кілька видів еквайрингу, серед яких можна виділити наступні: торговий; мобільний; віртуальний, або інтернет-еквайринг. Провідну роль в банківській діяльності відіграє торговий еквайринг.

Торговий еквайринг – найперший тип, що виник з появою цієї системи. Довгий час саме він займав лідируючу позицію за здійснення розрахунків між покупцем і продавцем. Він являє собою оплату товарів і послуг безпосередньо в точці придбання. Оплата відбувається через POS-термінали. Продавець отримує гроші на розрахунковий рахунок. У свою чергу, при надходженні грошей, як правило, постачальником послуг утримується 1,5–2,5% [5].

За офіційними даними Національного Банку України, станом на 01.01.2017р., загальна кількість терміналів, що функціонують на території

України – 219 241шт., серед яких: торгових – 199 796 шт., банківських – 19 445шт [2]. У порівнянні з початком 2004р., загальна кількість терміналів складала 16 837шт. (Рис. 1).

З цього можна зробити висновок, що за останні 13 років на ринку банківських послуг роль торгового еквайрингу виросла в понад 10 разів, що відповідає світовій тенденції розвинених країн та є ознакою євроінтеграційних процесів для України.

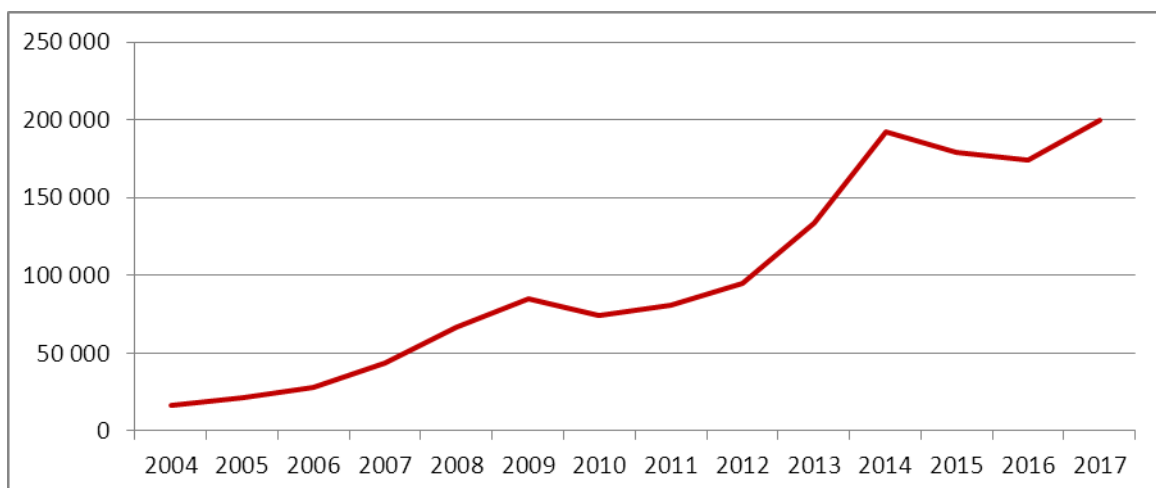

Рис. 1. Кількість платіжних POS-терміналів в Україні з 2004 по 2017 рр. [2].

Станом на кінець 2016 року показник безготівкових операцій в Україні склав 35% від загальної кількості. Це значно більше від середньосвітового показника – 20%, але значно менше, аніж в розвинених країнах: у США – 45%, Великобританії – 52%, Бельгії – 56%, Канаді – 57%, Швеції та Франції – 59%, Нідерландах – 60%, Сінгапурі – 61% [6]. Тому для України розвиток та подальше запровадження еквайрингу є перспективним напрямком автоматизації розрахунків фізичних осіб у сферах роздрібної торгівлі та наданні послуг.

Серед переваг запровадження торгового еквайрингу в Україні можна виділити:

- збільшення числа роздрібних продажів до 40%;
- виключення можливості використання фальшивих купюр;
- партнерські відносини з банком дозволяють брати участь в різноманітних бонусних та акційних програмах, отримувати пільги і привабливі пропозиції;
- підвищена технічна безпека операцій, так як вони перевіряються банком;
- банк за свій рахунок оснащує торговельні точки необхідних спеціалізованим банківським обладнанням;
- представники банку беруть на себе обов'язок з навчання персоналу підприємства, пов'язаного з роботою на терміналах;
- планове обслуговування обладнання і його технічний огляд також виконуються представниками кредитної організації.

Проте, варто враховувати і недоліки:

➤ безготівкові розрахунки чутливі до технічних змінних: при будь-яких поломках чи тимчасовій відсутності електроенергії немає можливості ними скористатися;

➤ в Україні недостатньо розвинена мережа інфраструктура ринку безготівкових розрахунків, вони майже відсутні на ринках та в дрібних кіосках;

➤ постійно зростаючий відсоток шахраїв, особливо активних в мережі Інтернет, які завдяки хакерським атакам можуть дізнатися персональні дані користувачів карти та списати з неї кошти;

➤ для користувачів кредитних карт існує серйозна загроза опинитися в «борговій ямі», адже з невидимими грошима, зазвичай, прощатися легше.

Отже, проаналізувавши переваги та недоліки та оглянувши статистичну інформацію щодо розвитку торгового еквайрингу в Україні, можна зробити висновок, що в системі банківських послуг відсоток еквайрингу постійно зростає, в чому проявляються позитивні ознаки євроінтеграційних процесів.

Важливим завданням для національних банків-еквайрів є посилення безпеки проведення безготівкових розрахункових операцій та розширення мережі платіжних POS-терміналів

Використані джерела та література:

1. Банківські операції : підручник / А. М. Мороз [та ін.] ; за заг. ред. А. М. Мороза ; М-во освіти і науки України, Держ. вищ. навч. заклад «Київський нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – 3-тє вид., переробл. і доповн. – Київ : КНЕУ, 2009. – 608 с.

2. Національний Банк України : [офіц. сайт] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/control/uk/index>. – Назва з екрана.

3. Лазепко І. Безготівкові розрахунки / І. Лазепко // Дт-Кт. – 2009. – № 32. – С. 36–40.

4. Про банки і банківську діяльність : Закон України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua>.

5. Піхняк Т. А. Економічна сутність безготівкових розрахунків / Т. А. Піхняк, М. А. Кобилецька // Молодий вчений. – 2014. – № 6 (2). – С. 34–37.

6. The World Bank Group: official website [Electronic resource]. – Mode of access: <http://www.worldbank.org>. – Title from the screen.

ВПЛИВ РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОГО СОЦІАЛЬНОГО СТРАХУВАННЯ НА ФІНАНСОВИЙ РИНОК УКРАЇНИ

Стратегією сталого розвитку «Україна-2020» [1] передбачено в рамках векторів руху реалізацію ряду реформ та програм розвитку держави: системних – дерегуляція і розвиток підприємництва, захист економічної конкуренції і корпоративного права, розвиток малого і середнього бізнесу (МСБ), фінансового сектору, ринку капіталу, пенсійна реформа, залучення інвестицій; секторальних – транспортної і телекомунікаційної інфраструктури, енергоефективності, ЖКГ, земельна, охорони здоров'я.

Світовий досвід доводить, що економічне зростання прямо залежить від залучення коштів населення, їх акумуляції та використання в якості інвестицій. На жаль, поки в Україні це не усвідомлено повною мірою, тому не створені необхідні передумови. Ринок цінних паперів (ЦП) млявий, на ньому превалюють інструменти державних позики, доступні інвестиційні ресурси дорогі, майже усі форми фінансового посередництва, здатні перерозподіляти, диверсифікувати, страхувати ризики інвесторів, неефективні. Через це бізнес йде в країни, де інвестиційний ресурс дешевший, вільні кошти в кращому випадку розміщують на банківських депозитах, а не інвестуються у реальний сектор.

Так, за даними Української асоціації інвестиційного бізнесу (УАІБ), на 15.11.2016 р. налічувалося 1160 інститути спільного інвестування (ІСІ), 285 компанії з управління активами (КУА), недержавних пенсійних фондів (НПФ) – 64 [2]. Аналіз структури активів НПФ, які представляють III рівень пенсійної системи, свідчить, що на акції підприємств припадало від 0,6 до 10,2% їх загального обсягу (Таблиця 1). Це пояснюється браком пропозиції якісних (ліквідних і доходних) об'єктів інвестування через відсутність потужних національних інституціональних інвесторів

Таблиця 1

Структура активів НПФ в управлінні в III кварталі 2016 р.

	Активи за видом НПФ, млн грн			Структура, %		
	Відкриті	Корпорати вні	Професій ні	Відкрит і	Корпорати вні	Професій ні
Разом, у т.ч.:	750,1	167,1	111,9	47,5%	51,1%	68,8%
З них:				100,0	100,0	100,0
Грошові кошти	336,8	79,4	25,5	44,9	47,5	22,8
Банківські метали	9,6	0,0	0,0	1,3	0,0	0,0
Нерухомість	36,2	0,0	5,1	4,8	0,0	4,6
Інші активи	11,0	2,3	4,3	1,5	1,4	3,8
Акції	4,8	0,0	11,4	0,6	0,0	10,2

Облігації підприємств	32,6	4,2	34,2	4,3	2,5	30,6
Муніципальні облігації	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Державні облігації (у т. ч. ОВДП)	319,1	81,1	31,4	42,5	48,5	28,1

Джерело: [2]

В той же час 96,0% активів ІСІ, що досягли нормативів (245,2 млрд грн), зосереджувалися у венчурних фондах, які характеризуються значно вищою, ніж решта ІСІ доходністю (Таблиця 2). Однак, вони здебільшого, на відміну від європейських, націлені не на інвестиції в інноваційні та високотехнологічні галузі. Більшість їх використовують для оптимізації податків в будівництві, фінансовому й агросекторі для вузького кола інвесторів, адже вартість їх інвестиційного сертифіката складає від 1,5 тис. мінімальних зарплат.

Таблиця 2

ТОП-10 венчурних фондів України за доходністю за 3 кв. 2016

Ранг	ІСІ	КУА	Доходність, %		
			за поточний рік	за попередній рік	середня річна з початку діяльності
1	ПАТ "Закритий недиверсифікований венчурний корпоративний інвестиційний фонд "ОЛЕРОН СТАНДАРТ"	ТОВ "КУА "БУДКЕПТАЛ"	545,8	0,0	-1,1
2	ЗВНПІФ "Фонд Дельта - Венчурні проекти"	ТОВ "КУА "СКАИ КЕПТАЛ МЕНЕДЖМЕНТ"	469,0	7,9	-2,7
3	ЗВНПІФ "ІНДЕКСКАПТАЛ"	ТОВ "КУА "ІНТЕР КЕПТАЛ ГРУП"	456,7	-0,9	-2,1
4	ПНВІФЗТ "Централ парк"	ТОВ "КУА "Валприм"	392,0	34,0	25,7
5	венчурний ПФ "Омега" недиверсифікованого виду закритого типу	ПрАТ "КУА "НАЦІОНАЛЬНИЙ РЕЗЕРВ"	374,8	-47,6	11,3
6	ПЗНВІФ "ВНК"	ТОВ "КУА "СІТІ ЕССЕТ МЕНЕДЖМЕНТ"	368,8	-70,2	-27,0
7	ПЗНВІФ "Інвестстандарт"	ТОВ "КУА "Західінвест"	336,8	-4,0	0,4
8	ВПФ НЗ "Казна-Інвест"	ПрАТ "ПРІНКОМ"	320,7	-0,3	2,6
9	ПВНЗІФ "Фікус"	ТОВ "КУА "ЕМЕРДЖІ"	313,6	0,0	-0,6
10	ПАТ "ЗНВКІФ "Скло-Інвест"	ТОВ "КУА "ОЛІМП ЕССЕТ ІНВЕСТМЕНТ"	307,0	833,0	79,0

Джерело: [3]

Викликає занепокоєння чергове відтермінування запровадження накопичувальної системи пенсійного страхування, що знову загальмує розвиток фінансового ринку і недержавного пенсійного забезпечення. Раніше планувалося розпочати впровадження II рівня пенсійної системи з 1 липня 2017 р. Облік, адміністрування внесків 2 роки мала здійснюватиме держава, а інвестиційну діяльність і облік прав власності – приватні фінансові установи:

КУА, ІСІ, зберігачі тощо. Натомість, під тиском МВФ першочерговими стали заходи з досягнення фінансової стабільності Пенсійного фонду України (ПФУ). Пенсійною реформою з 2018 р. передбачені варіанти виходу на пенсію з широким діапазоном пенсійного віку, прив'язкою до трудового стажу, який зростає, і пенсійних виплат. Через це очікувана економія витрат ПФУ складе від 3 % ВВП у перспективі.

Проте рано чи пізно Україна стане перед необхідність запровадження Прівня пенсійної системи. Але для цього буде необхідна значна кількість активів з прийнятною доходністю. Тому серед найбільш важливих заходів створення передумов розбудови в Україні накопичувальної пенсійної системи необхідний ряд радикальних, таких як:

1) примусовий продаж на фондових біржах значних (1/3–1/2) пакетів акцій природних монополій, власників доходних ринкових активів;

2) примусовий продаж на фондових біржах значних (1/3–1/2) пакетів акцій стратегічних для країни підприємств, в т.ч. іноземних, власників доходних ринкових активів, наприклад, телекомунікаційних компаній, власників доходних ринкових активів;

3) участь у приватизаційних процесах інституціональних інвесторів України. Пункт щодо участі в приватизаційних конкурсах компаній з досвідом роботи в конкретній галузі можна елемінувати шляхом передбачення постприватизаційної передачі управління крупними підприємствами – світового масштабу трастовим компаніям (довірчим товариствам).

Головним наслідком запропонованих заходів стане віднайдення масштабного довгострокового і недорогого інвестиційного ресурсу розвитку бізнесу та підприємництва, як альтернатива дорогого і короткострокового ресурсу від банківської системи.

Перевагами таких механізмів активізації бізнесу на рівні регіону, крім покращення ситуації в транспортному комплексі міста, стануть збільшення доходів населення, зайнятості, відрахувань до місцевих бюджетів усіх рівнів і до державного бюджету, підвищення технологічного укладу регіональної економіки і покращення якості життя громад. Особливо актуальним це стане за умов фінансової децентралізації і передачі реальних економічних важелів з центру на місця, що очікується найближчим часом.

Використані джерела та література:

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна-2020» : Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html>. – Назва з екрана.

2. УАІБ : аналіт. огляд діяльності ІСІ у 2 кварталі 2016 року [Електронний ресурс] // Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу (УАІБ). – Режим доступу: http://www.uaib.com.ua/analituaib/publ_ici_quart/248206.html. – Назва з екрана.

3. Венчурна фонди за дохідністю 2015 [Електронний ресурс] / Українська Асоціація Інвестиційного Бізнесу (УАІБ). – Режим доступу:

http://www.uaib.com.ua/analituaib/rankings/ici/by_types/vench_ici/doh.html. –

Назва з екрана.

4. Між МВФ і ковадлом: у чому фонд поступився Україні [Електронний ресурс] // Економ. правда. – Режим доступу:

<https://www.epravda.com.ua/publications /2017/02/20/621561/>. – Назва з екрана.

Вікторія Чабан,

студентка III курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

АНТИКРИЗОВЕ ФІНАНСОВЕ УПРАВЛІННЯ ТА ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Глобалізація господарських зв'язків, загострення конкуренції, висока швидкість техногенних змін, диференціація попиту призвели до кардинальної зміни зовнішнього середовища функціонування вітчизняних підприємств. Зростаюча інтеграція української економіки в глобальну соціально-економічну систему зумовлює вплив загальносвітових кризових тенденцій на національну соціально-економічну систему. Актуальність антикризового управління, орієнтованого на сучасний етап розвитку української економіки, підтверджується офіційною статистикою, яка відображає високу питому вагу збиткових підприємств (організацій), який протягом останніх років знаходиться в діапазоні 30–40%. І, якщо не вживати заходів відповідного реагування, ці процеси будуть посилюватися під впливом поточного світової фінансової кризи.

Основні принципи, на яких ґрунтується система антикризового управління – це рання діагностика кризових явищ у фінансовій діяльності підприємства, терміновість реагування на різні кризові явища, адекватність реагування підприємства на ступінь реальної загрози його фінансовому добробуту, а також повна реалізація внутрішнього потенціалу для виходу з кризи.

Сукупність організаційних форм антикризового менеджменту включає:

- антикризовий консалтинг;
- антикризовий менеджмент, реалізований під контролем кредиторів;
- антикризовий менеджмент, реалізований під керівництвом стороннього антикризового менеджера;
- антикризовий менеджмент в рамках процедур банкрутства;
- внутрішній антикризовий менеджмент.

Найпоширенішими та найактуальнішими антикризовими заходами є:

- скорочення витрат;
- горизонтальна й вертикальна інтеграція;
- аналіз можливостей передачі на аутсорсинг дорогих процесів;
- жорсткість контролю всіх видів альтернативних витрат;

- оптимізація технологічних процесів;
- оптимізація оподаткування;
- жорсткість кадрової політики.

Антикризове фінансове управління включає такі елементи:

- аналіз зовнішнього середовища і внутрішнього потенціалу конкурентних переваг підприємства для вибору стратегії його розвитку на основі прогнозування свого фінансового стану;
- попередня діагностика причин виникнення фінансових кризових ситуацій; комплексний аналіз фінансового стану підприємства для встановлення методів його фінансового оздоровлення;
- заходи антикризового фінансового управління і контроль за їх проведенням.

До специфічних функцій антикризового управління фінансами підприємства відносять:

1. передкризовий стан управління фінансами;
2. управління в умовах фінансової кризи;
3. управління процесами виходу з фінансової кризи;
4. стабілізація нестійких ситуацій;
5. мінімізація витрат і втрачених можливостей;
6. своєчасне прийняття рішень.

Антикризове фінансове управління підприємством має свої особливості, а саме:

1. Мобільність і динамічність у використанні фінансових ресурсів, проведенні змін, реалізації інноваційних фінансових програм;
2. Здійснення програмно-цільових підходів у технологіях розробки та реалізації управлінських фінансових рішень;
3. Підвищена чутливість до фактору часу в процесах антикризового управління фінансами підприємства, до здійснення своєчасних дій по динаміці ситуацій;
4. Підвищення уваги до попередніх і наступних оцінок управлінських фінансових рішень і вибору альтернатив поведінки та фінансової діяльності;
5. Використання антикризового критерію якості фінансових рішень при їх розробці та реалізації.

Принцип – основне положення будь-якої теорії, вчення, науки, світогляду.

Принципи антикризового фінансового управління – це певні особливості його побудови, які поділяють на системні та специфічні. Системні визначають загальні вимоги до проведення антикризового фінансового управління і включають наступні принципи:

1. об'єктивності;
2. комплексності;
3. відповідності;
4. контролю;
5. оптимальності;

6. основної ланки;
7. законності;
8. ефективності.

До специфічних принципів в антикризовому фінансовому управлінні відносять:

1. ранню діагностику кризових явищ у діяльності підприємства;
2. своєчасність реагування на окремі кризові явища у фінансовому розвитку господарюючого суб'єкта;
3. застосування інструментів реструктуризації, потенціалу реінжинірингу; використання санації підприємства для уникнення банкрутства: – забезпечення контролю за результатами розроблених заходів для виведення підприємства з фінансової кризи.

Отже, таким чином, головною метою антикризового управління є забезпечення стабільного розвитку підприємства, «твердого» становища на ринку та стійкого економічного стану за будь-яких політичних, економічних, соціальних ситуацій у країні. Арсенал стратегій кожного сучасного підприємства повинен містити антикризову стратегію, що обумовлено непередбачуваністю умов їх господарювання. Зважаючи на це, перспективами подальших досліджень є вивчення особливостей формування антикризової стратегії підприємства в динамічних умовах господарювання.

Використані джерела та література:

1. Сутність антикризового фінансового управління в сучасних умовах розвитку економіки [Електронний ресурс] // Навч. матеріали онлайн : [сайт]. – Режим доступу:

http://pidruchniki.com/1031020864667/finansi/sutnist_antikrizovogo_finansovogo_upravlinnya_suchasnih_umovah_rozvitku_ekonomiki. – Назва з екрана.

2. Жилиякова О. В. Антикризове управління: сучасний категоріальний вимір / О. В. Жилиякова // Наук. вісн. Херсон. держ. ун-ту. Серія: Економ. науки / Херсон. держ. ун-т. – Херсон, 2014. – Вип. 9, ч. 7. – С. 98–102. – Відомості також доступні з інтернету: http://ej.kherson.ua/journal/economic_09/348.pdf. – Назва з екрана.

3. Жадько А.О. Антикризове управління підприємством: сутність, етапи здійснення та основні антикризові заходи / А. О. Жадько. – Режим доступу: <http://intkonf.org/zhadko-ao-antikrizove-upravlinnya-pidpriemstvom-sutnist-etapi-zdiysnennya-ta-osnovni-antikrizovi-zahodi>. – Назва з екрана.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ПЕРЕЛОМІ КОЛІННОГО СУГЛОБА У ПІСЛЯЛІКАРНЯНИЙ ПЕРІОД НА ПОЛІКЛІНІЧНОМУ ЕТАПІ

У цій статті міститься інформація про переломи, а саме про переломи колінного суглоба і коротко про лікування при порушенні цілісності цього суглоба. Також в статті представлено питання фізичної реабілітації при переломі колінного суглоба, а саме всі основні компоненти та засоби, які використовуються при відновленні організму після цієї травми.

Переломи кісток – це часткове або повне порушення цілісності кісткової тканини. Перелом колінного суглоба – це перелом кісток, що формують колінний суглоб в межах синовіальної або суглобової сумки.

Лікування внутрішньосуглобового перелому починається з пункції колінного суглоба, яка носить як діагностичний, так і лікувальний характер. При пункції голку вводять безпосередньо у внутрішньосуглобову порожнину.

Після того, як курс лікування завершено, починається найголовніший етап – відновлення або реабілітація. Реабілітація – це один з найважливіших періодів, від якого залежить, наскільки розробиться суглоб і в якому функціональному стані він буде. Лікувальна дія фізичних вправ проявляється комплексно, багатьма механізмами одночасно [6].

Лікувальна дія фізичних вправ проявляється у 4-х основних механізмах:

- тонізуючий вплив фізичних вправ;
- трофічна дія;
- механізми формування компенсації;
- механізми нормалізації.

Починати ЛФК в післялікарняному періоді на поліклінічному етапі рекомендують в положенні лежачи або сидячи. Спочатку розробляють гомілковостопний суглоб, так як це дозволить привести м'язи в тонус і підготувати їх до більш серйозних навантажень.

Вправи:

1) активні розгинально-згинальні рухи стопами (носки на себе – від себе) по 30 разів 3–4 рази на день;

2) довільне напруження передньої і задньої групи м'язів стегна протягом 5 секунд по 10–15 разів 3–4 рази на день;

3) активне згинання і пасивне розгинання (п'ятка ковзає по ліжку) в колінному суглобі до відчуття болю по 10–15 разів 2–3 рази на день;

4) піднімання і утримання прямої ноги в положенні лежачи по 10 разів 3 рази на день;

5) відновлення рухливості (мобілізація) надколінка. Потрібно зміщувати колінну чашечку пальцями рук. Повторювати кожен рух по 10–15 разів на день;

6) відведення ноги в положенні лежачи на боці із зовнішнім опором. Повторювати вправу по 10–15 разів 2–3 рази на день;

7) активне згинання ноги в коліні з положення лежачи на животі з зовнішнім опором. Повторювати вправу по 10–15 разів 2–3 рази на день;

8) петля з гумового бинта на стопах. Потрібно підняти пряму ногу вперед наскільки можливо і утримувати її 5 секунд. Потім повернути її у вихідне положення. Повторювати вправу по 10–15 разів 2–3 рази на день;

9) петля з гумового бинта на стопах. Потрібно відвести пряму ногу назад наскільки можливо і утримувати її 5 секунд. Потім повернути її у вихідне положення. Повторювати вправу по 10–15 разів 2–3 рази на день;

10) петля з гумового бинта на стопах. Потрібно зігнути пряму ногу наскільки можливо і утримувати її в цьому положенні протягом 5 секунд. І повернутись у вихідне положення. Повторювати вправу по 10–15 разів 2–3 рази на день;

11) повне пасивне розгинання в колінному суглобі. Повторювати 10–15 разів протягом 15 хвилин. Ця вправа виконується в кінці циклу кожного заняття [2].

У процесі відновлення хворого після перелому колінного суглоба, також використовується такий засіб фізичної реабілітації, як механотерапія.

Механотерапія – лікування фізичними вправами, виконуваними за допомогою спеціальних апаратів [3].

Основні завдання механотерапії:

- збільшення амплітуди рухів в уражених суглобах;
- зміцнення ослаблених гіпотрофованих м'язів і поліпшення їх тонусу;
- поліпшення функції нервово-м'язового апарату кінцівки;
- посилення крово- і лімфообігу, а також тканинного обміну ураженої кінцівки.

Пристрої, що використовуються для проведення механотерапії – ортопедичний пристрій СРМ 480Е; Пристрій СРМ L4D [5].

У комплексі з лікувальною фізичною культурою та механотерапією фізичні реабілітологи також використовують процедури фізіотерапії.

Основними завданнями фізіотерапії у післялікарняний період на поліклінічному етапі є ліквідація набряку і оптимізація кровообігу, надання знеболюючої дії, прискорення утворення кісткового мозоля, зняття м'язового перенапруження, здійснення профілактики розвитку м'язової атрофії і контрактур суглобів, прискорення відновлення функції кінцівки в цілому [4].

Після тривалої іммобілізації кінцівки в суглобах часто розвиваються контрактури. В такому разі застосовують електрофорез 2–5% розчину йодистого калію і 0,5–1% розчин новокаїну. Електроди розташовуються поперечно на область суглоба на курс 10–12 процедур.

При контрактурах суглобів використовується і мікрохвильова терапія в слаботепловому дозуванні (20–40 Вт), тривалістю 6–10 хвилин щодня на курс

6–10 процедур. Також у лікуванні контрактур застосовується теплолікування – грязьові аплікації, парафін, озокерит. Теплолікування добре поєднується з вищепереліченими електропроцедурами. Більш швидкому відновленню функції кінцівки сприяє бальнеолікування, підводний душ-масаж, гідрокінезотерапія.

Масаж – це ще один невід’ємний засіб при проведенні фізичної реабілітації у людей з переломом колінного суглоба.

Методика масажу. Масаж починають з області грудей, виконують всі прийоми, потім переходять на масаж живота (погладжування, розтирання, ніжне розминання). Потім переходять на нижні кінцівки. Масаж суглобів роблять окремо [6].

Масажують здорову кінцівку і відповідні рефлексогенні зони, потім сегменти постраждалої кінцівки. Масаж пошкодженої кінцівки ефективно допомагає вести боротьбу з контрактурами, що можуть розвиватись. Не слід з перших днів застосовувати енергійні глибокі прийоми. Масажна процедура обов’язково виконується, починаючи з проксимальних відділів.

У післялікарняний період на поліклінічному етапі процедури масажу стають більш інтенсивними і тривалими. Масажують всю пошкоджену кінцівку, що сприяє ліквідації набрякlosti тканин і м’язової атрофії.

При залишкових явищах переломів кісток колінного суглоба (м’язова атрофія, контрактура, пізні набряки, уповільнене утворення кісткового мозоля, розвиток надлишкового кісткового мозоля) застосовують відсмоктуючий масаж. Спочатку масажують сегменти вище місця перелому, потім хвору ділянку і дистальні відділи кінцівки. Масаж безпосередньо ушкодженого колінного суглоба включає: погладжування і розтирання, розминання м’язів, що знаходяться вище і нижче коліна – поздовжнє, поперечне, валяння, розтягування і стиснення. Всі прийоми інтенсивного впливу на місці перелому виконують ритмічно, з паузами відпочинку і чергують з погладжуванням. При надлишковому кістковому мозолі уникають інтенсивних впливів на місце перелому. При гіпотрофії м’язів застосовують прийоми стимуляції – пасивні розтягування і скорочення м’язів і сухожилів у швидкому темпі.

При тугорухливості суглобів виконують поздовжнє погладжування подушечками пальців, розтирання – штрихування, неперервна вібрація.

Закінчують масаж погладжуванням хворої кінцівки, струшуванням хворої кінцівки, пасивними і активними рухами. Тривалість процедури – 10–20 хв. Курс лікування – 15–20 процедур, через день або щодня [1].

Використані джерела та література:

1. Белая Н. А. Лечебная физкультура и массаж : учеб.-метод. пособие для медицинских работников / Н. А. Белая. – М. : Совет. спорт, 2004. – 189 с.
2. Березкина К. В. Лечебная физическая культура при заболеваниях в ортопедии и травматологии / К. В. Березкина. – М. : Медицина, 1986. – 220 с.
3. Карцев Б. И. Механотерапия / И. Карцев. – СПб., 1992. – 79 с.
4. Клячкин Л. М. Физиотерапия / Клячкин Л. М., Виноградова М. Н. – М. : Медицина, 1982. – 272 с.

5. Куц О. С. Тренажери в системі фізичного виховання школярів / О. С. Куц, М. О. Третяков. – Вінниця, 1996. – 100 с.

6. Попов С. Н. Лечебная физическая культура : учебник / С. Н. Попов. – 2-е изд., стер. – М. : Академия, 2003. – 400 с.

Вікторія Черванчук,

студентка V курсу

Національної академії внутрішніх справ

(м. Київ, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ НЕПОВНОЛІТНІХ

Дані статистики свідчать про те, що кожний восьмий-дев'ятий злочин в Україні вчинюється неповнолітнім. Рівень злочинності неповнолітніх, загрозливі тенденції у її структурі вимагають нових підходів до протидії. Видається, що зазначену проблему потрібно вирішувати як на загальносоціальному рівні, так і шляхом вдосконалення провадження у справах про злочини, суспільно небезпечні діяння, вчинені неповнолітніми.

Чинний КК України містить розділ XV Загальної частини, спеціально присвячений питанням кримінальної відповідальності та покарання неповнолітніх, що загалом можна вважати прогресивним кроком на шляху розвитку вітчизняного кримінального законодавства. Водночас не всі положення цього розділу є достатньо науково обгрунтованими, деякі з них неоднозначно тлумачаться на практиці, зокрема, в частині їхнього узгодження із загальними положеннями КК України щодо кримінального покарання, а також звільнення від покарання неповнолітніх. Практика показує, що суди часто припускаються помилок при призначенні покарання неповнолітнім, ігнорують або неправильно розуміють вимоги закону, нерідко призначаючи цій категорії осіб несправедливі покарання, що свідчить як про недостатній професійний рівень суддів, так і – значною мірою – про недосконалість окремих норм чинного кримінального законодавства.

На сьогодні закон про кримінальну відповідальність передбачає два види звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності:

1. Звільнення від кримінальної відповідальності із застосуванням примусових заходів виховного характеру. Цей вид є найбільш важливою особливістю кримінальної відповідальності неповнолітніх. Ч. 1 ст. 97 КК передбачає, що неповнолітній, який вперше вчинив злочин невеликої тяжкості, може бути звільнений від кримінальної відповідальності, якщо його виправлення можливе без застосування покарання. Під цими заходами розуміють передбачені кримінальним законом особливі заходи впливу, що не є кримінальним покаранням. За своєю юридичною природою ці заходи є заходами виховання, переконання і спрямовані на забезпечення правильного формування особистості неповнолітніх, виключення антисоціальних властивостей і навичок, попередження вчинення ними правопорушень.

Підставою звільнення із застосуванням примусових заходів виховного характеру є можливість виправлення неповнолітнього без призначення покарання. Можливість такого виправлення повинна впливати з оцінки поведінки неповнолітнього до і після вчинення злочину, його ставлення до навчання, роботи та інших обставин, що свідчать про невелику небезпечність особи неповнолітнього. Необхідними умовами застосування таких заходів є: а) вчинення злочину вперше; б) злочин належить до категорії злочинів невеликої тяжкості (ч. 2 ст. 12 КК).

В ч. 2 ст. 105 КК України містить вичерпний перелік примусових заходів виховного характеру: а) застереження; б) обмеження дозвілля і встановлення особливих вимог до поведінки неповнолітнього; в) передача неповнолітнього під нагляд батьків чи осіб, які їх замінюють, чи під нагляд педагогічного або трудового колективу за його згодою, а також окремих громадян на їхнє прохання; г) покладення на неповнолітнього, який досяг п'ятнадцятирічного віку і має майно, кошти або заробіток, обов'язку відшкодування заподіяних майнових збитків; ґ) направлення неповнолітнього до спеціальної навчально-виховної установи для дітей і підлітків до його виправлення, але на строк, що не перевищує трьох років. Умови перебування в цих установах і порядок їх залишення визначаються законом.

2. Звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Стаття 106 КК України передбачає особливості звільнення неповнолітніх від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності притягнення до такої відповідальності. Відповідно до ч. 1 ст. 106 КК України для застосування цієї норми суду необхідно, насамперед, враховувати загальні підстави застосування інституту давності притягнення до кримінальної відповідальності передбачені в ст. 49 КК України (закінчення передбачених законом строків після вчинення злочинів і до дня набрання вироком законної сили, не вчинення під час цих строків нового злочину, відсутність ухилення від слідства або суду). Частина 2 ст. 106 КК України передбачає такі строки давності;

- 1) два роки – у разі вчинення злочину невеликої тяжкості;
- 2) п'ять років – у разі вчинення злочину середньої тяжкості;
- 3) сім років – у разі вчинення тяжкого злочину;
- 4) десять років – у разі вчинення особливо тяжкого злочину.

Між тим, у державі назріла необхідність формування ювенальної юстиції зі специфічними підходами до вирішення питання про кримінальну відповідальність неповнолітніх, з забезпеченням всебічного захисту прав та законних інтересів неповнолітніх у кримінальному судочинстві.

Багато аспектів проблеми кримінальної відповідальності неповнолітніх залишаються недостатньо вивченими або ж мають дискусійний характер. Таким чином, як існуючий стан теоретичного аналізу зазначених проблем в науці, так і стан вітчизняного законодавства не сприяють правильному призначенню покарання неповнолітнім або їх звільнення.

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ СЕРЦЕВІЙ НЕДОСТАТНОСТІ

Сьогодні практично кожна людина відчуває синдром хронічної втоми, що виражається у швидкій стомлюваності. Багатьом знайомі прискорене серцебиття або запаморочення, які виникають без видимої причини – задишка, з'являється при швидкій ходьбі або під час підйому по сходах пішки на потрібній поверх – набряки на ногах в кінці робочого дня. Але мало хто здогадується, що все це – симптоми серцевої недостатності.

Серцева недостатність – це розлад мультисистемного характеру, що обумовлено порушеннями роботи С.С.С., сечової системи і м'язів скелета в сукупності із змінами нейрогуморального характеру, що утворює при цьому своєрідний патологічний синдром. Серцева недостатність виникає в результаті серцевої нездатності забезпечувати нормальне кровопостачання організму, внаслідок поганого перекачування крові на тлі еуволемії або нормального тону судин.

Серцева недостатність характеризується двома видами, такими як, стабільна (ХСН) і нестабільна, в яку входить ОСН (кардіогенний шок і набряк легенів) і декомпенсована ХСН. Даний патологічний синдром не є захворюванням самостійного характеру. Як правило, він вважається ускладненням інших патологій і станів, причому його поширеність постійно зростає з віком хворих, досягаючи при цьому 10% серед людей після 70 років. Серцева недостатність характеризується частою госпіталізацією і летальним результатом.

Хронічна серцева недостатність на ранніх стадіях розвитку проявляється в основному симптомами зменшення серцевого викиду: швидкою стомлюваністю, м'язовою слабкістю, відчуттям нестачі повітря, зябкістю. При фізичному навантаженні спостерігаються задишка, відчуття серцебиття. У міру прогресування серцевої недостатності починають переважати скарги, що відображають розвиток застою в органах (II стадія недостатності кровообігу). При лівошлуночкової недостатності на перший план виступає задишка при все меншою фізичному навантаженні, а потім виникає і в спокої, особливо при горизонтальному положенні тіла, через що хворі воліють сидіти або стояти – ортопне. Ночами з'являються напади задухи – серцева астма; фізичне навантаження може призвести до розвитку набряку легень.

При I стадії у спокої і при звичайних трудових і побутових навантаженнях відсутні ознаки порушень кровообігу. При підвищених навантаженнях виникає задишка, частішає пульс і з'являється відчуття втоми, іноді до вечора з'являються набряки на ногах.

ЛФК в першій половині курсу лікування спрямована на стимуляцію внесердечних факторів кровообігу. У другій половині навантаження поступово

зростають з 50% порогової потужності до 75–80% з метою тренування серцевого м'яза. Щільність заняття збільшують з 40–50 до 60–70%. Застосовують усі вихідні положення, вправи з предметами, снарядами, на снарядах. Включають вправи для розвитку сили, малорухливі ігри, ходьбу.

Тривалість заняття – 25–30 хв.

Для II стадії характерні ознаки недостатності в спокої.

При II стадії збільшується печінка, виявляються застійні явища в легенях, помірні набряки на ногах. При недостатності кровообігу II стадії – лікувальна гімнастика підвищує дію медикаментів. Застосовують загальнозміцнюючі вправи в чергуванні зі статичними дихальними, в повільному темпі, на початку курсу лікування – в положенні лежачи, надалі – сидячи і стоячи, в середньому темпі, із зменшенням дихальних вправ на палатному режимі додають ходьбу. Тривалість заняття – 10–15 хв.

II-а стадія характеризується значним збільшенням печінки, різко вираженими набряками, при незначних рухах виникають задишка і прискорене серцебиття. Такі хворі в стаціонарі перебувають на розширеному постільному режимі. При недостатності кровообігу II-б стадії застосовують вправи для дрібних і середніх м'язових груп, пасивні, активні з допомогою в повільному темпі. Тривалість заняття – по 10–12 хв, 2–3 рази на день.

При III стадії хронічної серцевої недостатності значно виражені застійні явища з накопиченням рідини (асцит) в серозних порожнинах і стійкими змінами в серці, печінці, нирках та інших органах. Лікувальна гімнастика протипоказана.

Можливості масажу при ХСН обмежені, але досить значні. Так, за допомогою класичних процедур, можна розширити капілярну мережу, стабілізувати тонус судин, нормалізувати артеріальний тиск і зменшити вираженість задишки і набряків, «виганяючи» кров з венозного русла. Китайський точковий масаж надає дещо інше дію. Його використання дозволяє посилити потужність роботи серця, зменшити кисневе голодування органів і нормалізувати мікроциркуляцію. Однак головною точкою його додатки стає основною хворобливий процес, що лежить в основі ішемічних змін в серці – атеросклероз. Китайські медики вважали, що використання цієї методики допоможе сповільнити темпи розвитку хвороби.

При хронічній серцевій недостатності виконують масаж спини, рук і ніг. Спочатку ряд прийомів проводять на спині. Першим роблять погладження на напрямку від низу до верху. Рухи роблять підставою долонь, руки переміщують прямолінійно. Уздовж хребта погладження площинне, з боків – охоплює. Потім масажист виконує розтирання. У цьому прийомі беруть участь подушечки вказівного, середнього, безіменного пальців і мізинця. Знову повторюють погладження по всій площі спини. Після цього опрацьовуються окремі її ділянки. На області, розташованій уздовж хребетного стовпа, проводять спочатку глибоке погладження тильними сторонами зігнутих пальців, потім один з видів розтирання. У цій зоні найбільш зручна така його різновид, як пиляння. Воно змінюється разминанием і вібрацією. Вібрація не

повинна проводитися дуже інтенсивно в зоні між лопаток. З її різновидів найкращими є рублені ребрами долонь і поплескування. Наостанок проводять погладжування.

Висновки. Ішемічна хвороба серця – збірне поняття, являє собою групу захворювань, в основі яких лежить абсолютна або відносна недостатність коронарного кровообігу, тому ішемічна хвороба – це коронарна хвороба серця. Ця хвороба, як «самостійне захворювання», виділена Всесвітньою організацією охорони здоров'я в 1965 р. у зв'язку з великим соціальним значенням. Зараз ішемічна хвороба настільки широко розповсюджена в усьому світі, особливо в економічно розвинутих країнах, що можна говорити про її епідемію. Небезпека ішемічної хвороби – раптова смерть. На її долю припадає біля 2/3 випадків смерті від серцево-судинних захворювань; хворіють частіше чоловіки віком 40-65 років.

Методика занять фізичними вправами залежить від захворювання і характеру патологічних змін, ним викликаних, стадії захворювання, ступеня недостатності кровообігу, стану в'язцевого кровопостачання. При важких проявах захворювання, вираженій недостатності серця чи в'язцевого кровообігу заняття будуються таким чином, щоб у першу чергу досягти терапевтичного впливу: попередити ускладнення за рахунок поліпшення периферичного кровообігу і дихання, сприяти компенсації ослабленої функції серця завдяки активізації позасерцевих факторів кровообігу, поліпшити трофічні процеси, стимулювавши кровопостачання міокарда.

Використані джерела та література:

1. Гишберг Л. С. Клинические показания к применению лечебной физкультуры при заболеваниях сердечно-сосудистой системы / Л. С. Гишберг. – М. : СМОЛГИЗ, 1998.
2. Гребнев А. Л. Пропедевтика внутренних болезней : учебник / А. Л. Гребнев. – М. : Медицина, 2001. – 592 с.
3. Ивлицкий А. В. Сердечно-сосудистые заболевания, профилактика и лечение / Ивлицкий А. В. – М., 2010. – 459 с.

Олена Фогель,

студентка III курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ДІТЕЙ ПРИ ВРОДЖЕНИХ ВАДАХ ЦЕРЦЯ

Вроджені вади серця (ВВС) являють собою анатомічні дефекти серця, його судин або клапанного апарату. Вроджені вади серця виникають внутрішньоутробно, викликані ними дефекти можуть бути як ізольованими один від одного, так і поєднуватися один з одним. При ваді серця кровотік змінюється і розвивається недостатність міокарда камер серця. Це відбувається

через порушення нормального розвитку великих судин і серця. Основні причини розвитку ВВС поділяються на кілька груп:

1. хромосомні порушення складають 5%;
2. генна мутація – 2–3%;
3. негативний вплив зовнішніх факторів – 1–2%;
4. полігенно-мультифакторіальна схильність – 90%.

Вроджені вади серця характеризуються аномаліями розвитку серця і магістральних судин внаслідок порушення ембріогенезу в період 2–8 тижнів вагітності на тлі спадкової схильності й впливу несприятливих чинників зовнішнього (віруси, токсичні речовини) і внутрішнього (продукти зміненого обміну речовин) середовища. Варіантів вроджених вад серця описано більше 150.

Класифікація вроджених вад серця.

1. Вади зі скиданням крові зліва направо:
  - а) дефект міжшлуночкової перегородки;
  - б) відкрита артеріальна протока;
  - в) дефект міжпередсердної перегородки.
2. Вади зі скиданням крові справа наліво і з артеріальною гіпоксемією:
  - а) тетрада Фалло;
  - б) транспозиція магістральних судин;
  - в) синдром гіпоплазії лівих відділів серця.
3. Вади з перешкодою кровотоку:
  - а) стеноз легеневої артерії;
  - б) стеноз аорти;
  - в) коарктація аорти [27].

Досягнення сучасної кардіохірургії дає можливість проведення ефективної хірургічної корекції важких і складних вроджених аномалій серця. Однак, результат лікування залежить не тільки від досконалості методів діагностики і хірургічної техніки, а й адекватно проведених, перед і післяопераційних заходів, де провідне місце займає фізична реабілітація:

1. Масаж полегшує роботу серця, підвищуючи скоротливу здатність серця, покращує його кровопостачання, зменшує застійні явища, збільшує кількість функціонуючих капілярів, сприяє вимиванню молочної кислоти з тканин, не викликає ацидоз, знімає втому після фізичних навантажень.

2. Засоби лікувальної фізичної культури покращують коронарний кровообіг і нормалізують процеси обміну, покращують периферичний кровообіг і підсилюють внесерцеві гемодинамічні фактори, підвищують загальний тонус хворих, тренують серцево-судинний апарат в цілому й інші системи організму, надають психотерапевтичний вплив.

3. Методи фізіотерапії в даний час є невід'ємною частиною комплексної фізичної реабілітації, надаючи заспокійливу або тонізуючу, болезаспокійливу, протизапальну, антиспазматичну дію, сприяють підвищенню природного і специфічного імунітету. Широко застосовуються такі фізіотерапевтичні методи, як: теплолікування, світлолікування, електролікування, водолікування.

Використані джерела та література:

1. Авдумина А. С. Лечебная физическая культура при сердечно-сосудистых заболеваниях / А. С. Авдумина. – М. : Медицина, 2009. – 283 с.
2. Епифанов В. А. Лечебная физическая культура и массаж : учебник / В. А. Епифанов. – М. : ГЕОТАР-МЕД, 2008. – 560 с.
3. Клиническая физиотерапия / под ред. И. Н. Сосена. – Киев, 2006. – 624 с.

Віктор Шаповалов,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ІНТЕГРУВАННЯ 3Д ЗАСОБІВ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ІГРОВОЇ ТА РЕКЛАМНОЇ ПРОДУКЦІЇ

Тривимірна графіка – розділ комп'ютерної графіки, сукупність прийомів та інструментів (як програмних, так і апаратних), призначених для відображення об'ємних об'єктів.

Тривимірне зображення на площині відрізняється від двовимірного тим, що включає побудову геометричної проекції тривимірної моделі (сцени) на площину (наприклад, екран комп'ютера) за допомогою спеціалізованих програм. При цьому модель може як відповідати об'єктам реального світу (автомобілі, будівлі, ураган, астероїд), так і бути повністю абстрактною (проекція чотиривимірного фрактала) [5].

У даний момент, завдяки розвитку 3Д принтерів і мультимедійних технологій, засоби 3Д моделювання отримали великий стрибок у своїх функціональних можливостях [1].

Але великі функціональні можливості не означають, що програма виконує всі ці функції коректно і на тій швидкості, яку від неї очікують. У своїй основі кожен засіб 3Д моделювання створювався під якусь конкретну задачу: анімація, створення і нанесення текстур, моделювання високо полігональних або низько полігональних моделей, а всі інші функціональні можливості додавалися у міру потреб користувачів. Загалом, ці додаткові функції не завжди додаються коректно і працюють не так швидко, як ми того бажаємо. Через це більшість компаній, які працюють із 3Д графікою, використовують не один, а декілька 3Д засобів, з яких беруть тільки найкращі їх можливості і поєднують це все в повноцінний робочий процес. Таким чином, вони прискорюють виконання завдання і покращують якість 3Д моделі. Особливо сильно цю методику використовують при розробці комп'ютерних ігор, так як часу на розробку проекту не дуже багато, а якістю потрібно перевищити конкурента [3].

З кожним днем якість 3Д графіки покращується і тому більшість підходів до 3Д графіки стають менш актуальними [2]. Наприклад:

Полігональне моделювання – це вид 3D моделювання, який з'явився в той час, коли для визначення місцезнаходження точки (Vertex) необхідно було вручну вводити її координати по осях X, Y, Z. Якщо три точки координат задати як вершини і з'єднати їх ребрами, то вийде трикутник, який в 3D моделюванні називають полігоном (Polygon / Face).

Сплайнове моделювання – це вид 3D моделювання, при якому модель створюється за допомогою сплайнів (Сплайн - від англ. Spline – гнучке лекало, в 3D – це тривимірна крива). Лінії сплайнів задаються тривимірним набором контрольних точок в просторі, які і визначають гладкість кривої. Всі сплайни зводяться до каркаса сплайна, на основі якого вже буде створюватися огинаюча тривимірна геометрична поверхня.

NURBS моделювання або технологія Non-Uniform Rational B-Spline – це технологія неоднорідних раціональних B-сплайнів, створення плавних форм і моделей, у яких немає гострих країв, як у полігональних моделей [4].

Тому для покращення 3D графіки і швидкого її створення приходиться використовувати не один, а декілька 3D засобів через те, що в одному 3D засобі краще і швидше робити високо полігональні моделі, а в іншому буде швидше створено анімацію. І саме тому потрібно провести відбір 3D засобів і поєднати їх у повноцінний, швидкий і з найкращим результатом робочий процес при створенні 3D моделі.

При дослідженні задачі інтегрування 3D засобів для створення ігрової та рекламної продукції виділено основні етапи процесу відбору і створення послідовності використання 3D засобів для швидкого і якісного створення 3D моделі:

- 1) збір інформації про 3D засоби і відбір найкращих із них;
- 2) почергова інтеграція 3D засобів в один робочий процес;
- 3) створення 3D моделі.

Аналіз результатів інтегрування 3D засобів для створення ігрової та рекламної продукції показав, що потрібно впроваджувати в робочий процес розробки 3d моделі не один 3D засіб, а бажано декілька з різним видом основних функцій для прискорення і покращення результату моделювання 3D моделі.

Використані джерела та література:

1. Keller E. Introducing ZBrush / Eric Keller. – SYBEX, 2008. – 464 p.
2. Scherer M. ZBrush 4 Sculpting for Games: Beginner's Guide: [ZBrush 4 Скульптинг для игр: рук-во для начинающих] / Manuel Scherer. – PacktPub, 2011. – 348 с.
3. Група для людей які працюють із програмою ZBrush [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://vk.com/zbrushbattle>. – Назва з екрана.
4. Создание лоупольных персонажей для игр [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://3dpara.ru/sozдание-lowpoly-personagej/>. – Загл. с экрана.
5. Работа с 3D – графикой [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://habrahabr.ru/hub/3d_graphics/. – Загл. с экрана.

РЕВОЛЮЦІЯ ГІДНОСТІ ЯК ФЕНОМЕН РУХУ ПРОТЕСТУ

Актуальність запропонованої теми обумовлюється тим, що Майдан (Євромайдан) став унікальним явищем в історії протестних рухів і мирних революцій. Як зазначає А. Киридон, Революція Гідності стала наймасштабнішою подією в новітній історії України, засвідчивши нові зсуви в колективній свідомості суспільства, адже Майдан став одним із найпотужніших комплексних викликів не тільки для України, але й для світової спільноти [4, с. 17].

Новизна теми полягає у визначенні феномену Революції Гідності як потужного протестного руху, який був обумовлений загостренням економічної, політичної та соціальної кризи, а також традиційним і систематичним нехтуванням владою проблемами й потребами як окремих громадян, так і громадянського суспільства в цілому.

Метою нашого дослідження є спроба аналізу протестних подій осені 2013 – зими 2014 року, які призвели до гострого соціального протистояння, що набуло революційного характеру.

Упродовж 2013–2016 рр. проблема Революції Гідності знайшла своє висвітлення і аналіз у роботах багатьох науковців (істориків, політологів, соціологів, психологів тощо), журналістів та громадських експертів. Увага науковців, здебільшого, була зосереджена на з'ясуванні спектру причин, які обумовили протестні рухи в 2013–2014 рр., а також на результатах та наслідках революційних подій для українського суспільства. Більшість експертів сходяться у думці, що вихід людей на вулиці в листопаді 2013 року, після відмови уряду підписати Угоду про Асоціацію з Європейським Союзом, є маркером цивілізаційного вибору українців.

Водночас, події Євромайдану не мають сьогодні однозначного тлумачення та оцінки, навіть Революція Гідності сприймається як масштабне, але остаточно не пізнане явище. Так, окремі науковці (О. Гарань, Ю. Шведа та ін.) вказують, що події кінця 2013 – початку 2014 років мали характер мирного протесту, який переріс у повстання. За їх баченням, Майдан не став соціальною революцією, бо не привів до кардинальних змін у соціальному фундаменті. Інші дослідники (А. Киридон, А. Колодій та ін.), навпаки, наголошують на тому, що протестні акції Майдану можна вважати справжньою революцією з огляду на внутрішню динаміку процесу, глибинні та якісні зміни суспільства, задіяність енергії й свідомості людей у «у колективний процес політичного переоблаштування». Протестні виступи не тільки призвели до зміни політичної влади, а й до зміни політичної свідомості, тому не випадково ці події називають ще Революцією Гідності.

Зокрема, історик А. Киридон наголошує, що «продовження громадських протестів і самоорганізація суспільства на противагу тиску з боку держави та мобілізація громадян для захисту України від військової агресії на Сході країни вказують на надзвичайну важливість цього вибору й увиразнюють характер націо- та державотворення в Україні» [4, с. 18]. Політолог А. Колодій виокремлює проблему використання організаційних надбань і соціальних винаходів «майданівців», продукованого ними соціального капіталу для переоблаштування політичної системи України, формування принципово нових і оригінальних (тобто своїх власних, а не запозичених) форм відносин між владою і народом [5, с. 22].

Натомість, С. Дацюк вважає, що Українська революція Гідності має всі ознаки світової революції, але вона ще не стала світовою революцією, бо її інновації все ще розробляються, готуються, запроваджуються. Зокрема, він вказує на те, що Революція Гідності – це кілька пов'язаних між собою революцій: 1) геополітична революція (зміна геополітичної орієнтації України) – Євромайдан; 2) антиколоніальна революція (спроба політико-економічної та культурної емансипації від Росії; 3) антиолігархічна революція (запуск процесу деолігархізації країни); 4) національна революція (активний прояв діяльної національної самосвідомості, яка відмежовується від інших типів об'єднавчої самосвідомості); 5) громадянська революція (виникнення активного громадянського суспільства); 6) структурна революція (перехід від системно-ієрархічних структур до мережових структур); 7) революція в мисленні та ідеологічних уявленнях про світ (поява всередині діючих дискусійних клубів уявлення про недержавний (громадський) устрій світу, виникнення прообразу єдиного людства тощо); 8) революція в баченні перспективи людського світу (постановка проблеми про перспективи людства, яка поверхнево рефлексується світом у зв'язку з війною в Україні) [2].

Нині дедалі частіше можна почути: «Якби не Майдан, то війни не було б», «Скільки людей загинуло, а все даремно». Не погоджуючись з такими підходами, ми вважаємо, що феномен Майдану та Революції Гідності як боротьби громадян за свої права, розкривається через з'ясування взаємозв'язку між метою, передумовами виникнення та способами дії (реагуванням на виклики та обранням шляхів прямування до мети), що підтверджує перебіг тогочасних подій.

28–29 листопада 2013 року було зірвано Вільнюський саміт Східного партнерства, що призвело до зупинення процесу підготовки до укладання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Зазначимо, що ідею європейської інтеграції України загалом підтримувала більшість громадян нашої держави. У масовій свідомості пересічного українця євроінтеграційний курс України означав справжню, а не косметичну фасадну розбудову демократичних інституцій та демонтаж олігархічно-кланової моделі політичних відносин. Для переважної більшості жителів України ЄС асоціюється з верховенством права, повагою до особистості та прозорими правилами функціонування політичної системи тощо.

Відмова ж від Угоди зруйнувала крихкий суспільний компроміс. Водночас не можна стверджувати, що саме непідписання Угоди призвело до Євромайдану і Революції Гідності. Причини мали більш системний і глибинний характер: 1) загроза втрати Україною державного суверенітету внаслідок втягування країни до Митного та Євразійського союзів та об'єднань, в яких домінує Росія; 2) економічні проблеми; 3) корупція у владі, що досягла всеосяжних масштабів; 4) згорання політичних свобод, політичні репресії; 5) безправ'я громадян перед чиновниками, безкарність представників влади та їхнього оточення [6, с. 5].

Низка непередбачуваних дій керівництва країни призвела до подій, які потягнули за собою, без перебільшення, криваве пробудження нації в боротьбі за цивілізаційний вибір, самостійність і свободу українського народу. Чергове відтермінування підписання Угоди про асоціацію з ЄС спричинило перші акти протесту, епіцентром подій яких став Київ. 21 листопада 2013 р близько 22-00 години на Майдані почали збиратися студенти, небайдужі люди, близько 1500 осіб. Наступного дня, 22 листопада 2013 р. відбувся мітинг з 3–5 тисяч. людей, а 24 листопада 2013 р. в Києві відбулася велика хода та мітинг на Майдані незалежності в Києві. Понад 100 тис. прихильників євроінтеграції підхопили приклад Києва і організували протести у Львові, Луганську, Харкові. Мітингарів підтримали українські діаспори Франції, Німеччини, Англії, Швейцарії та інших держав.

Реакція влади на протестні акції мала радикальний характер. Спершу був штучно організований так званий «Антимайдан», до Києва почали прибувати «тітушки», завданням яких було за будь-якої нагоди дискредитувати протестувальників в очах українців, які дивились на майданівців очима провладних телеканалів. Насильство поширювалося регіонами (Запоріжжя, Дніпропетровськ, Донецьк). Прагнучи зберегти владу, можновладці здійснювали репресивні заходи щодо журналістів, найбільш помітних і впізнаваних активістів Майдану. Кульмінаційним моментом став кривавий розгін протестувальників 30 листопада 2013 р., яких на ніч зосталось близько 400 осіб.

Зауважимо, що акція студентів, які постійно залишалися на Майдані, не була заборонена судом і відбувалася відповідно до Конституції України. Однак 30 листопада о 4 ранку загони міліції «Беркут» раптово атакували студентів. Їх били кийками, закидували вибуховими пакетами, поранених били ногами, тягали по землі, переслідували на вулицях. Загалом було поранено близько 80 осіб. Частина мітингувальників врятувалася на території Михайлівської монастиря.

Таким чином, мирне протестування за підписання Угоди з ЄС перетворилось на Революцію народу, Революцію духу і гідності. Майданівці перестали просити, вони стали вимагати відставки влади, покарання винних у жорстокому розгоні студентів. З кожним днем учасників Революції пробудження ставало більше, і, відповідно, вимог до влади ставало більше.

Розстріли беззбройних студентів і протестувальників силовими структурами в центрі європейського міста у XXI столітті – варварство, терпіти яке було неможливо. Українці зрозуміли, що очікування від влади вирішення суспільних проблем – марні, тому повалення режиму стало неминучим. У результаті протистояння під час Революції Гідності сформувались вимоги, які ми підтримуємо і дотепер – свобода і воля, захист яких щодня стає все більше червоним від крові. Революція Гідності на Майдані переросла в Революцію національної гідності кожного з українців.

Так, мета Майдану стала девізом і правилом кожного свідомого українця. 1 грудня 2013 р. на вулиці столиці вже вийшли від кількох сот тисяч до півтора мільйона осіб. Суть Євромайдану полягала навіть не у виборі між Європейським Союзом (ЄС) та Росією, а в обстоюванні людської гідності, громадянських прав та свобод. Відтак, події зими 2013–2014 рр. увійшли в історію нашої країни як Революція Гідності.

Зимові 2013/2014 років події розгорталися з калейдоскопічною швидкістю [1]. До раніше висунутих вимог протестувальників додалася вимога припинення поневолення невинних, відміни тоталітарних диктаторських «Законів від 16 січня». Протести перетворилися із проєвропейських на антиурядові і стали значно масштабнішими. Хвиля протестів охопила низку областей України: Вінницьку, Сумську, Тернопільську, Донецьку області та ін. Свого апогею акції протесту досягли в січні – лютому 2014 року. Тим часом, опозиційні до В. Януковича політики на вічі 1 грудня оголосили про створення «Штабу національного спротиву». 29 січня 2014 р. після переговорів між В. Януковичем та лідерами опозиційних фракцій було ухвалено закон про амністію та відправлено у відставку уряд М. Азарова

За планом операції «Бумеранг», розробленої владою, понад 22 тис. бійців внутрішніх військ і міліцейських спецпідрозділів мали знищити Євромайдан. По беззбройних людях із дахів будинків відкрили вогонь на ураження снайпери і автоматники. Ці моторошні кадри розстрілу майданівців, озброєних дерев'яними чи алюмінієвими щитами та пластиковими касками, облетіли увесь світ. Загалом від початку Революції Гідності було вбито понад сотню цивільних громадян. Пізніше їх почали називати «Небесною сотнею» [6, с. 6-14].

В результаті подій Революції Гідності був повалений режим В. Януковича та ухвалений в лютому 2014 року Верховною Радою України Закон «Про позбавлення Віктора Януковича звання Президента України».

Здобутками Революції Гідності стали: 1) збереження державного суверенітету України; 2) ліквідація диктатури в результаті скасування «диктаторських законів», відновлення основних демократичних свобод; 3) ліквідація корумпованого режиму В. Януковича; 4) відновлення руху України до європейських стандартів життя і демократичних свобод; 5) презентація України у світі як країни громадян з високим почуттям гідності; 6) зростання ідей патріотизму та солідарності серед громадян України; 7) подолання у суспільстві страху перед тиранією та репресіями; 8) прискорене

завершення формування української політичної влади та громадянського суспільства.

Але, на думку С. Дацюка, Революція гідності все ще не завершена. «Революція Гідності все ще є стихійною. Це означає, що жодна партія в Україні не представила якої-небудь програми революції. .... Ця революція є загальногромадянською, вона не політизована і не зведена до партійної приналежності» [2].

Ми поділяємо думку Б. Іличока, що позитивні наслідки від революції Гідності настануть лише тоді, коли усе українське суспільство усвідомить, що кожен з нас з поваги до жертвності Героїв, з відповідальності перед власними дітьми та перед Богом мусить стати відповідальнішим за свої вчинки [3].

Таким чином, Майдан нагадав нам, «хто ми є і чийх синів діти». Революція Гідності залишила глибокий, визначальний і незабутній слід в історії. Не в прийнятих документах – папір все стерпить, не в прізвищах лідерів – вони змінювалися і будуть змінюватися. Її ідеали, надії й рішення разуче змінили нашу ментальність, розпочали і продовжують формувати нашу нову політичну ідентичність. Процес не завершено, бо історія – не скороспішна. Коли ж завершиться – будуть і правильні рішення, і справжні лідери.

Тепер наша головна мета – не розгубити цей шанс, не спаплюжити те, за що поклала голови Небесна Сотня. Це наше пробудження, наша точка відліку до розбудови нової України. Ми, молодь, віримо в потенціал України, в її і свій шанс бути вільними і щасливими. Сьогодні нам варто пам'ятати одне: ми маємо зберегти Україну, нашу батьківщину.

Використані джерела та література:

1. Бурлакова В. Хроніки Гідності / В. Бурлакова // Укр. тиждень. – 2014. – 6–12 черв. (№ 23). – С. 16.
2. Дацюк С. Революція гідності: два роки після початку [Електронний ресурс] / С. Дацюк // Укр. правда – 2015. – 20 листоп. – Режим доступу: <http://blogs.pravda.com.ua/authors/datsuk/564eefdd68ef5/>. – Назва з екрана.
3. Іличок Б. Революція Гідності: наслідки та перспективи [Електронний ресурс] / Б. Іличок // Укр. правда. – 2016. – 27 лют. – Режим доступу: <http://www.pravda.com.ua/columns/2016/02/27/7100373/>. – Назва з екрана.
4. Киридон А. М. Євромайдан. Революція Гідності: причини, характер, основні етапи / А. М. Киридон // Іст. пам'ять. – 2015. – Вип. 33 – С. 17–32.
5. Колодій А. Феномен Майдану в контексті пошуку моделі врядування в Україні / А. Колодій // Агора. – Київ : Стилос, 2014. – Вип. 13: Революція відбулася: що далі? – С. 22–36. – Відомості доступні також з інтернету : <http://political-studies.com/?p=1039>. – Назва з екрана.
6. Революція Гідності 2013–2014 рр. та агресія Росії проти України : наук.-метод. матеріали / Головка В., Палій О., Черевко О., Янішевський С. ; за заг. ред. П. Полянського. – Київ : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2015. – 36 с.
7. Шведа Ю. Революція Гідності у контексті загальної теорії соціальних революцій [Електронний ресурс] / Ю. Шведа // ZAXID.NET. – 2014. – 26 січ. –

Володимир Шуляк,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ ПРИ ОСТЕОХОНДРОЗІ ПОПЕРЕКОВОГО ВІДДІЛУ ХРЕБТА

На початковій стадії всіх захворювань хребта людина відчуває дискомфорт і біль. Остеохондроз хребта – найбільш часта причина патології хребта і займає перше місце в групі захворювань опорно-рухового апарату. В Україні ураження нервової системи, обумовлені остеохондрозом хребта, займають друге місце серед причин втрати працездатності. Захворювання призводить не тільки до погіршення якості життя, але і до інвалідності.

Виходячи з позицій патогенезу остеохондроз хребта, – це дегенеративно-дистрофічне захворювання міжхребцевих дисків з наступним розвитком реактивних змін в тілах суміжних хребців, міжхребцевих суглобах та зв'язковому апараті.

Захворювання вражає переважно людей працездатного віку, тому вказана проблема є не лише медичною, але й соціально-економічною. Крім фізичних страждань, вона приносить суттєві економічні збитки, які пов'язані з втратою працездатності [3].

В етіології остеохондрозу існують такі теорії розвитку: біомеханічна, травматична, м'язова, дискогенна, інволюційна, судинна, спадкова, аутоімунна, гормональна, ендокринна, інфекційна, аномалійна та інші. Жодна з цих теорій не дає повного пояснення причин розвитку захворювання, швидше вони є доповнюючими одна одну.

Серед всіх синдромів остеохондрозу поперековий остеохондроз займає перше місце. Враховуючи велику частоту захворювання, в комплексному функціональному лікуванні та профілактиці поперекового остеохондрозу суттєву роль відіграє використання методів та засобів фізичної реабілітації.

Головним завданням реабілітації є: а) функціональне відновлення (повне або компенсаційне при недостатньому відновленні); б) пристосування до повсякденного життя і праці; в) залучення до трудового процесу; г) диспансерний нагляд за реабілітованими.

Реабілітація спрямована на відновлення здоров'я, усунення патологічного процесу, відновлення або часткову компенсацію порушених функцій, підготовку до побутових навантажень.

Реабілітація буде малоєфективною, якщо не дотримуватись декількох основних принципів: ранній початок реабілітаційних заходів; безперервність

реабілітаційних заходів і їх постійна черговість; комплексність реабілітаційних заходів; індивідуальність реабілітаційних заходів.

Лікування поперекового остеохондрозу повинно бути комплексним. При цьому основна увага звертається на ліквідацію болю і відновлення рухової функції. У комплексному лікуванні цього захворювання поряд з масажем, фізіотерапією та медикаментозним лікуванням значне місце займає лікувальна фізкультура, основним завданням якої є створення міцного м'язового корсета тулуба, здатного розвантажити передній відділ хребта (зменшити навантаження на диски) [2].

Лікувальна фізична культура (ЛФК) займає особливе місце в реабілітації остеохондрозу хребта. Це пов'язано перш за все з тим, що вона допомагає не тільки зміцнюванню м'язів, покращенню крово- та лімфообігу, але і виробленню компенсаторно-адаптуючих механізмів, спрямованих на відновлення фізіологічної рівноваги в хребцевому сегменті. Такий ефект дії ЛФК дозволяє віднести її до патогенетично обумовлених методів лікування остеохондрозу хребта. Загальні завдання ЛФК при поперековому остеохондрозі хребта: 1) забезпечення просторового звільнення здавлених нервових корінців; 2) покращення крово- і лімфообігу, дихання, обміну речовин; 3) збереження м'язового тону і попередження розвитку м'язових атрофій; 4) зменшення спазмів паравертебральних м'язів; 5) посилення роботи м'язів живота, створення природнього м'язового корсета; 6) усунення м'язових контрактур і низької рухливості суглобів; 7) збільшення рухливості хребта; 8) формування навичок правильної постави при стоянні, сидінні і при різних видах побутової і трудової діяльності.

Масаж при остеохондрозі поперекового відділу зменшує біль та сприяє покращенню міжклітинного обміну, що позитивно впливає на загальний стан хворого. При вираженому больовому синдромі він спрямований на розслаблення спазмованих м'язів. У міру стихання болю і розслаблення м'язів ураженої області прийоми масажу стають більш інтенсивними (тонізуюча методика).

Фізіотерапевтичні процедури призначаються при лікуванні остеохондрозу у складі комплексу лікувальних заходів і допомагають значно полегшити стан хворого. Цей метод практично не має побічних ефектів завдяки вибірковості дії. Фізіотерапія при остеохондрозі застосовується в гострому періоді для зняття больового синдрому і розслаблення м'язів. Вона сприяє регресу запальних процесів, відновленню рухової активності, в комплексі з іншими методами лікування наближає досягнення терапевтичного ефекту, а, крім того, ще і зміцнює імунітет.

Використовують такі види фізіотерапії при остеохондрозі поперекового відділу: УФО; вібраційний вплив; ударно-хвильова терапія; лазеротерапія; електротерапія; діадинамотерапія (ДДТ); магнітотерапія; бальнеотерапія.

Механотерапія – це система функціональної терапії з використанням різноманітних приладів та апаратів, які застосовують у комплексі з іншими засобами та методами сучасної фізичної реабілітації. Точно спрямовані та

суворо дозовані рухи, метою яких є відновлення рухливості в суглобах і зміцнення сили м'язів, діють локально на тканини, підсилюють лімфо- та кровообіг, збільшують еластичність м'язів і зв'язок, повертають суглобам властиву функцію. Використовують різні типи механотерапевтичних апаратів, принцип дії яких базується на біомеханічних особливостях рухів у суглобах [1].

Використані джерела та література:

1. Мухін В. М. Фізична реабілітація / В. М. Мухін. – Київ : Олімп. л-ра, 2000. – 424 с.
2. Фищенко В. Я. Кинезотерапия поясничного остеохондроза / Фищенко В. Я., Лазарев И. А., Рой И. В. – Киев : Медкнига, 2007. – 96 с.
3. Шаргородский В. С. Как предупредить остеохондроз / В. С. Шаргородский. – Киев : О-во «Знание», 1990. – 16 с.

Валерія Яковець,

курсант Навчально-наукового інституту № 2
Національної академії внутрішніх справ (м. Київ, Україна)

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ГАЛУЗІ В УКРАЇНІ

Інтеграційні процеси входження України у міжнародне співробітництво та окремі його інститути обумовлюють необхідність гармонізації її правової системи, приведення її за формою і змістом до кращих світових стандартів, тобто норм зразків. Зокрема, останнім часом як у ході проведення різноманітних науково-практичних конференцій так і у наукових виданнях однією із головних тем є перспектива розвитку кримінального законодавства. Кримінальний кодекс є однією із складових концепцій державної політики у сфері кримінальної юстиції та забезпечення правопорядку в Україні.

Наука кримінального права є частиною юридичної науки, однією із галузей суспільних наук, її змістом є злагоджена система кримінально-правових поглядів, ідей, уявлень про злочин і покарання. Науку кримінального права як систему кримінально-правових поглядів, ідей, уявлень і понять слід відрізнити від кримінального права як системи (сукупності) юридичних норм, галузі права. Кримінальне право як галузь права виступає для науки як предмет її вивчення. Саме наука кримінального права, вивчаючи кримінальне законодавство, з'ясовуючи його соціальне призначення, характер усіх його інститутів, їх ефективність, виявляє практичне значення кожної норми, прогалини в правовому регулюванні, досліджує проблеми вдосконалення кримінально-правових норм. Предметом науки кримінального права є такі соціальні явища, як злочин і покарання. Вона розкриває їх соціальний зміст, юридичні ознаки, з'ясовує підстави кримінальної відповідальності, вивчає проблеми складу злочину, розробляє теоретичні основи відповідальності за попередню злочинну діяльність, співучасть у злочині, дає поняття і класифікацію видів множинності злочинів, зокрема поняття рецидиву злочинів, обставин, що виключають злочинність діяння. Наука кримінального права

досліджує поняття покарання, визначає зміст його мети, аналізує окремі види покарань, підстави і порядок їх призначення.

У розвитку національного кримінального права збільшується роль міжнародного права. Це проявляється не тільки у постійному збільшенні числа т. зв. конвенційних норм, а й у проникненні міжнародних правових приписів у тканину Загальної частини Кримінального кодексу України (далі – КК). Йдеться про розширення сфери дії універсального та національного принципів кримінально-правової юрисдикції держави; врегулювання питань, пов'язаних із визнанням на території однієї держави вироків судів кримінальної юрисдикції іншої країни; закріплення в КК положень щодо видачі злочинців тощо. Одним із нових явищ у кримінальному праві є підвищення ролі принципів у регулюванні кримінально-правових суспільних відносин. У багатьох КК, що були прийняті останніми роками, нерідко принципам кримінального законодавства присвячуються окремі. Така тенденція заслуговує позитивної оцінки, оскільки легалізація основних засад у регулюванні боротьби зі злочинністю здатна піднести на новий якісний рівень як законодавчу, так і правозастосовчу практику. Нерідко як на одну з тенденцій у розвитку кримінального права вказують на посилення приватних засад у кримінальному праві, навіть говорять про початок дрейфу кримінального права від галузі публічного права до приватного. При цьому мають на увазі, перш за все, розширення кримінально-правового значення примирення злочинця з потерпілим; збільшення числа злочинів, кримінальне провадження в яких можливе лише за згодою потерпілого; обґрунтування самотійної обставини, що виключає злочинність заподіяння шкоди за згодою потерпілого; формування т. зв. відновлюваного правосуддя тощо. Оцінюючи зазначенні обставини, слід зауважити, що вони, однак, не впливають на оцінку кримінального права як права публічного. На мій погляд, немає сумніву в тому, що предметом кримінального права (або інколи його називають об'єктом) є суспільні відносини, що існують між державою і особами, які вчиняють злочини, з приводу кримінальної відповідальності останніх. Такі суспільні відносини можна назвати кримінально-правовими суспільними відносинами. Правове регулювання цих відносин здійснюється в межах публічного права на основі імперативного методу регулювання. Це означає, що між державою і злочинцями існують відносини влади і підкорення. Разом із тим, і сама держава в особі певних державних органів і службових осіб повинна діяти лише на підставі, в межах і в спосіб, що передбачені Конституцією та законами України (ст. 19 Конституції України), в тому числі й кримінальними законами. Таким чином, кримінальне право регулює поведінку держави та її агентів щодо злочинців із приводу кримінальної відповідальності та інших кримінально-правових наслідків останніх. Для того, щоб врегулювати такі відносини, держава в законах (зокрема, в КК) повинна визначити, по-перше, яка поведінка визнається злочинною, а по-друге, які ж кримінально-правові наслідки можуть наставати для особи, яка вчинила злочин. Вочевидь, що вирішення цих питань належить цілком до повноважень держави, яка саме імперативним методом

здатна їх врегулювати. Що стосується, наприклад, примирення злочинця з потерпілим як підстави звільнення особи від кримінальної відповідальності, то сама держава надає такій поведінці злочинця і потерпілого значення юридичного факту, який змінює характер правовідносини кримінальної відповідальності. Бо саме держава встановлює правові наслідки вчиненого особою злочину або в межах кримінальної відповідальності цієї особи, або в межах відновлюваного правосуддя. Вочевидь, як у першому, так і в другому випадках йдеться про правові наслідки для особи, яка вчинила злочин. Такі наслідки можуть полягати не тільки в покаранні, а й в інших правових наслідках, наявність яких багато в чому залежить від позиції потерпілого. Вказане свідчить не про впровадження приватних засад у кримінальне право, а про розширення державою меж врегулювання кримінально-правового конфлікту, що виник у зв'язку із вчиненням злочину.

Кримінальний кодекс приведено у відповідність до загальноприйнятих норм міжнародного права. Закріплено пріоритети ратифікованих Верховною Радою міжнародних договорів щодо кримінальної відповідальності за ті чи інші дії.

Передбачається відповідальність за такі дії, як пропаганда війни; планування, підготовка, розв'язання та ведення агресивної війни; застосування зброї масового знищення; розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення; екоцид; геноцид тощо.

Розпочалася реформа судової системи й судочинства. Діяльність судових і правоохоронних органів дедалі відчутніше спрямовується на захист життя, здоров'я, прав і свобод громадян, власності, природного середовища, інтересів суспільства і держави від протиправних посягань.

Реформування правової системи ґрунтується на цивілізованих принципах і нормах права, що має сприяти утвердженню законності й гуманізму в суспільстві. Водночас лишається багато проблем, які має вирішити законодавець, аби правова система Української держави сповна відповідала світовим стандартам.

Використані джерела та література:

1. Верховна рада України : офіц. веб-портал [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://rada.gov.ua/>. – Назва з екрана.

2. Тенденції розвитку сучасного кримінального права України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://yuricom.com/ua/yuridichniy_visnyk_ukrainy/overview/?id=1581. – Назва з екрана.

3. Режим доступу: http://www.nbuuv.gov.ua/old_jrn/e-journals/FP/2013-1/13gootpd.pdf. – Назва з екрана.

4. Кримінальне право України. Загальна частина [Електронний ресурс] // ubooks.com.ua : лучшие книги по экономике. – Режим доступу: <http://ubooks.com.ua/books/000157/inx8.php>. – Назва з екрана.

5. Актуальні проблеми кримінального права : навч. посіб. / В. М. Попович, П. А. Трачук, А. В. Андрушко, С. В. Логін. – Київ : Юрінком

Інтер, 2009. – 256 с. – Відомості також доступні з інтернету: http://lib-net.com/book/103_Aktyalni_problemi_kriminalnogo_prava.html. – Назва з екрана.

Владислав Якубовський,

студент V курсу
Луцького національного технічного університету
(м. Луцьк, Україна)

АКТИВІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ ТА СФЕРИ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ ЩОДО ЕКВАЙРИНГОВОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ

Торговий еквайринг – це послуга, яку банк-еквайєр надає підприємству торгівлі та сфери послуг і яка дозволяє останньому приймати платіжні картки клієнтів для розрахунку за продані товари або надані послуги. Але еквайринг вигідний в першу чергу власникам торгових підприємств, оскільки безготівкові платежі в торгівлі є високоефективним засобом скорочення документообігу та витрат при управлінні виручкою, не потребують інкасацій, перерахунків, знижують ризик зловживань тощо [1].

Національний банк України відзначає зростання кількості підприємств торгівлі та сфери послуг, що надають можливість своїм клієнтам безготівкового розрахунку. Причому зростання їх кількості відбувалося щороку (рис. 1).

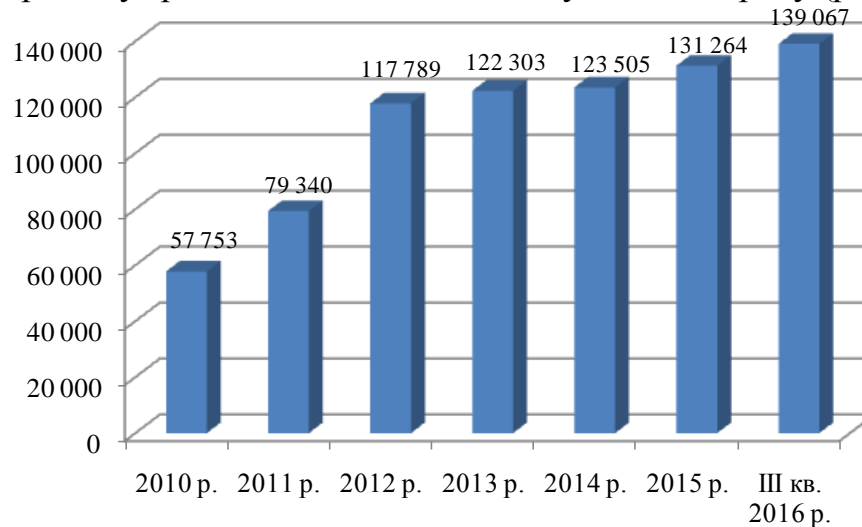

Рис. 1. Кількість підприємств торгівлі та сфери послуг, що надають можливість безготівкового розрахунку *

* сформовано авторами на основі даних джерела: [2]

Так, за 2015 р. їхня кількість зросла на 7759 од. (або на 6,3%), а з початку 2016 р. – на 7803 од. (або на 5,9%). Найбільше їх розташовано у Київській (включно з м. Києвом), Дніпропетровській та Харківській областях.

Варто відмітити, що хоча за 9 місяців 2016 року українці здійснили безготівкових платежів з використанням платіжних карток на суму, більшу ніж за весь минулий 2015 рік і частка безготівкових розрахунків у загальному обсязі операцій із платіжними картками в Україні і надалі продовжує зростати [3], лише третя частина підприємств торгівлі та сфери послуг в Україні надає

сервіс клієнтам з прийому оплати за товари і послуги із використанням платіжної картки.

Рівень безготівкових розрахунків на підприємствах торгівлі та сфери послуг і у приватних підприємців за 2015 р. подано на рис. 2.

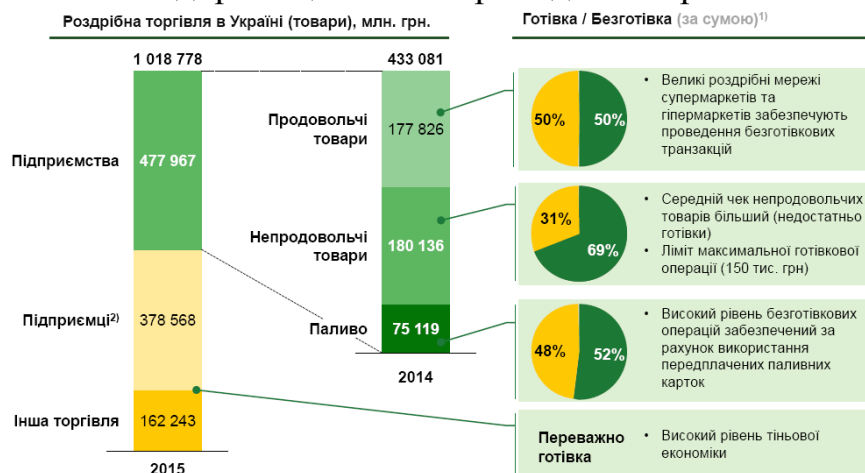

Рис. 2. Рівень безготівкових розрахунків на підприємствах торгівлі та сфери послуг і у приватних підприємців, 2015 р. [4, с. 16]

Пріоритетні інструменти розвитку торгового еквайрингу в Україні подані в табл. 1.

Таблиця 1

Інструменти розвитку торгового еквайрингу в Україні (до 2020 р.) *

Заходи	Інструменти
1. Забезпечення розвитку еквайрингу в цілому	- розробка політики готівкового обігу, спрямованої на ефективне, безперебійне та безпечне проведення операцій з готівкою та поступове зниження частки готівкового обігу на користь безготівкового (доведення рівня безготівкових розрахунків у 2020 р. до 55%)
	- удосконалення системи контролю за дотриманням граничних сум розрахунків готівкою
	- збільшення безготівкових розрахунків шляхом впровадження інноваційних платіжних продуктів, розвитку електронних платежів та їх інфраструктури
	- проведення банками маркетингових і рекламних акцій, інформаційних кампаній і прес-конференцій щодо безготівкових операцій з використанням платіжних карток і нових карткових продуктів
2. Забезпечення розвитку торгового еквайрингу	- лібералізація податкового законодавства для підприємств торгівлі та сфери послуг з метою стимулювання розвитку безготівкових розрахунків (доведення рівня роздрібних безготівкових платежів у 2020 р. до рівня, не нижчого 30%)
	- стимулювання підприємств торгівлі та сфери послуг, населення до здійснення розрахунків за товари (роботи, послуги) у безготівковій формі
	- збільшення кількості POS-терміналів на підприємствах торгівлі та сфери послуг до чисельності населення (встановлення до 2020 р. у співвідношенні 11 млн шт. / 1 млн осіб)
	- проведення спеціалізованих семінарів за участю працівників підприємств торгівлі та сфери послуг щодо безготівкових операцій, реалізація програм лояльності щодо надання на підприємствах торгівлі та сфери послуг для держателів платіжних карток знижок при оплаті за товари (роботи, послуги)

* сформовано на основі власних висновків та даних джерела: [5, с. 15, 28]

Вважаємо, що саме застосування зазначених інструментів сприятиме активізації розвитку підприємств торгівлі та сфери послуг, підвищенню їх конкурентоспроможності.

Використані джерела та література:

1. Корецька Н. І. Оцінка сучасного стану розвитку торгового еквайрингу в Україні / Н. І. Корецька, В. О. Якубовський // Економ. форум. – 2017. – № 1.
2. Загальні показники розвитку ринку платіжних карток в Україні // [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/category?cat_id=79219. – Назва з екрана.
3. Усе більше українців надають перевагу безготівковим платежам [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=39820116. – Назва з екрана.
4. А9. Cashless economy [Електронний ресурс] : Концепція проекту від 18 травня 2016, версія 2.3 / Нац. банк України. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua/doccatalog/document?id=31538042>. – Назва з екрана.
5. Комплексна програма розвитку фінансового сектору України до 2020 року [Електронний ресурс] : затв. Постановою Правління Нац. банку України від 18.06.2015 р. № 391. – Режим доступу: https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=32802659. – Назва з екрана.

Ярослав Ярославський,

студент V курсу

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая» (м. Київ, Україна)

ВПРОВАДЖЕННЯ СЛУЖБИ КАТАЛОГІВ ACTIVE DIRECTORY В КОМП'ЮТЕРНУ МЕРЕЖУ УНІВЕРСИТЕТУ

Більшість однорангових мереж складається з набору типових персональних комп'ютерів, пов'язаних загальним мережевим носієм. Ці типи комп'ютерів були розроблені для роботи в якості мережевих серверів, тому продуктивність мережі може знизитися, коли багато користувачів спробують одночасно отримати доступ до ресурсів якогось одного комп'ютера.

Крім того, користувач зустрічається з падінням продуктивності в той час, коли комп'ютер виконує затребувані мережеві служби. Наприклад, якщо до комп'ютера користувача підключений принтер, до якого здійснюється доступ по мережі, комп'ютер буде сповільнювати свою роботу щоразу, коли користувачі надсилають завдання на цей принтер.

У мережі також важко організувати зберігання та облік даних. Коли кожен мережевий комп'ютер може служити сервером, користувачам важко відслідковувати, на якій машині зберігається інформація. Децентралізована природа такого типу мережі робить пошук ресурсів складним із зростанням числа вузлів, на яких повинна відбуватися перевірка. Децентралізація також ускладнює процедуру резервного копіювання даних – амість копіювання

централізованого сховища даних потрібно здійснювати резервне копіювання на кожному мережевому комп'ютері, щоб захистити розділені дані.

Однак однорангові мережі мають серйозні переваги перед мережами з виділеним сервером, особливо для малих організацій і мереж. Однорангові мережі є найбільш легким і дешевим типом мереж для установки. Більшість однорангових мереж вимагає наявності на комп'ютерах, крім мережевої карти і мережевого носія (кабелю), тільки операційної системи. Як тільки комп'ютери з'єднані, користувачі негайно можуть починати надання ресурсів і інформації в спільне користування. Але для кращого керування роботою мережі, централізованого зберігання даних про ресурси компанії бажано мати певні універсальні засоби. Найкращим з таких засобів для мереж, які працюють під операційними системами Windows є служба каталогів Active Directory (AD).

Обґрунтування впровадження Active directory (AD)

Active Directory потрібен для зберігання інформації про комп'ютери, користувачів, принтери та інше обладнання, підключене до мережі, і надає наступні можливості: сервіс аутентифікації (перевірки логіна і пароля), масове поширення налаштувань всім користувачам і комп'ютерам мережі, а також базу даних для зберігання налаштувань сумісних програм (наприклад, Exchange).

Характеристики служб Active Directory [1]

1. Централізоване зберігання даних. Всі дані, які відносяться до Active Directory, зберігаються в розподіленому репозитарії, що передбачає можливість доступу з будь-якого місця. Наявність єдиного сховища даних скорочує витрати, пов'язані з адмініструванням і дублюванням даних. Можна додати, що з'являється одна точка входу для користувачів (ПК, додатків).

2. Масштабованість. Active Directory дозволяє масштабувати каталог відповідно до вимоги нашої мережі шляхом конфігурації доменів і дерев, а також дозволяє додавати нові контролери доменів, кількість об'єктів в складі одного домену можуть обчислюватися мільйонами. Інакше кажучи, Active Directory має такі механізми, які дозволяють розбити репозитарій на розділи і при цьому не втратити контроль над цим репозитарієм через великий розмір.

3. Можливість розширення. Структура бази даних Active Directory дозволяє вносити в неї спеціальні типи даних, яких за замовчуванням в неї немає. Ці дозволяє адміністратору мережі визначати, у разі потреби, свої типи даних.

4. Керованість. На відміну від Windows NT, Active Directory побудована на ієрархічній структурі об'єктів. Така побудова спрощує адміністрування дозволів та інші можливості налаштування безпеки, і також дозволяє користувачам легше знайти мережеві ресурси.

5. Інтеграція з системою доменних імен (Domain Name System, DNS). Active Directory звертається у своїй роботі до DNS. За допомогою DNS клієнти визначають місце розташування контролерів домену. При використанні власної служби DNS Active Directory дозволяє зберігати первинні зони безпосередньо в Active Directory і робить їх реплікацію серед інших контролерів домену.

6. Аміністрування на основі політик. Політики в Active Directory визначають, що дозволено користувачам і комп'ютерам в рамках нашої мережі, домену або підрозділу.

7. Можливість взаємодії з іншими службами каталогів. AD побудована на стандартних протоколах доступу до каталогів, а саме, полегшеного протоколу служби каталогів (Lightweight Directory Access Protocol, LDAP). І будь-яка інша служба каталогів, яка підтримує такий протокол може вільно домовитися з Active Directory про взаємодію між ними.

Домени на базі AD дозволяють централізовано адмініструвати всі ресурси, включаючи користувачів, файли, периферійні пристрої, доступ до служб, мережевих ресурсів, веб-сторінок, баз даних тощо. AD підтримує ієрархічний простір імен для облікової інформації про користувачів, групи і комп'ютери, а також про інші каталоги, що дозволяє знизити адміністративні витрати, пов'язані з підтримкою.

Таким чином, AD дозволяє використовувати єдину точку адміністрування для всіх ресурсів мережі. В основі AD використовується стандарт іменування X.500, система доменних імен DNS і протокол LDAP.

AD об'єднує логічну й фізичну структуру мережі. Логічна структура AD складається з наступних елементів [2]:

- організаційний підрозділ (organizational unit) – підгрупа комп'ютерів, як правило, відображає структуру компанії[3];

- домен (domain) – група комп'ютерів, які спільно використовують загальну базу даних каталогу;

- дерево доменів (domain tree) – один або декілька доменів, які спільно використовують безперервний простір імен; ліс доменів (domain forest) – одне або кілька дерев, які спільно використовують інформацію каталогу.

- До фізичної структури відносяться такі елементи:

- підмережа (subnet) – мережева група із заданою областю IP-адрес і мережевою маскою;

- сайт (site) – одна або декілька підмереж. Сайт використовується для налаштування доступу до каталогу і для реплікації.

- Впровадження служби каталогів AD в локальну мережу університету[4][5]:

- дозволило зберігати інформацію про всі об'єкти нашої мережі в одному місці, а також надає користувачам і системним адміністраторам можливість користуватися цією інформацією;

- зробило зручнішою роботу користувачів завдяки одноразовій реєстрації в мережі і отримання привілеїв для доступу до необхідних ресурсів;

- спростило роботу адміністратора завдяки отриманню інструменту управління, який складається з однієї панелі;

- збільшило ступінь безпеки завдяки визначенню привілеїв на доступ до об'єктів залежно від групи або організаційної одиниці, до якої належить користувач, а також делегування повноважень з різним ступенем допуску системним адміністраторам.

➤ дозволило спроектувати структуру Active Directory відповідно до потреб університету.

Використані джерела та література:

1. Настройка Active Directory Windows Server 2008 : учеб. курс Microsoft / Холме Д., Рест Н., Рест Д. – М. : Изд-во «Русс. редакция», 2011. – 960 с.

2. Планирование, внедрение и поддержка инфраструктуры Active Directory Microsoft Windows Server 2003 : учеб. курс Microsoft / Спилман Джилл, Хадсон Курт, Крафт Мелисса. – М. ; СПб., 2006. – 656 с.

3. Microsoft – офіційна домашня сторінка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://msdn.microsoft.com/en-us/library/bb742424.aspx>. – Назва з екрана.

4. Основы работы с Active Directory: часть первая – установка и настройка компонентов [Электронный ресурс] // Блог доктора Добрянского. – Режим доступа: <http://hutpu4.net/puplication/osnovy-raboty-s-active-directory-chast-pervaya-ustanovka-i-nastrojka-komponentov.html>. – Загл. с экрана.

5. Active Directory – от теории к практике. Часть 1 – общие вопросы [Электронный ресурс] // Записки IT специалиста: технический блог специалистов ООО «Интерфейс». – Режим доступа: https://interface31.ru/tech_it/2012/05/active-directory-ot-teorii-k-praktike-chast-1.html. – Загл. с экрана.

**ВИЩА ОСВІТА – СТУДЕНТСЬКА НАУКА –
СУЧАСНЕ СУСПІЛЬСТВО: НАПРЯМИ РОЗВИТКУ**
Матеріали
Міжнародної студентської
науково-практичної конференції
(м. Київ, 24 березня 2017 року)

Рекомендовано до друку 30.03.2017
Формат 64x84/16. Папір офсетний
Друк різнографічний
Умов. друк. арк. 21

ПВНЗ «Міжнародний науково-технічний університет
імені академіка Юрія Бугая»
м. Київ, пров. Магнітогорський, 3
(044) 291–53–64
факс: (044) 559–24–33

Е-mail: istu@istu.edu.ua
Веб-сайт: <http://www.istu.edu.ua>

Приймальна комісія:
(044) 291–50–53; 360–47–07
факс: (044) 291–50–60
Е-mail: komisiya@istu.edu.ua